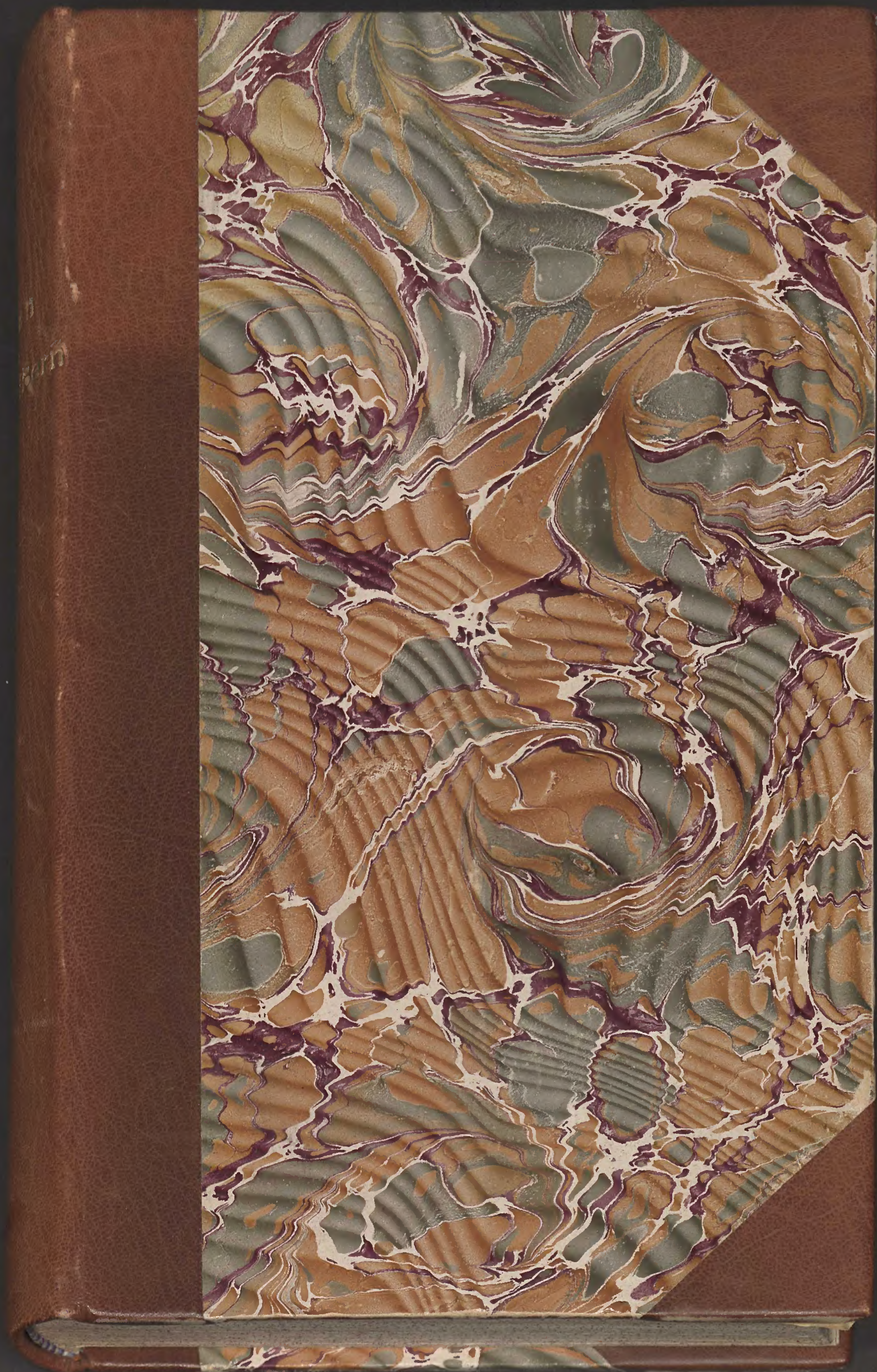
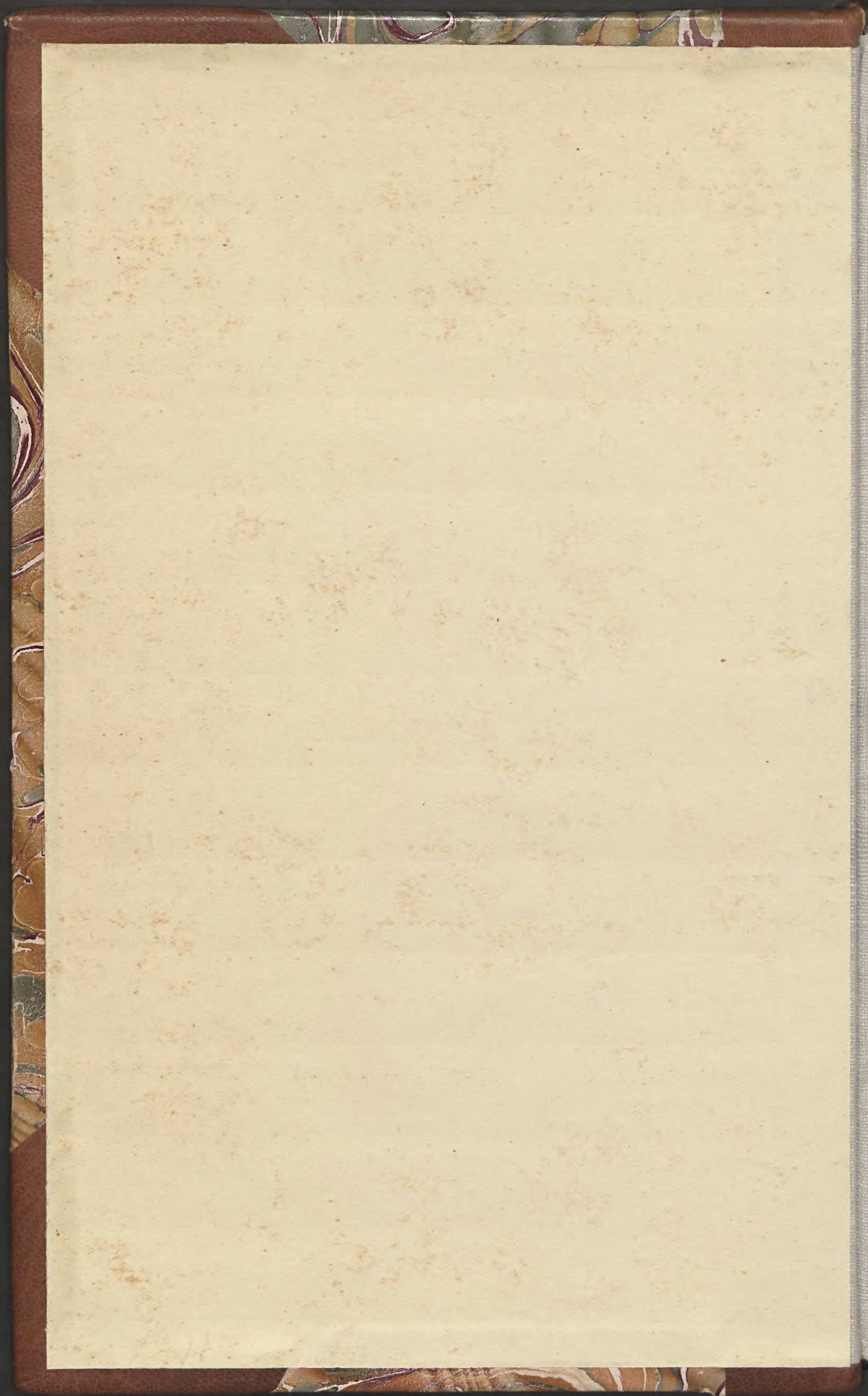

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

Femte Delen.

Häft. I, II.

Sagan om DIDRIK af BERN.

1:a och 2:a Häftet.

Inledning, Namn- och Innehålls-förteckning, Orda-lista och Facsimile meddelas i nästa häfte.

SAGAN

OM

DIDRIK AF BERN.

EFTER SVENSKA HANDSKRIFTER

UTGIFVEN

AF

GUNNAR OLOF HYLTÉN-CAVALLIUS.

STOCKHOLM, 1850–1854.
P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

Danir ok Sviar kunnu att segia her af margar sogur. en sumt hafa þeir fœrt i kvæði sin – –. Morg eru þau kvæði kveðin nu er firir longu voru ort eptir þessari sogu.

S. Thiðriks konungs af Bern. — Prologus.

her æro flere böker aff scripne ok holla alth thz sama

S. om Didrik af Bern. Kap. 339.

Sagan om Didrik af Bern har först genom svensk hand blifvit meddelad åt den lärda verlden. Hon utgafs i Stockholm, år 1715, under titel:

Wilkina Saga, eller *Historien om konung Thiderich af Bern och hans kämpar;* samt *Niflunga Sagan;* innehållandes några Göthiska Konungars och Hieltars forna bedrifter i Ryssland, Polen, Ungern, Italien, Burgundien och Spanien &c. — Ex MSS. codicibus lingvæ veteris Scandicæ, in hodiernam Svecicam atque Latinam translata, operâ *Johannis Peringskiold*. (Med Företal, Slächt-linier och Register; IV, VIII, 522, XXIV, XXII ss. in Folio.)

Då de handskrifter, efter hvilka Peringskiöld besörjde ifrågavarande för sin tid märkliga upplaga, ännu finnas qvar i den samling, som från det upplösta Antiquitets-arkivet d. 13 Juni år 1780 öfverlemnades till Kongl. Bibliotheket i Stockholm, skola vi här om dem gifva några korta meddelanden, tjenande att sprida ljus så väl öfver den allmänna beskaffenheten af Peringskiölds arbete, som serskildt öfver förhållandet emellan ifrågavarande sago-redaktion och sednare bekantgjorda texter af Didriks-sagan.

I sitt företal angifver Peringskiöld, att den isländska (eller rättare fornnorska) sagotexten blifvit utarbetad efter *tvänne* handskrifter, af hvilka den äldre, en »handskrefwen Pergamentzbok» redan år 1480 varit nyttjad af den svenske krönikeskrifvaren *Laurentius Andreæ*, och sednare af häfdatecknarne *Ericus Olai, Johannes Magnus* samt *Laurentius* och *Olaus Petri*. Hon återfanns ändteligen af fornforskaren *Johan Bure*, som år 1652 [1] förärade boken till

[1]) Bör vara d. 8 Mars 1651, enligt *J. Bures* inlaga till dr. Christina samt *G. Stiernhielms* under ofvanskrifna datum derå tecknade qvitto. (Efter en afskrift i K. Bibliotheket.)

drottning Christina, efter att tillförene hafva försvenskat någon del deraf.

Såsom ifrågavarande skinnbok, förvarad ibland K. Bibliothekets isländska handskrifter under N:o 4 fol., ligger till grund för den nyligen utgifna norska upplagan af *Saga Þiðriks konungs af Bern,*[1] få vi om hennes närmare beskaffenhet hänvisa till hvad som meddelas i företalet till detta arbete. Här torde blott böra anföras, att hennes språktext synes vara ursprunglig, sådan som sagan kan antagas ha blifvit upptecknad i Norge i första hälften af 13:de århundradet, under k. Håkan Håkanssons regering, samt att boken sjelf, för att döma efter rättskrifning och handstil, sannolikt är skrifven dersammastädes emot slutet af nämnde århundrade. Hon är således öfverhufvud en af de äldsta och bästa norska handskrifter som ännu finnas till. Rörande hennes äldre öden känner man allenast, att hon ifrån urminnes tid varit i Sverige, dit hon sannolikt blifvit förd af någon ibland de män som ledsagade k. Karl Knutsson vid hans kröning i Trondhjem år 1449. Denna närmare tids-bestämning vinner sannolikhet derigenom, att det är just vid nämnda tid, som de, på grund af en oriktig tolkning (i norska texten står: *Svíþjóð*, hvarmed ifrån början påtagligen menats icke Sverige, utan Svíþjóð hin mikla eller Skythien) till vårt land hänförda, ur Didriks-sagan lånade konunganamnen *Vilkinus* (Filmer), *Nordian, Hertnid* (Herding), *Osantrix* och *Hertnit* (Herding) d. v. först framträda hos våra krönikeskrifvare. Den 'gamla svenska prosaiska krönikan', som går till k. Karl Knutssons kröning i Trondhiem d. 20 Nov. 1449, känner således i sin äldsta form ännu intet om dessa konunganamn; men de förekomma redan i en yngre codex af samma krönika (Kongl. Bibliothekets hdskr. D: 3), skrifven år 1476, hvarvid bör serskildt anmärkas, att berättelsen om Wade reses härkomst i den sistnämnda hand-

[1]) *Saga Þiðriks konungs af Bern.* — Fortælling om kong Thidrik af Bern og hans kæmper, i norsk bearbeidelse fra det 13:de aarhundrede efter tydske kilder. Udgivet af *C. R. Unger.* Christiania 1853.

skriften[1] är nästan alldeles ordagrannt lånad ur kap. 18 af den här meddelade svenska sago-texten. Deremot framträda de nämnda konunganamnen i *alla* kända codices af den nästan samtidiga 'gamla och minsta svenska rimkrönikan', som slutar med k. Karl Knutssons hyllning i Biskopshammar d. 21 Okt. 1448. Det finnes således all grund att antaga, det Didriks-sagan, och sannolikt just genom den här ifrågavarande skinnboken, blifvit först bekant i Sverige nära nog samtidigt med den prosaiska krönikan och lilla rimkrönikan, eller i de första månaderna efter k. Karl Knutssons återkomst ifrån sin kröning i Norge, hösten 1449.[2]

Den andra handskrift, efter hvilken Peringskiölds isländska text blifvit sammansatt och luckorna i den äldre skinnboken utfyllda, visar sig ha varit en ofullständig afskrift af cod. Arn. Magn. N:o 177 fol. — Ifrågavarande afskrift, som tyckes vara tagen af en svensk hand, finnes ännu qvar å K. Bibliotheket, under sign. Isl. chart. fol. N:o 100, och har, för att döma efter anteckningar på frampermen och vid början af kap. 186 (Peringskiölds uppl. kap. 267), tillhört och måhända äfven blifvit besörjd af J. G. Sparfvenfeldt, i Köpenhamn, Mars 1682, efter en sago-codex eller afskrift, som då tillhörde Jon Eggertson.

Denna isländska sago-afskrift har vid närvarande tillfälle för oss ingen serskild märkvärdighet; desto mera vigt eger deremot en ytterligare källa, hvilken Peringskiöld, eller rättare hans föregångare nyttjat, för att i sista hand fullständiggöra sin s. k. isländska text. Denna nya källa är nemligen den gamla *svenska Didriks-sagan,* och efter just samma Skoklosters-codex, som är lagd till grund för detta aftryck. Vi äro således härmed inne på de rent svenska öfversättningarne af denna saga, och anmärka blott i förbigående, att den Peringskiöldska upplagan har alla sednare

---

1) *Fant,* Script. rer. Svecic. medii ævi. I, p. 250, 251. 2) Jfr. *P. A. Munch,* Om kilderne til Sveriges Historie i den forchristelige tid (I Annaler for Nord. Oldkyndighed og Historie. 1850); ss. 331—336.

luckor i skinnbokens fornnorska text utfyllda genom öfversättning tillbaka ifrån denna gamla svenska öfversättning. Härvid har man dock gått till väga med mycken vårdslöshet. Många ord och vändningar ha således blifvit bibehållna från den svenska handskriften, hvilka äro alldeles främmande för det norska språket under dess bättre period, och den på detta sätt hopkomna språktexten visar sig ögonblickligt för kännaren såsom ett sednare tiders mackverk.[1]

Efter hvad redan i det föregående blifvit antydt är den nämnda svenska Didriks-sagan, sådan hon blifvit oss bekant genom en äldre handskrift, ifrån slutet af 1400-talet, och en yngre, ifrån förra hälften af 1500-talet, icke annat än en förkortad öfversättning af den fornnorska sagan, märkligt nog, utarbetad efter just samma skinnbok som här ofvan blifvit omförmäld. Bevisen för detta påstående äro till öfverflöd anförda af *Unger*,[2] och tarfva således icke att här upprepas. Språkformen och andra omständigheter angifva för öfrigt, att hon blifvit utarbetad kort efter år 1449, då den norska sagan först kan antagas ha blifvit bekant i Sverige, eller, ännu bestämdare, emellan år 1449, då den gamla svenska prosaiska krönikan blifvit sammanskrifven, och år 1476, då vi, såsom ofvan nämndes, deraf ega en handskrift, med tillägg lånade ur Didriks-sagans svenska öfversättning.

Ifrån och med denna tidpunkt och ända till år 1715, då Peringskiölds upplaga utkom, framträder ifrågavarande saga uti vår svenska häfdeforskning såsom en vigtig historisk källa. Anledningen härtill, som väl närmast låg i ett missförstånd hos norska sagans äldre afskrifvare, torde äfven böra sökas i den nyvaknade nationalitets-känsla, som, född med Engelbrekts-krigen och utvecklad genom landets politiska ställning till Danmark, gjorde för Svenskarne till en statsfråga att kunna förete en urgammal, lysande och sjelfständig konungalängd. Visserligen ega vi qvar några medeltids-skrifter, äfven äldre

---

[1]) S. Thiðriks, s. XXI—XXIII. [2]) Anf. arb., s. V—XI. — Jfr. *P. A. Munch*, anf. arb., s. 333, 334, i noten.

än denna tid, i hvilka Didrik af Bern omtalas;[1] men detta sker då aldrig på ett sätt som röjer att hans person eller öden för vårt land ega någon serskild betydelse. Efter midten af 1400-talet blir dock förhållandet annorlunda, och under 2½ sekel hafva icke blott alla svenska häfdaforskare känt och till större delen godkänt Didriks-sagan, såsom en svensk historisk urkund, utan ock våra vetenskapsmän i nära nog ett helt århundrade deråt egnat ett alldeles eget studium. Denna omständighet, redan i och för sig sjelf högst märklig för dess nära samband med den isländska litteraturens uppblomstrande studium i vårt land under 17:de århundradet, gör äfven att Peringskiölds upplaga, på grund af sina vidlyftiga för-arbeten, kan betraktas såsom ett nationalverk af ett för hvarje Svensk egendomligt interesse.

Den förste svenske lärde, som påbegynte en afskrift och öfversättning af sagan om Thidrik af Bern efter den norska skinnboken, var »gamble» *Johan Thomasson Bure.* Denne om våra fornhäfder välförtjente man hade bevisligen ifrån år 1612,[2] men troligtvis ännu längre tillbaka, flitigt egnat sig åt studiet af icke blott den fornsvenska, utan ock den fornnorska och isländska litteraturen, och genomgått åtskilliga dithörande handskrifter. Ibland dessa må, utom de Riks-arkivets handskrifter som uppräknas i Axehielms register af d. 15 Aug. 1668,[3] efter Bures egna anteckningar här serskildt ihågkommas: »Cronones norska Laghbok»,[4] »S. Olofs Legenda, som hörer kronon til»[5]

[1]) Ett Fornsvenskt Legendarium (utg. af *G. Stephens,* ibl. Sv. Fornskr. Sällsk. Saml.), ss. 681, 693, 700. Herr Ivan Lejonriddaren (utg. af *J. W. Liffman* o. *G. Stephens,* ibl. Sv. Fornskr. Sällsk. Saml.), v. 542. Alexandri Magni Hist. (Wijsingsborg 1672), v. 11. [2]) *J. Bures* Collectanea eller Sumla (sign. F: a. 12. Hdskr. å K. Bibl.) bl. 772 a. [3]) Ett Register på några Archivi gamble Mss. i gamble Johannis Burei tid. Inlemnadt till Coll. Antiquit. i Upsala, af J. Axehielm, d. 15 Aug. 1668. (Efter en afskrift i K. Bibl.) [4]) *J. Bures* Collectanea, bl. 111—113. [5]) Anf. hdskr., bl. 120, 121.

(kallas på andra ställen: »S. Olavi Cron. Norveg.,[1] S. Olofs Crönicka,[2] S. Olofs krönika som är skrifven vidh lagh efter Chr. börd 1149»[3]), »Magus Jerls Saga»,[4] »Trojumanna S.», »Breta Sögur», och »Barlaams och Josaphats Saga», af hvilka de 3:ne sistnämnda, tillika med den norska membranen af Thiðriks saga (Wilkina s.), såsom honom personligen tillhöriga uppräknas i en inlaga till drottn. Christina af d. 8 Mars 1654.[5] Öfversättningen af denna sistnämnda saga påbegyntes af Bure d. 17 Mars 1636 och finnes i koncept, renskrift och textafskrift ännu delvis qvar uti Kongl. Bibliotheket (Isl. chart. in 4:o N:o 54, i Ant.-ark. kat. under sign. F: k. 11—13). — Bures ofullbordade arbete dels öfversågs, dels fortsattes af hans måg *Jahan Axehielm*, hvars hithörande handskrifter (Isl. chart. in 4:o N:o 53, i Ant.-ark. kat. under sign. F: k. 8) likaledes till en del finnas qvar, och om hvilka bör serskildt anmärkas, att han begagnat den här utgifna codex af gamla svenska öfversättningen, för att derur ifylla de luckor, hvilka redan på hans och Bures tid förefunnos i den norska membranen.

Efter dessa redan gjorda förarbeten har det år 1666 stiftade Antiquitets-kollegium haft för afsigt att företaga tryckning af sagan i dess helhet, både fornnorsk text och svensk öfversättning, och synes hafva uppdragit åt *Harald Wijsingh* att renskrifva och granska de befintliga koncept-handskrifterna. W. lyktade sitt arbete i Upsala d. 21 Juni 1672 (Isl. chart. fol. N:o 28). I afseende på hans sätt att gå till väga bör utom annat anmärkas, att han fyllde luckorna i den norska skinnboken genom inflickningar ur den gamla svenska redaktionen, utan öfversättning tillbaka på norska. Detta gäller dock icke om sjelfva slutet, som felar. Häraf blir sannolikt, att han aldrig kännt den ifrågavarande svenska texten efter sjelfva urkunden, utan allenast efter Axehielms deraf tagna afskrifter, hvilka väl knappast befunnits i någon synnerligen god ordning. — Enligt hvad

---

[1]) Anf. hdskr., bl. 63 a. [2]) Anf. hdskr., bl. 130 a, 772 a. [3]) Anf. hdskr., bl. 360 b. [4]) Anf. hdskr., bl. 117 b. [5]) Efter en afskrift i K. Bibl.

en efterskrift af *Johan Hadorph* d. y.. dat. d. 22 Mars 1689, gifver vid banden, befanns Wijsinghs arbete underhaltigt, och detta torde ha varit hufvudorsaken, hvarföre den år 1672 tillämnade tryckningen af sagan för den gången inställdes.

Såsom i det föregående blifvit omtaladt tillkom omkring år 1682, genom Sparfvenfeldts försorg, en ny isländsk sago-afskrift, efter hvilken de i början af den norska skinnboken befintliga luckor lämpligen kunde fyllas. Man borde således, efter den en gång antagna planen, nu vara i stånd att lemna gamla texten någorlunda fullständig. Också greps verket an med förnyad ifver. Arbetet öfverlemnades åt den bekante *Gudmund Olofsson,* som, genom att till ett helt sammanföra de äldre text-läsningarne ur den norska membranen, samt genom att ifylla luekorna, dels medelst supplering ur den nya isländska sagoafskriften, dels oek genom att på dålig Isländska öfversätta de af Wijsingh efter Axehielms anteckningar gjorda inflieknìngarne ur den svenska Skoklosters-handskriften, visserligen lyckades att lemna en på sitt sätt fullständig redaktion af sagan (likväl med undantag af slutet i den svenska öfversättningen, som redan af Wijsingh blifvit öfverhoppadt); men på samma gång gaf åt det hela en form, som då den icke noggrannt återger någon af de ursprungliga texterna, icke heller tillfredsställer någon granskning. Arbetet (Isl. ehart. in 4:o N:o 37) utfördes åren 1682—1686 i Antiquitets-kollegium.

Sedan den norsk-isländska grundtexten på sådant sätt ändteligen kommit till stånd, felade hlott att dertill lemna en behöflig svensk oeh latinsk öfversättning. Det förra af dessa arbeten öfverlemnades åt Antiquitets-kollegii Aktuarie *Johan Hadorph* d. y., som d. 18 Dee. 1694 hade sitt opus färdigt (Isl. chart. fol. N:o 36). Det sednare öfvertogs i egen person af verkets utgifvare *Johan Peringskiöld.* Härtill inskränker sig också hufvudsakligen dennes åtgärd. Han tog utan närmare granskning hvad han fann gjordt före sig, oeh har varit fullkomligt okunnig om så väl tillvaron af en äldre, sjelfständig svensk sago-bearbetning, som

om tillkomsten af de inflickningar, hvilka, enligt Axehielms utdrag, blifvit ur denna lånade för den norsk-isländska texten.

Detta är nu i korthet historien om den första tryckta upplagan af Didriks saga, och om de lärda arbeten, som, efter en felagtig plan, men med aldrig felande nit, blifvit under nära nog ett helt århundrade derpå nedlagde. Källan för detta nit måste sökas i ett helt och hållet nationelt interesse; frågan gällde nemligen, såsom redan antydes genom namnet Wilkina Saga, det svenska fäderneslandets förherrligande, och så väl Bure, som hans yngre efterträdare Axehielm och Hadorph, höllo ännu alltjemnt fast vid det gamla föreställningssättet, »at Historien woro handlande om fem inländska Sweriges Konungar». Först Peringskiöld sjelf var i stånd att frigöra sig ifrån denna under mer än 250 år gängse mening, och ville intet erkänna »at alle thesse vp-»nämde Konungar warit regerande här hemma i Swerige. — »Ty där thenna Sagan (kanske igenom en ny tilflickning) »förmäler Wilkinaland nu kallas Swerige; thet bör intet »förstås om thetta Scandiske Swerige, vtan om Svithiod thet »Mikla, Ofheim, eller stora Scythien».[1] Peringskiöld har således arbetat hufvudsakligen i ett litterärt och språkligt syfte, för att visa »then tidens skrifwe-art och rena mål-»före, hwar vtaf wårt nu brukliga Swenska språk mycket »kunde förbätras, i det at the främmande Romaners och »Fransosers insmygne bländning i wårt tungomål, kunde »vthrotas, och wåre egne gamle Norska återkallas.» Och då han egnade sitt verk »Til Kongl. Majestäts af Swerige Kämpar» . . »efter som the i thessa tider biwistat slika en-»wiges kamp och stora fältslag både til landz och siös, som »warit så skarpe och alfvarsame som the gamlas», med tillönskan, att de måtte emottaga det »til sin förnöijelse» . . och »til minne och efterdöme om the förra Kämpars Ridderliga gierningar, språk och seder», anade han visserligen icke hvad vigt detta hans »Historiska Werck» skulle komma att ega för historien; nemligen för den inre historia, som

---

[1]) Wilkina S. Peringskiölds företal.

visar odlingens gång ibland folken, genom att följa forntidssagan på dess vandring ifrån slägte till slägte.

Och likväl eger Peringskiölds arbete ur denna synpunkt för sin tid en europeisk betydelse; ty verlden lärde derigenom först känna en bland de vigtigaste länkarne i medeltids-litteraturens stora kedja. I mon som denna litteratur sjelf vunnit en högre aktning, genom det hos folken vaknade sträfvandet att alltmer ställa sin bildning på sjelfständig nationel grund, har äfven Didriks-sagan måst tilldraga sig en allmännare uppmärksamhet. Hon har således flerfaldiga gånger varit föremål för en genomförd vetenskaplig granskning. Att här åter försöka en sådan kan i alla afseenden anses vara utan ändamål. För vårt syfte torde göra fyllest, att blott antyda resultaterna af äldre forskningar, åtföljda af några få anmärkningar, för att sprida ljus antingen öfver sagans allmänna betydelse, eller serskildt öfver den gamla svenska form deraf som nu för första gången lemnas åt offentligheten.

Betraktad i allmänhet visar sig Didriks-sagan, både i sin vidlyftigare norska och i sin kortare svenska form, såsom en romantisk förtäljning, hållen i den friska ehuru stundom råa ton och uppfylld med alla de vidunderliga äfventyr, som vanligtvis utmärka den äldre riddaredikten. Äfven mythiska elementer framträda någon gång, ehuru förvanskade eller oigenkänliga; deremot spåras ingenstädes den upphöjda känslostämning och den svärmiska uppfattning af kärleken, som karakterisera den yngre medeltiden. Redan sagans allmänna lynne och hållning, äfvensom ojemnheten i dess stil, hänvisa således på en temligen aflägsen bildnings-period och på en främmande, blandad härkomst. Men ett sådant antagande vinner ytterligare stöd, när man granskar framställningens enskildtheter, och kritiken upptäcker dervid snart, att diktverket blifvit sammansatt af en mängd spridda beståndsdelar, lika skilda till

skaplynne, som till ursprung och tidsålder. Visserligen har sagoskrifvaren, eller den tradition han följt, sökt till ett helt förbinda dessa för hvarandra främmande delar, genom att ordna dem omkring en enda berömd hjeltefigur; men sammanhållningen är blott löslig, och vi stöta allestädes på afvikelser i plan och motsägelser i detaljer, hvilka ej kunna förklaras annorlunda, än att författaren följt stridiga öfverlemningar, utan att ens göra något alfvarligt försök till deras sammanjemkning. Detta är också otvifvelagtigt historien om sagans uppkomst. Hon är att betrakta hvarken såsom ren dikt eller ren verklighet, utan såsom en samling af medeltidens berömdaste folkminnen, sammanförda till ett helt, utan annan rätt än den som är gifven i folksägnens eget inre väsende. Så länge ett fornminne lefver såsom tradition, är det nemligen aldrig ett afslutadt helt, utan en organism, som, oberoende af andra lagar än poesiens egna, skjuter ständigt nya, ehuru på samma gång ständigt förändrade bildningar. Tid och rum ega för henne ingen betydelse, der hon, likt ringeln omkring den i vattnet kastade stenen, alltjemnt förstorad vandrar ut bland folken. Hon liksom flyttar dem begge med sig på sin färd. Och för hvarje slägte som hon genomvandrar, blandas afstånden bakom henne och försvinna, tills hon slutligen upplöser sig i dunkla, förvirrade ljud, det sista döende genskallet af någon stor fjerran tilldragelse, utan att man kan ur dem tyda hvarken denna tilldragelses upphof eller dess ursprungliga verklighet.

Antingen vi således betrakta Didriks-sagan ur en rent historisk eller ur en rent konstnärlig synpunkt, kunna vi icke tillerkänna henne mer än ett underordnadt värde. Se vi henne åter i det ljus, hvaruti all öfverlemning af detta slag rätteligen bör skärskådas, så vinner hon just genom innehållets skiftande mångfald ett serskildt, städse ökadt interesse. Hon är nemligen för oss en riktig skattkammare af sin tids sagominnen; mången dyrbar fornsägen har genom henne blifvit gömd åt efterverlden, till andra, nu förlorade, ger hon oss hänvisning, medan åtskilliga, förut

kända, af henne framställas i en ny form, eller rättare, på ett nytt utveeklings-stadium. Det gifves således knappast någon medeltids-dikt, som bättre än Didriks-sagan visar det sätt, hvarpå historiska händelser oeh gestalter uppfattas i folk-föreställningen, der ombildas, oeh småningom förvandlas till dunkla poetiska skepnader. Med detsamma hon för oss likasom på en gång öppnar folk-fantasiens hemliga verkstad, gör hon oss tillika förtroliga ieke blott med det innersta af sitt tidehvarfs lynne, utan ock med den historiska sägnens egna bildnings-lagar. Detta rent poetiska eller kulturhistoriska interesse har emedlertid varit hittills mindre afsedt; också har sällan någon fornsaga gifvit så mycket att syssla åt den strängt historiska, lärda kritiken. I sin ständiga äflan att vid allt komma till en yttersta verklighet, har denna kritik redan uttömt sina tillgångar, utan att ändoek lyekas bringa full reda i denna förvirring, eller ur den brokiga mängden af romantiska äfventyr kunna sofra de enkla beståndsdelar, som varit förtäljningens ursprungliga kärna.

Det kan naturligtvis icke vara utgifvarens afsigt, att här ens försöka någon slags granskning af Didriks-sagans romantiska innehåll. En sådan granskning, om hon eljest låge inom vår förmåga, kräfde nödvändigt, att hvarje serskildt drag icke blott skärskådades för sig, utan äfven sammanhölles med de skilda eller analoga former, hvari detsamma kunde igenkännas utur andra äldre och yngre källor. Undersökningen komme härigenom att omfatta en betydlig del af den germaniska stammens forn-litteratur, och vi hänvisa af sådant skäl till *P. E. Müllers* [1] och *W. Grimms* [2] berömda forskningar i detta ämne. Här torde göra fyllest att korteligen vidröra sagans rent historiska oeh geografiska förhållanden, för så vidt dessa gifva nyekeln till dess ursprungliga karakter, eller i sin mån bekräfta det uppfattnings-sätt, som vi här ofvan antagit.

---

[1]) *P. E. Müller,* Sagabibliothek, Bd II (Kiøbenh. 1818). [2]) *W. Grimm,* Die Deutsche Heldensage (Göttingen 1829).

Änskönt det, såsom ofvan nämndes, hittills icke lyckats, och påtagligen icke kan lyckas kritiken att lösa alla de svårigheter, som erbjuda sig vid uppgiften att förlika Didriks-sagan med den faktiska historien, hafva de många försöken åt detta håll likväl icke varit alldeles utan frukt. Det kan således anses vara bragt utom tvifvelsmål, att sagans hjelte, den tyska medeltidens kämpe-ideal Thidrik af Bern, konung öfver Ömlungarnes (i svenska Didriks-sagan ɔ: Humlungarnes) land, icke är någon annan än den historiskt berömde Östgöta-konungen *Theodorik* af Amalernas ätt, hvilken under sin regerings skiften ofta tog sitt säte i Verona (sagans Bern).[1] Uti förtäljningen om slaget vid Gronsport (Gransport) igenkänner man likaledes de tyska forndikternas »die Schlacht vor Raben», som förmodligen syftar på Theodoriks långvariga kamp med Odoacer vid Ravenna.[2] Att Thidrik enligt sagan slutligen krönes till konung i Rom, instämmer äfven noga med den historiske Theodoriks eröfring af Italien.[3] Ja, till och med den tyska folksägnen, att han på sistone bortfördes af djefvulen på en svart häst, finner sin historiska förklaring i påfven Gregorii den förstes försäkran, att Theodorik, till straff för sitt Arianska kätteri och sin hårdhet emot påfven Johannes, blifvit nedstörtad till helvetet genom den Lipariska vulkanen;[4] — ett föreställnings-sätt, som icke blott återfinnes i den äldre tyska folktron, utan kan spåras till och med i vårt fädernesland. Åtminstone förtäljer en gammal svensk helgonabok, hvars hufvud-text går tillbaka till midten af 1300-talet, om »thidrik [af] bern gøta konung», huruledes en helig man såg hans själ sjuda i helvetes kettil.[5]

Vid sidan af dessa och dylika historiska drag innehåller Didriks-sagan äfven andra rent historiska hågkomster, men hvilka, efter sägnens art, blifvit öfverförda till Thidrik, änskönt de ursprungligen tillhört en annan tid och angått

---

[1]) *Müller,* anf. arb., s. 348. [2]) *Müller,* anf. arb., s. 249. Jfr. s. 348. [3]) *Müller,* dersammast. [4]) *Gregorii* Dialog. IV, 30 (36). Åberopade af *Müller,* anf. arb., s. 291, 349. [5]) *G. Stephens,* Ett Fornsvenskt Legendarium, s. 700.

alldeles nya personligheter. Till dessa lånade drag, hvilka således icke kunna historiskt inpassas i den verklige Theodoriks öden, hörer utom annat hans förbindelse med konung Ermenrik (Ermentrik). Otvifvelagtigt är, att under denna sagogestalt döljer sig ett minne af den götiske eröfraren *Ermanarik*, hvarvid likväl ej bör förgätas, att denne i verkligheten lefde ett helt århundrade före Theodoriks dagar.[1] — Ett annat prof på sagoskrifvarens, eller rättare sägnens art, att, oförhindrad af historiska eller kronologiska betänkligheter, sammanföra minnen ifrån vidt skilda tider, erfara vi uti Thidriks förhållande till konung Attila i Hunaland.[2] Under denna gestalt upptäcka vi nemligen en skymt af den Hunniske *Attila*, Guds gissel;[3] men bilden synes hafva blifvit skapad öfver och sammanfaller ögonskenligen med äfven en äldre Attila (Eddornas *Atle*, de tyska forndikternas *Etzel*), konung öfver ett annat folk Huner,[4] hvilka en gång voro urbyggarne i en del af N. Tyskland.[5] I allmänhet är Hunnernas tåg emot Ermenrik, näst Thidriks egen personlighet, det renaste historiska draget i hela sagan, och man återfinner berättelsen derom hos den bekante götiske häfdatecknaren Jornandes.[6]

Samma blandning af förvirrade hågkomster och derpå grundade historiskt falska, ehuru poetiskt berättigade föreställningar, hvilken vi redan anmärkt i sagoverkets historiska uppränning, röjer sig äfven i dess geografiska förhållanden. Midt emellan riktigt framställda lägen träffas således andra felagtigt angifna, ja, ofta spåras till och med huru ett olika geografiskt föreställningssätt gjort sig gällande på skilda ställen i sagan. Förklaringen häröfver är redan gifven i sagoverkets uppkomst ifrån till ålder och härkomst olika traditioner. Sägnen har nemligen i detta, som i annat,

---

[1]) *Müller*, anf. arb., s. 148. Jfr. s. 349. [2]) *Müller*, anf. arb., s. 349. [3]) *Müller*, anf. arb. s. 344. [4]) *N. M. Petersen*, Gammel-Nord. Geografi, I (Kjøbenh. 1834), s. 262. [5]) *Petersen*, anf. arb. s. 253. [6]) *Jornandes*, De rebus Geticis, c. 24. Anförd hos *Grimm*, anf. arb., s. 1, 2. — Jfr. *Müller*, s. 249, 273, 274.

följt sin egen inre lag, och i samma mon hon sjelf flyttat sig i tiden eller rummet, har hon äfven till en viss grad flyttat sin skådeplats med sig. De skilda geografiska föreställningssätten äro således blott naturliga följder af de skilda traditionernas olikhet, och af den trohet, hvarmed dessa af sagoskrifvaren blifvit återgifna. Just denna omständighet, som eljest verkar störande för sagans inre enhet, ger således en ny stödjepunkt för den vetenskapliga kritiken, och en vägledning mera för den som älskar att följa sägnerna på deras långa vandring genom tider och folk.

Vi anföra här några bevis för vårt ofvan gjorda påstående. Sålunda omtalas borgen *Bakalar* (i svenska sagan nämnes han äfven *Pæclar*) först såsom belägen i k. Attilas rike eller Hunaland.[1] Längre fram flyttas han till Rhenströmmen[2] [hvilken flod sammanföres med Donau[3]], och förlägges slutligen till Alpiska bergstrakten.[4] Stället tänktes således beläget ömsom i norra, i medlersta och i södra Tyskland, hvarest det här, såsom i Niebelungen Lied, synes slutligen sammanfalla med den n. v. staden Pechleren vid Donau.[5] — *Borgaskogen* nämnes först såsom liggande i närheten af staden *Marsteinn* (förmodligen den n. v. byn Marstein i Hannover, emellan Oldsaxen och Hameln), på vägen ifrån Danmark till Saxland;[6] men flyttas snart åt sydost, och sträcker sig nu emellan Pohlen och Hunaland.[7] — I *Gronsport* igenkännes, såsom vi ofvan nämnt, de tyska forndikternas Raben, eller staden Ravenna i Kyrkostaten, hvilket äfven instämmer med riktningen af Thidriks tåg ifrån Hunaland till Ömlungaland (n. v. Lombardiet), emot k. Ermenrik i Rom;[8] sådant hindrar likväl icke att stället straxt längre fram förlägges norr om fjället (Alperna), till

---

[1]) S. Thiðriks konungs af Bern, c. 43. [2]) S. Thiðriks, c. 289, 367. [3]) S. Thiðriks, c. 363. [4]) S. Thiðriks, c. 397, 398. [5]) Jfr. *Petersen*, anf. arb., s. 262. [6]) S. Thiðriks, c. 117. — *Anm.* Marsteinn är troligtvis samma borg, som på ett annat ställe (c. 55) kallas *Marcsteinn* och förlägges till Falsterskogen i Hunaland. [7]) S. Thiðriks, c. 304. [8]) S. Thiðriks, c. 322.

grannskapet af Moselfloden.[1] — Men ingenstädes framträder blandningen af äldre och yngre föreställningssätt mera förvirradt än i sagans uppfattning af *Hunaland*. Detta framställes således först såsom liggande i söder från Jutland och skildt från Danmark genom en skog,[2] samt sträckande sig fram emot Frisland[3] (kustlandet ifrån Rhens mynning till Eiderströmmen[4]), hvarest man ännu tror sig igenkänna hufvudstadens namn *Susat*, uti fläcken Soest[5] (i äldre diplomer Suosaz, Sosaz[6]) i n. v. Westfalen. Belägenheten tänktes således vara i nordvestra Tyskland. Kort derefter framställes landet såsom beläget i söder från Wilkinaland,[7] skildt derifrån genom en stor skog,[8] och gränsen löpande icke långt ifrån Brandinaborg (Brandenburg),[9] som dock äfven lydde under Hunalands konung.[10] Belägenheten var således i N. Tyskland. Ytterligare flyttas läget än mera i öster och söder. Landet skiljes således genom Borgaskogen ifrån Pohlen,[11] och genom Pohlen från Ryssland,[12] med hvilket rike det ställes i långvarig krigisk beröring,[13] och genom Suavaskogen[14] (ɔ: Schwaberskogen, Schwabiska skogen[15]) ifrån Tarlungaland (ɔ: Jarlungaland) eller Karolingien.[16] — Det är sannt, alla dessa serskildta uppgifter kunna möjligtvis stå tillsammans med hvarandra, nemligen i fall man vill gifva åt Hunaland en mot dem svarande geografisk utsträckning på alla sidor; men ett sådant antagande saknar icke sina stora svårigheter, och sannolikt kommer man rätta förhållandet närmast genom att vidhålla, det ifrågavarande benämning, redan på den tiden sagan skrefs, snarare uttryckte ett dunkelt folkminne än något bestämdt geografiskt

---

[1]) S. Thiðriks, c. 325. Jfr. c. 336. [2]) S. Thiðriks, c. 45. [3]) S. Thiðriks, c. 39—41. [4]) *Nicolai Abbatis* Itinerarium (uti *E. C. Werlauffs* Summa Geographiæ med. ævi ad mentem Island. Hauniæ 1821), p. 12. Jfr. p. 33. [5]) *Petersen*, anf. arb., s. 262. [6]) *Grimm*, anf. arb., s. 177. [7]) S. Thiðriks, c. 39, 42, 45, 47. [8]) S. Thiðriks, c. 47. [9]) S. Thiðriks, c. 291. [10]) S. Thiðriks, c. 245. [11]) S. Thiðriks, c. 304. [12]) S. Thiðriks, c. 300. [13]) S. Thiðriks, c. 293—315. [14]) S. Thiðriks, Jfr. cc. 57, 152, 159, 160, 163, 164. [15]) *Petersen*, anf. arb., s. 257. [16]) *Petersen*, anf. arb., s. 256.

begrepp. Denna mening, som för sig har ganska gällande äfven historiska skäl, vinner ytterligare stöd i den omständigheten, att man på några ställen i sagan skönjer en viss benägenhet att flytta landets läge ännu mera åt sydost, så att det förblandas och synes sammanfalla med den Hunniske Attilas rike i trakten af Donau. Thidrik af Bern måste således på sin hemfärd ifrån Hunaland till Ömlungaland taga leden emot *vester*, åt Bakalar och öfver Alpiska bergskedjan,[1] och Niflungarne likaledes på färden till Susat ifrån Niflungaland, med staden *Wermza* (ɔ: det n. v. Worms) till hufvudort,[2] tåga åt sydvest öfver Rhen, der denna ström troddes sammanlöpa med Donau,[3] och vidare taga vägen om samma Bakalar,[4] hvars enhet med det n. v. Pechleren i Österrike vid Donaufloden, vi med stöd af Niebelungen Lied och på grund af sagans eget föreställningssätt trott oss kunna antaga. — Samma geografiska flyttning, som vi här anmärkt om Hunaland, har äfven egt rum med Wilcinernas område eller *Wilcinaland*. Detta namn har nemligen, sannolikt genom en sednare inflickning, framkallad af försöket att närmare bestämma ordet Svíþióð, blifvit tillagdt Svearike, Götaland och allt Sveakonungs välde, Skåne, Seland, Jutland och Vinland (Venden),[5] änskönt man så väl i folknamnet, som i namnet *Wilcinaborg*[6] (förmodligen samma ort som på ett annat ställe kallas *Vallterborg* och som under

---

[1]) S. Thiðriks, c. 397, 398. [2]) S. Thiðriks, c. 342, 356, 358, 360. [3]) S. Thiðriks, c. 363. [4]) S. Thiðriks, c. 367—371. [5]) S. Thiðriks, c. 21. — Anmärkas bör, att den text-recension, som innehåller cap. 21—56, är sednare inskjuten i den norska skinnboken och af en yngre hand. Membranen eger äfven en äldre afvikande recension af samma stycke; men här och flerestädes defekt. Jfr. S. Thiðriks, ss. xvi, 27, noten. — Sannolikheten af att en sednare inflickning egt rum på just ofvan anförda ställe, ökas deraf, att Skåne (c. 111) och Seland (jfr. cc. 78, 79, 86) annorstädes i sagan räknas till Danmark, hvaremot Jutland (c. 62, 83) förekommer såsom ett rike (eller flera riken) för sig sjelf. [6]) S. Thiðriks, c. 278, 303, 305.

der k. Milias' tid var hufvudstad i Hunaland)[1] med temlig visshet igenkänner *Wilzerna*, ett folk som fordom bodde i det n. v. Pomern och Meklenburg.[2] Spår af landets verkliga belägenhet kunna också ännu påvisas i sagan, vid sidan af ofvannämnde yngre föreställnings-sätt. Sålunda förlägges landet alltid norr om Hunaland,[3] hvarifrån det likväl skiljes icke genom hafvet, utan genom en stor skog,[4] och hvarmed det för öfrigt står i en serdeles nära beröring.[5] Striden emellan Wileinalands och Hunalands konungar utkämpas vid Brandenburg, på gränsen emot Wilcinaland, ehuru ännu beläget inom konung Attilas område.[6] Äfven omtalas Wileinaborg, såsom liggande på det n. v. tyska fastlandet, vid vägen ifrån Hunaland till Pohlen.[7]

Men icke nog att dessa och många ställen på detta sätt blifvit rubbade ifrån sitt ursprungliga eller sitt verkliga geografiska läge, på åtskilliga andra har den traditionela inflytelsen verkat derhän, att de nu mera äro alldeles oigenkännliga, och att det någongång blir mycken fråga, huruvida de icke böra förläggas helt och hållet inom fabelverlden. Flera exempel af denna art kunde anföras. Vi inskränka oss till att nämna: *Aldinsæla,*[8] tydligen samma ställe, som några blad längre fram kallas *Aldinflis;*[9] *Babilonia,* en borg och ett land vid Rhenströmmen;[10] *Bærtangaborg,* en stad eller borg i Bærtangaland (= Britannien, Wales);[11] *Gregenborg* ɔ: Grekernas stad (måste efter sammanhanget sökas i s. Italien);[12] *Kallava,* ett berg beläget på fastlandet, sydvest ifrån Seland och söder om Weserfloden[13] (skulle således ligga ungefärligen i den n. v.

---

1) S. Thiðriks, c. 41. 2) *v. der Hagen*, Altnord. Lieder u. Sagen, s. LI. — *Petersen,* anf. arb., s. 274. 3) S. Thiðriks, c. 39, 42, 45, 47. 4) S. Thiðriks, c. 47. 5) S. Thiðriks, c. 42—56. 6) S. Thiðriks, c. 291. — Jfr. c. 245. 7) S. Thiðriks, c. 303, 304. 8) S. Thiðriks, c. 104. 9) S. Thiðriks, c. 107. 10) S. Thiðriks, c. 401, 402, 404. — Jfr. c. 399. 11) S. Thiðriks, c. 350. 12) S. Thiðriks, c. 413. 13) S. Thiðriks, c. 58. — Jfr. c. 61.

Thüringer-Wald); *Ran, Rana,* en stad i s. Italien;[1] *Sarcasteinn,*[2] efter namnet en befästad stad inom Saracenernas område, o. s. v.

Utom dessa här vidrörda förhållanden, hvilka redan tydligt nog ådagalägga i hvilken hög grad den poetiska fiktionen ombildat och utbildat sagans ursprungliga reala innehåll, kunde ännu långt flera bevis anföras, till att styrka så väl hela sagoverkets uppkomst ur *lefvande* sägner, sammanförda ifrån skilda håll, som ock den inflytelse detta sägnernas inre och yttre lif fortgående öfvat på sagans skriftliga uppfattning. Men dessa omständigheter äro redan af andra författare utredda eller antydda, och en undersökning skulle här föra oss vida längre än som vore förenligt med vår närvarande uppgift. Vi inskränka oss således till att i allmänhet fästa läsarens uppmärksamhet vid sagans uppställning, talrikheten af dess episoder, ofta utan bestämdt sammanhang med hufvudämnet,[3] de återkommande upprepningarne af samma tilldragelser,[4] afvikelserna i framställningen af namn och händelser,[5] mängden af outförda eller blott antydda drag, syftande på kända säg-

[1]) S. Thiðriks, c. 412, 413. [2]) S. Thiðriks, c. 276. [3]) Till ex. förtäljningen om Völund (S. Thiðriks, c. 57—79), om Herburt och Hilda (c. 231—240), om Valter af Vaskasten och Hildegunda (c. 241—244), om Iron Jarl och hans broder Apollonius (c. 245—275), o. s. v. [4]) Till ex. om k. Isung i Bertangaland och hans söner, c. 168; upprepad c. 245 och c. 350. Om k. Gunnar i Niflungaland och hans bröder, c. 169; upprepad c. 170, 342 o. s. v. [5]) Således är hertig Rodolf, som blir gift med Berta (c. 56), ögonskenligen samme man som margrefve Rodingeir, hvars hustru längre fram kallas Gudelinda (c. 289, 360, 370, 398, 415). — Jfr. vidare de stridande berättelserna om k. Aldrian i Niflungaland (c. 169) och k. Isung (c. 170). — Om Högnes härkomst (c. 169, 170. Jfr. c. 361). — Om konungarne i Bertangaland, Artus (c. 233—239, 245) och Isung (c. 168, 190 o. fl. st.). — Om k. Osantrix' död, c. 144, 292. — Om Thettmars, k. Didriks broders ålder (c. 15. Jfr. c. 316), o. s. v. (Jfr. *Grimm,* anf. arb., s. 180, 181.)

ner[1] och sagor,[2] hänvisningarne till gamla tyska[3] och nordiska[4] dikter eller qväden, till Tyskars[5] eller Nordboars[6] mundtliga berättelser, och i Tyskland[7] samt i Ryssland[8] befintliga fornminnesmärken, och slutligen vid sjelfva framställningssättet, med dess ojemna, någon gång förträffliga, men stundom slappa stil, dess motsägelser och dess yngre inflickningar; — allt omständigheter, hvilka finna en naturlig och med sagan sjelf instämmande förklaring deri, att sagoskrifvaren öst utur skilda, på hans tid lefvande, ej blott skriftliga, utan ock muntliga traditioner.

Rörande tiden och sättet för dessa sägners skriftliga uppfattning i den form hvarunder de här blifva oss bekanta, har man länge sväfvat i ovisshet. Frågan kan dock nu mera anses afgjord, genom de upplysningar som erhållits i och med Thidriks–sagans nya utgifvande från trycket efter den ofvan omtalade gamla skinnboken. Så väl språkets och föredragets form, som handskriftens egen beskaffenhet göra nemligen antagligt, att denna, som det vill synas, ursprungliga recension blifvit författad, icke fram emot slutet af 14:de århundradet, såsom Müller förmodat,[9] utan — i nära öfverensstämmelse med Grimms åsigt[10] — redan i *första hälften af 1200-talet*, under k. Håkan Håkanssons regering i Norge. Sagan, som hittills varit räknad till den

---

[1]) Till ex. om k. Rozcleif och svärdet Eckisax (c. 98). — Alfens löfte att hjelpa sin son Högne (c. 169). — Sigurd Svens trohets-löfte till Brynhilda (c. 227). — K. Isung deltager i kriget emot k. Osantrix (c. 350). — K. Thidrik kallas djefvulens son, och eld utgår från hans munn (c. 391). — K. Thidrik påminner Heimer, huru deras hästar drucko tillsammans i Frisland (c. 434), o. s. v. [2]) S. Thiðriks, c. 355. [3]) S. Thiðriks, Prologus, c. 184, 258, 320, 352, 389, 394, 415. [4]) S. Thiðriks, Prologus. [5]) S. Thiðriks, c. 181, 187, 394, 415. [6]) S. Thiðriks, c. 13, 18, 69, 180, 185, 348. [7]) S. Thiðriks, c. 89, 336, 381, 387. [8]) S. Thiðriks, c. 313. [9]) *Müller*, Saga-Bibliothek, II, s. 311, 312. [10]) *Grimm*, anf. arb., s. 175.

rent isländska litteraturen, måste på grund häraf öfverföras till den norska, enär det kan anses fullt afgjordt, att hon ifrån början blifvit skrifven på *fornnorskt språk,* och äfven sjelfva handskriften till stor del är af *norsk hand.*[1] I alla dessa afseenden ega vi således nu mera en visshet, som gör onödigt att vidare behöfva fly till gissningar och lärda kombinationer. Med samma visshet känna vi äfven, att de källor, efter hvilka den norska författaren sammanskrifvit sitt arbete, hufvudsakligen böra sökas icke i Norden, utan i *Tyskland.* Redan sagans ämne tillhör i allmänhet detta land, och sådant gäller ännu mer om uppfattningen af flera bland de fornsägner, hvilka eljest äro bekanta äfven i nordisk form.[2] Sago-upptecknaren döljer också icke detta allmänna förhållande, hvilket ytterligare bekräftas till öfverflöd af W. Grimms vidsträckta forskningar i sitt lands fornlitteratur, samt af de resultater, hvilka derigenom blifvit vunna för den tyska hjeltesagan.

Men äfven rörande den form, i hvilken de urgamla Didriks-sägnerna en gång blifvit kända och älskade i sitt fädernesland samt derifrån jemväl spridt sig till Skandinavien, har den nyaste tiden lemnat värdefulla upplysningar. Historiska spår hänvisa på att denna form en gång varit *folkvisans,*[3] och att denna således ligger till grund icke blott för åtskilliga äldre tyska qväden om Didrik af Bern, utan äfven för Niebelungenlied, Gûdrûn och andra yngre tyska hjeltedikter.[4] Emedlertid har man länge, och med fog klagat öfver förlusten af dessa ej blott för Tysklands, utan för hela Europas litteratur dyrbara fornsånger, då S. *Grundtvig,* under sina omfattande forskningar öfver danska folkvisorna, oförmodadt framkommer med den upptäckten, att

---

[1]) S. Thiðriks. *Ungers* Förord, s. XVI, XVII. [2]) T. ex. om Sigurd Sven (Sigurd Fafnisbane), Niflungarnes fall, o. s. v. Oafgjordt är likväl, huruvida episoden om Völund kan anses härröra ifrån rent tyska traditioner, eller icke hellre är bearbetad af den norska sagoskrifvaren efter nordiska folksägner.
[3]) Chronicon Quedlinburgense (Citaten hos *Grimm,* anf. arb., s. 32). [4]) *S. Grundtvig,* Danmarks Gamle Folkeviser. I, s. 33.

flera af de ursprungliga Didriks-qvädena ännu finnas qvar, ehuru icke mera i tysk, utan i nordisk drägt. De med skäl prisade danska och svenska kämpavisorna om Didrik af Bern och hans hjeltar, framstå nemligen vid en närmare granskning såsom öfversättningar eller bearbetningar af urgamla nedertyska folkvisor öfver samma ämne. Dessa nedertyska visor kunna i Danmark spåras tillbaka, såsom kända åtminstone i början af 13:de århundradet,[1] och deras identitet eller nära öfverensstämmelse med de ännu bevarade nordiska kämpasångerna styrkes till fullo af en nyligen återfunnen och utgifven nedertysk folkvisa om k. Didrik af Bern,[2] som, »upptecknad i det 16:de århundradet, till den grad liknar Danmarks vid samma tid upptecknade och till samma sägenkrets hörande kämpavisor, att man för likhetens skull är färdig att glömma den olikhet som ligger i språket».[3]

Uti denna omständighet ega vi således förklaring öfver sagoskrifvarens yttranden (i företalet) om de *qväden*, hörande till sägenkretsen om k. Didrik, hvilka på hans tid voro kända af Svenskar och Danskar.[4] Med dessa qväden åsyftas nemligen otvifvelagtigt de gamla, ännu bibehållna kämpavisorna om Didrik af Bern,[5] likasom de fornqväden, hvilka på samma ställe uppräknas såsom Norrmännen tillhöriga, ännu återfinnas i de bekanta Edda-sångerna. Men utom dessa qväden voro de nordiska folken, enligt samma uppgift, i sjelfständig besittning af äfven *muntliga förtäljningar*, hörande till nämnde sägenkrets. Detta påstående, ehuru redan i sig sjelf sannolikt, och dertill bestämdt uttaladt af sagans eller företalets författare, har dock blifvit satt i tvifvelsmål af den nyare kritiken eller hyperkritiken. Danska kämpavisornas förtjenstfulle utgifvare

---

[1]) Jfr. berättelsen hos *Saxo Grammaticus* (Lib. XIII) om den saxiske sångaren, som sjöng för Knut Lavard. [2]) Koninc Ermenrîkes Dot. Herausgeg. von *Karl Gödeke*. Hannower 1851. [3]) *Grundtvig*, anf. arb. I, s. 34. Jfr. s. 64. [4]) S. Thiðriks, Prologus. [5]) Jfr. *Grundtvig*, inledn. till visan N:o 7 »Kong Diderik og hans Kæmper». Anf. arb., s. 63.

har således, efter en vidlyftig och med kritisk skärpa genomförd undersökning (hufvudsakligen riktad emot Vedel, A. A. Afzelius och P. A. Munch), ifrigt förnekat så väl tillvaron som åldern och betydelsen af hithörande, såsom urgamla folkminnen angifna lokalsägner, och kommer slutligen till det nog oväntade resultatet, »att det saknar all grund, när man vill beskylla Folket i Danmark och Sverige för att hafva öfverflyttat de från södern inkomna Didriks-sägnernas lokaler till inhemsk jord» (han anser nemligen »att dessa så mycket omtalade gamla folksägner egentligen hafva sitt hem i 16:de och 17:de århundradets lärde mäns studerkammare, hvarifrån de vandrat ut i verlden i tryckta böcker och åter inkommit från landet i andra tryckta böcker»); samt att »hvad specielt angår Vidrik Verlandsson och Långeben Risker, så torde det icke vara en obillig begäran, att man hädanefter låter dem blifva utom vår gamla Historia»[1].

Då det således blifvit på fullt alfvar ifrågasatt, huruvida några urgamla folksägner, hörande till sägenkretsen om Didrik af Bern, och serskildt handlande om Wideke Welandsson, verkligen existerat bland folket i Sverige och Danmark, torde ej finnas olämpligt, att vi, i sammanhang med vårt ämne, här anföra några ytterligare fakta, hvilka synas instämma icke blott med sagoskrifvarens eget yttrande, utan ock med hvad yngre författare hittills gemenligen antagit. Naturligtvis kunna vi härvid icke inlåta oss på frågan i hela dess omfattning; vi förbigå således den allmänna sannolikheten deraf, att öfverlemningar, hvilka bevisligen varit under århundraden kända af folket i form af qväden och visor, äfven skulle efter traditionens art hafva upplöst sig till lokalsägner, och inskränka oss till meddelandet af några, hittills mindre kända, äldre uppteckningar af eller hänvisningar till de ifrågavarande sägnerna, så vidt dessa sägners tillvaro hos folket derigenom må kunna i någon mån ytterligare bestyrkas.

---

[1]) *Grundtvig,* anf. arb., s. 89—94.

Att Danmark och Sverige redan före Vedels tid egt urgamla och äkta lokalsägner, hörande till sägenkretsen om Didrik af Bern, men företrädesvis berörande den rent nordiske (eller snarare allmänt germaniske) Völund Smed och den omtvistade sagohjelten Vidga Völundsson, vinner stöd af följande, hittills icke nog anmärkta omständigheter:

1. *Den gamla svenska bearbetningen af Didriks saga* (ifrån 1400-talet) *åberopar dylika sägner, såsom gängse i Danmark.* — Ifrågavarande sagoredaktion, som eljest troget följer sin norska urkund, visar endast på 2:ne ställen spår af att sjelfständigt och efter nya åberopade källor ha behandlat sitt ämne. Och dessa ställen hänföra sig just till de begge ofvan nämnda sago-gestalterna. Uti kap. 57, hvarest förtäljes om Wade Rese, huru han vadade öfver Grönasund med sin son Weland på axlarne, tillägger således sagan: »*det säga danske män,* att der var 9 alnar djupt.» — Den svenske sagoskrifvaren har således här, utan all motsägelse, kännt och följt *danska folksägner* om Völund Smed, hvilka för öfrigt synas hafva noga instämt med de sannolikt äfven nordiska fornsägner, hvilka meddelas i norska grundtexten. — Det andra stället är i berättelsen om Widike Welandssons vistelse på ön Seland och hans död på Femern. Alldeles påtagligt är, att sagoskrifvaren äfven i denna förtäljning följt gängse folksägner, ehuru tvifvelagtigt kan vara, om icke dessa, så vidt de inblanda Didrik af Bern, varit af tyskt ursprung. Så vidt de åter heröra Widike Welandssons bosättning och död i Danmark, hafva de deremot varit *rent danska;* ett yrkande, som icke blott vinner stöd af hela sammanhanget, utan ock bekräftas af sagans tydliga ord: »det visste *alla i Danmark,* att Widike vardt slagen i sitt eget herberge, och ingen kände hans baneman.»

Utgifvaren af norska Thidriks-sagan har antagit, att de 4 kapitel i slutet af svenska bearbetningen, hvilka afhandla just detta ämne eller sägnerna om Widike Welandssons och konung Didriks död, en gång förefunnits jemväl i den norska skinnboken, som nu har en lakun vid slutet. Emot denna åsigt kan invändas, så väl att hela nämnde

ställe saknas i de isländska handskrifterna af Thidriks-sagan, som ock, att det oemotsägligt grundar sig ej blott på tyska, utan ock på danska sägner, hvilka sistnämnda eljest aldrig åberopas i membranen, äfvensom att sjelfva framställningssättet väcker misstanka om här gjorda sednare tillägg. Huru som helst, och vare sig att berättelsen anses för ursprunglig eller såsom en yngre tillsats, försvagas icke kraften af de bevis det lemnar för den af norska eller isländska sagoföretalet yrkade tillvaron i (Sverige och) Danmark af muntliga sägner hörande till sägenkretsen om Didrik af Bern. Dessa sägner flyttas i förra fallet allenast några århundraden högre upp i tiden.

II. Uti Hr *Jens Suendssøns*, pastor thill Iffuetoffte Sogn, *relation af år 1624* (ibland skånska presternas berättelser om antiquiteter, infordrade af k. Christiern IV på O. Worms begäran, och nu förvarade å K. Universitets-Bibliotheket i Köpenhamn under N:o 35 [gammal sign. 82] in 4:o), meddelas den så mycket åberopade och omtvistade folksägnen ifrån Willands härad, om Widrik Werlandsson, på följande sätt:

»Ifrån urminnes tider veta män att förtälja, det Willands härad i Skåne fått sitt namn efter *Willand*, som skall hafva varit en märklig och konstig smed. Till yttermera vittnesbörd härom förer häradet i sitt sigill en hammare och en tång, likasom detta märke äfven varit satt på häradets fana, till en åminnelse af *Willand* och hans son *Widerich Willandsson*».

»Det är en gammal folksägen, att Willand aflat denna son med en hafs-fru, hvilken han band, medan han bedref sin handel med henne. När han åter löst henne, skall hon hafva yttrat: 'Nu undfick jag en son med dig, och hade du icke bundit mig, skulle han hafva blifvit mycket stark både till lands och vatten; men nu skall han blifva mycket stark till lands.'»

»När Widrik Willandsson vuxit något upp, bad han sin fader, att denne skulle smida honom ett svärd. Willand gjorde efter hans begäran; men när svärdet var färdigt

ville sonen genast bruka det. Willand vägrade detta, och sade sig vilja lägga svärdet under en sten, intill dess Widrik blefve så stark, att han sjelf kunde bortvältra stenen och taga det. Innan dess skulle Widrik likväl rida så långt, att han komme till ett vatten, som rann uppåt. — Widrik red länge och väl: men kunde ej finna något sådant vatten. Omsider kom han en gång att betrakta sin häst, som drack, och märkte då, att vattnet lopp uppföre. Han gaf sig nu till stenen, vältrade honom undan och tog svärdet, hvilket han derefter brukade manligen, såsom hans gerningar bära vittnesbörd, och blef han så den förnämste af alla gamla kämpar Men samma sten, som låg uppå svärdet, kallas ännu i dag *Smedsten*, och ligger i en liten backe, vestan för Krogstorp uti Ifvetofta socken af Willands härad».

»Widrik Willandsson skall ligga begrafven på Ederbecks slätt uti Grydby mark, vestan för Sissebäcks mölla. Stora uppresta stenar äro ännu i dag att se på samma ställe, nära intill landsvägen, som går emot Sölvitsborg. Men anledningen, hvarföre Widrik blef begrafven härstädes, menas af *de gamla* vara den, att han sjelf begärt att få ligga på det ställe, hvarest han blifvit aflad af sin fader.» —

Vi för vår del kunna ej annat finna, än att denna förtäljning, sådan vi här hafva henne framför oss, är en äkta och urgammal folksägen, alldeles oberoende så väl af Vedels blott 33 år förut tryckta visbok, som af Chytræi år 1598 författade Skånska Minnesmärken. Mer än sannolikt är, att, ifall presten kännt något af dessa arbeten, han derom, åtminstone i förbigående, yttrat sig. Icke heller antyder någon omständighet, att sägnen blifvit lånad ur den i Sverige och Norge icke okända Didriks-sagan. Sägnens egen äkthet torde således få gälla såsom bevis för den sannolika åldern och äktheten af också andra dithörande lokalsägner, hvilka talrikt förekomma ifrån Skåne, Bohuslän och Seland, och hvilkas verkliga tillvaro först kunnat bli tvifvelagtig genom den lärda utstyrsel, lånad ur Didriks-

sagan eller Kämpavisorna, hvarmed de af sednare kammarlärda finnas utsmyckade.

III. Uti *Johannis Thomæ Agrivillensis Burei* Monumenta Vplandica, Colligerade Anno 1635, 1636 och 1638 (förvarade i hdskr. å Kongl. Bibliotheket, under Antiquitets-arkivets gamla signatur F: c. 6), förekommer Bl. 30, 31, en berättelse om *Weland Smed*, som vi här meddela enligt den, såsom det synes, i hast och efter muntlig öfverlemning gjorda original-uppsatsen:

Rel(atio) D*omin*i Eliæ in Häf*ver*ö.

»*Widrich Wellamssons* fadher *Welam* haf*ver* warit en bonde son, huilken följde sin fadher i skogen; när the ginge worto the warse et dohn i berget, hafuer så slaget mz yxe hamarn i berge at förfara widare, då kom ett troll och talte'n til huarföre thet ey fik wara i roo, och wille så hafua'n i berget, »om du uilt slippa, så lät din son kom(ma) hijt, då skal han lära konster,» och sadhe han skulle fåhn' igen om an*n*an dagh; bonden efterlät at son skulle komma dijt, och gick så hem. När han hemkom bannade hustrun ho*no*m och han sade: »iagh får'n wäl igen om morgon annan dagen åter.»

Vthi be*mäl*te berg war 7 troll, huilke *wellam* moste lefue uth, 1 doo huart åhr; när 6 åhr uoro framfarne, sade det efterste trollet: »nu är ingen ige*n* mehr än tu och iagh, derföre uill iag lära tig uägen ut, at när iagh dör. då måste tu begrafua mig i berget, som wij hafua giort huar andra förr, sedan må tu gå och försökia tigh huar tu uil;» han giorde så. När han nu i 7 åhren hade lärt allehanda konster, och ingen mer igen uar, togh han en hop af the besta wärktygh där fans och begynte wandra; när han kom uth uiste han huarken nor eller söder.

I det han reste kom han til it sund, där giorde han sigh en hoo och lade sigh och sin uerkty der i, satte glas uti stocken och lijmat mz beck, lät så flyta, ehuru han flöt kom han til anat land, der funno ho*no*m fiskiare, dhe der sig förundrade på ho*nu*m och gingo til kon*ungen* och

sade'n af synen. Medan gick han uhr hon och gömde sine wärktyg, och lade sig i hon igen.

När kon*ungen* kom dijt, sågh han ho*num* ligia i hon och sade til ho*num*, han suarade och sade hela legendan om sin konst. Kongen tog'en i sin tiänst, at achta och skura hans knif*var*.

1.) Huru han tappade knifuen i siön.

2.) Huru han giorde en ny knif, medan smedh *Smätte* fick mat.

3.) Huru han bad kongen skära s . . ta, och kongen skar genom talrik och bordet.

4.) Huru han speijade och log åt smed *Smette.*

5.) Huru Smed *Smette* giorde en knif och badh *Welam* skeaten [skäfta'n] rett, och han stodh och kastade på skaftet.

6.) Huru *Wellam* giorde suerd, och smed *Smette* hielm at ueria sig mz; Konge*n* höl mz *Welam,* och Rådet mz *Smette,* och huru han hölte mz åtskilige wilbrårs been som skytten hans broder samkade, och huru han saknade sin stulne tyg: Item, huru han målade honom som såg när han gömde tygen.

7.) Sedan han fick igen tygen och han hade smidt, huru han frestade suerdet mz hatten i strömen, och det 1:a dogde intet så uäl som dät 2:a, som skar af hattkuln, i det han flöt å watnet, och huru han högg genom *Smette* och hielm neder i mark.

8.) Huru kon*ungen* begärte suerdet och han sade sig uilia feijat och gaf'n så dät andra som i smidian war.

9.) Huru han skulle werfua sigh kon*ungens* dotter, i dät han dref fienden och hug dem ner, och togh så bref på dottren, och ½ Rijket.

10.) Huru kon*ungens* Brorsöner förtrute och lät bringa att kongen lät hugga benen af'n.

11.) Huru kon*ungens* Söner skule låta smijda sigh sverd hoos ho*num* och han bad dem binda bak fram på skona, och slog dem ihiäl i smijdian, och giorde dryckz bullar af hufue skålarna.

12.) Huru *konungs* dotteren skulle låta amlera en ring och han uoldtog henne.

13.) Huru han lät giöra sig wingar och badh skytten seija för konungen, om hans Söners dråp och dotters wåld, och at kongen skulle tala mz *honum* på *kongs*gården mzan han satt på tornet, och huru Skytten skulle skiuta på blåsan när *konungen* befalte skiuta honom.» —

Den nära öfverensstämmelsen emellan ofvanskrifne relation och Didriks-sagans berättelse om Weland Smed faller genast i ögonen, och kan göra tvifvelagtigt, huru vida icke relationen, änskönt påtagligen upptecknad efter muntlig förtäljning, dermed står i närmare eller fjermare sammanhang. Emedlertid förekomma åtskilliga anmärkningsvärda afvikelser, och främst deribland namnet på konungens smed, *Smette*. Att detta namn hänvisar på en ursprungligen sjelfständig tradition, torde bli klart af det följande. Också måste man väl antaga, att Bure, som efter hvad vi veta, kände ej blott Vedels visbok, utan ock Didriks-sagan, åtminstone i norsk form, funnit berättelsen märklig, just såsom en med sagan i förbindelse stående inhemsk fornsägen; han skulle eljest näppeligen haft skäl att fästa den på papperet.

IV. Uti Regements-qvartermästaren *Petri Rudbecks* Småländska Antiquiteter, författade i början af 1700-talet, och nu förvarade i handskrift å Kongl. Bibliotheket, handlar hela 15:de kapitlet »Om den konstige *Werlan Smed*, des huus och Smidia, med flere Allatorpa Antiquiteter.» Berättelsen om Weland Smed lemnas här till det mesta efter Wilkina saga, som äfven åberopas; men med tillägg af åtskilliga folksägner, hvilka på den tiden voro gängse, och till någon del ännu fortlefva hos den småländska allmogen.

Sedan R. förtäljt, huru Wade Rese satte sin son i lära hos dvergarne, fortsätter han: »Om dhenne nampn- »kunnige Smeden går fast många Sagor, och är hela detta »landet fult med dhes Ewentyr, hafwandes han fast åtskil- »lige nampn fått, af allehanda tilfellen: en part kalla »honom *Smed Smitta*, andra *Werland Smed*, som han så »af dhe smålänske som danske nembnes.»

Vidare omtalas, huru Werland färdades »til Giötaland, dhet Vilkina Saga Jotaland kallar, och kom till den konungen som på Allatorp bodde», huruledes han här åt konungen smidde en knif, som var så skarp, att ehuru konungen icke tyckte sig mycket hårdt med honom tillskära, gick dock knifven igenom köttet, talricken, bordet, och i knät på konungen, »hwaraf han sedan alla dagar haltade». — »Han (Werland) kunde giöra bågar och pilar som aldrig »skulle skiuta feelt, järn, guld, silfver kunde han så wähl »och konstigt sammanlägga, at aldrig hade någon seett hans »make, dertil berättas han warit en sådan trulkar, at när »een hest rende i fult courir, kunde han kasta hestskona »under fötterna, att dhe blefwe fast sittiande på he»sterna.» Sedan ytterligare blifvit förtäljdt, huru Werland hämnat sig på konungen, mördat hans söner och kränkt hans dotter, tillägges, att han »hembligen förde henne till »sitt huus, som stod på en liten öö i Siön, och förtrållade »huset i een steen, som än i dag, stoor och hög som ett »huus, qwarstår och af Werlandz Smedz nampn *Werlehall* »heter.» Derefter gjorde han sig en fjäderhamn, flög upp på tornet, förtäljde konungen sin hämnd, och flög sina färde. »Denne kongen kallar almogen kring Allatorp *Alle* den an»dre, men Wilkina Saga kallar dhe konungar som den ti»den ha regerat, Nidung och Ottving» . . . »Den holmen »som konungens smidia på stod, heter *Smidie holmen,* och »må aldrig wexa gräs, der konungens söner mör»dade äro. Om denne Werlehall hafwa bönderna mycket »at referera. — Ytterligare säja bönderna, at de aldrig töras »nembna Werlehall medan dhe äro på Siön, ty antingen få »de ingen fisk, eller skier dhem någon annan olycka.»[1] —

---

[1]) I En kort Relation om Werendz Häradz Rätt och des uphof eller begynnelse (ibland *Peringskiölds* Monum. Sveo Goth. Tom. VIII, å Kongl. Bibl.) tillägges, att kyrkodörrarne i Wederslöfs kyrka, enligt gamla mäns sägen, blifvit flyttade ifrån Allatorps kungsgård. Af sammanhanget kan dock ej tydligt urskiljas, huruvida dessa dörrar skulle vara förfärdigade af *Werland Smed* eller icke. Sådant tyckes dock vara meningen.

Det är af alla omständigheter klart, att vi här ega framför oss en fullkomligt äkta folksägen, omedelbart hemtad ifrån folkets läppar. Desto mera anmärkningsvärd blir dess nära öfverensstämmelse med icke blott Didriks-sagans berättelse om Weland, utan ock med den nyss meddelade relationen ifrån Upland. Äfven *Smed Smette* möter oss lätt igenkännlig, ehuru icke längre såsom konungens smed, utan såsom ett dubbelnamn på Weland. En förvexling har således egt rum, men denna förvexling afger endast ett bevis mera på den småländska och upländska lokalsägnens oberoende af hvarandra samt af begges ursprungliga äkthet.

Åtskilligt kunde ännu vara att tillägga, såsom om de bekanta hvalfmålningarne i Floda kyrka uti Södermanland,[1] hvilka, utom bilderna af Holger Dansk och Burman, Sone Føslink och trollet, jemväl återgifva *Diderik van Beran* och *Wideke Welansson*. Emedlertid kunna vi här icke lämpligen uppehålla oss med dessa eljest i konsthistoriskt afseende märkliga bildverk, enär de, för att döma af så väl sjelfva sammanställningen, som af namnens språkform, snarare hänvisa på kämpavisorna eller på den svenska Didriks-sagan (med hvilken de synas vara ungefär samtidiga), än på någon sjelfständig eller skiljaktig muntlig öfverlemning. Redan hvad vi ofvan anfört torde likväl göra tillfyllest att ådagalägga, det tillvaron af gamla svenska lokalsägner rörande åtminstone Weland och Widike Welandsson, icke af någon bör med skäl kunna dragas i tvifvelsmål.

Såsom ett slags bihang till hvad vi här meddelat af denna art, må det tillåtas oss att slutligen anföra ännu ett par gamla folkminnen ifrån den småländska gränsbygden. Dessa minnen tala om en man, benämnd gamle *Hund* eller *Hunesmed*, om hvars möjliga förbindelse med Didriks-sagans Hunafolk, eller med smeden Mymmer i Hunaland, eller slutligen med Weland smed och hans son Widike (hvars märke,

[1]) Afteeknade i Runa, utg. af *R. Dybeck*, Dec.-häftet 1844, efter ett flygtigt utkast ibland *J. Peringskiölds* Monumenta Sudermannica, VI (hdskr. in 4:o å K. Bibl., under gammal sign. F: l. 5).

en smedjehammare och en tång,[1] funnits inhugget på grafstenen), här icke ens kan bli något spörsmål. Men de ifrågavarande sägnerna ega ett obestridligt värde för den historiska ethnografien, genom sin förbindelse med den redan af Olaus Petri såsom »ett gammalt rychte» omtalade folksägnen, att »*Hunehär* skulle hafva gådt här uth af Sverige.»[2] Vi begagna således tillfället att här få bevara dem åt efterverlden, med den enda anmärkning, att så vida ordet *hunn* icke bör betraktas såsom en blott förstärkande præfix, utmärkande mängd eller storlek,[3] utan verkligen döljer ett folknamn,[4] efter hvad man hittills gemenligen antagit, så förtjena de i Göta rike allmänna sägnerna om detta folk,[5] äfvensom de talrika ortnamn i hvilka namnet återfinnes,[6] otvifvelagtigt i hög grad häfdeforskarens uppmärksamhet.

---

[1]) S. Thiðriks, c. 81, 175, 200, 330. — Didriks S. c. 78, 165, 185, 280. — *S. Grundtvig,* Danmarks Gamle Folkeviser. I, N:i 7 (a, d, e, f, g, h), 8, 10 (a, c). — *Arwidsson,* Sv. Fornsånger I, N:o 4. [2]) *Olai Petri* Svenska krönika (ibland Scriptores Rer. Svecic. I, sect. II,) pag. 232. — Jfr. Diarium Minorit. Wisbyens. (Ibl. Script. Rer. Suec. I, 1, p. 33) vid året 686. [3]) Jfr. *P. A. Munch,* Anmærkn. v. det i Danm. stiftede k. Nord. Oldskrift-Selsk. Virksomhed, i Litteraturtidende, N:o 1 (Christiania 1845), s. 10. [4]) Utan att här tala om det gamla *Húnaveldi* eller Kvenland i norra delen af vårt land, förtjenar anmärkas, att de normanniska vikingarne på ett par ställen kallas *Huni* af äldre franska författare. Se citaterna hos *Depping,* Normannernas Søtog, öfvers. af N. M. Petersen, s. 490, 497. [5]) *Dahlberg,* Sv. Ant. & Hod. III, pl. 83, 86. — *P. Rudbeck,* Småländska Antiquit., kap. 21, 22. — *Kalm,* Westgöt. och Bahusl. resa, s. 59. — *A. A. Afzelius,* Sv. Folk. Sagohäfder I, s. 104 o. f. [6]) I *Smålands* jordebok för år 1635 förekomma gårdnamnen: Hunna, Hunnemåla, Hunshult, Hunnamåla, Hunsberg, Hunnevik, Hunsseberg, Hunsåsen, Hunshult, Hunseberg, Hunsebo, Hunnestad, Hunsnäs, Hunsala, Hunnekulla, Hunö, Hunnekulla, Hunsmåla, Hunnehult, Hunshyltan; dessutom Hunsvik och Hunsö, belägna i sjön Salen, Huneberg, ett berg nära sjön Åsnen, Hunslund, i Ströby gärde, Hunneberg, ett berg i Lidhults socken o. s. v. I *Westergötland* förekomma: Hunnekulla, Hunnaryd, Hunneberg m. fl. I *Skåne:* Hunnestad, Hunneberga, Hunsäng, Hunseröd m. fl. På *Gottland:* Hunlund o. s. v. I *Halland:* Hunahals, Hunesta, Hunalygn, Hunakälla o. s. v.

V. Utdrag ur *Albo Häradtz* Renskreffne Doomboock pro A:o 1620, o. följ. (Förvarad i häradets kista på tingsstället Alfvastad.)

»Anno 1626 den 29 Aprilis höltz tingh j Lekarijdt, öffuervarandes Ståthållaren på Cronobergh och öffuer des Lhän, Edle welborne Erich Jöransson. Item Arrendatoren wellförståndigh Peder Olson samptt Nembden — —

Ohrsaken till denne rettegång var sålunda, att itt allmenneligit ord och röchte var, efter welb. Capten Cammelz Befäles Haber, Jacob Erichsson feltuebell, och Jöns i Vashult förredar, vhtkommet, at en be*näm*d Ingemar i Öna i Wierstad S:n, fellegammal man, skall i deras p*re*sentia hafua lätit falla någre otilbörlige ordh, N: at den tijd denne förebe:d geste honom, hade förebe:d Ingemar begynt sit tall sålunda:

»Jagh hörer Capten Cammell at i hafue haft budh i Jönekiöpingh, och förnimmer att Feltmarskalken hafuer påbudet Klöffueskaten och Vthskrifningen», der till suarades, 'det är sant', der til suarade Ingemar, »det faller allmogen alt för suårt» och sade, »det hende i Kongehäret i gamble »tijder, at en be*nem*d *Hunesmedh* hade en borgelägers knecht, »och en tijd bonden kom heem af skogen, hade de Eldat »Vgnen, dy på den tijden» sade han, »var så sedvanligit »de skulle badha i vgne*n*; tå sade bonden till hustrun, 'gif »mig mat', borgelägers knechten sade 'neij, hustrun skall »först bada migh', det och skedde; när han hade badast, togh »bonden nidh en yxa och högg huffuodet [af honom], sedan gik »han till sin granne, badh honom giöra sammaledes, så fort »tilldes de blefuo så starke, att de vpladhe sigh både »emot herskapen i Suerige och Danmark, och »gingo så vijdt at de stallade sine hestar vidh »*Roma port*. Och är spådt det skall ännu så skee och är »nu der till lijcht, efter tungen är stoor.»

»Item skall och her *Tycke Bragde* hafua spådt, at en »huijt Skata skulle verpa vthi en hagentorn vidh Hellsingh-

borgh,

»borgh, der efter skulle föllia it stort krigh, att spiut och »skiölld skall flyta i blodh och allmogen blifua Rebellisk »emot Öffuerheeten», och suarade sigh sielf, »gudh gifue det »skeer icke i min tijd!» — Detta är Captenens beretan.

Item vitnade Jöns i Vaszhult det samma både om badandet i ognen, och at *Hunesmedh* ihielslogh sin gifue galt och sedan brachte sin granna at giöra det samma, in till de blefuo så starke (at) de stalladhe deras hestar i *Roma kiörkio*, och sade yterligare: »råde gudh det skeer »icke än en gång, dy det legz så möckit på allmogen, at »de aldrig förmå det vtgifua.»

Oppå Wexiö Rådhusz den 2 Maij vthi velborne Ståthållarens Erich Jöransons: Item velb. Bengt Jönsons till Lästa nervaro, deslikest Arrendatoren w. Peder Olson, samptt Borgemester och Rådmen i Stadhen

Sammedagh framsteltes for retta en Corporall vnder Edell manhafftigh Carl Cammellz Compagnij, Joen Soneson i Hiertenäs, huilken och tilstädes var i Öna den tijd Ingemar förberörde taal haft hafuer, och thet först af hans mun hörde, och efter sin nederlagde Eed vitnadhe sålunda: att det hende sigh Joen Soneson kom ifrån Jönekiöpingh, och mötte Captenen i Öna, Ingemar sade: »huadan ästu kommen?» Joen sade, 'ifrån Jönekiöpingh.' Ingemar frågade: »huad är der för tiander?» Jon sade, 'iag förnam ingen annor tiender, än Feltmarskalken hade try häradtz lagh samman och lass Konungens bref, påbiudandes Klöffueskaten och Vhtskriffningen:' Ingemar suarade, »iagh troor det aldrig,» Joen sadhe, 'J må vist trno det är sant,' då sade Ingemar: »huru möckit skolla de legga för boskapen?» Sone suarade, 'dobbelt efter den senaste ordningen', Ingemar suarade: »gudh nåde oss, det förmå wij aldrigh.» Och der medh gick Sone ifrån honom vht i stallet, och inthet hörde huad taal de sedan haft hadhe.

Jtem förhördes och den gamble mannen Ingemar j Öna, tillfrågades om han sådant taal haft hafuer; han bekienner at han sådant tall haft hafuer, det han och her på Rådhuset sielf ord ifrån ord vpreppeterat hafuer, och seger

han var en liten poik, när han sådant taal först hördt hade, och seger han viste der inthet ondt medh, eij heller sade det i någon ondh meningh, icke hafuer heller han samme taal begynnat, *vthan det hafuer stândet man efter man öfuer 1000 åhr*, och aldrigh förstodh det förbudet vara, her om tala, såsom icke förstodh det vara förbudet tala om *dackefeiden*, och annat i gamble tijder skeet är.

Detta åhrandet blef stelt vthi Nembdennes och denne ringe rettens betenkiande, Sentens och domb. Och när alle omständigheeter våre Skerskodade, kunne denne enfaldige retten på Samvetzens vegnar icke tenkie, att Ingemar sådane ordh H. K. M:t eller Cronan till præjudis talat hadhe i någon argh meningh, såsom en Mytmakare, den allmogen förföra ville och giöra afspennigh, Vthan elliest j enfaldigheet talat om framfarne aflopne tijder och de tingh som skedde äre her i Rijket, huilka bedrifter mest allom förståndigom af Historierne och gammal Relacion ähre kunnoga och icke förbudne omtala: Derföre kunne denne enfaldige retten icke döma Ingemar för någon afspennigh Lhem i Rijket eller mytmakare, helst efter hans taal icke var fallet på något offenteligit samquemd, Socknestempne eller Collatz, der menigheeten kunne taga förargelse af; vthan hemligen i hans huss, in om löchta dörer, och för förståndigt folk; derföre blef Ingemar i Öna frijdömd, så widt denne retten saken begripa och förstå kan: Men der H. K. M:t eller den högloflige Konungzlige hoffret her om högre vidlöftigheet förstå kunna och saken annorlunda af högvist betenkiandhe öfuerväga, såsom och taga saken på annat set vp, och annorlunda förklara, vill denne ringe retten på det vnderdånigaste dijt heela saken remitterat hafua.» —

VI. Kyrkoherden *Caroli Bolhemii* Relation till K. Maj:t rörande Antiquiteter i Markaryds socken i Småland. Dat. d. 26 April 1667. (Originalet förvaradt i K. Bibliotheket, ibland presternas relationer.)

»Ederss Kongl. Maytt:z Placat och Påbudh om Gamble Monumenter och Antiquiteter, bredewidh Copian af Ederss

Kongl. Maytt:z bref daterat d. 18 Decembris 1666, är mig tilhanda sendt och uthi min anförtrodde försambling Marcherydh af predikestolen publicerat uthi alldraunderdånigaste trooheet och flijt, sedan oförsummeligen efter alla anbefalte stycken frågat, sökt och ransakadt, men intet funnit, uthan allenast thetta: att dhen Gamble *Hund* föregifz liggia här i Marckerydz kyrkiogårdh, sönnan kyrkian och mit på kyrkiogården, wid hanss graaff står en lijten grååhall, ther uppå en Smedie hammar och tångh uthhuggna. Hooss samma Graaf är til at achta, dhet Jngen här i soknen hafuer welat på en långh tijdh, som någon man minss tilbaka, eij heller för thenna tijden wil, sina döda när in til then griftplatzen begrafua, tå iagh hafuer sombliga therom tiltaalt hwarföre the så göra, hafua the af sin enfaldigheet och efter gammal sägn gifuit til swar, »om någon grafuer »ther förnär, eller sielfue grafuen upkastar, så upstår och »upkommer af nyio igen *Hune häär,*»[1] hwilket iagh förlagdt hafuer, med flijtig förmaning til at fruchta Gudh med alfuar i allan tijdh, afstå med sådan widskeppelse, och alltijdh troligen bedia wäl för wår allernådigaste konungh. Thetta sanferdigt wara som ofuan bemält är, wittnar med egen hand och signete kyrkioherden, kyrkioness män med underschrifne nampn och bomärkien.»

Efter dessa förutskickade anmärkningar, återstår oss endast att slutligen och i allmänhet redogöra för förhållandet emellan den *svenska* bearbetningen af Diderik-sagan och samma sagas äldre *norska* redaktion, samt att beskrifva de handskrifter vi begagnat för närvarande upplaga. Den förra af dessa utredningar har redan i förväg blifvit på ett tillfredsställande sätt lemnad af *C. R. Unger,* som uti inled-

[1]) Det ännu gängse svenska talesättet: »der ligger en Hund begrafven,» har otvifvelagtigt sin rot i samma urgamla föreställningssätt.

ningen till Saga Thiðriks konungs af Bern deråt egnat en pröfning, hvaraf vi här tillåta oss att på sitt ställe draga fördel. Handskrifterna åter finnas fullständigt beskrifna af *G. W. Gumælius* och *S. Hylander*, hvilka ega förtjensten, att (i tionde häftet af Iduna Stockholm 1824, s. 243—287) först hafva på dem fästat den lärda verldens uppmärksamhet. Vi kunna således i begge dessa fall fatta oss med största möjliga korthet.

Den svenska Didriks-sagan är, såsom vi redan i det föregående anmärkt, bevisligen sammanskrifven under tidskiftet emellan åren 1449 och 1476. Sjelf angifver hon sig i slut-rimmen såsom en *öfversättning*, och att denna öfversättning skett ifrån *norska* språket blir redan i sig sjelf sannolikt deraf, att, så vidt kändt är, ingen tysk, prosaisk förtäljning finnes till, som innehåller på lika sätt ordnade och samlade de tilldragelser, hvilka äro sagans föremål. Man nödgas således i första hand tänka på en öfversättning ifrån norskan, såsom det enda språk, hvarpå man känner sagan i ursprunglig form. Och att den svenska Didriks-sagan verkligen blifvit öfversatt, eller rättare bearbetad ifrån den bekanta fornnorska recensionen af samma saga, framstår ögonskenligt vid en jemförelse emellan dem begge. Icke nog således, att ordningen emellan förtäljningens serskilda episoder i begge är densamma; likheten sträcker sig ända till kapitel-indelningen, hvilken oftast är lika, ja, äfven till sjelfva uttrycken, så att icke blott enskilda ord och vändningar finnas återgifna i en snarare norsk än svensk form (f. ex. osende, kap. 98: 5; i norska sagan, c. 98, ósynju. Gresgard, k. 161: 4; i norska sagan, c. 169, grasgarðr. Midia myo, k. 165: 6; i norska sagan, c. 175, miðmeor. Middelman, k. 166: 2; i norska sagan, c. 176, mæðalmaðr. Renaldh mera riddare, k. 284: 4, jfr. k. 238: 10, 275: 11; i norska sagan, c. 334, Ræinalld hin mæri riddare, o. s. v.), utan hela stycken i den norska sagan finnas ord för ord öfversatta i den svenska (jfr. t. ex. k. 76 i svenska sagan med det motsvarande c. 80 i den norska), o. s. v. Härvid bör märkas, att den svenska

bearbetningen eljest i allmänhet lemnar en **kortare text**. Och denna förkortning sträcker sig icke endast till en allmän sammandragning af den norska sagoredaktionens ofta vidlyftiga och mångordiga framställningssätt, utan den svenske bearbetaren har flerestädes, och såsom det vill synas på goda skäl, förbigått norska sagans återkommande, om ock sins emellan något skiljaktiga upprepningar af samma förtäljning. Så är f. ex. händelsen med episoderna om Osantrix-krigen (norska s., c. 21—56), hvarest den svenske öfversättaren begagnat norska membranens första recension, utan att taga hänsyn till den återupprepning af samma berättelse, som förekommer dersammastädes efter c. 240;[1] deremot har den isländske bearbetaren af sagan föredragit just denna sednare recension framför den första. Berättelsen om huru Heym skaffar Didrik hästen Falke (sv. s., kap. 16), som i norska sagan återtages något förändrad längre fram (c. 188), är på sednare stället utelemnad i svenska öfversättningen, men har blifvit bibehållen i isländska sagoafskrifterna, hvilka tvärtom utesluta samma berättelse på första stället. Med norska sagans c. 185 har svenska öfversättaren tillåtit sig den förändringen, att han på motsvarande ställe (kap. 175) uteslutit hela skildringen om Sigurd Sven, hvaremot han öfverflyttat samma skildring till c. 190 (sv. s., k. 178). Enskildta kapitel äro någongång öfverhoppade eller blott antydda (norska s., c. 186, 187, 194, 274), hvilket äfven gäller om hela början af Iron Jarls saga (norska s., c. 245—268), hvars innehåll endast med ett par rader angifves i svenska öfversättningen (kap. 226).[2]

Men om den svenske bearbetaren sålunda lemnar oss sagan i en form, som, ehuru förkortad och sammandragen, likväl på det hela troget följer sitt norska original, bör å andra sidan icke förbises, att han på några ställen gör tillägg och afvikelser, hvilka häntyda på att han kännt åt-

---

[1]) Jfr. S. Thiðriks, s. VI, 27 (noten). [2]) *Unger*, S. Thiðriks, inledn. s. V, VI.

skilliga sägner äfven i förändrad gestalt och efter andra källor. Vi hafva således redan i det föregående anmärkt, att den svenska sagan, uti förtäljningen om huru Weland af sin fader bars öfver Grönasund (kap. 57), serskildt och uttryckligen åberopar sig *danske* mäns sägen. Likaledes hafva vi uttalat vår förmodan, att de fyra sista kapitlen i svenska bearbetningen (kap. 383—386), hvilka innehålla berättelsen om Widike Welandssons död jemte upprepade förtäljningar om k. Didriks dödssätt, och hvilka nu saknas i så väl isländska recensionerna af sagan som i norska membranen, tilläfventyrs aldrig, åtminstone icke i samma form, förefunnits i denna sednare, utan delvis eller helt och hållet äro tillägg af den svenske bearbetaren. Vi hafva grundat denna åsigt dels på framställningssättet, som förefaller oss att bära spår af en sednare tillflickning, dels ock derpå, att berättelsen i sina väsendtligaste drag visar sig härflyta ifrån *danska* sägner (hvilka äfven uttryckligen åberopas, kap. 385), — en källa, som i norska membranen ingenstädes, åtminstone aldrig med bestämda ord finnes angifven. — Men den märkligaste afvikelsen förekommer i kap. 158, hvarest den svenska sagan låter ett lönnelöf ligga emellan Sigurd Svens skuldror, när han sölade sig i ormens blod för att bli hård, hvarigenom ock denna enda punkt på hans kropp blef sårbar. Ingen kan betvifla, det ju den svenske bearbetaren här medelbart eller omedelbart känt och följt en *tysk* tradition, noga slutande sig till Niebelungenlied (V: 845), der det heter:

»dô viel im zwischen der herte ein lindenblat vil breit»
d. v. s. då föll emellan hans härdar ett lindeblad så bredt.[1]

I sammanhang med den redan af Grimm anmärkta öfverensstämmelsen emellan svenska sagoskrifvarens tillägg på detta ställe och äldre *tyska* sägner och dikter, torde finnas lämpligt, att vi här egna de i svenska sagan förekommande talrika afvikelserna i skrifsättet för nomina pro-

[1]) Jfr. *Grimm*, anf. arb., s. 74, 76, 175.

pria ett ögonblicks serskild uppmärksamhet. Änskönt påtagligen till en stor del uppkomna genom vårdslöshet och vilkorlighet hos flera efter hvarandra följande afskrifvare, finnas dock åtskilliga ibland dessa afvikelser, hvilka ej ensamt på detta sätt kunna tillfredsställande förklaras. Såsom exempel kan anföras kap. 23, der hdskr. B. följer den norska membranen i namnet på drottning Julianas fader, k. *Iran* af Bertania, hvaremot hdskr. A. med ett alldeles främmande namn kallar honom *Amdrik*. På alla ställen i svenska sagan, hvarest Grimhilds yngste broder Gisler omtalas, erhåller han benämningen *Gynter, Gyntar*, eller samma namn som i *tyska* hjeltesagan och nordiska kämpavisorna. Den svenska sagans *Segistop* (kap. 83) närmar sig uti namnformen mera till den i Niebelungenlied ibland Dieterichs kämpar omtalade *Sigestap*, än till den norska sagans *Sigstaf*. Likaledes erinrar den svenska sagans *Seueke, Sewekin, Sæueken, Söwekin*, mera om tyska hjeltesagans *Sibich, Sibeke*, än om den norska sagans *Sifka*, änskönt det på ett enda ställe (kap. 353: 16) bifogade vedernamnet *baleraadh* oemotsägligt hänvisar till norska sagan. Den svenska sagans *Wideki, Widike*, sluter sig äfven onekligen mera till den tyska hjeltesagans namnform *Wittich*, än till den norska sagans *Viðga*. Markgrefve *Rodger*, såsom han på flere ställen nämnes, har äfven påtagligen fått sitt namn bildadt snarare efter den tyska hjeltediktens *Rüdiger*, än efter den norska sagans *Roðingeirr*, o. s. v. I nu anförda exempel är dock den närmare eller fjermare förbindelsen med tyska namnformer endast dunkel. Tydligare framstår den i sådana benämningar som *Didrik van bern* (kap. 185: 10), *Tidrik van berne* (k. 182: 9), *helte van Hagen* (k. 199: 1), *Heyme de kleÿne* (k. 96: 4), *Heÿm de kleÿne* (k. 112: 2, jfr. k. 135: 4, 166: 15), *Vollter van Vaskinsten* (hdskr. B.), hvilka alla hafva en rent *nedertysk* språkform. Den på ett par ställen förekommande benämningen *Hagen aff tröya* (kap. 340: 5, 367: 7), *Hagen aff trönia* (k. 365: 2), visar sig också vara hemtad icke ifrån norska membranen, hvarest hjelten städse kallas *Högni*, utan ifrån Niebelungenlied eller

andra *tyska* källor, hvarest han likaledes får namnet *Hagen von Tronje* eller *Hagen von Troy.* Redan de exempel vi här anfört, och hvilka skulle kunna betydligt ökas, ådagalägga således oemotsägligt, att den svenske sagobearbetaren medelbarligen eller omedelbarligen kännt sina hjeltar äfven ifrån *nedertyska* sägner, visor eller dikter, och att tyska namn- och språk-former föresväfvat honom under sagans affattande. Å andra sidan öfvertygas vi med lika visshet, af sådana namnformer som *hellit Hagen* (kap. 185: 13), ɔ: kämpavisornas *Helled Hagen; Brand Widferling* (k. 172: 1) eller *Widfarling* (k. 177: 15), ɔ: kämpavisornas *Brand* Herr *Veffuerlin, Brand van Vifferlin; Bratinga borgh* (k. 298: 10), ɔ: kämpavisornas *Brattingsborg,* o. s. v., att den svenske sagoskrifvaren äfven kännt och begagnat de gängse folkvisorna om Didrik af Bern och hans kämpar, sådana dessa visor på 1400-talet och ännu långt sednare ljödo i Sverige och Danmark.

En egen omständighet, som förtjenar anmärkas i samband med den allmänna utredningen rörande det språk, hvarifrån svenska sagan blifvit öfversatt, samt de serskilda inflytelser hvilka röja sig uti bearbetningens form och beskaffenhet, är, att nämnde öfversättning blifvit gjord efter just samma gamla norska skinnbok, som vi i det föregående omtalat, och som ligger till grund för den nyss utkomna norska sagoredaktionen. Att så verkligen varit händelsen, och att den gamle svenske öfversättaren icke haft framför sig någon annan handskrift af sagan, kan anses afgjordt derigenom, att på några ställen, hvarest en rad varit öfverhoppad eller eljest någonting är uteglömdt i den norska membranen, återkommer just samma fel äfven i svenska bearbetningen. Häri ligger också förklaringen, hvarföre uti svenska Didriks-s. kap. 80, likasom uti norska membranen cap. 83, en hel period finnes utelemnad, som dock återfinnes och kunnat suppleras ifrån de arnamagnæanska handskrifterna af samma saga. I norska sagans cap. 200, der Sigurd Sven för k. Isung uppräknar Didriks och hans kämpars sköldemärken, är i membranen en rad öf-

verhoppad, hvarigenom den tredje skölden, eller Amlinges, blifvit förbigången. Den svenska bearbetningen (kap. 185) saknar likaledes detta ställe; men öfversättaren har rättat felet genom att framflytta siffertalen, så att han i stället för fjerde skrifver tredje, och så allt framgent, tills han slutligen på fri hand tillagt Gernholt, för att få antalet tretton fullständigt. Att Gernholt icke var med vid detta tillfälle, icke heller i det följande anföres såsom deltagande i tvekampen med k. Isung och hans söner, hvaremot Amlinge straxt derefter intager sin rätta plats, torde knappt behöfva erinras. I kap. 275 märkes straxt vid genomläsningen en lucka i tankegången, uppkommande derigenom, att början af mäster Hillebrands och Renalds samtal är uteglömd. Alldeles samma fel förefinnes äfven i membranen (norska s., c. 325). — Någon gång synes också öfversättaren hafva missförstått sitt original. När det således i norska s., c. 393, omtalas, huru der efter kampen med Nyfflingarne blef en stor brist (*mikil auðn*) på ansenliga män i Hunaland, har den svenske bearbetaren (kap. 339), enligt Ungers gissning, läst *mikill auðr* (stor rikedom), och det straxt efteråt i norska texten förekommande *mannval* (utvalda män) har han säkert förstått såsom *mannfall*, »thy folkit warth mesth j hæl slaagit», och förmodligen tänkt sig, att rikedomarne härvid hopades på få händer.[1]

De enda handskrifter af svenska Didriks-sagan som hittills blifvit kända, och hvilka äfven ligga till grund för närvarande upplaga, äro:

A. Skoklosters-handskriften N:o 115, 116, 4:o. På papper. 159 Blad. Ifrån slutet af 1400- eller första början af 1500-talet. — Innehåller:

I. Bl. 1 a—36 a, *dikten om Hertig Fredrik af Normandie,* skrifven med serskild hand och upptagande 3203

---

[1]) *Unger,* S. Thiðriks, inledn., s. VIII—X.

verser, oftast 2:ne på hvar rad. Begagnad under litt. D. för *J. A. Ahlstrands* upplaga (Sv. Fornskr.-Sällsk. Saml., III: 2), äfvensom till någon del för det stycke af dikten (vers. 1—2145), som af *G. W. Gumælius* blifvit tillförne utgifvet i Iduna, häft. IX, X (Stockh. 1822, 1824). — Jfr. Efterskriften till Ahlstrands anf. uppl., s. 227.

II. Bl. 37 a—159 a, *Sagan om Didrik af Bern,* skrifven med 2:ne olika händer, af hvilka den förra går till och med bl. 116 b, den sednare från bl. 117 a till slutet. Begge handstilarne äro rediga och läsbara, isynnerhet den förra, som i allmänhet ger en god text. Hos den sednare träffas åter en mängd falska läsarter (såsom: mærkar 271: 16, o. fl. st. för iunkar, vapen 275: 10, för nampn, kul 278: 2, för gull, slwth 280: 18, för hwith, Ilonge 282: 16, 18, för Ronge o. s. v.), en ofta barbarisk rättskrifning (såsom vth taff 268: 7, hiælpm 270: 30, nyanh 272: 18, hwuwdith 277: 8, tessligchis 280: 3, swyön 286: 27, aththe 302: 24, o. s. v.) samt åtskilliga öfverhoppningar, hvilka vittna om en både okunnig och vårdslös afskrifvare. — Nya kapitel utmärkas oftast genom väl skrifna initialer samt utgång på raden; men på en mängd ställen saknas det ena eller det andra, och stundom begge dessa kännetecken. Häraf har följt, att kapitel-indelningen i den aftryckta texten blifvit mera vilkorlig, än som skulle egt rum, i fall utgifvaren egt tillgång till den då ännu ej utkomna norska sagan.

På bl. 130 a, b, är ett stycke af nedersta raden bortrifvet. Emellan bl. 133 och bl. 134 saknas 2:ne blad, hvilka innehållit kap. 311—315 jemte början af kap. 316. Likaledes fattas emellan bl. 153 och 154 ännu ett blad, som innehållit slutet af kap. 371 samt de följande kapitlen tills fram emot slutet af kap. 374. Sist i boken finnas 30 blad vara bortskurna, utan att man kan se huruvida de innehållit någon skrift eller icke. — Permarne af ekskifvor, öfverdragna med brunt läder, invändigt klädda med pergament samt fordom försedda med messingsknäppen, bära likasom sjelfva papperet spår af flitigt begagnande.

Bl. 69 b, 7:de raden uppifrån (kap. 121: 6) förekommer en marginal-anteckning af *Jahan Axehielm:* »NB. detta fattas i det gamla Exemplaret». Bl. 71 a, 5:te raden uppifrån (kap. 125: 4), af samma hand: »detta ähr borta uti det gamla Exemplaret». Bl. 108 a, 6:te raden nedifrån (kap. 250: 16), likaledes: »NB. efterföliande ähr borta i gamla Exemplaret». Bl. 109 a, 8:de raden nedifrån (kap. 253: 1): »NB. här begynner åter tet gamla Exemplaret». Bl. 114 a, 4:de raden uppifrån (kap. 262: 9): »defect i gamla Exemplaret». Bl. 115 a, 14:de raden uppifrån (kap. 264: 1): »här begynas åter det gamla Exemplaret». Bl. 143 b, 13:de raden nedifrån (kap. 345: 18): »NB. här lychtas det gamla Exemplaret». — Dessa marginal-anteckningar äro af värde, emedan de, vid jemförelse med den norska skinnboken, oemotsägligt styrka, att Axehielm kännt och jemfört norska och svenska sagan efter just de ännu för handen varande handskrifterna.

Af anteckningar bl. 36 b samt på permarnes insidor finner man, att handskriften år 1606 tillhört eller varit begagnad af *Jacobus Halvardi,* Smolandus Suecus. År 1609 förärades den af *Hanss Erickson* (Ulfsparre) till Broxwik och Jonsbärgh, Sveriges Rikes Råd, Ståthållare på Calmare Slott med dess län och Lagman i Wermeland (gift med *Elin Tott,* hvars vapensköld finnes afritad på frampermens insida), till *Simon Andersson.* Bokens sednare öden äro okända, och äfven dess tillvaro efter Axehielms tid var obekant, tills hösten 1823, då hon upptäcktes uti Braheska Bibliotheket på Skokloster af Akademi-Adjunkten *S. Hylander* från Lund, och, såsom vi ofvan anmärkt, beskrefs af *G. W. Gumælius* uti Iduna, X häftet.

B. Kongl. Bibliothekets handskrift med gammal signatur (Antiquitets-arkivets) *K: 45,* 4:o. På papper. 88, 174 Blad. Ifrån första hälften af 1500-talet. — Innehåller:

I. Bl. 1 a—16 b. *Dietetik,* indelad efter månaderna och himmels-tecknen. Ofullständig i början. Begynner med

Maj och slutar i December med *Pisces*. Omedelbart derefter uppräknas zodiakaltecknen, med bifogade ekonomiska föreskrifter. Afbrytes med *Scorpio*.

II. Bl. 17 a—88 b. *Dikten om Hertig Fredrik af Normandie*, upptagande 3029 verser. Begagnad under litt. C. af *G. W. Gumælius* för det stycke af dikten, som finnes tryckt i Iduna, häft. IX och X, samt, under litt. E., för *J. A. Ahlstrands* upplaga (Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., III: 2).

III. Bl. 1 a—125 a (ny paginering). *Sagan om Didrik af Bern*. Ofullständig. Första bladet nästan bortrifvet. Slutar med kap. 229 enligt närvarande upplaga.

IV. Bl. 126 a—147 b. *Legenden om Riddar Tungulus*. Begagnad under litt. D. för *G. Stephens'* och *J. A. Ahlstrands* upplaga af S. Patriks-Sagan (Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., I: 2).

V. Bl. 148 a—174 b. *Äfventyr om Namnlös och Valentin*. Ofullständig i slutet. Begagnad under litt. C. för *G. E. Klemmings* upplaga (Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., III: 1).

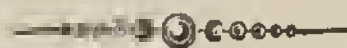
Handskriften beskrifves eller omtalas af *Nyerup* (Schwed. ungedruckte Uebersetzungen altdeutscher Gedichte in d. Königl. Bibl. zu Stockholm; i *von der Hagens* Museum, II, s. 304); af *G. W. Gumælius* (inledn. till Hertig Fredrik af Normandie, uti Iduna, häft. IX); af *S. Hylander* (Tillägg till Gumælii uppsatts Om en gammal Svensk hdskr. af Wilkina Saga, uti Iduna, häft. X, s. 282—287), af *Molbech* (Danske Haandskrifter i det K. Bibl. i Stockholm, uti Historisk Tidskrift, Bd. IV, Heft. 1); af *J. A. Ahlstrand* (S. Patriks Sagan, uti Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., I: 2, s. XLIX, L, och i Efterskrift till Hertig Fredrik af Normandie, uti Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., III: 2, s. 227); samt af *G. E. Klemming* (Namnlös och Valentin, uti Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., III: 1, s. XVIII). — *Molbech*, anf. arb., upptager hdskr. såsom dansk; men äfven en flygtig granskning visar att den är af svensk härkomst, ehuru det i hög grad förderfvade

språket och det vacklande stafningssättet någon gång kunde ingifva tvekan. Till yttermera visso häfves dock allt tvifvel genom v. 3003 i Hertig Fredrik af Normandie (bl. 88 a), der det heter:

»venth ffraa tyske i *suenske* tunge»,

ett uttryck, som väl knappast skulle anträffas i en dansk handskrift.

Rörande den i närvarande codex förekommande ofullständiga afskriften af Didriks-sagan hänvisa vi till de i vår upplaga, s. 307—336, upptagna läsarterna. Dessa ådagalägga till fullo, att handskriften i och för sig sjelf eger blott ringa värde; att den allestädes lider af ett förderfvadt och fördanskadt språk, en i högsta grad vårdslösad rättskrifning samt åtskilliga omeningar, påtagligen uppkomna genom afskrifvarens slarf och okunnighet. Han har således icke blott öfverhoppat en mängd enskilda ord och uttryck, men på ett ställe (kap. 9: 5) öfversprungit till och med ett helt blad, utan att ens synas ha bemärkt den härigenom uppkomna förvridningen af hela sammanhanget.

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

Femte Delen.

STOCKHOLM, 1850.
P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

SAGAN

OM

DIDRIK AF BERN.

EFTER SVENSKA HANDSKRIFTER

UTGIFVEN

AF

GUNNAR OLOF HYLTÉN-CAVALLIUS.

STOCKHOLM, 1850.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

Danir ok Svîar kunnu ath seigia hieraf margar sögur, enn sumt hafa þeir fært i qvædi sîn.

Vilkina Saga. — Formáli.

(Cod. Arna-Magn. N:o 178 in Fol.)

---

her æro flere böker aff scripne ok holla alth thz sama

S. om Didrik af Bern. Kap. 339.

Kap. I.

Om Sampson Riddare, huru han lockar Hillesvid, Rodger Jarls i Salerna dotter.

Bl. 37.

HEr beginnas atſye aff eŋ riddare som ſødder war j appolij i eŋ ſtadh ſom ſalerna heter/ Ther radde eŋ jarll ſøre ſom rodger het/ oc hans brodher brwnſteŋ . Jarleŋ haffde ena degheligha dotter het hilleſwidh/ oc hanum thiente eŋ riddare het ſamſoŋ . haŋ war mykit ſtarkare eŋ andra meŋ hans haar oc ſkag war ſwart ſom pik/ haŋ war woxeŋ ſom jette vtaŋ haŋ war icke ſwo høgh/ haŋ war tiwkker oc ſtarker ſom eŋ riſe/ togh war haŋ welwoxeŋ haŋ haffde et ſtort hierta/ hans entlite war bret oc langt oc grymmeligit/ melloŋ hans øgheŋ war eŋ ſpaŋ hans bryner ware ſworte ſom two krager hafde ſit offuaŋ hans øgheŋ/ hans hals war tiwkker/ hans hardha ware thiwkka oc bredha/ hans arma ware tiwkka oc hardha ſom andra ſtocka haŋ hade miwka hender ok faghra finger. haŋ war wellwoxeŋ i alla matta haŋ war oc ſnar oc raſker i alla leke/ hans ſiŋ war ſwo ſkapt athaŋ war blidher oc ødhmiwker/ oc alloŋ ſwarade haŋ leiande/ haŋ war wiiſ oc milder ok grundugh i ſinne/ haŋ war ſwo mykeŋ kempe at allar koŋ haŋ ther i ſtriidh athaŋ war nokoŋ ſiŋ redder/ oc war haŋ offta badha i ſtridh oc i kamp,

oc alltiidh fik haŋ ſigher/ hwat haŋ lowade ont eller got thꝫ ſkulde haŋ holda/ eller haŋ wilde dø ther om . her aff tha wart haŋ mykit prisadher/ hans w wenner wore alla rædde for hanum/ aldre rosadhe haŋ ſigh ſielff æ hwat manheit haŋ giorde . Rosade hanum noger annar/ tha ſtodh haŋ oc hørde till/ haŋ thiente well jarleŋ oc haŋ vnte hanum ganȝe got/ haŋ elſkade mykith jarlſens dotter .

Eŋ dagh ſtodh haŋ for jarlens bordh jarleŋ fik hanum et fat maat oc badh bære ſinne dotter/ haŋ tok fateth oc gik till tornit ſom jomfrvŋ war/ oc medhaŋ haŋ opgik j tornit/ tha badh haŋ ſiŋ ſweŋ gøre hans hæſt redho oc wapeŋ oc hwat haŋ haffde/ haŋ gik op i tornit oc ſatte fatet fore jomfrvŋ/ oc ſtodh oc aat mꝫ henne/ haŋ talede till jomfrvŋ oc badh henne følgie ſik/ hoŋ ſagde jaa at hoŋ wilde thꝫ gerne gøre/ tha the wore mette tha tok jomfruŋ ſynæ klædher gull oc ſilff oc giorde ſik rede oc talede till ſynæ jomfrwr/ Samſoŋ riddare will taga *mik *Bl. 37. Verso. bort mꝫ ſik vtaŋ miŋ wilia. jak tor ekke ſigia ney fore hanum ware her eŋ . C wepnethe meŋ haŋ toke mek likewæll bort om haŋ wilde oc warder iak atfølgie hanum eŋ togh at iak haffuer ther ſkam aff at iak ſkall ſa fara allene vtaŋ miŋ fadhers wiliu/ Oc badh hoŋ ſyne quinnor at the ſkulde ekke ſigia hennes fadher at hoŋ war borto/ hoŋ fryktade athaŋ ſkulde effter ridhe oc fa ſkadha aff ſampſoŋ·/ jak weet well ſagde hoŋ/ før æŋ ſamſoŋ miſter mek · ther worder mangeŋ ſkiold broteŋ oc hielm kleffueŋ oc brynior ſunder riffne/ oc mangt et ſwerdh blodught giort/ thy athaŋ ær theŋ raſkaſte riddare ther hæſt mag rida

Kap. 2.

Sampson Riddare bortför jungfrun till en stor skog.

Samſon tog jomfrwne j ſin fampn/ oc bar henne nidh oc ſatte henne vpa ſin hæſt oc en annan hæſt hade han · ther førde han gwll oc koſtelighe haffuor vpa . han wæpnade ſik well oc bant ſin hielm oc red ſin weg · han laag lenge i en ſtoran ſkogh./ oc giorde ſik ther et hws ·

Kap. 3.

Sampson Riddares möte med Rodger Jarl. Jarlens fall.

Langt ther effter tha wart jarlen war at hans dotter war borto . tha lot han gøma alt thz ſampſon atte/ oc giorde hanum biltog/ thz ſporde ſampſon ther han war i ſkoghen./ han rider wtaff ſkogen oc brenner jarlens land./ oc ſlaar i hææl badhæ ſææ oc folk/ æ hwar han faar oc alla flydde for hanum/ Sidhan redh han ather i ſkoghen igen/ tha møtte hanum Rodger jarll mz lx men . Sampſon wilde ekke flý han ſlogh ſin glaffwan vnder armen/ oc tog hæſtin mz ſporana. oc ſtak then førſte hanum møtte gýmon ſkioll oc brýnie oc brýſt ſa athan gik langt fra ſin hæſt oc bleff ſtrax dødh/ Oc ſidhan drogh han ſwerdit oc hiwg then ſom banneret førde a hans winſtra axl oc kløff hanum ſa at ſwerdit ſtodh i ſadelen/ han hwg till en annen baag vpa rýggen oc wt at brýſtit ſa athan ſtýrte ſtrax dødh aff ſin hæſt/ tha hwg han till jarlen offuan vppa hielmen oc kløff hoffwd oc bwk at ſwerdit ſtodh i ſadelen/ oc full

dødh aff ſiŋ hæſt / i ene litiŋ ſtwnd · ſlogh haŋ ꝓv *Bl. 38.20. riddara *the andra flydde for hanuŋ sidhaŋ red haŋ ather i ſkogeŋ tha war hans harniſk . alt aff hanuŋ hwggæt oc eŋ war haŋ ekke ſaar· / the ſoŋ flydde for hanuŋ komæ heŋ till ſalernæ oc ſagdo jerlans brodher at jarleŋ war dødh ·

Kap. 4.

Sampson Riddares möte med konung Brunsten. Brunstens fall. Sampson träffar sin fader-broder, Thetmar, och blir höfvitsman i en stad.

BRwnſteŋ ſtempde ting ouer alt landit oc wart tha till konung takiŋ / ſidhaŋ ridher haŋ oc leter effter ſampſoŋ . oc offtæ ridher ſampſoŋ wtaff ſkogeŋ oc gør ſkadhæ vpa konungens land . hwar haŋ kaŋ oc ſtodh thʒ ſa j ij aar . tha red konungeŋ i skogeŋ ſoŋ ſampſoŋ war vti oc faŋ hanuŋ ekke . ſidhaŋ redh haŋ wtaff ſkogeŋ till et ſlot ther laag nære oc bleff ther oŋ nattena / oŋ minnats tiidh tha koŋ ſampsoŋ till ſlottit. Portana waro læſte / wæktareŋ war ſoffnath / haŋ ſtegh aff ſiŋ hæſt . oc bant hanuŋ oc brende et hws ſoŋ ther wtaŋ fore ſtodh / ſidhaŋ tog haŋ eŋ logande brand . oc kaſtade iŋ vpa ſlottit . tha byriade ſlottit at brenne / tha waknade koningeŋ oc lagde sit harniſk vpa . oc alla hans meŋ oc bleſtæ i ſẏna ludra oc mente at eŋ her hade warit for ſlottit / konungeŋ ſprang vpa ſiŋ hæſt oc vj riddara mʒ hanuŋ oc rende at ſkogeŋ oc ſa giorde flere aff theŋ / ſampſoŋ brende ſlottit oc ſlog ther manig eŋ maŋ i hæll før eŋ dag koŋ / konungeŋ rider langt i ſkogeŋ / haŋ

ſik ſee hwar et hws ſtodh / oc eŋ konæ ſtodh fore dørreŋ . ko*nunge*ŋ kende he*n*ne ſt*ra*x thy thȝ war hans broderdott*er* / oc ſporde he*n*ne hwi hoŋ ther war eller hwar he*n*nes maŋ war / oc badh he*n*ne ſylgie ſik hem / hoŋ ſwa*ra*de / ſampſoŋ red bort i nat oc koŋ haŋ ekke tiit ſoŋ i ware . tha wet iak ekke hwar haŋ ær / hwi ko*m*me i hiit ſa arla eller hwar lage i j nat . ko*nunge*ŋ ſwa*ra*de iak laag vpa et ſlot her hart widh ſkogeŋ / oc ther koŋ eŋ ſtor hær oc bre*n*de ſlott*it* . oc iak koŋ aff i mørkrit mȝ vj meŋ / j afſters hafde jak . C . ridda*ra*. oc nw haue*r* iak ekke mer*e* eŋ vj. / jo*m*fruŋ ſwa*ra*de jak we*n*ter at ſa*m*pſoŋ hau*er* thȝ giort . ko*nunge*ŋ ſwa*ra*de / thw talar darlighe hwr*e* ku*n*de ſa*m*pſoŋ thȝ gør*e* allene / tag tinæ clæder oc følg mek / hoŋ ſwa*ra*de jak wentar i ſaa a*n*nat atgøre / jak ſeer hwar ſampſoŋ ko*m*ber / Tha wænde [*kon-ungeŋ*] ſik oŋ kring oc red mot ſa*m*pſoŋ. the drogo ther*is* ſwerdh vpa bade ſidor / ſa*m*pſoŋ hwg till ko*n-ung*eŋ vpa hielmeŋ ſa at ſwerd*it* ſtodh i hærdana . ko*nunge*ŋ ſtørte ſt*ra*x dødh nidh / ſa*m*pſoŋ hwg et a*n*nat hwg till eŋ a*n*naŋ riddar*e* vppa hans axol ſa at ſwerd*it* ſtodh i ſadeleŋ . theŋ t*ri*die ſtak . *haŋ twert wt gy*n*noŋ the and*ra* flyddo alt thȝ [the] kunde . ſampſoŋ folde efft*ir* oc ſlog theŋ alla ihææll vtaŋ eŋ haŋ redh heŋ oc ſagde tidhe*n*de at k*onunge*ŋ war ſlageŋ. Sampſoŋ giorde ſynæ hæſta redhe oc tog jomſrwne oc hwat haŋ haffde oc red wtaff ſkogeŋ / tha møtte ha-nuŋ xij meŋ / theŋ ena haffde eŋ ſorgyltaŋ ſkioll / oc ther ſtodh eŋ lebard vti / oc thȝ ſa*m*ma wapŋ førde ſampſſoŋ / tha kende ſampſoŋ theŋ / thȝ war thetmar ha*n*s ſadherbrodher / haŋ red oc ſøkte efftir ſampſoŋ . the waro gladhe at the ſu*n*nos vpa badha ſidhor.

*Bl. 38. Verso.

Sidaŋ redo the alla ſammaŋ till eŋ ſtadh/ tha borgana wiſto at ſampſoŋ kom. tha wordo the alla redde for hanum/ thẏ at the haffde ſport hans ſtora manhet/ oc the haffde tha engeŋ høffuitzmaŋ/ thé togo tha alla mʒ et raad ſampſoŋ for ſiŋ høffuitzmaŋ oc loffuade hanum tro oc manſkap/ ſidaŋ tingade haŋ mʒ almoganom/ oc fik ther the ſamma ſwar.

Kap. 5.

Sampson Riddare vinner en annan stad, och blir konung .i Salerna.

SAmpſoŋ rider wtaff ſtadeŋ mʒ v^{C} folk. oc till eŋ annaŋ ſtad. haŋ war mẏkit ſtørre. haŋ ſende budh i ſtadeŋ at the ſkulde wtganga oc hẏlla hanum for ſiŋ herra/ borgana gingo ſamaŋ oc talede om hans mẏkla manhet/ the trøſta' ſik icke ſtrida' mot hanum/ ther fore gaffwo the ſtadeŋ/ oc ſagdo hanum tro thienſte. Sampſoŋ red i ſtadeŋ mʒ alt ſit folk. oc ſtemde ſamaŋ alt landit oc wort ſa hẏllad for thera høffuitzmaŋ. Engeŋ war ſa diarff athaŋ thorde tala ther et ordh i mot. The wilde gøre hanum till eŋ konung. ſampſoŋ ſwarade. jak will ekke ba'ra konungs naffn før eŋ jek haffuer wunnet alt landit. haŋ dwalda' ther i v daga. Sidaŋ red haŋ ta'daŋ mʒ ij$^{M.}$ folk/ oc till ſalerna haŋ war theŋ ſtørſte ſtad i landit war/ haŋ ſende bod i ſtadeŋ. at the ſkuldo giffua ſtadeŋ vp i hans wald. mʒ the tẏdende wordo borgarna faſt ſørgiande/ oc gingo ſamaŋ oc talades widher/ oc wordo ſa eens at the wilde hẏlla hanum. the troſta' ſik ekke atſtrida' mot hanum/ tog lagde the thøris harniſk vpa. oc rido wtaff ſtadeŋ mʒ mange bannere.

oc mẏkit ſolk . mʒ pipara oc baſunara . *ther till the komo till ſampſoŋ / tha ſtigo the aff theris hæſta / oc følla vpa ſinæ knæ oc gaffuo ſik oc ſtadeŋ i hans wald . Sampſoŋ takkade themŋ mẏkit / ſidaŋ ſtigo the vpa theris hæſta igeŋ oc ſylde hanumŋ iŋ i ſtadeŋ tit ſoŋ konungens hwſſ war / oc ſatte hanumŋ i konungens ſæte / oc gaffuo hanumŋ konungs naffŋ . Sampſoŋ ſende bod . ouer alt landit at the ſkuldo kommæ till hanumŋ / oc koŋ ther tha mẏkit folk ſamaŋ oc hẏllade hanumŋ for konung oc herra . *Bl. 30.

Kap. 6.

Om konung Sampson, och hans söner, Ermentrik och Thetmar.

Sampſoŋ ær nw konung ouer alt ſalernæ oc alt thʒ rike ſoŋ at haffde brwnſteŋ konung . haŋ haffde mʒ ſinne hwſtrv eŋ ſoŋ ſoŋ ermentrike het . ſampſoŋ økte ſit rike altiid / ok brøt vp vnder ſik manga konunga rike bade ẏſpania oc annarſtadʒ / ſampſoŋ haffde eŋ annaŋ ſoŋ haŋ het tetmar / haŋ war mannelige wopeŋ . tẏ vnte konungeŋ hanumŋ got / tha ſampſoŋ wart eŋ gamall maŋ / tha wart ermentrik komeŋ till ſinnæ aaræ / oc tetmar war tha poij are gamall / Eŋ dag ſat ſampſoŋ i ſit drotʒæte / ermentrik ſtodh for hanumŋ . konungeŋ talade till hanumŋ . thu ſkal ekke længer mek thienæ / oc engeŋ annaŋ / jak will giffue tik konungs døme i ẏſpania oc poiij murad ſlot ſoŋ iak hauer wunnit mʒ mit ſwerd . oc wiŋ tik ther ſielff . mera till engeŋ land erffde iak effter fadher eller moder oc hauer iak lika wæll nog. / Sidaŋ ſatte haŋ hanumŋ nær ſik / oc lot bidʒſe oc credenſʒe for hanumŋ ſoŋ for ſik ſielff / tha ſwarade

theŋ vnge broder thetmar / mik tÿcker ſa ati ſkiffte w jampt melloŋ oſſ brødr*a* · hwat wiliŋ j nw giffue mik medaŋ haŋ ſkall ſa mÿkit haffua / k*onunge*ŋ ſat oc hørde till / oc ſaa wredeligha vpa thetmar · tÿ haŋ talede ſa diarffuelige / tha gik thetmar bort · tÿ haŋ fik engeŋ ſwar aff ſiŋ ſadher.

Kap. 7.

Konung Sampsons tal till sina gode män, vid bordet.

En dag ſat k*onunge*ŋ widh ſit bordh oc hiolt ſtor ſtaad . ther wore ma*n*ge hertwge oc g*r*effue. ridd*ara* oc ſwe*nn*æ oc ha*n*s bord war alt ſat mʒ ſilff ſat oc ſilff kar / ok hwſ*it* war i*nn*aŋ drag*it* mʒ gÿllenſtÿcke / for ha*nu*ŋ ſtodo ma*n*gæ godhemeŋ / oc haffde koſtelighe gwlkar a ther*is* hænder / ther war*e* oc pyp*ara* oc baſunar*e* nog / tha talade k*onunge*ŋ till ſinæ godhemeŋ / jak hau*er* nw ſitit qwar i mit rike xx aar ſa at alla minæ meŋ haffua hafft godhaŋ fridh / oc enckte hau*er* iak økt mit rike / i theſſe xx areŋ. / j thʒte hwſit ſiter ma*n*geŋ* raſk maŋ oc her ær ſtor glædi oc løſt / oc mÿkit hau*er* ſket ſid*a*ŋ mit haar oc ſkeg war ſwart ſoŋ raffŋ / oc nw ær thʒ grat ſoŋ eŋ duwæ oc tha war*e* my*n*e arma offta rødæ oc bla / oc nw ære the hwite ſoŋ ſniø / myŋ brÿnia koŋ icke aff mik ſtu*n*doŋ i et halfft aar / oc tha wor*e* war*e* ſwerd offta rød aff blod / oc ſtore ſkard vti*nn*eŋ aff harda hielma / oc nw ære the rød aff roſt / oc nw welie alla ridha ga*n*g*ara* / æŋ tha ride wij ſtora ſagra hæſta / hwat betider mit hwita ſkæg . oc thʒ iek her ſiter all miŋ aller / oc haffu*er* gode da-

*Bl. 39. Verso

ga. tha ſkall iek likawell dø/ hauer iek nogon manhet giort i krig oc orlig thz liffuer efftir mik in till domen. oc nw dogher ekke lenge ſa atſitia/ Oc bødh han tha at alla hans riddara oc ſwena ouer alt hans land. ſkulde haffua thera hæſta oc harniſk redo nar han them till ſagde.

Kap. 8.

Konung Sampson kräfver skatt af Elsung Jarl i Bern, och huru det blifver upptaget. Konungen drager emot jarlen.

Han loot ſidan ſcriffue et breff till en jarll ſom elſung het/ oc tha radde for bern oc ſende ther mz vj riddara oc ſcreff ſa i breffuit/ wit Elſung jarll at thw haffuer lenge ſitit i berne oc iak fik æn aldre ſkat aff tik. thy ſent mek tinæ dotter odilliam/ then ſkall min ſon haffua. ſik till frillæ/ oc lat henne fylgia xij friborne jomfrvr/ oc ſent mik ther mz xl riddara wæll wæpnade hwar riddare ſkal haffua en ſwen/ thu ſkalt oc ſende mik xl falkæ oc xl hwndæ the wæll bette ære/ then beſzte hwnd ſkall haffua en toring aff gwll/ ſlagtogit ſkall wara flettat aff thit eghit ſkæg/ oc ſa faar thw at wita om nokor konung i wærildena ær mechtogare æn thu æſt. wiltu ecke thzte gøra./ tha war redo jnnan iij manade mz all thin makt oc tha will jak gæſta thik hema

the vj riddara komo till bern mz konungens breff oc fingo jarlenom/ jarlen laſſ breffuit/ oc rodnade wid ſom et blod/ ſidan talade han till ſina men/ hin rike ſampſon hauer ſcriffuit mik till athan

will haffua ſkat aff mik/ haŋ weet at iak a͛r nw eŋ gamal maŋ/ før a͛ŋ thȝ ſkall ſkee ſoŋ haŋ ſc*ri*ffuit hau*er*/ før ſkall nokoŋ hielm kløffweŋ wordeŋ/ oc ma*n*geŋ riddar*is* blod wdgiwt*is* oc thȝ ſkall førra ga͛lla . mit liiff oc all miŋ ſlot warda nid*er*broteŋ . før a͛ŋ mik ſkall ſke ſadaŋ ſkam/ ſid*a*ŋ lot haŋ gripa the vj ridd*ara* ſom b*r*effuit baro fram/ eŋ lot haŋ ha͛ngia/ oc iiij lot haŋ hwgga hoffud*it* aff/ oc theŋ ·ſia͛tta lot haŋ hugga handana aff oc ſende h*anum* hem atſÿe tidende/ ſid*a*ŋ lot haŋ byggia ſiŋ ſlot . thȝ faſtaſte haŋ kunde/ oc ſatte ena blida͛ for hwar port/
*Bl. 40. oc alt ſit folk *loot haŋ wa͛ll redha͛ bada͛ mȝ wapŋ och ha͛ſta .

theŋ ena riddar*e* koŋ hem till ſampſoŋ. oc ſade ha*nù*m tidende hwr*e* ga*n*g*it* war . Sampſoŋ ſat tha ou*er* bordh/ th*er* kunde engeŋ fi*n*na pa hwat tÿdende haŋ fang*it* hade haŋ hwark*it* rodnede ell*er* bleknade/ haŋ lot ſom h*anum* enchtet ſkadde/ iij manede th*er* efft*er* ſa*m*lede ſampſoŋ mÿkeŋ ha͛r oc rider vtaff ſalerna͛ oc mȝ hanuŋ iij konu*n*ga . hertoge oc g*r*effwe oc ma*n*ga riddara oc ſwe*n*ne ſa at the war*e* alȝ ij^M./ Tha haŋ koŋ førſt i jarlans land . tha møtte jarleŋ hanuŋ mȝ M . ridd*ara*/ hanuŋ fÿlde oc a*n*nit mÿk*it* folk. oc landȝ h*er*ra badhe aff wngereŋ oc aff ſwawereŋ· oc beyereŋ. oc torkereŋ . the ſlogo ther*is* banner*e* wt oc rido bade ſamaŋ .

Kap. 9.

Konung Sampson dräper Elsung Jarl, och blir hyllad för konung i Bern.

Samſoŋ red fraŋ oc twa hans ſøner fylgÿa . ermentrik oc thetmar/ ſamſoŋ hwgg*er* vpa badha

hænder bada men oc hæſta ſa at h*anum* enchte hekte hwar haŋ till bøgde/ tha flydde the alla for hanum/ oc war ha*n*s hæſt all blodog/ haŋ ſlog ſit ſwerd pa ſit laar oc riſtade thz ſa at thz hørdis ou*er* allaŋ hæreŋ. oc ropade hogt/ thz iak wa*re* allene hær/ jak wilde beſtaa ider alla ſamaŋ: Alla ræddes for hans rop/ nw ſag jerlaŋ hwr*e* mÿkeŋ ſkada ſampſoŋ giorde vpa hans folk/ haŋ ropade vpa ſyna meŋ oc badh/ trædeŋ till dierffligha oc ſagde/ wij faa ſiger/ ſid*a*ŋ red haŋ till ſampſoŋ . oc ſagde/ thu hau*er* ſlag*i*t ma*n*ga my*n*e gothemeŋ thz ſkaltw nw gælla/ tha hwg haŋ till ſa*m*ſoŋ oc kløff hans ſkioll ſwnd*er* i tw. et a*n*nat hwg/ hwg haŋ pa hans hiælm/ hiælmeŋ war hard oc ſwerdit ſtank aff h*anum* oc nider pa axleŋ oc i gømoŋ bryniaŋ/ tha fik ſampſoŋ et ſtort ſaar/ tha hwg ſampſoŋ ha*nu*m pa halſeŋ ſa at affgik hoffwd*i*t/ ſid*a*ŋ hølt haŋ vp hoffwd*i*t oc ſporde ha*n*s fÿende om the kænde thz/ oc badh them alla giffua ſik/ tha the ſago at ther*is* høffuitzmaŋ war dødh oc mÿk*i*t aff ther*is* folk war ſlag*i*t . tha worde the at giffwa ſik . oc hÿllade ſampſoŋ for k*onung* oc h*e*rra .

Kap. 10.

Konung Sampson rider in i Bern, ger sin son, Thetmar, Elsung Jarls dotter och rike, samt drager till Rom. Konung Sampsons död. Ermentrik vinner mesta delen af Rom och Grekland. Om hertig Åke, konung Sampsons tredje son.

Sampſoŋ red iŋ i ſtadeŋ berŋ/ oc alt folk gik wt mot ha*nu*m mz pipa*ra* oc baſunare . oc fullo

hanum till fota oc folde hanum in i ſtaden igen/ oc fingo hanum alt thz gwll oc ſilffuer ſom jarlan haffde aat .

*Bl. 10. Verso. *Tha giffte ſampſon ſin ſon thetmar oc gaff hanum jarlens dotter oc alt thz rike ſom hennes fadher hade att oc giorde hanum ther konung ouer. Sampſon red taden oc till rom/ hans ſon ermentrik følde hanum/ tha fik ſampſon ſin halsot/ oc bleff dødh · Ermentrik drog for rom . oc ſtridde mz romara oc winner mykin priiſſ/ oc wan maſte delen aff rom · Swo drogh han till grekin/ oc wan maſtedelen aff landit oc wida andra ſtader/ oc word ſtrax en mektwg konung/ Sampſon haffde en tridia ſon han het hertwg ake han hade et ſlot ſom fritilia het .

Kap. 11.

Om konung Thetmar. Hans son Didriks uppvext och egenskaper.

Koning thetmar rader for bern · han war myken orlixman oc blider oc mild/ hans hwſfrv war bada wan oc from · the fingo en ſon ſom didrick het/ han waxte op ſtor oc ſtark/ han hade ſnar øghen hans haar war ſom et gwll oc wall kruſet/ oc han fik aldre ſkag ſa lenge han liffde/ hans harda ware two alna brede/ hans arma ware harda ſom andra ſtocka · han war ſa ſtarker at faa funnes hans like · tog war han ſmall i ſit liiff oc degelige ben haffde han oc ſtark./ han war glader oc blider oc milder/ hwarke ſparde han gwll eller ſilffwer. thz ſagde alla men. j then tima war aldre engen ſadann man fød · bada mz ſin oc ſkapilſe vtan hans faderfader ſamp-

ſon . oc alla vnte hanum got./ tha han war xj aar gamall/ tha ſlog hans fader hanum till riddere oc gaff hanum heſt oc harniſk oc giorde hanum till høffuitʒman for alt ſit hoffueſinne

Kap. 12.

Om Hillebrand och hans ätt. Huru han kommer till Bern och blir Didriks foster-fader.

En ſtadh lag øſtan for bern ſom kallas venedi/ ther war en hertoge ſom ragball het han war riker oc fultaker/ han hade two ſøner then ene het boltram oc then andre regbald . han wart giffter oc fik en ſøn ſom ſintram het/ then førſta hertwg ragbald . han haffde en ſon ſom hillebrand het/ han war høffuitʒman for hans hoffueſin./ tha han war xij aare gamall/ tha gaff hans fadher hanum hæſt oc harniſk han war en fager man hwid oc rød i kinderne/ gult haar oc krwſit oc ſa wart hans ſkæg . han war ſtarkelighe woxen . ſa at alla vndrade pa hanum/ oc ekke fanʒ hans like i venedi/ han war ſaktmodug oc grvndug/ oc then wiſeſte man ther nokon wiſte at ſegia aff/ han war oc milder ſa at alla loffuade hanum/ han haffde et got hierta/ ſa at aldre haffde thʒ ſports. at han war *nokot ſinne redder/ Tha han wart xxx are gamall tha bad han ſin fader om loff at ride till bern./ faderen ſporde hwat han ther wilde gøre/ han ſagde han wilde tiæna konung thetmar/ faderen bad hanum fara om hanum tæktis . tha red han wtaff fenedi ſielff xiijde oc till konung thetmar/ han war hanum wæll komen/ oc dwaldis ther mʒ hanum/ tidrik thetmarſſon war tha vj are gamall/ tha *Bl. 41.

hillebrand tit kom/ hillebrand vnte hanum got. oc ſatte hanum altiid nær ſik . oc lærda hanum goda ſidhær/ tidrik kallade hanum ſin foſterfadher .

Kap. 13.

Huru Didrik och mäster Hillebrand fånga Alfrik dverg, bekomma svärdet Nagelring, dräpa Grim och Hilda, samt vinna hjelmen Hildegrim och många skatter.

Tha tidrik war xij are gamall/ tha ridher meiſter hillebrand mz hanum en dag mz høk oc hwnd/ the plægede oc aldre wt ride vtan the hade theris harniſk vpa/ the fingo ſee en hiort/ oc ſlogo theris hwnda løſæ/ tidrik rende lenge effter hiorten/ tha fik han atſee en dwerg/ tidrik rænde effter hanum oc fik dwergen i kragen/ oc rýkte hanum vp i ſadelen oc førden for ſik . han het alfrik . han war then beſztæ ſmidh man wiſte aff at ſeyæ . Tha ſagde dwergen kære herra vnner mik mit liiff/ iak will wiſa ether mera gwll oc ſilff en konung thetmar ether fadher egher/ Tidrik ſporde hwar thz war/ han ſwarade vti et berg her hart nær/ ther boor en ſtor man ſom heter grym . han haffuer ena kona hon heter hilda/ hon ær æn ſtørre æn han/ the haffua et ſwerd ſom nagelring heter . oc thz ſwerdh giorde iak · thz ær ſa hwast at vnder ær/ vtan thu faar ſwerdit fra hanum tha winner thw engen siger aff hanum· tidrik ſwarade/ thz ſkall nw gælla thit liiff vtan thu kant ſtiæla mek thz ſama ſwerdit . dwergen ſwor hanum (mz) en eed athan (wilde ſtiæla hanum) thz gøre wilde/ ſidan lot (han hanum løſſ) tidrik hanum løpa/ the ridho ſidan effter hiorten/ the komæ for et ſtort

berg/ ther kom dwergen till them igen oc haffde ſwerd*i*t mꝫ ſik oc fik tidrik thꝫ/ oc wiiſte hanum hwar han ſkulde ga in i berg*i*t./ dwergen ſagde ku*n*ne i ſlaa then ſtarka grým i hæll oc faa hans gwll oc ſilff/ tha fa i mykin priiſſ. thy han haffu*er* ꝓij ma*n*na star[k]heit/ æn mik faa j ald*re* me*re* igen/ ſid*a*n wiſte thé enkte hwart dwergen bleff. the ſtigo aff ſinæ hæſta oc gingo till berg*i*t. tidrik drogh wt ſwerd*i*t nagelri*n*g. *oc týkt*is* hanum ald*r*e haffua ſet et bætt*r*e ſwerd/ the gi*n*go in i berg*i*t oc bundo op ſina hielma/ tidrik gik fore/ Tha grim ſaa at the komæ/ tha løp han till ſyna harniſkæ kiſta oc ſøkte effti*r* ſit ſwerdh/ oc fan thꝫ icke/ oc wiſte thꝫ wæll at dwergen haffde thꝫ ſtolit. han grep en logande brand aff elden oc gik mot tidrik oc ſloꝓ lenge mot hanum/ konen ſprang oc grep hilleb*ra*nd om herdanar oc ſlog hanum nider mot gulffwit och wilde binna hanum/ oc hølt hanum ſa faſt/ oc [?at] bloden ſprang wd om hwar nagelen./ oc ſlog ha*nu*m mot brýſt*i*t mꝫ næffwan. ſa athan nær danade/ han ropade till didrik oc badh hanum hielpa/ iek kom ald*r*e i ſada*n*n nødh før/ didrik ſwa*ra*de. jak ſkall wiſt hielpa tik/ oc løp førſt at grim wredeliga oc hwg ha*nu*m ma*n*g ſaar/ et hwg kom a ha*ns* hals ſa at affgik hoffwd*i*t. ſid*a*n løp han till. hillebrand. oc hwg konan ſunder mit i liffuit/ hon war ſa mýkin trulkona at lutterna ſkrido ſaman oc wart ſt*ra*ꝓ heell/ didrik hwg he*n*ne æn en ſinne ſund*er* i tw ſtycke/ tha foor thꝫ æn ſom før/ tha ſagde hillebrand tha hon ær ſunder huggen tha ſkulde i ſtinga ider fot mellom bada lutternæ/ tha koma the ald*r*e ſaman mere Tha hwg d*idrik* till he*n*na ræt vp[a] lænderna. oc hwg he*n*na i tw ſtýkke/

*Bl. 41. Verso.

oc ſtak ſin fot mellom badha ſtycken / tha føllo badæ ſtycken wtaff hillebrand · oc bleff hon tha død · hillebrand ſtod op oc ſagde till didrik haffde ſa grim ouer wunnet tik ſom konan wan mik / tha haffde wij aldre hædan komit / æn gud løna tik tw halp mik · ſom en ædla herra . Sidan toko the gwll oc ſilffuer æ mædan the haffua wilde / tha fan didrik en hielm i bergit then bæſʒta ther wæra matte / grym haffde giffuit helfftena aff ſit naffn. oc konan helfftena aff ſit / oc tý kalladis hielmen hýllagrým / didrik haffde then hielm i manga ſtrider ſidan / oc aldre wart han gýmenhwggen / The haffde ſa mýkit gwll oc ſilff at thera hæſta gato ekke mera burit. Sidan rido the hem till · bern· / oc her aff worde the priſade

Kap. 14.

Om Heym Studdersson, hans ätt, och hans häst Rispa.

For nordan fiæll ligger et ſlot ſom ſægard heter / thʒ atte hin rikæ brýnild · hin fagra oc hin wiiſa / oc mýken manheit giordis for henne ſkull i wærildene / hon war en mektig jomfrw / henne fader oc moder waro døde / j en ſkog ther hart nær atte hon

*Bl. 42. en ſtoran gardh ther *bodde en man vpa · ſom ſtudder het / han war ſtarker man ther haffde hon ſin ſtodh i then ſamma ſkog. / oc the waro alla gra oc ſwart / ther føddes the beſʒta hæſta aff ſom till waro bade ſkimling oc folken oc manga flere / Studder hade en ſon han het oc ſtudder / hans enlite war bret ok ekke lankt han war open oc ſnar øgder gwlt haar haffde

han

haŋ oc brunt ſkæg. oc ſtort hoffwd oc hærda breder [? breda-hærder] / haŋ haffde langa arma oc iiij alboga oc tiwkka hænder oc fagra finger / haŋ war eŋ liteŋ maŋ ræt fyreſkoteŋ. thꝫ war hans mæſta luſt at rida i døſt. oc læra at ſkyrma / haŋ kunde wæll ſkiwta mꝫ armbørſt / oc war grymmer oc hogmoduger. ſa at ængeŋ gat omgangit ſik mꝫ hanum / haŋ war theŋ raſkaſte riddare ther wara matte. the wener ſom haŋ haffde / them ælſkade haŋ aff hiærta / the wændade hans nampŋ oc kallade hanum heym for ty eŋ orm heter heym. haŋ ær fwll aff ether alla orma ræddes for hanum ſa giorde oc folkit wid heym at alla ware rædde for hanum / haŋ giorde offtare ont æŋ got / hans fader gaff hanum eŋ hæſt ſom riſpa het / haŋ war fød aff thꝫ ſamma ſtod ſom før war ſakt oc haŋ war gra.

Kap. 15.

Heym Studdersson rider till Bern och manar Didrik till kamp.

Thꝫ war et ſinne at heym tog ſiŋ hæſt oc wapnar ſik oc bant ſit ſwerd wid ſidæ / thꝫ het blodgang / thꝫ war hwaſt / haŋ ſagde till ſiŋ fadher. jak will rida till eŋ vngaŋ herra / oc ſlaaſſ mꝫ hanum haŋ heter didrik. konung thetmarſſoŋ aff berŋ / ffadhereŋ ſwarade / tha gør thw ſom eŋ w wiiſſ maŋ mik ær ſakt athaŋ ær theŋ raſkaſte maŋ ſom nw kaŋ finnas. rid heller eŋ annar ſtadz oc freſta tik / heim ſwarade jak ær icke ſa ræd ſom tw. jak ſkall antigge winna ſigher eller dø ther om. mik ær ſakt at tidrik ær ekke mera æŋ xiij are gamell

oc jak aͤr nw ꝓvij are gamall / oc ſkulde han winna ſigher aff mik . tha ware thȝ vnder / han tog ſit glaffwen oc ſprang vpa ſin haͤſt oc red ouer manga ſtora ſkoga . land oc ſtaͤder till theſſ han kom till bern / tha han tit kom ſtegh han aff ſin haͤſt / oc gik in j ſtuffunaͤ oc haͤlſade konung thetmar / oc ſidan waͤnde han ſik till didrik oc helſade hanum oc ſagde jak haffuer ridit langan waͤg for thina ſkull / oc mẏkit aͤr mik aff tik ſagt / møt mik her wte for flottit oc ſlaſſ mȝ mik hwilken ther winner / han ſkall eghaͤ theſſ annars wapn / didrik ſwarade oc ſag *Bl. 42, Verso. wredeliga vpa hanum ty athan *talede haſtogt till hanum / mik hauer aͤngen før bodet ſadant bodh ſom thw gør . Sidan ſprang han fra bordh oc gik wt / oc hillebrand gik mȝ hanum oc manga andra riddara han bad lata hempta ſit harniſk oc lagde vpa ſik oc giorde ſik redo oc bant ſin hielm hillagrẏm ok nagelring wid ſyna ſidaͤ . hillebrand hølt i yſtadit maͤdan han ſtegh vpa ſin haͤſt

Kap. 16.

Om Heym Studderssons och Didriks envig. Didrik får hästen Falke.

Nw rider didrik vtaff bern / heim hølt ther for hanum the ſlogo thera haͤſta mȝ ſporana / oc hwar ſtak i annars ſkioll / oc aͤngen thera gik aff haͤſtin / the rende annat ſin till ſaman oc foro aͤn theſligis . The rende thȝ tridie ſin till hopa / tha ſtak heim gymon didriks ſkioll oc reff brynian ſunder / tok wart han ekke ſaar / didrik ſtak gymon hans ſkioll / oc wt i gømon brẏnian twefald oc heim wart oc ecke ſaar .

her didriks haͤſt ſøll till jordena/ oc tog bleff haŋ i ſadeleŋ/ oc ſunder gik badaͤ glaffuenaͤ/ the ſpru*n*go bade aff haͤſtana/ oc drogo th*era* ſwērd/ oc gingo samaŋ oc ſlogos ſa trøſteliga at engeŋ wilde for theŋ and*re* ryma/ aͤẏ ſa langt ſoŋ eŋ fot war bred/ tha hiog heiŋ aff all ſẏŋ makt oc vpa didriks hielŋ hillegrẏŋ/ hielmeŋ war harder/ tẏ braſt ſwer-d*i*t ſunder i hiaͤlteŋ/ oc tha haŋ ſag at haŋ haffde aͤngeŋ waͤriaͤ/ tha ſagde haŋ till d*idrik*. lat mek liff-wa jak will g*er*na thiaͤna tik,/ did[r]ik ſwa*ra*de tha ſegh mek thiŋ tro thienſte/ g*er*na ſagde heiŋ/ oc ther mꝫ bliffwa the forlikade/ oc rido ſa iŋ vpa ſlott*i*t igeŋ oc wa*re* gode wenner/ tha talade heiŋ till didrik/ thꝫ vnd*ra*r mik h*er*ra ati ſkule aͤẏ haffua eŋ godaŋ haͤſt/ ſa fultaka maŋ ſoŋ i aͤre/ iak will rida heŋ oc ſe oŋ iak kaŋ ſkipa ider eŋ godaŋ haͤſt ther tola ſkall eŋ ſtøt. i theŋ ſkog ſoŋ bry*n*nilla aͤgher/ ther aͤ*re* iiij haͤſta/ eŋ hete*r* grane/ oc a*n*nar hete*r* ſkim-ling/ oc t*ri*die hete*r* falke/ oc iiij hete*r* riſpa. myŋ eghiŋ haͤſt/ far thu eŋ aff the iij haͤſta/ tha wenter iak thw ma rida i hwar ſtrid ſoŋ thw will/ d*idrik* tackade hanuŋ oc bad h*anu*ŋ rida/ haŋ red heŋ oc haͤntade eŋ haͤſt ſoŋ falke het/ oc koŋ igeŋ mꝫ h*a-nu*ŋ oc fik d*idrik* hanuŋ/ haŋ takkade hanuŋ mykit.

Kap. 17.

Om konung Wilkinus i Wilkinaland, huru han strider med konung Herding af Ryssland, vinner Nogård, och gör landet skattskyldigt.

Eŋ k*onung* het wilkin*us* haŋ war eŋ fultaka maŋ *haŋ waŋ mꝫ ſtridh wilcina land. ſoŋ nw aͤr kalladh *Bl. 43.

ſwerige oc gøtaland . oc ſkane oc ſiæland oc winla*n*d oc all the rike ther till lage / the kallad*is* tý wilcina land . at konu*n*g[en] het wilkin*us* / thz war tha ſider at land*it* kallad*is* efft*er* them ſom land*it* regerade .

En konu*n*g radde for rýtzeland . ſo*m* herding het / ha*n* war en rik koni*n*g oc mykin ſtridzma*n* / oc mýkit rykte ſtodh aff hanu*m* / ha*n* haffde mýkin w frid mz wilkin*us* k*onung* / wilkin*us* koni*n*g ſtempde wt en offmýken hær / oc rider in i pullerna land . thz ligg*er* till rýdzeland . oc giorde ther mýkin ſkada / thzte ſporde herding k*onung* . at ofrid war kome*n* i hans land . ha*n* bød wt en ſtora*n* hær ha*n* haffde mang a*n*nor land æ*n* rýtzeland . bada greken oc vngaria / oc manga flere landzſkap / Herding k*onung* atte en broder ſo*m* hirder het. / wilkin*us* kon*ung* haffde ma*n*ga ſtrider mz herding k*onung* oc hans broder / oc altiid ſik wilkin*us* kon*ung* ſiger i rýtzeland . han brænde oc ſkinnade hwar han fram for / ha*n* wan oc mang ſlot i rýtzeland . oc ſid*a*n red han till nogard ſo*m* hoffwd ſtadi*n* war i rytzeland / oc ſlogos længe for vta*n* ſtadi*n* . herding k*onung* møtte h*anum* ther mz en ſtoran hær / wilkin*us* k*onung* tog faſt i mot / oc fik ſiger æ*n* nw ſo*m* før / oc ther war herder ſlagi*n* . k*onung* herdingx broder / oc ther war ma*n*gen rytz i hæll ſlage*n* . ha*n* wan ſtad*i*n oc fik ther ſa myk*i*t gwll oc ſylu*er* at ald*re* fik ha*n* ſa myk*i*t før i ſýnæ daga / Sidhan giorde konu*n*ga ſik en winſkap i mellom ſa at herding k*onung* ſkulde wara k*onung* offu*er* rytzeland oc giffua wilkine kon*ung* ſkat ſa lenge ha*n* liffu*er* / wilkin*us* rider offu*er* alt rytzeland oc legg*er* ſkatte*n* vpa hwer hanu*m* thæckes .

Kap. 18.

Konung Wilkinus aflar en son, Wade Rese, med en Hafs-fru. Wilkini död.

Wilkin*us* haffde eŋ ſoŋ ſoŋ nordiaŋ het. haŋ war eŋ fultake maŋ/ haŋ war mykit hardare æŋ hans ſader/ haŋ badh ſiŋ fadher atfara hem igeŋ/ tha wilkin*us* for hem/ oc lag ena ſtadz wid rÿtzeland oc gik fra ſit folk. eÿnſamber oppa i ſkogeŋ/ ther ſag haŋ ena konæ mÿk*it* fagher oc gik tiit hoŋ war/ thz war eŋ haff frw. koni*ng*[en] giorde he*nn*e et barŋ/ oc koŋ ater i ſiŋ ſkib fik bør *oc ſiglde vti haffwit/ tha haŋ war lankt fra land*it* koŋ ſa*m*ma haff frw vp. oc tok oŋ hans ſkipæſtaŋ oc hiolt ſkip*it* at thz ængen*ſ*tadz koŋ/ tha ſag k*onunge*ŋ at thz war ſa*m*ma *qui*nna ſoŋ haŋ haffde legat mz/ oc ſagde till he*nn*e/ lat oſſ fara/ haffuer thu nogot ærinde till mik. tha koŋ i wart land. ther welie wij wæll fangna tik/ hoŋ ſlepte oc k*onunge*ŋ ſiglde hem/ et halfft aar ther efft*ir* koŋ ſa*m*ma kona till hanuŋ/ tha loot haŋ føra he*nn*e till eŋ gardh ſoŋ haŋ atte/ nokor ſtwnd ther æfftir fik hoŋ et ſwenbarŋ. k*onunge*ŋ kallade hanuŋ wade/ ſtrax barnit war fød/ hwarff modereŋ bort/ wade woxte ſid*a*ŋ op/ oc wart eŋ mektwg reſe/ ſa athaŋ kallad*is* wada reſe oc fik onda tÿcke tÿ ſkilde ha*nu*ŋ fadereŋ fra ſig oc gaff hanuŋ ix garda i ſiæland. ſid*a*ŋ war wilkin*us* ſiwk aff aller oc kallade till ſig hiŋ andra ſiŋ ſoŋ nordiaŋ oc alt ſit rad oc ſagde ſa/ jak ſkall nw dø/ oc bider ider tiæner miŋ ſoŋ nordiaŋ ſoŋ i mik her till troligæ tiænt haffueŋ/ oc bad haŋ nordiaŋ lyda ſÿna tro wener rade/ ſa do wilkinus.

her afladis et barn mz ene haf-frw.

*Bl. 43 Verso.

Kap. 19.

Herding konung samlar här, rider in i Wilkina land, och vinner seger af konung Nordian.

Nordian wart ſidan konung . oc radde efftir ſin fader . hernid konung ſporde wilkinus war død . tha ſagde han till ſina men / nw ær ſunder ſlitit ſæmyan mellom mik oc wilkinus konung . tŷ han ær nw død . oc gik nw en ſtor twnga aff min halſſ / oc ſkall iak aldre gøra ſkatt aff mit land . ſa lenge iak liffuer / oc bød han tha alla ſina men the ſom wapnføre waro at the ſkulle ſnart komma till hanum / wij wiliom hempna war ſtora ſkada vpa wilkini men / ſidan ſamlade han en ſtoran hær / oc rider i wilkini land . oc mŷkit folk kom till hanum hwar dag / han brender oc ſkynnar alt thꝫ han framdrager / tha møtte hanum nordian konung . oc haſde myndre folk hanum wilde ekke manga følgia wtaff hans rike . ty athan war bade karger oc aſniken . oc matte han tŷ tappa ſtridena oc wordo hans man ſlagne oc han ſieluer flydde .

Kap. 20.

Nordian konung blir konung Herdings man, och erhåller Seland. Om konung Herdings söner.

Herdink konung fik ſiger oc jagade the ſom flydde j iij daga oc nw ſinner nordian konung athan haffuer ekke mŷkin hielp aff thꝫ gwll oc ſilffuer ſom
Bl. 44. han ſparde *wid ſina riddara oc ſina ſwena oc ſeer han at tweggia handa æra a ferdom antigge flŷ rikit mꝫ ſkam / eller oc warda konungens man / tha tŷkte

haŋum baͤter at behólla riket/ oc ſigia herding tiaͤniſtaͤ/ ſa giorde haŋ oc alt hans rad. ta ſagde herding k*onung*. thiŋ fadher giorde ſtora nader mʒ mek/ haŋ waŋ mit rike aff mek oc ſlog mik ma*n*ga ſtrider aff/ oc ſlog miŋ broder i haͤll/ iak haffue*r* nw baͤte*r* giort wid tik aͤŋ haŋ giorde wid mik. thw ſkall ſwe*r*ia mik eŋ eed rad oc manſkap oc ware mik skatſkÿlluge*r* ſa lenge tw liffue*r*/ ekke wilde haŋ fara hem før aͤŋ haŋ haffde vnderlagt ſik alt ſwe*r*ige/ ſiaͤland vnte haŋ nordiaŋ k*onung*. oc ecke mera aff ſwe*r*igi*s* rige/ ſa ſtod thʒ lenge i longa ſtwnd./ konu*n*g herdink hade two ſøner/ theŋ aͤldre het oſanttri*p*/ theŋ yng*r*e het waldemar/ oc aͤŋ atte k*onungeŋ* eŋ frillaſøŋ het ilias haŋ war fagher oc høffwiſker

Kap. 21.

Konung Herding skiftar riket mellan sina söner. Hans död.

Konu*n*g herdink tog at aldas/ haŋ beffelte ſiŋ ſoŋ oſantt*rip* rikit i ſwerige/ oc gaff hanum k*onungs* naffŋ/ ilias giorde haŋ till greffue/ oc gaff h*anum* grekana land. tha ward herdink k*onung* ſiwker/ tÿ gaff haŋ ſiŋ ſoŋ waldemar rÿtʒeland oc pollerna land. oc ſid*a*ŋ bleff herdink k*onung* død. oc ſøner hans liffde lenge aͤfft*ir* h*anum*.

Kap. 22.

Om konung Nordian, hans söner, och hans död.

Nordiaŋ war kon*u*n*g* i ſiaͤland. oc haffde iiij ſøner en het awrod. a*n*naŋ het eggerd/ theŋ t*r*idia aſpliaŋ

then fierde het widwlff. the ware alla rese / tha bleff thera fadher død. thȝ sporde osanttrix konung i swerike. han stemde hans søner till sik. oc let them sweria sik ede / Asplian giorde han till konung offuer siæland widwlff han war sa høg ath hans axl stodh offuer hans brøders hoffwd. oc han war starkare æn two hans brøder / han giorde oc alt thȝ ilt som han kunde gøra / tha lot hans broder sla jarnlenkior oc bundo hanum mȝ / oc lot leda hanum inȝ sik oc wille hanum aldre løsa vtan tha han stridha wilde

Kap. 23.

Osantrix konungs giftermål. Drottning Julianas död.

Thesse brøder ware konungx[ens] vndersatæ oc gøra *Bl. 44. Verso. hanum *skat aff siæland. osanttrix konung war giffter. [hans hustrv] hon [het] juliana. henne fader het. amdrik aff bertania england oc skotland. the haffde ena dotter som berta het / tha bleff jul[i]ana død.

Kap. 24.

Konung Osantrix friar till Oda, Melias konungs dotter af Hunaland.

Eyn konung het melias han radde for huneland han war riker oc milder oc hogmodug. han hade ena dotter som oda het / hon war ganȝe fager. henne badho bade konunga oc hertwga / oc engen thera fik henna / sidan osanttrix hustrv bleff død. tha sende han xij riddara till melias konung. oc beddes till hans dotter Oc screff hanum sa till. at kunde han ekke fa hans dotter tha skulde han wænte sik strid aff hanum.

Kap. 25.

Huru konung Melias upptager Osantrix konungs frieri.

The komo till melias k*onung*. oc fingo h*anum* breffuen. han ſwarade them. Oſanttrix k*onung* han will forſæra mik at giffua h*anum* my*na* dotter. oc ther fore ſkall han henne ecke faa. han ſkall mik æy ſa forſæra ſom han tænker. oc lot leggia ſændeme*n*nena i tornit. oc bad them ther bida ſin herra

Kap. 26.

Osantrix konung skickar sina fränder, Herding och Osid, med nytt bref och budskap till konung Melias.

Two vnge men kome till oſantt*rix* k*onung*. then ena het herding. oc then andr*e* het osid. the waro ha*ns* broder ſøner. jlias aff greken war th*era* fader. herdink war en myken kempe. Oſantt*rix* giorde hanum till høffuitzman ou*er* ſit land. oc gaff hanum jarls naffn. tha ſporde oſantt*rix* k*onung* at hans ridd*ara* lago i torn*i*t. han talade till ſinæ gode men. wij wilia fara till melias k*onung*. oc hempna then ſkam han oſſ giort hau*er*/ tha ſwar*a*de en aff hans ridd*ara*. hanum hau*er* forſmat at ſændeboden ware ecke ſa koſteligæ ſom han wille ty ſender h*anum* æn edhre frænder. bade herdink oc oſid. oc fle*ra* godæ riddara oc reda them koſteliga wt.

Konung[en] lot ſc*ri*ffua b*re*ff oc ſænde melias k*onung* mʒ ſinæ frænder/ oc ſtod ſa i b*re*ffuen. Wet ſkaltu melias k*onung* at tw haffu*er* illa forſmat wor ſændebudh. thy ſænde wij tik nw two wora frænder

at thw giff[uer] them bæ*ter* ſwar/ æn hina førræ. wiltw thȝ ecke gøra/ tha red tik oc tyna ſlot thȝ beſȝta ther thu kant/ oc mattw wænte mik hem till tik.

Kap. 27.

Huru konung Melias upptager Osantrix konungs andra budskickning.

The komo till melias k*onung*. oc baro fram breffuen. k*onungen* las breffu*it* oc wort ganȝſke wreder. tha tog herding et purpura klæde oc ij gwlkar/ oc
*Bl. 45. et *paulun oc ſagde thȝ*ta* ſænde min h*er*ra ider æ hwat i hanum ſwara wilien/ melias ſwa*ra*de th*er* i mot will iak ſænda hanum mynæ frillæ ſom iak før haffde myn dott*er* ær for ængen pen*ning* fall. oc haffue han otak for ſit ærinde. oc lot han taga herdink jarll oc oſid oc kaſtæ them i tornit till the and*ra* oc bad them ther bidæ ſin h*er*ra.

Kap. 28.

Osantrix konung skickar till Asplian, konung på Seland, och begär hans tre resar samt annan hjelpsändning.

Tha oſantt*rix* ſporde athans brødræ ſøn*er* lagæ i tornit tha ſcr*e*ff han breff till ſiæland. oc bad aſplian k*onung* ſænda ha*nu*m the iij reſa ſom hans brøder waro. oc mykit a*n*nit folk./ oc ſa giorde aſplian k*onung*. the komo till oſantt*rix* k*onung*./ Eggerd oc awinrod. tha leddo the mȝ ſik wiwlff i ena jarnkæde/ oc torde hanum ekke løſſ lata før æn trængde. Efft*ir* ha*nu*m bars ena ſtora jarnſtang

Kap. 29.

Osantrix konung drager in i Hunaland, kommer till konung Melias, och bjuder honom sin tjenst.

Oſanttrix konung drog a ſtadh mȝ nokot folk . oc reſana ſølde hanum oc haŋ lot ſik kalla frædrik / tha haŋ koŋ i hunaland . tha drog haŋ ſpakeliga vtoffuer landit . ſa at hwar haŋ fraŋ foor / tha vnte hanuŋ allæ got / oc førde till hanuŋ bade wiiŋ oc annit got / oc begaffuede hanuŋ / oc haŋ begaffuede theŋ koſtelige igeŋ / oc let ryktit ga athaŋ war komeŋ aff yſpania land . oc wilde tiæna melyas konung . haŋ ſende bod till konungeŋ . oc bad ſik loff at rida i ſtadeŋ / konungeŋ ſagde jaa / ſidaŋ red oſanttrix konung jŋ j ſtadeŋ / oc lot ſig frædrik kalla . tha konungeŋ ſag thera folk / tha tykte hanuŋ illa wara at the waro jnkompne . Oſanttrix ſtiger aff ſiŋ hæſt . haŋ bad reſana vte ſtanda . ſidaŋ gik haŋ jŋ for konungeŋ . oc fiøll vpa knæ for hamuŋ / oc ſagde hiŋ rike melias konung tager mik till ider thiænara / jak ær komeŋ aff yſpania . jak biwder ider myŋ thieniſt .

Kap. 30.

Melias konungs svar. Konungarnes samtal.

Tha ſwarade melias konung . otrolig tycker mek thiŋ tiæniſt at wæræ / oc henne will jak ekke haffua / oc borde tik otak for thȝ mykla folk thu hauer ført i wor ſtad . Oſanttrix ſwarade / mȝ edert loff koŋ jak i ſtadeŋ / thy bør mik ængeŋ ſkull at haffua / oc wij wilioŋ ængeŋ ſkada gøra oc biuder jak ether myne tiæniſt /

æn nw ſom før oc alt lag han for k*onungens* føter . Melias ſwa*ra*de hwro *kant tw mik tiæna / tw haue*r* ſa mẏkit folk ſo*m* jak oc fingæ iak enchte mʒ tik rada tẏ will iak thinæ tiæniſtæ enchte haffua .

*Bl. 43. Verso.

Kap. 31.

Widulf rese tager Herding jarl och Osid ut ur tornet.

Thʒ ſporde widwlff reſe at hans he*r*ra lag for k*onungens* føter oc tykte hanu*m* æn thʒ ſtor ſkam [at wara] / oc wort ha*n* ſa wred . thʒ ha*n* ſleet ſunder jarnkæderna oc wart løſſ oc fik ſinæ jarnſtang / oc ſlog vpa bade ſinæ hænder / oc ſtørte ther mẏkit folk / han løp till tornit oc ſlog ſu*nder* dørre*r*næ . oc tok the*r* wt herding jarll / Oſid . oc the and*ra* ridd*ara* / oc kom ſida*n* nid pa borg garden oc ſlog mʒ ſinæ jarnſtong ſa at alla flydde for hanu*m* .

Kap. 32.

Huru Osantrix konung slår konung Melias, och vinner hans dotter Oda.

Oſantt*rix* k*onung* ligg*er* for melias k*onungs* føtir / oc biud*er* hanu*m* ſynæ tiæniſtæ . melias ſwarade . ſtat op oc tak tit folk . mʒ tik oc rid wtaff ſtaden . wiltw ecke thʒ tha ſkall iak driffuo tik her wt mʒ ſtor hwg / tha ſprang oſantt*rix* k*onung* op . oc ſlog k*onunge*n wid ørat mʒ ſin næffua . ſida*n* drog ha*n* ſit ſwerd . oc alla hans mæ*n* / oc ſlogos faſt i ſtuffwna . thʒ hørde the ſom wte wa*r*e . oc hwggo ſik in till them / oc the*r* fiøll mẏkit aff melias folk . Melias kon*ung* ko*m* wt gømon en løndørn / oc ther ſtod oſantt*rix* folk

vtan fore/ oc wart ther et ſtort ſlag. at konungen flydde oc alla hans man. Oſanttrix men giorde ſtor ſkada i ſtaden. tha fik oſanttrix atſee. hwar konungx[ens] dotter ſtodh. han tog henna i ſin famn/ oc kyſte henne/ tha ſagde jomfrwn. gud gaffue. at oſanttrix konung haffde mek i ſin famn nw ſom haffuer nw [?thu]/ illa giorde myn fader han wilde ekke giffue mek tølken herra ſom oſanttrix ær. konungen ſwarade/ thu eſt nw i oſanttrix famn/ oc løffte henna ſtrax pa en hæſt. ſidan red han wtaff ſtaden mz alt ſit folk. oc kom hem till ſit eghit land. Swerige/ Sidan lot han rede till bryllop/ oc bød ther till badæ konungæ oc hærtwga/ tha the nokon ſtund hade ſaman warit/ tha fingo the ena dotter ſom erecha het. hon war badæ fager oc dandes. oc alla vnte henne got.

Kap. 33.

Om Aktilius, huru han vinner Hunaland af konung Melias.

*I friſland war en konung ſom Oſid het. han hade two ſøner/ then ena het herding/ then andra aktilia hans ſid war ſa/ athan wilde alltiid ørløga/ oc wan mang land. oc mykin ſiger/ tha ørligade han vpa melias konung. Tha aktilia kom i melias land. tha ſagde han ſa/ jak ſkall aldre hædan fara før en jak haffuer wunnit thzte landit/ han wan manga ſtrider aff melias konung. Melias rømde till en ſtad ther wilcina het/ aktilius wan hanum alt hans land aff/ oc lagde thz op vnder ſik/ oc ſatte ſik i en ſtad ſom ſuſa heter/ oc lot hanum koſteliga mura. tha war aktilius hyllad for en konung ouer alt hu- *Bl. 46.

naland . ſom før atte melias . thʒ ſporde oſanttrix konung . oc tykte hanum thʒ illa wara at hans hwſtrv fader war ſa fordreffuen . Oc begyntes tha et ſtort orligh jmellom osanttrix oc aktilius konung . oc haffde manga ſtrider ſik i mellan . oc alt bleff aktilius konung wid rikit ſom han wunnit haffde/ oc ſagde ſa/ at ængen ſkulde thʒ aff hanum faa . medan han liffde min broder herdink ſkall haffua friſland . æfftir wors fadhers død .

Kap. 34.

Aktilius konung sänder sin broderson Osid, med 20 riddare, till konung Osantrix i Sverige, att begära hans dotter Ercha.

Tha døde oſid . konung i friſland . herdink tok wid rikit . han fik en ſon ſom oſid het . ther wart en ſtarker man aff/ tha han war woxen/ tha red han till ſin faderbroder aktilius konung . oc war altiid høffuitʒman for hans folk . nar the ſtride ſkulde . Aktilius ſenda ſin frendæ Oſid . oc xx riddara mʒ hanum till Oſanttrix konung/ mʒ the ærinde at aktilius konung will haffua hans dotter Ercha .

Kap. 35.

Osantrix konungs svar på konung Aktilii frieri.

Tha the komæ till Swerigis . konungen vntfik them wæll/ oc ſporde hwat theris ærinde war/ the ſagde hanum at aktilius wilde haffua hans dotter . Oſanttrix ſwarade han ær ekke min wæn . han haffuer dreffuit mynæ huſtrv fader aff rikit oc giort mik ſtoran ſkada/

tẏ kaŋ haŋ ekke fa mẏna dott*er* . jak will oc engeŋ ſændebod a*n*nat *gøra eŋ got / ty farer heŋ oc ſigier ider h*er*ra . hwat iak ſwar*ad* haffu*er* / the foro heŋ oc ſagde aktilie ko*nung* hwat ſwar the fingo / oc thʒ mʒ at the haffde ald*r*e ſeet æŋ [?ena] fægre jomf*r*v æŋ oſantt*ri*x dotter war / 'Ercha . hoŋ hade ena ſyſt*er* ſoŋ berta het .

*Bl. 46. Verso.

Kap. 36.

Aktilius konung sänder margrefven Rodolf till konung Osantrix i samma ärende.

Et ſlot lag i hunaland ſo*ŋ* bakalar het*er* . thʒ atte eŋ margreffue ſo*ŋ* Rodolff het / ha*ŋ* war tha nær aktilio . ko*nunge*ŋ ſænde hanu*ŋ* till Oſantt*ri*x ko*nung* mʒ ſama ærinde / oc ſcreff hanu*ŋ* ſa till . at kunde ha*ŋ* ekke fa hans dott*er* / tha ſkulde ha*ŋ* wænte ſik ſtoor w fridh aff hanuŋ . Margreffue*ŋ* koŋ till Oſantt*ri*x ko*nung* . oc . L . ridd*ara* mʒ h*anu*ŋ / ko*nunge*ŋ vntfik h*anu*ŋ wæll thʒ beſʒta haŋ kunde / oc ſporde hwat hans ærinde war / haŋ ſagde h*anu*ŋ at aktilia ko*n*-*ung* wilde haffua ha*n*s dott*er* . oŋ haŋ kaŋ fa he*n*ne mʒ winſkap oc kerlek . kaŋ thʒ ecke w*ara* / tha ko*m*-mer haŋ i edert la*n*d mʒ makt oc will he*n*ne likawell haffua / haŋ hau*er* wu*n*nit ma*n*g land mʒ ſit ſwerd . tẏ ware bæt*er* haffua winſkap mʒ h*anu*ŋ æŋ ofridh .

Kap. 37.

Osantrix konungs svar. Margrefvens hemresa.

Tha ſwar*ade* Oſantt*ri*x ko*nung* . tw æſt eŋ fultage ma*ŋ* oc bær thins h*er*ris ærinde fram høffweſkeliga oc

waͤll/ mik tÿcker vnder wa*ra* athaŋ tor bedas till my*ne* dott*er* meda*ŋ* ɧa*ŋ* ɧaffue*r* mit rike borte ſo*ŋ* mik mʒ raͤtte bør/ oc borde mik ɧe*m*pnas tɧeŋ ſtora ſkada. ɧaŋ giorde mi*n*ne ɧuſt*r*vs fader/ Waͤll tor jak ſtrida mʒ aktilio k*onung*. ty jak ɧaue*r* raͤt oc [ɧaŋ] oret. wareŋ ɧer ɧwr*e* lenge jd*er* taͤck*is*/ ſida*ŋ* fareŋ oc ſyeŋ etɧ*er* ɧe*r*ra at ɧaŋ faar ekke my*na* dott*er*. Sida*ŋ* gaff ɧaŋ Margreffueŋ koſteliga gaffuor/ oc tɧer mʒ for ɧaŋ taͤdaŋ. Haŋ koŋ till aktilio k*onung*. oc ſagde ɧ*anu*ŋ ɧwat ſwar ɧaŋ ɧaffde fangit.

Kap. 38.

Aktilius konung samlar här och drager in i Sverige.

Tɧa ſwa*ra*de aktili*us* k*onung*. ɧøreŋ nw alla my*ne* me*ŋ*. jak will fara till ſwerige oc ſtrida mʒ Oſanttrix k*onung*. ty wareŋ redo mʒ ɧaͤſta oc ɧarniſk. nar jak id*er* till ſig*er*/ oc ſkulu ſwerig*is* me*ŋ* ſe at wij *Bl. 47. *ſkule lita war ſwerd i tɧer*is* blod. oc at wij tola waͤll kalt jarŋ i wor*e* ɧwd ſo*ŋ* wij offta giort ɧaffua/ Tɧa ſamlade ɧa*ŋ* eŋ ſtoraŋ ɧaͤr. oc drog i Oſanttrix land. braͤ*n*ner ok ſki*n*nar/ oc brøt mang ſlot nid. oc giorde ɧ*anu*ŋ ſtora*ŋ* ſkadaͤ/

Kap. 39.

Osantrix konung sänder till Seland, efter konung Asplian och hans bröder, och drager emot konung Aktilius. Konungarnes strid. Widulf reses flykt.

Tɧʒte ſporde Oſant*rix* k*onung*. ɧaŋ ſaͤnde bod till ſiaͤland. oc fik till ſik aſpliaŋ k*onung* oc alla ɧans

brødɧer

brødꜧer ok ſamlade ſ*trax* eŋ ſtoraŋ ꜧær / oc drog mot Aktili*us* ko*nung* oc lot løſſ ſla ꜧiŋ ſtarka reſe. widwlff mꝫ theŋ ſtang. tꜧa widwlff war løſſ. tꜧa giorde ꜧaŋ ſtoraŋ ſkada. ꜧaŋ ſlog mꝫ ſinæ jarnſtong bade meŋ oc ꜧæſta i ꜧæll. Aktili*us* ſøker ꜧart i mot tꜧeŋ. tẏ ꜧaŋ ꜧade mẏkit folk. tẏ matte Oſantrix flẏ. Aktilius ꜧaffde miſt v[c] folk Widulff ꜧaffde ſlag*i*t allene iij[c] folk j ꜧæll Oc ſidaŋ flydde ꜧaŋ oc løp ſa faſt at engeŋ ꜧæſt kunde affløpa ꜧanu*m*. oc ſtundo*m* ſloꜧ ꜧaŋ till baka mꝫ jarnſtongena / tꜧa fik Oſant*trix* ko*nung* mera folk till ſik. tẏ wilde ꜧaŋ ekke længra flẏ. ꜧaŋ ꜧaffde tꜧa x[M] folk. oc wænde ſik mot Aktiliu*m* ko*nung*. oc wart tꜧer tꜧa eŋ ꜧard ſtridꜧ. widulff oc ꜧans broder drapo ma*n*geŋ maŋ / oc fiøll mẏkit aff Aktili*us* folk. ok tẏ flydde ꜧaŋ offu*er* eŋ ſtoraŋ ſkog / oc tꜧer ſlog ꜧaŋ ſinæ paulŋ. Oſant*trix* lag a*n*naꝫ wægiŋ widꜧ ſkogeŋ oŋ nattena oc ſatte tꜧer ſinæ paulŋ

Kap. 40.

Margrefven Rodolf rider ut om natten emot konung Osantrix. Konung Aktilius drager hem.

Oŋ midnats tiid. tꜧa ſtod op Margreffueŋ Rodolff oc wapnade ſik / oc mꝫ ꜧ*anu*m v[c] ridd*ara* aff aktili*us* folk. oc rido ou*er* ſkogeŋ / oc rænde oŋ kull Oſant*trix* paulŋ. oc ſlogo tꜧer ma*n*geŋ maŋ i ꜧæll. før æŋ tꜧe komæ till ſẏnæ wæriæ Tꜧa ꜧaŋ fornaŋ at tꜧe komo till ſyna wæriæ tꜧa red ꜧaŋ ou*er* ſkogeŋ igeŋ. oc ſagde Ak[t]ilius ko*nung* ꜧwat ꜧaŋ ꜧafde giort. ko*n*-

*Bl. 47. Verso. *ungeŋ* tackade ħanum̄ oc drog *ſid*aŋ* ħem i ſit land igeŋ/ oc ſtod tħȝ ſa nokor ſtund .

Kap. 41.

Huru margrefven Rodolf med Osid och trehundrade män drager lönligen till Sverige, och kommer till konung Osantrix.

Thȝ war eŋ dagħ at ħiŋ gode margreffue rodolff bad k*onung* Aktiliu*m̄* læna ſik iijᶜ folk . oc ħans broderſoŋ oſid . k*onungeŋ* giorde ſom ħaŋ bad fik ħanum̄ iijᶜ riddara . oc oſid mȝ/ ħaŋ bad k*onungeŋ* ekke wænta ſig før æŋ iij aar lideŋ war*e*/ ſidaŋ red ħaŋ ſiŋ wæg/ oc lot rẙkt*it* ga atħaŋ wilde rida till ẙſpania/ æŋ ħaŋ rider ſt*rax* till Swerike/ oc rider alt vm̄ nætt*er*næ oc ſoff om dagana/ tħa ħaŋ kom̄ førſt iŋ j ſwe*r*ike. vppa eŋ ſtoraŋ ſkog . tħa bad ħaŋ ſit folk . at byggia ſik ħws . oc bad oſid wa*ra* tħer*is* ħøffuitȝmaŋ oc bad tħem bida ſig teſſ ħaŋ igeŋ kome . ſid*a*ŋ red ħaŋ ſiŋ wæg allene . tħa ħaŋ kom till oſanttr*ix* k*onung* tħa gik ħaŋ iŋ for ħanum̄. oc ſatte ħatteŋ nider for øgøneŋ at ængeŋ ſkulde ke*n*na ħanum̄ .

Kap. 42.

Margrefven kallar sig Siord och begär tjenst hos konungen.

Konu*n*geŋ ſporde ħwat ħaŋ wilde eller ħwem ħaŋ tillħørde . ħaŋ ſwarade . jak ħet*er* ſiord . jak wilde g*er*na tiæna ider . ko*nungeŋ* ſwarade/ tħu talar ſom̄ tw war*e* fød i ħunaland . oc æſtw faſt liker margreffue Rodolff ſom drap for mik ena nat viᶜ raſka meŋ/

tha ſwarade ſiord . ekke kenner jak Rodolff äŋ jak hauer hørt ſakt athaŋ hauer mykit ont giort/ j ſina daga for aktilius ſkuld . thȝ är ſant herre . at iak bodde i huna-land . ſa lenge till aktilius dreff miŋ herre melias konung bort . ſidaŋ wilde jak ekke tiäna aktilius konung . ther fore rømde jak rikit . konungeŋ tog alt thȝ jak atte . oc drap iiij myna brødher/ oc giorde mek biltog . jak giorde hanum et litit ſnäd igeŋ . jak ſlog ena nat . C . aff hans meŋ oc ſa är jak hiit ko-meŋ ſoŋ i maga høra . jak wilde thȝ herre at mar-greffue Rodolff wore ſa wiſt her ſoŋ jak är nw her . tha matte i hempna ider harm a hanuŋ oc miŋ mȝ .

Kap. 43.

Konungens svar.

Tha ſwarade konungeŋ . jak wänter at margreffue rodolff tager ſik bäter wara . haŋ komme ekke ſa all-ene hit ./ tw ſkall wara mik wälkomeŋ . ſa lenge *thu wilt her bliffua ./ oc haff ther mykeŋ tak fore *Bl. 48.
at tw ſlogt konung aktilius folk i häll/ oc ther ſkall jak vnna tik got fore/ ſidaŋ dwaldis haŋ mȝ konungeŋ.

Kap. 44.

Konung Nordungs frieri. Siord kommer i tornet och får tala med jungfru Ercha.

Tha koŋ ther eŋ konung wtaff ſwawell . haŋ het Nordung . haŋ beddes till oſanttrip dotter . theŋ ſoŋ . Ercha . het ./ jomfrwŋ ſat i eŋ [et] torŋ . och henne ſyſter mȝ henne . Oſanttrip kallade ſiord till ſik/ oc ſagde till hanuŋ/ tw äſt eŋ wiiſmaŋ/ gak till myna dot-

ter oc hør hwat hoŋ will ſwa*ra* thenne k*onung* . ſoŋ he*n*na bedis till . ſiord gik ſoŋ k*onunge*ŋ bad till jomſrwna / oc ſagde he*n*ne k*onungens* aͤrinde . jo*m*-ſ*r*vŋ ſwa*r*ade / thw aͤſt eŋ wiiſmaŋ oc høffuiſk . hwi koŋ tw ekke før till mik maͤ*d*aŋ tw haue*r* haͤr lenge wa*r*it . Siord ſwa*r*ade . / jak torde ekke hiit gaa før aͤŋ ider ſadher bad mik hit ga . / oc nw will jak tala wid ether oŋ nokra aͤrinde . hoŋ bad ſinaͤ ſyſte*r* wtganga . oc flere ſinaͤ mø maͤd*a*ŋ haŋ talede hwat ha*nu*ŋ tekt*is* . Siord ſagde / wij wilia ga i eŋ traͤ-gard . ther mag hwar maŋ ſee hwat wij gøra / for thÿ onda twngor aͤraͤ nog till / tha gingo the wt i traͤgardiŋ / oc ſatte ſik vnder et traͤ . konu*n*gana ſato lankt fra / oc ſago till oc mente at haŋ haffde talad ſoŋ k*onunge*ŋ bad .

Kap. 45.

Siord uppenbarar sitt rätta namn och ärende för jungfru Ereha, och begär sjelf hennes syster, Berta.

Tha tog ſiord nid ſiŋ hat oc talade till jomſ*r*vŋ / jak haue*r* ſwikat bade meŋ oc konaͤr / oc jak haffue*r* ſwikit tik jomſ*r*v . jak hete*r* ekke ſiord jak heter he*r*-twg rodolff . jak aͤr k*onung* aktilius ſaͤndebudh . følg mik till hanu*m* / tha skall haŋ giffwa tik mykit land . oc rike / oc oſigaͤliga baͤlle . tha ſwa*r*ade . Ercha mȝ mÿkla wrede / oc bad ſiŋ ſyſte*r* berta . ga till ſik oc høraͤ thenna maȝs aͤrinde / haŋ heter ekke ſiord . haŋ ke*n*nes nw athaŋ hete*r* greffue rodolff ſaͤndebod aktilia k*onungs* . oc nw baͤr haŋ hans aͤrinde fraŋ . kalla nw miŋ fader haŋ ma nw draͤpa haŋ / tÿ haŋ drap ena nat vjͨ mins faders ridda*ra* . tÿ ſkall haŋ haͤngia i-

dagh/ greffue rodolff ſwarade . jomfrv gør ſom *Jak bider ælſkæ Attilia konu*n*g . oc bliff drotni*n*g ou*er* thȝ rike ſom thin moderſader . melias k*onung* atte . thin ſyſter berta ſkall wa*ra* min hwſt*r*v .

*Bl. 48. Verso.

Kap. 46.

Konungs-döttrarnes svar.

Berta ſwarade/ tw æſt fød aff konu*n*ga ſlekte tw mat ekke beropa then ſom till tik komb*er* i gode tro/ oc mynſſ hwat tw ſagde et ſinne . till mik/ tw had g*u*d ther om at tw matte wara drotni*n*g i huna-land . Nw hau*er* gud hørt thinæ bøn . wiltw fara till hunaland . tha will jak følgia tik/ tha fryktade greff-uen at the wilde beropa h*anu*m . ty wilde han bortga . Jomfrwn bad hanum bida . oc ſagde jak will warda drotni*n*g i hunaland . oc fik h*anu*m en gulri*n*g i wæd at hon wilde fylgia hanum oc he*n*nes ſyſter mȝ .

Kap. 47.

Siord ger besked åt konung Nordung.

Nw gar ſiord wtaff gardin tit ſom konu*n*gana ſato . tha talede nordung k*onung* till hanum/ hau*er* tw wærffwat mit ærinde mȝ tro ſom tw mik loffuade/ tha ſkall jak giffua tik et Jarladøme j mit rike/ tha ſwarade ſiord aff tro/ ſagde hon mik hon wilde engen man haffua i aar . oc ther vpa fik hon mek ſin gul-ring/ Ærind*i*t warff iak troliga ſa hielpa mek gud . Nordu*n*g ſwarade læg win om at thȝ mag æn ſke . jak will ge*r*na bida ther effte*r* j xiij manade ſid*a*n red nordung bort

Kap. 48.

Siord beder om loſ att ſara eſter sin broder Alebrand.

Sidaŋ kallade O*santtrix* k*onung* ſiord for ſik [oc ſagde]/ tw haffu*er* nw thient mik i ij aar oc hau*er* iak rønt at thw aͤſt theŋ høffuiſkaſta ridd*are* ſoɱ wa*ra* mag . tẏ mattw wara riker i thit rike/ wiltw bliffue her i mit rike . tha will jak giffua tik aff mit rike/ hwat tw will/ oc wara høffuitʒmaŋ for mynaͤ godemeŋ at waͤria mit land oc rike . haŋ ſagde haŋ wilde thʒ g*er*na gøra/ Æŋ thʒ harmar mik at aktilia k*onung* ſlog mẏna brødraͤ i haͤll/ oc dreff mik fra land oc rike ſoɱ iak waͤll mera rønt haffde/ oɱ iak aͤy haffde fu*n*nit ſadaŋ høffdingiaͤ ſoɱ i aͤreŋ/ tha ſwa*ra*de oſantt*ri*x k*onung* .
*Bl. 40. Wij wiliaͤ *ſøkia Artilia k*onung* i hans egit land . oc nøda haŋ till athaŋ ſkall gøra tik lika/ Siord thakkade k*onunge*ŋ oc ſagde jak hau*er* eŋ broder ſoɱ het*er* alabrand . haŋ war ſaar tha wij ſkildis oc thʒ tẏkker mek illa wa*ra* athaŋ ko*m*mer ekke i edhra tiaͤniſte tẏ giffueŋ mik loff atfara aͤfftir hanuɱ. ko*nunge*ŋ loffuade ha*nu*ɱ thʒ .

Kap. 49.

Greſve Rodolſ rider i skogen till sina män, och tager Osid med sig till konung Osantrix.

Greffue rodolff ſoɱ kallade ſik ſiord red i ſkogeŋ tit hans maͤŋ ware/ greffueŋ talede till . Oſid . tw ſkalt ſẏlgia mik till oſantt*ri*x k*onung* . Jak hau*er* ſakt at tw aͤſt miŋ brod*er* thu ſchalt nw heta Alebrand . the rido at*er* till k*onunge*ŋ. och gingo jŋ for ha*nu*ɱ. k*onunge*ŋ fagnade theɱ waͤll oc wore [the] ther oɱ nokor ſtwnd ſidaŋ .

Kap. 50.

Siord och Alebrand bortföra konungs-döttrarne ur tornet, och komma i skogen till sitt folk.

En afftan ſende ſiord bod . till jomfrwna then han wall trodde / oc bad henne redo wara then viij^e dag ther äffter oc hennes ſyſter mz / mz all theris gwll oc ſilffuer. En afftan ſom konungen war ſompnat oc haffde druckit lenge om qweldit . tha tog ſiord oc Alebrand ſina haſta . oc rido till tornit ſom jomfrunar ware vti . jomfrw[na]r møtte them oc waro retho / the ſatte them a theris haſta / oc rido theris wag . nat oc dag till the komo i ſkogen ther thera folk war / tha haffdo the vc wapnade men .

Kap. 51.

Osantrix konung far efter grefve Rodolf och Osid, och bestallar dem i ett öde slott. Grefven sänder tvenne riddare till konung Aktilius.

Oſanttrix konung wort war wid the ſwik hanum ſked war . han ſamlade en ſtoran har oc foor ſtrax effter them / tha ſag greffuen rodolff . at konungen kom äffter hanum . mz mykit folk . tÿ flydde han till et øda ſlot ſom ther nar war / oc grep ther till waria / konungen beſtallede ſlottit oc ſlogx mz them bada mz blidar oc annar waria / the warda ſig wall / oc greffuen ſporde raſkeliga ſina men / om nogor torde rida till aktilia konung. oc ſigia hanum i hwat nød the wore . ther ware two riddara ſom gerna wilde rida / *tha natten war mørkaſt / tha rido the wtaff ſlottit oc gÿnom haren . waktarena mente at thz haffde warit thera ſalſkab tÿ at the rido diarffueliga . *Bl. 40. Verso.

Kap. 52.

Aktilius konung lofvar grefve Rodolf undsättning.

The komo till aktilia k*onung* . oc ſagde hanu*m* the týde*n*de tha ſwarade aktilia k*onung* . margreffue rodolff ær then raſkaſte riddar*e* ſo*m* wæra mag . oc mýkit got haffu*er* han wunnit mik till handa . nw ſkal jak vnſettia ha*nu*m eller thz ſkall gælla mit liiff oc ſamlade en omýken hær

Kap. 53.

Konung Osantrix' strid med grefve Rodolf. Konung Aktilius kommer för slottet. Osantrix' flykt.

Oſantt*rix* k*onung* ſlogs mz greffue*n* oc hans folk . oc hafde k*onunge*n tha miſt iijc riddar*a* oc greffue*n* lx riddar*a* . Nw kom aktilia k*onung* for ſlott*i*t . tha flýdde . Oſanttrix k*onung* / greffue rodolff løp aff ſlott*i*t oc alla hans me*n* till ſyna hæſta . oc rænda' æfftir Oſantt*rix* k*onung* . oc ſlogo hanu*m* aff ijc folk . ſidan wænde the ater till aktilia k*onung* igen

Kap. 54.

Aktilius konung rider hem till Susa och gör bröllopp med Ercha. Grefve Rodolf får Berta.

Ther war mýken glædi tha the fu*n*nos . k*onung* aktilia red tha hem till ſuſa / oc giorde et mektokt brýlløp till jomfrw Ercha . he*n*nes ſyſter berta gaff han greffue rodolff / oc ſtod begg*is* th*era* brýlløp a en dagh / tha gaff han greffue rodolff ſom ha*n* wæll fortiænt haffde . Nw ær Ercha drotni*n*g ou*er* alt huna-

land . oc la'nge ſidaŋ war orligħ melloŋ oſanttri*x* ko*nung* oc Aktilia k*onung* . oc ħaffdo ma*n*ga ſtora ſtrider / oc ħaffua i nw ħørt ħwadaŋ tħer*is* orlig begẏnt*is* / oc begy*n*nas ħer nw et a*n*nit cap*itulu*ŋ aff wada reſe oc ħans ſla'kt .

Kap. 55.

Om Wade Rese, huru han satte sin son Weland till Mymmer smed i Hunaland, att lära smida.

Vada reſe bodde i ſa'land . ħaŋ war tħeŋ ſa*m*ma ſoŋ ſoŋ wilkin*us* ko*nung* giorde ena ħaffrw ſoŋ før ſtar ſc*ri*ffu*i*t . ħaŋ war a'ngeŋ ørli*x* maŋ . ħaŋ lot ſik nøẏa at tħẏ ſoŋ ħans fader ħa*nu*ŋ gaff . Wade ħade eŋ ſoŋ ſoŋ weland ħet / tħa ħaŋ war i*x* are gamall / tħa ſatte faderen ħanuŋ till eŋ ſmid i ħunaland . ſoŋ my*m*mer ħet . ħaŋ war tħeŋ beſʒta ſmid tħer maŋ wiſte tħa at ſegia aff

Sidaŋ for wade ħeŋ till ſa'land igeŋ / tħer war oc eŋ pill mʒ tħeŋ ſama ſmid . ſoŋ ſigiord ſweŋ ħet . *altiid ſlog ħaŋ ſmidʒſens drenge oc giorde altiid ilt . *Bl. 50.

Kap. 56.

Wade Rese tager hem sin son. Om de två dvergarne i Kallaffua berg.

Tħʒ ſporde wade riſe tħʒ ſigiord ſweŋ ħaffde ſlag*i*t ħans ſoŋ illa tẏ tog ħaŋ ſiŋ ſoŋ igeŋ oc ħaſde ħanuŋ et aar ħema na'r ſik ./ Sidaŋ ſporde ħaŋ ħwar twa dwerga waro . i et berg . ſoŋ kallaffua ħet*er* / tħe kunde wa'll at ſmida bada gwll oc ſilffu*er* / brẏniar ſwerd oc ħielma ./ tħe*ra* like fantʒs a'ẏ j wa'rildena till

Kap. 57.

Wade Rese vadar öfver Grönasund, kommer till berget, och sätter sin son att lära smida hos dvergarne.

Nw tog wada ſiŋ ſoŋ weland oc for till grønaſund. tha war ther ængeŋ færia eller baat. tha tog haŋ drængeŋ pa ſina axol. oc wod wtoffuer ſundit thʒ ſigiæ danſke meŋ at ther war ixo alna diwpt. haŋ kom till bergit ſom dwergana waro i / oc fik them ſiŋ ſoŋ / oc gaff them ena mark gull at the ſkulle kenna hanum at ſmida. jnnoŋ et aar ſkulde reſeŋ komma igeŋ æffter ſiŋ ſoŋ

Kap. 58.

Dvergarne vilkora med Wade Rese, att Weland skall stadna ännu ett år i berget. Wade Reses afsked från sin son.

Reſeŋ for hem. om aars mot kom haŋ igeŋ. tha kunde haŋ ekke faa ſiŋ ſoŋ igeŋ / tẏ at haŋ lærde ſwa wæll atſmida / oc ſagde dwergana wij wilia giffua tik the marc gull igeŋ ſom wij fingæ aff tik / oc lat hanum bliffua her nær oſſ æŋ j et aar. ja ſagde riſeŋ jak aŋ thʒ wæll. komber thu ekke igeŋ jnnaŋ ars dagiŋ ſagde dwærgana tha ſkulæ wij hugga hoffudit aff thiŋ ſoŋ / thʒ wilkorade reſeŋ mʒ them. dwergana angradæ tha at the ſkulde hanum ſa dẏrt køpa. ſidaŋ gik reſeŋ vtaff bergit. weland folde hanum tha tog reſeŋ ſit ſwerd. oc ſtak thʒ i eŋ buſka / oc ſagde till weland. wilia dwergana mørda tik før jak igeŋ komber. tha tag thʒ ſwærdit oc wær tik mʒ oc lat mik ſpøria at iak haffuer ſoŋ oc ekke dotter.

Kap. 59.

Wade Reses död. Weland dräper dvergarne, urholkar en stock, och drifver genom sjön inpå Jutland, till konung Nidung.

Weland gik iŋ i bergit oc wade for till ſæland igeŋ. weland naŋ ſa wæll atſmida. athaŋ wart dwergana meſtara. the haffde ſtort hat till hanuŋ / tha arit war forgangit tha koŋ reſeŋ igeŋ iij daga før æŋ ſakt war / bergit war lukt haŋ kunde enckte jŋ komma. haŋ lagde ſig vnder bergit *tŷ haŋ war trøtter. oc ſoffnade ſtrax / tha war et mŷkit regŋ / tŷ loſnade vppa i bergit bade ſniø oc ſteŋ oc træ / oc løp nider vppa riſeŋ / oc ther bleff haŋ død. lit[it] ther æffter loto dwergana berget op tha gik weland wtaff berget / oc faŋ ſiŋ fader død. tha tŷkte hanuŋ illa tillſta. tŷ ſtemde dagiŋ war tha wte / tha tog haŋ vp ſwerdit ſoŋ faderen gømt hade / haŋ wiſte wæll at dwærgana wilde haffua hans liiff / haŋ gik till dwergana oc haffde ſwerdit vnder ſiŋ kapæ oc hwg theŋ fyrſta hoffwodit aff / oc theŋ andra ſlog haŋ oc j hæll /

*Bl. 50. Verso.

Sidaŋ gik haŋ i berget oc tog alt theris gwll oc ſilff oc ſmida redſkap / oc lade pa eŋ hæſt / oc fordar ſik tædaŋ hwat haŋ kunde theŋ wægh till danmark lag / haŋ koŋ till ena aa ſoŋ wiſara heter. haŋ kunde ther ekke offuer komma / haŋ hiwg oŋ kwll et ſtort træ oc holade thʒ jnnaŋ till / oc lagde ther vti gwll oc ſŷlffuer / oc annat hwat haŋ haffde / thʒ war ſa giort mʒ meſtaraſkap / athaŋ war ther ſielff vti / oc litit glaſwindog war ther vppa / oc thʒ war ſa tet at enkte watŋ kunde iŋ komma. haŋ

lagde ſtocken ſa nær ana oc dreff ſin wæg nider at ana . oc vti haffuet . mat oc øll haffde han jnne nær ſik / xviij daga oc netter dreff han i ſyon . Om ſider dreff han jn vppa jwtland . ther war en konung ſom Nidung het / en dag ware hans fiſkara wte oc drogo not . thenna ſtok kom i notena for them / oc drogo hanum vppa land . the mente at ther hade warit peninga vti ty athan war twnger . En aff them løp hem oc ſagde konungen till / tha konungen tit kom . tha bad han hugga ſtocken ſunder / the giorde oc ſom konungen bad . tha ropade weland oc ſagde / her ær en man i ſtocken / tha the hørde thz tha mente the at en dyæffuell hade warit i ſtocken . thy wordo the forſærade . oc lopo bort alla ſaman .

Kap. 60.

Weland får frid och tjenst hos konung Nidung.

Tha kom weland wtaff ſtocken . oc gik till konungen
*Bl. 51. *oc bad hanum vnna ſik frid . tha konungen ſa at thz war en man oc enchtit trwll / tha gaff han hanum frid . oc hwat han hade mz atfara / Sidan ſagde han konungen tiæniſt / oc gik ſidan lønliga till ſtocken . oc groff hanum nider i jordena . thz ſag en aff konungens men . ſom rygger het . Weland bleff mz konungen i thz førſte arit / thz war hans æmbete at gøma konungxens bitzſara kniffwæ .

Kap. 61.

Weland smider en knif åt konungen.

En dag ſtod weland wid ena ælff . oc hwatte konungxens kniffua / en kniff føll i ſiøn for hanum ther konungen

plaͤgade ſielff at aͤta mȝ / ther war ſa diwpt athaŋ kunde hanuŋ ekke igeŋ faa . tẏ gik haŋ hem oc hiolt ſig illa / oc kerde for ſynaͤ wenner / myŋ h*er*re fik mik eŋ litiŋ ting atgøma oc thȝ -aͤr nw borte . thẏ frẏktar jak at haŋ tror mik aͤẏ mere atgøma thȝ ſom mera aͤr / tha gik weland till k*onungens* ſmid . ſoŋ Amelias het . haŋ war ekke i ſmidiana haŋ war borte oc fik ſik mat oc hans tiaͤna*ra* mȝ ha*nu*m . Weland tog redſkapeŋ oc giorde eŋ kniff . ſa ſkapt ſoŋ hiŋ war / ſid*a*ŋ ſlog haŋ et ſøm mȝ ſtor klokſkap / oc lade vpa ſtaͤdit . oc gik ſid*a*ŋ for ko*nungxens* bord . oc lade kniffwana for k*onungeŋ* / k*onungeŋ* tog kniff[weŋ] oc ſkar / haŋ ſkar brøddiſkeŋ ſund*er* oc nider vtgẏmoŋ bordit . kon*ungeŋ* vndrade ſtorliga oc ſporde hwo kniffueŋ hade giort . weland ſwa*r*ade Jak waͤnter at Amelias hau*er* giort haŋ ſom alt a*n*nat haffu*er* ſmidat . tha ſwa*r*ade Amelias . h*er*ra jak haffuer giort alla the kniffua tw haffu*er* . k*onungeŋ* ſwa*r*ade aͤ hwo ha*nu*m hau*er* giort / tha aͤr thȝ et hwaſt jarŋ . oc ald*r*e giorde tw hanuŋ .

Kap. 62.

Weland vädar med konungens smed Amelias.

Konun*geŋ* ſag till weland oc ſporde om haŋ hade giort kniffweŋ . neẏ h*er*re ſade haŋ . thȝ hau*er* Amelias giort / tha ſagde k*onungeŋ* . ſig mik ſant eller faar tw mynaͤ wrede / haŋ ſwa*r*ade . ether wrede will jak nødugt haffua . tha kendi*s* haŋ fore k*onungeŋ* hwre ther om war . thȝ wiſte jak waͤll ſade k*onungeŋ* at thȝ war ekke Melias ſmide . *Amelias ſwarade . maͤdaŋ weland aͤr ſa god ſmid tha will jak rønaͤ mik mȝ ha*nu*m . *Bl. 51. Verso.

jak will æy heta wærra ſmid æn han/ Weland ſwa*ra*de. jak ær icke kloker/ æn tølkit jak kan tha will jak rønæ mꝫ tik/ gør thu en ting oc jak et a*n*nat/ tha faar man ſee hwilken bæ*ter* kan/ Amelias wilde wæda mꝫ hanum. Weland ſagde athan ænga peni*nga* hade/ tha ſæt tit hoffuod wid ſagde Amelias. oc jak ſætir mit mot tit/ hwilkin ther wærra kan ſkall miſta huffuod*i*t. tha ſkulde Amelias gøra en hiælm oc harniſk oc weland. ſkulde gøra et ſwerd. oc hwgga vppa ha*n*s hielm/ giorde han ha*nu*m ſkada tha ſkulde han haffua for eynchte/ bete ſwærd*i*t ekke a hans hielm/ tha ſkulde weland miſtæ ſit huffuod/ the ſatte loffuan for ſik/ two ridd*ara* loffuade for Amelias. k*onung*en loffuade fore weland. thÿ han hade ther ængæ wenner. Amelias bÿriade atſmida/ oc ſmidde ſa et aar wtgÿnom. Weland ſtod hwar dag for k*onungens* bord wæll et halfft aar oc ſkøtte eynchte ſmida. tha talade k*onung*en till weland. hwar mꝫ wiltw løſa tit huffwod. mædan thw wilt ekke begy*n*na atſmida/ han ſwa*ra*de jak ha*uer* engen ſmidia/ tha lot ko*nung*en gøra ha*nu*m ena ſmidia.

Kap. 63.

Weland saknar sina verktyg och gör en liknelse af Rygger.

Nw gik weland tit ſom han haffde gr*a*ffu*i*t ſtockin nider tha war bortſtolen all*ar* hans redſkap/ oc gull oc peni*nga*/ tha mÿnt*is* hanum thes/ at en man ſtod nær/ tha han groff nider ſtocken/ han wiſte ecke hans naffn. han kerde ſin wanda for k*onung*en/ ko*nung*en lot ranꝫaka ou*er* alt ha*n*s land oc rike oc fan

aͤngeŋ theŋ ſoŋ thꝫ giort hade / tha wreddes k*onunge*ŋ oc ſade till weland . tw far mꝫ draffwell oc angrade athaŋ for hanuŋ loffuat haffde . Nw tẏkker weland illa wa*ra* athaŋ miſte alt thꝫ haŋ atte *oc fonget wrede / *Bl. 52. weland giorde ena likilſe ſa ſkafft ſoŋ theŋ ma*n*neŋ war ſoŋ hans peni*n*ga haffde ſtulit / oc ſatte i waͤgeŋ ther ſoŋ ko*nunge*ŋ ſkulde framga .

Koni*n*geŋ gik wtaff ſtuffwona tha fik haŋ ſe likilſeŋ ther weland haffde giort aͤfftir theŋ maŋ ſoŋ hans peni*n*ga hade ſtulit / tha helſade k*onunge*ŋ oc ſagde / waͤlkomeŋ riggeŋ hwi haffu*er* tw ſa lenge borto warit / tha ſwa*ra*de weland . he*r*ra thꝫ aͤr aͤngeŋ maŋ . Jak giorde theŋ likilſe aͤfft*ir* theŋ maŋ. ſoŋ mẏna peni*n*ga ſtall /

Tha ſwarade k*onunge*ŋ . thꝫ war icke vnder / at thu fant han*u*m ekke haͤr / haŋ for mit aͤrinde till Swe*r*ige . oc koŋ ekke aͤŋ igeŋ . weland tw aͤſt eŋ klok maŋ .

Kap. 64.

Weland får igen sitt smides-tyg och smider ett svärd

Atte daga ther aͤfft*ir* koŋ theŋ maŋ hem ; ko*nunge*ŋ bad hanuŋ ſa weland igeŋ hwat haŋ fra hanuŋ takit haffde / Riggeŋ ſwarade / Jak tog thꝫ for ſnak ſkẏld . oc aͤẏ for a*n*nar ſkẏld . tha fik weland ſit ſmidaͤ tẏg igeŋ / oc ſtod for ko*nungxens* bord . oc tiaͤnte laͤnge ſidaŋ / tha ſporde k*onunge*ŋ han*u*m hwẏ haŋ ekke ſmidade / weland ſwarade naͤr ider tẏcker he*r*ra / Tha gik haŋ till ſmidia oc giorde hwat haŋ kunde . haŋ giorde et ſwerd . j vij daga . tha koŋ

k*onungeŋ* ga*n*gande j ſmidiana till h*anum* . oc behagede ſwerd*it* wæll . tha gik weland till ena aa/ oc kaſtade eŋ toffwa hat vp i ſtrømeŋ oc lot driffwa nid*er* pa ſwerdʒs æggeŋ/ ſwerd*it* ſkar hatteŋ ſunder/ tha ſagde k*onungeŋ* . thʒte ær et got ſwerd . oc thʒ will jak ſielff haffua . weland ſwa*ra*de thʒ ær ekke æŋ rede h*er*ra/ k*onungeŋ* ſagde gør thʒ redo oc faa mek ſid*aŋ* . Weland ſagde ja/ oc th*er* mʒ ſkild*is* the att . Weland gik [till] ſmidiana/ oc ſlog ſwerd*it* ſunder oc filade thʒ ſidaŋ thʒ ſnariſte haŋ kunde oc mængide thʒ blaŋ miøl . ſid*aŋ* tog haŋ gæſſ oc ſwelte i iij daga oc gaff them ſa æta thʒ . ſidaŋ renſade haŋ ther*is*

*Bl. 52. Verso.

træk . oc tog ſtalit *thʒ gæſſana gato ecki ſmeltat/ oc wellade thʒ ſamaŋ oc giorde et ſwerd aff mykit mi*n*ne æŋ hi*n*t førra war . tha kom ko*nungeŋ* till hanu*m* .

Kap. 65.

Weland smider ett nytt svärd.

Weland gik tha till ana oc kaſtade eŋ toffwa i ana twa føter tiwk oc hiolt ſwærd*it* fore . tha ſkar ſwerd*it* toffueŋ ſunder . ko*nungeŋ* ſagde/ tw gør eynchte bæ*tra* ſwærd . æŋ thʒ nw ær . weland ſwarade thʒ ſkall æŋ warda tw ſa got h*er*ra oc th*er* mʒ ſkild*is* the aat/ weland kom till ſyna ſmidiæ igeŋ oc filade ſwerd*it* ſunder ſom haŋ før giort hade/ oc giorde thʒ alt aff nya/ haŋ giorde ſtra*x* et a*n*nat ſwerd . ſkapt ſom thʒ ſa*m*ma war oc gømde thʒ i ſmidiana . ko*nungeŋ* kom till weland . oc gingo till ana . haŋ kaſtade eŋ toffue wt iij føter tiwkker/ oc lot driffwa vpa ſwerd*it* . tha ſkar ſwerd*it* toffueŋ . ko*nungeŋ* ſade

j all

j all werden finls ekke theſſe ſwerds like. Weland ſwarade thz bør enge*n* haffua vta*n* ider herra / jak ſkall nw førſt reda thz ſom ther till hører / oc ſid*a*n ſa ider nad thz / k*onunge*n gik hem oc weland till ſina ſmidia / oc gømde ſwerd*i*t op vnder belgana / oc tog hint wærra ſwerd*i*t oc haffde thz altiid framme

Kap. 66.

Huru Weland pröfvar svärdet Memming på Amelias' hjelm och harnesk.

Sidan ſtod ha*n* for k*onungens* bord. oc tiænte till ars dagin kom / tha timan kom ſo*m* ſakt war tha tok Amelias thz harniſk ha*n* giort hade. oc lagde vpa ſit liiff / oc bant hielmi*n* vppa ſit hoffwod. ſa athan mente wara oræd for all the ſwerd i wærilde*n* wara. han gik for k*onungens* bord. oc bad k*onunge*n wtganga oc ſkoda hans harniſk. oc bad weland fra*m*ko*m*ma mz ſit ſwerd. tha gik k*onunge*n wt vpa markena oc alla ha*n*s godæ me*n* Amelias ſatte ſik vpa en ſtoll oc klædde for weland. han haffde thz goda ſwerd*i*t vnder ſin kiortill ſom me*m*mi*n*g ær kallat. oc ſtod baak wid ſtolin / oc ſatte ſwerdz æggen vppa hielme*n* oc ſporde Amelias om *han kænde ſwærd*i*t. *Bl. 53.
amelias ſagde hwg till mz bada hænder tw tor thz alt wid. Weland trÿkte ſwærd*i*t vpa hielme*n* oc drog thz lit*i*t at ſik / ſwerdet ſkar gÿno*m* hielme*n* oc brÿnia*n* ſa at thz bleff ſtandende i naffuelen / oc Amelias bleff ſtra*x* død. tÿ mag man offta merkia / tha en ma*n* ær mæſt hogmoduger. oc talar ſtørſt tha faller thz gerna mz ha*nu*m.

Kap. 67.

Weland gifver konungen det sämre svärdet.

Konungen bad ſa ſik ſwaͤrdit . velan ſagde balian ligger i ſmidian / oc ſkall aͤn bloden aff ſtrÿkas . oc ſidan will iak baͤraͤ thz till ether nade / tha gik han till ſmidiana / oc groff memming vnder helgena . thz waͤrre ſwerdit bar han till konungen / konungen takkade hanum oc mente at thz hade warit thz goda ſwaͤrdit

Kap. 68.

Konung Nidung drager ut emot fienden och saknar sin seger-sten. Weland far efter stenen, och kommer i träta med Drotseten.

Sidan ſmidde weland konungenom hwat han haffua wilde bade aff gwll oc ſilffuer . oc ſtar hans rÿkte ouer alla waͤrildena ſa athan priſadis for then beſzta ſmid . ther waͤra matte . En dag ſat konungen ouer ſit bord . tha fik han tidende at en haͤr war komen . i hans land . konungen ſamlade ſit folk . oc drog ſtrax mot them / om afftanen ther konungen laͤgrade ſik . tha kom hanum i hwg at hema lag hans ſiger ſten ſom dogde i ſtrid . konungen kallade ſina godemen fore / oc ſagde . ho ther will rida aͤffter min ſiger ſten / oc wara her igen før ſooll ganger op i morgon . hanum will jak giffua myna dotter / oc halfft mit rike / therꝛ wilde engen fara ty at waͤgen war forlang . oc tyman forſtacket / tha ſwarade weland ſmid . wilin j holla thz i ſakt haffwen / tha will jak fara . konungen ſagde ja wid hans gode tro oc ſannind .

Tha ſprang weland vpa ſin gode häſt ſkimling . ſom han haffde fongit aff grana ſtod . aff ſtudar hems fader . weland red alla nattena / tha midnat kom war han wid ſlottit thz haffde konungen bortfarit *i v daga . *Bl. 53. Verso. Weland fik ſigerſtenen / oc red till konungen hwat han kunde / tha han kom mot konungens pawlun tha møtte hanum vij riddara / konungens drotzet war thera høffuitzman . han talade till weland . haffuer tw konungxens ſigerſten . weland ſagde ja . Drotzetin bad ſaa ſik ſtenen / oc bød hanum ther mot gwll oc ſilluer / Weland ſwarade hwat priiſſ hauer tw ther aff at thu far konungenom ſtenen . mädin jak hauer hemptat hanum . Drotzeten ſwarade än äſtw doll god ſmid . thu mener ſaa konungxens dotter . oc nw ſkaltw fa alt wärrä än henne / ſidan drog drotzeten ſwerdit oc alla hans men /

Kap. 69.

Weland dräper Drotseten och blir fridlös för konungen.

Weland drog ſit ſwerd . oc hwg vpa drotzetens hielm oc kløff huffuodit nider i hans hals . tha hans tiänara thz ſago / tha rymde the theris wäg . Weland gik in fore konungen oc fik hanum ſiger ſtenen . konungen thakkade hanum . tha kom bod at drotzetin war døder / tha wart konungen wreder / oc bad weland fly / oc komma aldre for hans øgin igen / helleſt wilde han hängia hanum / weland red fra konungen oc [war] ganze wreder / ty at hanum hade orät ſked . then ſama dag ſlogxo konungen mz ſynä ſyänder / oc fik ther mykin ſiger / oc for ſidan hem igen / weland war lenge borte / oc engen wiſte hwar han war

Kap. 70.

Konung Nidung låter hasa Weland.

Weland angrade ſara . thȝ haŋ hafde k*onungens* wrede oc th*er* till [war] fridløſſ . Eŋ dag forklæ̈dde haŋ ſik oc gik for k*onungens* gard . oc tiæ̈nte i ſtekarahwſit for ſiŋ maat . theŋ førſte ræ̈t iŋ koŋ for k*onungen* tha tog jomfrwŋ ſiŋ kniff oc ſtak i fatit / tha ſang i kniffueŋ ſa høgt athøra matte ou*er* alt huſet / tha wiſte hoŋ at forgifftilſe war i mateŋ / oc ſagde till ſiŋ fad*er* / h*er* æ̈r nokor ſoŋ oſſ will ſwika . tha lot k*onungen* ſøkia ho thȝ giort hade . tha wart weland fu*n*neŋ oc jnledder for k*onungen* / k*onungen* ſagde / ekke will jak lata affliffwa tik for theŋ goda konſt tw kant æ̈ŋ thȝ thu hau*er* illa giort / Tha lot k*onungen* ſkæ̈ra
*Bl. 54. ſunder the ſȳnner ſoŋ offwaŋ hans kalffwa *lago / oc two ſy*n*ner bak vpa hans halſſ . oc bleff haŋ lenge næ̈r k*onungen* ſidaŋ / Et ſiŋ talade haŋ till k*onungen* . tw lot ſkæ̈ra mȳna ſynnar ſunder / tȳ tw wilde mik ekke miſtæ̈ / oc her will jak bliffwa nw ſa lenge iak liffwer / k*onungen* ſwarade . jak will bøta mot tik thȝ beſȝta iak kaŋ . giffua till gwll oc ſilu*er* hwat thu haffua will / weland takkade k*onungen* oc war i ſyna ſmidia hwar dag . oc ſmidade hwat k*onungen* haffwa wilde

Kap. 71.

Weland dräper två af konung Nidungs söner.

Nidu*n*g ko*nung* hade iiij barŋ iij ſøner oc eŋ dott*er* twa k*onungens* ſøner gingo till ſmidia till weland mȝ ſyna boga oc bado hanuŋ ſla ſig ſkot . wela*n*d

ſwarade/ wilin i gøra thz iak bider ider tha will iak gøra ider wilia/ the ſporde hwat thz war/ tha i ſee en nýfallen ſniø om morgonen. gangen tha awoga till mýn ſmidia/ the ſagdo at the wilde thz gøræ/ Om nattena fiøll en ſniø. om morgonen gingo the till welandz ſmidia ſom han them ſakt hade. weland lukte dørrana oc drap bada piltana/ oc groff them nider i ſmidiana. ko*nunge*n ſaknade them/ oc mente at the wara i ſkog at ſkiwta fugla. tha ſporde han weland om the haffde ther wa*r*it. the waro her ſagde weland. oc gingo ſt*ra*x hædan igen. oc magen i æn ſe ther*is* ſlag/ tha ſago the at ſlaget lag fra ſmidiana. the trodde ekke at weland ſkulde gjort them nogon ſkada

Kap. 72.

Weland gör dryckes-kar af konungasönernas hufvudskålar.

Konu*nge*n lot leta offu*er* alt ſit land. them kunde ængen fi*n*na/ tha mente han at diwr hade them vp ætit/ weland tykte nw athan hafde nogot hempt ſin ſkada ſom ko*nunge*n giorde hanum/ ſidan tog han op piltana/ och ſkoff alt køtit aff ther*is* huffwod. oc giorde ther tw kar aff/ oc lagde them mz gwll oc ſilu*er*/ oc gaff ko*nungeno*m atdrikka aff. oc aff ther*is* been giorde han kniff ſkafft/ oc aff ſu*m*mæ giorde han liwſa pipa. oc lade mz gwll oc ſilff oc gaff alt ko*nungeno*m oc *hans hwſtrv.

*Bl. 54. Verso.

Kap. 73.

Weland kränker konungsdottern. Hans broder Eygil kommer till konungen och visar prof på sin skjut-konst.

Eŋ dag war k*onungens* dott*er* i ſiŋ tra'gard oc he*n*nes jomfrw mʒ he*n*ne/ tha brøt hoŋ ſund*er* theŋ beſʒta gwllri*n*g hoŋ atte/ Hoŋ frÿktade for ſiŋ faders wrede/ Oŋ morgoneŋ arla gik hoŋ till weland ſmid/ oc bad hanuŋ bøta' ſiŋ ring/ haŋ ſwa*ra*de. jak will før a*n*nat ſmida. oc ſtengde dørreŋ igeŋ. oc lagde he*n*ne i ſiŋ ſa'ng/ oc hafde ſiŋ wilia mʒ he*n*ne. ſidaŋ bøtte haŋ ringeŋ igeŋ thʒ beſʒta ſoŋ haŋ kunde/ oc thʒ*te* lønte the bada ſamans thʒ lengſte the kunde. Tha koŋ welandʒ brod*er* till k*onungen*. haŋ het eÿgill. weland haffde ſent bud efft*er* hanuŋ/ haŋ war theŋ beſʒta ſkytte th*er* wa*ra* matte/ tha wilde k*onungen* røna oŋ haŋ war ſa god ſkÿtte ſoŋ ſakt war. Egyll hade ſiŋ ſoŋ mʒ ſik. iij ara gamall. k*onungen* lagde et a'pple vpa hans huffuod oc bad eygill ſkiuta a'pplit ſund*er*. Eÿgill tog iij pÿla aff ſit koger/ oc hafde j ſina' hand. oc ſkøt mʒ thʒ forſta' a'pplit ſunder i tw ſtycke. k*onungen* ſporde hwi tog tw iij pila wt/ Eÿgill ſwa*ra*de. jak will ekke liwga for ider h*er*ra/ haffde jak rakad myŋ ſoŋ mʒ theŋ ena piill/ tha ſkulde i haffua hafft theſſe two. k*onungen* ſade/ thʒte ware ekke oret/ oc hiolt ſidaŋ mÿk*it* aff eÿgill.

Kap. 74.

Weland gör sig en fjäderhamn, flyger upp i högsta tornet och förtäljer konung Nidung sin hämnd.

Weland hauer nw hempt ſin harm / tha bad han ſin broder bidia konungxens dotter ganga till ſmidiana oc tala wid hanum / ſa giorde hon thera tall ſull ſa ſaman at hon loffwade thz athon engen man wilde haffua wtan hanum oc han wilde ængen quinna haffua wtan henne / tha ſagde han henne / tw ſkalt føda en ſon i aar / oc tha han ær x ara gamall eller xij / tha ſig hanum at iak hauer gømt hans harniſk . ther ſom wædrit gar op oc watnit gar nider / Weland ſagde till ſin broder / alla the fiædra thw kant ſonga ſtora oc ſma / them bær hiit till *mik . han gik till ſkogx oc ſkøt alla handa ſugla / oc fik hanum fiædra nog . tha giorde weland twe ſtora winga ſom han wilde flygha mz / oc hafde thz ſa klokeliga giort [at] tha han war i ſin fiædræ hampn . tha war han ſkaſſt ſom en ſtrudzſ eller en annar ſtor fogell / han klædde ſin broder i fiædar hampn oc bad hanum flyga . oc ſagde / tha thu wilt ſætte tik . tha wænt ſtærtin mot wædrit . tha fløg Eygill op i wædrit / tha han ſkulde ſætiæ ſik / tha hade han nær ſallit ſik halſen ſunder . ty han wænde ſik ekke ræt / weland ſporde hwre hanum behagade / [han ſwarade] waræ ſa got at ſætia ſik ſom at flyga / tha ware jak nw vpa et annat land . thz wiſte iak well ſade weland . thy bad jak tik wænda ſtiærten mot wædrit / alla ſwgla wænda bryſtit mot wædrit tha the ſik ſætia / oc ſa tha the vp flyga / tha talade weland till ſin broder . jak will nw flyga hædan oc iak will tala wid konungen før / ta-

*Bl. 55.

lar iak nokor ord ther hanum ekke behagar / tha bider han ſkiwta mek . tha haffuer jak ena bladra full mz blod vnder min høgra arm / oc fly ſa at thw henne rakar / ſidan fløg han vpa thz høgxta torn . konungen ſtod vppa garden . tha ſagde konungen / æſtw nw fogell weland mang vnder gør tw aff tik / weland ſwarade jak ær bade man ok fogell / oc nw will jak bort flyga thw ſkalt mik aldre igen fonga meer .

Thzte ær then fyrſta ſak iak hauer till ider herra j gaffue mek idra dotter oc halfft idert rike oc thz hiolle i mek ecke . Sidan giorde i mek biltog for thz iak worde mit egit liiff / tw lot ok haſa mik . oc ther fore drap iak bada tina ſøner / oc dricker tw hwar dag aff theris huffuod ſkaall / ſidan giorde iak tina dotter mz barn / oc haffuer iak nw lønt tik thz *Bl. 53. Verso. beſzta iak formag . ſidan fløg *han ſin wæg .

Kap. 75.

Huru Eygil träffar sin broder med en pil, utan att såra honom. Weland flyger hem till Seland. Konung Nidungs död. Weland bedes vänskap af konung Otung, och får konunga-dottern till hustru.

Tha kallade konungen Egÿll oc badh ſkiuta weland . Eygill ſagde . thz ær min broder jak will hanum ekke ſkiuta . tha ſagde konungen tw ſkalt ſkiwta eller thz ſkall gællæ tit liiff / tha ſkøt eÿgill oc rakade bladran ſa at blodit fiøll nider pa markena . then blod war aff konungens ſøner . konungen oc alla hans men agde at thz war wæll ſkutit . weland fløg hem till ſæland j ſit fædernis heÿm . Swo bleff konungen dø-

der / oc ſøn hans otwngh bleff *konung* æfftir ſin fadher . Nidung / ther æfftir ſødde *konungens* dott*er* et ſwenbarn ſom kallad*is* wideki / thz ſporde weland . oc ſænde bud till otwng *konung* oc beddes aff hanum wenſkap . *konungen* gaff hanum winſkap / oc weland for j jwtland . oc wort ther wæll vntfangin . oc otwng *konung* giffte hanum ſyna ſyſt*er* oc bad hanum ther bliffua om [han] wilde / weland ſagde ath han wilde hem fara i ſit fædernis land . oc will tog wa*ra* *konungenom* redo nar h*anum* warder tillſagt . Sidan for weland hem till ſæland . oc hans hwſt*r*v mz hanum oc ſkildiſzt *konungen* oc han ganzſke winligæ at . Weland bodde i ſæland . oc wart priſat ouer alla land . for ſin klokhet ſkuld .

Kap. 76.

Widike Welandsson begär vapen af sin fader, för att rida till Bern och bestå en kamp med konung Didrik.

Welands ſon . wideki waxt op tha han war xij ara gamall / tha war han bade ſtark oc degeligen oc winligen / oc enchte hogmoduge*r* . weland ſporde ſon ſinom wideki . om han wilde ny*m*ma ſa mykin konſt ſom faderen . kunde for h*anum* . ſunde*r*liga / at han war en aff the beſzta træ ſmide ſom tha waro i alla wæroldene . Wideke ſwa*ra*de aldre ſkall mit mødernes ſlekte ſaa then ſkam . at iak ſkall ſmidæ mz hamber oc tang . Weland ſporde / hwat wiltw læra tha . at klæda oc føda tik mz / wtan ſkam . Wideki ſwaradi . jak will helſzt ælſka godan hæſt . oc ſtarkt ſpiwtſkafft . got ſwerd oc nyan ſkioll hardan hielm / oc hwita brynia / oc at tiæna en mektogan høffdingia / oc mz hanum rida ſa

*Bl. 56. lenge *jak liffu*er*. [*Weland sagde*] Nw faar jak tħig tħȝ tħw bedis ħwart wiltw nw fara. Wideki ſwa*ra*de/ mik aͤr ſakt aff eŋ ħ*er*ra i ħumblunge land. ħaŋ ħet*er* tidrik tetmar ko*nungs* ſoŋ ſom rader for berneŋ. ħaŋ aͤr nw tħeŋ fridaſte kempaͤ. tħer all waͤroldeŋ wet aff atſÿe/ ħaŋ aͤr miŋ iamalder ħ*anu*m will jak ſøkia j eŋ kamp will jak ħanum beſta/ faller jak for ħans ħand/ tħa ħaffu*er* iak ſport at ħaŋ aͤr ſa godħaŋ dreng. ħaŋ later mek well mit liiff/ oc ſa worder jak ħans maŋ/ tħȝ ma aͤŋ lykkes at tħȝ baͤt*er* gaar.

Kap. 77.

Weland råder sin son att hellre draga till Sverige och strida med en rese.

Weland ſwarade/ tħȝ aͤr ekke mit rad. at tħw ekke ſøker tħeŋ ſama didrik/ ko*m*ma i ſamaŋ i kamp/ tw ſtar ħanum ekke et tag. jak wet eŋ reſe vti eŋ ſkog ħaŋ aͤr ſtor oc ſtark oc gør ma*n*gaŋ ma*n*na ſkada/ tħer will jak ħeller ħielpa till at tw ħanum ou*er* wi*n*ner. kantw bedriffua tħeŋ manħet/ tħa moŋ k*onunge*ŋ aff ſwerige løna tik tħȝ waͤll. oc giffu*er* tik ſyna dott*er* till ħwſtrv oc tħer mȝ ħalfft rik*i*t ſit/ for tħÿ reſeŋ ħau*er* giort mykiŋ ſkada ħanum oc ħans ma*n*nom. Videki ſwarade/ tħȝ ma [jak] aͤngaled*is* gøra/ ſlogo reſaŋ mik i ħaͤll tħa ſagde alla mik ħaffua miſt mit liiff for ena kona ſkuld. jak will jo fara ſidar oc freſta mik wid. didrik k*onung*. tħa ſwarade weland/ medħaŋ jak aͤÿ kaŋ waͤnda tħiŋ ħwg tħa far jak tik ħwat tw bed*is*.

Kap. 78.

Widike erhåller vapnen, rustar sig och tager farväl af sina föräldrar.

Tha fik weland hanum brÿniæ oc brÿnia hoſſor / thʒ ſlog haŋ wtoffuer ſik / oc war hart ſoŋ ſtaall / oc got oc rympt ſoŋ hanum tæktis . ſidaŋ tog weland ſwerdit oc ſade / ſoŋ miŋ / thʒta ſwerd heter mymming . haff oc niwt wæll / thʒte ſwerd giorde jak tik till handa oc trøſt vppa at thʒ wæll biter / oŋ tinæ hænder dugæ / tha ſatte haŋ hielm a hans huffuod . *haŋ war giorder aff thʒ hardaſta ſtall / ther war vpa lakt eŋ orm aff gull ſoŋ ſlanga heter / oc theŋ orm hauer guls let vpa ſig / thʒ betÿder hans riddaraſkap / thʒ orm ær full aff ether / thʒ betÿder hans grymhet . Sidaŋ hengde haŋ eŋ ſkioll vpa hans halſſ haŋ war hwiter oc war ſcriffuit vpa mʒ rød farga eŋ hamar oc eŋ tong . tÿ athans fader war ſmid . ther ſtod oc i iij karbunkala ſtena thʒ betÿder hans møderne thÿ thʒ war konungx ſlækte / ſidaŋ fik haŋ hanum eŋ hæſt haŋ war kallad ſkÿmling haŋ war bada ſtark oc ſnar / hans ſadell war aff fiilſbeŋ . Sidaŋ gik widike till moder ſiŋ / oc bød henne gode nat / hoŋ gaff hanum iij marc gwll oc eŋ gwllring oc togaŋ i fampŋ oc kÿſte hanum . Sidaŋ bød haŋ fader ſynom gode nat . ſidaŋ tog haŋ ſit glaffueŋ oc ſprang vppa ſiŋ hæſt vtaŋ iſtad . tha log weland . fadereŋ gik oc wiiſto hanum wæg . oc ſidaŋ ſkildes the att /

*Bl. 56. Verso.

Kap. 79.

Widike kommer till Eydis å, söker efter vadet och träffar Hillebrand, Heim och Hornboga jarl.

Widike rider nw ſiŋ wæg . bada ouer øda mark oc ſtora ſkoga . haŋ koŋ till ena ſtora aa ſoŋ heter eydiſſ aa . haŋ ſaŋ ther enchte wad wdoffuer ſoŋ hans ſader haffde hanuŋ ſakt / haŋ band hæſtiŋ wid et træ / oc groff ſit harniſk nider i ſandeŋ . ſidaŋ wod haŋ vti ana alt op wnder hakana . oc ſøkte æfftir wadit / tha ſik haŋ ſee iij riddara eŋ het hillebrand / annaŋ heÿm / tredia hornboga jarll / nw talade hillebrand till themŋ / jak ſeer eŋ dwærg . vti ana / jak wenter thʒ ær alfrid dwærg . ſoŋ her didrik oc jak gripo et ſinne oc wij togo fra hint goda ſwærdit nagelring / kunno wij ſa hanuŋ / tha ſkall haŋ giffua oſſ mÿkit gwll .

Kap. 80.

Widikes samtal med Hillebrand.

Nw ſtigo the aff ſinæ hæſta . oc gingo till ana . wideke hørde giorliga hwat the ſagdo / *Bl. 87. *haŋ bad themŋ giffua ſig loff atganga vpa landit . tha maga i ſe hwat heller jak ær dwerg eller maŋ / the bada hanuŋ vpga / ſidaŋ ſprang haŋ fraŋ ane iʒo ſæt i et ſprung / hillebrand ſporde / hwat maŋ æſtw / eller hwadaŋ koŋ tw / Wideke ſwarade mik tycker tig wara eŋ god maŋ / mik vndrar at tw wilt ſpøria eŋ nakaŋ maŋ tidende lat mik ſara i miŋ klæder . ſidaŋ ſpør mik hwat tik tækkis / hillebrand ſagde / far i tinæ klæder / tha for haŋ i ſiŋ klæder oc lagde ſit harniſk vpa / oc

ſteg vppa ſin hæſt oc red till then / j tre gode riddara gud hielpe ether jak nempde ether gerna om jak wiſte hwat i hethe . hillebrand ſwarade hwat ær tit nampn eller hwar æſtw fød . hwi rider tw ſa enſam / j frømede land . Wideke ſwarade jak ær fød i danmark . mÿn fader heter weland . myn moder ær konung nidungs dotter aff jwtland / oc jak heter widike jak will rida till didrik konung thetmarſſon aff bern . oc før æn wij ſkilias / tha wilia wij røna hwilken hardara hielm haffuer / eller hwaſſare ſwerd . tÿ athan ær nw then beſta kæmpa ſom jak hauer hørt ſakt aff . Hillebrand ſag at then man war diærffuer oc ſtor oc ſtarkeliga wopen . oc han haffde et got harniſk . oc tænkte ſa i ſin hwg athans herra mon koma i ſtora nød .

Kap. 81.

Hillebrand bjuder Widike rese-sällskap till Bern.

Tha talade hillebrand till widike gud haffue loff / at iak hauer funnit then man ther ſit ſpiwt tor lÿffta mot didrik aff bern . oc legge nid hans ſtora hogmod . wilia wij fylgias til bern / tha ſweriom hwar annan ed . at wij ſkule ekke ſkilias att ehwat nød oſſ kan till komma .

Kap. 82.

Widike och Hillebrand lofva hvarandra broderskap, rida öfver ån och komma till en skilje-väg. Hillebrand råder att fara den längre vägen.

Videke ſporde hwat thera nampn war / hillebrand ſwarade jak heter boltram jarlens ſon aff venedi . an-

*Bl. 57. Verso.

nan heter ſintran *hellebrandſſon then tredia heter hornboga jarll han ſkall nw wara tidriks man . Sidan toges the i haͤnder widike oc hillebrand / oc loffwade hwar annan broderſkap Sidan red hillebrand fore i ana . han wiſte hwar wadit war / tha the komo ouer ana / ther ſkildis two waͤgaͤ att / tha ſade hillebrand / theſſa waͤga ligge bada till bern / then ena aͤr lang oc ond . then annan han aͤr ſtackut oc god . vpa then ſtaͤkre aͤr ont ath framkomma . wij ſkulaͤ ther ouer ena ſtenbro / oc ther ſtar et ſlot mit vpa brona / oc ther liggie xij kaͤmpar vpa . ther warda wij at tolla wapn oc haͤſta . oc thakka gud at wij beholda liiff oc limer . Tidrik aff bern war oc ther / oc kunde han ther engen ſiger at winna . tẏ troꝛ iak ekke at wij ther fram koma . ho thz ſlot kunne winna . tha torff han ekke raͤdas for tidrik aff bernen . mit rad aͤr at wij rida then lengre waͤgen /

Kap. 83.

Widike vill fara den kortare vägen. De komma till ett slott. Widike rider fram till bron, och ser hvarest tolf kämpar sitta och öfverlägga om att dela hans rustning.

Tha ſwarade wideke / wij wilia rida then ſtaͤkkare waͤgen / the lata waͤll wtlendzſkaͤ men fara hwart the wilia / the rido tha then ſtekkare waͤg . ſom wideke bad . wtouer en ſkog ſom lyrawoll heter / tha fingo the ſee thz ſamma ſlot / tha ſade widike / bider mik her iak will rida fram oc bidia oſſ loff / at wij maga rida vtan toll / wilia the ekke tha kommer jak ſnart till ether igen / the ſagde thz matte waͤll wara . widike red till brona / oc ſag hwar the xij ſato / the-

ris høſſuitȝmaŋ talade ſoŋ *gra*meliff het/ ther kom*m*er eŋ maŋ ridande. haŋ hauer eŋ godaŋ ſkiold theŋ will jak haffua. hans haffwor ſkiffter hwre ether lýſter/ tha ſw*ar*ade theŋ and*ra* ſoŋ ſtudſuſſ het/ Jak will haffua hans ſwerd. thȝ will iak ængaled*is* miſta./ tha ſwa*ra*de eŋ ſoŋ trella het/ hans brýnia will iak haffua/ tha ſwa*ra*de ſegiſtop ha*n*s hielm will iak haffua/ theŋ vͤ [ſwa*ra*de] jak will haffua hans hæſt/ theŋ ſiette wilde haffua ha*n*s kiortill oc hans klæder/ [theŋ] vijᵉ wille haffua ha*n*s benwapeŋ/ [then] viijᵉ wille haffua hans gwll oc rede peni*n*ga./ [theŋ] ixᵉ ſagde jak will haffua hans høgra ha*n*d. [theŋ] xᵉ ſagde iak will haffua hans høgra fot/ [theŋ] xjᵉ [ſagde] jak *will haffua hans hoffuod.. tha ſwarade ſtudſuſſ/ ekke wiliæ wij haffua ha*n*s liiff medaŋ wij haffua ſkifft hans haffuor/ tha ſwarade ther*is* høffuiſmaŋ/ rider nw iij mot hanuŋ oc tager fra hanuŋ harniſk oc klæder/ oc hwgger aff hanuŋ theŋ høgra hand oc fot. *Bl. 58.

Kap. 84.

Widikes samtal med tre af kämparne.

Tha rido iij mot ha*nu*ŋ. widike ſade/ wælko*m*pne godemeŋ. the ſwarade ekke ſkaltw wa*ra* wælkomeŋ tý tw ſkalt her tolla hæſt oc harniſk. høgra fot oc winſt*ra* hand. oc takka g*u*d at tw ſlipp*er* mȝ liffuit. Wideke ſwa*ra*de/ ojampt wilia j ſkiffta mȝ mik. kalla mik ether hwſbonda/ iak will høra hans doŋ. i ſa ekke mynæ wæriæ før/ tha rido the heŋ oc ſagde ther*is* høffuitȝmaŋ hwat haŋ ſwa*ra*d hafde/ tha ſtod haŋ vp oc wapnade ſik. oc alla the xij oc rido mot wideke.

Kap. 85.

Widikes samtal med Grammeliff och Studfus.

Wideke talade till them/ welkompne godemen. grammeliff ſwarade tw aͤſt ekke welkomen. wij haffua ſkifft alt thz tw aͤger. oc ther till ſkaltw tolla hand oc fot. Jak ſkall haffua thin ſkioll/ widike ſwarade/ miſter [iak] min ſkioll/ tha aͤr then min ſkada. tha iak kommer hem till danmark. hwat ſkall iak min fader ſwara, om han ſpør ho min ſkioll tog. tÿ iak hauer taͤnkt finna didrik aff berne/ oc kan iak aͤy min ſkioll miſte. før aͤn wij finnes. tha ſwarade ſtudfuſſ fa mik tit ſwerd. thz kom vpa mit ſkiffte/ widike ſwarade jak wet aͤÿ om mit ſwerd aͤr got eller ont/ oc nødog wille jak thz freſtaͤ mz ider om iak ma rida/ om tw tager mit ſwerd. fra mik hwar ſkall [iak] tha waͤria mik mz/ tha iak finner didrik aff berne hanum ſkall iak jo at finna. tÿ kan jak mÿnaͤ waͤriaͤ ekke miſtaͤ/ tha kraffde the flere theris ſkiffta deell ſom the ſkifft haffde. widike ſwarade later mik ridaͤ myn waͤg. jak will aͤÿ tolla ider en pening. Tha ſwarade ſtudfuſſ/ jak taͤnker at wij aͤre galne men/ wij aͤra ꝓij oc han aͤr en. drager idra ſwerd oc ſkilin hanum wid haͤſt oc harniſk oc liffuit mz.

Kap. 86.

Widikes kamp med Grammaliff och Studfus.

*Bl. 58, Verso.

*Tha drog ſtudfuſſ ſit ſwerd oc hwg. vppa widekes hielm/ hielmen war ſa hard. at thz ekke bet/ tha drog wideke ſit goda ſwerd. mymming mz mÿkin

vrede

vrede oc hogmod oc hiog till ſtudfuſſ a hans winſ*tra* a℘l. oc ſunder brynian oc bryſt*i*t oc wt a hans høgra ſido igen oc ſkilde hanum ſunder i tw ſtÿcke oc fioll ſa død till jordena. tha wordo hans ſtalbrødr*a* faſt forfæ*r*ede oc wille ſo*m*ma heller hema wa*r*it / tog drogo the alla th*era* ſwerd. oc ſøkte till hanum. gra*m*liff hiog vppa widekis hielm / oc thz bet ekke / tha hiog wideke till gra*m*meljff han kløff hans huffuod oc brÿſt ſa ati beltit ſtod. oc fiøll ſa død till jordena.

Kap. 87.

Hillebrand och hans stallbröder rådslå om de skola hjelpa Widike. Widike öfvervinner sju af kämparne.

Tha talade hillebra*n*d till ſÿna ſtallbrøder jak ſeer at the æ*re* nw ſa*m*man ko*m*pne / ridom fram bæter ffaar wedeke ſiger aff theſſe men tha ſiger han at wij haffua ſwikit ha*nu*m om wij ha*nu*m ekke hielpa tha æ*r*e wij hanum men edere / oc matte thz gælla wort liiff om widike fi*n*ner oſſ / nw ſwa*r*ade heÿm / wi*n*ner han ſiger tha wilia wij hielpa ha*nu*m. worder han ſlagin. tha wilia wij rÿma oc gøre oſſ engen wonda for en frømande man [hillebrand] ſagde / tha ſkilias wij illa wid hanum. tha ſwa*r*ade hornboge jarll. medan wij haffua loffuat hanum troſkap. tha haldom thz / ſa ſagde oc hillebrand. ſidan rido the fram till Wideke / tha haffde han fongit ſtor hwg. oc vij lago døda nær hanum aff the ℘ij / oc v rømde.

Kap. 88.

Hillebrand skiftar svärd med Widike om natten. Widike bränner slottet, och rider med sina stallbröder öfver Wisar-elf.

Wideke war glad aff th*era* koma' ſidan rido the in pa ſlott*i*t togo ther gwll oc ſilffu*er* . oc lago ther om nattena Om midnattes tiid medan wideke ſoff / tha ſtod hillebrand op . oc ſkiffte ſwerd mz wideke . han ſtak ſit ſwerd i hans ſlida / oc wedekes i ſit han fryktada for ſins h*er*ra ſkada / ty han ſag at wedikes ſwerd war hwaſt . Tha [ſom] dagad*is* tha ſtodo the op . widike ſporde / hwat welie wij gøra aff thz*ta* ſlot . hwat tik tykk*er* . iak will ekke la'ng*er* løna mit naffn for tik jak heter hillebrand . Jak a'r didriks man . *Bl. 89. *aff berne oc myne ſtalbrød*er* mz . Jak will holla all then troſkap jak tik loffuat haffuer / ſettom her igen two ſom ſlott*i*t ſkule gøma' / oc wij wilie rida till didrik aff berne . thzte ſlot mughe j bade beholda om i ſkilias wener att . tha ſwa*ra*de wideke . Thzta' ſlot haffn*er* giort mykit ogagn bade inlendzſkom oc wdle*n*dzſkom mag iak rada tha ſkall her fara fram ho ther lyſter / oc ſkall engen toll leng*er* wa're . Tha ſwarade hornboge jarll . then ſom ſlott*i*t wan mz ſyna' a'gna ha'nder ha*nu*m bør rada hwro ther ſkall mz faras. / Sidan ſatte wideke eld i ſlottet . oc brendet vp altſaman oc ekke wilde han ta'dan før a'n thz war bru*n*n*i*t alt i koll / oc mwren nider bru*n*nen. / Sidan rido the ta'dhan oc komo till ene a'lff ſom wiſar het / ther war bron vpkaſtad . thz haffde giort the .v. ſom rømde for wideke / Wideke hiog ha'ſtin mz ſporana oc ha'ſtin ſprang wtoffu*er* ana mz hanum . Hillebrand

lot ſpringa æfftir hanum oc kom mit i ſtrømen tẏ athan hẏnte ekke wtoffuer / tha lot hornboge ſpringa ſin hæſt oc for han ſammeledis ſom hillebrand . oc koma the badæ watæ till lands / tha rænde hen till ana . hans hæſt war ſkimlings broder . tẏ ſprang han ſtrax offuer ſom ſkimling giorde .

Kap. 89.

Widike öfvervinner de ſem återstående kämparne.

Tha wideke war komen wtouer . tha ſag han hwar the v ſtodo ſom flẏt haffde for hanum . han rænde ſtrax till them . the wænde ſik mot hanum oc grepo till wæriæ . Widike ſlogs lenge mz thøm . heẏm hiolt oc ſag vpa oc wilde ekke hielpæ . tha rende hornboge iarll till wedike / oc halp hanum manneliga . tha bliffwo the v ſlagne / ekke wiſte wædike æn tha at hans ſwerd war borte .

Kap. 90.

Widike kommer till Bern och bjuder Didrik enviges kamp.

Then andra dag komo the till berne ſom konungen ſat ouer ſit bord . Didrik gik wt mot them / oc tog i alles theris hand . vtan wædekes . tẏ han kende hanum ekke / ok enkte talade han till hanum . Widke drog ſin hanſkæ aff oc fik didrik i handena . *hwat betyder thz ſagde didrik . Wideke ſwarade . her mz biuder iak *Bl. 59. Verso.
tik vti en kamp mz mik / iak haffuer mẏkit hørt ſakt aff tik oc langt hauer iak ridit for thina ſkuld . oc wijære bade lika gamle / oc nw ær iak redo at

ſlas mȝ tik . Didrik ſwarade . jak ſkall ſætia ſadana frid i mit faders land oc mit / at ekke ſkall hwar ſkalk . eller tiwff biuda mik kamp . Tha ſwarade meſter hillebrand . hæt herre tala ekke ſa . tw weſt ekke wid hwem tw talar / oc ekke weſtu hwilkin ether ſiger far før æn i ſkilias att . mik tẏkker waan at thu faar then deell ſom oſiger heter . vtan tw niwter annan man till æn tik ſialffuan . tha ſwarade en aff didriks men ſom renald heter / thȝ ær tog ſtor ſkam at hwar træll ſkall torræ biwda myn herra kamp . i hans egit land . hillebrand bar op ſin næffwa oc ſlog renald wid ſit øga ſa athan lag i ſwẏmæ . tw ſkalt ekke ſpotta min ſtalbroder ſom mik hiit hauer følgt / tha talade didrik till hillebrand . jak ſeer at thu æſt ganſke kær at thenne man . oc thȝ ſkall han niwta tik aat ati dag ſkall han hængiæ her for berne / tha ſwarade meſter hillebrand . nær i haffua hanum ouer wunnet mȝ ſwerds ſlag . tha dømer ther om hwre ether tækkes . han warder ſik ther atnøẏa lata . han wæntar ſik mẏkit bæter at fara oc hopas mik . athan bliffuer owunnen i thenna dag .

Kap. 91.

Didrik och Widike rida ut af Bern, och göra sig redo.

Tha bad didrik hempta ſit harniſk . ſidan wapnade han ſik . thȝ beſzta han kunne / hans ſkioll war hwit / ther i war ſcriffuit et leon . aff gull / oc bant ſit ſwerd wid ſyna ſido ſom nagellring het . oc ſprang vppa ſin hæſt ſom falke het / han war ſkimlings broder . Sidan red han wtaff bern hans fader folde

hanum/ oc manga riddara oc ſwena/ wideke hade engen ſom hanum folde vtan meſter hillebrand. widke ſat vppa ſin haſt ſkimling/ oc war redo.

Kap. 92.

Heym och Hillebrand bära vin för de begge kämparne, och önska dem lycka.

Tha tog heim et gwlkar fult mz wiin *oc bar till didrik oc ſagde till hanum. dryk herre gud giffue tik ſiger i dag. dydrik tog ſkalen oc drak/ tha tog meſter hillebrand ena ſilffſkall ok bar till wedeke/ oc bød hanum drikka. widike ſwarade/ giff didrik drikka førſt. tha bød hillebrand didrik ſkalena/ han war ſa wred athan wilde ekke drikka/ hillebrand ſwarade/ tw torfft ekke wredes herra. nw finner tw en man for tik. oc aldre før. ſidan bar han ſkalena till widike. han tog ſkalena oc drak. hillebrand ſagde till hanum. war tik nw manneliga/ oc hielpa tik gud iak kan tik nw ekke mera hielpa. wideke tog en gulring oc gaff hillebrand oc takkade hanum for ſina goda tianiſte *Bl. 60.

Kap. 93.

Didrik och Widike ränna emot hvaranda. Widikes svärd brister mot Didriks hjelm.

Tha talade wideke till didrik oc ſporde hanum om han war redo. Didrik ſade Ja. Sidan toko the haſtana mz ſporana oc rande hwar mot annan ſa ſnart ſom en ſwltan falka ſlaar effter brad. nar han ſwlten ar/ widike rakade i didriks ſkioll ſa at glaſſuan gik ſun-

der . didriks glaffueŋ bleff hell . tẏ thʒ ſlant aff wædekes ſkioll / tha ſagde weland [*wideke*] till didrik / medaŋ tit glaffueŋ ær helt oc mit ſunder / tha reŋ till mik ma*n*neliga iak will klæda for tik / tha drog wideke ſit ſwerd . D*idrik* rende tha ſnarliga till ha*nu*m oc mente ſtinga hanum twert wtgẏmoŋ . oc rakade mit vpa hans ſkioll / tha hiwg w*ideke* glaffueŋ ſund*er* . oc et ſtẏkke aff ſiŋ egiŋ ſkiol . ſid*a*ŋ ſprungo the aff hæſtana . oc ſlogos manliga ſa at hwar gaff androm ſtor hwg . wideke bar ſit ſwerd op aff all ſiŋ makt oc hiog vpa d*idriks* hielm . hillagrẏm . haŋ war ſa hard . at ſwerd*i*t braſt ſunder i hælteŋ .

Kap. 94.

Didrik vill dräpa Widike, men Hillebrand går emellan; och huru det aflopp.

Tha ſagde wideke / weland fader haff gudʒ wrede for thʒ tw giorde ſa ont ſwerd ſa well ſom tw kunde ſmida . Jak haffde mik wæll wart om iak haffde hafft et gott ſwerd . oc ær thʒ*ta* bada ſkam oc ſkada oc ſa tik ſom ſwerd*i*t giorde . h*er* D*idrik* tog ſit ſwerd mʒ bada hend*er* oc wilde hwgga wedekes huffuod aff . hill*ebrand* lop i mellom mʒ ſiŋ ſkioll / oc ſagde / her *D*idrik* giffu*er* hanum liiff / oc gører hanum till id*er* maŋ / thu ſik aldr*e* eŋ raſkar*e* maŋ till tiænare haŋ waŋ all eẏne et ſlot aff ꝑij kemp*ar* thʒ tw ku*n*de ekke førra wi*nn*æ mʒ alla tina meŋ . oc haffu*er* tw ſtor hedher th*er* aff / at ſadaŋ maŋ tiæner thik . tha ſwarade her didrik . thʒ ſkall ga ſom jak før hau*er* ſakt . i dag ſkall haŋ hengder worde . Hill*ebrand* ſwarade thʒ mage i ekke gøra haŋ ær fødder aff konu*n*ga

*Bl. 60. Verso.

ſlekte bade till fæderne oc møderne gøreŋ well mot hanum/ ther haffua i hedhir aff/ tha ſwarade *Didrik* jak ſkall nw gøra theŋ fridh i mins faders land. at mik ſkall æ̈ hwar træll biuda kamp ſom fram kommer nar jak hanum hængt/ tha ær iak ſkild fra theŋ wanda oc ſkall tig enchte mykit at niwta oc gak ſnart fra mik/ mik ær nw enchte om thiŋ thieniſte/ heller ſkall [iak] hugga tit huffuod førſt aff/ oc ſidaŋ hans

Kap. 95.

Hillebrand återlemnar Widike hans svärd, Memming, hvarefter kampen går Didrik emot. Widike skänker Didrik lifvet för Hillebrands bön skull. Didrik och Widike blifva stallbröder och rida in i Bern.

Tha hill*ebrand* hørde at hans bøŋ war enchte wærd. oc didrik wilde enchte ſkona hanum. tha ſwarade hill*ebrand*. mædaŋ i kunne thes æ̈ ſkøŋ. at iak rader ider got rad. ſkall barnit haffua thʒ/ thʒ bedis/ oc drog ſwerdit aff ſiŋ ſlida oc ſik wideke oc ſagde/ gud forbiude at iak ſkall wara nokom maŋ otro/ her hauer tw tit ſwerd. wær tik nw manneliga. wideke wart ſa glad ſom fugleŋ ær mot dageŋ oc kyſte bade hielt oc klod. oc bad gud forlatæ ſigh athaŋ haffde bannat ſiŋ fader. wideke ſagde till didrik/ ſeer tw thʒte ſwerd well. thʒ heter mymming. nw will [iak] ſa gerna ſlaſſ mʒ tik ſom torſtoger maŋ will drikkæ eller eŋ hungroger maŋ will eta. Sidaŋ hiog haŋ vpa her tidrik. bade tit oc hart i hwart hwg. tha tog haŋ nokot ſtykke aff tidriks hielm/ ſkioll eller brynia. wideke hiog ſa ſnart at her *Didrik* kunde enchte annat gøra æŋ bøte for ſig mʒ ſiŋ ſkioll/ oc kunde æ̈

*Bl. 61. hugga et hug i mot . tha ſik her D*idrik* v . ſaar / tha didriks ſader thȝ ſag *tha bad haŋ hille*brand* ſkilia theŋ aat . hille*brand* ſwar*a*de tha iak wilde thȝ haffua atſkilt / tha wilde ekke haŋ oc haffde hafft priiſſ aff allaͤ land . laͤt theŋ nw hollas . tha iak ſagde at wideke war eŋ raſk maŋ / tha ſagde haŋ at iak løg . tha talade hille*brand* til h*er* didrik mik tÿkker at thiŋ hielŋ aͤr faſt huggeŋ oc thiŋ ſkioll aͤr kloffueŋ . oc tiŋ brÿnia aͤr ſund*er* riffueŋ oc fielff hau*er* tw ſtor ſaar . oc warder tw thȝta ſlita mȝ ſkaŋ . ſoŋ tw før matte haffua giort mȝ priiſſ . nw mag wideke rada oc mag haŋ gøra tik theŋ ſa*m*ma ræt ſoŋ tw haffde ha*nu*ŋ taͤnkt . vtaŋ haŋ will baͤt*er* gøra mȝ tik . tha k*onung* thetmar thȝ ſag / tha tog haŋ eŋ ſkioll . oc gik till wideke . widke ſporde hwat haŋ wilde . wiltu k*onung* thetmar gøra mik oret . oc draͤpa mik her maͤd*a*ŋ thu aͤſt i thit egit rike oc hau*er* mera makt aͤŋ jak . / jac haffuer eŋ moderbroder till k*onung* i jutland . ſoŋ rikare aͤr aͤŋ tw . haŋ ſkall thȝ well pa tik hempna . tha ſwar*a*de k*onung* thetmar . Jak will tik enchte gø*ra* vtaŋ got / jak will bidia tik . at thu fordragh myŋ ſoŋ thenne kamp . jak ſeer athaŋ aͤr ſkøt offu*er*wu*n*neŋ . tha will iak giffua tik et got ſlot . oc en riik jomfrv oc gøra tik till eŋ greffue / wideke ſwar*a*de iak will thȝ ekke gø*ra* . haŋ ſkall haffua theŋ ſa*m*ma raͤt ſoŋ haŋ haffde mik thaͤnkt vtaŋ iak warder ſlagiŋ fra ha*nu*ŋ mȝ ſtor makt . tha gik k*onung* thetmar bort ſid*a*ŋ ha*n*s ord war enchtit hørt / tha bÿriade the aff nÿø ſlaſſ h*er* didrik warde ſig ma*n*liga . wideke traͤdde faſt till ha*nu*ŋ oc hiog opa hans hielŋ naͤr eŋ t*ri*diu*n*g bort . oc tha folde eŋ part aff haret mȝ / thȝ ſag hille*brand* at h*er* didriks

hielŋ war kloffueŋ/ oc ſpra*ng* i mellom thŋ oc bad wideke giffua her didrik frid oc bliffna bade ſtalbrøder bliffna i bade ſamaŋ *tha beſta ider engeŋ kæmpe Wideke ſwar*a*de for ha*n*s ſkuld will iak enchte gøra. for idra bøŋ ſkuld will iak ge*r*na giffua ha*num* liiff. Hill*ebrand* lagde theri*s* hænder ſamaŋ. oc giorde thŋ till gode wenner/ ſidaŋ foldis the jŋ i ſtadeŋ berŋ. oc bliffua ſtalbrøder lenge ſidaŋ. *Bl. 61. Verso.

Kap. 96.

Didrik rider ensam ut af Bern och kommer till skogen Ossyen. Om kämpen Eckia och hans broder Fasholt hin stolte. Didrik far vill och möter Eckia om natten.

Konu*n*g thetmar war i berne. oc didrik mꝫ hanu*m*. oc lot lækia ſiŋ ſaar. hanu*m* tiænte tha iiij ridda*ra* ſom [*waro*] hill*ebrand*. wideke welandſſo*ŋ*. hornboge jarll oc heyme de kleÿne./ tha tidriks ſaar waro lækte red haŋ wtaff berŋ ſa at thꝫ engeŋ wiſte wtaŋ wideke for hanu*m* ſagde haŋ hwart haŋ wilde. oc ſagde ſa at [*iak*] will aldre ko*m*ma till berŋ igeŋ. før æŋ iak haffu*er* wu*n*net ſa mÿkiŋ priiſſ igeŋ ſoŋ iak haffu*er* faat ſkaŋ. haŋ red bade dag oc nat. engeŋ folde hanu*m*. offu*er* ſtora ſkoga ok økna. theŋ vij^e dag koŋ haŋ till eŋ ſkog. ſoŋ kallas̄ oſſyeŋ ther lag et ſlot nær ſoŋ drekafils het/ thꝫ ſlot atte eŋ konu*n*g. drocian het/ haŋ war tha død. Drotni*n*ge[ŋ] liffde eff*ter* ha*num* mꝫ iꝓ døtt*er*. Tha haffde eŋ kæmpe fæſt drotni*n*geŋ ſoŋ ekke. het. haŋ haffde eŋ broder ſoŋ faſholt het. hiŋ ſtolte. the brøder wa*ro* ſa raſkꝙ ridda*ra* ther ware matte oc bade wara the degeliga.

her faſholt war ſa doll/ haŋ wilde pa ængeŋ kæmpe mera hwgga æŋ et hug . oc ængeŋ ſaŋ haŋ ſoŋ ekke fiøll for h*anu*ŋ i fÿrſta hwg/ thʒ war oc her ekkia ſid/ at rida i ſkog oc weda diwr tog haffde haŋ altiid ſit harniſk vpa/ oŋ haŋ ku*n*de nogoŋ fi*n*na ſoŋ kampæ wille mʒ h*anu*ŋ . tha wiſte didrik ekke hwre haŋ ſkulde ko*m*ma offuer ſkogeŋ for her ekkia tÿ haŋ wilde ekke møta h*anu*ŋ/ før æŋ haŋ haffde forſøkt ſig mʒ and*ra* kemper/ the ſaar ware oc eŋ øŋ ſoŋ haŋ haffde fong*i*t aff wideke/ Tidrik red vpa ſkogeŋ oŋ midnat ther vpa at ekkia ſkulde ekke wa*ra* hanuŋ war/ oc for willer i ſkogeŋ . j thʒ ſama *Bl. 62. koŋ her *ekkia oc talade till didrik oc ſporde ho ther war/ ſoŋ ſa ſtodʒliga red .

Kap. 97.

Herr Eckia manar Didrik till enviges kamp för sina vapen; men Didrik nekar att strida, förr än dager blir ljus.

Didrik ſwarade her rider theŋ maŋ ſoŋ het*er* heÿm ſtwderſſoŋ/ oc [ær mʒ] d*idrik* k*onungs* ærinde till britaniaŋ i hans faders land . iak haffu*er* enchte ærinde till tik/ oc will tik æÿ ſøkia/ tha ſwa*ra*de ekkie . wæll mattw wa*ra* heÿmer/ æn thiŋ røſt ær likare . didrik./ ko*nung* thetmarſſoŋ/ æſtu ſadana maŋ ſoŋ ſakt ær fra . tha løne thit naffŋ ekke for eno*m* ma*n*ne/ *Didrik* ſwa*ra*de . mædaŋ tw ſa alffworligh mit na*m*pŋ ſpør/ tha dÿll iak thʒ ekke . iak ær didrik thetmar k*onungs* søŋ aff berŋ tog haffu*er* iak encht*i*t ærinde till tik/ wtaŋ will rida mÿna led . ekkia ſwa*ra*de mik ær ſakt at tw haffu*er* faat oſiger ſlimaŋ for eŋ danſk . maŋ ·

nw mag tw wi*nn*a her ſa mẏkiŋ ſiger ſo*m* tw ther tapade . thiŋ wapŋ ſpiltis ſare i ider kamp nw mattw wi*nn*a oſpilt wapŋ ige*n*/ oɱ tw wi*nn*er mik . D*idrik* ſwa*ra*de iak ær enchte redder at kampa mʒ tik/ eller hwre ſkulaͤ wij nw baͤrias at aͤnge*n* waar ſeer a*nn*aŋ/ wa*re* dager liwſſ tha moŋ iak nødug ſønia tik kamp/ aͤŋ tho at iak aͤr aͤẏ nw jaͤmredder mʒ tik Jak haue*r* altiid wa*r*it oblẏger till kamp nar iak haue*r* wa*r*it bideŋ ſoɱ mo*n*goɱ aͤr ku*n*nokt i mit land . aͤŋ tog thʒ her lit*i*t talas . tog will iak ekke baͤrias ſa redder./ . her ekkia . ſagde iꝩ konu*n*ga døtter oc theri*s* moder ſoɱ aͤr mi*n* faͤſta hwſt*r*v the fingo mik theſſa wapŋ . tẏ will iak kampa for thera ſkuld .

Kap. 98.

Eckia förtäljer om sin hjelm, sin brynia, sin sköld och sitt svärd, Eckie-sax; men Didrik vill ännu icke slås.

Miŋ hielɱ aͤr all forgẏld . mẏ*n* brẏnia aͤr oc gwlboeŋ/ vpa eŋ ſkioll ko*m* ald*r*e mera gwll oc dẏra ſtena aͤŋ vpa mi*n* aͤr . jak haffue*r* enge*n* haͤſt oc tw rider/ tẏ mattw flẏ oɱ tw wilt/ thʒ wa*re* tog ma*n*ligara at bida eŋ ma*n* . oſende let iak mẏŋ haͤſt hema wa*re* haŋ her tha ſkulde tw ſlaſſ mʒ mik . hwat helder tw wilde eller eẏ/ aͤŋ her ekkia ſagde bida mik didrik tw aͤſt eŋ god ma*n*/ jak haffue*r* her et ſwerd . ſoɱ iak kaŋ mẏkit ſigia tik aff/ thʒ ſlog hiŋ ſama *Alfrid dwerg . ſoɱ tit ſwerd nagellri*ng* ſlog . ha*n* giorde thʒ lenge i jordena før eŋ thʒ war fullgiort/ ha*n* letade i iꝩ ko*nunga* rike/ oc kunde thʒ watŋ aͤẏ fi*nn*a ſo*m* ha*n* thʒ ſwerd i haͤrda wilde før aͤŋ

*Bl. 62. Verso.

haŋ koŋ till ena aa ſoŋ troẏe heter/ ther haͤrde haŋ ſwerd*i*t i/ bade hielt oc klod/ oc handſang aͤr alt røt gwlle ſlag*i*t oc all balẏeŋ aͤr offue*r*lagt mꝫ røt gwll/ ſwerds baͤlt*i*t oc baͤlteſẏliaŋ aͤr oc aff gwll. blad*i*t aͤr waͤll blankt/ oc mangaſtadꝫ merkt mꝫ gull/ tha tw ſaͤtter wddiŋ nider a jordeŋ/ tha aͤr ſa till atſee ſoŋ eŋ orŋ lopo op at bladet aff røt gwll. tha tw waͤnder vddeŋ op tha løpe*r* ormeŋ fra hielt*i*t oc till vddiŋ/ thꝫ aͤr ſa hwaſt at enchte ſkall hektaͤ/ fore thꝫ/ ſwerd*i*t hete*r* ekkieſax/ tẏ hete*r* thꝫ ſa at encht*i*t ſwerd theſlig*is* war burit aff eld tog oŋ maŋ lettaͤ offue*r* all waͤrildena/ thꝫ ſwerd war ſtolit oc lønt lenge. thꝫ giorde hiŋ mẏkla tiwff Alffrik. dwaͤrg. haŋ ſtall thꝫ fra ſiŋ egiŋ fader oc gaff thꝫ eŋ ko*nung* ſoŋ roseleff het. haŋ hafde thꝫ lenge. ſidaŋ fik thꝫ hiŋ vngaͤ roſeleff oc ſlog ther maŋgeŋ maŋ i haͤll mꝫ/ oc mangeŋ kon*ung* ſøŋ oŋ tw faar thꝫ ſwerd aff mik. vtaŋ ſaar/ tha lataͤ gud tik thꝫ waͤll niwtaͤ. Jak will haͤller dø aͤŋ ſpara thꝫ tha mik traͤnger Her didrik ſwa*ra*de hwre kaŋ iak ſlaſſ mꝫ tik/ medaŋ iak kaŋ ekke ſe tik ok ekke wet iak aff tik mer aͤŋ thꝫ iak hører tik tala/ oc haffue*r* iak bade tappad waͤgeŋ/ oc ſa theŋ ſoŋ mik føldo/ oc aͤr mik ther ganſꝫke harmt fore. genſtaŋ dagiŋ ko*m*mer tha ſkaltw ekke laͤnge*r* biwda mik kamp/ oc tha ſkall thꝫ giaͤlla tit liiff for tẏ tw talar ſa ſtort.

Kap. 99.

Eckia manar Didrik till kamp för de nio konundöttrarnes och deras moders höfviskhet. Didrik antager utmaningen.

Her ekkia ſagde ſar nw heyll oc ſæll / æn *will iak ſigia tik før nogot / aff min fægiordell ther ær vdi xij pund aff rødæ gwll / ſlar tw mik i hæll / tha ær thz thit / tha haffuer tw wunnet mykit priiſſ. mit hierta brinner ſa ſara . i mit brŷſt ty at iak faar ekke ſlaaſſ mz tik / wiltw ekke ſlaſſ mz mik for gull oc dyra ſtena . tha ſlaſſ mz mik for the ix konunga døtter . oc thera moder ſkuld . ſom min wapn loto allt forgŷlla / oc mŷkin mandom ſkall iak for thera ſkuld winna / Her didrik ſwarade thz wet gud at hwaſke for gull eller for ſŷluer will iak ſlaſſ mz tik . æn for the ix . konunga døtter . oc thera moder høffuiſkhet / tha will iak gerna ſlaſſ mz tik . *Bl. 63.

Kap. 100.

Didriks och Eckias kamp.

Sidan ſprang han wtaff ſin hæſt . Her didrik ſagde / her ær ſa mørkt at iak kan tik ekke ſee / ſidan drog han ſit ſwerd Nagelring . oc hiog vdi en ſten / ſa at elden fløg wtaff ſtenen / tha fik han ſe et oliue træ / ther bant han ſin hæſt wid / tha wart didrik wred aff allt hiertæ . nw ær ekke got for hanum ſtanda / han ſteg ſa faſt at ſtenana roku for hans føter hwar han fram ſteg . tha her ekkie ſa at didrik wilde ſlaſſ . tha wart han ganſzke glad oc drog ſit ſwerd oc hiog i ſtenen / ſa elden fløg vtaff ſtenen / the haffde ekke annat liwſſ . æn then eld aff ſtenana gik / the ginge till amans oc ſlogos ſa trøſteliga at engen - haffuer ſidan

ſadant ſport aff two men/ ſom ſa manneliga ſtridde/ oc war ſa till them ſee ther the hwggo hwar vppa annars wapn ſom thz haffde warit en liwng eld . oc ſa ſmall i ſkogen aff theris ſlagh ſom thordon ſlar/ the huggo harniſk huart aff annan/ tha war en hwargen thera ſaar . Her ekkia hiog vpa hillegrym ſa at her didrik fiøll till *jordena oc beſwimade/ her ekkia fiøll ſtrax vpa hanum oc fik om bada hans arma oc hiolt hart oc ſagde jak ſkall antigge binda tik eller tw ſkalt ekke liffua længer . oc giff ſnart vp thin wapn . jak will føra tig hem mz mik . oc lata the konunga barnen ſee tik/ ſom mik wtredde i dag . Her didrik ſwarade . jak will nw heller dø her/ æn at the ix . konunga døtter eller thera moder ſkula mik bunden ſee/ oc wordha ſidan ſpottat aff alla frwr oc mør ſa lenge jak liffuer . tha word didriks hænder løſa . han grep her ekkia om halſen/ oc drogos ſa ena langa ſtund .

*Bl. 63. Verso.

Kap. 101.

Herr Didrik får bistånd af sin häst Falke, hugger hufvudet af Eckia, och väpnar sig med hans harnisk.

Thz ſa her didriks hæſt falke/ at hans herra war i ſtora nød . han ſlet beſlit ſunder/ oc løp till her ekkia oc lypte op bada ſinæ framara føter oc ſlog aff all makt vpa her ekkies ryg ſa at han gik nær ſunder/ tha kom didrik op/ oc hiog ſtrax till her ekkia vppa halſen . ſa at affgik huffuodit . ſidan lagde han ſit harniſk wtaff oc wapnade ſig mz her ekkias harniſk/ oc bant hans ſwerd ekkieſax wid ſynæ ſidæ.

Kap. 102.

Herr Didrik rider till slottet och låtsar som han vore Eckia, samt huru det aflopp.

Oc [Tha] ſteg han vpa ſin hæſt oc red wtaff ſkogen / tha war liws dag . ſidan red han till ſlottit oc lot ſom han haffde warit her ekkia . Drotningen ſtod i en torn . hon ſag her didrik rida / oc mente at thz hade warit her ekkia hon wart ganſzke glad . oc gik till ſynæ døtter . oc ſagde till them . Jak ſag god tidende . her ekkia gik hædan ſent i afftens / oc nw kommer han ridendis igen vppa en fager hæſt . tÿ hauer han nw wunnit ſiger aff nogon kempe . Sidan klædade [the] ſik i gwll oc ſilke / oc gingo wt mot hanum / tha ſago the thz wæll at thz war ekke her ekkia . Tha ſom drotningen ſag her ekkias wapn / tha wiſte hon wæll athan war død . tÿ han plægade them engen at lenæ .

Kap. 103.

Herr Didrik rider undan i skogen och möter Eckias broder, Fasholt hin stolte.

Tha gret hon ſare thz hon nær beſwimade ſidan *Bl. 64.
gingo the in igen / tha her ekkies tiænære waro thes war / at thera herra war død / tha lagde the theris harniſk vppa / oc wilde gerna hempna hanum . her didrik red vndan thz meſte han kunde . ther rende ſa mÿkit folk efftir hanum till athan kom i ſkogen . ſidan wænde the alla igen / han red lenge i ſkogen oc wandadis / thÿ athan war i et fræmede land . oc haffde theris herra i hæll ſlagit . han red wtaff ſkogen / ther møtte hanum en man han war wæll wapnat . thz

war her fasholt hin ſtolte/ ffaſholt hælſade h*er* didrik/ han mente thꝫ hade wa*r*it her ekkia hans broder/ tÿ han kænde hans wapn/ her didrik ſwa*ra*de/ iak het*er* ekke ekkia . tha ſwarade h*er* faſholt/ tw onde hund oc mordare . tw haue*r* ſtuliſſ vppa mÿn broder ſoffwande . tha tw drapt h*anum* . haffde han wa*r*it waknad . tha hafde tw faat then werra lutt/ tÿ han war alla kæmpa beſꝫt ./ her didrik ſwa*ra*de tw ſiger ekke ſant . han war waken tha iak ſlogx mꝫ ha*nu*m oc nødde han mik till at dræpa ſik/ han manede mik bade for gwll oc ſilff/ oc for the ix konu*ng*ædøtt*er* . oc for the*ra* moder ſkuld . oc for all then riddaraſkap ſom till war./ oc ther fore ſteg jak aff min hæſt/ oc ſlog hanum i hæll . haffde iak thꝫ wiſt at han war ſa ma*n*nelighen man tha hade iak ekke trøſt mik till at ſlagiſſ mꝫ hanum Oc mattw wita for ſant at iak fik ekke hans wapn før æn han war død .

Kap. 104.

Didriks och Fasholts envig. De svärja hvarannan fosterbrödra-ed.

Her faſholt drog ſit ſwerd oc hiog vppa didriks hielm ſa athan ſtyrte aff hæſtin oc haffde nær beſwimat aff thꝫ ſtora hwg/ her faſholt plægade engen mer*a* hwgga æn et hugg . then ſom fore hanum fiøll/ oc *Bl. 64. Verso. engen *plægade han harniſk aff taga . Thy red han ſtrax ſin wæg . tha her tidrik beſinnade ſik/ tha ſtod han ſt*ra*x op/ oc ſteg vpa ſin heſt oc rende efftir h*er* faſolt ropade oc bad hanum bidæ . Eſtw ſa god en kæmpe ſom ſakt ær/ tha rÿmæ ekke for en man .

wiltw

wiltw ekke bida/ tha warder tw fortalet hwar tw komber. at tw torde ekke hempnas thin broder/ her fasolt wænde sin hest om kring/ han wilde tha heller slass/ æn warda fortalat. the stigo badæ aff sinæ hestæ oc gingo saman oc slogos. hwar gaff androm stora hwg. tha fik her tidrik iij saar/ her fasolt hade .v. saar oc alla stora oc blødde han ganske fast/ tha jeffuade han fast om sit liiff/ tÿ gaff han sig i her tidriks wald. oc bød hanum sinæ tiæniste æn tog athan war en fultage kæmpe. Her tidrik swarade/ tw æst en fultage man. oc en høffuisk riddare. tit liiff will iak gerna giffua tik/ thin tiæniste will iak ekke haffua/ tÿ iak tror tik ekke wæll før æn iak haffuer bøt tik thin broders dødh. om tw wilt then bot haffua/ tha will iak gøra tik then heder at iak will swæria tik en ed. oc tw mik en igen at wij skulom hwar annan hielpa i hwat nød wij koma kunde som wij ware twa borna brøder oc skulo wij heta hwars annars jampninge/ ther at nøgde sig fasolt well. Sidan sworo the hwar annan ed. som sakt war/ the stigo sidan a thera hæsta oc rido hwat the kunde.

Kap. 105.

Didrik och Fasholt rida till Bern, och möta på skogen ett Fils-djur (Elephant).

Tha wilde her tidrik ridæ till bern igen/ thÿ athan hade fangit stor priis/ om afftanen komo the till en stad. som adinsela heter ther lago the om nattena/ om morgonen rido the arla tædhan vppa en skog. ther rwnslo heter. ther møtte them et diwr. som fill

heter/ thꝫ war bade ſtort oc grẏmpt . her tidrik ſagde till faſolt . Jak will ſlaaſſ mꝫ thꝫ*ta* diwr oŋ tw will *Bl. 65. hielpa mik . oc ware *thꝫ eŋ ſtor priſſ at wij thꝫ ouerwu*n*noŋ/ faſolt [ſwarade] iak haffu*er* ſa ſtora ſaar the ſa*m*ma iak fik aff tik/ oc blod[eŋ] ær mik faſt forlopeŋ tẏ trøſter iak mik æẏ tik ſtort hielpa . æŋ ſtrider tw wid thꝫ*ta* diwr/ tha wæ*n*ter iak at tw koŋ aldre i ſtørra nød .

Kap. 106.

Didrik och Fasholt dräpa Fils-djuret.

Tidrik ſwa*ra*de . far iak ekke hielp aff tik/ tha hielpæ mik theŋ iak tror vpa . Jak will dræpa thꝫ*ta* diwr . hwat hæller mik gang*er* wæll ell*er* illæ . Didrik bant ſiŋ hæſt wid et olẏe træ . gik ſtrax till diwrit oc hiog th*er* vpa mꝫ ſit ſwerd . oc thꝫ bet alꝫ enchte . ſa ſlog diwrit hanu*m* till jordeŋ mꝫ ſiŋ fræmare fot . tha faſolt ſa tidrik i the nød . ſpra*n*g haŋ ſtr*a*x aff ſiŋ hæſt oc løp . oc wilde hielpa tidrik/ oc ſaŋ ekke theŋ ſtad ſo*m* ha*n* trøſte gøra diwrit ſart oppa/ tha ſade ha*n* till didrik . tw kaŋ hwarge*n* gøra thꝫ diwr ſart vta*n* tw kunde ſtinga thꝫ i nafflen . mædaŋ tw th*er* ſa vnder ligg*er*/ falkeŋ hiŋ godæ hæſt ſag her tidrik i ſtora nød ſlet ſik løſſ oc løp till diwrit oc ſlog thꝫ ſa faſt vpa lænderna at thꝫ| moxeŋ gik oŋ kulld . i thꝫ ſtak h*er* d*idrik* diwrit iŋ at naffueleŋ ſwerd*it* op till hieltana . oc løp ſa vnda*n* diwrit oc diwrit føll død till jordena/ faſolt hade giffuit diwrit mang hwg oc wilde hielpa h*er* d*idrik* . thꝫ bet tog encte pa . ſidaŋ rido the tædhaŋ.

Kap. 107.

Didrik och Fasholt komma öfver skogen och få se en flyg-drake, som har en väpnad man i svalget.

Tha the koma offu*er* ſkoge*n* ſago the en flog draga ſom war ganſze grýmmer oc vnderlige*n*/ ha*n* haffde ſtora*n* krop/ ſtor ben . langa hwaſſa klør . ſtor øge*n* . oc fløg ha*n* wt mz jordena/ oc a hwar ha*n* tog i jordena mz ſina klør/ tha war ſo*m* thz hade warit ardat/ ha*n* hade i ſwolgit en wapna*n* ma*n* . føtarna in alt op till hardanar oc hand*er*na waro in [*i*] then nidra kefftana . oc ma*n*nen liffde . oc ſag the two rida . oc ſagde till them . goda drangia . hielpa*n* mik . thz*ta* grym*m*a diwr tog mik . [tha iak] ſompnade a my*n* ſkiold . hade iak waret wakin a mýna wapn/ tha *hade mik enchte ſakat.

*Bl. 65. Verso.

Kap. 108.

Didrik och Fasholt anfalla draken.

Tidrik oc faſholt ſprungo fra th*era* haſta oc lupo at drake*n* . oc huggo a ha*n* hwat the kunde . D*idriks* ſwerd bet nogot an faſholt[s] alz enchte/ Drake*n* war ſtarker oc ſtor . tog hade ha*n* aý macht at flýga . eller ko*m* wid at waria ſik . for then han ſwolghit hade/

Kap. 109.

Didrik och Fasholt döda flyg-draken och frälsa mannen.

Tha ſag ma*n*nen ſo*m* drake*n* hade ſwolg*i*t at faſholt[s] ſwerd bet encte pa . oc ſade till faſholt/ tag mit ſwerd

i drakans kefſte / thʒ ſkær ſunder alt teſſ æg a komber . oŋ drengeŋ duger ſom ther a holder . Faſholt ſprang fram a mẏkla ſterke / oc tog ſwerd*i*t mellan drakans kefſte . tha ſagde ma*n*neŋ i drakan war . min beŋ ær lankt nider i drakans halſſ . tẏ hog warliga at iak warder æẏ ſaar aff mit egit ſwerd . oc dugeŋ nw gode drenge tẏ drakeŋ trænger mik ſa faſt mʒ ſẏnæ kæffte at mik gaar blod aff næſa oc mwŋ / ſidan hioggo the a drakaŋ . till theſſ han do . ſintrams ſwerd . bet a hanum ſaſom hwaſſaſte harkniff kunde bitæ a ſkæg . oc ſa wart ma*n*neŋ løſſ . wtaff drakans mwŋ.

Kap. 110.

Sintram jarl förtäljer om sin ätt och sin resa.

Oc ſagde till themŋ . nw atte jak ider wæll at løna tẏ i løſtiŋ mit liiff fra thʒ onda trull . Ena bøŋ bether jak ether nw ati giffwen mik mit ſwerd igeŋ . tha ſagde d*idrik* till hans . goder d*r*enge*r* hwat maŋ æſtw . oc aff hwat ætt eller hwart wilde tw fara / hiŋ ſwa*ra*de . Jak het*er* ſintraŋ jarll . myn fader het[er] reẏnebald . oc ær jarll i venedi / ther ær jak ſødd*er* . oc for at ſøkiæ myna frænder hillebrand oc hans he*r*ra . Didrik . oc haffue*r* nw ridit i ꝯj døgŋ . ſa at iak oc miŋ hæſt ware bade trøtte . oc lagde mik ſa till hwilæ . ſa kom hiŋ draka oc tog mik ſoŋ i ſaghæ .

Kap. 111.

Didrik återskaffar Sintram hans häst. Kämparne rida hem till Bern.

Didrik ſwa*ra*de / goder dræng*er* wij wiliom giffua tik at*er* ſwerd tit / oc alt thʒ tw hade / tik ær well

alfarit . tẏ tw hau*er* nw fu*n*nit mik/ Didrik her for tik oc følg mik hem til bern . ther kombar tw i godan fægnad/ ſidan ſøkte the i ſkogen/ oc funno ſkiold hans . tha the hade ſøkt two daga æffter *hæſtin oc æẏ funno . ſkildis the aat hwar at leta ſin wæg ./ *Didrik* kom till ena borg . ſom aldinſils het*er* ther ſtod hæſtin mʒ ſadell oc beſʒell/ greffwens men hade fu*n*nit hanum i ſkogen/ *Didrik* bad ſa ſig hæſtin oc ſagde ho hanum atte/ greffuen ſagde neẏ . *Didrik* bad ſa ſik hæſtin mʒ godo . eller thʒ ſkadar tik ꝓ hæſtæ oc æn mera mʒ . bade liiff land oc rike . nar *gr*effuen hørde ma*n*nen talade trøſteliga oc haffde koſtelig wapn . tha ſan han at thʒ war en fultage kæmpe . oc ſagde till ha*nu*m . for winſkap ſkuld will iak giffua tik hæſtin igen Jak ſeer at tw ær en god man oc diarffwer i oku*n*nugan ſtad . oc hær haffu*er* tw en gwllring . oc hanum will iak giffua tik . æſtw didrik aff bern . tha ſeg mik thʒ/ han ſwa*ra*de mit naffn will iak ekke løna . iak ær didrik ko*nu*ng thetmarſſon aff bern . oc liff nw hell oc ſæll . oc haff tak for tina gaffuor . Jarlen bad ha*nu*m well alfara . her *Didrik* førde hæſtin till ſintram . tha fu*n*nos the alla tre . oc rido ſidan hem till bern igen

*Bl. 66.

Kap. 112.

Om Heyms och Widikes ovänskap. Heym drifves bort från Bern, far till skogen Falster, och gifver sig i följe med röfvaren Yngram.

En dag ſat her *Didrik* wid bord . nær ſin fader oc ma*n*ga godemen flere . heẏm de kleẏne ſkenkte for hanum oc hafde et gullkar vpa ſinæ hand . *Didrik* tog

ſit ſwerd nagellri*ng* . oc gaff thꝫ heymŋ oc bad hanu*m* thꝫ haffua for ſýna tiænište . iak aŋ thꝫ ſwerd ængo*m* bæt*er* æŋ tik . thꝫ war i ſtora fræſtelſe ſid*a*ŋ iak red nw ſidzſt aff berŋ . heýmŋ thakkade ſiŋ h*er*ra mýk*i*t . oc alla the godeme*n* ther hoſſ ſato . vta*n* widike welandſſo*n* haŋ ſagde ſa . nw ær nagellring illa niderkome*n* . thꝫ borde haffua eŋ ſultaga ma*n* . oc ſagde till heýmŋ . jak hade ſa g*er*na ena kona till hielp ſo*m* tik . tý tw giorde illa mot mik . wij ſlogoſſ two mot .v. thw hiolt oc ſag th*er* vpa / oc wilde oſſ enchte hielpa . nær iak far tik thꝫ lønt / tha ſkall thꝫ ekke glømt warda. / *Bl. 66. Verso. *Tidrik ſwa*ra*de thꝫ waræ ſtor ſkamŋ wilde tw ekke hielpa thiŋ ſtalbrod*er* . mædhaŋ ha*n* war ſtadder i nød . thu wa*re* wærd*er* at iak tik hængde wt fore berne . oc gak fra mi*n* øgoŋ oc lat mik aldre ſe tik mer . tha wredd*is* heýmŋ . oc gik ſiŋ wæg at dør / tog ſiŋ hæſt oc wapŋ oc red ſiŋ wæg . till eŋ ſkog ſo*m* falſter het*er* / ther war eŋ ſkog røffua*re* ſomŋ ýngramŋ het . nær hanu*m* dwald*is* ha*n* længe . theŋ ſkog lag mello*m* da*n*mark oc ſaſſeŋ.

Kap. 113.

Yngram och hans tolf stallbröder öfvervinna sextio köpmän.

The orligade vppa eŋ hærtwg i ſaſſeŋ / oc giorde ha*nu*mŋ alt thꝫ ilt ſo*m* the kunde . ýmgramŋ war eŋ mektwgh kæmpe . offu*er* theŋ ſkog matte enge*n* ko*m*ma . tý yngramŋ war ther ſielff ꝑij[e] . Et ſiŋ foro lꝯ køpme*n* mello*m* ſaſſeŋ oc da*n*mark . the haffde alle god wapŋ / tha the komæ i falſter ſkog . tha wart ýngramŋ war wid themŋ / ha*n* ſagde till ſýnæ ſtalbrøder . wij

wilia rida mot them . aͤn tog at the aͤre flere aͤn wij/ wij warda waga liffuit om wij wilia winna gwll oc peninga . the wapnade ſik ſnart oc rido mot them/ køpmennena ſprungo aff thera haͤſtaͤ oc gripo manneliga till waͤriaͤ . the ſlogos ena langa ſtwnd . ther till at the lo ware ſlagnaͤ/ ÿngram miſte aͤngen aff ſÿnaͤ men . the fingo ther gwll oc peninga wapn oc goda haͤſta . oc bliffuo aͤn i ſkogen lenge ſidan/

Kap. 114.

Om Biterulf och hans son Detzleff.

En bÿ ligger i ſkana ſom twmbatorp heter . ther bodde en man ſom biterolff het/ hans hwſtrv het oda . hon war jarlans dotter aff ſaſſen . the haffde en ſøn ſom detʒleff het.

Kap. 115.

Om Detzleffs uppvext. Biterulf blir bjuden till gästabud, och Detzleff vill följa med; men får icke.

Biterolff war then beſʒte kaͤmpe i danmark war hans ſon waxte op badhe mannelig . oc ſtarkelig . han aͤlſkade ekke mÿkit riddaraſkapit . altiid war han i ſtegarehwſſ[it] . nødugt wilde han rida mʒ ſin fader/ oc aͤnga herra wilde han tiaͤna/ ther fore aͤlſkade fader oc moder hanum litit oc kallade hanum dare oc ſkiffting . offtaͤ ſag han hoffwaͤrk nog . han gaff *ther engen akt vpa . alldreÿ wilde han ſit huffuod two . aͤller kaͤmba vtan lag i aſkana . tha wart biterolff buden till et gaͤſtabud . till en man ſom het wlff ſoteſſon i willands *Bl. 67.

ꜧaͤrid . tꜧa fik detʒleff ſe at faderen redde ſik till gaͤſtabud . ꜧaŋ ſtod op oc riſtade aſkana aff ſik / oc gik i ſtuffunaͤ till moder ſiŋ / oc ſagde till ꜧe*nn*aͤ / jak will faraͤ mʒ ider till gaͤſtaͤbud . ꜧoŋ ſwa*ra*de / ꜧwat will tꜧiŋ ſkiffting tꜧer gøraͤ tw ꜧau*er* nw ligat tꜧer alt jampt i aſkeŋ / ty ko*m*ber tw ekke i war faͤrd . tꜧa ſwa*ra*de detʒleff . ꜧwat ſkulde iak ꜧoſſ ider gøraͤ i ꜧaffua mer ꜧatat mik aͤŋ aͤlſkat / wiltw loffwa mik atfara mʒ ider / tꜧa aͤr tꜧʒ miŋ bøŋ / wiltw ékke tꜧa ſkall iak allt likawaͤll fara . ſidaŋ gik ꜧaŋ till ſiŋ fader oc kraffde ꜧarniſk oc waͤriaͤ / oc bad ꜧa*nu*ɱ loffua ſik atfaraͤ / faderen ſwa*ra*de ꜧwat wiltw gø*ra* bland godemeŋ . tw kant ꜧwarkeŋ twgt eller ſy*nn*e . tw kant baͤt*er* ſkwra grẏtor oc taͤnda op eld i ſtekara ꜧwſſet . oc will iak aͤẏ tro at tw aͤſt miŋ ſøŋ tw gør tinaͤ ſlaͤkt mera ſkaɱ aͤŋ ꜧedꜧer / Detʒleff ſwarade / ekke wet iak ꜧo miŋ fader aͤr mer aͤŋ mik aͤr ſakt aff at tw aͤſt miŋ fad*er* . oc iak aͤr tꜧiŋ ſøŋ . ꜧaffu*er* tw nokoŋ miſtro tꜧer vdi . tꜧa ſpør myna mod*er* att ꜧoŋ aͤr tꜧeŋ ſoɱ tꜧʒ beſʒt wet . ekke lyſter mik atſpøriaͤ aͤfft*er* a*nn*aŋ fad*er* / wiſte iak aͤẏ at miŋ moder wa*re* ſa god ſoɱ ꜧoŋ aͤr . tꜧa wilde iak tro tꜧiŋ ord . oc ꜧaffde ꜧoŋ nogra goda fraͤnder . tꜧʒ likade tꜧeɱ ekke waͤll . at tw giffu*er* ꜧe*nn*e ſadane ſak . biterulff ſwa*ra*de tig tw wap oc gak i ſtegareꜧwſ*i*t oc lig tꜧer i aſkana . tꜧʒ ſkall engeŋ maŋ ꜧøra at iak ꜧaffu*er* nokoŋ miſtro till myna ꜧuſt*r*v . tẏ · ꜧoŋ aͤr tꜧʒ ekke waͤrd . iak ſiger at tw aͤſt eŋ ſkiffti*ng* tw aͤſt ꜧwaſke ꜧe*nn*a barŋ eller mit.

Kap. 116.

Huru Detzleff fick kläder och vapen af sin fader.

Detzleff ſwarade tw haffuer æŋ ekke mÿkit vppa mik wagat . tÿ torff tw ekke mÿkit ſkÿlla mik . wiltw ekke haffua mik mz tik tÿ tik tÿkker thz ſkam wara . tha ſkall iak likawæll fara . ſidaŋ gik haŋ *till ſiŋ faders ſtall / oc tog theŋ beſztæ hæſt haŋ atte . ſadell oc beſzll oc red till næſtæ bÿŋ / oc lente ther harniſk aff eŋ bondæ / oc red ſidaŋ hem till ſiŋ fadher . thz war tha ſtark winter thz badæ øraſwnd oc bælt baræ offuer / tha fadereŋ ſag athaŋ wilde mz hanum oc manga aff ſwenana badæ for hanum tha fik fadereŋ hanum god wapŋ / haŋ haffde hanum førſt i badzſtoffua / ok fik hanum ſidaŋ god klæder / oc got harniſk . tha haŋ war klæd oc wapnad . tha ſagde hwar maŋ at the ſago aldreÿ eŋ manneligare maŋ ekke eldre æŋ haŋ war / tha ſteg haŋ vpa ſiŋ hæſt oc folde ſiŋ fader oc moder till gæſtabudit . oc ſtelte ſigh ther wæll.

*Bl. 67. Verso.

Kap. 117.

Biterulf och Detzleff dräpa alla röfvarena i Falster skog, utom Heym, som rider till Bern och förlikes med Didrik.

Sidaŋ for modereŋ hem igeŋ oc alla biterulffs tiænare mz henne . Biterwlff oc hans ſøŋ foro i et annat gæſtebud . oc dwaldis ther ena ſtwnd . tha the foro hem igeŋ / tha foro the gømoŋ falſter ſkog . ther the xij røffwara lago vppa . ingram møtte them ſtrax ſielff xijᵉ . Biterwlff talade till ſiŋ ſoŋ . Jak wilde at thw ware nw hema nær moder thiŋ . ſøŋ miŋ / ekke rædhes iak theſſe xij om iak ware æŋ alleÿne . Detzleff

ſw*ara*de týkker tik at iak rædhes nokot for theſſe meŋ/ tha rader iak at wij ſtigom aff hæſtana . oc wændo*m* bakana ſama*n* . oc tor iak æý wæria mik . tha holt mik aldreý for tiŋ ſøŋ/ tha røner tw før wij foro hema*n* at tw ſagde at iak war ekke thiŋ ſoŋ . ſida*n* ſpru*n*go the fra th*era* hæſta . oc drogo th*era* ſwerd . heym hiolt tha oc kom oc ſagde ſinæ ku*m*pana . her rida twa me*n* mʒ two ſwarta hielma . mʒ ſa ſtoro*m* naglom ſa*m*ma*n* ſlagna thʒ wiſt tænk*er* iak at fe*n*neŋ ſielffu*er* hau*er* them ſmid*it* . tý æ*re* the wiſt two kæmpor . oc wæntar mik at wij ko*m*ma nw i fullæ rønæ/ ýngr*a*m mælte/ hwilkæ ſkulde the wa*ra* ſom æ*re* for ſtarkæ at bærias mʒ oſſ tý wij ꝓij drapom

*Bl. 68. ſni*m*maŋ lꝓ me*n*/ oc ſænde wt . v . *at the ſkulde them dræpa . oc beholla th*era* haffuor . Æŋ bit*er*wlff oc hans ſoŋ drapo the .v. oc fingo æŋ tha enchte ſaar . tha jngr*a*m thʒ ſag . bad ha*n* them alla ridæ mʒ ſig . tha wart th*er* lang ſtrid . oc ſtark . Bit*er*wlff hiog at ingr*a*m/ oc kløff hielme*n* oc huffuod*it* hans ſwa at hwar lyt fiøll ſeer . mæd*a*ŋ drap detʒleff two aff them . oc wænde ſid*a*ŋ æý ige*n* før æŋ alla røffwarna wa*ro* døde . vta*n* heým haŋ ſtod enſamber ige*n* . tha hiog heým i bit*er*wlffs hielm ſa atha*n* fioll till iordena i ſwimæ/ tha detʒleff ſag hans fader war falleŋ . tha hiog ha*n* a heims hielm at hem fioll nider vpa knæ . ſid*a*ŋ ſprang heim vpa ſiŋ hæſt oc rýmde alt thʒ haŋ kunde eŋ ganſʒkaŋ dag wt/ oc ſagde at enchte iarŋ war ſwa hwſbonde hwld ſom ſpora*n* . tý ha*n* ræddade hans liiff theŋ dag . æ till hwa*ri*a a . heim tilko*m* tha war hans hæſt riſpa . ſa ſnart th*er* ou*er* . ſom kolff i ſkute . oc torde æý bida før æŋ ha*n* kom till berŋ oc ſættis ſid*a*ŋ wid didrik . ſa atha*n* bleff nær hanu*m*.

Biter*w*lff oc detʒleff togo alla ther*is* wapn oc haffuor . oc rido ſa hem ige*n* / ſida*n* hulla detʒleffs fad*er* oc moder hanu*m* for øgon tÿ the wiſte ha*n* war raſker dreng*er*.

Kap. 118.

Detzleff lagar sig att rida till sin morfader, jarlen af Saxen, och får goda råd af sin fader.

Sida*n* bad detʒleff ſin moder oc ſin fader redaͤ ſig waͤll wt at rida till [ſin] moderfader Jarlen aff ſaſſen oc ſee ſider i fraͤmede land / oc ke*n*nas wid fraͤnder ſinaͤ / oc bad hielpaͤ ſig mʒ haͤſta harniſk oc klaͤdaͤ ſo*m* hanu*m* waͤll ſømde . faderen ſwarade . waͤll ma iak ſa tik haͤſt wapn gwll oc ſilu*er* ſa mÿkit ſom tw bedis . aͤn iak will radaͤ tik at nar tw ko*mmer* i frømede land . tha far ſpakeliga oc eÿ mʒ hugmod . oc ko*m*ber tw ſa langt vtaff ſaſſen . till et ſlot ſo*m* bern het*er* . oc hitt*er* th*er* Didrik k*onung* thetmarſſo*n* . tha waͤr aldreÿ ſa diarffu*er* at thu baͤrs mʒ hanu*m* eller mʒ nokraͤ en aff ha*n*s kaͤmp*ar* . tÿ tw orkar aͤÿ ſtanda the*ra* ſtora hwg . hans hielm het*er* hillegrim ther ka*n* encte ſwerd vpa bita / hans ſwerd het*er* ekkiaſax . ald*ra* ſwerda beſʒt . *hans heſt het*er* falke ha*n* aͤr ſa ſnar / aͤn tho at tik traͤnger vnda*n* rida / tha mag ha*n* wa*ra* tik ſa naͤr oc fierre ſom ha*n* will / tÿ far ekke laͤngre aͤn till jarlen tin moderfader oc war ther ſa lenge tik tÿkker . oc ſida*n* kom hem ige*n* / Detʒleff ſagde wilia gøra ſo*m* fadere*n* bad . Oc aͤn ſagde bit*er*wlff / før aͤn tw fi*n*ner thin moderfader . ſkaltw offu*er* en ſkogh ſo*m* het*er* borga ſkogh . oc vta*n* for ſkogen ligg*er* en ſtader ſom marſten het*er* . oc ther aͤr et ſaͤſte / tw ſag ald*re* ſaͤg*re* . ther fi*n*ner tw enge*n* ma*n* vdi . *Bl. 68. Verso.

jnnaŋ i ſeſtit ſtar eŋ køſteligeŋ ſtoll . ther ligger eŋ lud vpa . ther blæs vdi/ tha komber theŋ ſnart ſoŋ fæſtit eger . haŋ ær miŋ goda kompaŋ . ſiord . oc mattw kenna hanum ther vpa . athaŋ ær ſtor oc gamall . oc haffuer lankt har/ oc ſkæg . hwit ſoŋ eŋ duwæ/ tha tw finner hanum tha ſig hanum ſnart tit oc thiŋ faders nampŋ før haŋ warder wreder . ſidaŋ fagnar haŋ tik wæll nar haŋ hører hwat maŋ tw æſt/ haffde tw æŋ xij manna ſtarkæ tw hade æy macht at ſlaſſ mʒ hanum . Detʒleff ſwarade wilia gøra ſoŋ fadereŋ bad . hans fader oc moder lærda hanum god rad . the bade hanum wara mild . ther warder tw wæll kænder aff . Modereŋ gaff hanum eŋ gwllring . ffadereŋ gaff hanum xx marc gwll . oc ſidaŋ ſkildis the att.

Kap. 119.

Detzleff kommer i Borga-skogen till slottet Marsten, blåser i ludren, och träffar Sigiord. Deras kamp.

Detʒleff rider ſiŋ wæg . ok koŋ i theŋ ſkog . ſoŋ hanum war aff ſakt . ther ſtod et ſlot/ ther lag oc theŋ lud ſoŋ fadereŋ ſagde hanum aff/ haŋ tog ludereŋ oc blæſte/ ther koŋ eŋ maŋ ridande . ſa ſkafft ſoŋ fadereŋ haffde ſakt . thʒ war theŋ ſamma ſigiord . haŋ red vpa et diwr . fiill heter . ſigiord ſporde hwat maŋ thʒ war hans luder tordæ blæſa jak heter wildenriker . ſigiord ſwarade tw æſt liker biterwlff jarll . i thummatorp . ſig mik om tw æſt hans ſoŋ . Detʒleff ſwarade theŋ maŋ kenner jak ekke ſoŋ tw ſiger mik aff . Sidaŋ gingo the ſammans oc kampade/ ena langa
*Bl. 69. ſtwnd . oc ſidaŋ ſattiſſ the *nider oc hwildis . Sigiord

war gamall tý møddis haŋ / ſigiord ſagde . ſig mik æŋ oŋ tw æſt bit*er*wlffs ſoŋ tha haffua wij nog længe kampad . Detʒleff ſagd*is* ekke w*ara* hans ſoŋ oc encte aff h*anum* wet[a] / wij wiliæ bæt*er* freſta war wapŋ . oc ſee hwilkeŋ priſeŋ far . før æŋ wij ſkilias / the byriade tha vpa nýa at ſtrida till at ſolberg*a*t war . tha haffde æŋ engeŋ ſig*er* aff a*n*naŋ wu*n*net . ſigiord ſagde iak will ekke ſlaaſſ oŋ nætt*er* . følg mek heym oc war miŋ gæſt i morgoŋ arla welie wý býria thenna ſa*m*ma lek.

Kap. 120.

Detzleff följer Sigiord hem, kommer i strid med hans dotter, och sofver hos henne om natten.

Sigiord war faſt trøtt*er* . haŋ hafde oc fong*i*t et ſaar . tha koŋ h*anum* i hwgh at hema lag ha*n*s ſig*er*ſteŋ . Detʒleff folde ſigiord heŋ . hans hwſt*r*v oc ha*n*s dott*er* gingo wt mote theŋ / ſigiords dott*er* war ſtark ſoŋ eŋ maŋ . hoŋ ſag at he*n*nes faders harniſk war illæ huggit . hoŋ griper mʒ bade hænder till detʒleff . oc ſlog hanuŋ wid ørat mʒ ſiŋ næffua . ſa athaŋ fioll oŋ kull . oc mente atha*n*s halſſ hade ſunder wa*r*it . Detʒleff týkte ſkaŋ w*ara* athaŋ haffde fallit for ena konæ / haŋ grep mʒ e*n*ne hand oŋ he*n*ne -arŋ . ſa faſt at blodeŋ ſpra*n*g aff hwar he*n*ne nagell . haŋ tog oc i he*n*ne ſtrupa . ſa at watŋ raŋ aff badeŋ he*n*næs øgeŋ / tha bedd*is* hoŋ frid aff hanuŋ / honoŋ týkte oc ſkaŋ w*ara* at dræpa ena iomfrw . æŋ tog haŋ thes wæll makt haffde . the ſlepto hwart a*n*nat oc gingo i ſtufſuna . oc war detʒleff ther wælkomeŋ . Jomfrwŋ ſkenkte for h*anum* oŋ afftaneŋ . æŋ thʒ hoŋ war ſtark . tha war

hoŋ fag*er* till atſe . hoŋ ſag blideliga till detʒleff . oc thʒ fa*n*ŋ haŋ wa'll . tÿ krÿſte ha*ŋ* he*n*ne finger nar haŋ ſkulde taka wid ſkalena . tha hoŋ ige*ŋ* koŋ mʒ eŋ a*n*nar ſkaall tha trod hoŋ vppa hans fot . oc fioll ſa ther*a* kerlek till hopa/ athoŋ lag na'r detleff oŋ nattena vta*ŋ* faders oc moders witu oc wilde bøta mot ha*nu*ŋ *thʒ hoŋ brut*i*t haffde.

*Bl. 69. Verso.

Kap. 121.

Jungfrun tager sin faders seger-sten och gifver åt Detzleff. Detzleff öfvervinner Sigiord, och upptäcker sitt rätta namn.

Hoŋ vnte hanu*ŋ* got ſida*ŋ* hoŋ wiſte atha*ŋ* war bit*er*wlffs ſoŋ/ oŋ nattena gik hoŋ fra hanu*ŋ* oc tok eŋ ſigerſteŋ aff ſiŋ faders pwng . ſo*ŋ* ha*ŋ* haffde iŋ ſtwngit oŋ qweld*i*t . oc bar till detʒleff oc lagde ſik ſida*ŋ* nid na'r ha*nu*ŋ oc ſoff till dagꝯ . ok vnte tha ba'*ter* detʒleff a'ŋ fader ſiŋ . Oŋ morgone*ŋ* gik hoŋ fra ha*nu*ŋ . tha gik ſigiord oc bad detʒleff vpſta . oc gik oc wiſte *ha*nu*ŋ* alt ſit gwll oc ſilffu*er* . oc gingo ſidaŋ till bords . oc fingo ſig mat . tha the wa*ro* ma'tte tha rido the till kaſtell*i*t oc ſtigo aff ſina' ha'ſta' . oc gingo ſa*m*maŋ oc kampade/ tha fik ſigiord iij ſaar oc alla ſtor . ty gaff haŋ ſiŋ wapŋ op . oc ſagde ſig ou*er* wu*n*neŋ . Sid*a*ŋ detʒleff hade wu*n*net theŋ kamp . tha ſagde ha*ŋ* ſigiord ho hans fader war . Sigiord haffde ha*nu*ŋ tha heŋ mʒ ſig ige*ŋ* oc bad ha*nu*ŋ th*er* bliffua ſa lenge hanu*ŋ* ta'kt*is* . Sigiord ſagde . ekke war thʒ thiŋ faders rad . at tw ſkulde løna' tit na*m*pŋ for mik . Detʒleff ſwa*r*ade mi*ŋ* fader forbød mik at ſlaſſ mʒ tik . tok wilde iak freſta mik.

Kap. 122.

Sigiord fäster Detzleff sin dotter. Detzleff rider till Saxen, och spörjer att Didrik icke är i Bern utan ridit till Rom.

Sigiord mælte mædaŋ tw æſt theŋ førſtæ maŋ . ſoŋ mik hau*er* wu*n*nit i kamp . oc tiŋ fader oc iak wa*ro* gode wenn*er* . tha will iak giffua tik dott*er* mÿna . oc ſa mÿkit gwll oc ſilffu*er* ſoŋ tw wilt haffua . Detȝleff ſagde ja . Sigiord ſporde dott*er* ſina att . hoŋ ſwa*ra*de mik vndrar hwi thu wilt giffua mik theŋ maŋ ſoŋ tik hau*er* giffu*i*t ſtora ſaar oc mÿkiŋ ſwida / tog hau*er* iak loffuat at iak ſkall engeŋ maŋ haffua vdeŋ haŋ ær ſa god kæmpe ſoŋ tw . fadereŋ ſwa*ra*de haŋ ær mÿkit bæ*tre* kæmpe æŋ iak / hoŋ ſagde / tha will jak ge*r*na gøra ider wilia . tha ſwa*ra*de detȝleff haffu*er* tak jumf*r*v . Jak will førſt rida till jarleŋ i ſaſſeŋ miŋ mode*r*fader . tha iak igeŋ komber / tha ſkaltw *ſÿlgia *Bl. 70.
mik heŋ till miŋ fader . Sigiord gaff ha*nu*ŋ ꝯ mark gwll oc ther mȝ red detȝleff ſiŋ wæg tha haŋ koŋ i ſaſſeŋ tha møtte ha*nu*ŋ eŋ maŋ ſoŋ rid*i*t hade fra berŋ . Detȝleff ſporde . ke*n*ner tw didrik aff berŋ . eller ær haŋ hema . Jak ke*n*ner ha*nu*ŋ wiſt ſade haŋ / haŋ ær ko*nung*ȝ thetmarſſoŋ / oc ær høffuitȝmaŋ offu*er* alla kemp*ar* . bade for manheit oc milheit oc blidhet . haŋ ær oc grym*m*er wid ſÿna w wenner / Didrik ær ekke hema haŋ red til roŋ . ſoŋ ha*n*s frænde ha*nu*ŋ bud*i*t haffde . ko*nung* ermentrik . Detȝleff ſporde wægiŋ thiit . Ma*n*neŋ ſwa*ra*de . Didrik red till venedi oc ſidaŋ till roŋ . Detleff gaff ha*nu*ŋ eŋ gullring før æŋ the ſkild*is* .

Kap. 123.

Detzleff kommer till slottet Fritilia och finner Didrik.

Detȝleff wilde ekke rida till ſiŋ moderfader . haŋ tog theŋ genaſte waͤg ſoŋ till Roŋ lag . haŋ koŋ till et ſlot ſoŋ fritilia het*er* / thȝ atte h*er*tug ake . k*onung* ermentriks . oc k*onung* thitmars broder / ther ſaŋ haŋ didrik aff berŋ . for ſig . Didrik ſporde hwat hans nampŋ war . haŋ ſagd*is* heta wildenrik ſøresſoŋ aff wellandȝh*er*rit i Da*n*mark . Didrik ſporde hwart wil tw fara medaŋ tw komt hiit . Detleff ſwa*ra*de jak will tiaͤna eŋ mektwg høffdinge / thȝ aͤr mit aͤrinde oc ware hans ſtallſweŋ / oc ſkwra ha*ns* harniſk . kunde iak fi*n*na didrik aff berŋ hanuŋ wilde jak tiaͤnaͤ helȝſt / widike oc heyŋ wore naͤr didrik / Detȝleff ſporde hwat the*ra* naffŋ war eller høffuitȝmaŋ / taker aͤÿ till mÿſtÿcke thȝ iak ſa faku*n*neliga ſpør. / tÿ jak aͤr nÿliga hemaŋ ridiŋ / oc ſa goda ſider ſet / widike ſwarade tw haffu*er* ekke illa talat . her mattw nw ſe didrik aff berŋ / oc eŋ mȝ hanuŋ ſoŋ heiŋ het*er* oc flere gode meŋ / wiltw ha*nu*ŋ tiaͤnaͤ tha aͤſtw welkomeŋ.

Kap. 124.

Detzleff bjuder Didrik sin tjenst och följer honom till Rom. Huru Detzleff pantsätter sin herres hästar och vapen, och håller gästabud.

Detȝleff gik till didrik oc helſade hanuŋ oc ſagde / thȝ aͤr well at iak ſkall aͤÿ laͤng*er* ſøkia efft*er* tik / oc biwder iak tik mÿnaͤ tiaͤniſto . didrik a*n*namede

henne oc beffoll hanu*m* ſin*a* h*æ*ſt*a* *oc harniſk at wakta . Annan dagin ther *æ*ffter red h*er* didrik till rom . oc hertwg ake oc xx riddar*a* mꝫ them / ther war for them manga høffdingia didrik oc h*er*twgen gingo vppa ſlott*it* / detꝫleff bleff i bȳn mꝫ th*er*a h*æ*ſt*a* oc w*æ*ri*a* . Detꝫleff forſmadde at kraffwia matt aff ſlott*it* . han wilde heller fort*æ*re ſin*a* *æ*gna pen*inga* . han gik vppa torg*it* oc køpte alꝫſkȳns matt . oc thꝫ b*æ*ſꝫta wiin han fi*n*na ku*n*de / oc lot føra i ſit h*æ*rberge oc lot reda thꝫ koſteligaſte han kunde / ſa at k*onungen* haffde ekke fler*a* r*æ*tta ou*er* ſit bord . han haffde oc till ſig bud*it* alle the ſtalſwe*n*na i ſtadin waro . oc hiolt them ther i iij dagh*a* / tha war fort*æ*rit the xxx mark gwll . ſom han ſielff atte . tha gik han i bȳn oc pantade bort heyms h*æ*ſt harniſk [ok] ſwerd[*it*] nagelring for x marc gwll han drak oc rwſade *æ* m*æ*dan thꝫ warade / tha ſatte han till pant widekes h*æ*ſt ſkimling harniſk oc ſwerdit hans mi*m*mi*n*g . for xx m*a*rc gwll . han økade ſit g*æ*ſtabud oc lot draga ſit hws wtoffu*er* mꝫ gȳllenſtȳcke oc dyrliga p*æ*ll / oc bød frwr oc mør / oc liffde thꝫ koſteligaſte ſom han kunde / till thes the xx m*a*rc gull fort*æ*rede war*o* . *æ*n wilde han økia ſit g*æ*ſtabudh / thꝫ haffde tha ſtand*it* i vij daga . han ſatte ſig vppa falken h*er* didrikx h*æ*ſt mꝫ alla hans wapn / oc red vppa torg*it* oc ſatte till pant for xx m*a*rc gwll. war nokot thꝫ a torg*it* ſom ſalt war . for xij pen*inga* ther gaff han xx fore / han ſatte oc till pant h*er* didrikx ſwerd ekkiaſax oc hielmen hillegrim / han køpte wijn oc alla handa matt . han bød till ſig pipar*a* oc baſunar*a* oc ho ther *æ*ta oc drikka wilde ſa at the wara iij.M folk / han gaff then beſꝫta pipar*a* ſom ȳſnu*n*g het .

*Bl. 70. Verso.

then gwllring hans moder gaff hanum then andra gaff han her didrikx kiortill aff purpura . oc gaff them
*Bl. 71. androm peninga oc klæde ſa at the *hanum takkade.

Kap. 125.

Didrik sänder bud efter sina vapen. Detzleff omtalar sin förtäring, och huru han färdats med konungens stekare.

Tha thz hoff war offuer ſtandit tha ſende didrik bud till detzleff oc bad gøra ſinæ heſta redo oc koma for huſit / tha gik han till didrik oc ſporde / wili betale thz iak fortærit hauer mædan i haffua her warit / mik tyckte langt wara at ga hwar dag atkraffwia matt aff konungens ſtekara hwſſ . tÿ iak ær her fræmende . Didrik ſagde thz betala wilia / oc ſporde hwre mÿkit thz war thz ær xxx marc gwll ſom mit egit war thz ſkaltu ekke betala . ther wtoffuer fortærede jak lx marc gwll thz betale om tw wilt / thy ther ſtander fore till pant thin hæſt oc wapn for xxx marc gwll . oc wædekes hæſt oc wapn for xx marc gwll oc heyms hæſt oc harniſk for x marc gwll . ther till gaff iak hiſung pipara ganga klæder tin the beſzta / oc ther mz min gwlring ſom min moder gaff mik . Nw tha iek ſkulde till tik ga ſlog portenæren porten till for mik / tha ſtøtte iak a porten mz min foot ſa at iarnen bruſto ſunder . oc porten gik aller i ſunder / tha komo wt knapar oc ſtogare wilde bæria mik . ſidan jak hade enchte i hænderna at wæria mik mæder / tha tog iak en thera om føtarna ſom at mik lopa oc ſlog ſtrax i hæll two aff the andra ſa rymde the andra alla bort / oc then iak hiolt om føterna war moxen

døde*r*/ tha iak ſleptaŋ/ nw wa͛nte*r* jak at ko*nunge*ŋ warder wreder/ tha haŋ ſpør/ tý ſkaltw oc thꝫ*ta* ſwara oŋ mik nogor ſkýllar.

Kap. 126.

Detzleff igenkännes af Heym. Didrik går till konung Ermentrik, och spörjer om han vill betala för hästa-svennerna.

Detzleff kende wa͛ll heýŋ a͛ŋ tha tog heiŋ førſt atke*n*na haŋ oc ſagde till he*r* didrik oc till wedeke/ nw ſer jak hweŋ wij haffua fang*i*t till ha͛ſta ſweŋ. haŋ a͛r ſa dra͛nge*r* at tha haŋ tog alla wa*ra* wapŋ. oc kla͛de oc kaſtade i ſkarnit for war øgoŋ wij ſkulduŋ hanuŋ thꝫ likawa͛ll tola͛/ tha gik tidrik till ko*nung* erentrik/ wiltu betala thꝫ ſoŋ *wa*ra* ha͛ſta ſwena haffua forta͛rit ma͛daŋ hoffuet ſtod. ko*nunge*ŋ ſwa*ra*de brat/ wiſſeliga will iak thꝫ betala. kalla ſeuuekeŋ myŋ fatabur ſweŋ oc bid hanuŋ fa wt ſa mýkit ther till widertorff. oc ſporde ſidaŋ [*hwre*] mýkit thꝫ war. didrik bad kalla ha͛ſta ſwe*n*nana the ſkule thꝫ ſielffua ſigia *Bl. 71. Verso.

Kap. 127.

Detzleff säger konung Ermentrik sin förtäring.

Detzleff koŋ fore ko*nunge*ŋ. ko*nunge*ŋ ſporde/ vngermaŋ hwre mýkit haffue*r* tw forta͛rt oc thina ko*m*pana. mꝫ edra ha͛ſta͛. Detzleff ſwarade/ he*r*re thꝫ kaŋ lit*i*t forſla/ thꝫ war førſt ꝓꝓꝓ ma*r*c gwll ſoŋ jak ſielffue*r* atte/ betale thꝫ· oŋ tw wilt/ ther till forta͛rde jak lꝓ ma*r*c gwll. ther ſtar he*r* didrikꝓ. wi-

dikes . oc heÿms hæſtæ harniſk oc klæde till pant fore . ko*nung* erentrik ſwa*ra*de / tw dare / hwi haffu*er* thw ſa koſteliga fortæret i ſa dagom / eller hwat mandom kantw *gøra* mæ*dan* tw roſar tik ſa . oc ſa koſteliga tærer.

Kap. 128.

Detzleffs måltid. Walter af Wasekensten manar Detzleff till kamp i att skjuta stång och kasta sten.

Detzleff ſwarade hwar iak haffu*er* wa*r*it i andro*m* landom . for ſtora h*er*ra / tha wiſte the alla ſtadz then hedher . at biwda fræmede ma*n* till bords oc giffua hanu*m* matt om ha*n* waræ faſtande / før æn the ſporde hanu*m* tidende . ko*nungen* lot giffua hanu*m* matt / tha aat ha*n* mer æn iij the ſtarkaſte me*n* / ſidan bar ſkenken fram ena gwll ſkaall ſom ha*n* ſtørſt orkade bæra fulla mz ſtarkaſta wiin / then drak han wt at eno*m* drÿk / ko*nungen* oc alla høffdingia talade oc vndrade ther vpa . thz ſkøtte detzleff encte . Sida*n* ſagde walter aff waſekenſten . ko*nung* ermentrik*s* oc ko*nung* thitmars ſyſt*er*ſon . han war ſtarkiſte kæmpe i ko*nungens* gard . kan thenne ma*n* enchte annat . vta*n* mÿk*i*t æta oc dricka oc fortæra gots . oc kantw ſkiwta ſtong . eller kaſta ſten . Detzleff ſwa*ra*de jak tror jak kan badæ æ mz hwilko*m* idrom ſo*m* torſſ mz mik prøffwa . walter ſwarade Jak will thz mz tik øffwæ . om thens wor huffuod . ſom tapar / oc winner iak tha ſkaltw al-
*Bl. 72. dre fortæra ſa mÿkit mer . eller *gøra nokrom førſtæ tÿlke neſa ſo*m* tw hau*er* nw giort mi*n* h*er*re / tÿ folkit ſiger tit gæſtabud hau*er* wa*r*it koſteligare æn hans . Detleff ſwarade lekar iak æÿ ſom mik bør / huat ſka-

dar thʒ tha mer . æŋ iak miſter mit liiff . litit mo*nnæ* my*na* fræn*der* mik ſakna . æŋ alt ſkall iak rønæ oŋ tw tor mʒ mik leka.

Kap. 129.

Detzleff segrar i leken. Konung Ermentrik löser Walters lif. Detzleff säger sitt rätta namn, och blir upptagen till Didriks jämning.

The gingo wt vppa walleŋ tha tog walt*er* eŋ ſteŋ ſoŋ wog ij ſkipp*und* oc kaſtade ꝑo føter . Sidaŋ kaſtade detʒleff ꝑ føter Sa kaſtade walt*er* ꝑiij føt*er* . Detʒleff kaſtade ꝑviij føter / tha wilde walt*er* æy mer theŋ lek . / Tha gingo the till k*onung* attilius bannera ſtang . hoŋ war ſtørſt oc tyngſt aff all the ſpiwt ſoŋ ther wore . tha ſkøt walter ſtangena twert wtoffue*r* k*onungens* ſall . thʒ ſagde alla konu*ng*ꝑme*ŋ* at thʒ war wæll ſkut*it* . Tha tog detʒleff ſtongena oc ſkøt langꝑ at ſale*ŋ* i gømo*ŋ* two dørrer oc løp ſa ſnart efft*er* atha*ŋ* tog ſtongena før æŋ hoŋ nokorſtadʒ møtte . eller rørde / oc gik ſa jŋ i ſaleŋ . tha ſagde allæ at detʒleff haffde wu*nn*et . the two leka . oc walters huffuod . tha ſagde k*onung* erentrik . tw goder dreng*er* vŋ mik løſa huffuod frænda my*ns* iak will giffua tik th*er* fore gwll oc klenodie ſa mykit ſoŋ tw bed*is* . Detʒleff ſwar*ade* mik ær encte oŋ thiŋ frænda huffuod . ty ha*ŋ* ær eŋ god*er* dreng*er* . iak will giffua thik hans huffuod . oc løŋ mik huat tik tækk*is* . tog warder tw løſa my*ŋ* herr*is* wapŋ oc hæſtæ oc hans tiænare . thu ſkalt mik ekke a*nn*at atbetale æŋ ſoŋ tw ſialffue*r* wilt . k*onungeŋ* agde haff th*er* thak fore thʒ ſkall jak tik wæll lønæ .

konungeŋ tog gwll oc ſilff oc løſte theris hæſta oc harniſk igeŋ oc betalede alt thʒ detʒleff fortarit haffde aff ſit egit . Sidaŋ gaff haŋ detʒleff koſteliga clæder . oc ſlog hanum till riddare . oc fik hanum xxx mark guls ſom *haŋ fortærit haffde aff ſit egit / her didrik tok hanum till ſiŋ iampnunger . detʒleff war tha bekender hwat hans naffŋ war / oc athaŋ war biterwlff jarls ſoŋ aff twmmathorp . ſidaŋ wart haŋ prjſat offuer alla land.

*Bl. 72. Verso.

Kap. 130.

Didrik rider hem. Amlinge kommer till Bern.

Didrik takkade ermentrik konung . oc red ſidaŋ hem till berŋ detʒleff folde hanum oc flere gode drenge . ffaa daga [ther epter] kom ther eŋ vnger maŋ ridande haŋ het amlinge tÿ hans fader war mʒ didrik ſom het hornboge . haŋ war didrik wælkomeŋ . oc ære the nw xj jampninge i berŋ

Kap. 131.

Konung Thetmars död. Didrik blir konung öfver Bern. Wildefer kommer till Bern och får tjenst hos konung Didrik.

Konung thitmar fik hælſot . oc bleff død . ſtrax ther didrik war hem komeŋ / tha bleff didrik koning offuer berŋ . oc offuer alt hans rike oc war mÿkit priſader offuer alla wærildena . Eŋ dag ſom konung didrik ſat offuer bord . ther kom eŋ maŋ jŋ gangande haŋ war ſtor oc ſtark . ekke war haŋ wæll redder mʒ harniſk eller klæde . haŋ hilſade konungeŋ høffuiſkaliga .

k*onunge*ŋ bad ŋ*anu*ŋ waͤllkomeŋ wa*ra*/ k*onunge*ŋ ſporde ŋwat maŋ aͤſtw . ŋaŋ ſwa*ra*de Jak ŋet*er* wildeſer . jak aͤr fødder i ŋumlinge land . iak will g*er*na tiaͤnaͤ ider oŋ etŋer taͤkkis . k*onunge*ŋ ſwarade wiltw waͤll tiaͤnaͤ/ tŋa will jak ŋaffua tiŋ tiaͤniſte oŋ ſwa wiliaͤ flere my*n*e godemeŋ . widike ſwarade/ tag*er* ŋa*nu*ŋ till etŋer/ ŋaŋ kaŋ wa*ra* eŋ goder dreng*er* . tŋa ſagde ŋaŋ k*onungeno*ŋ tiaͤniſte . k*onunge*ŋ bad ŋanuŋ ſitia till bords . ŋaŋ ſtrøk ſinaͤ armar oc ſkulde twa ſinaͤ ŋaͤnd*er* . tŋa ſingo tŋe ſe a ŋa*n*s arŋ eŋ ſtoraŋ gwllri*n*g . widike ſagde/ tŋenne maŋ kaŋ wa*ra* aff godo ſlaͤkte aͤŋ tog ŋaŋ aͤr ekke waͤll kledder . k*onunge*ŋ fik ŋanuŋ godaͤ claͤd*er* ŋaͤſt oc wapŋ . oc ſid*a*ŋ ſÿnt*is* ŋaŋ eŋ degeligeŋ maŋ . ŋaŋ tiaͤnte kon*unge*ŋ waͤll/ oc aͤlſkade wideke ŋanuŋ mer aͤŋ nokaŋ aff konu*ngens* tiaͤnara

Kap. 132.

Herbrand Widferning blir konung Didriks man.

Konu*n*g tidrik ſporde till eŋ maŋ ſoŋ ŋerbra*n*d ŋet*er* ſoŋ ſo*m*ma kallade widferni*n*g . tÿ atŋaŋ war eŋ landfaͤring/ ŋaŋ ŋaffde wa*r*it naͤr ma*n*ga ŋøffdi*n*gia *for nordaŋ ŋaffuit/ oc i grekeŋ . ŋaŋ kaŋ alla ŋa*n*da maall . oc ſider ŋaŋ aͤr eŋ meklug kaͤmpe ŋaŋ koŋ till didriks oc wart ŋans maŋ oc rad . tÿ ŋaŋ war eŋ wiiſ maŋ . ŋaŋ førde k*onungens* banner lenge ſidaŋ .

*Bl. 73.

Kap. 133

Ofred emellan konungarne Osantrix och Aktilius. Konung Osantrix' girighet. Om hans tre resar.

I thenna tid war mẏkin ofrid . mellom oſanttrix konung oc attilia konung . oc fingo ymſa ſiger . konung attila hafde mẏkit økt ſit rike/ oc alla vnte hanum got i hans land . oc wildo noduga miſta hanum . Oſanttrix konung haffde annat ſin i alderdomen . æn i vngdomen . folkit vnte hanum litit got . oc mæſt hans egna riddara oc ſwenna ſom læn haffdo aff hanum . tẏ han bar ſielffuer ræntana op/ oc the haffdo lænit/ the førdæ oc aldrig ſa manga peninga till hanum at hanum nøgde . tha wiſte ængen hwar thz bleff/ hunger oc tørſt haffde the nog . i hans gard . tha han encte orlig haffde/ tha ſkattade han ſare ſit egit land . oc lagde vndir ſig oc ſẏna frænder andra manna eghor thz war hans mæſte idan tha han hema war/ tha han war i orløg . tha bade alla till gud . athan ſkulde aldrig ater koma . two reſor fuldo hanum en het vnulff oc annar awidtro . then tredia reſo ſende han till ẏſunger konung han het odgeor han la vti en ſkog . atgøma konung yſungs land.

Kap. 134.

Konung Aktilius sänder bud till konung Didrik om hjelp, och drager med honom in i Wilkina land. Konung Osantrix möter dem. Konungarnes strid.

Koning attilius ſende ſit bud till oſanttrix konung oc bød hanum winſkap oc kerlek . han fik bud igen at oſanttrix wilde ekke warda hans win Sidan ſænde konung attilius ſit budh till didrik aff bern/ oc bed-

des hielp aff hanu*m* ko*nung* didrik ſwarade ſa . Jak will hanu*m* ge*r*na hielpa hwat iak kaŋ . oc giorde ſig ſtrax redo / oc red vtaff berŋ mʒ v^C ridda*ra* oc alla hans kæmp*ar* . Haŋ koŋ till attila k*onung* . tha haffde *haŋ ſamnledh eŋ her / Sidaŋ drogo the iŋ i wilcina land . brende oc ſkina ſlot oc ſtæder oc ſlo ther mÿkit folk i hæll / oc mÿkit rÿmde vndaŋ themŋ / tha koŋ Oſanttr*ix* k*onung* mot theŋ . mʒ eŋ ſtoraŋ hæær . oc byriade at ſtrida ma*n*neliga . ther ſtÿrte mæng*er* raſker dreng . herbrand rider fraŋ mʒ h*er* didriks ba*n*ner . haŋ hugger vpa bade hænd*er* . manghen ſtørte død for hanu*m* / her didrik rider æffter hanu*m* mʒ ſÿnæ kæmper . the hugga mʒ mÿkit hugmod . oc røna ſiŋ ſwerd i hardoŋ hielmo*m* . oc ſtarka*m* brÿnior. / her didrik oc hans ægna kemper the gøra ſwa ſtora*n* ſkada och rida mit i gømoŋ hæreŋ oc hugga me*n* oc hæſta oc kaſta hwar død vppa a*n*naŋ / oc ængen ſpeſʒ ſtar for theŋ hwar the tilko*m*ma.

*Bl. 73. Verso.

Kap. 135.

Konung Osantrix' flykt. Widikes fångenskap. Konung Didrik rider hem till Bern, men Wildeſer stadnar i Susa.

tha koŋ mot theŋ hiŋ ſtarke reſe widwlff mʒ theŋ ſtangeŋ . widike war tha fræmſt aff didriks me*n* . reſeŋ ſlog till hanu*m* mʒ ſi*n*ne jarnſtang ſa at haŋ ſtørte till jordeŋ aff ſino*m* hæſt . thʒ ſag heÿne de cleÿne haŋ tog ſ*trax* widikes ſwerd mi*m*mi*n*g oc ſkøtte wædeke enete mer Oſanttr*ix* folk ga*n*ga fraŋ ma*n*neliga . oc warda mÿkiŋ ma*n*na ſkada / h*er* didrik ſkynnade ſina me*n* fraŋ . oc bad theŋ hugga mʒ

mẏklo hogmod . oc lat*er* wilcina m*e*n ke*nn*a wor stora hwg . sid*a*n worde hans me*n* halffuo wredare a*n* før / oc bruto hwem the*n* spesz the tilkomo / Tha flẏdde osantt*ri*x ko*nung* . oc lagh th*er* ige*n* aff hans [folk] v^c^ døda*r* me*n* / oc aff ko*nung* attilius me*n* waro døda*r* iij^c^ me*n* . Tha kom herding osa*n*tt*ri*x broder son tit som widike lag han kende hans skioll / tẏ lot han *Bl. 74. binda hanu*m* oc førde*n* bort* mz sik / oc flẏdde hwat ha*n* kunde . tha fik osa*n*tt*ri*x ko*nung* osiger oc for hwar hem i sit rike . Osanttrix ko*nung* lot kasta wideke i tornit . D*idrik* fulde attilio ko*nung* till susa / oc lag th*er* om nattana. / om morgone*n* red ha*n* ta*r*dan oc till bern . tha haffde han mist lx me*n* . wildefer sagde till d*idrik* ko*nung* oc bad hanu*m* loffua sig atbliffua th*er* igen nog*ra* daga . jak will ald*re* ko*mm*a till bern igen før a*n* jak weet om wa*r*dike a*r* liffwand*is* eller død . ko*nung* d*idrik* sagde bliff her sa lenge tik ta*r*kkis . sida*n* dwald*is* han na*r* attilia ko*nung* .

Kap. 136.

Wildefer far på jagt med konung Aktilius, och dräper en björn. Ysung Lekare kommer till Susa.

En dag ther effte*r* for attilia ko*nung* i skogen . at weda diwr . mot afftane*n* / for han hem ige*n* oc hans me*n* mz honu*m* / wildefer bleff i skoge*n* allene mz two stora hunda . ha*n* fik se en stora*n* biorn / oc søkte st*ra*x at hanu*m* mz sina hunda oc drap ho*nu*m oc flog hwdana aff hanu*m* . oc bar lønliga skinnet hem mz sik . tha kom ẏsung hin goda lekara*r* aff bern oc till attilia ko*nung* . han wilde oc ge*r*na wita om widike war leffuand*is* eller død . lekarna mwgo wa*r*ll fara mello*m* stora h*er*ra . a*n* thz osrid a*r*.

Kap. 137.

Wildiſer och Ysung Lekare draga in i Wilkina land, till att spörja efter Widike. Huru Wildiſer låter sy björn-skinnet omkring sig, och reder sig till som han vore en björn.

Wildefar ſagde ýſung lekare athaŋ wilde aldre komma till berŋ. før æŋ haŋ haffde widike mʒ ſig antigge liffuandis eller død. ýſung ſwarade jak will hielpa tik hwat iak kaŋ. wildefer ſagde till attilia konung. jak will fara till wilcina land. till myna frender. oc koma ſtrax igeŋ/ konungeŋ bad hanum rada om haŋ wilde haffua ſinæ riddara mʒ. tha ſkulo the ſýlgia tik/ wildefer ſwarade jak will haffua ýſung lekara mʒ mik oc ænga *flere. Sidaŋ gingo the tædaŋ/ tha the komo vtaŋ fore ſtadeŋ. tha tog wildefer ſit biørŋ ſkiŋ oc lot thʒ ſøma om kring ſig. ýſung war eŋ klog maŋ. haŋ redde hanum ſa till ſom haŋ haffde warit eŋ biorŋ. Sidaŋ lagde haŋ eŋ toring om hans halſſ. oc ledde hanum mʒ ſik till thes the koma i wilcina land. ther møtte honum eŋ maŋ/ haŋ ſporde hanum om Oſanttrix konung war hema. haŋ ſwarade/ haŋ ær wiſt hema. oc faat folk nær hanum. ýſung ſporde roſar haŋ nogot aff theŋ ſiger haŋ fik aff attilia konung. jak hører hanum encte roſa ſagde haŋ vtaŋ eŋ kempe haffuer haŋ aff didriks meŋ. hwat heter haŋ ſagde ýſung. ær haŋ liffuandis eller død. mannen ſwarade haŋ ær liffuandis/ oc heter wideke welandſſoŋ tog ligger haŋ i tornit oc ſtora fiætra om hans beeŋ. iak wenter athaŋ kommer aldre liffuandis tædaŋ/ the ſkildis tha att/

*Bl. 74. Verso.

Kap. 138.

Huru björnen hoppade för konung Osantrix, medan Ysung slog sin harpa.

ẏſung koŋ till ſlottit oc gik iŋ fore konungeŋ. konungeŋ bad hanuŋ wælkomeŋ wara / konungeŋ talade till hanuŋ / hwat kant tw at lekæ hwi heter tw theŋ beſztæ lekare i wærildena war / ẏſung ſwarade jak wænter iak kaŋ alla the lekæ ſoŋ i wilcinæ landære bade a harpor oc fidlor oc alſkøns ſtrengelek. konungeŋ lot hænta ena harpæ. ẏſung ſlog ther vti thꝫ beſztæ ſoŋ haŋ kunde / hans bioŋ hoppade ſa vppa golffuit ſoŋ haŋ ſlog for hanuŋ. haŋ kallade biorneŋ wiſa leoŋ. konungeŋ oc alla hans meŋ thakkade hanuŋ oc kallade hanuŋ theŋ beſztæ lekare ſoŋ wara matte. biorneŋ ſtadde engeŋ till ſig ga. vtaŋ yſung lekare.

Kap. 139.

Konungen vill se flera lekar af Ysungs björn.

Konungeŋ ſporde kaŋ tiŋ bioŋ ecke fleræ lekæ. ja ſagde yſung. haŋ kaŋ alla handa lekæ iak ſag aldre eŋ klokare bioŋ / Sidaŋ gingo the i ſæng. at ſoffua. Annaŋ dag bad oſanttrix konung athaŋ mattæ ſe flera *Bl. 75. lekæ aff *ẏſungs bioŋ oc wilde ſla ſinæ weda hunda till hanuŋ. ẏſung ſwarade. illa talar tw nw herre. at tw wilt lata tina hunda bita miŋ bioŋ / iak will ekke hanuŋ miſta for alt thꝫ tw egher / biter haŋ nogeŋ aff tinæ hunda tha warder tw wreder oc later ſidaŋ dræpa miŋ bioŋ. tog wet iak athaŋ wær ſig æ mædaŋ haŋ kaŋ. konungeŋ ſwarade tw mat mik ekke

ſønia̕ hwat iak aff tig bed*is* oc enge*n* aff my*na* men ſkola̕ tin biorn nokot gø*ra* ẏſung worde gøra ſom ko*nunge*n wilde/ tha haffde han hørt folkit tala ther om i hwart hws/ wideke lag oc gaff ther wa̕ll acht vppa.

Kap. 140.

Konungen och hans män gå ut af slottet, till att se på björn-leken.

Vm morgonen a̕fftir . tha gik ko*nunge*n wt vppa en fagher wall oc widwlff reſe i ſtarka jernlenker han matte ecke løſſ ganga wtan han ware i ſtridh Awinrod broder hans ledde ha*nu*m oc the haffdo encte harniſk vppa/ oc a̕ngen aff konu*n*ge*n*s men . tha gik wtaff ſlott*i*t hwart thʒ barn bade q*ui*nnor oc ma̕n. oc ſkulde ſkoda thenne leek . widike war ſakt i torn*i*t ther han lag . at ẏſwng lekara war ther . tẏ wa̕nte han ſig nokon hielp aff ha*nu*m.

Kap. 141.

Om björn-leken. Konung Osantrix' och resarne Awinrods och Widulfs död.

Videke brøt aff ſik jarnen thʒ ma̕ſte han kunde/ tha løſte ko*nunge*n lꝓ ſtora hwnda . the lopo at biornen alla i ſender . biornen tog en hin ſtørſte hund . om a̕fftirſøtarna/ oc ſlog ther mʒ ꝓij the hwnda i ha̕ll . tha wredd*is* ko*nunge*n oc drog ſit ſwerd . oc hiog biornen twert oue*r* rẏggen/ ſwerd*i*t bet ekke tẏ at brẏnian war vnder biorn ſki*n*net . wildeſer ſprang op oc fik ſit ſwerd aff ẏſung lekare oc hiog vpa

konungens halſſ ſa at affgik huffuodit. ſidaŋ hiog haŋ till awindrod reſe oc gaff hanum bana ſaar/ ſidaŋ ſlog haŋ widwlff theŋ ſtarkaſte reſe i haͤll. ther lot oſanttriꝓ ſit liiff/ oc two reſe mʒ hanum.

Kap. 142.

Widike blir lös ur sitt ſängelse, och rider bort tillika med Wildiſer och Ysung.

*Bl. 75. Verso.

Konungens meŋ *lopo hwar ſiŋ waͤg. the wore alla raͤdde ſidaŋ konungeŋ fioll/ oc ſworo at eŋ dyaffwll war i biorneŋ. wildefar løp iŋ vppa ſlottit oc ropade/ hwar eſtw waͤdeke myŋ gode weŋ/ tha haffde widike ſunder ſlagit torŋ dørernaͤ oc kom wt till hanum the gingo ſidaŋ om ſlottit oc ſlogo i haͤll ꝓvj meŋ/ toge ther ſidaŋ godaͤ haͤſta oc god wapŋ. tha faŋ widike hwar ſkimling ſtod. tha wart haŋ glad aff alt ſit hierta/ oc fik haŋ alt ſit harniſk igeŋ vtaŋ ſit ſwerd mymming./ thʒ harmade hanum aldre meſt. tha reff wildefer vtaff ſig biorŋ ſkinnet. tha oſanttriꝓ meŋ thʒ ſago. athaŋ war maŋ oc ekke trwll/ tha angrade them ath thera herre war ſwo illa ſwikeŋ/ the fingo theris harniſk oc waͤriaͤ oc wilde gerna hempna hanum. thʒ ſag wideke/. ſidaŋ ſprang haŋ vppa ſkimling oc flydde hwat haŋ matte/ wildefar oc yſwng folde hanum/ gwll oc ſilff haffde the nog mʒ ſig. the rido mer om nattena eŋ om dageŋ till thes at the komo till Attilia konung. Attilia fagnade them waͤll. oc war allaͤr gladaſt wid widekis komo/ oc ſporde hwre haŋ taͤdaŋ ſlap. widike ſagde hanum alt/ hwre [haŋ] farit haffde. Attilia ſagde thʒ aͤr ſant. konung tydrik aͤr eŋ fultage maŋ oc koſteliga tiaͤnare haffuer haŋ/

oc fultage ke*m*par oc mag th*z* well kalla god ſtalbroder ſom ſwa hielp*er* a*n*nan aff nød . ſo*m* nw war hulp*i*t war*is* gode wen widike / oc borde tik wildefar ther wa*e*ll god løn fore / tw haffu*er* giort mik fridh for oſanttr*i*p ko*nung* . oc fik han nw en ſma*e*lugare død a*e*n ha*n* haffde fallit i ſtrid . jak bød hanu*m* offta *winſkap . oc ha*n* ekke haffua wilde. *Bl. 76.

Kap. 143.

Widike kommer till Bern, och får spaning om sitt svärd, Memming.

Videke wildefer oc ẏſwng . togo loff oc ridu ſida*n* till bern till d*idrik* k*onung* . konu*n*ge*n* war glad*er* wid widekes koma . oc ſporde h*anum* hwre ha*n* ta*e*dan kom / ha*n* ſagde hanu*m* hwre farit haffde . d*idrik* ko*nung* thakkade wildefer oc wort ha*n* priſat ou*er* alla land . Et ſi*n*ne ſporde k*onunge*n widike hwi ha*n* war ſa oglader . wideke ſagd*is* ald*r*e glad*er* warda før ha*n* ſpør hwar mi*m*mi*n*g a*e*r bliffue*n* . ffi*n*ner jak then ma*n* ſom hanu*m* ba*e*r. / tha ſkall jak antigge lata mit liiff eller haffua h*anum* ige*n* . ko*nung* d*idrik* ſwar*a*de wa*e*r glad . mi*m*mi*n*g a*e*r her i my*n* gard . th*z* haffu*er* heẏne de cleẏne han tog th*z* tha tw waſt falle*n*.

Kap. 144.

Konung Ermentrik bedes hjelp af konung Didrik emot Runsten Jarl.

Tha kom k*onung* Erme*n*triks bud . till k*onung* d*idrik* aff bern athan ſkulde ko*m*ma till rom m*z* all then makt han kunde aff ſtad koma . k*onung* tẏdrik giorde ſik

redo mʒ v^C wapnade meŋ vtaŋ hans ægne kæmpe/ tha talade widike till heim/ ſa mik mit ſwerd mimming igeŋ/ heim ſwarade/ lena mik thʒ i thenna færd. tha wij heŋ koma tha ſkall thʒ tit wara. wideke nøgde ther wæll att. konung tidrik red till roŋ. konung Erentrik møtte hanum mʒ vj^M raſkæ meŋ. Nw rido theſſe two konunga vti eŋ jarls land. ſoŋ Runſteŋ heter. hanum forſmadde at ſkattæ till konung Ermentrik. the brende oc ſkende hans land. oc ſlogo ther mangeŋ maŋ. the komo for et ſlot ſoŋ kalladis gerimſheŋ/ oc brænde all bẏgdeŋ ther oŋ kring oc ſlogo thera pawluŋ for ſlottit. konung tidrik a theŋ ene ſidæ/ konung Ermentrik a theŋ annaŋ. ther lago the i two manade fore. oc kunde æẏ winna ſlottit.

Kap. 145.

Jarlens fall.

Eŋ dag red jarleŋ wtaff ſlottit ſielff vj^te oc wille ſe oŋ thera hollare hwat heller the ſoffuo æller wakade/ oc haffde till førende *innaŋ for porteŋ wapnat ſit folk. oc wilde haffua ſtolis vppa theŋ oŋ haŋ haffde ſet ſiŋ raŋ. tha haŋ koŋ fra[ŋ]. tha møtte hanum eŋ aff konung didriks hollare thʒ war hiŋ ſtarke widike/ tha iarleŋ ſag ſiŋ fiende rende haŋ ſtrax mot hanum. ſidaŋ drogo the theris ſwerd. oc hwggo vppa wideke/ the waro vj. oc haŋ war eŋ widike worde ſik manneliga/ oc hiog aff ſiŋ macht a jarlens hielm oc kløff huffuod oc brẏſt ſa ati beltit ſtodh ſidaŋ fiøll haŋ død till jordena. hans thienare rẏmde till ſlottit mʒ onda tidende.

*Bl. 76. Verso.

Kap. 146.

Kap. 146.

Widike förtäljer om jarlens dråp. Heyms smädelser.

Wideke red till her tidriks pawluŋ . konung tidrik oc alla hans meŋ ſtodo vtaŋ fore pawlunit / theŋ tykte at wideke haffde nogoŋ manheit giort . tẏ haŋ red ſa dolliga / the bade hanuŋ wælkomeŋ wæra . oc ſporde hanuŋ tidende / haŋ ſwarade / thenne jarll ær nw død . oc torffwa wij nw eẏ længer her liggia . the ſpordo ho hanuŋ drap . wideke ſwarade / Jak ær theŋ ſama ſoŋ hanuŋ felde død till jordena . heiŋ ſwarade / ekke tor tw ther ſa roſa aff / haŋ war ſa gamall eŋ maŋ . at eŋ kona matte hanuŋ wæll i hæll ſlagit haffua . oŋ hoŋ haffde kunnat hwgga mʒ ſwerd.

Kap. 147.

Widikes och Heyms träta och förlikning. Konung Ermentrik vinner slottet Gerimshem.

Tha wreddis wideke ok ſprang at heẏŋ oc grep mimmingx handfang . oc rẏkte ſwerdit fra heẏŋ / Nagelring kaſtade haŋ for hans føter . oc bød hanuŋ ſtrax till kamp . heiŋ tog nagellring op . oc ſagde / iak ær rede at kampa mʒ tik . konung tidrik ſprang i melloŋ . oc flere gode meŋ . oc wilde thʒ æẏ till ſtædia . wideke ſagde Aldrey ſkall mimming komma i ſina ſkida . før æŋ haŋ haffuer ſkilt hans huffuod . fra hans bwk / tẏ athaŋ hauer mik offta hwgmod giort / ſoŋ haŋ oc giorde tha iak lag oŋ kull ſlageŋ i wilcina land . tha matte haŋ mik wæll hulpit haffua . ſa / at iak ekke haffde grepiŋ wordiŋ / haŋ lot ſoŋ haŋ

*Bl. 77. *mẏŋ fiende war/ oc røſſuade mik mit ſwerd wtaff/ tẏ wet iak athaŋ ſkall ſiŋ løŋ haffua. ther fore ſa got ær nw ſoŋ a*n*nat ſiŋ. her tidrik talade till heiŋ/ oc ſtraffade hanuŋ ther fore. oc bad h*anu*ŋ forbidia wideke/ ſidaŋ ſwor heiŋ eŋ ed. at thꝫ war hans ſnak. oc gamaŋ ſoŋ haŋ till widike talade. oc encte ſpot eller hat. oc ther mꝫ bliffuo the forlikte/ k*onung* ti*drik* ſporde widike/ wolte tw jarla*n*s død. ja ſagde wideke. haŋ koŋ mot mik ſielff vjte oc ſidaŋ haŋ war ſlagiŋ tha rẏmde the. v./ k*onung* t*idrik* ſagde. tw ſkalt haffua ther god løŋ fore. oc myŋ kerleek. tw æſt eŋ raſk maŋ. oc fultage kæmpe/ k*onung* t*idrik* ſende et bud till E*rmentrik* k*onung*. oc lot hanuŋ ſigia at iarleŋ war død. tha haŋ thꝫ ſporde/ tha lot haŋ blæſa i alla ſina ludra. oc wapna alt ſit folk. oc ſtormade ſtrax till ſlott*i*t. ſa lenge at jarlans meŋ gaffuo ſlott*i*t. ſa at the aff gingo mꝫ harniſk oc haffuor./ k*onung* E*rmentrik* a*n*namede ſlott*i*t oc ſatte ther till høffuiſmaŋ. wolt*er* aff waſkenſteŋ. ſiŋ ſẏſt*er*ſoŋ./ Sidaŋ redo k*onungana* bade heŋ i ther*a* eg*i*t land igeŋ.

Kap. 148.

Om konung Sigmund i Tarlungeland, huru han fick Sissebe, Nydung konungs dotter af Yspania.

Eŋ kon*ung* ſoŋ het ſigmu*n*d. haŋ radde for et rike ſoŋ het tarlwnge land. haŋ war eŋ riker maŋ oc eŋ mektug kæmpe. haŋ ſænde bud till nẏdu*n*g kon*ung* aff ẏſpanea/ oc bedd*is* till dott*er* hans. hoŋ het ſiſſebe. hoŋ war bade wiiſſ oc fagher/ k*onungen* fagnade

thē wæll . oc ſagde / Jak will æÿ mi*n* dott*er* ſa wt ſænda mʒ ſa ſaa me*n* tog haffu*er* iak ſport at ſigmu*n*d ær eŋ wæll bÿrdog ma*n* oc mektug kæmpe . will ha*n* ſielffu*er* hiid koma mʒ riddare. oc ſwe*n*na . tha will iak g*er*na giffua hanu*m* mÿna dott*er* . ſida*n* begaffuede ha*n* ſændebnden . oc lot them hem fara. / the komo hem oc ſagde ther*is* h*er*re . hwat ſwar ſo*m* the ſingo / *Tha giorde k*onung* ſigmu*n*d ſik redo . oc redh till ÿſpania mʒ iiij^c riddar*a* . koſteliga wt redde . Nidu*n*g k*onung* ſende bud mot hanu*m* . oc vntſik hanu*m* ganſʒke wæll . Tha . ſigmu*n*d war kome*n* till ÿſpaniea . Tha byriade hau ſit tall . till konu*n*gx dott*er* . k*onung* N*idung* ſwarade hanu*m* wæll . oc gaff ha*num* ſina dott*er* . oc lot biwda ther till h*er*re oc førſtæ riddar*a* oc ſwe*n*na . oc giorde brÿllop før æn the ſkild*is* att . Nidung k*onung* gaff ha*num* ſtora borger oc halfft ſit rike . Oc ſin ſon ortwanger*is* gaff han a*n*nan helfftena . oc giorde hanu*m* k*onung* offu*er* ÿſpanea . tÿ athan war ſielff en gamall man . brÿlløp*it* ſtod i .v. daga . Sida*n* red k*onung* ſigmu*n*d hem oc hans huſtrv mʒ ha*num*.

*Bl. 77. Verso.

Kap. 149.

Konung Drasolfs budskickning. Konung Sigmund befaller sitt rike åt grefvarne Herman och Hartwen, och drager bort att hjelpa sin svåger.

Tha ha*n* haffde hema warit i viij daga. tha komo ther two ſændeme*n* fra en konu*n*g draſolff het . han haffde k*onung* ſigmu*n*ds ſÿſt*er* . han bedd*is* hielp aff ſigmu*n*d k*onung* . oc bad ha*num* till ſik ko*m*ma . han orligade vpa et land ſom talinge land kallas / k*onung* ſigmu*n*d ſwarade . Jak ſkall my*n* ſwag*er* hielpæ hwat iak ka*n* .

Sid*a*ŋ ſamlade ŋaŋ folk offue*r* alt ſit rike . oc redde ſik ſa athaŋ wilde borte wara et aar . Rik*i*t beffalte ŋa*ŋ* two greffuer. / theŋ ena ŋet ŋerme*ŋ* oc theŋ *an*naŋ ŋet ŋartweŋ . oc bød them ſtanda ŋans ŋwſt*r*v waͤll fore . the ware fultage me*ŋ* oc kloka . tẏ trodde ŋaŋ them ganſʒe waͤll . oc bød them wa*ra* drotni*n*geŋ lyduge . ſid*a*ŋ red ŋa*ŋ* till draſolff k*onung* . Draſolff ŋaffde tha iij^C riddar*a* . alʒ ŋaffde [ŋaŋ] vij^M folk . k*onung* ſigmu*n*d ŋaffde aͤẏ mi*n*d*r*e folk . the orligade i pullia / oc wu*n*no ther myki*ŋ* priiſſ.

Kap. 150.

Grefvarnes samtal med drottning Sissibe.

Greffwarne regerade nw k*onung* ſigmu*n*ds rike . Eŋ dag gik ŋartweŋ till drotni*n*gene oc talade till ŋe*n*ne oc ſagde / i wita well at thʒte rike oc alt thʒ
*Bl. 78. i aͤgaͤ *ŋaffuer iak i mẏnaͤ waͤria / oc nw will [iak] ſigia ider ŋwat iak ŋaffue*r* taͤnkt . Jak will ŋaffua ider till my*ŋ* aͤkta ŋwſt*r*v . oc ſkulaͤ wij bada egaͤ ŋwat iak i waͤria ŋaffue*r* . oc tror iak aldreẏ at k*onung* ſigmu*n*d ko*m*mer nogo*ŋ* tiid igeŋ / om thʒ oc ſwo ware athaŋ ige*ŋ* komaͤ tha will iak thʒ*t*e rike waͤria for ŋanu*m* . om tw will ſom jak . / Jak aͤr eŋ baͤdre kaͤmpe aͤŋ ŋa*ŋ* aͤr . Drotni*n*geŋ ſwarade / tw mat ekke tala ſa daŋ ord . till mik . jak will enge*ŋ* ma*ŋ* ŋaffua . før aͤŋ mi*ŋ* ŋe*r*ra ŋem komber . Jak will giffua tik till at tw ſa darliga talat ŋaffue*r* . gør tw thʒ mer tha ſkall [iak] ſigia thʒ for mi*ŋ* ŋe*r*ra . tha far tw ther brot fore . oc late*r* ŋaŋ tik ſnart ŋaͤngia . ŋa*ŋ* ſwarade tw ŋaffue*r* waͤll ſport at iak aͤr waͤll ſa riker ſo*m* ſigmu*n*d k*onung* . oc ŋaffue*r* iak bade land oc rike / ŋoŋ ſwarade / thʒ

tw atte halffua wærildena. tha æſtw all likawell konung ſigmunds ſweŋ. oc hanum will jak haffua oc aldreẏ tik. oc tala her aldreẏ mera om. [om] tw wilt beholda tit liiff/ oc ſa gik haŋ fra henne. oc till ſiŋ ſtalbroder hermeŋ. oc ſporde hanum hwre haŋ ſkulde ſiŋ wilia framkomma./ hermeŋ ſwarade/ jak ſage gerna at tw thiŋ onda wilia offuer gaffuæ. will tw thz ængaledis offuer giffua. tha warder jak tik hielpa mz ord oc rad. hwat iak kaŋ. hartweŋ ſwarade thz duger ekke at løna. Jak ſkall komma mit ærinde fram. eller iak ſkall dø ther om. eller hoŋ ſkall lata ſit liiff ther fore. tha gik hermeŋ mz hanum till drotningenæ/ Drotningeŋ fagnade hermaŋ well ſidaŋ byriade haŋ ſit tall a hartwenſ wegna. Drotningeŋ ſwarade ſom hoŋ før haffde giort/ oc wart ganſzke wred vppa hermaŋ. tẏ gik haŋ bort till ſiŋ ſtalbroder oc ſagde hanum hennæſ ſwar./ Offta forſøkte hartweŋ thz ſamma ærinde mz drotningene oc fik ſwar jo wærræ.

Kap. 151.

Grefvarne ljuga på drottning Sissibe för konung Sigmund.

Sigmund konung oc draſolff konung ſkena oc brenna i pullia land/ *oc giorde ther ſtoraŋ ſkadæ. Sidaŋ wende the hem igeŋ hwar i ſit rike. Thz ſporde nw greffuana at konung ſigmund war komeŋ i ſit rike/ hartuŋ ſagde till hermaŋ. kommer konungeŋ hem tha ſiger drotningeŋ hanum hwat wij haffua talit till henna. oc mona wij tha faa mẏkiŋ wrede aff hanum. wij wærda finnæ her et annat rad vti. Sidaŋ gingo the till drotningena oc ſagde at the wilde fara till kon-

**Bl. 78. Verso.*

ungeŋ oc ſe hwre haŋ matte . hoŋ lot ſik ther wæll atnøẏa . Tha the koma till k*onungeŋ* tha ſagnade haŋ theŋ wæll . hartwŋ talade till k*onungeŋ* hemeligæ . Jak kaŋ ſigia ider ond tẏdende . iak mag thꝫ ekke tigia / tẏ thꝫ war i mẏnæ beffalni*n*ge mædaŋ i waro borto . tha i hemaŋ foro . tha tog thiŋ hwſtrv et ond rad for ſik hoŋ lot eŋ aff ſẏna trælæ liggia hooſſ ſik / tha wii wilde he*n*na thꝫ formena . tha ſagdis hoŋ oſſ beſigia wilia for tik / oc mattw oſſ nw dræpa lata oŋ tik tækkis / tog haffue*r* trælen manga nætte*r* legit i he*n*nes ſampne . oc ær hoŋ nw mꝫ hans barŋ . wij wildoŋ tik thꝫ ſigia før tw heŋ koŋ . k*onungeŋ* ſwarade / liwga i vppa he*n*na . tha ſkall thꝫ gella beggis idra liiff / the ſworo at thꝫ war alt ſant . ſoŋ the ſagde / k*onungeŋ* ſagde gode wenner hwat ſkall iak gøra aff the*n*na kona ſoŋ ſik haffue*r* ſa illa at borit . Jak will lata hengia he*n*næ eller lata ſtingæ he*n*na øgoŋ wt . oc hwgga he*n*na ſøtarna aff . oc ſendæ he*n*na ſa fader ſiŋ / hartwŋ ſwarade later føræ he*n*na i eŋ ſkog . ſoŋ kallas ſwana ſkog . ther ær ængeŋ lands wæg . oc later ſkæræ he*n*na twngæ aff . oc liſſuæ ſid*a*ŋ ſa lenge ſoŋ hoŋ kaŋ . k*onungeŋ* ſagde at thꝫ war et got raad . oc
*Bl. 79. bad thøŋ *føræ he*n*ne i ſwana ſkog.

Kap. 152.

Grefvarne föra drottning Sissibe ut i Svana skog. Sigord Svens födelse. Grefvarnes slagsmål. Drottningens död.

Sidaŋ rido the heŋ till drotni*n*geŋ . tha hoŋ ſag at the komæ / tha war hoŋ glad oc wæntade ſig god tidende aff ſiŋ he*rr*e . hartwŋ talade till henne . k*onung*

ſigmu*n*d ær hem kome*n* han ligger her i ſwana ſkog . mʒ all ſin her . oc bad at tw ſkulde koma till hanu*m* . wij ſkulom fylgia ider tit ſom han oſſ bedit haffu*er* . Drotni*n*gen ſwarade . ge*r*na will iak till hanu*m* fara . læt mik ena mø haffua mʒ mik . he*r*ma*n* ſwarade / thʒ ær ekke lang wæg tẏ torff tw enge*n* mø haffua mʒ tik / ſida*n* folde the he*n*na i ſwana ſkog . tha the komo vti en ſtoran dall . ther haffde aldreẏ me*n* føre komat . tha ſtigo the aff ſina hæſtæ / tha talade drot*ningen* aff mẏkin harm . hwar æſtw . ſigmu*n*d konu*n*g . hwi bas tw thenne me*n* mik hiit føræ . Nw wet iak at iak ær ſwiken / ekke haffu*er* tw mik allene ſwikit / tw haffu*er* oc ſwikit tit egit barn . hwn gret ganſzke ſarliga / Nw melte hartwn wij warda nw gøra ſom oſſ ær bedit . ſkæra twngona aff tit huffuod . oc føra ko*nungenom* . oc her ſkaltw lata tit liiff / herman ſwarade thenna qwi*n*na haffu*er* enge*n* ſak . fi*n*nom et a*n*nat raad / takom thenna hwnd ſom oſſ fẏlgier oc ſkærom hans twnga aff hans huffuod . oc førom ko*nun*ge*nom* . Neẏ ſagde hartwn / hon ſkall thʒ nw gællæ at hon haffuer oſſ illa ſwarat . oc ſkall hon nw ekke lenge liffua . he*r*me*n* ſwarade ſa hielpæ mik gud . tw ſkalt he*n*ne enete ont gøræ om iak kan tik thʒ formenæ / oc drog ſit ſwerd aff ſlida / i thʒ ſama fødde drotni*nge*n et fager[t] ſwen barn . oc tog hon et kar aff glaſſ . ſom hon haffde ſin drẏk i hafft oc ſwepte *barnit vdi et klæde oc ſtak i glaſkaret . oc legger ner ſik . Greffuana ſlogos faſt oc ma*n*neliga hartwn ſpernade mʒ ſin fot vpa glaſkarit ſa at thʒ kom vti ana . tha bar herme*n* ſit ſwerd op mʒ bade hænd*er* oc hiog vpa hartwns halſſ ſa at affgik huffuod*i*t . Tha drotni*n*ge*n* ſag hwr*e* barnet for mʒ a*n*nor ſiwke ſom hon førre

*Bl. 79. Verso.

haffde tha danade hon / oc bleff ſidan død . Herme*n* groff hennes lik nid . ſidan ſattes han a ſin hæſt oc rider till ſigmu*n*d k*onung*.

Kap. 153.

Grefve Hermans skilsmessa från konung Sigmund.

Nw ſporde ſigmu*n*d k*onung* hanu*m* hwar hans ſtalbroder war / hermen ſwa*ra*de wij wordo ſkelachtuge / thÿ han wilde dræpa drotni*n*gena . oc mik ønkade offu*er* he*n*ne oc wilde iak he*n*na hielpa . ſa lenge trætte wij h*er* om . at wij byriade ſlaſſ . oc iak wart hans død . drotni*n*ge[*n*] fødde en fagren ſon . hartwng ſperde hanu*m* vti ana . før æn han døde . k*onunge*n ſporde hwem witte drotni*n*gen barnit mik ell*er* trælen . ell*er* haffue i lughit vpa he*n*ne . herme*n* [*sagde*] thz ær ekke lughet / offta ſkeer at en man hænder ena darheit oc angrar thz lenge ſidan / oc mag all likawæll bliffua en dandema*n* / k*onunge*n ſagde gak bort fra mi*n* øgon / oc ko*m* aldreÿ mer for mik . iak will thin tianſt encte haffua . tÿ tw æſt wars h*er*ra ſwikar*e* . herme*n* red bort mz alla ſinæ me*n* . oc kom ald*r*e ſida*n* igen.

Kap. 154.

Sigord Sven fostras af en hind.

Thz glaſ kar dreff nider at ana . ſom barnit lag vti oc dreff vppa en ſand . oc watnit fioll wt / tha braſt glaſit ſunder oc barnit bÿriade at grata / tha kom ther en hind oc tog barnit i ſin mwn . oc bar thz op
*Bl. 80. i ſkogen . oc lagde thz *nær ſinæ barn . oc lot thz di ſik . oc fødde thz / thz beſzte ſom hon kunde . i et aar

wt gýmo*ŋ* . tha ars dagiŋ koŋ . tha war haŋ ſa ſtor oc ſtark . ſoŋ et iiij ara gamalt barŋ.

Kap. 155.

Om Mymmer Smed och hans broder Regen.

ther bodde eŋ ſmid ſoŋ my*m*mer het / æý lankt fra theŋ ſa*m*ma ſkog . haŋ war theŋ beſʒtæ ſmid ſo*ŋ* ma*ŋ* tha wiſte at ſigia aff / haŋ war giffter oc haffde ma*n*ga tiænara. / haŋ haffde encte barŋ mʒ ſýna hwſt*r*v . ther aff haffde the ſtora ſorg . ha*ŋ* haffde eŋ broder ſoŋ regeŋ het . haŋ war bade ſtor oc onder . tý for haŋ illa. tý haŋ war ſa mýkiŋ eŋ trwll karl . vpa thʒ ſidʒſta wart haŋ eŋ orŋ . theŋ wærſte ther wæra matte haŋ dræp*er* hwar theŋ ma*ŋ* haŋ ſeer . vta*ŋ* ha*n*s egeŋ broder hanu*ŋ* giorde haŋ encte / Enge*ŋ* wiſte oc hwar haŋ lag . vta*ŋ* my*m*mer hans broder.

Kap. 156.

Mymmer träffar Sigord Sven.

Eŋ dag gik my*m*mer i ſkog atbre*n*na kwll . haŋ haffde mʒ ſik triggia daga koſt . the giorde ther ſtora elda . / ſoŋ my*m*mer ſat wid eldeŋ / tha koŋ løpande eŋ litiŋ pilt . my*m*mer ſatte hanu*ŋ* i ſit knæ oc ſporde ho haŋ war . haŋ kunde hanu*ŋ* engeŋ ſkæll gøra / tý haŋ kunde encte tala . My*m*mer tog klæde oc ſwepte oŋ ha*nu*ŋ tý ha*ŋ* war føṙre nakiŋ / Tha koŋ ther løpande eŋ hind fraŋ till my*m*mer oc ſlikkade anlite oc huffuod opa barnit / ther aff wiſte my*m*mer at hindeŋ haffde føt barnit op . tý wilde ha*ŋ* ekke dræpa he*n*ne / haŋ førde barnet heŋ mʒ ſik / oc wilde ſig

ther eŋ ſoŋ vp ſøda tẏ haŋ enete barŋ haffde/ oc lot hanum giffua naffŋ oc kallade hanum ſigord . tha haŋ *war i*x* ara gamall tha war haŋ ſa ſtor oc ſtark at alle meŋ vndrade ther a/ tha wort [haŋ] oc ſa onder oc ilſkeŋ altiid ſlog haŋ my*m*mers ſmidia pilta oc the kunde ekke triffuas for hanum.

*Bl. 80. Verso.

Kap. 157.

Om Sigord Sven och Eckia.

My*m*mer haffde eŋ ſweŋ ſom ekkia het . haŋ war ſtørſt aff the *x*ij hanum tia*e*nte . Eŋ dag kom ſigord i ſmidia till ekkia . haŋ ſlog ſigord wid ørat . mȝ eŋ tang . ſigord tog ſẏna*e* winſtra hand i hans haar . oc ſlog hanum nid till jordena . tha lopo alla ſmidia drengena till ſigord/ haŋ rẏmde at døreŋ oc hiolt ekkia i haret . oc drog hanum mȝ ſik tit ſoŋ ther*is* huſbonde war . tha ſagde my*m*mer till hanum . illa gør tw at tw ſlaar mẏna pilta ſom mik ſkulo gangŋ gøra*e*/ tw gør enete vtaŋ ilt/ oc gørs tw nw ganſȝke ſtarker . thu ſkalt nw ke*n*na hwre got thȝ a*e*r at arbeyde . haŋ ledde ha*num* mȝ ſik till ſmidiana/ oc lagde et ſtort iarŋ i eldeŋ . oc fik ſigord ena ſleggia theŋ ſtørſta haŋ haffde/ tha jarneŋ war het . tha lagde haŋ thȝ vpa ſta*e*dit oc bad ſigord ſla . Sigord ſlog thȝ førſta hug . ſa at ſta*e*dia ſtokkeŋ riffnade oc ſta*e*dit ſlap nider i iordena/ Jarnet røk kring oŋ ſmidiana/ oc tongeŋ braſt i ſu*n*der/ oc ſleggia ſkafft*i*t braſt oc ſunder . My*m*mer ſagde aldre ſag iak et gri*m*mare ſlag . a*e* hwat aff tik warder ald*r*e duge*r* tw till erff-uode . Sigord gik i ſtuffuna oc ſatte ſik nider oc tagde .

Kap. 158.

Sigord Sven dräper Regen.

Mymmer tænkte ther altiid a hwre han ſkulde thenne ſwen forgøra . tÿ han frÿktade altiid for hanum . han gik tha bort i ſkogen till then orm ſom hans broder war oc ſagde till hanum . Jak ſænder till tik en vngan man . genſtan han komber ſa drep hanum ſtraxo *Sidan gik mymmer hem/ Annan dag æfftir tha bad han ſigord ga i ſkogen oc brenna koll/ ſigord ſwarade Wiltw wara mik ſa god her effter . ſom tw haffuer warit her till . tha will iak gøra hwat tw bider/ Mymmer fik hanum win oc mat till ixo daga ſødæ/ oc ena ſtora øxa/ oc wiiſte hanum ſidan i ſkogen tit ſom ormen lag . Tha han kom i ſkogen . tende han op en ſtoran eld . ſidan ſatte han ſik till oc att . han att oc drak i ena maltiid/ thz hanum war tænkt i ixo daga . Sidan talade han wid ſik ſielff . Nw er iak well metter . oc næpliga koma then man nw fram . at iak torde æÿ ſlaſſ mz . tha kom then ſtora orm tha ſagde han æn mik tÿkker iak warder bøn hørd . iak far nw at røna min ſtarkkleek . han ſprang at elden oc fik en ſtoran brand . oc ſlog ormen i huffuodit ſa at han danade/ ſidan ſlog han hwart hwg effter annan . till theſſ at ormen war død . ſidan tog han ſÿna øxa oc hiog hanum huffuodit aff . han ſattis tha nider oc hwilte ſik . oc war tha faſt trøtter . tha led faſt mot qwelden ſa athan kunde ekke hem rekkia/ oc ekke wet han hwat han ſkulde . fa till matt . han hengde ſin kætill offuer elden . oc hiog hanum full aff ormens køt . tha thz war ſodit/ ſtak han handena i kætillen oc wilde ſmaka ſodit . thz brende hanum vpa fingret tha ſtak han handena i mwnnen . oc ſodit

*Bl. 81.

liop nider i halſeŋ . tha kunde haŋ genſtaŋ ſugla maall . ther ſato two fugla vppa eŋ quiſt/ theŋ ena ſagde bæter matte thenna maŋ hem fara oc dræpa mymmer tŷ haŋ ſende hanum i dødeŋ/ tha war eŋ dropa aff ormens blod pa hans hand haŋ kunde thȝ ekke twa wtaff tŷ at thȝ war ſa hart ſom et horŋ/ oc ſidaŋ for haŋ aff ſinæ clæder oc ſølade ſik all i ormens blod . et lønnaløff lag mellom hans hærdar tŷ kom *ther engeŋ blod vpa . tha wart haŋ hard ſom horŋ vtaŋ ther ſom løffwit hade legad.

*Bl. 81. Verso.

Kap. 159.

Sigord Sven dräper sin ſosterſader, Mymmer Smed.

Sidaŋ gik haŋ hem oc haffde ormens huffuod i ſina hand . thȝ fik ekkia at ſee . oc gik till mymmer oc ſagde at ſigord kom oc haffde ormens huffuod . oc wet iak engeŋ rad vtaŋ løpa at ſkogeŋ/ ho ſom mag . haŋ ær nw ſa illa wred . ware wij æŋ nw flere æŋ ꝓij . tha ware haŋ allas wara død . the lopo alla till ſkogꝓ vtaŋ mymmer allene/. haŋ gik mot ſigord oc bad hanum wara wælkomeŋ . Sigord ſagde tw ſkalt ekke wælkomeŋ wara/ thȝta huffuod ſkaltw gnaga ſom eŋ hund . Mymmer ſwarade iak will gerna bøta hwat iak brutit hauer mot tik . Jak wil giffua tik eŋ hielm . ſkioll oc brŷnia ſom alla wapna ær beſȝt oc iak haffde giort herding konung i nogard . iak will giffua tik eŋ hæſt ſom grane heter haŋ ær fød af brŷnilda ſtodh/ oc et ſwerd will iak giffua tik ſom gramer heter thȝ ær alla ſwerda beſȝt . Sigord ſwarade lat mik ſe theſſe wapŋ . Mymmer gik oc hemptade wapeŋ . haŋ fik hanum førſt benwapŋ/ ſidaŋ ena brŷniæ . Sigord wapnade ſik thȝ beſȝta haŋ kunde/ ſidaŋ ſatte haŋ hielm a hans huffuod . oc

hengde ſkiollen a h*an*s hals . ſidan fik han hanu*m* ſwerd*it* . Sigord drog ſwerdet oc hiog . my*m*mer bana hwg.

Kap. 160.

Sigord Sven kommer till Bryni'das slott, får hästen Grane, och rider till konung Ysung i Britania.

Tha gik ſigord tædan oc ſporde wægin till th*e*n jomfrw ſom brẏnilda het . ther gik then hæſt ſom my*m*mer gaff hanu*m* . han kom vti en ſkogh ther ſan han et ſlot for ſik/ han gik till porte*n* oc porten war læſt . tha ſlog han porte*n* all j ſtẏkke/ oc gik ſa in i borgena . Th*e*r kom mot hanu*m* vij portholla rana/ oc wilde dræpa h*anu*m . Sigord drog ſit ſwerd . oc ſlog them alla i hæll/ Tha lopo riddara oc ſwe*n*næ till th*era* wapn/ *oc wilde dræpa hanu*m* . han werde ſik *Bl. 82. drengeliga thȝ fik at wita hin ſtolte brẏnilda . ho*n* ſagde/ Jak wet hwat ma*n* thȝ ær . thȝ ær ſigord ſigmu*n*dſſo*n*/ hade han ſlagit vij aff mẏna riddara . ſom han haffuer nw ſlag*it* vij trælæ han ſkulde mek lika well wælkome*n* war*a*/ hon gik till ſẏna ridd*ara* oc ſwena/ oc bad them ekke læng*er* ſlaſſ mȝ hanu*m* . ho*n* ſporde tha ho han war . Jak het*er* ſigord/ hon ſporde aff hwat ſlekte ha*n* ſødder war . han ſagde han wiſte ther encte aff/ weſtw thȝ ekke at ſye mik tha will iak thȝ ſygia tik . thin ſader het*er* ſigmu*n*d ko*nung* . thin mod*er* het ſibcke . Thw ſkalt mik w*ara* wellkome*n*/ hwart haffu*er* tw tænkt tik/ hit ſagde ha*n*/ My*m*mer my*n* foſter ſader bad mik her taka en hæſt . ſom grane heter . wiltw vnna mik hanu*m*/ thȝ ær my*n* bøn till tik/ kantw hanu*m* ſonga iak will h*anu*m g*er*na giffua tik oc w*ara* tik till godo hwar iak kan . Tha ſende hon manga me*n* at taga hæſtin/ the waro

borto en ganſkan dag . oc kunde hanum ekke ſaa . Annan dagin ſænde hon ꝯij men at taga hæſtin / the kunde hanum ekke heller fonga . tha bad ſigord fongæ ſik beſȝlit . han gik ſidan till hæſtin . hæſten gik mote ha*nu*m . Sidan lade han ſadell oc beſȝill vpa hæſtin / Oc takkade hin ſtolte brynilda / oc red tædan hwat han kunde till et land ſom britanea het*er* . th*er* war en konu*n*g ſom yſung het*er* / han haffde ꝯj ſøner . Sigord ſagde h*anu*m ſina tiæniſtæ . k*onunge*n tog hanum i ſit rad . oc lot h*anu*m føræ ſit egit banner ſa offta ſom han ſtridæ wilde

Kap. 161.

Om konung Aldrian i Nyfflingaland, och hans drottning, huru hon blef hafvande af en Elf.

*Bl. 82. Verso. En konu*n*g ſom het aldrian oc radde fore *nøfflungeland . hans huſtr*v* war yrian k*onungs* dott*er* En tiid war hon drukken . tha k*onunge*n war æy hema i ſino rike . oc war ſofnad i he*n*ne greſgard . tha kom en man oc haffde winſkap mȝ he*n*ne ſa at tha hon waknade tænkte [*hon*] at thȝ haffde wa*r*it aldrian ty alle ty wort then ma*n*nen bort worffuen / Nogot efft*er* wort drotni*n*gen twng / i thȝ kom en man till he*n*ne / oc ſagde / iak egar thȝ barn tw gar mȝ oc iak ær en Elff . woꝯer thȝ barn*i*t op . tha ſig hanum ſit fæderne oc ængom androm . Jak mener thȝ worder et ſwenbarn / oc offta ſtadder i nød . oc mykin man for ſik / hwart ſin han komb*er* i nød . oc wenter ſik ængen hielp / tha kalla a fader ſin han hielp*er* h*anu*m nog tha han torff / i thȝ hwarff elffuen ſom en ſkugge / ther æffter fødde drotn*in*gen [*et*] ſwenbarn . oc kallade haghen ſon aldrians k*onungs* . Tha han war iiij are

gamall . gik han i leek mz ſwenom . [*han war*] harder - oc ſtarker oc iller at widerſas . tẏ hanum war forekaſtad . tẏ han war likare trwll æn man / ther aff wredgad*is* han oc gik till en ſpegell . oc ſeer ſin ſkugga . tha ſag han ſit antlite ſtẏgt oc blekt ſom aſka / ſtort oc grẏmelig*t* . ſidan gik han till ſina moder / oc ſporde hwi han war ſa ſkaffte*r* . hon ſagde ha*nu*m thz ſa*n*naſte ho hans fader war . ther ſtod en kona næ*r* . oc hørde ſom ſidan wart k*onung* tydriks aff bern frilla . hon ſagde hanum thz i tro . oc ther aff kom mẏkin træ*tt*æ . Sidan haffde k*onung* aldrian mz ſinæ hwſt*r*v iij ſøner oc ena dotte*r* . Elſte ſøn het gu*n*nar . Annar gernholt . t*r*edia gẏnter / the*ra* ſẏſte*r* het krimildæ . Tha Aldrian k*onung* do . tha tog hans elzte ſon gu*n*nar rike hans oc konu*n*g*x*dømit

Kap. 162.

Konung Didrik bjuder Nyflingarne till gästabud.

Konu*n*g dẏdrik lot reda et ſtort gæſtabudh ſik oc ſina ma*n*na till glædi . oc *bød ther till alla the ẏppirſte i hans rike ware bade aff høffdingiom oc and*ra* goda men . tha wart hanum ſakt aff enom mektugan kæmpe ſom het gu*n*nar . k*onung* aldrians ſøn . Sidan bød han hanum till gæſt . oc hans brøder gernholt . oc hagen . The komo tiit oc wart them wæll fagnadh . Sidan ſato didrik . gu*n*nar oc hagen . hillebrand . oc hornboge jarll . alla a en pall . oc a hans winſtra hand ſat wideke hamlung . detzleff danſke ſtolte ſaſholt . ſintram aff venedi . wildeſer / herbrand . widſerling hin wiſe oc heim hin gry*m*mæ . Tha ſagde alla men at aldre komæ tølka kæmper . ſaman vpa en tiid i et huſſ.

*Bl. 83.

Kap. 163.

Om konung Didriks sköldemärke.

Didrik k*onungs* ſkioll war malat mʒ røda ferga oc ſc*ri*ffuit vpa et forgẏlt leoŋ . ſid*a*ŋ haŋ wart k*onung* offuer berŋ . tha førde haŋ eŋ forgẏlt krona vppa leons huffuod . ther till førde haŋ vpa all ſiŋ banner . oc vpa all ſiŋ wapŋ . ther vpa war haŋ ka̅nder . hwar haŋ red . thʒ betẏder ſa mẏkit ſoɱ leoŋ war grẏmt offu*er* alla diwr . ſa war haŋ grẏɱ offu*er* alla meŋ . oc alla rædd*is* for hanu*ɱ* . oc for hans wapŋ . Thʒ war tha ſid at theŋ ſoɱ leoŋ wilde føra haŋ matte ald*re* flẏ.

Kap. 164.

Om Hillebrand hin Gamles sköldemärke.

Hillebrand hiŋ gamle haffde ſkioll mʒ ſa*m*ma leet . ſoɱ didrik . ther i ſtod et ſlot oc ſc*ri*ffu*i*t efft*er* berne thʒ førde haŋ a all ſiŋ wapŋ . thʒ betẏdde athaŋ wilde aldre løna . athaŋ war k*onung* tẏdriks maŋ . aldra koɱ haŋ i ſa ſtora nød.

Kap. 165.

Om Widike Welandsson, och hans vapen-bonad.

Videke welandſſ*o*ŋ haŋ haffde hwit haar . ſoɱ eŋ lilia oc tiwkt oc degeliga kruſat . oc et hwit anlite hans krop war hwit ſoɱ ſniø / hans øgoŋ ware ſnar oc grẏɱ till atſee / nar haŋ war wreder . tha war hans anlite røt . ſo*ɱ* blod . *haŋ war bade tiwk ok bred . oc midia mẏo wellwo*pp*eŋ vpa alla ſẏna̅ lemar . haŋ

*Bl. 83. Verso.

war ſa

war ſa høg ſa meŋ rækte læng*er* æŋ till hans axl . hwar maŋ ſagde athaŋ war degeliga woxeŋ . haŋ war tyſt i ſi*n*ne glad*er* . tha haŋ ſat nær wener ſina . i bland ſtora h*er*ra war haŋ ſamalog a ting oc ſteffno kunde haŋ wæll tala . for ſik . ødmiwk*er* for ſinæ wener . tha haŋ war i ſtrid . ald*re* giord*is* th*er* ſa mykiŋ ſkada . at hanum nogot ſiŋ ønkade ſik th*er* offu*er* haŋ war ganſke ſtarker . hans harniſk war alt hwit / hans ſkioll war rød . th*er* i ſtod eŋ hamar . oc eŋ tong . oc iij karbu*n*kla ſtena . thʒ betydde hans mød*er*ne . a hans hielm lag eŋ forgylt orm . ſom ſlanga kallas . haŋ ær altiid full aff ether . thʒ betyder ha*n*s ſtora hugmod . oc wrede . A hans banner haffde haŋ ſa*m*ma wapŋ . oc a alt hans harniſk . th*er* vppa war haŋ kænder hwar haŋ red.

Kap. 166.

Om Hornboge Jarl och hans sköldemärke.

Hornboge Jarll haffde hwit anlete haŋ war eŋ fager maŋ . wæll woxeŋ oc ſtarkelige haŋ war kallas eŋ middelmaŋ / ty haŋ war altiid bland ſtora meŋ . haŋ kunde wæll leka mʒ ſkioll oc ſwerd . oc ſpiwt haŋ war eŋ god bogæ maŋ haŋ war eŋ raſk riddare . haŋ ſkild*is* haŋ [? *aldre*] mʒ oære fraŋ ſiŋ hæſt . haŋ haffde et raſkoſt ſi*n*ne . A tingæ ſtæffnæ kunde haŋ wæll tala . ſa at alla roſade hanum . diærffu*er* i allom lekom . ha*n*s ſkioll war brwŋ th*er* ſtod vti eŋ forgylt*er* hək . oc two flogo [? fogla] flyga for hanum / thʒ betyder hans ridderſkap / haŋ war ſa ſnar efft*er* ſina o wæner ſom høkeŋ ær for and*ra* fuglæ / brwŋ leet ær vpa hans wapŋ . haŋ war wiis oc riker /

*Bl. 84. mẏkit rẏkte *ſtod aff hanu*m*/ tẏ haŋ haffde mẏkit rike oc ſtora borgar . Thẏ ſende h*er* tidrik ſiŋ gode weŋ hillebrand . effti*er* hanu*m* oc heẏm de cleẏne.

Kap. 167.

Om Amlinge och hans sköldemärke.

Amlunge hans ſoŋ war liker fader ſiŋ hans ſkiøll war mꝫ thenne ſa*mm*a let . ther ſtod vti eŋ høk . oc ij fogla flyga for hanu*m* haŋ war owiſſ tha haŋ ſt*ri*da ſkulde/ ha*n* ſkulde antigge haffua ſnar ſiger ellir døden/ ha*n* wilde ge*r*na wa*ra* loffwader . haŋ war blid oc milder wid hwar ma*n*.

Kap. 168.

Om Sintram af Venedi och hans vapen.

Sintraŋ aff venedi haffde fagert anlite degeligeŋ øgeŋ . hwit haar krwſat ./ longa*n* halſſ aller hans kropper war hwit*er* ha*n* war lang oc ſmall . ha*n* haffde fagra hæ̅nder oc ſøter ./ ha*n* war ſnar oc ſtark . oc eŋ mẏkeŋ kæ̅mpe . ha*n* war kater oc drak ge*r*na . milder oc kapſa*mm*er/ hans ſkioll war grøŋ ſo*m* greſſ/ ther i ſtod eŋ brwŋ drake . mꝫ røda̅ føter . thꝫ betẏder hwre ha*n* lag i drakans mwŋ . oc mykit bør hanu*m* at løna̅ h*er* didrik aff berŋ . ſoŋ ha*nu*ŋ tæ̅daŋ løſte . ha*n* haffde et ſwerd thꝫ war grønt till atſee encte ſwerd war hwaſſare . banner oc harniſk war alt grønt

Kap. 169.

Om Fasholt och hans sköldemärke.

Faſholt war liik her ekkia ſiŋ broder ſa at engeŋ kende theŋ andra for theŋ annaŋ mædaŋ her ekkia liffde/ faſholt haffde hwit haar/ oc ekke krwſat. bret anlite oc røt ſkæg. fager øgeŋ ſtakkutteŋ halſſ. oc tiwkkaŋ. wæll breder offuer ſinæ hærdar. fager hænder oc føter. haŋ kunde wæll wid ſkiøll oc ſwerd. haŋ war hugmod oc otýdeŋ oc hoffuerer gerna. mʒ wapŋ oc klæder/ fameloger ok kapſammer. oc longwrekeŋ/ oc gýrog ok fultageŋ *i alloŋ lekoŋ. hans ſkioll war forgýlt. ther ſtod vti et røt leoŋ. oc engeŋ crona. thʒ betýdde at haŋ wilde heller dø æŋ flý. *Bl. 84. Verso.

Kap. 170.

Om Detzleff Danske och hans sköldemärke.

Detʒleff danſke haffde brwnt haar. oc ekke kruſat. haŋ haffde ſtort anlite oc eŋ ſtor næſa oc tynna. oc ſnar øgoŋ oc wæŋ till atſee. oc encte hwiter. tha haŋ war wred. tha war haŋ blek ſoŋ eŋ aſka. haŋ war bade lang oc tiwk. oc ſtarker/ haŋ war altiid glader. oc ýdmiwker wid hwart barŋ. oc kater. haŋ ær diarff melter for herra oc førſtæ. oc diarffuer i alloŋ lekoŋ. ſa at næpliga fantʒs hans maka. harder oc grymmer wid ſina owener bade i ſtrid oc kamp. hans ſkioll war bla/ ther ſtod vti eŋ forgýlt fiill. tý førde haŋ thʒ wapŋ at ſigord plægade rida fil theŋ ſamma ſoŋ detʒleff kampade mʒ oc offuerwaŋ tha haŋ førſte ſiŋ wt red.

Kap. 171.

Om Wildefer och hans sköldemärke.

Wildefer hiŋ hugmodige hans anlite war blekt oc lankt oc wa'll ſkafft oc krokna'ſuger. haŋ war høg oc ha'rdabreder / oc wa'll wopeŋ. hwita ha'nder oc fagra / tiwkka arma oc ſtarka. haŋ war ſnariſt offuer alla meŋ / oc fultageŋ i alla leka. got ſinne / wiſſ oc mild. dierffuer kloker oc høffuiſker oc grundoger. harder i ſtrid. oc ſiger ſa'll. J hans ſkioll ſtod eŋ galt oc eŋ bioŋ mʒ rødoŋ let. oc ſkiolleŋ war gwll oc ſa war alt hans harniſk. Tha førde tẏ eŋ willegalt thʒ heter vppa tẏdʒſke wildefer. thẏ kalladis haŋ ſa. haŋ war aldreẏ na'r ſina' fra'nder eller i ſit fa'dernes land. vtaŋ haŋ war mʒ wtlendʒſka høffdingia / tẏ førde haŋ bioŋ a ſiŋ ſkiøll. tẏ at et biornſkiŋ halp hanum till at løſa wideke wtaff tornit / hans ſkioll mag kennas langaŋ wa'g.

Kap. 172.

Om Herbrand Widferning och hans sköldemärke.

*Bl. 85. Brand widſerling haffde brwnt anlite blekt oc *mager i kinnar brunt ſka'g oc twekloffua't. langt anlite ſnar øgoŋ. ekke war haŋ mẏkit fager. hans anlite war grẏmt till atſee. haŋ war ſtor oc ſtarker. oc well wopeŋ. haŋ kunde wa'll ſitia a ha'ſta' haŋ war ſpaker. haŋ talade oc gerna diarffueliga'. oc [*war*] fultageŋ i alla leka. hans ſkiøll war røder. ther war i ſcriffuit eŋ liwng eld. haŋ war bade ſnar oc raſk.

Kap. 173.

Om konung Gunnar och hans sköldemärke.

Gu*n*nar k*onung* haffde kruſat har . kruſat ſkæg oc hwit . hærda breder . ſtor oc ſtarker woxeŋ oc hiŋ beſʒte riddar*e* . ma*n*lig*a* tha haŋ ſat vpa ſiŋ hæſt . oc kunde wæll leka mʒ ſkioll oc ſpiwt oc ſkot / haŋ war haſtog*er* i ſiŋ oc o wiſſ gry*m*mer wid ſina owen*er* . glader oc milder / vpa hans ſkiøll ſtod eŋ kronad øŋ . ſa haffde haŋ vpa all ſiŋ wapŋ . tẏ haŋ war fødder aff k*onunga* ſlekte . ſom øŋ ær k*onung* offu*er* alla fogla . gørla ær haŋ kend*er* hwar haŋ rider . a ha*n*s riddarſkap.

Kap. 174.

Om konung Gunnars broder Hagen, och hans sköldemärke.

Hans broder hageŋ . haffde ſwart har ſtora næſa . ſida brunar oc blekt ſkæg . hans anlite war oc blekt oc gry*m*meligt . haŋ haffde et ſnart øga / haŋ war ſtor oc tiwkker . tha haŋ war i ſit harniſk . tha war haŋ bade gry*m*melig oc degelig haŋ war ſtarker oc beſʒte ridda*ra* g*er*na wilde haŋ kampa . haŋ war ſpaker oc wiſ oc famaloger . haŋ haffde et got hierta langwrekeŋ oc enfoldug*er* . haŋ haffde tølkit wapŋ / ſom gu*n*nar k*onung* hans broder . hans ſkioll war ſilffuerit . thʒ war tha ſid at engeŋ bar ſilffuerit ſkioll . vtaŋ haŋ war fødder aff k*onunga* ſlækte . haŋ førde oc eŋ øŋ / oc engeŋ krona

Kap. 175.

Om Heym och hans sköldemärke.

*Bl. 83. Verso.

Heiŋ hiŋ hogmodige . haŋ haffde en bla ſkioll . ther i ſtod eŋ blakkat hæſt . ſa haffde *haŋ vpa alt ſit harniſk . blat betyder kalt bryſt oc grymt hierta ty haŋ war hiŋ beſzte riddaræ . ther wæra matte.

Kap. 176.

Om konung Gunnars broder Gernholt, och hans vapen.

Gernholt haffde ſa*m*ma wapŋ . ſoŋ hans broder k*onung* gu*n*nar . oc hageŋ haŋ war raſk i alla leka ſa at ſa fu*n*nos hans makæ.

Kap. 177.

Konung Didrik talar om sina kämpars manhaftighet. Herbrand Widfernings svar.

Theſſe ſato alle nær k*onung* didrik alla vpa eŋ benk . / k*onung* tydrik ſag vpa badæ hænder . oc ſagde till theŋ . mykiŋ makt . ær her ſamaŋ komeŋ . aff theſſe dyrlege d*r*enge . hwat maŋ moŋ ſa dierff wa*ra* . at theŋ torde i mote bryta . her ſitia nw xiij meŋ . wa*ro* the i ſiŋ wapŋ . oc ſato vpa ſinæ hæſtæ the matte wæll rida i frid offu*er* alla werldena . ſa at ald*re* fu*n*no the ſynæ like . oc engeŋ ſa diarff at [haŋ] et ſpiwt torde ræk-kia mote theŋ . wor*e* oc nogoŋ ſa diarff oc owiſ at haŋ æy ku*n*de rædias wor ſtora makt . oc hwaſſa ſwerd . oc harda hielma . oc ſtarka brynior oc ſkioldar . oc raſkæ hæſtæ ſoŋ gry*m*me ær*e* ſoŋ and*ra* leoŋ . oc torræ wæll dræpa folk . hwar the ær*e* i ſtrid . tha monde haŋ ekke lenge liffua ſidaŋ . Tha ſwa*ra*de brand

widfarling . ħet ħerra tala ekke ſa . tħu weſt ekke ħwat tw ſiger / tw aͤſt aͤŋ et barŋ oc talar mer aff ħogmod aͤŋ aff wiſħet / tw later engeŋ wara tħiŋ like eller tinaͤ me*n*na.

Kap. 178.

Herbrand förtäljer om konung Ysung af Britania, hans söner, och hans banermästare Sigord Sven. Sigord Svens vapen och märke.

Jak will ſigia tik aff et land . tħꝫ ħet*er* bretania tħer rader fore eŋ ko*nung* ſo*ŋ* ẏſſwng*er* ħeter ħa*ŋ* aͤr tħeŋ raſkaſte ma*ŋ* ſoŋ i alla tħe land aͤre / ħa*ŋ* ħaffu*er* xj ſøner . oc ħwar tħera aͤr ſtark ſoŋ tħera ſadħer / ħaŋ ħaffu*er* eŋ bannere meſtare *ſoŋ ħet*er* *Bl. 86. ſigorder ſweŋ . ħaŋ aͤr tħeŋ meſte kempe . ſoŋ fi*n*nas kaŋ bade i kamp oc i ſt*r*id . ħans ſkiŋ aͤr ħart ſoŋ ħorŋ . ħa*ŋ* aͤr ſa ſtark atħaŋ bunno oſſ well alla ſama*ŋ* oŋ ħa*ŋ* ħer ware . ħaŋ ħaffu*er* ekke waͤrra ſwerd aͤŋ tw ħaffu*er* ħerre / tħꝫ ħet*er* gra*m*mer . ħans ħaͤſt ħet*er* grane / ħaŋ aͤr falkes broder oc ſkimlungx oc riſpaͤ . g*r*ammer aͤr ſa got et ſwerd . tħꝫ kaŋ waͤll klẏffua ħielma oc ma*n*na beŋ ſunder ſkaͤraͤ ./ Sigord ħaffuer gwlt kruſat ħar . oc ſkeg oc bret anlete oc ſtort . ħans øgoŋ aͤre ſa grẏnŋ . at ſa me*ŋ* torra ſee mot ħanu*ŋ* / tħa ħaŋ aͤr wreder . ħa*ŋ* ħaffde ſa breda ħaͤrdar . ſoŋ andra iij me*ŋ* . oc tħer aͤfft*er* war ħaŋ ħøger . Sigord war ſa ħøger at tħa ħaŋ gik i eŋ rog ager ſoŋ moeŋ war oc ħaffde ſit ſwerd wid ſida / tħa tog vddeŋ offwirſt i axet vpa rogeŋ / ħaŋ kaŋ well ħwgga mꝫ ſwerd . oc ſtinga mꝫ ſpiwt oc boga at ſpe*n*na . oc alla ħanda leka kaŋ ħa*ŋ* waͤll / ħa*ŋ* ſiter oc faſt i

ſýnoṁ ſadell . haŋ kaŋ oc fugla mall/ haŋ talar all tiid diærffueliga . Thȝ war hans ſid at rida i ſtrid . oc wi*nn*a gwll oc peni*n*ga . ſidaŋ gaff haŋ thȝ ſina wenner . ſa war haŋ milder . hans ſkioll ær mȝ røda færga . ther i ſtander eŋ draka . halffu*er* brwŋ oc halffw*er* rød . thȝ merke war a all hans harniſk . haŋ fører tý draka athaŋ ſlog hiŋ ſtora draka mý*m*mers broder . Thȝ maŋ talde alla kæmper tha fu*nn*oſ ald*re* hans maka/ hans na*m*pŋ ær monga ſtadȝ ne*m*pt . bade nordaŋ oc wæſtaŋ . for greke haff wtoffu*er* alla werldena . oc thȝ wentar mik h*er*re/ herbrand ſagde *komber tw i kamp mȝ hanuṁ tha ſkaltu ſielffu*er* ſigia at tw komt ald*re* i ſtørræ nød . eller oc aff hwilka tinæ meŋ ſoŋ lyſter tit fara.

*Bl. 86. Verso.

Kap. 129.

Konung Didrik vill rida till Britania och fresta sina kämpar. Herbrand reder sig till, att visa vägen.

Ko*nunge*ŋ ſwarade mȝ mýkle wrede . ær thȝ ſoŋ tw ſiger aff thenne mektuge k*onung* oc hans ſø*ner* . oc aff theŋ raſkæ bannere meſter . ſoŋ tw giffuer ſa mýkiŋ priſ/ tha gak nw ſtrax oc wapna tik/ oc ſtig vpa thiŋ hæſt/ oc tak mit banner i tina hand . oc ſkall iak oc mýnæ kæmp*ar* ſýlgia tik . Rid tw fore till britanie Jak ſkall ald*re* ſoffua i mýnæ ſæng i berŋ før æŋ iak ſkall freſta hwat the æ*re* ſtarkare æŋ wij . herbrand wapnade ſik ſt*ra*x . oc ſatte ſig a ſiŋ hæſt . mȝ all ridd*ara* bonad . haŋ haffde k*onungens* banner i ſinæ hand . haŋ red fraṁ fore tidrik k*onungs* ſaall/ oc ropade høgt . Thw hiŋ rike k*onung* didrik . aff berŋ . wiltu rida till britanea land . nw ær iak redo at wiſa tik wægeŋ.

Kap. 180.

Konung Didrik och hans kämpar komma till Britania skog, hvarest resen Edger låg till land-värn.

Tha gik tidrik till ſiŋ hæſt oc ſprang i ſadell viaŋ ẏ ſtad . ſa giorde oc flere aff hans kæmp*ar* Brand rider nw for thęŋ . Tidrik k*onung* effter han*u*ŋ ſielff ꝓij*e*/ the rido offu*er* ſtora ſkogæ oc øknar ther k*onung* tidrik haffde æẏ førra war*it* . The komo till eŋ ſtoraŋ ſkog ſoŋ kellas britanea ſkog . Tha wænde brand ſiŋ heſt om kring . oc ſagde till k*onungeŋ* ./ A thenne ſkog ligg*er* eŋ ſtor reſe . ſoŋ edger het*er* . broder widulff[*s*] oc aſplians/ haŋ ligg*er* her till landwærŋ . a k*onungens* weg*na* ſoŋ iak ether aff ſakt haffu*er*/ wij haffuoŋ engeŋ a*n*naŋ wæg . æŋ offu*er* thenna ſkog . oŋ tw wilt finna ẏſwng k*onung* . thenna reſe ær ſa ſtraꝓ [? ſtark]/ iak wæntar at hans *maka [ær] æẏ till . *Bl. 87. Rida nw fore ho ther will/ ekke will iak ridæ offu*er* ſkogeŋ wtaŋ wij rida alla ſamaŋ . Tha ſwarade wædike welandſſoŋ . k*onungeŋ* mag holla her quar oc i alla Jak will rida vpa ſkogeŋ oc bidia reſeŋ oŋ loff at wij mogoŋ fraŋ draga . mik ær ſakt at wij ære frænd*er* . tẏ kaŋ wara athaŋ loffuar oſſ fraŋ rida . will haŋ ekke/ tha re*n*ner iak ſtr*a*ꝓ mot ider igeŋ . k*onungeŋ* ſagde at thȝ war et got rad.

Kap. 181.

Widike rider fram i skogen till Edger rese, och öfvervinner honom. Resen följer Widike till sitt jord-hus. Resens död.

Wideke red nw fraŋ i ſkogeŋ . haŋ ſaŋ hwar reſeŋ lag oc ſoff . haŋ haffde tiwkka beŋ oc ſtora arma/ oc

eŋ ſtoraŋ krop oc ſtort huffuod . melloŋ hans øgoŋ wara twa alna / ther æff*ter* war allaŋ hans wext . haŋ bleſte ſa faſt mædaŋ haŋ ſoff . at qwiſtana aff trænæ ſwiknada for hanum . Wideke ſteg aff ſiŋ hæſt . oc bant hanum wid et træ Sidaŋ ſtøtte haŋ reſeŋ mȝ ſiŋ fot oc bad hanum vpatſta . oc wæria ſig / oc ſagde / illa waktar . tw k*onungens* land medaŋ tw ſoffu*er* ſa faſt . Reſeŋ waknade oc ſag at ma*n*neŋ ſtod nær ha*nu*m . Haŋ redd*is* æÿ mÿkit for hanum / haŋ ſagde till widike . Jak ſtundom ſoffuer oc ſtundom waker oc ræds iak æÿ mÿkit for tik . hwat maŋ æſtw . hwi wokte tw mik . Jak rader tik at tw far tiŋ wæg . oc lad tinæ ſtora ord . mik tÿkker mÿkit fore at ſtanda op oc dræpa æÿ mera æŋ eŋ maŋ . Sidaŋ ſoffnade reſeŋ . tha drog widike ſit ſwerd mi*m*mi*n*g oc ſtøtte ſiŋ fot a reſens ſida ſa at ſunder braſt tw riff i ha*num* . Reſeŋ ſprang op mȝ mÿkiŋ wrede . oc ſlog at

*Bl. 87. Verso. *wideke mȝ ſiŋ jarn ſtang . haŋ tog ſik till wa*ra* thȝ beſȝta haŋ kunde . haŋ vntſpra*n*g oc [*ſtangeŋ*] rakade ha*nu*m ekke . tÿ at hoŋ kom diwpt i jordena . mellom tw berg . oc ther ſat ſta*n*geŋ faſt . ko*nung* tÿdrik hørde thȝ ſtora ſlag . tha ſagde brand widferling . nw ſlog Reſeŋ wideke i hæll . oc lat off æŋ betida flÿ . tha ſkøt reſeŋ et ſpiwt till widike oc rakade ha*nu*m ekke . tha hiwg widike et ſtÿcke aff reſens laar . at ængeŋ hæſt gat mera burit / oc ſidaŋ hiog haŋ flere hwg . oc gaff reſeŋ manga ſaar . tha ſtørte reſeŋ om kull . / oc wilde g*er*na haffua fallit vpa widike oc kunde ha*nu*m ekke raka . Tha ſagde ko*nung* tÿdriks meŋ at reſeŋ haffde dræpit widike . ſo*m*me ſagde at Reſeŋ fioll . widike ſagde till reſeŋ . jak ſkall nw hugga tit huffuod aff . Reſeŋ ſwarade Jak will giffua tik gwll oc ſilffu*er* thȝ mæſta

tw willt haffua oc kære *herre* lat mik liffua . Tha ſagde wideke ſølg mik tit oc wiiſ mek hwar thʒ ær/ tha ſtod reſeŋ op oc war faſt trøtt*er*/ oc mẏkit aff hans blod war wtlopeŋ . the gingo i ſkogeŋ th*er* lag eŋ ſteŋ oc eŋ ſtor iarŋ ri*n*g vti . Reſeŋ bad hanu*m* taka op ſteneŋ . hær ær gwll oc ſilffu*er* vp vnder . Wideke lyffte mʒ bada hænder oc gat ekke rørt ſteneŋ. Sidaŋ bad haŋ reſeŋ taka bort ſteneŋ ſa framt at haŋ wilde liffua . Tha tog reſeŋ nødog*er* thenna ſteŋ oc kaſtade bort mʒ ena ſina hand . vnder ſteneŋ war eŋ dør . th*er* war et hws fult mʒ gwll oc ſilffu*er* . Reſeŋ *bad widike ganga nider oc taka gwllit . widike *Bl. 88.
torde ekke haŋ frẏktade at reſeŋ ſkulde leggia ſteneŋ vpa holit oc ſidaŋ komæ haŋ aldrig tæd*a*ŋ . widike bad reſeŋ ga nider i hwſit/ oc bar op ſwerd*i*t mʒ bade hænd*er* . oc hiog hanu*m* huffuod*i*t aff.

Kap. 182.

Huru Widike gäckades med sina stallbröder.

Wideke tog hans twnga oc blodgade ſit harniſk oc ſiŋ hæſt/ oc twngona bant haŋ i maneŋ for iartekne ſkuld . tẏ haŋ wilde ekke liwga/ Tha ſteg haŋ a ſiŋ hæſt oc rende alt thʒ haŋ kunde . mot her tidrik . oc hafde dragit ſwerd i handena . oc ropade ſo*m* haŋ war galeŋ/ flẏr kære wener . Reſeŋ haffu*er* giort mik illa ſaar/ ſa gør haŋ oc ider oŋ i wileŋ bida/ tha the widek*is* rop hørde . tha flẏdde the alla ſama*n* vta*n* tidrik vaŋ berne/ haŋ wænde ſiŋ hæſt mot wideke/ oc drog ſit ſwerd oc ſagde till widike/ kære wideke flẏ ekke oc mẏnſ vpa hwat wij haffua loffuat . at enge*n* war ſkall fra the*n* and*ra* flẏ . thenne reſe wilia

wij wa*ͤ*ll beſta om wij a*ͤre* bade ſaman Sidan ſagde widike ko*nungenom* hwre ther om war . tha low kon*ungen* at hina*ͤ* ſom flyt haffde . Nw ſag gu*n*nar ko*nung* oc flere hans metſylgiara ſom flyt haffde at wideke oc ko*nung* tydrik kome ekke a*ͤ*fft*er* them . Th*er* vpa wiſte the at wideke haffde darat them . The wa*ͤ*nda ther*is* ha*ͤ*ſta / widike talade till ko*nung* gu*n*nar oc flere aff them / oc bad them ekke taga till myſtycke at han ſa haffde giort . iak will thz ge*r*na wid ider bøta mz gwll oc ſilffu*er* oc peni*nga* huat i haffua wilia . The ſwarade alla i ſa*ͤ*nder / wij wilia ge*r*na

*Bl. 88. Verso. giffua tik till . gud lata oſſ aldre *mer fly thz war mer war ſkull a*ͤ*n tin

Kap. 183.

Widike förer sina stallbröder till jordhuset, der resen hade sitt gull och silfver.

Sidan rido the alla vtoffu*er* ſkogen oc rido oc ſkoddo hwar reſen haffde fallit / oc ſago hwar ſtong*en* hade takit i iordena . ſidan gingo the till thz hwſſ ſom reſen i lag oc togo ther gwll oc ſilff . oc koſteliga klenodia thz hørde ko*nung* yſwng till / oc ſomt haffde reſ*en* aff da*n*mark mz ſig . Tidrik talade till widike mik tykker rad at wij lata thz*ta* gull her bliffua till theſſ wij ig*en* koma . wij wilia ſlaſſ mz yſwng ko*nung* oc ſe hwat ſig*er* wij faa . Skilias wij gode wenn*er* att . / tha will iak encte haffua aff hans gwll oc peni*nga*

Kap. 184.

Kämparne rida öfver skogen, och slå sina paulun framför konung Ysungs borg. Sigord Sven förtäljer konungen tidende.

Sidaŋ redo the vtoffuer ſkogeŋ. tha ſago the hwar eŋ borg ſtod. øffuer et høgt berg. ther ſlogo the theris pawluŋ. hart vtaŋ fore ſlottit. Sigord ſweŋ ſtod i wigſkaleŋ oc ſag thenne tidende haŋ gik jŋ fore konungeŋ oc ſagde till hanumŋ. iak ſag eŋ tidende ſoŋ mik tykker ſtor wara oc ekke litiŋ/ her ær ſlagit et pawluŋ vtaŋ for ſlottit. oc haffuer iak æy tolket før ſet/ ther ſtar offwaŋ vpa eŋ ſtor knap af gwll. oc ther ſtar et annat tiell oc ær røt oc ær oc eŋ gull knap vppa./ thȝ tridia tiell ær grønt/ Æŋ ſtanda ther tw tiell oc the ære bade hwit oc gwll knappa vpa. Jak wentar at ængeŋ haffuer ſeet koſteligara pawluŋ/ vtaŋ for thȝ førſta pawluŋ. ther hængia xiij ſkiolla.

Kap. 185.

Sigord Sven igenkänner kämparne på deras sköldar, och beder att få rida bort och spörja deras ärende.

Konungeŋ ſagde kenner tw nogra aff the ſkiolla Ja ſagde ſigord. mik tykker ſa at iak themŋ kenna ſkall. ther hengde eŋ bla ſkiold/ oc *ſtod eŋ hæſt vti thȝ *Bl. 89. fører heimŋ hiŋ hogmoduge. A theŋ andra ſkioll ſtod eŋ forgylt høk oc twa fugla flyga for hanumŋ. thȝ ær nokoŋ aff myna frænder. iak wæntar at thȝ ær hornboge iarll. A theŋ tridia ſkioll ſtander hammar oc tong. oc iij karbunkla ſtena. theŋ fører wideke we-

landſſoŋ. A theŋ fierde ſkioll ſtar oc et leoŋ. aff gwll. mȝ kronæ theŋ førerdidrik vaŋ berŋ. A theŋ fempte ſkiold ſtar eŋ forgÿlt ørŋ mȝ kronæ thȝ fører *konung* gu*n*nar/ A theŋ vj^e ſkioll ſtar oc eŋ ørŋ thȝ fører hellit hageŋ. A theŋ vij^e ſkiold. ſtander eŋ liwng eld. theŋ fører brand widfarling A theŋ viij^e ſkiold ſtar et leoŋ vtaŋ krona. theŋ fører faſholt hiŋ ſtolte. A theŋ ix^e ſkiold ſtar eŋ draka brwŋ oc rød. theŋ fører ſintraŋ aff venedi. A theŋ x^e ſkioll ſtar eŋ borg ſkafft ſoŋ berŋ. thȝ fører meſter hill*ebrand*. A theŋ xj^e ſkioll ſtar eŋ galt oc eŋ biorŋ theŋ fører wildefer. A theŋ xij^e ſkioll ſtar eŋ fill theŋ fører detȝleff danſke. A theŋ xiij^e ſkioll ſtar eŋ høk. theŋ fører gernholt hagens broder. Oc tÿkker mik ſa ſagde ſigord ſoŋ fræmande kemp*ar* æ*re* kompne i wart land. æ huat ærinde the haffua. lat mik rida h*er*ra oc fa at wita ho the æ*re* ſoŋ ſa dierffueliga haffua ſlag*i*t th*era* pawluŋ for wort ſlot. oc ſwa hogmoduge æ*re*. oc vtaŋ ider wilia æ*re* ko*m*pne i wort land *konungen* ſagde iak will

*Bl. 89. Verso.

ſænda them *eŋ myndre maŋ oc kræffuia ſkat oc toll ſoŋ gamall ſid ær. aff them ſa̅ frampt at the wilia beholla ther*is* liiff. Sigord ſagde. tit ſkall ængeŋ rida vtaŋ iak/

Kap. 186.

Sigord Sven kräſver skatt af konung Didrik.

haŋ tog ſik wapŋ oc onda klæder oc eŋ litiŋ hæſt oc red aff ſlott*i*t vtaŋ ſadell ſoŋ haŋ ware eŋ ſlætter dreng. tha haŋ koŋ fore pawluŋ[*it*]. tha ſteg haŋ aff ſiŋ hæſt/ oc gik iŋ føre the h*er*ra. oc førſtær oc ſagde hele ſitia i gode drenge/ Jak helſade ider g*er*na wid

ŋwars iders napŋ omŋ iak wiſte ŋwat i ŋeta. Thŋe ſwarade oc bade ŋanu*ŋ* wælkome*ŋ* wa*ra*. Sigord ſporde wilia i noko*ŋ* ſkatt wtgøra ſomŋ ŋer ær eŋ gamall ſidwænia. for wiſt will iak k*onunga* ſkatt aff ider ŋaffua. wilia i thʒ æÿ mʒ godo gøra. tŋa miſta i tŋer offue*r* liiff oc gots. oc alt tŋʒ i ŋaffua mʒ at fara. ko*nung* t*idrik* ſwa*r*ade/ wij komæ ekke for tÿ ŋit. at giffua tiŋ ko*nung* ſkatt. mit ærinde ær tŋʒ at iak will kampæ mʒ ŋa*nu*mŋ oc ſig tiŋ ŋe*r*ra ſa ige*ŋ*. oc før wij at ſkilias tŋa ſkall ŋa*ŋ* ſigia at drengia ŋæffua ŋa*nu*mŋ ŋema geſt. Sigord ſwarade/ mʒ idert loff will iak ſpøria ider hwat idert naffŋ ær eller ŋwadaŋære i kompne i ŋaffua tŋʒ giort ſomŋ enge*ŋ* torde tŋʒ før at gø*ra*. biuda my*ŋ* ŋe*r*re kamp i ŋans egit land. ŋaffua i ekke ŋørt ŋwre mektwge*ŋ* maŋ ŋa*ŋ* ær full well tor ŋa*ŋ* kampa mʒ ider. æÿ worder ŋaŋ ŋwat me*ŋ* i ære. Tŋa ſwarade widike welandſſo*ŋ* war ŋøffuiſma*ŋ* ær ko*nung* tidrik vtaff berŋ. ŋa*nu*mŋ fÿlger eŋ konu*ng* aff nÿfflunge land ſomŋ ŋete*r* gunar ko*nung*. ŋer æ*re* oc flere raſke drenge *æŋ tog at iak tŋemŋ ekke neffner/ æŋ ŋwat tænker tw. moŋ ÿſung ko*nung* oc ſigord ſweŋ tora at ſtrida mʒ oſſ. Sigord ſwarade ey moŋ ÿſung eller ſigord flÿ for ider i ſit egit la*n*d/ æŋ tog ati æ*re* kompne aff berŋ. æ ŋwre tŋʒ ganga kaŋ. tŋa giffue*ŋ* io ko*nungeno*mŋ ſiŋ ſkat. ſomŋ i ŋa*nu*mŋ mʒ rætte plichtoge æriŋ/ i mage*ŋ* tŋʒ wæll mʒ lika gøræ/ tŋʒ ær ider ænge*ŋ* ſkamŋ. oc ŋanu*ŋ* ær tŋʒ eŋ ŋedŋer/ ko*nung* t*idrik* ſwarade mædaŋ tw bær ŋans ærinde ſa ma*n*neliga fra*ŋ*. tŋa ſkall iak wiſſeliga ſænda ŋanu*ŋ* ſkatt. ŋaŋ ſkall ŋaffua eŋ aff wa*ra* ŋæſta. oc eŋ aff wor ſkioll tŋer omŋ wilia wij kaſta mʒ eŋ tærni*n*g. ŋo tŋʒ miſta ſkall. tŋe kaſtade mʒ t*er*ni*n*gana. tŋa tap-

*Bl. 90.

pade Amlung hornboge ſøŋ . the toko hans hæſt oc ſkioll oc fingo ſigord ſweŋ . Sigord red theŋ genaſte wæg at ſlottit lag.

Kap. 187.

Amlinge rider efter Sigord Sven, för ett få igen sin häst.

Amlung angrade faſt ſiŋ gode hæſt . haŋ ſagde till widike welandſſoŋ lena mik ſkimling thiŋ hæſt iak will rida æffter hanum widike ſwarade ær thȝ theŋ maŋ iak tænker . tha far tw ekke tiŋ hæſt igeŋ oc mag tw tapa eŋ ther till . Amlung ſwarade miſter iak thiŋ hæſt tha ſkaltw æga alt mit rike . thȝ ær þij ſlot i winland . them gaff mik myŋ fader oc tw ſkalt wara hans arffwinge oc ekke iak oc faar tw ekke tiŋ hæſt igeŋ . iak ſkall antigge haffua myŋ hæſt eller iak ſkall fa myŋ død . Wideke fik hanum tha ſiŋ hæſt ſkimlung . Amlung ſtiger a hans baag oc rider faſt æffter
*Bl. 90. Verso. ſigord / tha haŋ fik *hanum atſee / tha ropade haŋ oc bad . hanum at bida / oc ſagde iak will haffua myŋ hæſt igeŋ iak haffuer lankt hem atrida . Sigord ſwarade . hwat maŋ æſtw hwi talar tw ſa dierffueliga till thenna hæſt . iak wæntar at thw faar hanum aldrey igeŋ . Amlung ſagde ſtig ſnart wtaff miŋ hæſt eller tw ſkall nw lata tit liiff / tha kende ſigord . Amlung . oc wiſte at thȝ war hans frænde . Sigord talade tha till hanum . Jak ſeer at tw wilt ſlaaſ mȝ mik . om thenna hæſt . her finnær tw well theŋ maŋ ſom tor kampa mȝ tik . thȝ will jak tog nødig atgøra . faar tu aff mik mȝ winſkap oc kerlek tha ſkaltw bæter fa tiŋ hæſt . /

ſlaſſ

ſlaſſ tw mꝫ mik . tw miſter tha theŋ tw ſider vpa . Amlung ſagde jak ſkall ka*m*pa· mꝫ tik ganga ſidaŋ hwre thꝫ mag . Sigord ſwarade reŋ nw ma*n*neliga till mik . jak will nw holla qwar for tik.

Kap. 188.

Amlinge och Sigord Sven ränna emot hvarandra. Huru Sigord Sven lät binda sig af Amlinge.

Amlung ſlog ſiŋ hæſt mꝫ ſporana . oc rende till aff alla makt . oc ſtak ſigord vpa hans ſkioll ſa at hæſtiŋ bugnade wider nider i haſeŋ oc glaffue*ŋ* braſt ſunder i tw . Sigord ſagde drengeliga war till rid*i*t aff eŋ vnga*ŋ* maŋ oc kaŋ wara at tw haffue*r* the frende*r* i tina ſlækt . ſoŋ well kaŋ mꝫ riddarſkap / ſtig nw aff tiŋ hæſt oc giorde hanu*ŋ* faſtare oc red bade h*a*n*u*ŋ oc tik ſoŋ tw beſt kant / tw torfft thꝫ alt wid / oŋ tw ſkalt ekke miſta tiŋ hæſt . Amlung giorde ſoŋ ha*ŋ* bad / tha *ſlog ſigord ſiŋ hæſt mꝫ ſporanar oc ſtak mꝫ ſit tiwkka ſpiwt mit vpa Amlung*s* ſkioll oc bar hanu*ŋ* lankt vtaff . Sidaŋ tog ſigord ſkimling oc ſagde till Amlung . ekke haffue*r* tw æŋ wu*n*net tiŋ hæſt . oc tapat haffuer tw theŋ hæſt tw hiit red . ſoŋ tik haffue*r* koſtad manga peni*n*ga . oŋ ſa ær ſo*ŋ* mik tẏkker . at thꝫ*t*e ær ſkimling widekes hæſt . oc moŋ tw nw faa owinſkap aff hanu*ŋ* / haffde tw lid mit rad att . tha haffde thꝫ ekke ſa gangit . Amlung ſwa*r*ade her kaŋ æŋ nw gott aff warda . æŋ tog at ilt ær till takit . Sigord ſagde / hwat wiltw giffua mik ther till at tw far tiŋ hæſt ige*ŋ* / oc theŋ mꝫ ſoŋ tw nw tappade Amlung ſwa*r*ade / ther will iak giffua till alt thꝫ iak *Bl. 91.

kan/ oc mik aͤr vta*n* ſkam oc myna fraͤnder. Sigord ſagde jak ſporde tig-førra aatt hwat tit na*mp*n war. tha waſtw ſa doll at tw wilde ekke ſigia mik thʒ/ nw ſkaltw mik thʒ ſigia om tw wilt haffua tin haͤſt ige*n*. Amlung ſwarade haffde iak ſakt tik mit na*mp*n tha iak ſat vpa mi*n* haͤſt meth myna waͤria tha haffde my*na* frend*er* ſakt at iak war raͤdder for tik. iak køper ther aͤnga haͤſta mʒ oc aͤy gwll aͤller peni*nga* at iak ſkall wara fortalat i blan gode me*n*. Sigord ſwa*ra*de iak will tik ther encte atſpø*r*ie. Jak wet all lika well at tw aͤſt h*er* hornboge ſøn/ myn fraͤnde iak uel haͤller gøra tik priiſſ aͤn ſkam. ty will iak ſigia tik mit naffn fore/ Jak het*er* ſigord ſwen. Amlung ſwarade. *Bl. 91. Verso. maͤdan tw haffu*er* *ſakt mik tit na*mp*n oc tik dreff enge*n* nød till. tha will iak nw ſigia tik mit na*mp*n om tw will thʒ ſwaͤria at iak ſkall ther aͤnge*n* ſkam aff haffua. Sigord ſagde tw ſkall ther aͤnge*n* ſkam aff haffua. tha het*er* iak Amlunge hornboge ſøn oc aͤr thin fraͤnde. Sigord ſwa*ra*de iak ſkall ſa fly at thu ſkalt faa priiſſ af thenne ferd. Tha ſteg ſigord af ſin haͤſt oc ſagde/ kaͤ*re* f*r*ende tag nw bada haͤſtana oc rid hem mʒ oc ſig at tw want them aff mik. thw ſkall nw førſt binda mik wid thenna lind her ſtar/ tag ſidan mit ſpiwt mʒ tik oc my*n* ſkioll oc myn haͤſt bort mʒ tigh. Amlung giorde ſom han badh. han band hanu*m* wid linden mʒ en ſkioll ren oc ſidan tog han haͤſtana oc red till ſin h*er*re ige*n*.

Kap. 189.

Amlinge kommer hem med båda sina hästar.

Ko*nung* t*idrik* ſtander vta*n* for pawlun*it* oc ſagde nw komb*er* amlung mʒ ſin haͤſt/ haffde thʒ

warit ſigord ſweŋ tha haffde haŋ ekke wunnit hanuɱ ſa ſnart . vtaŋ haŋ haffuer ſakt hanuɱ at haŋ war hans frende . oc ſigord haffuer ſa giffuit hanuɱ hæſtana igeŋ . Aldre tog haŋ hæſt aff ſigord ſweŋ vtaŋ hans wilia . tha ſteg amlung aff hæſtiŋ . the ſporde hure haŋ fik ſiŋ hæſt igeŋ . Amlung ſwarade Jak ſtak hanuɱ till iordena oc waŋ myŋ hæſt aff hanuɱ . mit ſpiwt gik ſunder . oc thʒ helt war ſlet iak vpa hanuɱ . ſidaŋ bant iak hanuɱ wid ena lind oc red iak ſa fra hanuɱ / oc ſtar haŋ ther æŋ nw bundeŋ . tha ſwarade alla / tw haffuer drengeliga thiŋ hæſt igeŋ wunnet . / wideke ſagde till konung tidrik . Jak will rida tit ſoɱ manneŋ ligger bunneŋ . Ær thʒ ſigord ſweŋ . tha ær thʒ giort mʒ wilia at haŋ lot binda ſik . / konung tidrik bad *hanuɱ rida . wideke ſagde thʒta ær ſkaɱ . at manneŋ ſkall ther bundeŋ liggia . iak ſkall bort oc løſa hanuɱ . ſidaŋ red haŋ tit . thʒ fik ſigord ſee . at wideke koɱ . tha ſlet haŋ bondeŋ ſunder , oc gik ſtrax till ſlottit oc wilde ekke bida widike . tha wideke koɱ till træd tha lago ther bandeŋ ſunder ſliteŋ oc ſpiwt bruteŋ . Sidaŋ red wideke heɱ igeŋ . oc ſagde konung tidrik at thʒ war ſant . ſoɱ Amlung ſagde . oc æÿ wiſte haŋ rættara. *Bl. 92.

Kap. 190.

Sigord Sven framförer konung Didriks utmaning till konung Ysung.

Tha koɱ ſigord vp i borgena oc ſagde till ÿſwng konung . Jak war nær the goda herrar . ther ſaŋ iak xiij kempar . the ſoɱ koſteliga ære . Thera høffuitʒmaŋ ær konung tidrik aff berŋ . wij haffua ſport till theɱ .

nw ſaa wij wita hwre dana the aͤre . tẏ at k*onung* *tidrik* bød tik till kamp . ſielff ꝓiij[e] ſoŋ haŋ aͤr / oc ſaͤnde haŋ tik eŋ haͤſt . theŋ gaff iak miŋ weŋ . ſoŋ mik møtte vpa waͤgiŋ / k*onung* ẏſu*n*g ſwa*ra*de . biwder haŋ mik till kamp . thꝫ will iak gladeliga weta hanuŋ . oc ſkall mik ther ekke till dwaͤlia

Kap. 191.

Konungarne göra sig redo tillika med sina män.

Om morgoneŋ aͤfftir ſtod ẏſwng k*onung* op . oc wapnade ſig mꝫ ſinaͤ ꝓj ſøner . ſigord ſweŋ war theŋ ꝓiij[e] . Sigord tog k*onungens* banner oc red for hanuŋ . ẏſwng k*onung* folde aͤff*ter* oc hans ſøner . the haffde fagra ſkiolla oc hwita brẏnior oc blanka hielma ſoŋ et glaſſ . the haffde hwaſſ ſwerd . oc ſtarka ſpiwt oc ſto*ra* haͤſta waͤll wapnade . The waro oc ſielffue ſtarka oc hwar the*ra* haffde et got hierta / tha the komo for pawluneŋ . tha ſagde yſuŋg k*onung* till k*onung* dy*drik* aͤſtw ſa fultage kaͤmpe ſoŋ ſagt aͤr . oc tw haffu*er* bud*i*t mik kamp . Tha wapna tik ſnart . oc koŋ wt mot mik ſielff ꝓiij[e] *oc lat oſſ røna hwilkaͤ baͤtra draͤngia aͤre . k*onung* Did*rik* ſwarade . Jaͤffua ther encte vti ther fore haffuer iak ridit eŋ langaŋ waͤg . at iak wilde ka*m*pa mꝫ tik oc forſøke oŋ tw haffu*er* hwaſſare ſwerd . eller hardare hielma . aͤŋ wij haffua . ẏſwng oc hans ſøner ſtigo aff ſina haͤſta . her Tid*rik* wapnade ſig ſnart . oc gik mot hanuŋ . the ſkikkada ſamaŋ two oc two / oc loffuade thꝫ at engeŋ ſkulde theŋ and*ra* hielpa.

*Bl. 92. Verso.

Kap. 192.

Heyms envig med den yngste af konung Ysungs söner.

Heým hiṅ gry*m*me begi*n*nada theṅ førſta ka*m*p . mʒ theṅ yngſta kon*ung*s ſøṅ . the kampade ma*n*neliga ena langa ſtwnd . tha giord*is* k*onungens* ſøṅ faſt wreder . haṅ kaſtade ſkiolleṅ fra ſig . oc tok ſwerd*it* mʒ bade hænder . oc hog vppa heýms hielṁ ſa athaṅ full oṁ kull . oc k*onungens* ſøṅ vppa hanuṁ / oc ſagde till hanuṁ willw liffua ſa lig qwar . mædaṅ iak binder tik . heým wilde ekke qwar liggia oc brøſ faſt i mot . tha ſlog k*onungens* ſoṅ h*anu*ṁ mʒ ſiṅ næffua vtaṅ vppa hielmeṅ wid ørat ſa at hielmeṅ ſwignade for ha*nu*ṁ oc blodeṅ ſprang aff hans næſa oc mwṅ ſa at haṅ nær danade . tha wore bundne bade hans hænder oc hans føter . k*onungens* ſøṅ ſtøtte ſit ſpiwt ſkafft i iordena oc bant hanuṁ ther wider . ſidaṅ gik haṅ till ſiṅ fader igeṅ

Kap. 193.

Herbrand Widfernings envig med den andre konunga-sonen.

Tha gik fraṁ brand widſarling . mot hanuṁ koṁ theṅ and*ra* kon*ung*s ſøṅ . the ſlogos bade lenge oc ma*n*neliga / oc ekke ſparde the ſiṅ wapṅ . tha fik brand .v. ſaar . oc blødde ganſke faſt tý fioll haṅ till jordena oc gaff ſina wapṅ vp kon*ungens* ſøṅ bant hanuṁ wid et ſpiwt ſkafft oc gik ſidaṅ till ſiṅ fader igeṅ

Kap. 194.

Wildeſers envig med den tredje konunga-sonen.

Tha kom then tridia konungs ſøn . mot hanum gik wildeſer . the ſlogos ſtarkeliga oc lenge . ther matte ſees ſtora hwg . konungens ſøn fik . v. ſaar oc wildeſer fik vij ſar oc all ſtor oc bloden forløp hanum faſt *Bl. 93. *tẏ møddis han oc full om kull . konungens ſøn bant hanum oc gik till ſin fader igen.

Kap. 195.

Sintrams envig med den fjerde konunga-sonen.

Tha gik fram then fierde konungs ſøn . mot hanum gik ſintram aff venedi / the huggos bade . tit oc hart hwargen wilde for annan wika ſintrams ſwerd bet ſa wæll a ſtall ſom a klæde tẏ fik konungens ſøn iij ſar . oc alla ſtor . tha hiog konungens ſøn till ſintram aff alla makt vppa hans hielm ſa at ſwerdit braſt ſunder i hieltit . tog bar han ſkiollen for ſik han wilde hæller dø æn flẏ han løp till ſintram mʒ ſin ſkioll ſa faſt at ſintram fioll om kwll / oc æẏ kom han op før æn hanum worde bunnen bade hænder oc føter . konungens ſøn gik till ſin fader igen oc roſade mẏkit aff thera ſiger.

Kap. 196.

Fasholt hin stoltes envig med den femte konunga-sonen.

Tha gik fram faſholt hin ſtolte . hanum møtte then vᵉ konungs ſøn / oc bẏriade at kampa . the ware bade ſtarka . hwar gaff androm mang ſlag . thʒ kunde ængen

ſee hwilkeŋ thera ther bæter matte . hwargeŋ wilde wika for theŋ andra . tha fik hwar thera tw ſtor ſaar . tha hiog konungens ſøŋ ſa ſtort et hug . a faſholt[s] hielm thʒ haŋ fioll om kwll oc beſwimade . konungens ſøŋ ſtod oc ſag vpa hanum oc ſagde ſa mẏkiŋ eŋ kæmpe ſom tw æſt oc eŋ høffwiſk riddare hwi ſkal tw falla for ens mans hug . ſtad op oc wær tik ſidaŋ ſprang faſholt vp oc gingo till ſamans oc ſlogos ganſke manneliga . konungens ſøŋ ſagde thʒte ær ſkam at eŋ maŋ ſkall ſa lenge ſtanda for mik . iak mente allene ſa ſiger aff alla theſſe ꝓiij kæmpar . om iak wilde / haŋ hiog vpa faſholt[s] hielm ſa at haŋ fioll vm kull / oc wort ſtrax bundeŋ ther ſtodo . v . ſpiwtſkafft i jordena . ẏſwngꝓ meŋ ære nw glada tẏ the haffua wunnit mẏkiŋ ſiger.

Kap. 197.

Amlinges envig med den sjette konunga-sonen.

Tha talade amlung . thʒta war i eŋ onda ſtund . at Didrik konung hit kom mædaŋ haŋ *ſielff oc alla hans meŋ ſkulæ her bunna warda haŋ matte heller hema warit i berŋ . oc takit ſit land wara . Amlung ſagde till ſiŋ fader . tak myŋ hielm oc bint vpa mit huffuod . oc myŋ ſkioll a myŋ winſtra arm . thʒ hardaſte ther tw kant . Jak ſwer thʒ a mẏna tro iak ſkall mik æẏ bindæ lata . iak ſkall før huggeŋ warda ſa ſma . ſom eŋ fiſk / oc eẏ ſkule ẏſungꝓ meŋ ſtẏdia thera ſpiwt ſkafft wid miŋ rẏg . Sidaŋ gik haŋ fram diarffueliga . honum møtte theŋ vj[e] konungs ſøŋ . the kampade aff mẏkit hugmod . bade hart oc lenge . Amlung tænkte . Jak warder mit liiff bæter waga . om her ſkall nogoŋ

*Bl. 93. Verso.

priiſſ aff worde/ haŋ tog ſit ſwerd mʒ bada hender oc hiog till ko*nungens* ſøŋ . vpa ha*n*s hielm oc thʒ kunde ekke bita a theŋ harda hielm tog fioll ko*nungens* ſøŋ vm kwll . oc amlung fioll vpa hanu*m* oc bad hanu*m* giffua ſik om haŋ wilde liffua . oc ſkall iak nw binda tik wiltw oc løſa mi*n* gode weŋ faſholt oc brand widſerling . tha will iak ekke binda tik . ko*nungens* ſøŋ ſagde ſig thʒ gøra wilia/ ſidaŋ worde the løſte . oc gik hwar till ſẏna me*n* . Sigord ſweŋ haffde ſkikkat mot Amlunge . theŋ wekaſte ko*nungs* ſøŋ . tẏ at Amlung war hans frænde.

Kap. 198.

Hornboge Jarls envig med den sjunde konunga-sonen.

Tha gik fram hornboge iarll . mot hanu*m* kom theŋ vii^e ko*nungs* ſøŋ . the kampade wæll oc drengeliga mʒ mẏkiŋ manhet . tẏ hornboge war gamall . oc haŋ haffde eŋ ſtark kæmpe for ſik . tẏ matte haŋ ſalla for the ſtora hwg . haŋ fik aff ko*nungens* ſøŋ . ſidaŋ wart haŋ bundeŋ oc ſkild*is* the ſa att.

Kap. 199.

Hagens envig med den åttonde konunga-sonen.

Tha gik fram helte vaŋ hageŋ mot hanu*m* ko*m* theŋ viij^e ko*nungs* ſøŋ . the ſlogos ma*n*neliga . the hugg*a*
*Bl. 94. *hwar vppa a*n*nars hielma ſa at eldeŋ fløg vtaff . haffde thʒ wa*r*it mørk natt . ſom tha war dag . tha matte ma*n* well haffua ſeet aff theŋ eld . ſom aff the*ra* hielma gik . hwargе*n* wilde for theŋ andr*a* wika . Tha hiog ko*nungens* ſøŋ till hageŋ oc giorde hanu*m* trẏ ſtor

ſaar . ſidan fioll han oc wort bunden wid ſit ſpiwt ſkafft . ko*nungens* ſøn gik till ſin fader oc ſagde ſa at flere ſkulde fara.

Kap. 200.

Detzleff Danskes envig med den nionde konungasonen.

Tha gik fram detzleff danſke / honu*n* møtte then ix^e^ ko*nungs* ſøn . the kampade mz mykit hugmod . the hwggo bade tit oc hart . the huggo ſa tit at næpliga kunde man the*ra* ſwærd ſee . ſa lenge ſlogos the at the wa*r*o bade trøtte . ſidan ſatt*is* the nider oc hwilt*is* . Detzleff ſagde till ko*nungens* ſøn . wil tw beholla tit liiff . tha giff tik nw fangen . oc iak will binda tig . ko*nungens* ſøn ſwa*ra*de . Eÿ giffue*r* iak mik æn fongen for tik æn tog at thu eſt danſker . Thu ſkalt før fonga ſtor hug . aff mit ſwerd . e hwre god kæmpe tw æſt . iak hopas at tw ſkalt æn warda min fanga i dag . ſidan lopo the ſaman . oc ſlogos trøſteliga . ſa lenge at the wa*r*o trøtte . tha tog till at mørkia . aff nattena . Tid*rik* ko*nung* tog en ſkioll oc a*n*nan iſung . oc ſkildo them att . oc tha war æn engen thera ſaar . oc hwargen haffde priiſ aff a*n*nan . ÿſung ko*nung* ſagde till Tid*rik* ko*nung* . natten far nw ſkilia oſſ att . wij ſeem nw æÿ længe*r* ſlaſſ . tÿ wilia wij hem rida oc tina men ſkulæ her liggia bundne till i morgen iak her igen komber . tha wilia wij røna oſſ vpa nÿa oc wa*ra* raſke drengia i morgen afftan ſkaltw liggia bunden i then ſama ſtad tw ſtander . nw . tha haffue*r* tw werffuat tit ærinde i mit land . oc ther mz ſkild*is* the aat . Yſung ko*nung* *red hem oc alla hans men ære glade . ko*nung* Didrik *Bl. 94. Verso.

gik i ſit pawluŋ . Annaŋ dagiŋ ther liwſt war tha koŋ ẏſwng ko*nung* oc hans ſøner . d*idrik* ko*nung* møtte hanuŋ mȝ ſina meŋ . tha gingo ſamaŋ detȝleff oc theŋ ſama ko*nungs* ſøŋ . oc ſlogos trøſteliga ſa lenge at detȝleff fik ſeger . haŋ ſlog ko*nungens* ſøŋ thȝ haŋ lag . tha ſagde detȝleff till hanuŋ . iak ſkall nw drapa tik vtaŋ tw løſer hageŋ miŋ gode weŋ / ko*nungens* ſøŋ ſagd*is* thȝ ge*r*na wilia gøra . tha wart hageŋ løſſ . ko*nungens* ſøŋ gik till ſiŋ fader.

Kap. 201.

Hillebrands envig med den tionde konunga-sonen.

Tha gik fraŋ hillebrand . ha*nu*ŋ møtte theŋ xe ko*nungs* ſøŋ . the kampade ma*n*neliga . ko*nungens* ſoŋ fik iij ſaar / hillebrand hiog vpa hans hielŋ ſa ſwerd*it* braſt ſunder . i hielt*it* . tha gik ko*nungens* ſøŋ till hanuŋ oc tog hanuŋ mȝ handerna oc lagde ha*nu*ŋ nider oc bant hanuŋ . haŋ gik ſidaŋ till ſiŋ fader . tha wa*ro* faſt glada britanea meŋ for the*ra* ſiger.

Kap. 202.

Konung Gunnars och Konung Ysungs envig.

Tha gik fraŋ . ko*nung* gu*n*nar aff nøfflinge land . hanuŋ møtte ko*nung* yſung . the two ko*nunga* ſt*ri*dde ma*n*neliga engeŋ wilde for theŋ andra wika . tog war ẏſung ko*nung* mẏkit ſtarkare . tha wredd*is* ẏſunger ko*nung* athaŋ ſkulde ekke ſeger fa ſa ſnart ſoŋ haŋ wilde . haŋ hiog a ko*nung* gu*n*nars hielŋ haŋ war ſa hard at ſwerd*it* braſt i tw ſtẏcke . tha tog yſung et ſtẏcke aff et ſpiwtſkafft ſoŋ hageŋ haffde wa*r*it bun-

deŋ mʒ oc ſlog vpa k*onung* gu*n*nars hielm ſa at haŋ ſtørte oc blod ſprang h*anu*m bada aff næſa oc mwŋ. Sida*ŋ* bant yſung h*anu*m. oc gik ſa fra hanu*m* oc ſagde / theſſe me*ŋ* haffde got ærinde hiit

Kap. 203.

Widikes envig med den elfte konunga-sonen.

Tha gik fram hiŋ ſtarke wideke hanu*m* møtte theŋ ≈j. k*onungs* ſoŋ. haŋ war ſtarkare æŋ nokor hans brøder. the ſtriddo hardeliga / oc mẏkit *faſtare æŋ nogor haffde før giort oc engeŋ ſag eŋ ma*n*neligare kamp. tha kom widike i hwgh. hwre got et ſwerd my*m*mi*ng* war. oc hwre mẏkiŋ trøſt haŋ haffde aff thʒ nar ha*ŋ* ſtridde [? ſtrida] ſkulde / haŋ tog mi*m*mi*ng* mʒ bada hende*r* oppa k*onungens* ſons hielm. [*oc hiog*] Et ſtort ſtẏkke bort aff hielmeŋ. ther folde eŋ deell aff haret oc fik [*haŋ*] tha et litit ſaar. tha hiog haŋ et a*n*nat hog a hans laar at ſunder gik beŋ wapeŋ oc nær laret vtaff. wideke talade till ẏſwng k*onung*. tw ſkalt nw løſa lata alla mẏna ſtalbrøder eller ſkall iak dræpa tiŋ ælſʒte ſøŋ. k*onungeŋ* ſwarade / iak late*r* them ekke løſa. før æŋ mi*ŋ* ſoŋ ær offue*r*wu*n*neŋ. mik tẏkker hanu*m* ſkadar æŋ enete. tha ropade k*onungens* ſoŋ till ſiŋ fader. gør hans wilia eller giæller thʒ mit liiff. haŋ haffue*r* eŋ diæffuell i ſinæ hænder. Enge*ŋ* kæmpæ mag for hanu*m* ſtanda. ẏſung ſwarade. jak will løſa eŋ ma*ŋ* for tik oc ekke flere. wideke ſagde / løſer tw æẏ alla mẏna ſtalbrøder. tha ſkall iak førſt hwgga huffuodi*t* aff thiŋ ſoŋ. oc ſidaŋ aff tik ſielff. æẏ ſkall my*m*mi*ng* ko*m*ma i ſina ſkida før æŋ alla wa*ra* me*ŋ* ære alla løſæ / ſida*ŋ* løp ha*ŋ* till oc hiog ſunde*r* hwart thʒ *Bl. 95.

ſpiwtſkafft haŋ ſaŋ oc løſte alla h*er* tidrikꝫ meŋ ſidaŋ løp haŋ at k*onungens* ſoŋ ſoŋ mꝫ h*anu*ŋ haffde kampat . oc wilde dra'pa haŋ . tha løp iſwng k*onung* oc ſigord ſweŋ . ſoŋ didrik bad i mellom them ok forlikte them / oc giorde them till wener . tha wara alla løſa vpa bade ſidor.

Kap. 204.

Konung Didriks och Sigord Svens första envig.

Nw tager k*onung* tydr*ik* ſit ſwerd . ekkeſaꝫ oc gik fraŋ vpa walleŋ fra alla ſina meŋ . ſigord ſweŋ gik mot h*anu*ŋ . oc haffde ſit ſwerd graŋ i ha'nd*er* . the møtt*is* dierffueliga . oc huggos aff mykiŋ makt . oc engeŋ ſpar theŋ a*n*naŋ . the baro ther*is* ſwerd hwar th*era* offu*er* a*n*nars huffuod . *mꝫ mykiŋ grimhet . aff th*era* hag gik ſa mykiŋ gny at ther*is* wenner ra'ddes oŋ them badaŋ . thꝫ*ta* war eŋ grymeligeŋ kamp . the ſlogos eŋ ganſꝫkaŋ dag . tha mørke tog tha yſung k*onung* ſiŋ ſkioll / oc widike a*n*naŋ . oc gingo mellom oc ſkilde them att . yſung red heŋ mꝫ ſina' meŋ . Didrik k*onung* bleff i pawluŋ . mꝫ ſina' meŋ . oc ware ganſke glade oŋ afftaneŋ.

*Bl. 95. Verso.

Kap. 205.

Konung Didriks och Sigord Svens andra envig.

Oŋ morgoŋ arla koŋ yſwng igeŋ . The byriade ſiŋ kamp aff nya' . h*er* tidrik oc ſigord ſweŋ . the ſlogos mꝫ mykit hoffmod . till theſſ the ware bade trøtte . the hwilte ſik eŋ litiŋ ſtwnd . ſidaŋ gingo the ſama*n*s oc ſlogos . the haffde ſa got harniſk . at engeŋ thera

wart ſaar. the ſlogos all theŋ dag ſa lenge. at natteŋ ſkilde theŋ aatt. ÿſu*n*g red till ſlott*i*t. oc D*i*drik bleff i pawlun*i*t.

Kap. 206.

Konung Didrik lånar Widikes svärd, Memming.

Widike talade till Tid*rik*. hwre trøſter tw tik h*er*ra mik tÿkker tw haffuer eŋ fultage maŋ at kampa mȝ tog kaŋ engeŋ ſkøŋ hwilkeŋ ider ſoŋ wi*n*na mag/ oc engeŋ ider a͛r a͛ŋ ſaar/ k*onung* Tid*rik* ſwa*ra*de iak wet a͛ÿ hwre thȝ gar till haŋ haffu*er* ſa hard eŋ hud. at mit ſwerd biter th*er* encte vppa. hoŋ a͛r hardare a͛ŋ nogor brÿnia. willtw la͛na mik tit ſwerd mi*m*mi*n*g. iak mener thȝ bit*er* vpa hans hud. oc haŋ red*is* mÿkit for tit ſwerd. iak matte ſwa͛ria ha*nu*ŋ eŋ ed i dag. at mi*m*mi*n*g war ekke i mÿna hand. widike ſwa*ra*de/ tw mat mik th*er* encte oŋ bidia. My*m*mi*n*g war a͛ŋ aldre fra mik/ vtaŋ tha heÿŋ tog thȝ fra mik. oc ſkall thȝ ekke offtara ſkee. k*onunge*ŋ ſwa*ra*de wredeliga. tw holler mik ekke ba͛t*er* a͛ŋ miŋ ſtalſweŋ oc ald*re* worde wÿ nw gode wenner mer. wideke ſwarade haffu*er* *iak nogot illa talat. tha will iak th*er* *Bl. 96. mȝ bøta. at iak will la͛na͛ tik ſwerd*i*t. ſa at engeŋ wiſtedh vtaŋ the two ena oc worde tig gagŋ att. Sidaŋ lagd*is* the nider at ſoffua.

Kap. 207.

Konung Didriks och Sigord Svens tredje envig.

Oŋ morgoneŋ arla tha koŋ th*er* ÿſung k*onung* mȝ ſina ſøner. Tid*rik* ſtod mȝ dragit ſwerd. oc bad ſigord ko*m*ma. Sigord ſwa*ra*de tw ſkall ſwa͛ria mik eŋ

ed . at tw ħaffu*er* ekke widek*is* ſwerd mi*m*mi*n*g mot tħꝫ ſwerd will iak ekke ſlaſſ Tħa ſwor k*onung* t*idrik* ħ*anu*ŋ eŋ ed . oc ſatte ſwerd*i*t wid ſiŋ rẏg / oc ħiolt i ħielt*i*t oc ſtøtte vddeŋ nid*er* i iordena oc bad ſik ſa gud till ħielp atħaŋ icke wiſte my*m*mi*n*gꝯ wd for offuaŋ iord oc æẏ ħans ħandfang i noger mans ħand . tħꝫ beħagade ſigord wæll . Sidaŋ gingo tħe ſamaŋ oc ſlogos . / ħer tid*rik* ħiog bade tit oc ħart . i ħwart ħug tog ħaŋ io et ſtẏkke . antigge aff ħielŋ ſkioll eller brẏniæ . Tħa fik ſigord .v. ſaar . Sidaŋ koŋ ħanuŋ i ħug . at T*idrik* ħaffde falſkeliga ſworit edeŋ / oc ke*n*de ħaŋ giorla my*m*mi*n*gꝯ æg . tħa ſagde ħaŋ till ħer Tid*rik* . Jak will giffua miŋ wapŋ op for tik tẏ tw æſt eŋ fultage maŋ . Jak ħaffuer tħer æng*e*ŋ ſkaŋ wtaff at iak tiænir tolkeŋ ħ*er*re ſoŋ tw æſt . ħellr*e* æŋ iak miſter mit liiff . tħa gaff ſigord op k*onung* T*idrik* ſiŋ wapŋ . Tidrik giorde ħanuŋ till ſiŋ maŋ . oc tẏkte ħanuŋ ħaffua fongit eŋ raſkaŋ maŋ . ħer Tid*rik* oc ħans meŋ ware nw ganſke glada . / oc roſade nw mẏkiŋ aff ſinæ færd . ẏſwng oc ħans ſøner ware ganſke oglade for tħẏ at tħ*era* beſꝫta kæmpa ħaffde fong*i*t oſiger ſoŋ tħe meſt trøſt vpa ħaffde .

Kap. 268.

Amlinge får konung Ysungs dotter, Walburg. Konung Didrik och hans kämpar draga hem till Bern igen.

*Bl. 96. Verso. Didrik k*onung* oc ẏſwng k*onung* giorde eŋ *winſkap ſigħ i melloŋ . gaffuo ħwar androŋ ſtora gaffuor . Sigord ſweŋ gaff ħornboge iarll ſtora gaffuor . tħꝫ koŋ Sigord a ſtad / at ẏſwng*er* . gaff amlung . ſinæ dott*er* ſoŋ walburg ħet . ħoŋ war ganſke fag*er* . D*idrik* k*onung*

drak brÿlløp før haŋ bort foor . thꝫ ſtod i v daga mꝫ pipara oc mꝫ baſunara . oc alſkøns leke . Sidaŋ red ko*nung* tyd*rik* tædaŋ oc ſigord ſweŋ mꝫ hanuŋ . Amlung oc hans hwſt*r*v the folde oc meth . hoŋ haffde mÿkit gwll oc ſilff mꝫ ſik . Did*rik* for theŋ ſa*m*ma wæg igeŋ . Haŋ koŋ till berŋ mꝫ alla ſinæ meŋ . hanuŋ war th*er* well fagnad . hans priiſſ woxte jo mer oc mer . hans loff ſtond*er* offu*er* alla werldena .˙ oc mag haŋ nw ſitia mꝫ mak i ſit rike tÿ at engeŋ torde hanuŋ kamp biuda.

Kap. 209.

Hornboge Jarl och hans son Amlinge, Sintram och Herbrand Widſerning ſara hem till sina riken. Konung Didrik rider till Nyſſlinge-land med konung Gunnar. Sigord Sven ſår Gunnars och Hagens syster, Crimilla.

Konu*n*g didrik oc hans meŋ . haffua ſik rønt i manga ſtrider . ſa at engeŋ tor biuda ſiŋ ſkioll mote theŋ . tha for hwarde*re* heŋ i ſit rike . Hornboge iarll for heŋ i winland . Amlu*n*g mꝫ h*an*nuŋ . oc hans huſt*r*v . Sintraŋ for till venedi/ oc bleff th*er* hertwg . Brand widferli*n*g for oc heŋ i ſit rike oc bleff oc rik hertwg . D*idrik* ko*nung* oc hans kæmp*ar* ſoŋ æfft*er* wore rido till nifflunge land mꝫ gu*n*nar ko*nung* . the gaffuo ſigord ſweŋ ſÿſter gu*n*nar ko*nungs* oc hagens crimilla . oc halff nÿfflingæ land mꝫ henne oc drukko brÿlløp i .v. daga . mꝫ mÿkiŋ priiſſ.

Kap. 210.

Konung Gunnar ſriar till Brynilda, eſter Sigord Svens råd.

tha talade ſigord till gunnar konung. Jak wet ena jomfrw then wiſaſte oc then wenaſte. ſom nw ær i wærildena till/ hon heter brynilla. hon haffuer et ſlot ſom ſiogard heter. wiltw bedas till henne tha will iak wiſa tik wægen tit/ oc hielpa tik hwat iak kan. gunnar konung takkade hanum oc ſagde at thz war *Bl. 97. got rad. Sidan *rede the ſik mz ena haſt. oc rido till. tydrik konung oc gunnar konung oc hagen oc ſigord ſwen. oc ey wænde the før æn the koma till hin ſtolte brynildæ. hon fagnar them well ſom henne borde. Alla vtan ſigord ty at han haffde loffuat henne at han engen huſtrv ſkulde haffua vtan henne. Tha talade ſigord till brynillæ oc bad henne giffua konung gunnar got ſwar. hon ſwarade. hwi haffuer tw ſa illa hollit tin ord. wid mik iak wilde engen man haffua i werldena vtan tik om iak haffde radit. Sigord ſwarade thz warder nw bliffua ſom thz ær giort/ tw æſt bade høffuiſk oc wiiſſ. ty kom iak hiid mz gunnar konung. at han ſkall haffua tik. han ær en god kæmpe. oc riker konung. oc ty fik iak hans ſyſter at hon haffde ſa raſkæ brøder oc haffua wij ſworet oſſ i brøderſkap Brynilla ſwarade. mædan iak mag tik ekke haffua ſom iak haffuer kæriſt aff alla men. tog will iak gerna lyda tit rad. Sidan gingo didrik konung oc gunnar konung till henne oc giorde ther en ænda vpa. ſa at gunnar konung fæſte brynillæ oc giorde ſtrax brylløp till henne.

Kap. 211.

Kap. 211.

Om konung Gunnars och Brynildas bröllopp, huru det aflopp.

Theŋ førſte afftaŋ the ginge i ſeng. brudiŋ oc brudgu*m*miŋ oc alla ware fra theŋ gangne. tha tog *gunnar* ko*nung* he*n*ne i ſiŋ ſampŋ oc wilde gøra ſoŋ gamall ſid ær/ oc økia wærlldena. hoŋ wilde engaled*is*. the trætte her lenge oŋ till thes at hoŋ tog ſit bælte oc hans oc bant bade ha*n*s hænd*er* oc føter oc hengde ha*nu*ŋ wtoffu*er* eŋ biælkæ/ ther hengde haŋ alla nattana. tha dageŋ koŋ. løſte hoŋ hanuŋ oc lagdeŋ i ſængena nær ſik. hans meŋ komæ till hanuŋ. tha ſtod haŋ op oc gik tædaŋ. *haŋ ſagde *Bl. 97. Verso. for engeŋ maŋ huat hanuŋ ſked war theŋ andra natt ſkedde hanuŋ theſlig*is*. theŋ t*ri*dia oc ſaa. theŋ fierde dag war gu*n*nar ko*nung* glad*er*. tÿ at engeŋ ſkulde finna hwat hanuŋ ſkadde Tha ſagde haŋ ſigord ſweŋ hwre thȝ mȝ hanuŋ ſkapt war. haŋ trodde hanuŋ well tÿ at the haffde hwar a*n*naŋ ede ſworit. Sigord ſwar*a*de hoŋ haffu*er* ſadanŋ natura. æ mædaŋ hoŋ ær jomfrw. tha ær hoŋ ſtarkare æŋ nokoŋ maŋ. haffde i førſt he*n*nes mødoŋ. tha ware hoŋ æÿ ſtarkare æŋ and*ra* qu*i*nnær. ko*nung*eŋ ſwarade/ iak tror engeŋ bæt*er* æŋ tik. iak wet oc at tw æſt ſa ſtarker. at tw faar he*n*ne mødoŋ. oŋ nog*or* maŋ ſkall h*anu*ŋ faa. oc ther tror iak tik beſȝt till at tw ſig*er* thȝ engoŋ maŋ. Sigord ſwar*a*de jak will g*er*na gøra ider wilia oc drag*er* mik engeŋ awnd efft*er*. ko*nung*eŋ ſwarade. thȝ ſkall aldre ſkee. ſidaŋ gingo the till bords oc giorde ſik glada. oc gingo ſidaŋ i ſæng.

Kap. 212.

Sigord Sven sofver hos Brynilda. Kämparne rida hem från bröllopet.

tha the komo i bruda huſit / tha ſløkte k*onungen* all liwſen / oc wiiſte ſina' men at dør . tha kom ſigord ſwen jn i mørkerit . k*onungen* gik wt . oc ſigord lykte døren ſidan lagde han ſig nær brudana Sigord bredde klæder offu*er* ſit huffuod . ſidan tog han brynilla i fampn oc giorde hwat hanum tækt*is* / enkte brøds / hon mot hanum Om morgonen tog han en ring aff hennes hand . oc ſatte ther en annan vpa igen . tha kom gunnar k*onung* ther in gangande . ſigord ſtod op oc klædde ſik / oc wiſte her engen man aff vtan the two hwr*e* her om gang*i*t war . the gingo i ſtuffuna oc giorde ſik glada / oc drukko thz brylløp i viij daga . Sidan rido the thædan . Her tidrik red till bern oc hans *men . the ſkildis gode wener att . k*onung* gun*n*ar red hem i Nyfflinga land . oc hans huſtrw mz hanum / oc ſigord ſwen oc hagen . the regerade alla nyfflinge land.

*Bl. 98.

Kap. 213.

Huru Sintram dräpte sin broder Hertagen och flydde till Brandenborg.

En greffue het harding han atte ena huſtrv ſom yſall het . ſyſt*er* didriks k*onungs* . the haffde iij ſøner . then ena het herbrot . then and*ra* het hertagen . then tridia het ſin-ſtram . En kæmpe war mz greffuen ſom wigball het . han kunde well at ſkirma . greffuen bad hanum at lær*e* ſina' ſøner at ſkirma' . oc ſa giorde han . herbrot oc hertagen lærda wæll

at ſkirma . ſintram lærda illæ . han war oc then ÿngſte . En dag talade brøderne ſig i mellom . bade ſintram læra andra lekæ tÿ han kunde ekke læra at ſkirma . Sintram ſwarade iak will ſkirma mz annan ider . tha ſa i ſee hwat iak kan . Sintram wilde ſkirma ſtrax i ſtad . tha gingo the vpa markena oc thera meſtara mz them . the togo the ſwerd ſom the wore wan at ſkirma meth . ſintram ſagde wij wilia ſkirma mz hwaſſa ſwerd . tha mon ſee ho ſom beſzt kan . hertagen gik mot hanum / oc wilde gerna haffua hwaſſ ſwerd . tÿ han kunde bæter ſkirma . Meſtaren bad hanum ſkirma høffuiſkeliga oc bad them ekke wredas . Sintran drog ſit ſwerd . oc gik mot ſin broder wredeliga . the gingo ſaman oc ſkirmade . hertagen matte haffua huggit ſin broder hwar han wilde . ſa war han kloker . tiſtram bar op ſit ſwerd oc hiog at broder ſin han bar ſkiollen for ſik oc kom hoggit i ſkiollen / tha ſtakken vndir ſkiollin oc ſtak ſin broder gymon liffuit ſa at han bleff ſtrax død . tiſtram gik till ſin hæſt . oc red till brandenborg . oc dwaldis ther langa ſtwnd nær hertogen iram

Kap. 214.

Herbert kommer till Bern.

*Greffue herding war thes war at hans ſon war dræpen . tha kallade han till ſik ſin ſon herbert oc ſporde hwar hans broder war . eller om han war død . oc tiſtram war bort ridin . herbert ſagde ſwa war ſant . greffuen ſwarade . jak haffuer miſt nw two mÿna ſøner . oc thz haffuer thw alt wollet . tÿ tw war then elſzte oc tw ſkulde ſtyrt them om the haffde illa giort .

*Bl. 98. Verso.

tÿ borde tik thȝ nw gia'lla . herbert tog ſin ha'ſt oc wapn oc red till bern . till k*onung* tydrik . ſin moder broder oc ſagde hanu*m* alt hwre gang*i*t war . Tidrik k*onung* vntſik h*anu*m well . oc hiolt h*anu*m i ſtora werdighet.

Kap. 215.

Konung Didrik sänder Herbert till konung Artus i Bertanea, att bedas till hans dotter Hilda.

HErbert war then raſkaſte ridd*ara* . ſo*m* wa'ra matte . k*onung* tÿdrik war tha enkling . ha*n* ku*n*ne enge*n* mø eller qu*i*nna fi*n*na . ther han haffua wilde tog war hanu*m* ſakt at k*onung* artus i bertanea hafde ena dott*er* . ſom hilda het . hon war then fa'girſta jomfrw . ma*n* wiſte aff at ſÿe . kon*unge*n hafde ſit bud tit at ſkoda he*n*ne . the komo hem oc ſagde at the fingo he*n*ne ekke ſee . ſa war hon nøgeliga till wara takin . tha ſagde k*onung* tÿdrik till ſin frende . herbert tw ſkalt fara till k*onung* art*us* oc bid hanu*m* giffua mik ſina dott*er* till a'kta hwſt*r*v . k*onungen* lot h*onu*m koſteliga wt reda bade mȝ wapn oc kla'de oc xxiiij ridd*ara* . herbert kom till Art*us* k*onung* oc ſagde hanu*m* ſit a'rinde . k*onung* art*us* ſwar*a*de . hwi foor tÿdrik aff bern ekke ſielffu*er* hit / om han wilde mÿna dott*er* haffua . herbert ſwar*a*de her waro førra hans me*n* . oc fingo he*n*ne ekke atſee . tÿ ſa'nde ha*n* mik hiid ſin ſyſt*er*ſon . om iak faar he*n*ne heller at ſee . k*onungen* ſwarade thȝ a'r ekke ſid . at nogor wtlendȝſka' me*n* ma he*n*ne ſee . vta*n* høgtidis daga . tha hon gar till k*ir*kia . k*onungen* behagade herbert wa'll . tÿ bad

*Bl. 90. ha*n* hanu*m* *tia'na ſik . oc ſa giorde han oc ſagde

k*onungenom* ſinæ tiænist . k*onungen* giorde hanu*m* till ſin ſkænk . herbert war en degelige*n* ma*n* . han tiente k*onungen* ganſze well tẏ war k*onungen* kær at hanu*m* . thz war herberts ſid at tha han haffde ſinæ hænder twaget . han torkade them i ſolſkin oc aldre wilde ha*n* handklæde haffua.

Kap. 216.

Huru konunga-dottern gick till kyrkan, och Herbert fick tala vid henne.

Thz war en mẏkin høgtid*is* dag . oc k*onungen* hiolt ſtor ſtaat . tha gik hans dott*er* till k*ir*kia . Herbert ſtod i wægen for he*nn*e . ꝥij greffue gingo a hwar he*nn*e hand . oc hiollo he*nn*a klæder op oc vj mwnka a hwar he*nn*e [hand] / oc ꝥij jarla mz brẏnior oc hielma oc hwaſſa ſwerd . tẏ torde engen wid he*nn*e tala . offu*er* he*nn*es huffuod war burit koſteliga gyllene ſtẏkke at æẏ ſkulde ſolen bre*nn*æ he*nn*es fagra ænlite . Tha hon kom i k*ir*kiana . tha lag hon i ſin ſtoll . oc laſſ . oc herbert ſtod æẏ langt fra he*nn*e . han haffde two mẏſſ i ſin handſka oc hwar th*er*a haffde en toring aff ſilff . han ſlepte førſt then ena løſſ . k*onungens* dott*er* ſik thz alſee / tha log hon att . tha ſag herbert nokot aff he*nn*e anlite / tha ſlepte ha*n* the andr*a* mws . æn log k*onungens* dott*er* oc ſaa till herbert / oc ha*n* ſag till he*nn*a ige*n* / tha ſende hon ſin mø till hanu*m* / oc ſporde hwat ma*n* ha*n* war / herbert ſwar*a*de iak will tala wid jomfrwna ſielff . thz he*nn*e ligger ſtor makt vpa´ . iak ær k*onung* tydriks bud aff bern . Møøn gik tha at*er* ige*n* oc ſagde ſin jomfrw hwat han ſwarade . jomfrwn ſagde bid hanu*m* ſta baag k*ir*kia dørena . tha iak

wtgaar . tha will iak tala wid hanum . herbert giorde ſom møn bad . tha k*onungens* dotter ſkulde wtga/ tha wænde hon ſig till herbert . ther han ſtod baag døren oc ſporde hwat ærinde han haffde/ Mit ærinde ær *langt aff at ſigia flÿr thz ſa at iak far tala wid ether en halffuan dag . eller helan . Jomfrvn ſwarade . thz ſkall ſke . Tha ſwarade en aff the mwnkæ ſom henne folde . hwat man ær thz ſom ſa diarffuer ær . at han tor tala wid myn jomfrv . hanum borde haffua ther otak fore . herbert fik vti hans ſkæg . oc tog næffwan full ther aff . ſa at huden folde mz . oc bad hanum ekke fortala wtlendſka men.

*Bl. 99. Verso.

Kap. 217.

Herbert blir konunga-dotterns tjenare.

Sidan gingo the hem . oc jomfrvn ſattis till bords mz ſin fader . herbert ſtod for bord oc tiænte . Jomfrwn bad ſin fader wete ſik ena bøn/ k*onungen* ſagde ia oc ſporde hwat thz war/ hon ſagde later then vnga man wara min tiænare . ſom her ſtar for idert bord . k*onungen* ſagde thz mag well wara . Tha k*onungen* war wæll mæt . tha gik iomfrwn op i ſit torn igen . herbert folde henne . oc ſende the ꝓij riddara till bern at ſÿa k*onung* tydrik . at jomfrwn ær then fægirſta ther wara kunde.

Kap. 218.

Herbert afritar konung Didrik, och trolofvar sig sjelf med konunga-dottern.

Herbert ſagde till k*onungens* dotter . Min moderbroder tÿdrik aff bern . ſende mik hiit till ider han

will ider haffua till ſyna huſtrv om i ſa wilia / hon ſporde om han war fager man . han ſwarade . týdrik . ær then beſʒtæ kæmpæ i wærildena ær . gull oc ſilffuer hauer han nog . Jomfrwn ſporde kantw mala hans anlite her vppa weggena . herbert ſwarade thʒ kan iak well . Sidan tog han færga oc malade anlitit vpa weggena . ſtort oc grýmmeligit thʒ ledaſte han kunde / oc ſagde / ſa ær konung tydriks anlite ſkafft . Oc ſa hialpa mik gud at thʒ ær ledare oc ekke fægre . Jomfrwn ſagde / gud lata mik aldre fa thʒ leda trwll Mangen man bider at en annan . han matte bidia *at ſik ſielff . herbert ſwarade . wilia i ekke hanum haffua tha will iak bidia for mik ſielff . Jak ær fød aff konungx ſlekt . iak ræds for engen konung hwaſke týdrik eller tin fader . Jomfrvn ſwarade / aff allæ men ſom iak haffuer ſeet . tha will iak engen annan haffua æn tik . Sidan lagde the ſina hender ſaman / oc loffnade hwar annan ſinæ tro . *Bl. 100.

Kap. 219.

Herbert flyr bort med konunga-dottern, och sofver hos henne.

Tha giorde herbert two hæſta redo . then ena ſatte han iomfrwn vpa / oc annen red han ſielff vpa . Sidan redo the ſin wæg . thʒ fingo wæktarna at ſee / gingo oc ſagde konungen till . konungen ſagde till en riddare ſom hermen het . oc bad hanum rida æffter them . han tog ſin wapn oc red aff ſtad . mʒ hanum xxx riddara oc xxx ſwenna . tha herbert fik them atſee . tha bad han jonfrwn ſtigæ aff heſtin / oc ſagde . jak will ekke dø vtan ſak . ſidan lagde han jomfrvn nid . oc giorde hwat hanum tæktis.

Kap. 220.

Herbert dräper konung Artus' riddare, och rider bort med hans dotter till konung Iron.

tha kom hermen . k*onung* art*us* frende . han ſporde herbert ær iomfrwn møø . æn ſig mik thʒ før tw dør . Mø waren æn tha ſoll gik op . oc nw ær hon min huſtrv . tha ſtak hermen hanum mʒ ſit glaffuen for hans brÿſt . herbert hiog ſtakan ſunder . ſidan hiog han vpa he*r*mens hielm/ oc kløff huffuod*i*t nid*e*r i halſen . oc ſa hiog han till en a*n*nan ridda*ra* oc [hiog] laret aff hart wid ſadelen then t*r*idia ſtak han twert wt gÿnom . tha begÿnt*is* ther en hard ſtridh . En litin ſtwnd ther efftir haffde herbert dræpit xij ridda*ra* oc xiiij ſwe*n*na . the and*ra* tlÿddo vndan . tha haffde herbert xj ſtora ſaar . k*onun*gens dott*er* tog ſit klæde oc bant hans ſaar. Sidan ſtigo the a ther*is* hæſtæ oc rido till en k*on*-*un*g ſom iron het . *Herbert war then welkomen oc ther giord till en hertoge oc bleff hooſſ j*ron* k*onung* langa ſtwnd . oc giorde mÿkin manhet ſidan

*Bl.100. Verso.

Kap. 221.

Om konung Didriks, Detzleff Danskes och Fasholt hin stoltes giftermål.

Tha k*onung* tÿdrik thʒta ſporde . tha red han nor-der om fiæll . detzleff danſke oc faſholt mʒ honom . oc lxx riddara . han kom till et ſlot . ſom drakenſell het . ther war han welkomen . ther wore the . ix . konu*n*gx døtt*er* . thera moder war død . aff then ſorg hon fik . tha her ekkia war ſlagin her tÿd*rik* beddes till then elſʒte . then andra detzleff danſke . then tridia hin ſtolte

ſaſholt . the ſingo godä ſwar . oc giorde thera brýlløp . før än the thädan rido / ffaſholt oc detzleff beholde rikit ſom jomfrwnar fader haffde att / k*onung* týdrik giorde th*em* bada till hertwgä / ſid*an* red ha*n* hem till bern . oc haffde ſinä huſt*r*v mz ſik /

Kap. 222.

Om konung Aktilius' vänskap med konung Ermentrik.

Koni*n*g Atilia war en riker k*onung* . han haffde mýkin winſkap mz erme*n*trik . koni*n*g / han ſatte ſin frende till erme*n*trik k*onung* . ſom oſid het . mz xij ridd*ara* . k*onung* *Ermentrik* ſik hanu*m* ſin frende ige*n* ſom walter het aff waldſken han war tha ekke meſta gamall . En iomfrw war mz Attilia k*onung* . hon het hildegulla . jarlens dott*er* aff greken . hon war tit ſat till giſl . walter haffde he*n*na ganſzke kär.

Kap. 223.

Walter af Wasekensten rider bort med Hildegunna, jarlens dotter af Grekland.

Et ſinne haffde Aktilia k*onung* manga gäſter . oc mýkin glädi mz danſ oc alſkýns lek . walter hiolt i jomfruna hand . hildegu*n*na . oc ſagde till he*n*ne . hwat heller wiltw fýlgia mik . eller wara k*onung* attilia frilla . Hon ſwarade / ware thz ether alffwara tha will iak enge*n* heller haffua än ider / han ſwarade / gud warde mik ſa hwll ſom iak ſkall wa*ra* ider hull . Jomfrwn ſagd*is* wilia ge*r*na gøre hans wilia / han ſagde . kom i morgon ſom [thz] *dagas vta*n* for løna porte*n* / oc haff mz tik gull oc ſilff oc tina cläder . hon *Bl.101.

ſagd*is* thʒ gøra wilia . Eÿ wiſte k*onunge*ŋ før a'ŋ the bada borte wore . Tha koŋ portanereŋ oc ſagde hanu*m* thʒ

Kap. 224.

Huru Walter drap konung Aktilius' riddare.

hageŋ war tha mʒ attilia k*onung* . oc war tha ganſke vng*er* . k*onunge*ŋ ſagde till h*anu*ŋ . rid efft*er* iomſrvna' . oc walter . haŋ fik h*anu*ŋ ꝓj riddara mʒ ſik . the rido ſkÿndeliga' efft*er* wolt*er* / tha wolt*er* fik theŋ atſee . tha ſteg haŋ aff ſiŋ ha'ſt . oc tog nid io*m*ſrwna . Sidaŋ ſpra*n*g haŋ a ſiŋ ha'ſt igeŋ / oc bant faſt hielmeŋ a ſit huffuod . Jomfrwŋ ſagde / thʒte a'r ſtor harŋ . at tw ſkallt allene ſlaſſ mot ꝓij . / flÿ hellre vndaŋ oc redde tit liiff / walter ſwarade gra't ekke jomſrw . iak hau*er* før ſeet hielma . brÿnior oc ſkiolde kloffne . oc mo*n*geŋ eŋ huffuodløſſ aff heſteŋ ſtørte offta haffu*er* iak wa*r*it th*er* mʒ . tÿ grwffuar mik encte for theſſe ꝓij . ſidaŋ red haŋ hardeliga mot theŋ . oc ſlogos ganſʒe lenge . walt*er* ſlog the ꝓj i ha'll . oc hageŋ rÿmde vndaŋ i eŋ ſkog . th*er* na'r lag.

Kap. 225.

Huru Walter af Wasekensten slog ut ögat på Hagen, och red till konung Ermentrik.

walt*er* koŋ i ſama ſkog . oc iomſrwŋ mʒ hanu*m* / haŋ giorde eld oc redde matt . ſoŋ walter ſat oc att . aff et willegals bøſte . tha koŋ hageŋ mʒ et dragit ſwerd oc liop at walt*er* . jomſrwŋ ropade ware tik h*er*re . her komb*er* eŋ aff tina owen*er* walt*er* ſprang

op oc tog bøſtet oc ſlog hagen wid hans øga . ſa at wtgik annat øgat / oc han fioll om kull . hagen ſprang ſnart op oc ſteg vppa ſin haſt oc red hem till attilia konung oc ſagde hanum tidende / oc haffde tha miſt ſit ena øga . walter red till Ermentrik konung . oc war hanum welkomen oc dwaldis ther om langa ſtund .

Kap. 226.

Om konung Salmons örlig med bröderna Appolon och Iram Jarl.

En konung het ſalmon . han haffde mykit orlig mz two brøder en het appolon oc *iram iarll . the giorde huar annan ſtoran ſkada . oc mende diwr hwar i annars ſkog .

*Bl.101. Verso.

Kap. 227.

Om Iram Jarl och hertig Åkes hustru. Iram Jarls död.

konung Ermentrik bødh manga konunga till ſik till rom till hans høgtiid / tit ſkulde komma Attilia konung . oc honom folde iram jarll . aff brandeborg . the komo till et ſlot ſom fritalea heter / ther war en hertwg ſom ake het . han war konung Ermentriks broder han haffde ena ſagra vnga huſtrv . the drucko faſt om afftanen . hon fik en god wilia till jrom iarll oc han til henne oc lagde et rad ſig i mellom at irom iarll ſkulde tit komma tha hertwg ake ware i rom / om morgonen red attilia konung tadan . oc irom iarll mz . konung attilia . red till rom jrom bleff i en ſkog . oc ſcreff et breff till frwna . athan wilde komma till

henne tha hertwgen wilde aff rida ./ hertwgen ſag athon fik breffuit/ oc giorde henne ſidan drucken aff wiin/ om nattena tha hon lag oc ſoff tha ſtall han breffuit fra henne . oc ſan ther i ſcreffuit at iarlen wilde komma till henne tha hertwgen wore aff reden . Om morgonen ſtod hertugen op oc wapnade ſig . oc ꝓl . hans tiænare mʒ hanum/ oc red i holl for irom iarll/ tha kom irom iarll wtaff ſkogen ridande/ hertwgen ſlog ſtrax till honom . Jarlen warde ſik medan han kunde . ſidan bleff han ſlagin oc ſtørte dødh aff ſin hæſt . hertwgen red fra hanum hans tiænare haffde oc fra hanum flẏt . tẏ lag han allene igen . hans hwnda nær hanum ſørgde/ hans hæſt oc ſalka giorde oc ſa teſligis

Kap. 228.

Konung Didrik af Bern, Widike och Heym finna Iram Jarls lik, och begrafva det.

*Bl.102. Ther kom ridande konung didrik aff bern oc *wideke welandſſon oc heẏm de cleẏne . the vndrade ho ther døder lag . the ſtigo aff ſina hæſta/ tha kændo the at thʒ war irom iarll . the ſørgde ſara hans død . tẏ han war en mektwg kæmpe . the toko hans liik oc groffuo nider/ oc foro ther mʒ thʒ beſʒte the kunde . oc hengde ther nær hans ſkioll oc hans hielm Tha kom ther ridande hertwg Ake . han war her didriks faderbroder . her tẏdrik ſporde ho iarlen haffde ſlagit . Her ake ſwarade . thʒ giorde iak . konungen ſporde huat hans ſak war . hertwgen ſwarade han wilde bete vti min ſkog . thʒ diwr ſom two føter haffde vtan min wilia . oc ther ſore ſlog iak hanum i hæll . Sidan rido the till rom . Oc dwaldis ther mʒ konung Ermentrik/

ther wore bade he*rr*e oc førſte oc ma*n*ga frwr oc mør . oc nar thz hoff war offue*r*ſtand*i*t tha red hwar he*m* till ſin/

Kap. 229.

Hertig Åkes död. Widike får hans enka, Bolferiana, och tillsäger konung Ermentrik sin tjenst.

Lit ther efftir . tha døde he*r*twg ake . han haffde two ſøner efftir ſik . then ena het eggerd . oc a*n*nar Ake . thera moder het bolferiana . thz ſporde widike welandſſo*n* . han bad her tydrik wa*ra* hans bud . till ko*nung* Er*me*n*trik* atha*n* matte fa then ſa*m*ma hwſt*r*v ſom he*r*twg ake hade aatt . ko*nung* Erme*n*trik ſwarade . will widike ſigia mik ſina tia*e*niſt/ oc wa*ra* mik ſa tro ſom han haffue*r* wa*r*it tik . tha will iak gøre hwat ha*nu*m lywfft a*e*r . wideke ſagde Ja atha*n* wilde thz gøra . Oc ſagde ko*nung* Erme*ntrik* ſina tia*e*niſte . Sidan gaff ha*n* hanu*m* hertwgi*n*na*n* bolferiana land oc ſlot . oc giorde hanu*m* till en greffue . tha bryllop*i*t war drucket . tha red ko*nung* tÿdrik hem ige*n*.

Kap. 230.

Konung Ermentrik sänder bort sin hofmästare Seveke, och våldtager hans hustru.

koni*n*g *Erme*n*trik war en mektwg ko*nung* ſa at ma*n*ga ko*nunga* oc he*r*twga ſkattade hanu*m* . alt for ſu*n*nan mwndia fia*e*ll . Thz war et ſi*n*ne at ko*nung* Er*mentrik* kallade en aff ſit rad . till ſik ſom junker ſa*e*ueke*n* het . han war ko*nungens* hoffmeſtara . ko*nunge*n ſagde till hanu*m* . rid till en ſtad ſo*m* heter ſarkaſten .

*Bl. 102. Verso.

ther møte tik flere mÿna gode men . oc ſætia landen till retta . oc ſkaltw ſtanda i min ſtad . Sæweke giorde ſom konungen bad . oc red tit thz ſnariſte han kunde oc manga riddare mz hanum . Sæueke haffde ena degeliga huſtrv . oc tÿ ſende konungen hanum bort . En dag war hon ene i ſit hwſſ . oc konungen kom ther in allene / oc bad henne gøra hans wilia . hon ſagde neÿ . thz matte ekke wara . tog matte hon gøra konungens wilia . tÿ hon ekke annat torde . henne clæder wore illa riffne . Sidan gik konungen thædan . lit ther effter kom ſeueke hem . hans huſtrv møtte hanum oc gaff ſik illa oc grætt ganſze ſarliga . Seueken ſporde huat henne ſkadde . hon ſwarade . ſtrax tw waſt bort riden oc iak ſat i mit mak . ther kom konungen gangande in . oc giorde mik offuerwald . vtan min wilia / oc aldre warder iak glad . før æn thz worder hæmpt / han ſagde . war glad oc kaat oc lat ſom thz aldre ſket haffde / iak ſkall hanum thz illa hempna mz mangahanda ſkam . Sidan gik han till konungen oc hilſade hanum gladeliga . konungen fagnade hanum well.

Kap. 231.

Seveke intalar konung Ermentrik att kräfva skatt af Sverige. Konungen sänder sin son Frederik. Frederiks död.

Thz war en dag konungen oc ſeueke ſato [oc] taladis wid . ſeueke ſagde . herre tw æſt alla konunga rikaſtæ the i wærildena æræ oc aff allom landom haffuer tw ſkatt . vtan aff ſwerige . tÿ tÿkte mik rad ati ſende
*Bl. 103. tit *ider ſøn . frederik oc kræffuia ſkat aff hanum . oc red honom degeliga wt / oc lat ekke manga fÿlgia

hanum/ thz ær ſændebud ſid. ko*nungen* ſagde thz wara got rad. ko*nungen* ſagde till ſin ſon. Thw ſkalt rida oc kræffuia ſkat aff ko*nungen* i ſwe*r*ige han giorde ſig redo ſielff vj^{e} oc red aff ſtad. tha kom han till ena borg. i hunaland. ther bodde en iarll vti. oc thz war ſeuekes frende. frederik fik hanum ſeuek*is* breff/ ther ſtod vti at iarlen ſkulde dræpa frædrik. oc ſa giorde han ſtrax breffuit war læſit. oc wart dræpen ſielff vj^{e}. Thz ſporde Erme*n*trik ko*nung*.

Kap. 232.

Seveke intalar konung Ermentrik att kräfva skatt af England. Konungen sänder sin andre son, Regbald. Regbalds död.

Et a*n*nat ſi*n*ne talade ſeueke till ko*nungen*. tig borde oc haffua ſkat aff england. thz hørde iak aff min fader/ ſent tin ſon thit regbald. ko*nungen* aff engeland tor ekke ſÿnia hanum ſkatten. oc lat rede thin ſøn well wt. ſa hanum et ſkip tÿ bæter ær føra ſkatten a ſkip æn a hæſt. ko*nungen* kallade ſin ſon till ſig oc bad hanum fara Regbald giorde ſig redo. tha lago ther iij ſkip [*i*] elffuena oc regbald wilde haffua thz beſzta. Seuekæ bad hanum taga thz werſte. tha tog regbald thz werſte æn tog athan thz nøduge*r* giorde tha han kom i ſiøn tha riffnade hans ſkip enda i mellom. tha druknade regbald. oc alt hans folk.

Kap. 233.

Seveke ljuger på Sampson, konung Ermentriks tredje son. Sampsons död.

Thz war et ſinne at k*onung* Erme*n*trik red weÿda diwr. oc mz hanu*m* hans ÿngxta ſoŋ ſa*m*pſo*n*. oc ſeueke*n* war ganſze ſyrgiande. k*onunge*n ſporde hwat hanu*m* ſkadde/ ſeueke*n* ſwarade. mik tÿkker ſkaŋ ſampſoŋ tiŋ ſoŋ wilde wald taga mÿna dott*er*. tha wredd*is* k*onunge*n oc red efſtir ſampſoŋ. oc griper *Bl. 103. Verso. i hans haar. *ſa at haŋ ſiøll aff häſtiŋ/ oc k*onungens* häſt trädde hanu*m* ſa at haŋ ſik ſiŋ død. k*onunge*n red heŋ tha ſik haŋ at wita at regbald hans ſøŋ war druknat.

Kap. 234.

Sevekes hustru ljuger på hertig Åkes söner.

Seuekes huſtru gik till drotni*n*geŋ oc ſagde till he*n*ne. hertwg ake ſøn*er*. k*onungens* frend*er*. haffua ſakt at theŋ ena will liggia när ider oc taker ider ther till wa*ra* fore. drotni*n*geŋ wredd*is* wid oc kärde thz fore k*onunge*n. at hans broderſoŋ wilde gøra he*n*ne ſkaŋ/ k*onunge*n war ganſze wreder oc ſagde ſkaltw ekke haffua frid for theŋ/ tha ſkulo the ekke haffua frid for mik. iak ſkall ſnart hitta theŋ oc hängia theŋ bada twa. Tha ſwa*ra*de eŋ aff the*ra* me*n*. ware the*ra* ſtÿffad*er* hema widike welandſſo*n* tha wäntar iak at før eŋ the worde hengde tha worde mangeŋ hielŋ kloffue*n* oc mÿkit blod wt giwt*it*. the vntgiella thz at haŋ är ekke hema. k*onunge*n ſwa*ra*de

the

the ſkul*a* tik ekke mykit niwta . *æ*ŋ tog at tw eſt the*ra* maŋ . theŋ ſa*m*ma het fritilia haŋ ſteg ſtrax a ſiŋ h*æ*ſt . oc wilde ge*r*na wara theŋ wid.

Kap. 235.

Fritilia varnar Eggerd och Åke.

tha haŋ koŋ till ſlott*i*t tha war ther engeŋ færia athaŋ kunde koma offue*r* meth . haŋ bant ſiŋ hæſt i ſkoge*ŋ* . oc ſaaŋ offue*r* ana . oc eggerd oc ake møtte hanu*ŋ* / oc ſporde hanu*ŋ* hwi haŋ ſa haſtogt for . haŋ ſwarade / ther driffuer mik ſtor nød till / ider faderbroder . k*onung* erme*n*trik . kombe*r* her mȝ eŋ ſtora*ŋ* hær oc will hængia ider bada . tẏ løper at ſkoge*ŋ* hwat i ku*n*ne . Eggerd ſwarade wij forlikas well . tha wij finnas . the wilde ekke flẏ . the redde ſig till wæriæ thȝ beſzta the kunde.

Kap. 236.

Eggerds och Åkes död.

Tha koŋ k*onung* Erme*n*trik mȝ eŋ ſtora*ŋ* hær . oc red *ſtrax at porteŋ oc kaſtade ſit ba*n*ner offue*r* graffuana oc ſtormde till ſlott*i*t . Eggerd ſagde huat ſkẏllar tw oſſ frende . hwi wiltw taka wort ſlot aff oſſ . æ huat iak ider ſkẏllar tha ſkule i bada hengia i dag . Eggerd ſwarade / tha ſkule wij haffua lika for wort liiff . k*onungeŋ* ſtormade till ſlott*i*t . the worde ſik ma*n*neliga . tha ſkøt ha*ŋ* eld iŋ till theŋ . ſlott*i*t bẏriade at bre*n*na . Egge*r*d ſagde wij wilia ga wt ma*n*neliga heller æŋ wij bri*n*na her inne / the gingo wt mȝ lx

*Bl. 104.

meŋ oc ſlogos ſa ma*nn*eliga at ko*nungeŋ* miſte .iiij.c ſida*ŋ* worde the gripne oc wordo ſtrax hengde . thz gik ſoŋ ſeueke haffde tænkt . Sidaŋ for ko*nung* ermen*t*rik heŋ /

Kap. 237.

Konung Didrik mäklar för Widike Welandsson hos konung Ermentrik.

Lit ther effter / tha koŋ widike heŋ . hans ſtiwff-ſøner ware hengde hans huſtrv war ſyrgiande hans borg war op brend . hans huſtrv war i eŋ bonda bẏ haŋ red till her tẏdrik oc kærde for hanuŋ ſinæ nød . dydrik ſolde hanuŋ till Erme*n*trik ko*nung* oc ſporde hwat hans ſak war . ko*nung* Er*mentrik* ſwarade wideke haffuer engeŋ ſak . jak ſkall thz wæll wid hanuŋ bøtæ . Sidaŋ gaff haŋ hanuŋ et bætre ſlot oc mere læŋ . Tha red ko*nung* tydrik heŋ igeŋ oc ſørgde thz ſara at ko*nung* Erme*n*trik hatade ſa ſinæ frænder.

Kap. 238.

Seveke intalar konung Ermentrik att kräfva skatt af konung Didrik.

Eŋ dag talade ſeueke till ko*nung* erma*n*trik . mik tẏcker ſa at tw mat ſkøt rædas . tiŋ frænde ko*nung* tydrik aff berŋ haŋ ær eŋ otro maŋ oc eŋ mẏkiŋ kæmpe / tw ſkal tik beſta . at haŋ winder eẏ tit land aff tik haŋ øker hwar dag ſit rike . oc tit mi*n*ſkar haŋ . iak haffuer ſport at tig bør haffua *ſkat aff hanuŋ thiŋ fader waŋ thz land mz ſit ſwerd . ko*nungeŋ* ſwarade alt atte miŋ fader thz land / oc ſa well

*Bl. 104. Verso.

borde mik haffuat ſom hanum . Seueke ſagde ſent till hanum regnall mere riddara oc lýþ mz hanum oc kræffuia ſkatt aff didrik konung . konungen giorde effter hans rad . Regnall red i humlunge land . oc kraffde ſkatt hwar han fram for . oc kallade lænſmennena ſaman Nw ſwarade lænſmenna wij haffuom ſkattat . didrik konung ſom oſſ borde will han giffua konung Ermentrik then ſkatten ther mag han rada fore / ekke wilia wij giffua them badom ſkat . tha ſende almwen bod till tidrik konung athan koma oc ſwarade for them.

Kap. 239.

Konung Didrik nekar att gifva skatten. Konung Ermentriks vrede.

Tidrik red till tingit mz þij riddara oc ſagde regnalle ſa athan fore hem oc ſigia Ermentrik konung athan far aldre ſkat [af] mit land . oc ſig hanum mýkin otak . for hans bud . Regnall for ater till Ermentrik konung oc ſagde hanum huat ſwar han fik / tha ſagde ſeuecken . thz haffuer iak langan ſakt . at tydrik týkker ſig wara mere man æn tw / ſa bliffuer han oc vtan tw betida wænder . Ermentrik ſwarade mædan tidrik týkker ſik haffua ſa mýkin mandom dreffuit at han will nw wara wtoffuer mik . tha ſkall [han røna at iak will lata hanum hengia Tha ſwarade heim . gud helſa tidrik konung . tw geller thz æn en tiid Ermentrik at thu ſa hatar tina ſlekt / oc thzta oc annat ſlikt weller tw alt ſeueke . tha ſagde wideke herre later tw hængia tidrik theſſ haffuer tw ſkam . ſa lenge werlden ſtander

Kap. 240.

Widike rider till Bern och varnar konung Didrik. Konung Didriks rådslag.

wideke lop ſtrax till ſin heſt oc rende at bern alt *Bl.105. thz han kunde . om midia nat . *klappade han vpa porten ther wæktarna ſporde ho ther war / han ſwarade / jak ær widike lat mik in iak haffuer ſtort ærinde till *tidrik* k*onung* . ſo*m*me gingo lata widike in / oc ſo*m*me ſagde *tidrik* till . T*idrik* ſprang op oc gik mot widike oc fagnade hwar a*n*nar well . Tha ſporde *tidrik* huat ha*n*s ærinde war / mædan han ſa haſtiga kom / wideke ſwarade / mit ærinde ær ſtort oc ont / oc bider tw till dagen komber . tha ko*m*mer k*onung* E*r*-*mentrik* mz en ſtor oſigligan hær . oc beſtaller tik ſa her inne . at tw aldre komber hædan oc æy heller han . før æn han haffuer ſet tik dødan . tha lot *tidrik* blæſa ſina ludra . oc kallade alla ſina men ſaman oc ſagde them the tidende han haffde ſport oc ſagde han wij haffuo*m* nw ekke kor vtan tw . Et ær at bida wij her oc ſlas mz k*onung* E*rmentriks* folk ſa lenge wij gitom liffuit / oc thz wij ſla æn ſlikt hundrat i hæll ſom wij æ*re* till / tha geller thz lika well wort liiff tÿ hans makt ær oſſ formÿkin . Annat ær thz at rida wij i wort beholl oc letom theſſe borg ſtanda . gud kan føge at wij fa he*n*ne well igen oc tha behollom wij wort liiff oc mangen røſter kempe mz.

Kap. 241.

Konung Didrik och hans män rida bort ifrån Bern.

tha ſwarade hill*ebrand* . wij wardom nw ſmæliga offue*r*giffua wort rike / oc ho ſom nw will ſylgia

d*idrik* k*onung* han ware redo thȝ ſnariſte han kan . tha ſagde alla the i bærn ware at hillebrand haffde wiiſliga talat / tha wart ſtort q*ui*nna oc barna grater ſom hwar gret ſina wener Annar wægin war ſtort buller aff wapnom oc hæſta gneggien før æn hwar kom till ſin hæſt . tha the wara alla redo . *gingo the alla i k*onungens* ſtørſte ſall oc ſato oc drukko / oc taladis wid / tha kom heim . *Didriks* man oc ſagde them ſa*m*ma tidende ſa at E*rmentrik* k*onung* ko*m*mer ſnart hiit mȝ v.M. riddara oc otalligit a*n*nat folk . oc ſwor om gudh at wiſt lata wij wart rike . for E*rmentrik* k*onung* . Men tha ſkall han ſa aff oſſ mere ſkadæ æn gagn . før æn wij offu*er*giffnom wort rike . Tha tog hill*ebrand* d*idriks* banner . oc bad alla ſylgia ſig tit han rider / tha løp hwar ridd*ara* til ſin hæſt oc hill*ebrand* rider for them . *Didrik* haffde vij.C riddara . for vtan a*n*nat folk . hill*ebrand* red vt mȝ mwndia fiæll oc at*er* bak i E*rmentriks* rike oc ſki*n*nade oc brende . xxj.M. torp . ſlot oc ſtæder / æn wideke oc heim ſkild*is* førliga fra th*era* kompana . oc rido at*er* till E*rmentrik* k*onung* .

*Bl.105. Verso.

Kap. 242.

Om Heym och Seveke.

heim gik for k*onungen* oc ſagde . mȝ mykla wrede . thu E*rmentrik* k*onung* haffu*er* mykit ilt giort tinom frendom . fredrik oc renbald . ſent tw till døde then vnga ſa*m*ſon . drap tu tina brødra ſøn*er* lot tw hængia eggerd oc Ake . oc nw haffu*er* tw fordriffuit D*idrik* k*onung* oc hans broder tetmar wtaff ſit rike . oc wlfart tin ſyſterſon . oc hin gode dreng hillebrand/

oc manga andra dýra riddara . ſo*m*ma drep*i*t oc ſo*m*ma forderffuat . oc alt th*z*ta onda woller hin ilraduge ſeueke . Seueke ſwar*a*de / h*er*re th*z* ſagde iak tik lenge . tha thu drog heim till tik / oc giorde han ſa ſtolſan . oc nw fortalar han tik / tý mat tw wæll ſænda h*anu*m i ſa*m*ma ſkog . ſom hans fader ſat at wakta ther tina hæſta . heim ſwar*a*de / haffde iak her mit
*Bl.106. gode ſwerd . *Nagelring . th*z* wet g*u*d at iak ſkulde dræpa tik her ſom en hund . oc ſlog ſeueka wid ørat m*z* ſin næffua . ſa at han fioll nider for k*onungens* føter . oc beſwimade / oc .v. tend*er* flugu vtu hans mwn.

Kap. 243.

Heym rider bort iſrån konung Ermentrik.

tha ſade E*rmentrik* k*onung* . op minæ men oc taken heim oc hengen hanum her ſtr*ax* / heim gik ſnart tædan oc lagde ſin wapn vpa / oc ſprang vpa ſin heſt . riſpa . oc red vtaff borgena / eff*ter* heim lopo l*xx* ridd*ara* well wapnade / tha ſprang widike i porten mot them . oc haffde mi*m*mi*ng* dragen i hende / tý torde engen aff them wt eff*ter* heim / medan kom han bort oc lagde ſik i ſkoga i k*onung* E*rmentriks* land . oc brænde ther iiij^C býa / oc ſlog oſigeligit folk i hæll . oc lag lenge i the ſkogana . Æn ſeueke torde ald*r*e m*z* minna rida æn m*z* l*xx* ridd*ara* æ mædan th*z* ſa ſtod.

Kap. 244.

Konung Didrik rider till margrefven Rodgerd (Rodolf) *i Mundia land.*

Sidaŋ d*idrik* ko*nung* haffde giort theŋ ſkada . tha red haŋ norder i mwndia land . till et feſte ſoŋ het . becculæ̈r hart wid riiŋ . thʒ hafde margreffue*n* rodgerd . hans huſt*r*v het godelinda . tha margreffue*n* ſporde at ko*nung* d*idrik* kome*n* war tha vntſik haŋ hanu*m* ganſʒe wæ̈ll / oc gaff hanu*m* ſkøŋ ørs . oc koſteligi*t* harniſk . oc alt belakt mʒ gull . oc greffwi*n*neŋ gaff hanu*m* et koſteligit ba*n*ner . aff røt oc grønt ſilke . ther i ſtod forgÿlte leoŋ / oc begaffuade hans riddara koſteliga / ſa red haŋ i borgana mʒ margreffue Rodgerd . oc giorde ſik ganſʒe gladæ̈ the natt /

Kap. 245.

Konung Didrik rider till konung Aktilius i Susa.

oŋ morgo*n* rider D*idrik* ko*nung* oc rodgerd . till attilia ko*nung* . till et fæ̈ſte ſoŋ het ſuſa . Tha Attilia ko*nung* ſporde d*idrik* ko*nung* *ther kome*n* war*a* . lot haŋ blæ̈ſa i ſina ludra oc alt ſit folk rede thʒ beſʒte haŋ kunde . oc lot bæ̈ra wt all ſiŋ banner . oc red ſa wt mote ko*nung* d*idrik* . oc hans drotni*n*g Ercha . mʒ hanu*m* . oc fagna well d*idrik* ko*nung* oc føra hanu*m* jŋ vpa ſlotti*t* mʒ ſik . oc ſatte h*anum* næ̈r ſik / oc bad hanu*m* ther bliffua ſa lenge hanu*m* tæ̈kt*is* . ko*nung* d*idrik* takkade hanu*m* oc dwald*is* ther læ̈nge næ̈r hanu*m*.

*Bl.106. Verso.

Kap. 246.

Konungarne Aktilii och Didriks härtåg emot konung Osantrix i Wilkina land.

Attilia k*onung* kerde for d*idrik* ko*nung* hwre ſtoraŋ ſkada haŋ haffde fongit aff k*onungeŋ* i wilcina land. [*soŋ*] brent hans land oc drapit hans folk. her d*idrik* ſwarade / thz ſkule i ekke længer lida / wilia i thz hempnas mædaŋ iak ær her / tha will iak ge*r*na fylgia ider. tha koŋ eŋ maŋ for attilia k*onung* oc ſagde at ko*nungeŋ* i wilcina land. war komeŋ i hans land oc bre*n*ner oc ſkenar. alt thz haŋ fra*m*far / Tha lot attilia k*onung* blæſa i alla ſina ludra. oc bad ſinæ meŋ wapna ſik thz ſnariſte ſoŋ the kunde. k*onung* d*idrik* ſagde till hillebra*n*d tag mit banner ſnart oc alla myna meŋ wapna ſik. / wij ſkulæ hielpa Attilia ko*nung*. Tha rider *Attilia* k*onung* wtaff ſuſa. oc k*onung* didrik. oc margreffue rodgerd. Als haffde haŋ x^{M} riddara / tha haŋ koŋ till brandeborg. / ther møtte h*anu*ŋ ko*nungeŋ* aff wilcina land.

Kap. 247.

Konung Osantrix' fall.

the ſkickade the*ris* ſpedzſa. oc ſlogo the*ris* ba*n*ner wt. oc ſtridde ma*n*neliga. ther matte tha ſee mangeŋ raſkaŋ dreng. mz hwita brynior oc harda hielma oc hwaſſa ſwerd. k*onung* d*idrik* oc hans meŋ brøt the*ris*
*Bl.107. ſpedzs æ nær *ha*nu*ŋ tekt*is*. oc bad ſinæ meŋ ſøkia hardeliga fraŋ / her hillebra*n*d rider mz ko*nung* *di-driks* banner. oc hugger oŋ kull bada meŋ oc hæſta. effter hanuŋ rider *Didrik* k*onung* oc hugg*er* vppa

bada h*æ*nd*er* . wlffard hans frende fẏlgier hanu*m* dierffueliga . hillebra*n*d førde ba*n*nerit ſa ma*n*neliga gẏno*m* the*ra* h*æ*r . konung d*idrik* oc hans me*n* fẏlgia hart efft*er* ha*nu*m oc giorde mẏke*n* ſkad*a* . wilcini k*onung* w*æ*nde hardeliga mot them / wlffard red mot h*anu*m . the ſlogos ſa lenge at k*onunge*n aff wilcina land fiøll død aff ſin h*æ*ſt . hẏnar ſøkte faſt fram oc drapo ma*n*gen ma*n* oc ſomliga flẏdde . k*onung* attilia fik ſiger oc wan ſtridena . tha haffde han miſt v^{c} ridd*ara* . oc d*idrik* k*onung* lx riddara . ſida*n* red attilia k*onung* hem till ſuſa . Oſantt*rix* k*onung* haffde en broderſon i wilcina land . ſo*m* hernid het . han wart tha till k*onung* tagen . offu*er* wilcina land.

Kap. 248.

Konungarne Aktilii och Didriks härtåg emot konung Waldemar af Ryssland.

Tha attilia k*onung* haffde hema wa*r*it ena litla ſtwnd . tha war ther en dag . at k*onung* d*idrik* ſtod i thz høg*x*ta torn . i ſuſa war oc ſa langt bort i hunaland . tha ſag han mẏkin røk . oc loga wida offu*er* hunaland*it* . han gik till Attilia k*onung* oc ſagde hanu*m* the tide*n*de ha*n* ſeet haffde / oc bad h*anu*m wt rida oc redd*a* ſit egit land . tha kom bud at thz war waldemar k*onung* aff rẏtzeland . Attilia . lot bl*æ*ſa i alla ſina ludra . oc bad wapna alla ſin*a* me*n* . k*onung* d*idrik* giorde theſligi*s* . Sida*n* rido the wtaff ſuſa . tha *haffde k*onung* waldemar brent x^{c} torp . oc xv . kaſtalla . oc dr*a*pit j^{M} folk . oc wu*n*net et mwret feſte oc g*ri*pit hin gode riddare Rodolff oc bu*n*nit hanu*m* / tha han ſporde at Attilia k*onung* kom . oc d*idrik* *Bl.107. Verso.

k*onung* aff beŋ mȝ eŋ ſtoraŋ hǽr . tha flẏdde haŋ wtaff land*i*t oc hem till rẏtȝeland igeŋ . k*onung* attilia drog efft*er* han*u*m iŋ i rẏtȝeland . brende oc ſkenede alt thȝ haŋ fram drag*er* . tha drog waldemar k*onung* mot hanum / oc haffde mera folk eŋ Attilia . Ther begint*is* eŋ mektugh ſtrid . k*onung* waldemar haffde eŋ ſoŋ ſom tẏdrik het . haŋ war eŋ mektwg kǽmpe . d*idrik* aff beŋ lot bǽra ſit banner mot han*u*m . Attilia k*onung* lot bǽra ſit banner mot waldemar k*onung* . Ther ſkedde mẏkiŋ ſkada vpa bade ſidor.

Kap. 249.

Konung Didrik tager Didrik Waldemarsson till fånga. Konung Aktilii flykt.

Konu*n*g didrik aff beŋ red mit i ſtrideŋ oc hiog vppa bada hǽnd*er* . mot han*u*m kom didrik waldemarſſoŋ the kampade lǽnge ſik i mellom . gaffuo huar a*n*nar ſtor hwgh oc ma*n*g ſaar . tẏ at didrik aff beŋ haffde ix ſaar . ǽŋ d*idrik* waldemarſſoŋ haffde .v. ſaar D*idrik* aff beŋ red wredeliga fram / oc hiog bade tit oc hart ſa lenge athaŋ grep d*idrik* *waldemarsson* oc lot hanum ſtrax binda . Tha ropade hans meŋ oc bade till trǽdǽ ma*n*neliga / ſom ſtrideŋ ſtod hardeligaſtǽ oc ſolkit ſiøll vpa bade ſidor . tha flẏdde attilia k*onung* mȝ alt ſit folk . thȝ ſa k*onung* d*idrik* . haŋ ropade gry*m*meliga oc ſagde . hwilka ther fly aff myn*a* meŋ haŋ ſkall hǽngia i eŋ galga / tha wǽnde alla hans meŋ igeŋ ſom honom tillhørde oc ſtridde
*Bl. 108. ma*n*neliga . her didrik *ſagde / iak will ekke flẏ mik tẏkker nw ǽr beſȝt at leka oc mona wij ǽŋ ſiger faa

han hiog vpa bada h*æ*nd*er* . oc kløff bade ſkïoll oc hielmar ./ k*onung* attilia red hem till hunaland . oc haffde miſt v^{c} folk/ *Didrik* aff bern ſtridde all then dag wt ma*n*neliga/ tha haffde ha*n* miſt ij^{c} folk . oc k*onung* *waldemar* haffde miſt ij^{M} riddar*a*.

Kap. 250.

Konung Didrik drager till ett öde slott, och bestallas af konung Waldemar.

Om quelden tha drog k*onung* d*idrik* till et øda ſlot ſom ther n*æ*r lag . mz thz folk han ige*n* haffde . k*onung* woldemar beſtallede hanu*m* ther inne . oc lagde ſik kringom ſlott*i*t mz ꝓij^{M} riddar*a* . k*onung* d*idrik* ſlogꝓ mz them hwar dag . oc drap mÿk*i*t aff ther*is* folk . om ſider hade han engen matt . En dag ſtod k*onung* d*idrik* vpa w*æ*rnen oc ſag at k*onung* *waldemar* gik till bord . tha lot ha*n* wapna . v^{c} riddar*a* . lot helfftena wtga*n*ga mz ſin ba*n*ner . at then ena port/ oc helfftena gÿno*m* then a*n*nan port/ oc kom*a* mz en haſt vpa twa ſidor . vppa waldemar k*onung*/ k*onung* tidrik lot oc bl*æ*ſa alla ſina ludra/ oc the komo haſtogt vpa rÿtzanar . k*onung* waldemar mente at k*onung* attilia haffde komit mz en ſtoran h*æ*r . Thÿ flydde han ſtr*a*ꝓ vndan . oc wart ther mÿkit ſlag*i*t aff hans folk/ k*onung* tidrik fik ther wiin oc ſpiſni*n*g . nog . tha forna*m* waldemar k*onung* hwre ther om ſkafft war./ tÿ w*æ*nde han ſig igen oc l*æ*grade ſik kri*n*gom ſlott*i*t . oc lag ther lenge fore . till at her tidrik haffde *æ*nge*n* matt . vta*n* ato thera egna h*æ*ſta.

Kap. 251.

Konung Didrik sänder Ulfard med bud till konung Aktilius.

*Bl. 108. Verso.

Tha ſagde didrik k*onung* till hillebra*n*d *hwat rad ſkule wij nw till taga mædan wij enge*n* mat haffuo*m*. wij warda ſenda en ma*n* till attilia kon*un*g wiſte wij ho ſom ſa trøſtog*er* wa*re*. at han wilde thz gøra oc rida gẏno*m* rẏtzarna. her hillebrand ſwa*ra*de. ther ær ængen bæt*er* till fallen [*æn*] wildeſer. han haffu*er* et got hierta. konu*n*g d*idrik* bad h*anu*m rida. wildeſer ſwa*ra*de. jak haffuer ſtor ſaar. tẏ ka*n* iak ekke rida gẏno*m* ſa ſtora*n* hær. oc a*n*nat ær thz at æ mædan iak kan bæra mi*n* ſkioll oc mẏn hielm tha will iak aldrig fra tik ſkilias. bid tin frende wlſard. han ær ther beſt till fallin. han ær bade ſtark*er* oc diarffuer. k*onung* didrik ſagde till wlſard. rid gyno*m* rytzſarna her oc till margreffue*n* rodger oc ſig hono*m* i hwat [*nød*] wij ærom. wlſard ſwarade/ wille willeſer rida/ han ær then beſzte kæmpe. i all wor hær ær. Jak ær ſaſt vnger oc lit*it* forſøkt*er* till ſada*n* manhet-. D*idrik* k*onung* ſwarade/ wildeſer ær illa ſaar/ tẏ kan han ekke rida. wlſard ſagde. han tor ekke rida. tẏ wiſade han ider till mik. ſa mik tin hielm hildegri*m* oc tit ſwerd ekkeſax/ oc tin raſke hæſt falke*n*. tha will iak rida hwart tw wilt. her d*idrik* ſwa*ra*de. tw far thz tw bid*er*.

Kap. 252.

Huru Ulfard red om natten midt igenom Ryssarnes här och kom till margrefven Rodgerd. Konung Aktilius drager konung Didrik till hjelp.

Sidan tog hwar annars wapn oc hæſt / wlffard red wt aff borgana ſom natten war mÿrkaſt . till en eld oc tog en logande brand . oc red mit i hæren oc hedningena mente alla thz ware en aff thera . tÿ at han ſa dierffueliga red . tha han kom mit i hæren ſag han mang tield oc et ſom koſteligit war . ther kaſtade han elder vti / oc ther lag *konung* waldemar . ſielffuer inne / oc meſt hans høffdinge ther alt om kring / tha faſtnade elden ſtrax i ſilkit / oc tiallit bÿriade *till at *Bl.100. loga . tha ſprang alla op i tiallit i thz [*sama*] ſprang wlfard aff ſin hæſt oc løp in i tiællit oc ſlog i hæll xij høffdinge . æÿ kunde han ſkøn vm han rakade *konungen* mz tÿ naten war mørk . ſidan [*løp*] wlfard till ſin hæſt oc ſkÿndade ſig thædan thz beſzta han kunde . D*idrik* ſtod vppa fæſtit oc nær hanum hillebrand oc wildeſer . oc ſago *konungens* beſzta tiæll brunno . tha gladdes the mÿkit oc gingo ſidan at ſoffua / wlfard red natt oc dag . till han kom i hunaland . till attilia *konung* oc margreffue rodger . Tha margreffue rodger ſa wapn didrik *konungs* thænkte han wara d*idrik* *konung* . oc red mot honom / tha the møttis / tha ſagde wlfard . welkomen margreffue rodgerd . tid*rik* *konung* ſænder tik hilſæ . tha ſag margreffue rodgerd . at thz war D*idriks* man . oc æÿ han ſielffuer oc ſagde / gud ſe thes loffuat at d*idrik* ær hell . wij wilia ſkøt koma oc hielpa hanum . tha ſagde wlfard . margreffue rødger alt hwre ther war gangit . Margreffuen gik ſtrax

for konungen oc ſagde hanum the tidende . Atilia konung lot ſtrax blaͤſa alla ſinaͤ ludra oc taga op alla ſinaͤ land tiaͤll . oc waͤnda ſtrax om at hielpa didrik konung . oc drog mz ſin haͤr till theſſ . at han kom till borgana

Kap. 253.

Ryssarnes flykt. Konung Didrik öfverlemnar sin fånge, Didrik Waldemarsson, åt konung Aktilius.

Tha waldemar konung aff nogard wort war at j owinneligin haͤr war komen i rytzeland tha lot han blaͤſa alla ſinaͤ ludra / oc lot ſigia alt ſit folk . at ryma alt thz the kunde / tha didrik konung war thes war / at rytzſarna flydde lopo han oc hans men aff borgana oc ſlogo ijᶜ i haͤll aff rytzſarna . oc waͤnde ſa om oc drogo mot Atilia konung . Tha the møttis
*Bl.109. Verso. *vntfik huar annan well . Attilia konung ſagde . gud ſe thes loffuat . at iak finner tik didrik helan . Tha ſagde margreffue rodger . gud laſte thenna harm . at wij aͤy ſkulde komma før till mata . at hielpa ider aff thenna nød . aͤn thenna fula hunda aͤro ſa bort rymde Tha ſagde hillebrand . Jak aͤr nw . C. wintra gamall aͤn aldra war i tølkan wanda . her haffua wij warit . vᶜ ſmen . oc aͤtit vᶜ haͤſta . oc liffua aͤy vtan vij aff the wij hadhom hiit / ſidan lot didrik konung . attilia konung ſee dydrik konung waldemars ſøn oc ſagde . thzta aͤr konung waldemarſſon . then grep iak i ſtridenaͤ / for winſkap ſkuld giffuer iak hanum tik . at tw matt hanum draͤpa eller latan till løſn eller huat tw will . tha ſwarade attilia konung . didrik konung haffuer mykla tak . heller will iak the gaffuo aͤn et ſkippund røt

gwll . Sidaŋ forọ Attilia k*onung* oc d*idrik* k*onung* ħeŋ i ħunaland./ d*idrik* k*onungs* ſar waro ſtor oc ill . tħa lot ħaŋ ſik leke . æŋ didrik k*onung* walde-marſſ*o*ŋ war lagd i torŋ . tog war ħaŋ illa ſaar.

Kap. 254.

Drottning Ercha beder att få taga Didrik Waldemarsson ur tornet och läka hans sår.

Tħa Attilia k*onung* ħaffde æỳ lenge ħema warit tħa giorde ħaŋ ſig redo m*z* viij.M riddar*a* oc otalliga andra m*e*ŋ . oc lot blæſa i alla ſina ludra . oc bad ſit folk wapna ſik . k*onung* d*idrik* war ſa ſaar . atħaŋ kunde ekke ſylgia ħanu*m* . Tħa gik Ercħa drotni*n*g till Attilia k*onung* oc ſagde/ ena bøŋ will iak id*e*r bidia ħ*er*re . ati loffua mik lekæ d*idrik* waldemarſſ*o*ŋ mi*n* frende oc taga ħanu*m* wtaff tornit i ku*n*ne æŋ forlikas . ħans ſadħ*e*r oc i/ oc ær *tħa bæt*er* at ħa*n* liffu*er* æŋ ħaŋ *Bl.110. ware dræpe*n*/ k*onungen* ſwarade/ tħ*z* mag iak ekke wete tik . worder ħa*n* ħeell aff ſinæ ſaar mædaŋ iak ær borte/ tħa mag ħaŋ rida ħwart ħa*n* will . oc tħa ſar iak ħanu*m* aldre ige*n*/ ħo*n* ſwarade iak will ſætia mit ħuffuod i wæd . ær ħaŋ borte tħa tw ħem komb*er* . tħa ſkall tw lata ħugga mit ħuffuod aff . tħa wredd*is* attilia k*onung* oc ſagde/ wiltw taka aff tornit mỳna mæſta owinir d*idrik* waldemarſſ*o*ŋ oc lekia ħanu*m*/ oc om ħaŋ rider fra mik . oc iŋ i rỳt*z*ſeland/ tħa ħaſſuer iak tħer mere ſkada aff æŋ iak ħaffde miſt mit ſlot ſuſa . for tỳ at ħa*n*s fader giffu*er* mik peni*n*ga for ħanu*m* oc ſtora borgar oc mỳkit rike/ oc tw biuder tit ħuffuod for ħanu*m*/ ħaŋ ſagde mera . Jeſſwa

tħer encte vti at komber haŋ bort for eŋ iak hem komber/ tħa ſkall iak lata hwgga tit huffuod aff.

Kap. 255.

Didrik Waldemarsson rider sin väg.

Sidaŋ for Attilia k*onung* iŋ i polarna land . oc ſa iŋ i rẏtȝſeland . tħa tog Ercħa drotni*n*g dẏdrik waldemarſſ*oŋ* aff tornit oc lekte h*anum* ſielff tħȝ beſȝta hoŋ kunde . oc gaff hanu*m* hwar dag . koſteliga rettar . didrik aff berŋ fik hoŋ ena tiænista q*uinn*æ ſom hanu*m* lækia ſkulde . hoŋ kunde ekke ſa wæll ſo*m* drotni*n*geŋ tẏ foro hans ſaar illa oc luktade faſt . tħa didrik war lekter/ tħa wapnade haŋ ſik tħȝ beſȝta ha*ŋ* kunde/ oc bant ſiŋ hielm vppa ſit huffuod . blank ſom glaſſ oc hard ſom ſtaall oc ſagde ſidaŋ . tw hiŋ godæ hielm mang hwg *haffuer tw tolt aff didrik aff berŋ . tħȝ haffuer [*iak*] hanu*m* wæll lønt . tẏ ligger haŋ æŋ ſaar . haffde eŋ a*n*nar maŋ tħȝ giort oc ekke ſa god dreng ſom ha*ŋ* ær tħa ſkulde iak wa*ra* hans død . om haŋ lagæ ekke ſiwk . oc nw will iak rida bort hædaŋ oc hem i rẏtȝſeland . tħȝ ka*ŋ* mik nw engeŋ formena . huaſke Atila k*onung* eller didrik aff berŋ . Tħa ſag Ercħa drotni*n*g athaŋ wilde bort rida/ tħa ſporde hoŋ hanu*m* hwart ha*ŋ* haffde ſik tħænkt . ha*ŋ* ſwarade . jak haffuer nog lenge wa*r*it i hunaland . tẏ will iak nw hem fara i mit rike . Tħa rider tw hædaŋ mȝ litiŋ mandom oc løner tw mik illa for mẏna god g*er*ni*n*ga oc ſtar mit huffuod i wæd for tik . tw wardar eẏ hure tħer om gaar . om tw bort komber . D*idrik* ſwarade/ tw æſt eŋ mektug drotni*n*g/ k*onung* attila læter ekke

*Bl. 110. Verso.

dræpa

dræpa tik / æŋ bider iak hanuŋ hema tha warder haŋ wist miŋ død . Tha gik d*idrik* w*aldemarsso*ŋ till k*onung* d*idrik* aff berŋ ther haŋ lag / oc sporde hwre hanuŋ gik oc oŋ haŋ ware brat lekter . haŋ swarade miŋ saar æ*re* ma*n*g oc stor . oc lukta fast / oc mag iak huarke rida eller ganga vtaŋ thꝫ kunde bæt*er* wara . tha gik d*idrik* w*aldemarsso*ŋ fra hanuŋ oc tok eŋ aff k*onung* attilia hæsta / oc lagde sadell vpa . tha sagde Ercha drotni*n*g till h*onu*ŋ . bliff her fre*n*de nær mik . iak skall well forlika tik mꝫ *Attilia* k*onung* . willtw thꝫ ekke gøra / tha worder huffuod aff meg huggæth nar kon*unge*ŋ hem komber . D*idrik* *red siŋ *Bl.111. wæg . oc lot soŋ haŋ ekke hørde huat hoŋ sagde

Kap. 256.

Drottning Ercha klagar sin nöd för konung Didrik af Bern.

Drotni*n*geŋ gret gantsꝫe sara oc reff sinæ klæder sunder . oc gik tit soŋ didrik vaŋ berŋ lag . oc sagde till h*onu*ŋ . Tidrik gode dreng*er* . huat ær nw till rad at taga . iak haffu*er* lekt d*idrik* waldemarss*o*ŋ oc sat mit huffuod i wæd for h*anu*ŋ . nw red haŋ bort soŋ ængeŋ god maŋ . oc frÿkt*er* iak for mit liiff nar k*onun*geŋ hem komber . vtaŋ iak niwter tig att / k*onung* didrik swar*a*de . thꝫ ær well athaŋ sa lønte tik tinæ godg*er*ni*n*ga tw lagde mÿkiŋ wiŋ vpa at lækia h*anu*ŋ . mik sende tw ena onda ko*n*næ hoŋ ku*n*de mik illa lækia / tÿ hoŋ lag huar natt mꝫ eŋ maŋ . oc ære miŋ saar wærræ æŋ the først wara the ære sara swolne oc luktà illa . Jak ær nw sar oc siwker iak mag eÿ

ganga eller ſtanda oc mȝ engeŋ maŋ ſlaſſ . oc aldre koŋ tw till mik før/ ſidaŋ iak nider lagdes . før æŋ nw Drotni*n*geŋ gret oc gaff ſik ſkÿldug . i thȝ ærinde/ tha ſagde hoŋ . kæ*re* h*er*re dÿdrik tw æſt eŋ h*er*ra offu*er* alla h*er*ra i wærilde*na* æ*re* bade aff hierta oc manhet ./ we worde mik ſagde hoŋ . at iak tik ekke lekte . ſa at tw matte nw hiælpæ mik . tha hafde d*i*-*drik* w*aldemarsso*ŋ ekke bort ridit . Nw haffu*er* iak engeŋ i mit rike th*er* ho*nu*ŋ kaŋ igeŋ hempta . oc mag ko*nungeŋ* hugga mit huffuod aff . tha haŋ heŋ komber . ſidaŋ ſpørs thȝ offu*er* alla land . O . h*er*re di-drik ko*nung* . ſagde hoŋ ware tw nw hell tha matte iak well liffua . oc rada mit rike lenge ſidaŋ . Offta

*Bl.111. Verso. kærde hoŋ thȝ ſa*m*ma oc reff ſinæ klæder . oc ſit *haar oc ſlog ſik for ſit brÿſt

Kap. 257.

Konung Didrik rider efter Didrik Waldemarsson, och kommer till Wilcina borg.

Tha ønkade didrik offuer he*n*ne . haŋ ſtod ſtrax op oc for i ſina brÿnia/ oc tog bade ſkioll ok hielŋ/ oc bad hempta ſik ſiŋ hæſt ./ haŋ ſteg a hans bak . oc red ſiŋ wæg thȝ ſnariſte haŋ kunde . wid haŋ red . tha raŋ blodeŋ ginoŋ hans brÿnia ſa at ha*n*s hæſt war all blodug*er* . haŋ koŋ for ena borg ſoŋ wilcina he-t*er* . th*er* miſte fræ̈drik ſit liiff . k*onung* erme*n*trik*s* ſoŋ . ſoŋ ſeueke haffde wtſent . th*er* ſtod eŋ jomfrw vppa tornit . hoŋ haffde ſeet d*idrik* waldemarſſoŋ rida/ tha hoŋ ſag d*idrik* aff berŋ tha gik hoŋ nider gÿnoŋ porteŋ lønliga . hoŋ war jerlans dott*er* ſoŋ ſlott*i*t atte . Her D*idrik* talade till he*n*ne . ſag tw nogoŋ maŋ jom-

ſ*r*v rida h*er* fraŋ mʒ hwita brẏnia oc hwitaŋ ſkioll . oc graŋ heſt . thʒ war miŋ gode weŋ . iak will ge*r*na fi*n*na hanuŋ . Jo*m*fr*v*ŋ ſagde haŋ æ*r* ekke lankt hædaŋ . haŋ red her fraŋ oŋ ſlott*i*t i ſted . Tha ſlog h*er* Di*drik* falkeŋ mʒ ſporana . oc red thʒ faſtaſte haŋ kunde . tha tẏkt*is* iomfrwŋ fi*n*na . at thʒ war hans owiŋ ſoŋ føre red . oc angrade he*n*ne at hoŋ wiſte hanuŋ hwart hiŋ red . hoŋ kallade vpa h*er* d*idrik* . kære herre rid hiit iak ſeer at thu æſt illa ſaar / oc tina ſaar bløda faſt . iak will binda idra ſaar . oc ſidaŋ git*er* tw bæt*er* ridit . tw kom*ber* ſnart efft*er* hanuŋ . her d*idrik* ſwa*r*ade encte / haŋ red thʒ faſtaſte haŋ kunde / tha ſag io*m*fr*v*ŋ at the wore owen*er* . oc at the wa*r*e bade *gode *Bl.112. drenge . hoŋ wilde ekke inga før æŋ hoŋ wiſte hwre the atſkild*is*

Kap. 258.

Konung Didrik kommer till Borga-skog, och träffar Didrik Waldemarsson. Deras samtal.

Tha koŋ h*er* d*idrik* efft*er* hanuŋ wid eŋ ſkog ſoŋ het*er* borga ſkog . haŋ ligger melloŋ palerna oc hunaland . k*onung* D*idrik* ſagde till d*idrik* w*aldemarsso*ŋ . Went igeŋ jak will giffua tik ſa mẏkit gwll oc ſylffu*er* . ſoŋ iak haffu*er* i hunaland . oc koma tik i winſkap mʒ . Attilia k*onung* . Tha ſwa*r*ade d*idrik* walde*marsso*ŋ . tw dieffuill hwi biud*er* tw mik gull oc ſilffu*er* . iak will ald*r*e wa*r*a tiŋ weŋ mer . loto iak thʒ ekke for ſkaŋ ſkuld . ald*r*e ſkulde tw ſee drotni*n*g Ercha mer . rid bort iak git*er* ekke kent lukteŋ aff tiŋ ſaar . Tha ſagde d*idrik* k*onung* . went oŋ goder dreng*er* . tik ær ſkaŋ at rida ſa . aff hunaland . at

Ercha . drotni*n*g miſter ſit huffuod for tina ſkuld . wiltw wænda/ wij bada wilia ſkipa tik Attilia *konungs* winſkap/ k*onung* d*idrik* wal*demarsson* ſwarade ſon før . Tha ſagde d*idrik* aff bern will tw æy wænda ig*en* till hunaland . for gull eller ſilffu*er* . oc eÿ for thinæ frænkæ Ercha drotni*ngs* winſkap eller liiff/ oc eÿ for tin mandom eller fre*nder* ſkuld . oc rider tw ſa bort . tha ſkaltw bliffua aff allom forſmadd*er* . oc kallas nidu*n*g aff hwa*r*iom ma*n*ne . oc aldr*e* heta dandeman . for thz at tw flÿr for enom ma*n*ne/ oc ær mi*n* hæſt ſa goder tog at tw wilt æn flÿ/ tha ſkall tik thz encte hielpa . oc dræp*er* iak tik i flwkt tha eſtw aldre *werd*er* . at ne*m*pnas iblan røſtoge men.

*Bl. 112. Verso.

Kap. 259.

Didrik Waldemarssons död.

Tha d*idrik* wal*demars*ſon thz hørde wende han ſin hæſt . ſa ſprungo the aff heſtanæ oc gingo ſama*n* oc ſlogos langa ſtwnd ganſk manligæ oc dierffliga oc ſpilte hwar a*n*nars harniſk . oc hioggo hwar a*n*nar ſtor ſaar . oc diwp till thes the wor*e* bade trøtte/ oc trøtnade d*idrik* aff bern meſt aff ſin gamall ſaar . tha ſatte hwar thera ſin ſkioll nider a iordena/ oc hwilte ſig wid . tha ſagde d*idrik* aff bern/ kær*e* wen went om oc fÿlgioms aatt bada i hunaland . iak will flÿ till [?*tik*] attila k*onungs* winſkap . oc git*er* iak tik then eÿ fliit tha will iak mz alla mÿna me*n* fylgia tik hem ige*n* i tit rike . d*idrik* wal*demarsson* wilde thz engalund . Sidan ſlogos the aff mÿkla wrede ſa at d*idrik* aff bern hiog d*idrik* wal*demarssons* huffuod aff at thz fløg fran kroppe*n*.

Kap. 260.

Konung Didrik återkommer till Wilcina borg.

k*onung* d*idrik* tog d*idrik* w*aldemarssons* hoffuod oc bant wid ſiŋ ſadellboge oc ſteg vppa ſiŋ hæſt oc red till thʒ ſa*m*ma ſæſte ther jomfrwŋ haffde wiſt hanu*m* wægiŋ oc ſaŋ he*n*ne ther ige*n* ſoŋ førr*e* bøds at binda hans ſaar / oc bad haŋ ther tha kerliga oŋ . at hoŋ wilde binda hans ſaar . ſoŋ hoŋ oc tha giorde / Tha red haŋ till he*n*ne / oc kaſtade haŋ et klæde offu*er* d*idrik* w*aldemarssons* huffuod . at hoŋ ſkulde thʒ æy ſee . Tha koŋ jarleŋ he*n*ne fader oc ſporde h*anu*ŋ huat ma*n* haŋ war Jak wet æÿ oŋ iak ſkall ſigia tik mit *na*m*pŋ . tÿ ær thʒ ſa ſoŋ mik tænk*er* . tha haffuer *Bl.113. iak her miſt mi*n* frende . tog will iak æÿ mit na*m*pŋ dÿlia . iak heter d*idrik* k*onung* detmarſſo*n* aff berŋ . tha iarleŋ thʒta hørde bød haŋ didrik wÿrdeliga till ſik . at bliffua ther the natt . thʒ tok ha*n* mʒ takka tÿ at ha*n* war mÿkit illa ſaar . oc trøtt*er* . ther war haŋ tiænad . oc wart wæll vntſange*n* . oc lag iarlens dott*er* ther nær h*anu*ŋ theŋ ſa*m*ma natt . Oŋ morgone*n* tha dagad*is* gik iarleŋ till ſinæ me*n* . oc ſporde theŋ till rad . hwat haŋ ſkulde biuda k*onung* d*idrik* for ſiŋ frende / thʒ the bade haffde hedher aff . Tha ſwa*ra*de eŋ riddar*e* haŋ war ſeuekes frende . k*onung* d*idrik* ær her nw allene . tagoŋ war wapŋ oc dræpo*n* h*anu*ŋ . tha ær*e* wij ſkilde wid ha*nu*ŋ . latoŋ wij h*anu*ŋ hædaŋ ſlippa / tha ko*m*m*er* ha*n* ige*n* oc winner oſſ bade land oc ſlot aff . oc ther vppa giæller thʒ allas liiff . ha*n* ær ſa gry*m*mer . haŋ ſkonar enge*n* ma*n* . oc æÿ theŋ myndr*e* brot haffua æŋ wij . Jarleŋ ſwa*ra*de ſla wij h*er* d*idrik* i hæll . tha mwga wij we*n*ta oſſ ofrid aff

attila k*onung* . oc miſtaͤ wij tha bade land oc ſlott . tẏ haŋ aͤr mẏkit rikare aͤŋ iak . Tha ſwa*ra*de eŋ aff iarlens meŋ . wij wilioŋ taga et baͤdre rad . plaͤgaͤr her D*idrik* thʒ beſʒta i ku*n*ne oc giffu*er* hanu*m* gwll oc dẏrbara ſtena / oc later idra ridd*ara* fẏlgia hanu*m* heŋ . tha fa i mẏkiŋ tak aff hanu*m* . tẏ haŋ aͤr eŋ

*Bl.113. Verso.

god*er* *ma*ŋ* . thʒte likade allo*m* well . her d*idrik* dwaldis ther eŋ litiŋ ſtwnd . Jarleŋ ſtod ha*nu*m koſteliga fore . jarleŋ lot klaͤdaͤ vj riddara i purpu*ra* ok koſteliga klaͤder / oc gik ſa iŋ for d*idrik* aff berŋ . Oc ſagde theſſe vj ridd*ara* will iak giffua tik at wij matto*m* teſſ baͤt*r*e wenn*er* worde / oc giff mik till tiŋ fraͤndes død . h*er* d*idrik* takkade h*anu*m høgeliga . oc gaff h*anu*m alla brutaͤ till.

Kap. 261.

Konung Didrik rider hem till Susa.

Tha wilde d*idrik* thaͤd*a*ŋ rida . oc ſatte ſig a ſiŋ haͤſt / oc jarleŋ fik at ſee thʒ huffuod . wid hans ſadell hengde / Oc ſporde huat thʒ haffde at tẏdaͤ . her didrik ſagde hanu*m* hwre thʒ gang*i*t haffde Sida*ŋ* red ha*ŋ* oc the vj riddara mʒ ho*nu*m ſiŋ waͤg . tha haŋ koŋ heŋ till ſuſa . Tha gik Ercha drotni*n*g mot hanu*m* gladeliga oc mente at D*idrik* w*aldemarsso*ŋ haffde ridit mʒ hanu*m* tẏ the war*e* ſa manga ſama*ŋ* . h*er* d*idrik* ſat aff ſiŋ haͤſt . oc haffde huffuod*i*t i ſiŋ hand oc kaſtade for drotni*n*gena føter . drot*ninge*ŋ gret oc gaff ſik illa athaŋ ſkulde dø for he*n*ne . kon*ung* d*idrik* gik till ſinaͤ ſaͤng . oc lagde ſik ther ha*ŋ* før lag . the vj . riddara thiente hanu*m* thʒ beſʒtaͤ the kunde mʒ mẏkiŋ trohet.

Kap. 262.

Om ſältslaget emellan konung Aktilius och konung Waldemar.

Konung attilia war i Rýtʒſeland . oc brende ther manga ſlot . oc ſtæder . Konung waldemar møtte hanum mʒ en owinneligen hær . Han haffde xM riddara . oc otalligit annat folk . the drogo tillſaman oc ſtridde aff myken mandom / k*onung* Attilia red fræmiſt i ſin her / oc haffde ſit banner i *ſinæ hand . Hillebrand førde k*onung* d*idriks* banner oc ſtridde ganſʒe mannelegæ / han felde mangen man till iorda / her d*idriks* men folde hanum alla / oc Margreffue Rodger / Waldemar k*onung* red fram hardeliga . oc lot blæſa i alla ſina ludra . oc bad rýtʒſana træda hardeliga till / tha fioll mýkit aff Attilia folk . well xC tha attilia k*onung* thʒ ſag . tha flydde han vndan huat han kunde . thʒ ſag hillebrand oc margreffue Rodger / Tha tænkte hille*brand* ther a hwre manneliga her d*idriks* men kunde at ſtridæ . han bad them træda hardeliga till . theſlig*is* giorde margreffue Rodger mʒ ſinæ men The býriade tha aff nýæ atſtrida / tha felde [*the*] i en litin ſtwnd ijM aff k*onung* waldemars folk . Tha møtte them en jarll aff greken . han ſtak till hillebrand mʒ ſit ſpiwt . ſa at han kom langt fra heſtin . thʒ ſag margreffue rodger . At hillebrand war fallen . han ſkýndade ſinæ men hardeliga fram . oc bad them hielpa her hillebrand . / Margreffuen fik her hill*ebrands* hæſt oc førde h*anum* till hillebrand oc halp h*anum* op i ſadelen / tha hill*ebrand* kom vpa ſin hæſt . tha ſtridde han aff mýken wrede . oc fullo rýtʒſarnar hwar vppa annar . konung wal*demar* haffde ſa myket folk . At hill*ebrand* oc Margreff-

*Bl. 114.

uen matta flý . the haffde miſt ijͨ aff thera folk . the flýdde huat the kunde till theſſ the komo i huna-land . oc angrade ſara . at the haffde fongit oſiger oc mýken ſkam.

Kap. 263.

Mäster Hillebrand klagar för konung Didrik om sin färd i Ryssland. Didrik uppmanar konung Aktilius till hämnd.

*Bl. 114. Verso.

*Hillebrand gik tit ſom her tidrik lag . oc ſagde till hanum . teſſ ær iak glad . at tw æſt i liffue . æn wore iak mýkit gladare at tin ſaar ware lekt . Her D*idrik* ſporde hwre haffuer tik gangit i Rýtʒſeland . hill*ebrand* ſwarade oſſ haffuer illa gangit . tw haffuer mik offta ſakt at k*onung* Attila . ær en raſker man . oc dierff i ſtrid oc orlig . mik týkker ſa at han ær engen kempe . eller fultage man . mik týkker hanum wa*ra* en rædder man . tha wij komo i Rýtʒeland wij ſtridde mʒ waldemar k*onung* oc ſtriden ſtod hardaſt / oc iak wentade at wij ſkuldom haffua priiſ fongit / tha rende han vndan ſom en onder hund . oc lot falla ſit banner nid . oc haffde mʒ ſik allan hunaher . tha trøſte iak vppa tina men oc wænde iak trøſſuar mot them igen oc margreffue rodger mʒ mik . / oc ſlogo et .M. Rýtſʒar i hæll ſidan k*onungen* rýmde / ther kom en jarll aff greken . han war k*onung* *waldemars* broder . han ſtak mik langt fra min heſt / thʒ mag tw løna margreffue Rodger han ræddade mit liiff tý han førde mik min hæſt igen oc ſidan rýmde iak vndan oc fingo bade ſkam oc oſiger i rýtʒſeland . k*onung* D*idrik* ſwarade / tik hillebrand ſik mik encte mere aff

tina ſerd . tý hon duger ekke mýkit . worder iak heell aff mýna ſaar . tha ſkall iak æn et ſin i rýtſʒeland . oc røna ho ther førre flýr *ekke ſkulo rýtʒſarna lenge *Bl. 115. roſa ther aff at the haffua fong*i*t ſiger aff oſſ . Tha ko*nung* tidrik war lekter aff ſinæ ſaar . tha talade ha*n* till Attilia ko*nung* . my*n*nes tw nokot hwre mýken ſkam tw fik i rýtʒſeland aff waldemar ko*nung* . wiltw thʒ aldre hempnas mer / ko*nungen* ſwarade iak wilde ge*r*na hempnas om tw will hielpa mik . Jak tror mýkit oppa tin mandom . ko*nung* D*idrik* ſwarade . jak will tik ge*r*na hielpa / oc ſamla tw folk offu*er* alt tit rike . ko*nung* waldemar ſkall flý ſit rike . for oſſ . eller ha*n* ſkall dø ther om eller wij ſkole eý igen koma.

Kap. 264.

Konung Aktilius drager in i Ryssland, och bestallar borgen Palteskia. Konungarne Aktilii och Didriks rådplägning.

Attilia ko*nung* ſamlade folk offu*er* alt ſit rike thʒ mæſte han kunde / ther matte engen hema wara ſom xx ara gamall war / han drog vtaff hunaland mʒ xxM. ridda*ra* . vta*n* a*n*nat folk . han kom i rýtʒeland brende oc ſkenede alt thʒ ha*n* framdrog . han beſtallede ena borg ſom palteſkia heter . han ſkickade ſin hær i iij parte kringo*m* ſlott*i*t . han halfde ſielff xM. vnder ſit ba*n*ner oc xM. haffde ko*nung* d*idrik* aff bern vnder ſit ba*n*ner oc xM. marg*r*effue*n* vnder ſit banner . / the ſlogos hwar dag mʒ borgarna / oc fingo ſtora*n* ſkada vpa bada ſidor / tha the haffde ther fore leget i iij manade / tha ſagde ko*nung* d*idrik* till attila ko*nung* . iak will her ekke lenge*r* liggia . Annat hwart rid tw

i rýtȝſeland . oc margreffue rodger mȝ tik mȝ thȝ folk i haffua/ oc iak bliffuer her for ſlott*i*t ./ eller lig *Bl.115. Verso. tw her for ſlott*i*t . tha will *iak rida mȝ mýna me*n* . Attilia [*swarade*] mýkin wilia haffu*er* iak till thenna ſtad . iak will eý før hædan/ æn mit banner ſtar in for mwre*n* . Jak will oc eý ſkilia folkit aat . thȝ wore beſȝt at wij ſama*n* bliffua . ko*m*ber ko*nung* wal*demar* dragande . tha torffue wij well folkit wid . ko*nung* D*idrik* ſwarade . ſent wi*n*na wij rýtȝeland . mȝ wij liggia alla for thenna ſtad . wij haffua før ſlages mȝ rýtȝſarna mȝ mi*n*ne folk æn wij nw haffua . lig tw her efft*er* he*r*re oc margreffue rodger mȝ then ſtørſte heren . iak will rida i rýtȝſeland mȝ mýna men . jak hopas at wij ſkule ſiger faa . ko*nung* attila ſwarade/ tw ſkalt rada tog haffde ha*n* heller ſeet at h*er* D*idrik* haffde bliffuit [*quar*] . han frýktade at ko*nung* wal*demar* ſkulde ko*m*ma till hanu*m* oc driffua hanu*m* ther fra ſlottet.

Kap. 265.

Om fältslaget emellan konung Didrik och konung Waldemar. Konung Waldemars fall.

Tha brøt ko*nung* tydrik op all ſin tiæll/ oc drog in i rýtȝeland . bre*n*ner oc ſkener bada ſtæder oc torp oc dræp*er* ther monge*n* ma*n* . han lagde [*sik*] for en ſtad ſom ſmaaland het*er* . oc ſlogs ther lenge mȝ borgarna . tha kom waldem*ar* ko*nung* tit mȝ lx^{M} rýtȝar . ko*nung* d*idrik* lot blæſa i alla ſina ludra . han bad ſina me*n* wapna ſik/ oc rida mot waldemar ko*nung* . oc ſagde ſa . at ko*nung* wal*demar* ſkall antegge dø eller flý . eller iak ſkall dø oc alla mýna me*n* . Tidrik red hardeliga fra*m* oc alla hans me*n* . hono*m* folde her hille-

brand mʒ hans banner oc wulſard oc wildeſer hine gode drengie / the rido mit i rẏtʒarna *hær oc hioggo vppa bada hender . ſa at rẏtʒſarna ſtørte hwar ower annan . konung Didriks men worde glada oc katæ oc ſtridde allan dag mʒ mẏkin hogmod . konung didrik for i thera hær ſom et leon ſar i blan andra diwr ſa at ængen torde møta hanum . Alla reddes for hans ſwerd han ær aller blodnger oc ſa hans hæſt . tha møtte han konung waldemars banner / her didrik hiog till then riddara ſom bannerit førde a hans høgre axll ſa at armen oc bannerit fiøll till iordena . Sidan hiog han till waldemar konung vpa hans hielm ſa at ſwerdit ſtod nider i ſadelen . oc ſtørte død aff hæſten / Tha giordes mẏken gnẏ i bland . her didriks folk . the gingo tha hardeliga fram . tha fiollo rẏtʒſarna ganſʒe faſt . her didrik oc hans men ſtriddo then dagen wt oc annan dagen mʒ oc drapo ſa mẏkit aff rẏtʒſarna ſom vnder war / the ſom æfftir liffde flẏdde tha vndan / oc her didrik fik ſiger *Bl. 116.

Kap. 266.

Konung Aktilius vinner borgen Palteskia, och drager för slottet Smalendska. Iron Jarl uppgifver slottet.

Tha haffde konungen wunnet then ſtad . ſom han ſore lag oc brutit hanum nider i grwnd . oc dræpit ther mangen man oc fingo ther gwll oc peninga nog . Sidan drog Attila konung in i rẏtʒſeland . till Didrik konung . The møttis for thʒ ſama ſlot ſom ſmalendſka heter . thʒ ſlot haffde iron jarll . konung waldemars broder . han trøſte ſig aẏ wæria ſlottit for them tẏ

wart han ſa ens m3 Attilia *konung* . at han ſkulde affganga barfot / oc leggia aff alt harniſk . oc alla hans høffdingia gingo m3 honom / oc alla hans men wapnløſe *oc barfote oc gaffuo ſig i hans wall . Attila ſporde her d*idrik* om han ſkulde dræpa jarlen . k*onung* d*idrik* ſagde th3 ware litin heder . ty han ſtonder her for en fonge . later hanum oc alla hans men ſwæria ider ede . at han ſkall wa*ra* ider hull oc tro . ok ſa giorde iarlen . Sidan ſette Attila k*onung* hanum nær andra ſina høffdi*nga* . oc ſkulde tha bliffua hans man.

*Bl. 116. Verso.

Kap. 267.

Konung Aktilius antvardar Ryssland åt Iron Jarl, och rider hem till Hunaland. Om junker Thetmar, konung Didriks broder, och om Erper och Ortun, konung Aktilii söner.

Konu*ng* attilia ſporde d*idrik* k*onung* att . hwre han ſkulde fara m3 th3 land han wu*n*nit haffde . D*idrik* bad hanum ſielffu*er* rada tag m3 her d*idrik* oc flere gode men . Antwardede han iron iarll rytzeland . i ſa matta athan ſkulde wara k*onung* attilia tiænare hwar han hanum widertorffte / oc giffua hanum ſkatt aff rytzeland . Sidan rido Attilia k*onung* oc d*idrik* k*onung* hem i hunaland igen . tha d*idrik* k*onung* kom till ſuſa . oc han haffde rymt for ſin faderbroder . k*onung* Ermentrik . tha haffde han m3 ſik ſin broder detmar . han war tha et aar gamall . tha her did*rik* rymde aff bern . han war ſa lenge nær Ercha drotni*ng* till teſſ han war xx ara gamall . han war ma*n*neligen oc degeligen oc ſa ſtarker at ſa fi*n*nas hans maka . k*onung* attilia haffde ij ſøner . En het erper oc a*n*nar het ørtwn . the

wore lika gambla mʒ thitmar d*idriks* broder/ oc wore alla iij vpſødde mʒ Ercha drot*ning* . the haffde hwar a*n*nar ſa kær at ald*r*e wilde the ſkilias att . om the matte haffua radit . Ercha drot*ning* war ſa kær at iunker thitmar ſon at ſina egna ſøner . the iij vnga men wore mÿkit roſade. i k*onung* Attilia gard . oc i hunaland

Kap. 268.

Konung Didriks samtal med drottning Ercha.

En dag gik k*onung* d*idrik* aff bern till Ercha drotni*n*g ther hon ſat mʒ ſinæ frwr oc mør hon ſtod op mot h*anum* *ok fagnene honum ok figh honum ena *Bl.117. gull ſkal aff vin ok badh honom ſitia nær ſig/ ok han giorde ſom hon badh/ hon ſpordhe honum hwadh ha*n*s ærende vaar/ hær dig*r*ik ſath længhe ok tigdhe ok var ganſka ſórgia*n*de ſaa ath torana lupo vth taff badhen ha*n*s ógon Om ſidher ſwarade han/ myk ko*m*ber nw j hogh hwro jac ry*m*pde mith rike/ ok miſthe myna godha borgh bærn/ ok ma*n*ga andræ ſloth ok ſtædher/ Ok ær nw xx ar ſydhan jac ær hær ſom en almoſe man/ ffór var jach en ko*nnun*gh óffuer landh ok rike thʒ ſórgher jach hwar dagh/ ok thʒ kærer jach nw fór gudh ok edher . drotni*n*gen ſwaredhe/ thʒ ær litith vndher ath j ſórgór edher ſtora ſkadhe/ ath j haffuen ſaa lenge ombwrith idh*er*t rike/ ok warit hær nær os/ ok wy*n*nith oſſ mykith goth/ j hændher . wil tw fara/ ok wi*n*na tith landh j ghen/ ther til wil jach hyælpa hwadh jac kan/ jac wil ffaa/ jdher badha myna ſóner erp ok ortwn ok xc riddare aff mith eg*i*t folk Sidhan vil jac bidhÿa/

Atili*us* konu*n*gh ath han idher hiælper thz meſte han kan/ ko*nung* didrik tackadhe henne

Kap. 269.

Drottning Ercha beder konung Aktilius hjelpa Didrik att återvinna sitt rike.

Sidhan ſtodh drotni*n*gen op/ ok togh tidride j han*n*dena/ ok gonga ſaa/ fōr atili*us* k*onung*. k*onung* atili*us* ſagnede them bodom vel/ ok ſatte drotni*n*gen nær ſigh/ ok ſporde hwat he*n*nes ære*n*de war/ drot*ningen* ſwaradhe hær didrik haffuer kæ*r*t fōr mik hwro han haffuer miſth badhe landh ok rike/ ok bortho varit *Bl.117. Verso. længe Nw vildh han gerna *fōrſōkia ath winna ſith landh ighen/ om han ku*n*dhe/ ok om j wiliæ honum ther til hiælpa. J wethe vel ſiælffue hwadh ma*n*heth/ han haffuer giorth/ wunnith idher til handha bade landh ok rike/ ok haffth mo*n*gan ondhan dagh fōr edher ſkuldh/ badhe j ſtridh ok kamp/ ther bōr idher honom wæl ath lōna. lænær honom en hær aff hwnalandh/ ath han motthe winna ſith eghit j ghen. k*onung* atili*us* ſuaredhe mz myken wredhe/ om d*idrik* wil haſua hiælp ath vy*n*na ſith landh ighen/ tha mag han ſiælff til migh tala/ ær han ſaa hogmodig ath han menar/ ath jac ſkal byuda honom huna hær/ Drotni*n*ghin ſwaradhe han bad myk thy vara ha*n*s bodh/ han me*n*te ath jach ſkuldhe vara bethre hōrdh æn han Han talade ge*r*na ſiælff til edher/ drotni*n*ghen ſadhe Jach vil ſaa ho*nu*m myna twa ſōner til hiælp/ ok ther til x^{c} riddare welwappnade ok i hiælpher ho*nu*m hwadh edher tækkis tha ſwaradhe Atili*us* k*onung*. drotni*n*gh tw ſægher ſanth ath d*idrik*

konung haffuer længhe nær oſſ warit ok mykit haffuer han ſtöreth warth rike ſidhan han kom j varth landh/ ok bordhe oſſ wel ath löna honum ok ſkal jach bodhe för hans ſkuldh/ ok tina medhan tu haffuer gongit hans bodh/ hiælpa honum hwadh jach kan. vil tw faa honum tina söner badha ok x^{C} riddare ta ſkal jach faa honum myn man margreffne rödgher ok ij^{M} riddare vel vapnadhe/ tha ſadhe *didrik* konung. thz viſthe jach væl ath j ſkuldhe mik ſaa ſwara/ ok offtha nywtær man eth goth bodh ok takker jach idher gerne herre för idhert gode *bodh/ Ok lather mik farlöſth *Bl.118. faa then hiælp mik ſkal ecke længhe tösua. All then vinther tha ſlogho the j hwnelandh hiælma brynior ok hiælma ok godh ſwærdh Tha waren kom tho ſamladhe the ſik j ſuſa ſaa monga ſom her *Didrik* ſkulde föllia

Kap. 270.

Drottning Ercha utrustar sina söner Erper och Ortun, samt den unge Thetmar Thetmarsson.

Erp ok ortwn/ ok hin wnge tetmar/ ok margreffue rödger ſatho j en trægardh tho kom ther gonghande Ercha drotning ok ſagde. myne kære söner nw ſkal jach redha idher wel wth mz *didrik* konung. hon fik them förſth ben wapen ok ij brÿnia hwita ſom ſiluer ok giordhe aff harth ſtaal/ ok wel bodhe mz rödha gul/ framdelis fik hon them twa hiælma mz förgyltha naghla/ ok twa ſkiölla vel förgylthe/ ok ther til baner E[*n*]gen vapen fördhe the j ſkiölla ſina/ thy ath the wara ganſke vnghe/ tha ſagde hon til them gratande. jach haffuer idher nw ſaa wth reth ath

jach we*n*ther ath ey ſkal finnas twa k*onunga* ſöner bæ*ter* redde mʒ goth wapen/ wærier idher nw ſaa wel ok ma*n*lighe ſom wapnen ære godh til/ ok lather mik heller ſpöria/ ath j döö ma*n*leghe/ æn liffue ok vardhe för taledhe Sidh*a*n kalledhe hon til ſik ſyn ſoſther ſön merkar [?*tetmar*] tetmarſſo*n*/ ok togh honu*m* j famffn ok kyſthe ho*nu*m för ſin mw*n*/ ok ſagde my*n* kære ſoſther ſön/ jac haffuer nw redh myna ſöner wel/ ath föllia d*idrik* k*onung* ok tik ath winna idhert landh ighen/ ok j iii vnghe mæn ſkulo fölgias ath/ ok vara hwar oppa th*e*n a*n*nan j komo Aldrik J ſt*ri*dh för æn nw. tetmar
*Bl. 118. Verso. *ſuaredhe tyna ſöner ære wel redde/ ok ſaa hiælpe mik gud/ ath jach ſkal föra tek them badha hele hem ighen eller tw ſkalth ſpöria mik ath jach ſkal aldredh ather koma ok ekke ſkal liffua/ om the bliffue ſlagne. drotni*n*ghen badh honu*m* holla ſin ordh ok takkadhe honu*m* ther ſtorlighe före. Tha fik hon tetmar goth harniſk ben vapnin aff ſtal/ ok en godh brynia blank ſom ſiluer/ ok en hordhan hiælpm vælförgyltan uk ſatther mʒ gyltha ſthena ok dyra/ ok fik ho*nu*m en rödh*a*n ſkiöl ther ſtodh vti eth leon aff gul theſſe iii vnghe h*er*rer wara vel vapnadhe/ ok thʒ haffua ſagth gamble mæn ath inghen haffdhe ſeeth iii k*onunga* ſöner bætre wth redde mʒ gul ok dyra ſthena ſom athera harniſk war

Kap. 271.

Konung Aktilius skipar krigs-folket. Hären bryter upp.

I ſuſa war ſaa myken gny ok vapna braſk/ ok hæſta gnæggian ſlottit war ſaa fult aff folk/ ath ther fik

enghen

enghen mer*a* rwm. k*onung* Ati*lius* gik op j eth torn/ ok ropadhe/ hôgth ok badh hôra ſik/ ſidhan tagnadhe the alle. k*onungen* ſagde ſaa tykker mik ſom her ær ſaman komy*n* en ſtor her/ ok ma*n*ghen en dyrligh dræ*n*gh J ſkolo nu gôra ſom jach ſigher idher. d*idrik* k*onung* ſkal fara mʒ ſith baner ok alle ha*n*s men. margreff rôdgher ſkal fara mʒ mith folk/ Alle the andhre ſom ekke era ſkikkadhe ſkulo fôlia myna ſôner/ ok mʒ hin vnghe tetmar Ok x^{C} ridda*re* ſom ther*a* modher vth lænthe. ther ſagde alle ja/ ath the wildhe gôra konu*n*gh[*ens*] vilia Tha redh fôrſth *wth marg*r*eff *Bl.119. rôdgher/ ok ha*n*s mæ*n*/ ther næſth rida hina vnge hærrer ok en hertogh/ ſom nordingh heth/ han fôrde mærkar [? *iunkar*] tetmar*s* baner/ ther mʒ foldhe hin godhe wlfarth. k*onung* d*idriks* frænde/ ok hin godhe ridda*re* hiælprik/ tha ſagdhe ærcha drot*ning*. hin godhe ridda*re* hiælprik tik befaler jach my*na* ſôner/ læth them vara nær tek/ nær j ſkolen ſt*r*idha/ hiælprik ſuarade jach vil thʒ ſuæria om gudh/ ath aldrik ſkal jach liffuo*n*d*is* hem koma/ om jak miſther thina ſôner. drot*ningen* takkadhe ho*num* ther mykith fôre. nôrdu*n*gh h*er*tog Ridher fôre mʒ baner m*er*ka tegmars ther næst Ridher Erp ok ortwn/ fogh [? *ok*] hiælprik ridda*re* ok wlfarth didrikſʒ frændhe ok alle ther*a*s folk Ta spar*n*gh [ſpra*n*gh] D*idrik* k*onung* pa ſin hæſth falke Ok meſth*er* hillebra*n*dh hau*er* ha*n*s baner han ridher nu vth fôr d*idrik* k*onung*/ ok vildhefer Ok alla her didrikʒ mæ*n* fiôlia æpther/ tha var j the tre hoppa x^{M} ridda*re* ok otalighith annath folk/

Kap. 272.

Konung Didrik sänder två sina tjenare, att tillsäga konung Ermentrik örlig.

tha the koma vthan fôr porthen tha ſagdhe *her didrik* til ij ſina tiænare j ſkolo Rida dagh ok nath ther til ath j finne ærmenrik k*onung*/ ok ſigher ho*num* ſaa ath myn brodher tetmar ok jach viliom nw rida j warth rike himblingha/ landh/ wil han væria landit fôr os/ tha bith ho*num* môtha os fôr granſporth mȝ ſin *her*. the ridho ſtrax ſin vægh til Rom/ ok ther ſonno the ærtmentrik k*onung* ok ſagde til ho*num* tw ærmentrik k*onung*. hin otro ſwikare d*idrik* k*onung* ok ha*n*s brodher tetmar komo mȝ en ſtoran *her* aff hunela*n*dh ok ii ſôner atilia k*onungs* mȝ them/ ok viliæ the hæ*m*pnas ath tw togh thera rike aff them *Bl. 119. Verso. mȝ oæra *ok far tw nu ath gella tin otroſkap wil tw væria riket fôr them tho môth them vidh gra*n*ſporth ſaa bode the ſægia thegh/ thy the wilia ekke ſtiælas pa [*tik*.] Tha erme*n*trik k*onung* hôrdhe theſſe tidha*n*de. tha gaff han ſændhebodhen hwar th*era* en hæſth/ ok en nyanh kywrtil/ ok badh them ridha hem ok haffua tak fôr ſin ærendhe thy han redd*is* ekke mykit fôr huna *her*.

Kap. 273.

Konung Ermentrik samlar sin krigs-här.

k*onung* Erme*n*trik ſamladhe *her* ôffu*er* alt ſith rike/ ok bôdh til ſik komá alle the ther vapen ko*n*no bæra/ ok hæſth ridha/ tho kom mykit folk ſamon j Rom/ innan iii dagha waro ther xvii^M riddare vel va*m*pne [*wapnade*]

ther kom ok hertogh vike vellanſon ok ſagde til Er*mentrik*. Hær ær Jach komyn mʒ alla myna men/ ok vildhe jac gerna ſtridha moth hyma her. moth d*idrik* aff bærn ok hans brodher vil jach nødocth ſtridha/ togh vardher jach gøra ſom thu vilth herre/ tha motthe han ſee j Romborgh mongan blankan hyælm godha brynia/ ok fagra ſkyolla.

Kap. 274.

Konung Ermentrik skipar krigs-folket. Hären bryter upp.

ko*nung* Erme*ntrik* gik pa eth torn ok badh ſina men giffua ſik lywth. han ſagdhe myna godha vener følgiær myn banersmeſther. ſeueke myn godhe ven tw ſkalth haffua myth baner ok vi^{M} riddare mʒ tek aff myna men/ ok tegh ſkikker jach moth her d*idrik* aff bærn/ ok vare thʒ mannelige*n*e ath tu finghe hans ſuærdh j tina hændher før æn j ſkilias ath/ Æn ſagde han myn godhe frænde renaldh tu ſkalth haffua v^{M} riddare ok vara hertoghe offuer them/ tikk ſkikker jach moth atili*us* ko*nungs* folk ok hyma her/ ther ſkolo j dræpa mongan [*man*.] myn godhe ven vidheke velanſon ok myn bæſthe hertoghe/ tu ſkalth hafua mʒ tik vi^{M} riddare/ tu plægher gerna *fonga ſigher. dræp d*idrik* ko*nung* ok tetmar hans brodher ok lat aldrit hem koma ſøner atili*us* ko*nungs*. gudh giffue edher ſægher j thenne færdh til mera vardher idher priſſʒ/ tha ſwaradhe vidheke velanſon Jach vil ſtridha mʒ atili*us* ko*nung* ok hans folk/ her d*idrik* vil jach enethe gøra om jach mogh radha Sydan blæſthe the j alla ſina ludher/ ok ſtiga pa ſina hæſtha/ ok ridha blæſandhe *Bl.120.

ok ropa*n*dhe ok ey væ*n*dhe the főr ey the komo főr gra*n*ſport ther var *her* d*idrik* mz ſin hær nordan for ana / ok bliffua ligia*n*dhe om nattæne

Kap. 275.

Mäster Hillebrand rider ut om natten och träffar Renald Mere riddare.

her hyllebra*n*dh [*war*] væcth hollere om natt*ena* aff k*onung* d*idriks* men . om midianads tidh redh han offu*er* ana ther ſom eth vadh var / tha han kom őffu*er* ana tho motthe hono*m* en ma*n* ok enghen th*era* kæ*n*dhe anan / hyllebra*n*d ſwarade ok ſagdhe til hono*m* / ekke tőrff jach ſægia tegh mith na*m*pn medhan tw eſth en / ok jach ær en / jach viſthe tith na*m*pn főr xx aar . ſwaradhe han j ghen tw hether meſther hyllebrandh / hyllebrandh ſwaradhe thz ær ſanth tw ſigher ey vil jach lőna myth vapen [*? nampn*] főr thegh jach kæ*n*ner / ok tegh vel / tw hæther rænaldh m*ere* ridda*re* ok myn godhe ven / ok ſigh mik tidende aff tith landh Rænaldh ſwarade thz kan jach ſægia tik vidheke velanſon *her* d*idriks* godhe wen / han ær en hőffuiſzman főr var *her* / ok a*n*ner æ[*r*] ſeueke idher owen / Jach Redh lőnligha wt aff heræn jach hade tæncth / ath finna d*idrik* k*onung* ok ſægia ho*nu*m tidende . gudh læti ho*nu*m vel ath faras togh vardher jach főlgha myn h*er*ra

Kap. 276.

Renald visar mäster Hillebrand konung Ermentriks läger.

Sydhan ridho the badhe j mona ſkynith op mz aana / ok taled*is* vedh / the hiollo pa en backa ſaa ath the

ſagho badhe herene/ *Hyllebrandh ſpordhe hwar aͤr ſeuekis banner ok paulon/ ho*nu*m giordhe jach ge*r*ne ilth om jach kwndhe. renaldh ſwaredhe/ ther ſtar eth gylth paulwn ok iii gul knappa offuo*n* oppo/ thȝ aͤr k*onung* Er*mentriks* paulwn/ ther liggher ſeueke/ ok ſoue*r* vti/ tu kant honu*m* eyncte ath gøra/ om tu aͤn vildhe/ ther liggher ſaa mykin haͤr om kringh/ Renaldh viſthe honu*m* widheke vaͤla*n*ſſo*ns* paulwn han wiſthe ho*nu*m ok ſith paulwn/ ta ſade hyllebrandh Ridh nw mȝ mik tha wil jach viſa thegh war paulwn

*Bl.120. Verso.

Kap. 277.

Widikes män möta Hillebrand och Renald.

ſidho*n* ridha the op mȝ aana ther møtthe them v ridda*re* aff widekis maͤn the v drogo ſin ſwaͤrdh/ hyllebrandh drog ſith ſwaͤrdh ok red moth them. tha ſwaredhe renaldh til them hwadh vilie j/ thenne ma*n* følgher mik/ the kendhe ſt*ra*x hillebrandh/ ok huggo ſt*ra*x til honu*m* oppa hiaͤlme*n*/ ok eyncthe bet oppo/ hyllébrandh hwgh moth en aff them opa ha*n*s hals ſaa ath hwuwdith gik aff/ ok ther mȝ ſkild*is* the ath. renaldh vildhe ekke ſtaͤdhia ath the ſkuldhe ſlas mȝ hillebrandh/

Kap. 278.

Hillebrand visar Renald konung Didriks läger.

tha the komo/ oppo bacchan tha ſagdhe hyllebrandh ther ſtar eth paulwn/ ok v kul [?*gul*] knappa/ offuan oppa thȝ hører k*onung* d*idrik* til/ ther ſtar ok eth røth paulwn thȝ hører ſøner atilia k*onungs* til ok thȝmar/

d*idriks* brodher / ther ſtar ok eth grø*n*th paulwn thz hører marg*re*ffue rødgher [*til.*] ſydh*an* togas the j ſampn / ok ſkild*is* ath / hillebra*n*dh redh til ſine men /

Kap. 279.

Renalds ordvexling med Seveke.

tha renaldh kom til ſith paulwn / tha war ſeueke wachen mz mykith folk ok vilde ridha epther hillebra*n*dh / tha ſagde renaldh vil tw ridha effther hyllebrandh ok dræpa han taa *Bl.121. *ſkal jach ſnarth vapna mith folk ok tha ſkal tu før ſlaas mz mik / ok ſkal tu miſtha ma*n*gan man / lath hÿllebrandh ridha hwarth han wil. ſeueke ſwaradhe mik tykker ath tw vilth vara var owen thy tu førſwara my*ns* h*er*ra owen / [*renaldh sagde*] jach vil hiælpa my*n* h*er*ra hwadh jach kan / ekke magh jach ſtædia ath j dræpa hyllebrandh medhen han redh j goda tro ok taladhe vidh mik. J morgon ſar tw ſee hyllebrandh / tha vil jach ekke formena tek ath ſlaas mz han / jach venther / ath han vær ſik væl før thegh / Sidh*an* ſkilldhe the ſina trætta ath / ok lagdhe ſik nidh ath ſoua / hyllebra*n*dh redh til d*idrik* k*onung* ok ſagdhe honu*m* alth hwru go*n*gith var / D*idrik* takkadhe ho*nu*m / [*ok sagde*] altith fars tek ma*n*neligha ath

Kap. 280.

Konung Didrik och Seveke föra sina baner emot hvarandra.

Om morgonen arla ſtodh hær d*idrik* op ok vapnadhe ſik ok loth blæſa j piper ok baſu*n*ar. telmar hans brødher giordhe ok ſamaled*is* ok teſſlighe*his*

margr*e*ffuen rödgher ok ſtigha pa ſina haſtha / meſther hyllebrandh redh fra*m* mȝ h*er* d*idriks* baner All hæren földhe æffther . han ridh öffu*er* thȝ ſama vadh ſom han hadhe om nattena Ridhith / tha ſeueke var theſſ var / ok vidheke vela*nſo*n / tha blæſthe the j alla the*ra* ludha / ok badh the*ra* folk / vapna ſik . vidhekhe ſtegh pa ſin heſth ſki*m*plingh teſlikis giorde renaldh ok valther aff vaſke*n*ſten han förde k*onung* Erme*nt*r*iks* baner thȝ var badhe ſtorth ok laneth ok ma*n*ga gulkloccehor / oppa . thȝ baner rykker [? rynger] ſaa faſth ath thȝ hö*ra* magh offu*er* all heræn / ther vndher redh ſeueke mȝ viM *riddare . tha d*idrik* ſaa ko*nung* Erme*nt*r*iks* baner / ok viſte ath ſeueke var ther vndher / ta badh han hyllebrandh föra ſith baner ther j moth thȝ var giörth aff ſlwth [? *hwith*] ſilke och ꝓꝓ gul klokkor oppa / thȝ hafdhe ærcha . drotni*n*gh giorth ther ſtod eth förgylth leon oppo / tho kom renaldh mȝ eth röth baner ſom blodh / moth ho*nu*m ridher margreffue rödgher . tha redh videke fram ha*n*s baner war ſwarth / ok ſtodh ha*m*ber ok tongh vti / thȝ fördhe en kæ*m*pe ſom rwnghe heth han var ſtor ok ſtark ſom en reſe / moth ho*nu*m ridher h*er*togh nordu*n*gh mȝ mærkar thetmarsſo*ns* baner ther ſtodh paa eth leon aff gul thȝ gaff ho*nu*m Ercha d*rotning* . ther æpther foldhe tetmar / ok hin*a* vnge he*r*rer ok godhe riddare hiælprik / han var alla riddare raſkaſth . the*ra* vapen glimadhe ſo*m* ſolen

*Bl. 121. Verso.

Kap. 281.

Slaget vid Grans-port. Wildefers och Walters af Wasckensten död. Seveckes flykt.

The drogo til ſaman mȝ teſſe vi baner . h*er* d*idrik* ſath pa ſyn heſth falke ok hugher mȝ ſith godha

ſwærdh ekke ſaxo/ fôr honum ſtôrthe mangen man. fôr honum ridher hyllebrandh han drap ok mangan man ok godhe riddere vildefær/ tho fiôl mykit aff ſeuekis folk. her didrik ropadhe hôcth ok badh ſina men goo hardeliga fram/ ok ſagde vi haffua opthæ ſlagis mꝫ ryſſerna/ ok vynnit ther mykit ſigher/ nw vilia vi ok vinna vort eghit landh j gen/ ok her aff hetho vi mycla men. konung didrik ridh mith j ſeuekis her/ han dræpar badhe mæn ok hæſtha ok alth thꝫ fôr honum var/ han for badhe twærth ok ændelancth gynom thera her ok alla ræddis fôr honum/ ok *Bl.122. *haffuer dræpit otalighit folk/ ok annan vegh ridher vildhefer/ ok huggher manneligha hwaſke vapen eller hæſtha hæctha fôr honum/ han drap mongha rika hôfdingha/ thꝫ ſaa valther aff vaſkenſten/ hwru mykin ſkadha vildhefer giordhe/ ok ath alle flyddhe fôr honum. valther ſlogh ſin hæſth mꝫ ſporona/ ok ſatte ſith ſpywth fôr vildhefers brŷſth ſaa ath wth gik gynom hærdener/ vildefer hugh ſpwth ſkapthit ſyndher/ ok ſydhan hugh han oppa valthers lar ok brynian ſyndher ok larith aff ſaa ath ſwærdit ſtod j ſadelen/ ſydhen ſtorthe the bodhe dôde ok ther fiôl konung Ermentriks baner nidher ſom valther fôrdhe/ tha ſeueke thꝫ ſagh ath valther var ſlaghen/ ok baneret lagh nidhre a jordena tha flydde han alth thꝫ han kundhe/ ok alla hans mæn ſa monge ſom vndher thꝫ baneret var/ her didrik jægadhe æpther them ok ſlogh meſta delin j hæl aff them/ Sydhan vændhe her didrik om

Kap. 282.

Widike Welandsson dräper hertig Nordung och konung Aktilii söner, Ortun och Erper.

Thꝫ ſagdh [*?sagh*] videke vela*n*ſon/ ok tycthe ſtor ſkam ath ſeueke flydhe/ han redh fra*m* dyærfneligha ath h*er*togh nordungh. h*er*togh nordu*n*g mötte ho*nu*m thy han var en fultagha ke*m*pe/ the ſt*ri*dde længe ok ma*n*neligha/ tha hogh videkhe ſyndher baner*e* ſtonge*na* ſaa ath baner*e*t fiøl til jorde*na* Eth a*n*nat hugh/ högh ha*n* aa h*er*toge*n*s halſſ brynia*n* ſyndher och halſe*n* ſy*n*de*r* ok ſaa ath hwud*i*t fiöl nidher appa jorde*na*. thꝫ*ta* ſagha the vnge h*er*rer/ ortwn ſagde til hiælprik riddar*e* ſaa tu huru then ondhe hundh *videke velanſon drap h*er*togh nordu*n*gh/ ridom nw fram ok hæ*m*pno*m* ho*nu*m/ the ridha fra*m* moth them ko*m* videke vela*n*ſon ok hin ſtarke jlonge ok ſlaghas ma*n*neligha ſaa lenghe ath ortwn ok hiælprik riddar*e* vordho bodhe ſlagne/ thꝫ ſaaga Erp ok tetmar/ the ridha fra*m* ok ſt*ri*dha manneligha. tetmar hugh jlonghe hiælm ok klöff ha*n*s hwudut [*?huwud*] ſyndher ſaa ath ſwærdhit ſtodh j ſadhele. jlonge ſtördthe döödh/ aff ſin hæſth medha*n* ſlogh videke Erp j hæl

*Bl. 122. Verso.

Kap. 283.

Widike dräper junker Thetmar, konung Didriks broder.

Tha tetmar ſagh ath dödhe vara bodhe k*onung* atilia ſöner tha redh ha*n* ath videke/ ok wildhe hæ*m*pna ſina foſther brödher/ eller han vildhe döö ther om/ han hugh oppa videke badhe tith ok harth/ vidheke

ſporde æſtu thetmar . k*onung* d*idriks* brodher/ ridh bordh a*n*narſtadȝ ok ſlas/ fȏr thin brodher ſkuldh vil jach thegh inthe ondh g*ȏra* . tetmar ſwarade thȝ veth g*u*dh ath mik lȏſt*er* ey længher liffua vta*n* jach ſar he*m*pth pa tin ondha hwndh/ thȝ tw drap myna foſther brȏdher . k*onung* Atilia ſȏner/ ok a*n*nat th*er*a ſkal jach felle thegh dȏdha*n* eller tu mik/ tetmar hugh/ æn halſua faſth*ar*e oppa videke/ videke ſagdhe thȝ veth gudh ath nȏdoeth vildhe jach dræpa tegh fȏr tin brodher ſkuldh didrik aff bern/ tha hogh tetmar aff alla macth paa videkis hiælm/ hiælme*n* var off thȝ hardaſtha ſtall ſo*m* va*ra* motte/ thy ſlanth ſwærd*i*t aff ho*nu*m ok nidher oppa heſthens halſȝ fra*m*ma*n* fȏre ſadhelboghen/ ſaa ath huwdit fiȏl nider *til jorde*na*/ ok ther loth ſkimlingh ſith liff/ vidheke ſwaredhe ther han ſtodh pa markena/ thȝ veth hin helghe gudh ath tu nȏdher mik ther til ſom jach hade aldredh tæncth ath gȏra tik j moth/ ok ſaa mykin nȏdh dragher mik h*er* til ath antighe vardher jach lætha mith liff eller jach vardher dræpe tik . vidheke togh ſith ſwærth my*n*mi*n*gh mȝ badha he*n*dher ok hȏgh til tetmar bak oppa rygghen ath ſyndher gik bry*n*nia ok rygghen ok buken ok fiȏl nidher til jorde*na* j tw ſtykke/ ſydha*n* drap vidheke ma*n*gan man/ the ſt*r*idde tho ganſke gry*m*meligha/ ok ſtȏrthe faſth oppa bodhe ſydher/

*Bl.123.

Kap. 284.

Riddar Ulfards död.

hin godhe riddare wlfardh han ſt*ri*dher vel all then dagh wth/ han fȏrde marg*r*eff rȏdghers baner/ han drap bodhe men ok hæſta . marg*r*effue*n* fȏldhe ho*nu*m

ma*n*neligha / thʒ ſaagh renaldh mera ridda*re* hwadh ſkadha wlfardh giordh / ok ath alle flyddhe fðr ho*nu*m / han ſatte ſith glaffuen fðr wlfars bryſth wth gy*n*nom brynnya*n* ok wt gyk gyno*m* hærdhe*na*. wlfardh ſtðrthe dðdh aff ſin heſth / thʒ ſagh margr*e*ffue rðdgher han togh ſith baner op j ghen / ok redh at renalſʒ baner meſte*re* ok hwgh ho*nu*m pa ha*n*s halſʒ ſaa ath hwud*i*t gik aff / ok baner ſtonghin ſyndher / ok baneret fiðl til jordena

Kap. 285.

Renald Mere riddares flykt. Konung Didrik får veta sin broder Thetmars och konung Aktilii söners död.

Thæth ſaa renalſʒ men ath ha*n*s baner var fallit ok ſeucke var borth flðdh tha flydde the alle ſaman / ſydha*n* flydde renaldh mʒ them / dytrik k*onung* jægade faſth æffther them / tho kom en riddare til then *aff ha*n*s egne men ok ſagdhe Jach kan ſægia thegh ondh tidende ok ſan / hin ondhe hundh videke vellanſo*n* drap fðrſth tin godhe hertogh nordu*n*gh / ok ther næſth badhe atilia ſðner ok hyn godhe hilpricth ok ſydhin thin brodher tetmar / rid j ghen herre ok hempn ho*nu*m a them [? *them a honum*]

*Bl.123. Verso.

Kap. 286.

Widike Welandsson flyr undan för konung Didrik, och rider ned i Musala elf.

Didrik ſwaredhe hwadh gaff gud mik til ſak ath ha*n* loth ſaa ondha*n* dagh ðffuer mik ſkina ath encthe

vapen ku*n*ne bitha a mik j dagh/ ok æ*r* jach en oſar/ myn brodh*er* ok the vnghe h*er*rer æ*r*o nw dődhe Nw tőr jach aldregh koma j hy*m*melandh nw vardh*er* jach antighe dő ell*er* hæ*m*pna myna vngha h*er*ra/ tha vendhe han j ghen ok ſlogh ſin hæſth mꝫ ſporona/ hans me*n* folde ho*nu*m han redh ſnarth fra the*m* ok tith ſom ſt*r*idhen hadhe varit/ han var ſaa vredh ok harm ſuldh*er* ok gry*m*ber ath en bry*n*na*n*dhe loghe gik wth taff han*s* mwn/ enghen riddare torde nw ſlas moth ho*nu*m/ thꝫ ſagh vidheke velanſo*n* han flyddhe hwadh ha*n* ko*n*ne a then hæſth ſom tetmar atte/ han rendhe nid mꝫ aana ſom muſala elff hether. h*er* d*idrik* rende æffte*r* ho*nu*m ok ok ſagdhe tw hin ille hundh bidha mik jach vil hæ*m*pna my*n* brodh*er* ty ſkal tw ekke længh*er* liffua om tw tőr ka*m*pa mꝫ en ma*n*/ videke lot ſom ha*n* ekke hőrdhe ok rendhe vndhon thꝫ meſta han gath/ D*idrik* Ropade til ho*nu*m ok bad ho*nu*m bidha ok ſagde/ thꝫ ær ſkam
*Bl.124. ath fly főr en ma*n* th*er* he*m*pnas vil ſin *brodh*er*. Widheke ſwaredhe thꝫ jach ſlogh thin brodh*er* j hel thꝫ giordhe jach nődogh*er* jach motte a*n*tige dræpa ho*nu*m eller hadhe han dræpit mik/ jach vil thꝫ bőtha mꝫ gul ok ſilff ok dyra ſtena/ videke rendhe vndha*n* thꝫ meſthe han motte Æ*n* d*idrik* effth*er* ho*nu*m/ tha rendhe vidheke vti ſwyőn ok ſanch ſt*ra*x v*n*ter vatnith. d*idrik* ſkőt ſith ſpywth epth*er* ho*nu*m ſa ath thꝫ ſtodh j bakka*n* harth vidh Ana

Kap. 287.

Konung Didriks sorg. Hans återfärd till Hunaland.

Didrik aff ba*r*n va*r*nde j ghen tidh ſom ſt*ri*ddhen hafde ſto*n*dit/ han fan ther ma*n*gan raſkan ma*n* bodhe ha*n*s vener ok fra*r*ndher/ tha ko*m* ha*n* tith ſom ha*n*s brodher logh tetmar ok ſagde/ ha*r* ligher my*n* ka*r*re brodher th*ta* a*r* mik en ſtor harm ath jach finner thek ſa redh Sidh*a*n kaſtadhe ha*n* borth ſin ſkiol ty han var illa hoggin ok togh j ghen tetmars ſkiol/ tho fan han ok hwar the vnghe he*r*rer logho/ tha ſagde d*idrik* . gudh nadhe mik ath jach edher haffue*r* miſth thz veth gudh ath jach vildhe heldher fongith ſtor ſaar/ jach tőr nw aldregh koma j hy*m*melandh/ tho ko*m* d*idrik* ko*n*nu*n*gs me*n* til ho*n*u*m* . D*idrik* ſagde til marg*r*effue rődgher Atili*us* ko*nung* hafue*r* miſth ſőner ſina/ ok mo*n*ghen en raſken dra*r*ngh főr myna ſkuldh/ ty tőr jach ald*r*egh koma til ho*n*u*m*/ ffar tw hem til ho*n*u*m* ok ſek ho*n*u*m* tidendhe ok ma*n*ga godha na*r*tther Och Ercha drotni*n*gh/ ok flere andra hőffdingha Ekke ſkal tu thz gőra ſagde marg*r*effuen/ Offtha ſka*r*r thz j ſt*ri*dh ath hőffdinga miſta ſina dra*r*ngia ok faa togh ſia*r*lff *ſegher ſom nw haffue*r* tw fongith/ takka gudh főr the*n*na ſigher/ ok giff tek ekke ſia*r*lff otőffver ffőr the vnghe he*r*rer ſkuldh/ vi vilia alle ther til hia*r*lpa ath atili*us* ko*nung* ok Ercha Drotni*n*gh ſcolo va*ra* ſaa ka*r*re ath tegh ſom nagath ſin til főrne/ *A*n togh ath the haffua miſth ſina ſőner/ Nw ſwaredhe d*idrik* . aldregh tőr jach tith fara ty ath jach loffuodhe Ercha drotni*n*gh ath iach vildhe főra he*n*ne bodha ſina ſőner ighen/ ok thz ka*n* jach nw ekke holla/ ok gyngo alle hőffdingha ok he*r*rer ok

*Bl.124. Verso.

bodho honum hem fara vi vilie vel fly tek venſkap aff atilius konung ok Ercha drotningh / wil tu ekke fara j hunelandh tha far j thit egith rike / ok ſtridh mꝫ Ermentrik konung. vi vilia fôlia thegh alle ok komo aldregh j hymelandh fôren tw haffuer vynnith thith rike j ghen. didrik ſwaredhe / jach tôr ekke længher fôra konung Atilius her ſydhan jach haffuer miſth badhe hans ſôner / jach vil fara hem mꝫ idher til atilius konung. ſidhan vendhe the hem mꝫ alla thera hær

Kap. 288.

Margrefven Rodgerd förtäljer konung Aktilius hans söners fall.

tha the komo j hymelandh the funno atilius konung j ſuſa. Hær didrik gik ok lagde ſik j eth lithit huſꝫ / ok tordhe ey gonga fôr atilius konung. margreffue rôdgher gik til atilius konung ok helſade honum. konungen ſwaredhe velkommen myn godhe man / margreff rôdgher ſægh os godh tidhendhe aff idher færdh liffuer konung didrik aff bærn eller haffua hyna fongit ſigher eller oſigher Margreff[wen] ſwarede. Didrik liffuer
*Bl.125. ok ſinæ men ok hina fingho ſigher *togh for os alle illa ath / ty wi haffua miſth vara vngha herrer Erp ok ortwn / tha drotninghen thꝫ hôrdhe taa greth hon ok nær alle the inne voræ / konung atilius ſpordhe haa fiôl flere aff myna men / greffuen ſwaredhe ther fiôl manghen dyrlighen drængh fôrſth mærkar thetmar aff bern ok tin gode wen hiælprik riddare ok nordungh hertogh wlfardh / ok vildefer / ok mongha andra godha drængia / ok ſtora hôffdingha thogh miſthe

k*onung* Erme*nt*r*ik* ɧalffua fl*ere*/ ok mo*n*ga flyddɧe vndɧaŋ. k*onung* atili*us* ſwaredɧe/ ok vart ma*n*neligɧa vidɧ teſſe tide*n*de/ tɧʒ far nw ſoŋ főr atɧ tɧe dőő ſoŋ ſegɧe *æ*re/ godɧ vapeŋ giffue engɧeŋ ſegɧaŋ ma*ŋ* [*lüff*] likouel atɧ mina ſőner ɧadɧe godɧ vapeŋ ok m*æ*rcar tetmar tɧe motto likouel dőő. k*onung* atili*us* ſagde ɧwar *æ*r nw my*ŋ* godɧe veŋ d*idrik* k*onung*. tɧo ſwaredɧe eŋ aff k*onungens* m*æ*ŋ/ ɧa*ŋ* ſitɧer bortɧo j etɧ ſtegare ɧuſſ ok meſtɧ*er* ɧyllebra*n*dɧ tɧ*er* l*æ*gia tɧe ſiŋ vapeŋ aff/ tɧe gitto ekke komo főr idɧ*er* őgoŋ ſoo mikit ſőrgia tɧe idra ſőner/ tɧa viſtɧe k*onungen* twa riddar*e* *æ*ftɧer tɧeŋ/ tɧe bodɧe ɧ*er* d*idrik* ingonga til k*onung* atili*us*/ d*idrik* ſwaredɧe jacɧ gitɧer ey főr ſorgɧ *æ*ŋ til ɧo*nu*ŋ komitɧ. tɧe ſagde k*onungenom* d*idriks* ſwar

Kap. 289.

Drottning Ercha tröstar konung Didrik.

[tɧ]aa gik drotni*n*gɧeŋ grata*n*de mʒ ſina jo*m*pfrur titɧ ſoŋ d*idrik* ſatɧ/ ok ſagde my*ŋ* gode veŋ d*idrik*. ɧuro vardɧe tɧe ſik myna ſőner eller ɧwro godɧe dr*æ*ngia vore tɧe főr eŋ tɧe fiőlla. D*idrik* ſwarede aff mykeŋ ɧarŋ tɧe varde ſik *ma*n*neligɧa/ ok vildɧe (*Bl.125. Verso.) i*n*gɧeŋ fra*ŋ* andɧroŋ flyy ſaa godɧa dr*æ*ngia vare tɧe. Drotni*n*gɧeŋ togɧ ɧo*nu*ŋ j fa*m*pŋ ok ſagde myŋ godɧe veŋ d*idrik*. gacɧ mʒ mik főr k*onungen* ok var gladɧ/ tu ſkaltɧ vara os velko*m*me*ŋ*/ tɧʒ ɧaffuer főrra ſketɧ *æ*ŋ nw atɧ tɧe fiőllo j ſtridɧ ſoŋ tɧe var beſkertɧ ok tɧe ſoŋ eptɧer liffua kuno ſik főr tɧy ey őffuer giffua ekke dogɧer atɧ ſőrgia dőda meŋ/ war kotɧ ok gladɧ ok gak nu mʒ mik til atili*us* k*onung*. tɧa gik ɧa*ŋ*

mʒ henne/ Atili*us* ko*nung* ſtodh op ok badh ho*num* vara velko*m*me*n*/ ok bad ho*num* ſitia nær ſik j högſætith tho ſoom för/ thʒ tekkis d*idrik* vel ok bleff længhe ſydhon nær atili*us* ko*nung* ok bliffua ſaa godha vener ſom för

Kap. 290.

Drottning Erchas död.

I tw ar ther epther ath ſt*ri*dhen haffde ſtondith för granſporth/ tha varth drotni*n*ghen ſywk hon ſændhe bodh Effther d*idrik* ko*nung*. han gik til [*henne*] hon badh ho*num* vara vel komen. D*idrik* ſagde thʒta ær en mykin harm ath tw ſkal vara ſaa illa ſywch ok myk*it* fördæruas nymelandh om tu dör aff thenne ſoth ſaa ærlighen qwi*n*na ſom tw æſth ok tha miſther jach myn bæſthe ven. Drotni*n*ghen ſwaredhe tu haffu*er* varith vor godhe ven ok mykit haffu*er* tw ſtöreth varth rike/ thenna ſoth vil nw ſkilia var venſkap ath/ h*er* giffuer jach thek eth ſtop aff gul ok ꝓv march gul vti ok ther mʒ köſteligha clædher aff p*ur*pura/ ok ther mʒ giffuer jach tegh myna frænchа jo*m*pfru hæredh ok ſee henne vel före. D*idrik* ſwaredhe mykin venſkap haffu*er* tu mik giorth gudh böthe tegh tin venſkap ok ſywcdom/ mykin ſkadha for tw atili*us* ko*nung*. om han mi-
*Bl.126. ſther tegh *tha græth h*er* d*idrik* ſom eth barn ok kundhe eycthe tala ok gik ſidhan borth. Drotni*n*ghen ſagdhe hwar ær hillebrandh myn godhe ven jach ær hær ſagde han/ hon togh then bæſthe gulringh aff ſine handh ok gaff ho*num* ok [*sagde*] vi vilia ſkilias godhe vener ath ſaa ſkolo vi ok finnas nær gudh vil/ hillebrandh

takkadhe

takkadhe henne mykith fôr sina fagra gaffuor / sidh*an* gik han gratan*d*he borth . tha badh Drotninghen kalla sik Atili*us* ko*nung* / ko*nungen* gik til henne ok sporde hwadh hon vildhe hon sagdhe hin rike ko*nung* vi vardha nw skilias ath togh kan tu ey længhe vara vtan hust*r*v ty fa tik ena erligha qui*n*na tu æsth thz vel værdher / ok bidher jach tek ath tw far tik enghen q*ui*nna aff nyfflingha landh ok ey aff konu*n*gh adreans slæcth gôr thu thz tha ko*m*ber ther mykith onth aff bodhe tik ok tin barn / Sydh*an* vend*is* hon fra ho*num* ok bleff dôdh tha thz spord*is* ath drotni*n*ghen var dôdh tha græth hwarth thz barn j hymalandh var ok vidha annars stasz ok sagdhe ath ald*r*e far atili*us* ko*nung* saa godh en Drotny*n*gh mer / ok e*n*ghen kono var me*ra* grathen j hymela*n*dh . konu*n*gh[*en*] loth jorde he*n*ne lik kôstelighа ok lagdhe henne jnna*n* fôr mwren harth vidh mwre*n* / ther stodh nær h*er* d*idrik* aff bern ok hyllebrandh ok mangha andra raska dræ*n*gia.

Kap. 291.

Om Nyfflingarne.

I then tima var en konu*n*gh j nyfflinhgha landh som gu*n*nar heth ok ha*n*s brôdher mz ho*num* som heth haghen goroholth ok gy*n*tar *ok the*ra* swagher sigordh swen som var then besthe ke*m*pe som nogan visthe aff ath sægia j then tima . han atte krimilla theras systher . thesse haffde alle eth rike / ok vare mektoghe kemper ok enghen tordhe st*ri*dha moth them / Sigordh war mykith starkere en nogor thera / han*s* skin var harth som eth orma skywl ok ey*n*cthe vapen bedh aa ho*num* wta*n* en stadz mellan hans hærdher

*Bl. 126. Verso.

Kap. 292.

Bryníldas och Crimillas träta.

En dagh gik drotninghen brynilla. konung kwnnars huſtru jn j en ſal ther ſath före henne crimilla ok vildhe ey op. ſtaa för henne. brynilla ſwaradhe eſtu ſaa dol ath thu math ey opſto mot mik ſom drotninghen ær öffuer tik/ Crimilla ſwaradhe Jach vil ſægia tek hwi jach thʒ gör/ tu ſither j myns faders högſæthe ſom mik bordhe ath ſitia Drotninghen ſwaradhe thʒ ær ſanth ath tin fader ok modher atthe thʒta ſloth ok landh thʒ hörer nw mik til ekke tek/ tu kanth bæther löpa j ſkoghen epther ſigordh ſwen ok fölia honum æn vara drotningh j nyffliungha landh Crimilla ſwaredhe tu kaſther mik nw före mʒ ſkam ther jach menthe hedher aff hafua/ aff myn bondha ſigordh ſwen ok nw böriar tu en ondhan lek jach vardher tek nw annat ath ſpöria/ ſik myk haa tin mödom fik/ brynilla ſwaredhe thʒ vil jach thek ſægia mik hoppas ath thʒ ær mik enghen ſkam thʒ var hin rike gunnar konung tin brodher han kom til myn borgh honum földe didrik aff bærn ok monge andhra godhe men ok höffdinghe ok giordhe bryllop mʒ mik mʒ mikin priſſʒ han fik myn möddom ok enghen annar/ Crimilla •Bl. 127. ſwarede thʒ lögh tu tin möddom fik ſigordh *ſwen/ brynilla ſwaredhe aldreg warth jach ſigordh[s] kona ok aldregh han myn man Crimilla ſwaredhe her ær then gulringh ſom han togh aff tina handh thaa han fik tin möddom/

Kap. 293.

Brynilda klagar sig för konung Gunnar och hans bröder.

tꜧa brynilla ꜧørde tꜧȝ*ta* ok ſagꜧ ringꜧeŋ tꜧo tæncꜧe ꜧoŋ vel ꜧwro tꜧer oŋ var ſkap[*t*]ꜧ/ ok angradꜧe ſara atꜧ tꜧȝ var ꜧenne føre kaſtadꜧ/ ꜧoŋ rodnadꜧe ſoŋ eŋ blodꜧ ok gik bortꜧ ok taledꜧe ey etꜧ ordꜧ ok gik wtaff ſlottit tꜧer møttꜧe ꜧenne gu*n*nar ko*nung*. ꜧagꜧeŋ ok geroꜧoltꜧ. ꜧoŋ gik grata*n*de motꜧ tꜧeŋ ok reff ſiŋ clædꜧer ſyndꜧer. ko*nung* gu*n*nar ok ꜧa*n*s brødꜧer ꜧadꜧe varitꜧ j ſkogꜧeŋ ok betꜧa dywr/ tꜧe ſporde ꜧwadꜧ d*rotningeŋ* ſkadde ok ꜧwi ꜧoŋ ſaa ſara grætꜧ. Drotni*n*gꜧeŋ ſagde til gu*n*nar ko*nung*. tek *æ*r vel vetꜧerlig*i*t ꜧwro jacꜧ øffu*er*gaff myŋ egꜧeŋ landꜧ ok ſlotꜧ ok myna vener ok frændꜧer ty bør tꜧek ꜧæ*m*pnas ꜧwadꜧ ꜧomodꜧ mik ſker/ vil tw ekke ꜧe*m*pnas mitꜧ ꜧomodꜧ tꜧa ꜧe*m*ps tꜧȝ tek er ſiælu*er* ſketꜧ/ Sigordꜧ ſweŋ ꜧaffu*er* ſwik*i*t tik j godꜧa tro tꜧy ꜧaŋ ꜧaffu*er* ſactꜧ ſina ꜧuſtru tꜧe lønligꜧa tingꜧ ſoŋ mellaŋ os var/ Hoŋ kaſtade mik tꜧȝ føre j dagꜧ atꜧ tu fik ekke myŋ møddoŋ ok ꜧaffu*er* jacꜧ nw ſaa ſto*ra* ſorgꜧ tꜧeŋ jacꜧ aldregꜧ øffuer giffuer. ꜧagꜧeŋ ſwaredꜧe gratꜧ ekke drotni*n*gꜧ latꜧ ſoŋ eyncꜧte vardꜧer ok tala ꜧ*er* intꜧe me*ra* oŋ/ tꜧa ſigordꜧ ſweŋ koŋ til os ſagde ꜧoŋ ta var ꜧaŋ ſoŋ eŋ pelegriŋ ok viſtꜧe ꜧwaſke aff ſadꜧer eller modꜧer nw *æ*r ꜧaŋ ſa doll atꜧ ꜧaŋ wil vara øffu*er* *os alla tꜧa ſwaredꜧe gu*n*nar ko*nung*. gratꜧ ekke *Bl.127. Verso. drotni*n*gꜧ ſigordꜧ ſweŋ ſkal ekke længe va*ra* var ꜧerre/ ok ey myŋ ſyſtꜧer crinilla tiŋ drotni*n*gꜧ.

Kap. 294.

Hagens svek emot Sigord Sven.

k*onung* gu*n*nar ok [*hans*] brødher rido jn oppa ſlottit ok taledh h*er* enthe om/ ſygordh ſwe*n* var tha borthio ath weyda dywr æn annan dagh ath qwælle tha ko*m* ſigordh ſwe*n* he*m*. konu*n*gh. kw*n*nar okk ha*n*s brødher fagnade ho*nu*m vel the drokko faſth om affthone*n* ok va*ro* kathe/ drotni*n*ghen brynilla ſørgde faſth En dagh taledhe haghen til gwnnar k*onung*. ok ſagde vil tw ridha j ſkog ath weyda dywr. k*onungen* ſagdhe Ja tha gik haghen til ſteka*ren* J morgo*n* arla gør var math redha ok ſaltha thȝ/ thȝ meſtha tw kanth thȝ ſom ſaltaſth ær thȝ ſæth før ſigordh ſwen/ Sydhon gik han til ſkæ*n*ken ok ſagde J morgon tha wi æthe tha læth os ſenth faa drikka ther taled*is* eynothe mera om

Kap. 295.

Sigord Svens död.

Om morgone*n* arla badh gu*n*nar k*onung* them gonga til bordhȝ/ hage*n* ok ha*n*s brodher/ tho ko*m* ther go*n*gende ſigordh ſwen ok ſpordhe hwi æthe J ſaa arla hwarth vilie J rida. k*onungen* ſwaredhe vi vilie ridha ok før løſtha os ok vedha dywr vil tu fara mȝ os/ ſigordh ſwaredhe jach vil g*er*na følia tek/ k*onungen* ſadhe tha gak til bordȝ ok faa thegh math/ ok ſtek*eren* ok ſkæncke*n* hadhe giorth ſom the woro bidne. tho the voro mætthe rido the wth po ſkoghen ok ſlogha ſina hu*n*dha løſe/ tha ſygordh wth redh aff borge*na* tha

*Bl. 128. *gik crimilla ok lagdhe ſik ſoffua j ha*n*s ſængh thy hon vildhe ey om gaa brynilla/ brynilla badh ok ha-

ghen fōr en han wtredh ath flydde ſaa ath ſigordh kome ey mer tith Jghen wtan han vordhe ſlaghen then dagh ther vildhe hon gyiffua hon*um* gul ok ſil-u*er* thz meſththe hon fōr magh/ haghen ſwarede ſigordh är ſaa ſtark en kä*m*pe Jach veth ey om Jach kan honum dräpa thogh vil jach thz fōrſōkia/ ſidhon rida the oppo ſkoghen/ ok fu*n*na dywr ok æ war ſigordh ſwen then raſkaſthe ſom han altiidh van var fōr/ haghen ſkiōt eth ſpywth gynom en villan galth ſydon ſkora the ſwinith op ok goffua hundana ok goffua them väydith tha vora the ſaa hethe ok tōrſtoghe ath the mo*n*de när beſwima tha var ther eth ry*n*nandhe vatn. ko*nung* gu*n*nar ok haghen ladhe ſik nidher ath drikka ſaa kom ſigordh ok giorde ſamaled*is* tho ſtodh haghen op/ ok togh ſith ſpywth j badha hendher ok ſtak ſigordh mellan härdena ſaa ath wth gik gynom hiärtith. vidh ſigordh kä*n*dhe ſtingeth tha ſadhe han tolgäth venthe jach mik ey aff myn mogh ſom tu nw mik giorde hadhe jach ſtondith oppo myna fōther tha hade fōrre myn ſkiōll brynia ok hiälm ſkule va*r*et kloffne ok myn brynia riffuen ok mith ſwärdh ſkordoeth ok ſkolen j alle iiij ligith fōr myna fōther fōr en nogor edher hade giffuith mykh bana *ſaar. ſaa doo *Bl. 128. Verso. ſigordh/ tha ſadhe haghen allen dagh haffua wi vedeth en galth ok kw*n*nom honum napth alle iiii fanga en nw haffu*er* jach enſamb*er* väydat bodhe biōrn ok diäſell ſom värſthe æro aff alle dyvr/ tha ſwarede ko*nung* gu*n*nar viſth haffuer tu vel väydat ok vilie vi fōra vara ſyſth*er* Crimilla thenna biōrnen hem/

Kap. 296.

Nyſſlingarne hemföra Sigords lik till Crimilla.

ſaa fördhe the likith mʒ ſik til fæſtit tha ſtodh brynilla ther oppo ok ſagh henne bondhe ok hans brödher komo ok fördhe ſigordh dödhan mʒ ſik / tho gik hon wth moth them / ok badh them haffua jægit alle mannelighæſth ok læggeren j crimilla ſampn hon ligher ok ſoffuer j ſina ſængh / thʒ haffua the nw ſom the haffua för tiænth / tho the komo för crimilla dör tha var dören læſth tha ſlogho the dörena ſyndher ok kaſthadhe liket j henne ſampn . vidh thʒ vacnade hon / ok ſagh ſigordh nær ſik dödhan . tha ſagde crimilla Jlla tykker mik tin ſar hwro ſik tw them medhan tin förgylthe ſkiöldh ſtar her obrwtin / thin hælm oclyffuin thy mon thu vara mördher / viſthe jach hoo thʒ haffde giorth jach ſkulle thʒ enthith hæmpna / tha ſwaredhe hagen ey ær han mördher en vi jægædom en vil galth han högh honum thʒ bana ſaar Crimilla ſwaredhe hagen tw vaſth thenna ſamma vil galth / ok enghen annar / ok braſth ſara til ath gratha . the gingo fra henne ok j ſalen ok giorde ſik gladhan ok kothe / ok brynilla var ok mykith gladh / Sidhan kallede cri-
*Bl.129. milla *ſine men ok loth begraſua likith hans thʒ beſthe hon kwnne Alle the ſom ſpordhe ath ſigordh ſwen var dræpin ſagdhe ath aldregh föddis ſigords ſwens like medhan værldhen ſtor bodhe til ſtarcketh manheth dæglihcth ok til alla höſwiſheth och mildheth ſom han hafde för alla men . hans vapen [? *nampn*] tappas aldregh medhan værldhen ſtar

Kap. 297.

Om konung Herding i Wilkina land, och hans drottning, Ostancia.

Erdhink konu*n*gh j vilkinia landh ſo*m* nw kallas ſwe*ri*ge han var en riker man ok maͤctogh kaͤmpe han haffdhe ena huſtru ſom oſtancia heth henne fadher [*war*] w*n*ne ko*nung* aff öſtherik henne ſtywff modher war ſaa ful mȝ drwldom ok kaſtadhe trwldom ſin til henne ſaa ath hon var myk*i*t trwlſkare en henne ſtyuffh modher hon var togh bodhe fagher ok vys / ty vnthe ko*nunge*n henne got

Kap. 298.

Om konung Ysung i Britania, och hans örlig med konung Herding i Wilkina land.

J then tima radde yſungh ko*nung* öffuer britania mȝ ſina ixo [? *xoj*] ſöner han hafde myk*i*t örlögh mȝ herdind ko*nung*. ty herdind ko*nung* vildhe haͤ*m*pna ſin fadher brodher oſanttri*x*o ko*nung* bodhe a atili*us* ko*nung* ok didrik ko*nung* ok yſungh ko*nung*. ty han var meſth höuiſman ther före ath ſlaa ha*n*s fadher brodher / tha ſamla haͤrdindh ko*nung* en ſtoran haͤr ok drogh j konu*n*gh yſynghs landh braͤnde ok ſkinnade alth thȝ han fra*m* drogh / ok drap ma*n*gan man. Jſwngh ok ha*n*s ſöner wara j brati*n*ga borgh ok viſthe ey aff för en the haffde aͤnth ſith aͤrendhe ok drogha wth aff landith / Sydh*a*n ſambladhe the en ſtora*n* h*er* öff*uer* alth ſith rike ok rido epther herdindh ok vilde haͤ*m*pna thera ſkadha / danȝleff danſke ok faſholth hin ſtolthe foldhe yſwngh konu*n*gh tho the komo j

vilchinia landh the braͤndhe ok ſkinnade alth thʒ the fram dro[*go*] *ok draͤpa ther man*n*gan man hwar the fram- foro tha flydde alle fðr them ok enghen man war ſa dyerff ath han tordhe ſtingha eth ſpywth moth them/ alth flyr fðr them ſompth j ſtora ſkoga ok ðdhemark/ ok ſo*m*pth til ſkips/ ok ſo*m*me til herdindh ko*nung*. ok ſiga ho*nu*m ath yſungh ko*nung* var komen j ha*n*s landh mʒ ſina ſðner/ ok mʒ honu*m* danʒleff da*n*- ſkaͤ/ ok faſholth ſtolthe ther til v^{M} vapnade men/ tha vredd*is* herdingh k*onung*/ ok ſamler folk ðffu*er* alth ſith land togh vara the faſth reddhe/ ath the ſkulle ſt*ri*dha moth yſundh k*onung*. thy ath han var en godh ke*m*pe ok alle ha*n*s ſðner mʒ ho*nu*m/

*Bl.129. Verso.

Kap. 299.

Drottning Ostancias trolldom. Konungarne Herdings och Ysungs strid.

DA herdingh hade ſambladh ſin haͤr tha gik ha*n*s huſt*r*v borth j en ſtora*n* ſkog ok brukadhe ſin trul- dom hon kom ſamon leon panther ok hwita biðrna ok the voro henne ſaa lydoghe ok ſtora flogh draka ſaa hade hon them ta*m*pth mʒ ſin trwldom ath hon motte them viſa hwarth hon vildhe hon ſkapthe ſik ſiaͤlff j en flogh draka ok for ſaa moth yſungh k*onung*. he*n*- nes haͤr var likare dyaͤfflom aͤn men/ Jſungh ko*nung* ok ha*n*s ſðner gangha hardeligha fram ok draͤpa mo*n*gen ma*n* ok haͤſth/ ok fðr them fiðl alth thʒ fðr them var. Danʒleff Danſke giorde theſlikis han hðgh oppo bodha he*n*dher oc gaff manga*n* man bana for/ faſholth hin ſtolte giorde theſligkis/ ok ſkilldhe ma*n*- gan ma*n* fra ſin haͤſth ſaa ath the ald*r*egh op ſtodho

Kap. 300.

Konung Ysungs och hans söners fall.

Thaa ſiöl ſaa myk*i*t herdindʒ folk för yſung*s* me*n* ſom kornith faller för en mæyare tha kom oſta*n*cia Drotni*n*gh mʒ ſin hær ſom hon *hadhe ſama*n* dragith mʒ trwldom draka*na* flogho vtöffu*er* hæren ok dræpa mo*n*ga*n* ma*n* mʒ mwn ok clör ok leon ok biörna bitho ok ſlitho folk*i*t . oſta*n*cia flygher ſom en draka öffu*er* hæren ok ſky*n*dher al dywren til ath ſt*ri*dha / Jſungh ko*nung* ſagh huro ſtora*n* ſkadhe thenne dywr giordho a ha*n*s folk / han ſlogh ſin hæſth mʒ ſporona ok ſtak til the*n* ſtorſta draka ſom öffu*er* ho*nu*m flygh / draken ſlogh ſik vndan ok [*han*]rakede ho*nu*m jnthe / thogh ſlogh dræke*n* ſik nidher pa ko*nunge*n ok fik ho*nu*m mʒ clörna ok ſwalgh ho*nu*m Nidh . thʒ ſogh ha*n*s ælſthe ſon han ſtak drake*n* gyno*m* benith ſidha*n* fik drake*n* ho*nu*m mʒ clörna gyno*m* brynia ok buk / ok ther fik ha*n* ſin dödh togh hadhe han dræpith eth leon ok en biörn för en han doo / hin yngſte ko*nungs* ſon ſom heth nora*n*tin drap eth leon ok ſloo en draka j hæll ſidh*a*n varth en draka hans dödh Jſundꝫ ſöner hadhe tha nær dræpit alla dragor ok leon ſidho*n* vardha alle yſuu*n*gʒ ſöner dræpne ok han ſiælffu*er* / ok enghen man finge the for vtan aff leon ok draka ok biorna vordho tera dödh

*Bl. 130. Verso.

Kap. 301.

Fasholt hin stoltes och Detzleff Danskes fall. Drottning Ostancias död.

faſholth hin ſtolthe ridher faſteligha fra*m* ok loth bæra baner för ſik mith j vilcinia her / faſholth var

tꜧa illa ſor/ tꜧogꜧ ꜧadꜧe ꜧaŋ dræpit ma*n*gꜧ ꜧwndrat fðr oŋ dagꜧeŋ/ ꜧerdind k*onung* ſtak til ꜧono*ŋ* mꝫ ſitꜧ ſpywtꜧ ok twartꜧ vtgyno*ŋ* ꜧa*n*s bryſtꜧ ſido*ŋ* fiðl ꜧaŋ aff ſiŋ ꜧæſtꜧ ok bleff dððdꜧ/ tꜧꝫ ſagꜧ danꝫleff danſke ꜧa*ŋ* ꜧadꜧe tꜧa dræpit ſaa mykit aff vilcinia me*ŋ* atꜧ tꜧe logꜧa dððꜧe ꜧwar oppa *a*nna*ŋ* ſt*ora* ꜧopa ſaa atꜧ tꜧꝫ ſtod ...... vidꜧ ꜧan*s* ſadelbogꜧe ꜧaŋ var *Bl.130. Verso. *tꜧa ſiælffu*er* mykitꜧ ſor ok miſtꜧ ꜧadꜧe ꜧaŋ altꜧ ſitꜧ folk Danꝫleff ſtogꜧ til ꜧerdindꜧ k*onung* . ꜧaŋ vildꜧe ꜧæ*m*pnas ſiŋ ſtalbrodꜧer faſꜧolt . gyno*ŋ* ſkiol ok twæfalla brðnia ocꜧ mella*ŋ* ꜧærdenar . k*onungeŋ* ſtðrtꜧe ſt*ra*p aff ſiŋ ꜧæſtꜧ ſidꜧ*a*ŋ konu*n*gꜧ*eŋ* var falle*ŋ* drap danꝫleff mo*n*gaŋ ma*ŋ* ok ma*n*gꜧa flydde/ tꜧo flðgꜧ eŋ tꜧ*e*ŋ værſte Drake ðffu*er* danꝫleff mꝫ gapa*n*dꜧe mwŋ ok vildꜧe dræpa ꜧo*nu*ŋ Danꝫleff ſtak ꜧo*nu*ŋ mꝫ ſitꜧ ſpiutꜧ wp vtꜧ gino*ŋ* mw*n*neŋ ok ꜧalſe*ŋ* Drake*ŋ* fiðl paa ꜧo*nu*ŋ mꝫ ſina clðr ok ſlogꜧ ſaa ꜧartꜧ mꝫ ſina vingꜧa atꜧ danꝫleff bleff dððd ok ꜧeſtꜧeŋ vnda*ŋ* ꜧo*nu*ŋ . tꜧa alle kæmpa vara dððꜧe aff britania landꜧ tꜧa ſlogꜧa ſwe*n*ſke me*ŋ* ſo*ŋ* kallas vilcini me*ŋ* ꜧwart barŋ ſo*ŋ* atꜧ*er* var/ ok ſwe*n*ſke me*ŋ* fu*n*no ſiŋ ꜧ*er*ra myk*i*t ſaraŋ ok fðrde ꜧo*nu*ŋ ꜧeŋ mꝫ ſik/ ok lotꜧo ꜧa*ŋ* lækia tꜧa ꜧerdind ko*ŋ* ꜧeŋ j ſina borgꜧ tꜧa vartꜧ ꜧa*n*s ꜧuſt*r*v oſta*n*cia ſiwk tꜧa fik k*onungeŋ* vetꜧa ꜧwadoŋ tꜧe dywr ok draka varo ko*m*pne ꜧonu*ŋ* til ꜧiælpꜧ komo/ ok ꜧwro trwlſk ꜧa*n*s kono var/ t*r*edia dagꜧ*eŋ* bleff ꜧoŋ dððꜧ aff ſamo trwldo*ŋ* ꜧerdindꜧ k*onung* fik botꜧ ok ꜧelſo aff ſiŋ ſor ok ſtyrde længe ſitꜧ rike tꜧer eptꜧer

Kap. 302.

Konung Aktilius sänder bud till Nyſſlingarne, att begära deras syster, Crimilla.

Tha atili*us* k*onung* aff hunela*n*dh hadhe ſitith la*n*ge enkil / ok ſpordhe ſigordh ſwen dødhan / ok ath epther liffde *cr*imilla alla *qu*inna viſaſth ok ſagirſth tha ſa*n*dhe han bodh epther ſinom ſra*n*dha Oſidh h*er*toghe / ok badh ho*nu*m koma til ſik tha han thz ſpordhe / foor han ſtr*a*x til ho*nu*m mz xx riddar*e* Atili*us* ſagnadhe ho*nu*m vel ok bad honum fara ſith a*r*endhe til *cr*imilla . k*onung* gu*n*nars ſyſther ſom ſygordh ſwen atthe ath bidea[?*bedia*] he*n*ne ſigh til huſtru . h*er*toghen ſade *vilie g*er*ne fara hwarth k*onungen* vildhe ho*nu*m ſende ok for tith mz xxx riddare ok ſwa*n*na / ſom C*r*imilla var ok fu*n*no gu*n*nar k*onung* . them varth th*er* vel ſagnat th*er* dwald*is* the nogra daga . En dagh . talede han til gu*n*nar k*onung* ok ha*n*s brødher ok ſagde them hwro Atili*us* k*onung* aff hymeland loth bedia om th*era* ſyſt*er* *cr*imilla Och hwad the vildhe mz henne giffua / Och ath the goffua ho*nu*m ther pa ſwar ſtr*a*x hwat the ther til gø*ra* vilde . the radd*is* vidher ath the thz g*er*na gøra vilde / ty ath atili*us* k*onung* var taa rikaſth ok mektogeſthe k*onung* ſom tho viſthe nogher aff ath ſa*n*gia / tha ſagde hagen thz vore os ſtor hedher ath hin rike Atili*us* k*onung* ſinghe vara ſyſther / togh a*r* hon ſaa ſtor hogath ath os dogher ey giffua henne vtan mz hennes godh vilie / geroholth ſwarede myn vilie a*r* ther goth til / ſidh*a*n gik gu*n*nar k*onung* til *cr*imilla ok ſporde henne om hon haffwe vildhe atilia k*onung* . hon ſwaredhe jach tør ey ſa*n*gia ney moth atilia k*onung* . thy han a*r* en *Bl.131.

riker *konung* . ok ma*n*nelighen / vilia j myna brødher tha aͤr thʒ my*n* godhe vilie / the ſwarede medh*a*n thʒ aͤr tin vilie tha aͤr thʒ vor vilie . tha giord*is* ther en aͤndhe paa thaͤth ſkuldhe vara ſom *konung* atili*us* vildhe / gu*n*nar *konung* haffde hiaͤlm ok ſkiøl ſom ſigord aththe thʒ gaff han ſendebodhen ſidh*a*n ridha the hempn ighen ok ſagde *konungen* hwad ſwar the hade fath

Kap. 303.

Konung Aktilii och Crimillas bröllopp.

konu*n*gh[*en*] takkadhe them ok giorde ſik ſidh*a*n redhe thʒ beſtha han kwndhe ok for j nyfflingha landh mʒ iiii^c riddare ok ma*n*ga ſwaͤna . Didrik *konung* foldhe

*Bl. 131. Verso. *honu*m* . tha *konung* gu*n*nar thʒ ſpordhe tha redh han vth moth them ok fagnadhe them vel . D*idrik* konu*n*gh ok haghen kyſtis tha the fu*n*nos thy the vara godhe vener ſidh*a*n ridha the alle j borgena / tha gaff gu*n*nar *konung* ok ha*n*s brødher ſina ſyſther A-tili*us* *konung* . Och drokka ſidh*a*n eth køſtelighit brøløp ſidh*a*n ſkild*is* the ath . gu*n*nar *konung* gaff d*idrik* grane ſigordh ſwens heſth ok ſwaͤrdith gram gaff han margr*e*ffue rødg*er* Ko*nung* Atili*us* gaff *cri*-milla ſaa myk*it* ſilff henne ſømdhe ſaa ſkild*is* the ath / Atili*us* *konung* ok didrik ridha hem j ſith rike aͤn *cri*milla graͤth altit ſins bonde ſigordh ſwens dødh

Kap. 304.

Crimilla förtäljer för konung Aktilius om Nyfflinga-skatten, som Sigord Sven hade egt.

Thaa *cri*milla haffde haffth Atil*ius* k*onung* j vii ar tha ſadhe hon ena nath til atil*ius*/ he*r*re thȝ æ*r* mykin harm ath j thenna vii aar haffu*er* jach ey ſeth myna brødher næ*r* vil tw them hith biwdha. Jach vil ſægia thek thȝ thw haffu*er* ey ſørra hørth/ ath my*n* bondhe ſigordh var then rikaſthe he*r*re paa gul ok hau*er* ther nagor k*onung* kan nw thȝ haffua myna brødher alth ſamo*n* ok giffuo mik inthe aff/ finge jac thȝ tha matthe tw haffua ther aff hwadh tw vill. taa atil*ius* k*onung* thȝ hørdhe viſthe ha*n* thȝ ſanth vara ok var alle ma*n*ne geruſth/ ho*nu*m tycthe illa vara ath ſkuldhe ey ſaa nyfflinga ſkath ok ſagde Jach veth ath ſigord ſwe*n* atthe mykit gul fførſth thȝ han togh wndha*n* then ſtora draka*n* ſom ha*n* drap ok ſidhan thȝ ha*n* van mȝ ørløgh och ther til thȝ ha*n*s fadh*er* ſymwnder k*onung* atthe ok nw æ*r* thȝ ræth ath tw biwdher tina brødher om tw wilth/ hwad jach haffu*er* goth ſkal wara *them oſpart/ *Bl.132.

Kap. 305.

Konung Aktilius bjuder Nyfflingarne till Hunaland. Gunnars och Hagens råd-plägning.

Lithȝ ther æpther ſændhe *cri*milla twa ſina me*n* mȝ Atilie k*onungs* breff ſaa lyda*n*dhe ath atil*ius* k*onung* giord*is* ſaſth gamoll/ ok ha*n*s ſo*n* ald*ri*an var før vngher nw aff thy ath inghen vare ne*m*mer til ath ſtyra før them landhom æn the ſom vara ald*ri*ans mo-

der brødher ty bodhe the theŋ ath komo tith til ſigh/ ok hiælpa ath radha før la*n*dits bæſta Tha k*onung* gu*n*nar ok ha*n*s brodher hage*ŋ* ok the fle*re* hade hørth thȝ b*re*ff tha ſwaredhe haghe*ŋ* brodher far tw j hymala*n*dh taa komber tw aldhrich heŋ jgheŋ ok e*n*gheŋ theŋ tik følghe ty kremilla ær wis ok falſk ok ræs jach ath ho*ŋ* vil ſwika os/ gu*n*nar k*onung* ſwarede my*ŋ* mogher atili*us* k*onung* haffu*er* bidit mik venligha til ſik æŋ thȝ ær tith radh haghe*ŋ* ath jach ſkal ey tith koma/ thȝ radher tw mik nw ſoŋ tiŋ modher radde my*ŋ* fadher/ hwart henne ſidermer rodh war werr*e* æŋ thȝ førr*e*/ æŋ nw ſkøther jach ey tith rodh wth*a*ŋ vil jac fara j hymala*n*dh och hoppas vel koma heŋ j gheŋ epther myno*ŋ* vilia/ ok før eŋ jach far aff hymela*n*dh ko*m*ber thȝ alth j mith waldh/ æŋ tw hagheŋ følgh mik oŋ tw wilth tør tw ey følia mik tha ſith he*m*ma. hage*ŋ* ſwa*re*dhe ey ſagde jach thȝ ty jach rædi*s* ey mer oŋ mith liiff æŋ tw oŋ thith/ mæŋ før ſa*n*na ſægher jach thegh thȝ/ ath tw kombe*r* ald*re*gh wtu hy*m*melandh ok far tith mȝ ma*n*gaŋ eller ffaa aller komber engheŋ ather til nyffliu*n*ga la*n*dh/ vil tw nw fara tha wil jach hema va*ra*/ my*n*nes tw ekke huro *Bl.132. Verso. wi ſkildoms widh *ſigordh ſweŋ Jach veth tha theŋ j hymala*n*d ſoŋ thȝ nogh mi*n*es thȝ ær Crimilla var ſyſter/ ho*ŋ* mi*n*ner thegh ther appa viſſeliga tha tw ko*m*ber j ſuſa/ k*onung* gu*n*nar ſwaredhe meŋ tw eſth ſaa rædder før tiŋ ſyſther ath tw tør ey fara tha vil jach fara/ tha warth hage*ŋ* harŋ ath hans modhe*rs* radh warth hono*ŋ* ſaa offta føre kaſtat/ ok gik j ſaleŋ til ſiŋ fræ*n*dha folkordh ſpelemaŋ/ ok ſagde til hono*ŋ* vil tw fara mȝ os j hymelandh ſoŋ k*onung* gun-

nar haffuer tænet æffther *crimilla* bodh/ mʒ os ſkolo fara alle vara meŋ ſoŋ driſtoghe æra ath ſlaſſ

Kap. 306.

Drottning Oda förtäljer Nyflingarne sin dröm, och afråder ifrån resan till Hunaland.

tha gik drotni*n*gh oda . k*onung* gu*nnars* ok gy*n*tars modher til k*onunge*ŋ ok ſagde mygh drőmbde ath jach ſaa j hymela*n*dh ſaa ma*n*geŋ dődaŋ fogill/ ath alth wart landh var őth aff fogla Nw vil tw fara j hymela*n*dh ok veth jach wtaff edre færdh ſker myk*i*t onth bodhe nyfflingoŋ ok hymly*n*goŋ/ ok gæll*er* thʒ ma*n*gs ma*n*s lyff ty far ey tith th*er* ko*m*ber myk*i*t aff/ tha ſagde hagæŋ gu*n*nar k*onung* mener ændeligha ffara ferdh hwad ſpőria wi epth*er* tiŋ kærlinghæ drőŋ Tha ſwar*e*dhe drőtni*n*gheŋ gu*n*nar k*onung* ok tw magæŋ fara j hymelandh æŋ j vileŋ/ æŋ myŋ vnghe ſoŋ gy*n*tar haŋ ſkal bliffua hema / gyntar ſwaredhe ffara myna brődh*er* tha ſkal jach mʒ ok lop ſt*ra*x ok vapnadhe ſik

Kap. 307.

Nyflingarne rusta sig och rida till Rhen-strömmen.

gu*n*nar k*onung* ſendhe bodh oŋ alth ſith landh ath alle ha*n*s ſtarkaſthe ok raſkaſte mæŋ ſkullo redha ok vapna ſik thʒ beſthe the kunde tha warth *gunnar* k*onung* redha mʒ i[M] raſka meŋ mʒ goth harniſk ok ferdogha hæſth[*a* .] Tha togh hagheŋ *gunnar* k*onung*s baner thʒ var fræmiſth főr gylth *mith j hwith ok eŋ *Bl.133.

ðrŋ vti aff rðth ſilke mȝ ena krono/ ok yttherſth var thȝ grðnth/ Saa ridha the til riŋ ther dwna ok riŋ koma til hopa thȝ var breth ðffu*er* ok war ther inthe ſkeph/ ty dwald*is* the ther the nath j thera tia*e*l

Kap. 308.

Huru Hagen höll vakt om natten och dräpte två hafs-frur.

Oŋ affthoneŋ the voro m*a*tthe badh k*onung* g*unnar* hagheŋ ſkikka til ath halla v*a*cth the ho*nu*ŋ beſth ſynis/ hageŋ ſwaredhe ſkikkeŋ ðffuaŋ h*a*reŋ hweŋ edher tykk*er*/ nidh*a*ŋ fðre vth mȝ aana vil jach ſia*e*lffu*er* halla ok ſee oŋ jach far nagat ſkip. g*unnar* k*onung* likadhe thȝ vel tha folkit var ſopfua go*n*gith togh hageŋ ſik h*a*rniſk ok gik vth mȝ aana j liwſth manaſkeŋ ok koŋ til eth vaptŋ ſoŋ mðre heth ok ſaa nagaſth folk j vaptnith ok ſaa ther*a* kla*e*dher ligia vid vatnith haŋ togh the cla*e*dheŋ ok gðmdhe thȝ var ey a*n*nath folk haŋ ſaa vtaŋ twa haffrur the foro aff riŋ ok theŋ ſiðŋ ath ſkemta ſik. haffrwŋ ſagde til hagheŋ ffaa os vare kla*e*dher igheŋ haŋ ſwaredhe ſik myk fðrſth thȝ jach ſpðr tik ath ſkolw vi alle koma leff-ua*n*d*is* ðffu*er* riŋ igheŋ/ haffrwŋ ſwaredhe j kome alle hele borth offu*er* riŋ *a*ŋ ald*re*gh eŋ komb*er* igheŋ aff idher ok tek ſtar mykiŋ mðdha ffðre/ tha drogh ha-gheŋ ſith ſw*a*rdh ok drap ſiðkonona/ haŋ hygh theŋ ſyndher j medio badhe modhreŋ ok dotreŋ

Kap. 309.

Kap. 309.

Hagen träffar en ſärje-karl.

ſidhan gik han nidh mʒ aan taa ſik han ſee hwar en man rodhe mith j aana/ haghen ropadhe til honum ok ſagde roo hith til mik jach hörer til aͤlſungh jaͤrl ty ſagde han ſaa/ han var tha j aͤlſunghʒ rike. faͤria mannen ſwaredhe Jach vordher ey huem tu til hörer/ then mik *paͤningha giffuer then vil Jach öffuer föra/ tha hölt hagen op ſin gulringh ok ſagdhe ſee hwath jach vil tegh geffua/ taa faͤriamannen ſaa gulringhen thoo rodhe han ath landeth ther hagen ſtodh thaa ſtegh haghen j faͤriana och ſkööt fran landheth/ faͤriakarren ville roo nidh ath aana haghen ſagde thw ſkalth roo op ath aana. tha motthe han roo ſom hagen badh ſaa laͤnghe the koma thith ſom haͤren laa

*Bl. 133. Verso.

Kap. 310.

Nyſſlingarne ſara öſver Rhen. Hagen dräper ſärje-karlen.

tha ſtodh konung gunnar op/ ok claͤdhe ſik ok loth föra folkith öffuer mʒ eth lithʒ ſkep ok the hade naͤr förgiſſʒ en del aff hans folk/ thaa kom haghen mʒ eth ſtörre ſkep ther ſtek konung gunnar jn ok mʒ honum eth hwndrat men/ tha the komo mith j aen tha rodhe [hagen] ſaa faſth ath ſyndher braſth bodhe aarene. han ſprangh op ok bannadhe then ſom arene giordhe ok drogh ſith ſwaͤrdh ok högh hwudith aff faͤria karren Thaa ſagde gunnar konung. hwi giordhe tu thʒ haghen hwadh ſak gaff tu honom/ haghen ſwaredhe han ſkal ekke ſaͤgia

aff wara færdh hwar wi faro*m* tha ſagde *gunnar* k*onung* mꝫ mykin vredhe thu æſth aldregh gladh wtan thw gör nogath onth/ haghen ſwaredhe hwad ſkal jach ſparo ath göra onth medh*a*n jach fra*m* far thy jach veth ath enghen aff os ko*m*ber ighen . k*onungen* ſtyrdhe tha braſth ſtyreth ſyndher ſydh*a*n dreff færia*n* twarth före ſtrömy*n* tha ſprongh haghen fra*m* ok halp ſtöret ok böth hwadh han kwndhe . tha the komo moth landꝫ tha ſylthis færian ok ſtalp om kringh för them ok the komo vathe ok mꝫ ſtora nödh til landꝫ ſydh*a*n bötthe the ſtyrit ighen ok ſænde færian offu*er* aan jghen moth thera folk ſidhon rida the thera vægh

(*Här saknas två blad*).

Kap. 311.

Hagen träffar margrefven Rodgerds vakt-hållare.

(Fattas).

Kap. 312.

Nyfflingarne gästa margrefven Rodgerd.

(Fattas).

Kap. 313.

Margrefven gifver Nyfflingarne skänker. Gynter får margrefvens dotter.

(Fattas).

Kap. 314.

Nyfflingarne och margrefven Rodgerd komma till konung Aktilius i Susa.

(Fattas).

Kap. 315.

Crimilla välkomnar sina bröder.

(Fattas).

Kap. 316.

Crimillas samtal med sina bröder.

. . . .

*Bl.134.

*tha brynia vndher th*era* cwrtla/ tha haghen ſa ſina ſyſther c*r*imilla bundha ok beladhe the th*era* hiælma oppa ok folqwardh ſpeleman/ tha ſadhe c*r*imilla til haghen haffu*er* tu nw ſørth mik nyfflinga ſkath ſon ſigordh ſwe*n* atte . haghen ſwarede jach ſører tik en mykin owen honu*m* ſølg*er* my*n* ſkiol ok my*n* hiælm och my*n* brynia læggher jach ey aff/ tha ſadhe k*onung* gu*n*nar ſyſther gak hith ok ſith nær os/ tha gik hon til ſin ynſthe brodher gy*n*tar ok kyſthe ho*nu*m ok ſatthe ſik mellan k*onung* gu*n*nar ok ho*nu*m ok græth ſarliga/ tha ſpordhe gy*n*tar hwi grather tu ſaa ſyſther/ hon ſwaredhe Jach grather nw thz ſo*m* altidh the ſt*o*ra ſaar jach ſaagh mellan ſygors h*er*dar/ ok eyncthe kardh var j ha*n*s ſkiøl/ tha ſwaredhe hage*n* tænch ekke mer oppo ſigordh ſven eller ha*n*s ſaar vta*n* haff atili*us* k*onung* kær*e*r*e* thy han ær halffua rikare ok mektoghere æn ſigord var ey ffar tu ſigordh nw læcth/ ſigords ſaar thz vardher nw bliffua ſo*m* thz gyorth ær

Kap. 317.

Konung Didriks och Hagens vänskap.

tha gik c*ri*milla borth ok didrik aff bærna kom ept*her* nyfflingha / ok badh them gaa til bordh / ok ho*num* folde aldyan . ko*nung* atili*us* ſon tho togh ko*nung* gu*n*nar ald*ri*an j ſin ſa*m*pn ok bar honu*m* wth Æn didrik ko*nung* ok hage*n* ladha ſin ærm hwar om a*n*nars halſz j kærligh[*et*] ok föld*is* ſaa wth badhe til teſſ the komo j ko*nungens* ſal / tho ſtodho all torn ok vigſkardh ful aff frw ok jo*m*pfrur / ok alle vildhe ſee haghen för then ſtora frædgh ſkuldh ſom ha*n* hade öffu*er* all landh för ſin ma*n*dom ſkuldh

Kap. 318.

Om konung Aktilii gästabud för Nyfflingarne.

ko*nung* atili*us* ſath j ſine höxſæthe mith för bordith ok loth ſætia vid ſina högra handh ko*nung* gu*n*nar *Bl.134. Verso. ſa gyntar ſaa geroholth *ſa hage*n* ok ſaa folkwardh ſpelema*n* th*era* frænde A ſina venſtra handh loth ha*n* ſætia d*idrik* aff bern ſaa margreffue rögher ok ſaa hillebrandh ſide*n* ſætt*is* alle the andre godeme*n* hwar epther annan ok drokko then quæl goth vin ok vordho alſting*is* vel vntſa*n*ge mz math ok vin och giordhe ſik ganſka glade / tha war hwarth huſſ j borgena fulth mz folk then nathen ſoffuo the j godhan fridh . om morgonen tho the op ſtodho ko*m* d*idrik* aff bern hyllebra*n*dh ok mo*n*ga fl*ere* riddare thil them ok ſpordo huro the haffuadhe ſoffuadh then nath / haghen ſwaredhe wi haffuom ſoffuadh alle vel æn mith ſinne ær ſaa ath gith*er* ey varith för mykith gladher / tha ſadhe d*idrik*

aff ben. godhe ven haghen gör thegh gladh/ togh vara tegh thꝫ beſta thu kan/ tu törff tha alth vidh/ om tw ſkalth hædhan komo thy *cri*milla grather hwar dagh ſigord ſve*n*s dödh/ thꝫ var then förſtha warielſe nyfflingha fingo. tha the vore clædde földis the wth j gordhen. k*onung* d*idrik* ok gu*n*nar k*onung* foldis ath/ hillebrandh ok hage*n* ginga annan vægh ſamo*n* ok folkwardh mꝫ them/ tha wore alle nyfflingha op ſtondne gingo ok för ſagha ſegh j borgena/ tha gik atili*us* ko*nung* vti ſalen ok mo*n*ge mæ*n*! mꝫ honu*m* ath ſe nyfflingha ſtoltheth/ tha ſpordhe alle hwar haghen war för ha*n*s ma*n*heth ſkuldh ſaa war han pr*i*ſadher/ tha ſagde [?*sag*] atili*us* k*onung*. hwilken han ſkuldhe ware ok kendhe honu*m* ey thy ath haghen ok folkwardh ſpeleman ware ſaa dwrligha clæddhe ſo*m* *gunnar* k*onung*. ok hadhe haghen ok folqwardh altith the*ra* hiælma oppo/ tha ſadhe atili*us* k*onung*. ekke ke*n*ner jach nw haghen æn togh jach ok my*n* drotni*n*gh ercha ſlogom honu*m* til ridd*are*/ tha kendhe jach honu*m* vel ok var han too my*n* ven godher/ tho gingo haghen folqwardh *ok ledde hwar annan kringo*m* *Bl.135.
borgena ok ſago ma*n*ga ſtalſſa q*ui*nnor ſom æpther them ſogha thy togha the aff ſina hiælma ok lotho ſee ſik. haghen wardh kændher ther pa han hade ſmalth liff breth bryſth lancht anlethe ok blekth ſom aſka ok ey wthan eth ögha ok thꝫ war alth ſwarth ok war han ma*n*neligeſth aff alle them

Kap. 319.

Crimilla söker hjelp, att hämnas på sina bröder Sigord Svens dråp.

Atil*us* fegh ſee ath folk*i*t war myk*i*t ok ſinge ey alle rwm j en ſal/ tha war fagerth ſollſke*n* thy loth han redha geſtabodith j en thræ gord . tha gik c*ri*milla til d*idrik* aff bærn han wnſik henne vel ok ſporde hwadh hon wildhe/ hon ſwarede gratande godhewe*n* d*idrik* . jach ær kome*n* ath ſøkia hiælp ok radh aff thegh ath he*m*pna my*n* meſthe harm ath ſigordh ſwen warth mik ſaa aff mørdher/ thz vil jach he*m*pna a haghen gu*n*nar ok alla the brødher/ godhe he*r*re hiælp mik thz hæ*m*pna jach wil giffuo tegh gul ok ſilff ſa mykit ſom tw wilth ok th*er* til vil jach hiælpa tik ath thu ſkal wel vi*n*na alth thith egith landh ighen⁻. d*idrik* ſwaredhe frw jach maa thz enghelundh gøra/ ok haa thz gør thz ær vtan mith radh ok vilia/ thy the æro myna beſthe vener/ mik bør hæller wetha the*ra* gagh*n* æn ſkadhe Crimilla ſwaredhe inte ok gik ſin vægh borth gratande ok gik til hærtogh blodhelin ok ſagde vil thu hiælpa ath he*m*pna [*min*] harm . mik græmer huro nyfflingha dropa ſigordh ſwen thz vil jach nw hæ*m*pna a them vil thu hiælpa mik th*er* til jach vil giffua tek myky*n* landh hwar thu them bedhis/ blodelindh ſwarede gør jach thz tha haffu*er* jach atilia k*onungs* ovenſkap thy han ær th*era* godhe ven/ tha gik drotni*n*ghen til atilia k*onung* . ok ſagde ſom før/ herre hwar ær thz gul ok ſilff ſom myna brødher haffu*er* tek førth . atili*us* ſwarede the førde mik hwaſke gul eller *ſilff gerna vil jach ſagna them vel æ hwadh hæller her j mith hem . drotni*n*ghen ſwaredhe ho ſkal nw he*m*pna

*Bl.135. Verso.

myn vidherwilia/ ey vil thu jach glömer aldregh them hwro ſigordh ſwen war mördher/ thy gör mik ilth j mith hiærta/ gör wel herre och hæmpdh thz tha far tw nyfflingha landh/ ok alth nyfflinga ſkath. konungen ſwaredhe/ tygh ok tala ey eth ordh jach vil ey ſwika myna mogha/ the ære hith kompne j tro thz ſkal ey tu göre ok enghen man/ tha gik crimilla borth mychith oblidare æn för.

Kap 320.

Crimilla beder Nyfflingarne bortlägga deras vapen; men de märka hennes svek.

konungen gik j appel gordhen ok loth komo alle geſtherne tith/ taa ſade drotninghen til nyfflingha j ſeen ath alle hiner haffua lacth borth thera vaphen/ thy vil jach ath i nyfflingha ſan mik edhen vapen ath göma/ hagen ſwaredhe tw eſth en drotningh ekke bör tek göma manna vapen/ myn fadher lærdhe mik tha jach var vngher ath aldreg læggia myna vapen a nogra kono tro/ ok medhan jach ær j himalandh lægger jach aldregh myna vapen aff mik. tha banth han ſin hiælm aller faſtaſth/ tha ſagha alle ath haghen war ille vredher/ ok viſte togh ey hwadh thz tydhe/ tho ſadhe geroholth hagen var aldregh gladher ſydhan han kom j thenne færdh/ ok for man ſee hans manheth j dagh ok viſheth/ tha ſynthis geroholth vare ſwek aa færdom och ath haghen viſthe thz för och lönthe thz för honum ok banth ſin hiælm/ ok gik ſaa in j thræ gordhen

Kap. 321.

Konung Aktilii och Didriks samtal.

tha ſagh atili*us* k*onung* ath [*hageŋ*] war wredher ok ſpe*n*the faſth ſiŋ hia͛lm ok ſporde d*idrik* . haa a͛re the ſoŋ ſaa vredeliga bindha ſina hia͛lma oppa . Drotni*n*geŋ [? *didrik*] ſwarede thꝫ a͛r hagheŋ ok geroholt the a͛re *Bl. 136. bodhe vrede / k*onungeŋ* ſwaredhe thꝫ *gȏre the aff ſtoraŋ harm . d*idrik* ſwaredhe the a͛re fulworne dra͛ngie / ok gor thꝫ ſoŋ jach mener thu far eŋ ſee j dagh

Kap. 322.

Riddaren Irung lofvar utföra Crimillas hämnd.

Atili*us* k*onung* ſtod op ok gikſ mot gu*n*nar k*onung* ok gyntar / ok fik gu*n*nar k*onung* j ſina hȏgra ha*n*dh / ok gy*n*ter j ſina venſtra handh ok kalledhe hageŋ ok geroholth / ok ſatthe them til bordh ſoŋ fȏr a͛r ſacth / togh wore mo*n*ga elda j gordheŋ ok bordh kringoŋ eldheŋ / tha vare alle nyfflinga j gordheŋ mꝫ hwithoŋ bryniom ok hwaſſoŋ ſwa͛rdoŋ / ok hardhoŋ hia͛lmoŋ ſkiȏlla ok ſpiuth gȏmdhe th*era* ſwa͛na vtaŋ fȏr gordheŋ ok hadhe ſkikkat epther hagens radh ꝓv th*era* tia͛nare til ſoŋ ſkuldhe beſpeya blandh hiner oŋ ſwik vore affa͛rdhoŋ / tha ſath k*onungens* ſons tykthemeſt*ere* na͛r folqwardh ſpelemaŋ ok loth drotni*n*gheŋ ſa͛tia ſiŋ ſtol ra͛th framaŋ fȏr k*onungeŋ* / ha͛rtogh blodheliŋ ſath na͛r henne tha gik drotni*n*geŋ thil eŋ riddare ſoŋ heth irwng haŋ war hȏuiſmaŋ fȏr henne folk / ok ſadhe til honoŋ godhe weŋ jrwngh wil tw he*m*pna myŋ harm medhaŋ atili*us* k*onung* ok ey d*idrik* aff ba͛rŋ ok engheŋ aff myna wener wil thꝫ ha͛*m*pna / jrwngh ſwaredhe hwi grother

thu eller hwadh wil tu hämpna/ hon ſwaredhe jach för gäther alderegh hwro ſigordh ſwen varſ mördher/ ok h*onum* vil jach hä*m*pna/ om nogor wil mik ther til hiälpa/ hon togh ha*ns* förgyltha ſkiöl ok ſade til h*onum* wil tw hä*m*pna myn harm jach wil giffua thegh ſaa mykith röth gull/ & meden tw kanth then roka paa ok ther til Ewi*n*neliga myn venſkap Jrw*n*gh ſwaredhe thʒ är myk*i*t gull än är tin venſkap bäther ok ſtodh ſt*ra*x op ok vapnadhe ſik mʒ et hwndrat riddare ſom h*onum* lödde/ ok ſlogh ſt*ra*x wth ſith baner/ tha ſadhe c*ri*milla ſlaa förſth alth th*era* folk j häl ſom wthan gordhen äre ath *ingen th*era* komber in/ ok lath inghen wth k*om*ma ſom inne äre/ /*Bl.136. Verso.

Kap. 323.

Crimilla eggar sin son Aldrian att slå Hagen. Aldrians död. Stridens början.

drotni*n*ghen gik ſnarth ok ſatthe ſik j ſin ſtol ighen/ tha lop til henne hennes ſom [?*son*] ald*ri*am ok kyſthe hona/ tha ſadhe drotni*n*gen käre ſon/ äſtu liker tina frändher ok haffuer tu hiärtha ther til tha [*gaa*] til hagen/ ok ſlaa h*onum* ſt*ra*x vidh ſith kinben mʒ tin näffua eth ſtort hwgh. tör tu thʒ tha wardher thu en godher drängh/ pilthin lop ſt*ra*x tilh haghen ok ſom han lutade ſik öffu*er* bordith ſlao han honu*m* vidh kinbenith mʒ ſin nepffua eth ſtörre hugh än nagor trodhe ok ey eldhre än han war/ tha togh hagen pilthen j harith mʒ ſina wenſtra ha*n*d ok ſadhe thʒ*ta* haffu*er* tw ey giorth aff thins fadhers radh eller tith egith vthan tin modher haffu*er* ekkiath thegh här til/ och thʒ geller tu nw/ ok drogh ſwärdʒ mʒ högra handhena ok högh hwuudith

aff pilthin Och ſlogh *cri*milla fôr bryſtith mꝫ ok ſadhe frw ther hafuer tu eth ſurth æplle vi drykk*om* goth win j th*e*nna gardh ok thꝫ wardha wi nw dyrth kôpa/ æn ſa hogh haghen wtôffu*er* folkwardh ſpelema*n* ok hwudit aff pilth*ens* tycta meſtera ok ſade til *cri*milla thagh nw ta'ttha wa'rdh fôr wineth tith ok tw tycta-meſtare haffu*er* nw fongith tin ra'tha lôn ath thu ey tycta barnith bethra'/ tha ſpra*n*gh op atili*us* k*onung* ok ſadhe op alle myna men ok dra'per nyfflingha/ tha ſpro*n*gh opp alle atilia me*n* til th*era* wa'ria ok nyfflingha drogha th*era* ſwa'rdh/ tha hadhe *cri*milla la'tith la'gia rakor hude*r* oppa ærther tha nyfflingha ſkulde lôppa ôffu*er* them tho fiôlla the ok jrwngh ſtodh ther fôre mꝫ ſina men ok dropo ther mo*n*ga*n* man. tha drapo nyfflinga mo*n*gan man j gordhen aff hinom ſaa ath *Bl. 137. mo*n*gh hwndrath logha dôde *aff them j gordhen/

Kap. 324.

Om striden i Horn-gården.

tha ſwnno nyfflinga ath alla th*era* me*n* waro dræpne ſom wta*n* gordhen ware/ tha wændhe the ather ok ſlogos hardeliga mꝫ them j gordhen wore ſaa ath the ſlogha hwar barn j hæl aff them ſom ey kwndhe vndhon ryma. Atili*us* ſtodh paa eth torn ok badh alle ſine mæn manneliga drodho [? *trædha*] til ok dræpa nyfflinga. D*idrik* k*onung* gik hem j ſith h*er*berghe mꝫ alle ſine me*n*/ ok tycthe ille ware ath ſaa mo*n*ga ha*ns* wener drapa hwar a*n*nan pa bodhe ſydher Æn drotni*n*ghen gyk allen daghen ok fik atili*us* folk hiælma brynia ok ſkiolla ok ſwærdh/ ok loffuadhe them mykith gull ok ægiade them fram ath dræpa nyfflingar/ tha warth

hardh ſt*ri*dh hiner trædde ma*n*neliga til gordhen ok nyſſlinga wæria gordhen then gordher hæther horn gordhen ok nw hether han nyſſlinga gordh/ tha fiől monghe aff hynom ok nyſſlingom ok togh halfna fle*re* aff hyner æn aff nyſſlingom/

Kap. 325.

Nyſſlingarne bryta ut ur Horn-gården; men blifva tillbaka-drifna.

tha ſőcthe alla hymi*n*gha bodhe aff landh ok ſtædher ſaa ath the wordho halffue fle*re* æn tha the begy*n*the főrſth ath ſloghȝ/ tha ſadhe hagen til ſina brődher wi haffuom mangha ſlagi*t* aff hymi*n*gom æn alth thȝ wi ſlams tha ær thȝ ſaa ſom wi giordhen encthe wthan ſaa myk*i*t őkis the*ra* folk aff la*n*dh ok ſtædher ok them wi ſlams widh ther ær encthe a*n*nath en the*ra* træla/ hőffdinga ſtondha alth wtőffne*r* ena ſydha ok ſee ther paa thȝ ær myn meſte harm ath wi ærom ekke wt oppa marchena ware wi ther tha motthe wi ſiælffue keſa hwem off lyſthe ath ſlaſſ mȝ/ ſkal thȝ ſaa ſtoo/ tha moga wi gőrligha ſee ath nyſſlinga mago falla thy the gőra os meſta ſkadha mȝ theras ſpywth fingo wi brwcha war ſwærd mȝ manheth ſkuldhe the os ey wi*n*na thy *ſőkiom ma*n*neliga hwar *Bl.137. Verso.
vi komom vth/ gordhen war aller muredher om kringh ſom eth fæſthe/ tha ſagh hagen venſterſth j gordhen hwar muren var litith riffnadher/ thith lopo the alle ma*n*neliga ok brutho ſik ther wth/ tha ſprangh hagen vth ok ha*ns* brődher ok flere nyſſlingha mȝ them/ tha the komo vth mellan huſen j en trangh gatho ther mőtthe them blodelin mȝ ſith baner ok warth mellan

thema eŋ hardh ſt*ri*dh . tha blæſthe ŋiner j ſina ludra ok lotho ropa ath nyſſlinga wore ko*m*pne vtu gordheŋ / tho ſôcthe the alle tith mʒ ſaa mykith folk ath nyſſlinga flyddhe ather j gordheŋ j gheŋ

Kap. 326.

Kampen fortsättes. Gernholt beder konung Didrik om hjelp. Didriks svar.

ther ſtod eŋ murat ſall ther koŋ hagheŋ ath dôreŋ ok war lôcth / haŋ wendhe ſiŋ rygh til dôrena / ok hôg hwar ôſſu*er* annaŋ ſome myſte hærderna ok ſome fôtherna ok ſome liffuit / ok the ſôcthe ſoo faſth til honu*m* och [*haŋ*] warde ſik manneliga ath gonga motte ôſſu*er* dôdha meŋ wel eŋ ſa*m*pŋ fra jordena / tha haffde hagheŋ eŋ encte ſaar . h*er* d*idrik* ſtodh ther hart nær oppo eŋ hogmeydh ok alle ha*n*s meŋ wel wapnadc . ther ko*m* geroholt ok vende rygheŋ til ena vægh ok vardho ſik ma*n*neligha / ok dræpa ma*n*gheŋ maŋ / hymær ſôkia ſaa faſth thil them . geroholth ſadhe til d*idrik* ko*nung* . wel mathe thu hith gonga mʒ tina mæŋ ok hiælpa os / ok læth ekke ſaa meŋ ſlaſſ mʒ ſaa mo*n*ga meŋ / hær d*idrik* ſwaredhe myŋ godheweŋ goroholth thʒ*ta* ær mik eŋ ſtor harm Jach myſther mo*n*gaŋ godhaŋ weŋ jach magh ther inthe thil gôre jach wil ey ſlas mʒ ko*nung* atili*us* folk / Jnthe onth vil jach ok idher gôra thʒ jac eŋ aff veth

Kap. 327.

Konung Gunnars död.

konu*n*gh gu*n*nar war j gordeŋ haŋ hôrdhe ath ha*n*s brôdher tôrffthe hiælp vidher / thy ko*m* haŋ vth mʒ

ſina men gyno*m* thz gap ſom the hadhe brwtith a mwren ther för wtan ſtodh hærtogh blodhelin ok mo*n*ga hymær mz ho*num*. ko*nung* gu*n*nar *gik ma*n*neligha til *Bl.138. them ſaa ath enghen ha*n*s ma*n* var ſaa ſtarker ath honu*m* fölia/ tha mötte ho*num* oſith jærl atili*us* frændhe mz mykith folk. ko*nung* gu*n*nar varde ſik ma*n*neligha al then dagh vth han hadhe enghen hiælp/ vtan ſtodh ena mith j hima h*er* ok var tha ſaa trötther ath han motthe ſik ſonghen giffua/ the thogo honu*m*/ ok bu*n*do ho*num*/ ok fördin til atili*us* ko*nung*. tha loth ko*nungen* kaſtha ko*nung* gu*n*nare j ſith orma torn/ ok ther loth ko*nung* gu*n*nar ſith liff thz ſama torn ſtonder en mit j ſuſſa

Kap. 328.

Hagen och hans bröder tränga ut på gatan. Hunernes flykt.

thz hörde hagen ok geroholth ath the*ra* bbrodher ko*nung* gu*n*nar war gr*i*pen/ tha ſpra*n*gh hagen fran dörena ok wth oppa gathona/ ok högh om kull hwa*n* then ma*n* han fan/ ok tho tordhe enghen bidha ho*num*. geroholth giordhe teſſ likis ok högh mz bade hendher/ hans ſwærdh nam aldher ſtedh æ oppa hwadh hiælm han högh för en j jordena/ ok honu*m* fölgher/ hær gy*n*tar manligha ok dræpær ma*n*gen man mz ſith ſwærdh gram. tha trædhe nyfflinga vth i gordhen ſaa ma*n*neliga ath hymi*n*ga ſtörthe för the*ra* fföther ok j ſtora hoppa begynthe hymi*n*ga flyy hwar j ſith holl. atili*us* ko*nung* gik oppa tornith/ ok loth lykia dö-re*r*nar j ghen ok warde ath nyfflinga komo ey til ha*n*s/ tho ropa nyfflinga ſtorth he*rr*op ath hymi*n*ga ſkuldhe

flyy ok ſadhe vilia hempna ſin ſkadha/ hyminga flydde thogh/ ok ſaa mörctis faſth aff nattena/ æn nyfflinga ſökthe nidher om alth fæſtith/ ok ſloga j hæl alle the ther funno

Kap. 329.

Hagen låter räkna sitt folk, tänder eld på ett stekare-hus, och fortsätter striden om natten.

Margreffuen rödgher gik j didrikʒ hærbærge ok bleff ther om nattena/ ok hertogh blodelin ok jrwngh jærl ginga hwar j ſith herbærghe tha warth natten ſaa mörch ath enghen kwnde ſee tha ſampnadis ſaa mykith *Bl.138. Verso. in aff hymingon *ok drogha til hoppa/ tha loth haghen blæſa j ſinom ludom ok kallede ſamon alth ſith folk/ ok ſtodh oppo en mwr tha alle nyfflinga wore nær honum tha ſpordhe hagen geroholt/ tel hwro mykith folk haffuo wi myſt mʒ gunnar konung. eller hwro mykit folk haffuo wi j ghen. the ſkikkadhe thera folk aff ny ok ſlogo thera baner wth ok raknadhe ath/ the hadhe vii^c ighen ok iii^c hadhe the miſth tha ſadhe hagen wi haffua en folk nog ighen ok ſkolo hymær lætha mongan man fför en vi falla alle til jorda thʒ jachadhe alle nyfflinga tha the hadhe hwilth en lithen ſtundh ok bundo thera ſſar/ tha ſadhe haghen wi konnom ekke komo hadhen/ ok bidha wi thenna nath wth tha ſampnas hær ſaa mykit folk aff landʒ tho haffuom wi mere owæffle thy wilie wi ffaa os eldh ath wi mottom ſe ſlaa the j hæl the förſth her ære tha ær war friheth ſaa mykith ſtorre/ j thʒ lop haghen ok ſöcth op eldh ok bötte oppa eth ſtekahus aff thræ ſom ther j borgena ſtodh ſaa ath el-

dhen lywſte offu*er* alle borgena tha lotho nyfflinga blæſa j the*ra* ludra ok ſörtaledhe ok manede hymerna ath ſlas mʒ them æn hymerna ſtodho opp j wikſkardhen ok ſkutho hwar ath annan ok kaſtedhe ath nyfflingar ſaa giordhe ok nyfflingha ath them ighen Æn ey wildhe hymerna gonga nidh ath ſt*ri*da mʒ nyfflinga/ togh ſloga nyfflinga mo*n*ga j hel then nath

Kap. 330.

Andra dagens strid. Hertig Blodelins fall.

om morgonen arla/ tha gingo hymerna nidher ok mo*n*ga’ vore in ko*m*pne om natthena/ the ſkikkadhe thera ſpes aff ny/ ok teſſ likis giordhe nyflinga/ ok gingo ſamon ok ſt*ri*dde Crimilla [*bad*] hymerna gonga hardeliga/ ok bödh them *ther til gul ok *Bl.139. ſilffu*er*. konu*n*gh Atili*us* war ther inthe nær/ tho kom ſamon he*r*togh blodhelin/ ok geroholth ok kampade længhe ſik j mellan. geroholth gik ma*n*neligeſth til honu*m* ok hugh oppa ha*n*s hals thʒ hwudith flögh wtaff. tho hærtoghen war dödh glæddi*s* mychith nyfflinga/ ok ganga hardheligha fram/ geroholth högh oppa badhe hændher/ tha fingo hymær ſtoran ſkadha/

Kap. 331.

Om Hagens framfärd.

tha margreffue rödgher fik thʒ ſpöria ath hærdtogh blodelin war ſlagher/ tha warth han ganſka wredh ok badh bæra ſith baner mith j nyfflinga h*er* ok folde ſiælff ma*n*neligha ok giordhe nyfflinga*m* ſtoran ſkadha Tha gik haghen fram mith j hære*n* ok högh oppa ba-

dhe ha͛ndher/ ok giorde en wa͛gh twarth ok a͛ndelancth j gyno*m* thera ha͛r/ ok enghen torde komo ſaa na͛r hono*m* ad ha*n*s ſwa͛rdh ra͛cthe til honu*m*/ hage*n*s ha͛ndher ok alth ha*n*s harniſk war blodogth/ han kom ſaa lancth fra*m* j*n* j ther*a* ha͛r ath inghen ha*n*s ma*n* torde ho*nu*m fölia eller hia͛lpa/ thy wa͛*n*dhe*n* han ſik til en mwrath ſall ok ſloo dörena ſyndher ok gik ther in ok hwilthe ſik ena ſtwndh. margreff rögher ſt*ri*dde ma*n*neligha ok giordhe nyſſlinga ſtora*n* ſkadha/

Kap. 332.

Irung riddares ſall.

tha ſöcthe hymer faſth ath dörena ther haghen war inne/ ha*n* wardhe dörena för them ok ſloo ther mangan man Tha ſaa cr*i*milla hwar haghen ſtodh/ ok drap mo*n*gan ᶜ ma*n* Tha badh hon ſtikka eldh oppa ſalen thy tak*i*t war alth aff tree/ thȝ ſtodh en na͛r ſom jron heth ha*n* war drotni*n*ge*n*s gode wen thy ſadhe hon til ho*nu*m gak j ſalen til ho*nu*m/ ok ba͛r mik ha*n*s hwud uth ighen tha wil jach fulla tin ſkiöl ful mȝ gull/ tha ſprangh jrw*n*gh j gyno*m* dörena ok *Bl. 139. Verso. högh haghen oppa larith *ſaa ath brönian gik ſyndher ok eth ſtykke borth aff larith Sydon ſprangh jron/ wtaff ſalen Tha ſade cr*i*milla til honu*m* Thu eſth en fultaga man Jach ſer nw ath haghen blödher gak nw til honu*m* tha wardher tu ſnarth hans dödh Tha togh hon twa gulringa/ ok banth om ha*n*s hia͛lm ok ſadhe hugh nw hage*n*s hwudh aff tha vil jach giffua tegh gul ok ſilff medha*n* thw vilth haffua/ tha ſpra*n*gh jron ja͛rl j ſalen/ tha fik haghen eth ſpyuth ſtangh ok ſtak

til

til honum vndher ſkiöllen ok gynom brönio ok bryſth ſaa ath wth ſtodh om hærdhanar ok han ſtörthe dödh op til mwren ok kallas thz æn j dagh jrons vægh/ haghen ſadhe hadhe jach ſaa gældhith crimilla ſin jlſka ſom jach galth jron mith ſar tha hade mith ſwærdh manneligha ſtridh j himalandh

Kap. 333.

Margreſve Rodgerds fall.

MArgreſſue rödgher gangher manneliga fram ok gör ſtor ſkadha a nyfflingom/ honom mötthe hin wnghe gyntar the kampadhe badhe længe ok manneliga/ gyntars ſwærdh bæth ſaa wel oppa ſtaal ſom oppa clæde badhe hælma ok ſkiölla ſaa ath inthe hæcthadhe för honom/ thy ſik margreſſuen mangh ſaar ther til han ſtörthe ok bleff ſtrax dödh/ för thz ſama ſwærdh ſom han gaff gyntar

Kap. 334.

Om Folqvard Spelemans framfärd.

Gyntar ok geroholth gingo manneliga fram ok komo til ſalen ther haghen war inne ok gingo in til honum thz ſaagh folqwardh ſpeleman han trædde manneliga epther thöm ok högh hwar man oppa annan ok gik ath ſalen ſaa ath ekke ſtegh han oppa bara jordh wtan oppo döda kroppa/ haghen ſpordhe haa eſtu ther ſaa manneliga fram gangher/ ok hith til mik *folqwardh ſwaredhe Jach hether folqwardh ſpeleman tin godhe wen ſee hwilkin wægh jach haffuer giorth hith til tegh. *Bl.139. b.

haghen ſweredhe haff godh tak ther főrre thith [?] ſkal wel ſőrgias j hymelandh/

Kap. 335.

Konung Didrik hämnas margrefve Rodgerds fall. Folqvard Spelemans död. Gernholts död.

thȝ ſagh konung didrik aff bærna ath margreffuen war dődher han ſadhe til ſina men wi mogha ekke lærgher [? *længher*] ſtandha wi ſkolo hæmpnas margreff rődgers dődh/ ok ſlas mȝ nyfflingha

Sidhan ſprangh han mith oppo gathona blodha/ man war ey goth ad ſtandha mellan nyfflinga ok honum ok thȝ ſægia tyſke men ath tho motthe hőra ægiaſaꝓ ſangh a nyfflingom a thera hiælma thy ath her dydrik war ganſka wredh/ nyfflinga wardho ſik trőſteliga ther ſtőrthe monghe her didrik[*s*] man ok nyfflinga mȝ/ tha gik hær didrik hardeligiſth fram ſaa ath haghen ok geroholth ok gyntar ok folqwardh ſpeleman motthe ryma in [*j*] ſalen . didrik trædhe epther them ok meſther hillebrandh . her didrik kom til dőrena/ tho ſtodh folqwardh ok wærdhe dőrena főr honom . hær didrik hwgh oppa folqwarſſ hals ſaa ath folqwardhȝ hwudh ſoldhe ſwærdȝ/ tha ſprangh haghen moth hær didrik ok geroholth moth hyllebrandh/ ok hillebrandh hőgh til geroholth mȝ ſith ſtarcha ſwærd lagwlff ſaa ath geroholth fik bana ſaar ok ſiől ſtraꝓ dődher főr hans főther tha wore en flere jghen aff kæmpana . didrik ok hyllebrandh haghen ok gynther

Kap. 336.

Hagen beder konung Aktilius om sin broder Gynters lif. Gynters fall.

Tha gik Atil*ius* k*onung* tith the ſloghos tha ſadhe haghen til atil*ius* k*onung* . gör thȝ ſo*m* en godh ma*n* ok giff thenne ſwe*n* ſith liff ſo*m* ær gy*n*tar ok magh han en wardha godher drængher thy ha*n* ær ſaklöſſ aff ſigordh ſwe*ns* dödh jach en ſamber drap honu*m*/ læther ey thȝ gy*n*tar gældha ok maa ha*n* liffua tha ma ha*n* wa*ra* en godher ma*n*/ tha ſade *gyntar jach war ey wtan ars gamal tha ſigorth ſwen war ſlaghen ok ær jach ſak löſſ för ha*ns* dödh thȝ veth my*n* ſyſther *cri*milla . ey ſegher jach thȝ för rædogha ſkuldh jach wil wæria mik ſaa længher jach gither/ ok vil ey önſka mik ath liſua epther myna brödher/ ſaa ſöcthe han ath hillebrandh ok hwar thera högh ath androm/ ok gik ſom wanth var ath han högh honu*m* ſaa ath han fiöl ſtra*x* nidher ok bleff dödh

*Bl. 139. b. Verso.

Kap. 337.

Konung Didriks och Hagens envigs-kamp.

Tha ſadhe haghæn til k*onung* di*dri*k . nw ſer jach ath wor wenſkap ſkal ath ſkilias ſom wi haffuu*m* *her*til haff[t] ok wil jach nw wara oppa tith wærſtha/ ſaa ath antighe ſkal tw dö eller jach/ ok wi*n*nes thenna ka*mp* ma*n*neligha/ ok enghen bedher ſik hiælp/ tho ſwaredhe d*idrik* . jach bedher enghen man hiælpa mik j thenna ka*mp*/ ok wil jach en mȝ liſth ok ma*n*heth thegh wi*n*na/ the ſlogos længhe ok hardeliga/ ok enken ku*n*de ſkön hwilke*n* th*era* ther ſkuldhe winna/

thil tes the we*ra* bodhe trötthe ok illa ſore Tha warth d*idrik* ſwa vredher ok ſtor hogadher ok harmad*is* ath en man ſkuldhe ſaa lenge ſta för ho*nu*m/ tha ſade *di-drik*. th*zta* är mykin ſkam ath en elff ſon ſkal ſaa länghe ſtaa för myna hendher/ tha ſwaredhe haghen thz er ey werre ware elffſon en dyäffuelſens ſon Tha warth d*idrik* ſwa wredh ath eldhen gik gyno*m* ha*n*s ok hage*n*s brönia ſkiol ok hialm wart ſaa heth ath hon maþa*n* bränth honu*m* op/ Tha ſadhe hage*n* nw är jac ſoo blodhogher ok brändher aff myna brönia ringha wore jach ſaa fiſk ſom jach är man tho wore jach longo ſtegther ok är en ſtor dell aff my*n* chrop
*Bl.140. ſaa ſtekther *ath ma*n* matthe ätha mik thy giffu*er* jach mik nw Tha togh d*idrik* ha*n*s ſwärdh ok ha*n*s hiälm ok brynia aff honu*m*

Kap. 338.

Om Crimillas grymhet emot sina bröder. Hennes död.

tha gik [? *tok*] c*ri*milla en bri*n*na*n*dhe brandh ok ſtak j ſins brodhers mwn geroholth ok too war han dödh/ Sydhon ſtak hon brandhen j gynters mwn/ ok war too en liffua*n*d*is* än aff then lögho ok rögh bleff han dödh/ tha ſadhe h*er* d*idrik* til atili*us* kon-u*ng*. nw maa thu ſee hwilkin dyäffuel tin huſt*r*v är ok hwro hon qwäl ſina brödher j häl the raſka drän-gia och hwro mo*n*gan ma*n* ſith liff haffu*er* lätith för Henne- ſkuldh/ badhe nyfflinga ok hymiglingha ok ſaghe hon g*er*na ath badhe thw ok jach wore ſlagne Tha ſadhe Atili*us* k*onung*. käre didrik dräp henne hon är wiſth en dyäfful hadhe thu thz giört för wii [? *vij*] daga tha hadhe ma*n*ge*n* raſker ma*n* wa*r*it liffuandis ſom

nw ær dødh Tha ſpra*n*g d*idrik* k*onung* til c*ri*milla ok høgh henne ſyndher j tw ſtykke

Kap. 339.

Hagen aflar en son, Aldrian, med jungfru Märeth, och lemnar henne nycklarne till Nyſſlinga-skatten. Hagens död.

ſidh*a*n gik ha*n* til haghen ok ſpordhe om han trøſthe ſik liffua om ha*n* finghe en godh læchiare Haghen ſwaredhe æn liffuer jach j nogra daga thz warer togh ekke længe før my*n* ſtora ſar ſkuldh / Sydh*a*n loth h*er* didrik bæra haghen borth j ſith hærberghe ok loth binda hans ſaar . hær d*idrik* hadhe ena frænka ſom heth jo*m*pfru mæreth hon banth hage*ns* ſar / hage*n* ſadhe enliga til h*er* d*idrik* . ſkippa mik en qwinna j nath ther lyſther myk mykith ath / h*er* d*idrik* giorde ſom ha*n* badh / hon logh hooſſ haghen om nattena Om morgonen arla ſadhe haghen til henne thu ſkalt fødha *en ſon læth ho*nu*m kalla ald*ri*an / ok haffu*er* tw hær the nycela ſom gar ath ſigis frødha kællere / ther liger thz gul ſom kallas nyfflinga ſkath / the nygla ſkal thw [*giffua*] my*n* ſon tha han ær komy*n* til ma*ns* Ther epther dødhe haghen / tho war ok meſtedele*n* dødhe aff atili*us* folk wel iiii^M ok hær didriks / nyfflinga fiøllo mz j^M thz ſægia tyſke me*n* ath ekke haffu*er* ſtørre ſt*ri*dh warit j gamglo*m* [? *gamblom*] ſagho*m* æn then war . epther thenne ſt*ri*d warth ſaa myky*n* rikedoma j hymelandh thy folkit warth meſth j hæl ſlaag*i*t / tha war thz ſanth ſom ærcha drotni*n*ga ſadhe atili*us* konu*n*ghe tha hon dødhe ath hymala*n*dh ma*n*e fa ſkadhe om konu*n*gh[*en*] finghe nogher giffthe aff nyfflinga la*n*dh / thz

*Bl.140. Verso.

maa en teſſe ſe ſom til ſuſa komber the widwndher ſom tha ſkedhe badhe gordhen ſom kallas nyfflinga gordh ok orma tornet ok wægen ſom en kallas jrwnꝯ vægh/ ok mongh ander vndelighen tingh ſom tha ſkedhe her æro flere böker aff ſcripne ok holla alth thꝫ ſama

Kap. 340.

Konung Didrik rådslår med Hillebrand att fara hem till Bern igen.

HÆr didrik aff bærna hadhe thoo miſt mongan man han ſadhe til meſther hillebrandh Jach haffuer nw miſth alle myna men/ ok længhe ombwrit mith rike ok nw ær dödher myn gode wen margreff rödgher ok gunnar konung aff nyfflinga landh/ ok hagen aff tröya ſom ware vora godhe wener/ ok monga andra godha men/ hwadh göra wi nw længher hær j hymelandh/ hæller wil jach fara j mith landh ok död ther manneliga eller vinna mith godha ſloth jghen bærna/ ok wil jach ekke længher ligia ok ælthas j hymelandh/ [*Bl.141.] ok ey længher tiæna atilius *konung. Hillebrandh ſwaredhe wi haffua længhe warith fra warth rike ok mykit miſth/ togh haffua wi litin macth ath ſtridha mꝫ konung ærmentrik/ æn hæller wil jach död mꝫ ære æn liffua mꝫ ſkam/ tha ſadhe hær didrik haſuer tu ey ſporth haa mith godha ſloth haſuer j waldh/ hyllebrandh ſwerede mik ær ſact ath thꝫ haffuer en hertoghe ſom hether alabrandh han ær en mæcthogh kæmpe ok jach venther ath han ær myn ſon/ thy ath myn huſtrv var mꝫ barn tha jach heman for/ hær didrik ſwaredhe vare tin ſon hærtogh öffuer bærna thꝫ vordhe

thes baͤther fȯr os/ honom warda vi velko*m*pne om han wil ware ſaa tro ſom thw haffu*er* varit/ hillebra*n*dh ſwaredhe hwro ſkolom wi haͤdhon koma medh*a*n alth warth folk aͤr j haͤl ſlagith ok ey epth*er* vth*a*n wi faa hiaͤlp aff atili*us* k*onung* . thy ha*n*s folk aͤr meſth j haͤl ſlagith/ haͤr didrik ſwaredhe vi kw*n*nom mʒ enghen haͤr ko*m*mo ok enghen hiaͤlp faa vi aff atili*us* konu*n*gh/ vilia vi fara lȯnliga tu ok jach ok myn huſtr*v* ereth ok komber jach helbrygdhe j mith landh aldr*e*gh ſkall jach hith komo mer/ fȯr ſkal thʒ gaͤldha mith liff/ hillebra*n*dh [*sagde*] wil tu fara lȯnliga ell*er* vil tu ſaͤya atili*us* k*onung* th*er* nogath aff. didrik ſwaredhe jach ſkal fara j mith rike hwadh heller thʒ aͤr atili*us* meth ell*er* moth/ Didrik ſpordhe fru aͤreth om hon vildhe fȯlia hon ſwarede jach wil ge*r*na fȯlia tegh hem j thit la*n*dh ſidon giȯrdhe the ſik reda meſter hillebrandh giȯrdhe th*era* haͤſtha redha the hadhe iii haͤſtha ok then fiaͤrdhe bar th*era* gull ok ſilff ok claͤdher

Kap. 341.

Konung Didrik tager afsked af konung Aktilius.

Tha the wo*r*e *redha tha ſadhe hillebrandh til haͤr didrik tala til atili*us* k*onung* . fȯr en tw borth far/ didrik ſwarede ridh*er* fȯr i waͤghen fru aͤreth ok tu jach vil gaa op ok tala vidh atili*us* k*onung* . Sydhan gik han op til atili*us* honu*m* fȯrme*n*the inghen gaa hwarth han wildhe aͤn ty han hadhe ſith harniſk oppa the wiſthe wel ath han war k*onung* atili*us* godhe ven . her d*idrik* kom til atili*us* k*onung* . han fagnadhe honu*m* wel ok ſporde hwi han ſaa daꝓ hade ſith harniſk oppa

*Bl.141. Verso.

al ena/ hær d*idrik* ſwaredhe jach vil tala vith tek/ tw veſth vel hwro længhe jach haffu*er* mith rike omborith ok my*na* godha borgh b*er*na/ ther aff haffu*er* jach mykin harm ath myna owener ſkolo haffua mith rike/ thz ſkal ekke længher ſaa war*a* jach ſkal vagha mith [*liff*] ther om thz næſtha [?*mæstha*] jach kan. k*onung* atili*us* [*sagde*] hwar ær thz folk tik ſôlia ſkal eller hwar mz vil thu vinna thith la*n*dh j ghen. D*idrik* ſwaredhe jach vil fara lônliga jach haffu*er* ey a*n*nars macth/ konu*n*gh atili*us* ſwarede far ey hædhon ſaa hædeliga dwælz hær noga*n* ſtw*n*dh/ tha wil jach ſaa thegh hyma hær ath winna tith rike j ghen mz/ D*idrik* ſwaredhe thu biwdh*er* ma*n*neliga ſom tu fôr giôrth haffu*er* lône tik thz gwdh ekke wil jach ôffthare fôrdarffua tina goda dræ*n*gia/ k*onung* atili*us* folde ho*n*um til ſin heſth ok ſkild*is* grata*n*d*is* widh ho*nu*m/ ho*nu*m angrade faſth ad ha*n* ſkulde ſaa hædeliga fra*n* ho*nu*m fara/ her d*idrik* takkedhe ho*nu*m mykith ſidh*a*n ſtegh ha*n* aa ſin heſth falka ok redh ſin vegh/ hyllebra*n*dh redh fôre mz clæffuia heſthen. d*idrik* ok drotni*n*ghen epther/

Kap. 342.

Konung Didriks klagan öfver margrefve Rodgerds död.

taa the ridho om pæclar tha ſadhe h*er* d*idrik*. O tu
*Bl.142. godhe ſloth *pæclær myk*i*t ſôrgh*er* jach tin godha h*e*rre margr*e*ff rôdgher tho jach kom aff mith rike ok jach kom hith tha redh han wth moth mik mz ſina huſtrv ok gaff mik en grôn fana oppa mith ſpywth/ ware han j liffue tha fore jach ey ſaa ynkeligha hær fram/ hyllebra*n*d ſwaredhe thz ær ſanth tu ſigher

marg*re*ffue*n* war en godher drængh ok fultagha ke*m*pe th*z* fan jach j Ryſzelandh tha jach war ſtu*n*ghen fran my*n* hæſth/ hadhe han ey warith tha hadhe jach nw warit dødh/ Sidh*a*n ridhe the øffu*er* en ſkogh ſom kallas lyrowal the ridho alth om nattena om daghen ſoffuo the

Kap. 343.

Elsung Jarl rider efter konung Didrik och Hillebrand.

Thær bodhe en jærl ſo*m* alſwngh heth han war fare*n* wtøffu*er* riin m*z* xxx me*n* honu*m* varth ſacth ath h*er* didrik redh oppo ſkoghen lyrowal/ han my*ntis* ok vel ath hin ga*m*ble ſa*m*ſon h*er* d*idriks* ſadherſadher hadhe ſlag*i*t ha*n*s fræ*n*dha j hæl alſungh jærl ſom bærn atte thy redh han epther d*idrik* hwad ha*n* ku*n*[*de*] . hær hillebra*n*dh ſaa til baka ok ſagde til d*idrik* k*onung* . jach ſer mo*n*gen man m*z* hwita brynia ok fagra ſkiølla ok rida faſth epther os Tha græth drotni*n*ghen ok gaff ſic illa ok ſadhe flyr ath ſkoghen før them the ære alth før mong*æ*/ tha wændhe hær didrik ſin hæſth Ok ſaa til baka ok ſagdhe til hyllebrandh alth koma ther vapnadhe me*n* ok ridha faſt epther os jach kan ey witha haa the ære eller hwadh ſigh*er* tw hillebra*n*dh/ Hillebra*n*dh ſwa*re*dhe hær ær inghen høffdingher n*æ*r om kringh wta*n* th*z* kan ware ælſungh jærl ath han haffuer farit øffu*er* rin ok haffu*er* han ſporth *nogath aff *Bl.142. Verso. wara færdh/ tha wenther jach ath ha*n* vil he*m*pnas hin gambla ælſungh jærl . h*er* d*idrik* ſadhe thenne me*n* rida hordeliga æpther os hwadh heller wilie wi flyy ath ſkoghen eller gøra os redha ath ſlas m*z* them/ hillebra*n*dh ſwaredhe vi vilia ey fly ſitio*m* aff wara

heſtha ok redhom os vel til/ thz ſkal ſpörias öffuer hymelandh ath thz [? *the*] ſkolo ſalla för war wapen eller ſkamligha vndon flyy/ the ſtigo aff heſthana ok lyffthe drotninghen aff heſten ſidhan bundhe the thera hiælma oppa ok drogha thera ſwærdh/ didrik ſadhe hyllebrandh tu ær en godh drængh haa tigh haffuer vidh ſin rygh han er ey enſamber/ hær didrik ſadhe grath ekke för en tw ſee os badhe ligia dödhe thz kan en bæther wara om gud wil

Kap. 344.

Elsung Jarls möte med konung Didrik och Hillebrand. Jarlens fall.

Tha kom jærlen thil them ok en aff hans men ſom allungh heth han ſadhe til them vilie j giffuo os thenna ſagra quinno tha ſkola j behollа edhert liff . hillebrand ſwaredhe/ hon for ey aff ſuſa för tina ſkuld ok ey ſkal hon tik ſölia Tha ſwaredhe en aff jærlſens men/ aldrik hördhe jach en man ſa gamblan ſwara ſa diærffueligha ok aff mera homodh/ her didrik ſwaredhe thu ær mykit mera berycthedher badhe j wiſdom ok höffuiſheth/ han haffuer liffuath allan ſin aldher mz priis/ ok manheth thil thenne dagh war aldregh inghen ſaa diærff ath förtála honum för ſin aldherdom/ tha ſadhe ælſungh [? *allungh*] han war jær[*l*]ſens ſyſther ſon giffuer op
*Bl.143. edher vapen ſulſnart eller ſkal jach taga *myna handh j thith hwitha ſkægh ſaa ath meſthe delin ſkal ſölia handhena borth/ hillebrandh ſwaredhe komber tin handh j mith ſkægh/ thz angrar tik ſnart ty antighe ſkal myn arm ſyndher briſtha ǽller tw ſkal ſnart myſtha tina handh eller hwadh hether edher hölfuiſſman Tha ſwaredhe en

aff them/ än thz tu haffuer eth la*n*cth ſkägh/ tha eſtu owiſſ j tith tal/ känner tu ey här älſungh järl hwi eſtu ſaa dyärffuer ath thu tőr ſpőria epther war hőffuiſſman/ ok är os thz*ta* ſkam ath twa men ſkolo giffuo os lika ordh/ Sidh*a*n drogh han ſith ſwärdh/ ok hőgh oppa hillebra*n*ſz hiälm hillegrim ſom d*idrik* hade länt hono*m*/ ther beth inthe ſwärdh oppa. k*onung* di*drik* hadhe then hiälm ſom ſigordh ſwen hadhe atth/ han war mykit hardher ok me*ra* főrgylther hillebra*n*dh drogh ſith ſwärd gram ſom ha*n* togh aff gy*n*tar tha han wart ſlaghen ok hőgh oppa nigrams hiälm ok klőff hiälmy*n* ok hwud*i*t ok bryſtith ok buke*n* ſaa ath ſwärdz ſtodh j ſadelin. här didrik hőg mz ägia ſa*p* til en a*n*nan riddare oppa ha*n*s a*p*il ſaa ath arme*n* gik aff ok han ſtőrthe ok bleff dődh/ ſidh*a*n hőgh han til järlin ſiälff opp wndher ha*n*s we*n*ſtra arm ok clőff hono*m* bryſtith ſaa ath ſwärdz ſtodh op j halſen ther fiől järlin ſt*ra*p dődh. järlſens me*n* grőywadhe ſik faſth ok hadhe tha heller hema war*i*t j babilonia the warde ſik trőſteligha tho *ſloo här didrik vii riddare ok hillebra*n*dh j*p*

*Bl.143. Verso.

Kap. 345.

Elsung Jarls frände, Allung, gifver upp sina vapen, och förtäljer tidende om konung Ermentriks sjukdom.

Tha hőgh hillebra*n*dh oppa allu*ng*p ſkiőll ok hiälm ſaa ath han fiől til jordena hillebrandh fiőll oppo hono*m* ok ſagdhe tw ſkal tik a*n*tighe gyffua eller thz ſkal gälla tith liff. allungh ſwaredhe/ jach frycther ath jac wardher főrtaladher ath jach gyffue*r* mik főr ſaa

gamblaŋ maŋ æŋ togh wil jach nödocth döö/ Sidh*a*ŋ gaf haŋ, op ſiŋ wapeŋ/ tha loth hillebrandh ho*nu*ŋ op/ ok ſpordhe hwi wilie j ſloo os eller hwadh war waar broth Allungh ſwa*re*de ælſungh jærl wildhe hæ*m*pnas thʒ hiŋ ga*m*blæ ſa*m*pſoŋ ſloo ha*n*s frændha. her d*idrik* ſadhe allungh thu ær eŋ godher drængh ſik mik godh tidendhe aff mith landh/ tho wil jach giffua tik tith liff Allu*n*gh ſwaredhe myŋ godhe her d*idrik*. jach kaŋ ſægia thik ſtor tidhendhe. ko*nung* ærme*n*trik tiŋ frændhe war illa ſywch Ha*n*s tarma wara loſnadhe j honoŋ ok ſyndher ſlitne/ ok epther ſewechins radh tha loth haŋ ſkæra op ſi*n*th [? *siŋ*] buk/ ok windha ther iſtrith wth/ ok warth thʒ ſidh*a*ŋ halffua wærr*e*/ thy ær haŋ ſaa got ſoŋ ködh/ hær d*idrik* ok hillebra*n*dh takkadhe ho*nu*ŋ ffőr godh tidhendhe/ ok ther mʒ goffua the ho*nu*ŋ löſſ/ ſidh*a*ŋ ridha the ſiŋ væg

Kap. 346.

Allung kommer hem till Babilonia, och förtäljer om konung Didrik och Hillebrand.

The ſoŋ flyth hadhe fra jærliŋ komo heŋ til babilonia/ ok ſadhe ath jærliŋ war ſlagheŋ ok ꝓvi aff ha*n*s meŋ/ jærlſins meŋ ſpordhe hoo thʒ hadhe giorth/ the ſagdhe thʒ haffua giorth twa meŋ/ theŋ ena war ſaa gamal thʒ wndher war/ wiſſth war haŋ eŋ ſædhinth/ haŋ haffue ho*nu*ŋ/ ok ſædint hadhe haŋ j ſina hændher för thy ther hæktadhe engheŋ hiælm
*Bl.144. före/ haŋ hadhe grath ſkæg *ſaa ath thʒ ræcthe oppo bælthith Tha ſwaredhe/ eŋ aff jærlſins radh thʒ haffuer warith k*onung* d*idrik* aff bærna ok hiŋ gamble mæſther hillebrandh the ære ey godhe ath leka

wedh the göra en mar*a* [?*mera*] ſkadha för en the koma aff warth landh/ tha kom allwngh hem ſiælff tolffthe/ ok hadhe mz ſik jær[*l*]ſins harniſk/ the ſpordhe ho*nu*m haa waro the ther jærlin ſlogho eller haa war then gamble ſkægiotthe man ſom högh the ſtora hugh. Allung ſwaredhe then ſa*m*me ga*m*ble man war en godher drængher han gaff mik mith liff han hade mik wel dræpit om han hadhe wilith thz var meſther hillebra*n*dh/ then yngre war he*r* d*idrik* aff bærna them trængde nödh til ath wæria ſik ma*n*neliga/ thy ath the wara twa ok wi varo xxxii ok miſthom wi xvi mæn ther före ath the waro raſke mæn

Kap. 347.

Konung Didrik och Hillebrand komma till Humlunga-land. Hillebrand träffar en ved-huggare, och spörjer honom om tidningar.

Konu*n*gh didrik ok hillebra*n*dh foro nw ſin wægh the komo j en ſtoran ſkogh j hw*m*lungha landh ther laa eth ſloth nær thz hade en jærl ſom lodowik heth/ hær d*idrik* bleff j ſkoghen ok frw erath/ hillebrandh gik fram moth fæſtith ther ſtodh æn [? *en*] man ok högh widh/ hillebro*n*dh ſpordhe ho*nu*m haa thz feſtith atte han ſwarede han hether he*r*togh lodowik ok ha*n*s ſon ko*n*rath/ hillebra*n*dh ſpordhe haa radher nw för be*r*na/ ma*n*nen ſwaredhe han hether he*r*togh allabra*n*dh/ hin ga*m*ble hillebra*n*s ſon. hillebra*n*dh ſpordhe ær han nogath fultagha man/ ma*n*nen ſwaredhe han ær then raſkaſthe kæ*m*pe ther wara kan/ ok ther til badhe höffuiſk ok mildh/ togh ær han dool grym widh ſina owener ok lather enghen war*a* ſin lika/ hillibra*n*dh

ſpordhe epther flere tidingdhe [?*tidende*] ma*n*nen ſwaredhe *Bl.144. Verso. h*er* ær *tide*n*dhe ath konu*n*gh ærme*n*trik aff rom ær nw dôdh/ tha glæddis mykith hillebrandh/ togh ſadhe han adh thʒ war ondh tidhendhe/

Kap. 348.

Hillebrand träffar sin frände Konrad, son af Lodovik Jarl.

Sidon ſoldhe ma*n*nen ho*nu*m fram til borghena hillebra*n*d ſagdhe gak oppa feſtith ok beth ko*n*radh h*er*toggenſo*n* gaa hiith thil my*n*/ thy han ær læthere oppa fôther æn ſadheren/ ma*n*ne*n* gik oppa fæſtit ok ſadhe til conrath hær ſtor en ma*n* fôr porthen mʒ eth hwith ſkægh han badh ath tw ſkulle ga*n*ga til hono*m* han gaff myk en gulringh fôr myna môdha/ ko*n*rath gik til ho*nu*m ok ſpordhe hwadh han wildhe/ hillebra*n*dh [*swarede*]/ jach wil ok tala with tin fadher/ jach hether hillebra*n*d h*er* d*idriks* ma*n* aff bærna/ tha gik ko*n*rath til ho*nu*m ok ſagdhe ko*m* tw alle ma*n*na helſther meſther hillebra*n*dh Jach ær tin frændhe/ gak op til my*n* fadher thu ſkalth wa*ra* os velko*m*men/ hil*lebrand* ſwarede thʒ kan ey nw wa*ra* oppa thenna thith/ ſigh mik nogan godh tidhendhe. ko*n*rath ſwaredhe h*er* ær the tidhendhe ath konu*n*gh ærme*n*trik aff rom ær dôdh/ hillebra*n*d ſporde ha ſkal tha konu*n*gh wardha/ ko*n*rat ſwaredhe thʒ ſkal hin ondhe ſwika*re* ſewekin tha ſadhe hillebra*n*dh haff tak fôr godh tide*n*de/ tha ſadhe ko*n*rat til hille*brand*. ſik nw mik' nagher tidende hwadhan ær tu komy*n*. hille*brand* ſwa*r*edhe the tide*n*dhe ka*n* jach ſægia ath ælſung jærl aff babilo*n*ia ær nw dôdh/ ok ſaa ath konu*n*gh d*idrik* aff

be*r*na æ*r* he*r* j landh komy*n*/ ko*n*rat ſwarede gudh haffui loff ath ſaa æ*r*/ tin ſon he*r*togh allabrandh ha*n* haller be*r*na/ ok alth hw*m*lunga la*n*dh ſaa ath ſæwekin far the*r* inthe aff ok ſænde bodh til himala*n*d æpther konu*n*gh d*idrik*. ath ha*n* ſkulle koma hem *til ſith rike/ *Bl.145. thy ath alle hw*m*lw*n*ga wilie ge*r*na haffna ho*num*/ the vilie heller dȯ æn warda ſewekins wndana

Kap. 349.

Lodowik Jarl och Konrad rida ut i skogen till konung Didrik.

ko*n*rat badh hillebra*n*d gaa opp a huſit mȝ ſik hillebra*n*dh ſwaredhe jach wardhe*r* ridha j ſkoghen the*r* ligghe*r* he*r* d*idrik*. ok bidha mik/ tha ſadhe ko*nradh*. bidha mik he*r* ſaa lenge jach ſægher my*n* ſadher til Tha gik ko*nradh* oppa huſit ok ſagde til ſin fadher jach ka*n* ſægia tik godh tidende konu*n*g didrik æ*r* komi*n* j hw*m*lwnga la*n*dh/ ok meſther hillebra*n*dh war frændhe ha*n* ſtor hæ*r* wtan fȯr porthen Tha gik jærl[*en*] wth til ho*num* ok togos j fa*m*pn ok kyſtos/ jærlin ſpordhe hwar æ*r* d*idrik* ko*nung*. hille*brand* ſwaredhe ha*n* æ*r* j then ſkog he*r* nær ligghe*r* Tha giordhe he*r*toghen ſæ*x* vampna ridda*r*e redhe mȝ ſpiſni*n*gh ok viin ok red ſiælff mȝ ok ha*n*s ſon ko*n*radh tidh ſom he*r* d*idrik* war/ Tha the tiith komo tha hadhe han giorth en ſtoran elldh the ſtigo aff ſina heſta ok ſiȯllo oppa ſin chnæ ok kyſthe he*r* didriks handh ok ſagnadhe the*ra* he*r*ra vel ok mȝ ſtor verdogheth ok bwdho ho*num* til hiælp ſik ok ſith folk hwart han them haffua vildhe Tho ſtodh he*r* d*idrik* op ok togh j theras ha*n*dh ok ſatthe them badha nær ſik he*r*toghen bȯȯd he*r* d*i*-

drik hem mȝ ſik . h*er* didrik ſagde vilie bliffua j ſkoghen ena ſtu*n*dh hillebra*n*dh ſagdhe / hærtoghen ok ha*ns* ſon maa bliffua hær nær tegh jach wil ridha ok tala vidh my*n* ſon allabra*n*dh . h*er* d*idrik* hadhe thȝ loffuath ath ha*n* ſkuldhe ey koma a inthe thȝ feſthe j hw*ml*w*n*ga la*n*dh war főr en ha*n* kome oppa bærna

Kap. 350.

Hillebrand rider bort för att träffa sin son Alebrand. Konrads råd.

*Bl.145. Verso.

Tha redh hillebra*n*dh ſin vægh . ko*n*rat foldhe ho*nu*m nogat oppa veghen ok ſagde til ho*nu*m . tha tw findher thin ſon allabra*n*dh tala *hőffuiſligha til ho*nu*m ok ſik honom ath tu eſth ha*ns* fadher / eller frwether jach ath ha*n* wardher tin dőd thy han ær en mykit kæmpe / hille*brand* ſagdhe hwar oppa ſkal jach kænna my*n* ſon alabra*n*d / ko*n*rath ſwaredhe ha*n* ridher altith a en hwitan heſth ok han er belagdh mȝ goth gull ha*ns* ſkiől ok baner ær hwith ſom ſnő / ok ſc*r*ipuith oppa en borgh ſkap[*t*] ſom bærn / han ær ſaa raſk en kæmpe ath enghen ær ha*ns* like j alth hwmlu*n*ga la*n*dh / ok thu ær nw en gamal ma*n* thy radher jac thegh ath ka*m*pa enchte mȝ ho*nu*m Tha loo hillebra*n*dh æn togh ha*n* tykkis wa*ra* ganſka mykin kæmpe ok lather inghen wara ſin like æ huro gamal jach ær han ſkal ſaa ſnart ſægia mik ſith na*m*pn ſom jach ho*nu*m mith / ther mȝ ſkild*is* the ath /

Kap.

Kap. 351.

Hillebrands och Alebrands möte. Deras kamp.

hillebrandh redh til bærna tha mötthe ho*nu*m alabra*n*dh mʒ en hwitan heſth/ ok alth ſom för war ſacth han hadhe badhe högh ok hu*n*dh mʒ ſik/ hille*brand* ſaa ath han kw*n*ne vel ridha thy redh han ſt*ra*x moth ho*nu*m Ok alabra*n*dh mötthe ho*nu*m ma*n*neligha hwar the*ra* ſtak hin andra j ſkiöllen ſa ath glauenen ginga ſindher Sydhon ſpra*n*go the aff the*ra* hæſta ok drogho thera ſwærdh/ ok ka*m*padhe ma*n*neligha ther til the woro bodhe trötte/ ok ſatthe ſik nidher Och hwilt*is* ſigh Allebra*n*dh ſagde ſik mik tith na*m*pn eller haa er thenne gamble man ther ſaa længhe haffu*er* ſlagis mʒ mik/ ſik mych ſnart tith na*m*pn eller thʒ geldher tith liff/ hille*brand* ſwarede tu ſkalth förſth ſægia mik tith na*m*pn eller tu ſkalth warda myn ſonge ful ſnarth æn *thʒ tw gör thʒ nödocth Tha bar *Bl.146. allabra*n*dh ſith ſwærdh op mʒ badhe hendher ok hög ath hyllebrandh ok han moth ho*nu*m j ghen ok enghen ſpardhe then andra the ſloghos ſaa le*n*ghe ath the wordo badhe trötthe ok hwiltis ather i ghen tha ſadhe allabrandh ſigh mik tith na*m*pn ſnarth eller tu ſkalt död men tu vilth thʒ ey göra mʒ godha tw ſkalth thʒ nw göra wtan tina tach/ ta högh allabra*n*dh badhe tiith ok harth ok varth ſaa vredh ok me*n*thæ ath dræpa hin gambla togh warde han ſik ma*n*neliga . hilleb*rand* ſagdhe ær tw nogoth aff ylwi*n*ga ſlæcth tha ſik mik ſnart tith na*m*pn aller [? *eller*] tw ſkalt död/ Alabrandh ſwaredhe wil tu beholla tith liff tha ſik mik ſnarth tith na*m*pn ekke ær jach aff ylwi*n*ga ſlæcthe/ ok viſth

eſtu vndherlighen än thʒ tu är gamol/ ath thu tör ſaa danth ſpöria mik Sydh*a*n hoggas the faſth Tha högh hille*brand* eth ſtorth hugh a alabra*n*dʒ lar/ ſaa ath ſyndher gik bröniań ok fik ha*n* togh eth ſtorth ſaar/ ath benith vildhe ekke bära ho*nu*m. tha ſagde ale*brand* til hillebra*n*dh tw haffuer dyäffuolin j tina ha*n*dh thy vil jach gyffno op my*n* vapen/ jach haffu*er* ey macth ad ſtridha moth tik/ tagh h*er* mith ſwärdh ſom hillebra*n*dh togh epth*er* ſwärdʒ tho högh hin vnghe til ok vilde hwgga handena aff hin gambla. hil*lebrand* ſköth ſkiöllin före ok ſagde thʒ ſlagʒ lärdhe tik en kono ok ey tin fadh*er* Sydh*a*n gik hille*brand* ath ho*nu*m ſaa hart ath han fiöl om kul/ hin gamble fiöl oppa ho*nu*m ok ſloo mʒ clotith för ha*n*s bryſth ok ſagde ſik mik ſnart tith *na*m*pn älla thʒ ſkal gella tith liiff/ hin vnghe ſwaredhe mik är ey myk*i*t om mith liff här epth*er* medh*a*n ſaa gamal en man ſkal myk öffu*er* vinna/ hin gamble ſagdhe wil tu beholla tith liiff tha ſik mik ſnart om tu eſth my*n* ſon alabrandh tha är jach tin fadh*er* hillebrandh Alabrandh ſwaredhe är tu my*n* fadh*er* hillebra*n*dh tha är jach tin ſon Alabrandh/ Sydh*a*n ſtodho the badhe op ok togos j fa*m*pn ok kyſtos/ ok wa*ra* tha bodhe gladhe/ ok ſtigo a ſina heſta ok rida til bärna Alabrandh ſpordhe hwar ſkild*is* j widh d*idrik* aff bärna. hille*brand* ſwa*re*dhe ok ſagde ho*nu*m alth hwro th*er* om war

*Bl. 146. Verso.

Kap. 352.

Hillebrands möte med sin hustru.

Tha gik wth mot them hillebrands huſtrv allabrans modher hon ſoo ſin ſon blōdha ſaſth thy gräth hon ok gaff ſik illa ok ſagde myn kere ſon Alabrand hwi är tu ſar eller hwadh man fōlgher tik . Alabrand ſwarede aff thʒta ſar haffuer enghen ſkam thʒ gaff myk myn ſadher meſther hillebrandh ok han komber här nw ridende Tho warth moderen gladh ok ſagnadhe wel meſther hillebrand ok var ther mykin gladhi oppa badha ſidher ok dwaldis j berna om natthena hon banth alabrandʒ ſaar thʒ beſthe hon kwndhe

Kap. 353.

Hillebrand rider in i Bern. Alebrands rådslag med stads-folket.

Tha hillebrandh reedh in oppa ſlotthit berna tha lop en porthollerre wt moth honum ok hog til honum mʒ ſith ſuärdh thy ath han kendhe honum ey . Alabrandh drogh ſith ſwärdh ok hōgh honum ſtrax huwdit aff/ hillebrand ſagdhe nw giorde tw en ondh gerningh ty tw drap en ſaklōſan man/ hans hugh ſkadde mik enthe ok ey viſthe han hoo jach var Alabrandh ſwarede thʒ tik enthe ſkadde aff hans hugh ther maa tw takka tina brōnia ſōre/ hadhe [*hon*] ey warit *ſaa hardh taa *Bl.147.
hade jach nw hämpt myn ſadher ok thy war han ey ſaclōs/ Sydhan ſampnede Alabrandh alth thʒ ſolk j ſtadhen war ok alle the viſaſthe ok rikaſthe j ſtadhen wara ok ſagde til them . konung didrik är komin j hwmlunga landh/ ok wil haffua ſith rike j ghen/ giffuer

mik ſwar hwadh heller j vilien haffna h*onu*m fôr konn*n*gh ok h*er*ra eller ſenekin baleraadh The ſwaredhe alle j ſendher h*er* d*idrik* ær war rætthe h*er*re mz honum viliom [*wij*] liffua ok dôô ther oppa ath han ma winna ſith landh ighen ok takkade alle gudh ath han war j ghen komi*n*. Aleb*ran*d ſwaredhe hoo thz wil ey tro ath h*er* d*idrik* ær ighen komy*n* tha ſither h*er* my*n* fadher meſther hilleb*ran*d ſom fro ho*nu*m ko*m*/ ok længe mz ho*nu*m bortha warith/ tha ropade alle ok bodhe ho*nu*m w*ar*a wel komy*n* ok priſade ho*nu*m myk*it* fôr ſina troheth ok ma*n*heth Alab*ran*d ſagde alle hina rikaſthe men ok the ſom godh wapen haffua gôre ſik ſnarth redhe wi wilie rida moth k*onung* d*idrik*. The giorde ſom ha*n* badh

Kap. 354.

Konung Didrik får igen staden Bern och allt Humlunga-land.

Sydh*a*n redh hillebra*n*dh ok alabra*n*dh wt aff be*r*na mz vi[C] ridda*re* ok j ſkoghen h*er* d*idrik* war/ the ſtigha off ſina heſtha ok hellſede h*onu*m. h*er* d*idrik* ſtodh op moth them ok wnſik them wel han togh Alabra*n*dh j ſin ſa*m*pn ok kyſthe h*onu*m tha war th*er* mikyn lôſth ok glædi oppa alla ſydher Sydh*a*n ſtegh konu*n*gh d*idrik* a ſin heſt ſalka ok meſther hille*brand* Alabra*n*dh ok her*to*gh lodowik giordhe teſſ likis ok ridha til be*r*na Alabra*n*s menoghheth gingo wth moth h*onu*m meſther hille*brand* fôrdhe ha*n*s baner Tha redh allabra*n*dh til
*Bl.147 Verso. hær didrik ok ſagde/ tha tw *warth wth driffui*n* aff bærna ok ſidhan jach varth til ma*n*/ tha a*n*tuardadhe k*onung* ærtme*n*trik mik thz*ta* ſloth ok landh thz haff-

uer jach wart fôr ſeuekin ſidh*an* konu*n*gh[*en*] dôdhe Tha togh Alab*ra*ndh en gulri*n*gh aff ſin handh/ ok gaff her d*idrik* ok ſagdhe h*æ*r m*z* antwardher jach tik berna ok alth hw*m*lunga la*n*dh ok mik ſiælff til tiæniſth Ok mina mæ*n* ſaa le*n*ghe jach liffuer. her d*idrik* ſwaredhe haff tak jach ſkal theg th*z* lôna ſaa lenge tw liffuer Sydh*an* ridho the j ſtadhen ok wordha ther vel ſagnade tha warth her d*idrik* kôſtheliga begaffuader/ ſomo gaffua ho*num* goo*z* ok gardha ſome ſagra heſtha ſome hwaſſ ſwærdh ſome hardha hiælma/ ok goth harniſk meſther hillebra*n*dh ok Alabra*n*dh leddo her d*idrik* in oppa berna ok ſatthe ho*num* j ſith hôgſæthe ſidh*an* warth han hyllat ôffuer alth hw*m*lu*n*gha la*n*dh mæctogh badhe ôffuer ſloth ok ſtædher

Kap. 355.

Slaget vid Grekenborg. Sevekes fall.

TAa dagha ther æpther redh her d*idrik* til en ſtadh ſom room hether ther warth ho*num* ſact adh ſeuekin ſa*m*pnadhe en ſtora*n* her ok vildhe ſt*ri*dha m*z* ho*num* han ſpordhe borgara*na* om the vildhe haffuo ho*num* fôr k*onung* ok he*r*ra ok ſagde jach wil ſt*ri*dha m*z* ſôwekin th*z* ha*n* hadhe *xx* ſimo*n* [?*sinon*] mera folk æn jach ok vil jach a*n*nat tigge dôd eller vinna mith landh ok rike j ghen/ borgara ſwaredhe [*wij*] wilio*m* myk*it* heller dôd m*z* tik en tiæna ſewekin. her d*idrik* ſagde ha mik vil fôlia tha wa*m*pne ſik ſnart ok fôlie mik jach ſkal ſy*n*na ſôwekin æn huro th*z* ga*n*ga ka*n* Tha redh han wth aff ſtadhen m*z* viii^M riddar*e* ok a*n*nat folk tho ha*n* kom fôre en ſtadh ſom hether græchenborg *ther môtthe ho*num* jonkar ſewekin m*z* *x*iii^M *Bl.148.

tha redh fram *her* hillebra*n*dh mʒ konu*n*gh d*idriks* baner ther böriad*is* en ſtor ſt*ri*dh Tha kom en aff ſewekins ma'n bak oppa *her* d*idriks* ha'r mʒ vii^{M} riddare the wo*ro* alle aff rom/ tha *her* d*idrik* thʒ förnam/ tha vendhe han ſik moth thöm ok hillebrandh mʒ ho*nu*m/ ok allab*ra*ndh ſt*ri*ddhe moth ſewekin mʒ ſina me*n*/ *her* d*idrik* ok hillebra*n*dh ſt*ri*ddhe ma*n*neligha alla*n* then dagh wth/ the hoggo j hel bade ma'*n* ok ha'ſtha ok rido j gino*m* ha'rin a' hwar them ta'ct*is*/ *her*togh allabrandh redh hordeliga fra*m* moth ſewekin alth til han ko*m* wndher ha*n*s baner ok högh ſyndher baner ſtanke*n* [?*stongen*] ok ha*n*dhen aff then baner ſto*n*ghen förde thʒ ſaa ſöweke*n* han redh ſt*ra*x moth allabra*n*dh the goffua hwar a*n*nan ſtor hogh the*ra* ka*m*p waredhe la'nghe Tha wredis allabra*n*d ok högh oppa ſewekins axil ok clöff ho*nu*m nid j ſadelin Tha room wa'ria*ra* theth ſagha ath the*ra* konu*n*gh war falle*n* tho gaffua the ſik ok gaffuo öffue*r* ath ſt*ri*dha/ ok fiölla til ſotha ko*nung* d*idrik* ok gaffua ſik j ha*n*s woldh/ ha'r d*idrik* ſadhe til Alabrandh thu haffue*r* giorth ſom en raſker dra'ngh ath thu drap then förra'da*re* hadhe thʒ warith giorth för xx aar tho ſtodhe ba'ther j hw*m*lungha landh

Kap. 356.

Konung Didrik krönes till konung i Rom.

Tha drogh *her* d*idrik* then geneſthe vegh thil rom ok all thenne heren foldhe ho*nu*m ok hwar dagh kom folk til honu*m* ok enghen tordhe ſt*ri*dha moth ho*nu*m/ ha*n* redh in j rom ok ſtegh aff ſin heſth ok gik ok ſatte ſik j then ſama ſtoll ſom konu*n*gh[*a*] pla'ga ſitia ok

krônas/ h*er* hillebra*n*dh ok alabra*n*dh ſatte krono oppa ha*n*s hwudh ok gaffua honu*m* konu*n*ga na*m*pn ôffuer alth th*z* rike konu*n*gh *Ä*rme*n*trik hade fôr *haſth Sy- *Bl.148. Verso. dh*a*n gingo ridda*ra* ok ſw*æ*na fra*m* ok al menoghethen ok ſworo ho*nu*m edher ſom bordhe h*æ*r d*idrik* war too en m*æ*cthogh konu*n*gh/. han loth ſtôpa et liknilſe aff kopor *æ*pther ſik ok ſin heſth falka th*z* ſtodh l*æ*nge j rom epther ha*n*s dôôdh han a[n]twardadhe h*er*togh alabra*n*dh th*z* ſloth ſom raam heth ther bleff ha*n* lenghe h*er*togh ôffu*er* *æ*n meſther hille*brand* vildhe ald*r*igh fro ho*nu*m ſkilias ha*n* bleff n*æ*r d*idrik* ſaa lenge han bleff dôôdh enghen tordhe ſt*ri*dha moth h*er* didrik hwaſke ko*nung* eller h*æ*rtoghe ſaa myk*i*t rycthe gik aff ha*n*s ſtora ma*n*het

Kap. 357.

Konung Didrik och Hillebrand låta christna sig. Mäster Hillebrands död. Drottning Ärets död.

TAa h*er* didrik war en gamal ma*n* tha w*æ*n*dis* mange til c*ri*ſtin dom/ tha loth h*er* did*r*ik ok hillebrandh c*ri*ſna ſik ok alth th*z* rike ſom til rom laa/ ok lombardy ok ma*n*gh a*n*nar landh lithit ther epther warth meſther hilleb*r*andh ſywch . k*onung* d*idrik* ſath n*æ*r ho*nu*m badhe nath ok dagh Tha ſade hilleb*ra*ndh thenne ſoth wardher my*n* dôdh/ l*æ*th my*n* ſon nywtha mik ath/ ok ho*nu*m giffu*er* jach al my*n* wapen them ſkal ha*n* b*æ*ra fôr them [? *tik*] hwar tu ho*nu*m widher tôrff/ Sydhon dôdhe hilleb*ra*nd h*æ*r didrik gr*æ*t ok ſôrgde ſara ſin godha wen h*er* d*idrik* loth jordha honu*m* m*z* ſtora w*æ*rdoheth/ th*z* ſ*æ*gia tyſke m*æ*n ath han war then troaſthe ma*n* ther wara motthe Ther til bodhe ſtark

ok ma*n*nelighen ok wiis ok mildh ok höffuiſker han war ix ſi*n*nom xx ar tha han dödhe ok ſom*m*e ſægia ath [*han*] var cc ar/ Alabra*n*dh ærffuadhe ſin fadher ok tiæ*n*the h*er* didrik ſaa lenge han liffuedhe. lithith ther epth*er* dödhe drotni*n*gh æreth henne ſörgde ma*n*ghen
*Bl.149. man ty hon *ladhe goth til hwart moll/ ſa giordhe ok he*n*ne frænka ærka drotni*n*gh ok gudelin margr*e*ffue rödges huſtru theſſe iii q*ui*nnor haffua pr*i*ſade warith för alla the q*ui*nnor j tyſka twngor waro bedhe [? *badhe*] til höuiſheth mildheth ok wiſheth

Kap. 358.

Huru konung Didrik red på jagt i skogarne. Om hans häst Blange.

Hær didrik aff b*er*na redh nw altiidh mꝫ hök ok hwndh thꝫ war ha*n*s meſtha löſth ath han war diæ[*r*]ff ok ſtarker ath inte wordhe han hwart han redh j ſtora ſkogha ok ökn optha redh han enſamber/ han hade ok ſaa godhan heſth ok raſkan ſom bla*n*ge heth then gaff alabra*n*dh ho*nu*m/ hær didrik ræddi*s* hwaſke mæn eller diwr han redh

Kap. 359.

Om konung Ortnid i Brugara-land, huru han red ut emot en drake och vardt dräpen.

En konu*n*gh war j eth la*n*dh ſom brug*ar*a hether han heth ortnidh han war en mactha kæmpe/ ha*n*s huſtru heth iſſæl han plæghadhe ok g*er*na rida enſamber j jæcth enghen wilde han haffua mꝫ ſik/ han war en fulthagha man ho*nu*m war ſacth aff en ſkogh

ther loo en ſtor drake wti thiith wildhe han ridha ok förſökia ſik hon*u*m tycthe ok ſaa ath enghen man war ha*n*s like/ han redh j then ſkog ſom draken loo/ ther kom draken moth hon*u*m han war badhe tiok ok langh han hadhe ſtort hwudh ok ſtarka föther/ konungh ortnidh re*n*de til draken mer aff daar heth æn wiſheth ty ath draken var ſaa ſtark ath han togh honum ſtr*a*x mʒ ſina clör ok flögh mʒ hon*u*m j en dywpan dal ok in j eth bærgh ther laga iii ha*n*s wngha före/ han kaſthedhe konu*n*ghen dödh*a*n för wngana ſidh*a*n warth han ſnart op æthin ſydh*a*n kaſtadhe draken ha*n*s harniſk ok ben wth*a*n för bodh/ thʒ*ta* ſpordi*s* widha *öffuer all landh ath konu*n*gh[*en*] war bortha ok enghen wiſthe hwar han war bliffuin/ Tha ſlo ſik ſaman en höp mʒ tiwffua ok ſkalcha ſaa ath the vora iii^{M} ok beſtalladhe konu*n*g ortnidh[*s*] ſloth/ thy ath the wiſthe ath rikit war höffdinga löſth *Bl.140. Verso.

Kap. 360.

Konung Didriks kamp med draken.

her didrik aff be*r*na redh ath wedha diwr han for længe wil j then ſama ſkogh/ han kom a then ſa*m*ma wægh ſom theſſe ſkalka ok tiwffua hadhe fram drag*it*/ han redh epther ok wildhe finna them ok me*n*the ath winna noghen priis tha han kom hart epther them/ tho hördhe han bortho j ſkoghen myk*it* buller/ ok braſk han ſloo ſin heſth blanka mʒ ſporona ok reth thiith ſom bul*ri*th war ha*n*s heſth ſkydhe för e[*n*]ghen tingh ſaa ſtorth hiærtha hadhe han/ tha fik han ſee hwar en drake bardi*s* with en leon/ tha kom her didrik j hugh hwadh vapen han fördhe j ſin ſkiöl thy

wille han hiælpa leoneth ok ſtegh wtaff ſin heſth ok drogh ſith ſwærdh ok hôgh oppa drake*n* ok thz beth ey oppa thy ath ekkia ſa*m* ha*n*s godha ſwærdh laa he*mm*a j ghen thz wngalt ha*n* thy ath ſwærdit braſth ſyndher j hiæltana Tha ropadhe h*er* didrik Thu en hælghe gudh hiælp mik nw/ myk kan enghen annar hiælpa thz*ta* ær then fôrſtha bôn jach badh tik ſydh*a*n jach togh ath troo oppa tik/ my*n* gudh hiælp mik wtan thw lôſer mik nw tha wardher jach aldrægh lôs Sydh*a*n togh ha*n* op eth ſtorth træ mz rôther/ tha warth draken ſaa wredh ath han fik leonith j ſin

*Bl.150. mwn *ok ſtiærthen ſloo han om kringh hær didrik ok hylth ſaa badhe hær d*idrik* ok leonet ok flôgh j b*er*git til ſina vngha/ han kaſtadhe leonet fôr vnga*na* thz warth ſnart op æthith tha draken war mæt tha ræcth han vt ſin ſtiærth tha wart h*er* didrik lôôs ok krop fraa drake*n* ther war ſaa morcth han kw*n*ne inthe ſee han fan badhe clædhe ok harniſk/ om ſidher fan ha*n* eth ſwærdh han togh ſwærdith op ok hôgh j ſtenen tha warth ſaa liwſt ath han ſaa hwar drake*n* laa ok ha*n*s wngha ok ſoffua/ han trodde ok wel oppa ſwærdz ſydh*a*n thz hôlth thz fôrſtha hugh han wille tha antighe wi*n*na priis eller dôô/ Sydhe*n* gik ha*n* til draken ok hôgh ho*num* halſen ok ryghen ſyndher thy ath ſwærdz beth ganſka wel tha rônthe bondhen hwadh geſth ha*n* hadhe fangith Tha drake*n* war dôôdh tha ſaa ha*n* hwar ha*n*s vngha logha ok tæ*n*cthe ſaa ath the ma*n*dhe ey bætre wardha æn th*er*a fadher æn the matthe liffua thy ſloo han them alla j hel

Kap. 361.

Huru Didrik ſann konung Ortnids vapen och ſångade hans häst.

Sydh*an* hőgh ha*n* j b*er*git tha ſoo ha*n* hwar harniſk loo ganſkegha wel gjorth ſom h*er*ra plagha haffua/ han togh harniſkith ok ſan oppa dőrena ok gik th*er* wth ok op aff dalen Tha ſaa ha*n* oppa hialme*n* ſom ha*n* ſan j b*er*gith ther ſtodh oppa ſam karbunchula ſtena/ ok ſkiőllin war főr gylth ha*n* ladhe thȝ ſama harniſk oppa ſik ok banth hialmy*n* oppa ſit huwdh [*ok sagde*] h*er*re gudh nadhe tin ſial konu*n*gh ortnidh mik tykker ath thȝ*ta* war tith harniſk/ ſidh*an* gik ha*n* ok ſőcthe epther ſin haſth han ſan oppa en a*n*nan haſt han war ſwarth ok hade ſadelin wndher buken/ haſth[*en*] war ſtor ok wel ſkapther h*er* d*idrik* lop langhe epther ho*nu*m ok kw*n*ne ey ſaa ho*nu*m tha cleff han opp j eth tra ok hangde ther ſin ſkiől ok *ſin hialm/ ok lop ſydh*an* epther heſthen thȝ meſtha han kwndhe om ſydher ſik han haſthen mȝ ſtora mődha/ ſaa ath heſthen ſloo főrſth til hono*m* mȝ bodhen bene*n* h*er* didrik togh om badhen bene*n* ok ſlo hono*m* ſaa til jordena ok ſik ſydh*an* om ha*n*s hals mȝ badha ſina he*n*dher ok hőlth hono*m* wtan ha*n*s tak thȝ ſkwlle nappligha *x*ii me*n* haffua giorth ha*n* wendhe op ſadelin a heſthen ha*n* war al főr gylth ſydh*an* ſtegh han oppa heſthen ok redh tith ha*n*s harniſk ha*n*gdhe ok wapnadhe ſik mȝ konu*n*g ortnidh[*s*] harniſk/ ſith egith hangde han j eth thre thy han weſthe ath enghen torde koma j then ſkogh medhan then drake han liffde

*Bl.150. Verso.

Kap. 362.

Konung Didrik rider till konung Ortnids slott och hjelper borgarena emot fienden.

Sydh*a*n redh han til feſtith ma*n*neligha ſom konu*n*gh ortnidh atte / tha laa ther fore iii^{M} folk ſom for war ſacth han redh til feſtith drotninghen ſtodh j eth torn ok ſaa honom komo hon kendhe ſtrax harniſkit ok me*n*the ath the hadhe warit henne he*r*re konu*n*gh ortnid / hon wart ganzſka gladh ok gik ſnart nidh til ſina men / ok badh thöm wapna ſik / ok ſagde jach ſa myn he*r*ra koma / ridher wth ok hiælp*er* ho*nu*m thy han kan ey koma ath borghen wtan han ridher gynom heræn / ſidh*a*n toghe the ſin wapen ok ridha wth moth ho*nu*m ok fördhe konu*n*gh ortnidhz baner mz ſik / the ſom borghen hadhe beſtallat rida ſtrax moth thöm / ok ſt*ri*ddo mz them Tha kom h*er* didrik ok kændhe konu*n*gh ortnidz baner ſidh*a*n drogh han ſith ſwærdh / ok ſtridhe ma*n*neligha ok halp them aff ſlottith wara / tho the thz ſagho tho menthe the wiſth ath thz war the*ras* he*r*ræ ok wardho ſidh*a*n halffua gladhera ok diærffuare / thy ath the wiſthe ath bætre war thöm konu*n*gh ortnidz hialp æn C wapnade men / hær didrik högh oppa bade hendher ſom han war wan *Bl.151. ath göra ſaa *ath inthe harniſk hæctadhe för ho*nu*m han ſloo ſaa ma*n*ghen man j hell / thz wndher war /, the aff ſlottith waro / holpa honom tröſteligh tho motthe the fiande fly ok hade thaa miſth xv^{c} folk the ther flyddo fingho ſtor ſar

Kap. 363.

Konung Didrik yppar sitt namn och förtäljer om konung Ortnids död.

k*onung* didrik wendhe jghen mz thö*m* aff slottit wore the me*n*the thz hade wa*rit* the*ras* he*rr*e saa lenge ha*n* bant aff sin hiælm/ tha sagho the ath thz war en ma*n*ligh ma*n* mz eth grymth a*n*lethe en [? *ey*] the*ra* eghen he*rr*e Tha drotninghen fik thz see tha gik hon til he*r* didrik ok spordhe godhe he*rr*e hwar [? *hwat*] ær tith wapen [? *nampn*] eller hwar fik tu my*ns* he*rr*a vapen. he*r* didrik swaredhe mith na*mp*n haffue j wel förra hörth/ thz wil jach ey döla för edher jach hether d*idrik* aff be*rn*a ok nw ær jac konu*ng*h öffu*er* röm ok fle*re* stædher æn be*rn*a/ the*nn*a vapen tok jach j thenna skogh lanct nidher j jordena ok ther war en stor drake/ ha*n* hadhe dræpit idhen he*rr*e ther ligia en all hans been ther togh jach thz*ta* harnisk/ ok hesthen togh jach la*n*cth j skoghen Tho gik drotni*n*ghen til ho*nu*m ok togh ho*nu*m j sin fampn ok kyste ho*nu*m ok badh ho*nu*m wa*ra* gudhi wel komi*n*/ hon ledde ho*nu*m j en sal mz sik loth ho*nu*m tiænare til handh ok skæncthe ho*nu*m myödh ok win Thz behagedhe hær didrik wel Thy dwald*is* han ther ena stu*n*dh

Kap. 364.

Konung Didrik håller bröllopp med drottning Issäl, och rider hem til Rom.

drotni*n*ghen war ganzca fagher he*r* didrik bedd*is* til he*n*ne mz hedher ok æro mz allas he*n*ne godha men radh hon giorde ha*ns* vilie ok giorde strax stort

brölöp mʒ mykin wærdhogheth Tha thʒ war öffuer ſtandith tha ſatthe han ther en jærl ſon ſom Artws heth til höffuiſman öffuer thʒ landh h*er* didrik ok drotni*n*ghen ridha til b*er*na mʒ v^{M} riddar*e*/ ha*n* hadhe ſaa lenge bortho warit ath inghen ha*n*s man wiſthe hwar han war Tha the ſpordho ha*n*s komo/ ok hwadh
*Bl.151. Verso. *pris han hadhe wy*n*nith tha ridho the wt aff rom moth ho*nu*m mʒ v^{M} friburna men Tho redh didrik jn i rom mʒ ſtor werdogheth ok haffde han nw myk*it* ökt ſith rike öffuer alla werldena ſtodh ha*n*s rycthe loff hedher priis ok æra

Kap. 365.

Om Adrian Hagensson och konung Aktilius.

KOnu*n*gh Atili*us* j himela*n*dh war j then tima en gamal man/ ha*n* föddhe op aldrian hagens ſon aff tröuia ſom han afflade mʒ then q*ui*nna ſom nær hono*m* lagh ena nath för en han dödhe/ konu*n*gh atili*us* hade ok en ſon han war xii ara gamal ſaa war ok Aldrian hagenſſo*n* ha*n*s modher modher födde them badha op Thʒ war en qwæl konu*n*gh atili*us* ſath with bordh för ho*nu*m ſtodh ald*ri*an hage*n*ſſo*n* ok hölth bloſſ för ho*nu*m Tha fiöl en bra*n*dh aff bloſit ok oppa aldria*n*s foth ok bran gyno*m* ſkon ok nidh j fotin ther kæ*n*de aldrian inte til Tha talade konu*n*gh[*en*] til ho*nu*m hwadh tænker tu ald*ri*an kenner tu ey ath eldhen brænner tik/ Aldrian ſwarede jach ſaa thʒ ath för tik liggher goth hwethebröd ok kræſliga rætther ok tu drykker goth win Tha tæncthe jach ath then dagh ſkulde koma ath thw æther bywgbrödh ok driker vatn æpther on thu ka*n* thʒ faa/ konu*n*gh atili*us* ſwaredhe hwi

tænk*er* thw thʒ ath jach ſkulle æta byugh æller dryka vateŋ thʒ ſkedde mik offtha j hær færdh j myŋ w*n*gdoŋ/ tha jach bade hu*n*grade ok tôrſthe æŋ nw ær jach ſaa gamol ath ald*r*igh ko*m*ber jach ôptar*e* j tolka nôdh/ ther taled*is* inte mera oŋ/ ok tæncthe ald*r*iaŋ ther ſtadeliga oppa hwru haŋ ſkulde ſiŋ fadher he*m*pnas ok flere ha*n*s fræ*n*dher

Kap. 366.

Aldrian Hagensson lofvar visa konung Aktilius Nyfflinga-skatten.

Thʒ war eŋ dagh ath konu*n*gh atili*us* redh j ſkogheŋ ath fôr lôſtha ſik ok bethe dywr alle ha*n*s meŋ wilt*is* fraa ho*nu*m wtaŋ Ald*ri*aŋ hage*n*ſſoŋ. Ald*ri*aŋ ſagde til atili*us* hwro myk*it* gull ok ſilff atte *ſigordh ſweŋ/ [*Bl.152.] [*atilius swarede*] thʒ ſoŋ kallas nyfflingha ſkath thʒ ær thʒ meſtha gull ſoŋ jach weth wara eŋ ſtadh/ Ald*ri*aŋ ſpordhe haa gômær thʒ gul atili*us* ſwarede jach weth ey haa thʒ gômær/ jach wenther thʒ gômer engheŋ maŋ/ thy thʒ ær græuith nidh j jordena Aldriaŋ ſwarede hwadh wil tu giffua theŋ maŋ thik wiſſer nyfflingha ſkath konu*n*gh[*eŋ*] ſwa*ra*dhe jach wil gôra ho*nu*m rika*re* æŋ nogaŋ maŋ j mith Rike Tha ſagde ald*ri*aŋ wil tu holla tiŋ ordh taa wil jach wiſſa tik nyfflingha ſkath/ konu*n*gh[*eŋ*] bad viſa ſik haŋ/ tha wilioŋ wi rida twa ena ſaa ath os ſkal engheŋ fôlia konu*n*gh[*eŋ*] ſwarede thʒ maa wel wa*ra* Ad*ri*aŋ ſagde wi wilia ridha heeŋ j qwæl/ nær j wilieŋ tha wil ok jach fôllia idher ok ſaa giordhe the/

Kap. 367.

Aldrian Hagensson hämnas sin fader och Nyfflingarne på konung Aktilius.

ffaa dagha ther epther ridha the borth j ſkoghen konungh atilius ok aldrian thöm möthe inghen ok enghen matthe them fölia the koma til eth bergh ther togh aldrian nygcla ok læſte op tre döra ok gik in mz atilius konung. ok ſagde ſee hær nw nyfflingha ſkath her ær thz gul ſom ſigordh ſwen atthe / ok gunnar konungh / ok hagen aff tröya / atilius konungh ſtodh længe ok ſaa a thz nyfflingha gull / ok war ganzca gladh / ok mente ath han war tha then rikaſthe konungh ſom til war Tha lop aldrian wt aff dörena ok læſthe alla tre dörena ighen / konungh atilius ſagde myn godhe wen aldrian kom in til mik thz gul ok ſilff ær alth thith Aldrian ſwaredhe tw math nw haffua gull ok ſilff til dödradagx ær jach haffuer lenghe leffuat mz fatikdom / nw wil jach ridha j ſkoghen ok ſör löſtha mik ſidhon læſthe han alla tre dörena j ghen ok welthe ſtor bergh ok ſtena oppa Tho kom atilius j
*Bl.152. Verso. hugh ath ſwennen wildhe hæmpnas ſin fadher *ok flere nyfflinga / tre dagha ther epther tho kom aldrian j ghen tha hadhe konungh[en] ſlagith ena dör ſyndher ok ropadhe til aldrian lath mik wth jach wil giffua tik gul ok ſilff ok göra tik til konungh öffuer hymelandh ther mz wil jach bötha tik tin fadhers dödh / thy ſkal tw ok haffua alth thz gul her j bergith ær / ok en mera mz ok aldrigh wil jach hempnas a tik thz thw nw haffuer giorth mik . Aldrian ſwaredhe thu giruadis [? *girnadis*] altit nyfflingha ſkat tha myn fadher liffde nw

haffuer

haffue*r* thu then nadhe aff gudh ath thu haffue*r* nw thz gul ok ſilff ſom mo*n*ge konu*n*gha ok he*r*ra ſamo*n* lagdho / jaeh we*n*ther then dagh æ*r* nw komy*n* ath thu athe ge*r*na bywgh ok drokke vatn / Atili*us* ſwaredhe thz weth gudh thz were nw, en ſôôth math ath ætha bywgh ok drykka watn Aldrian ſwaredhe thu waſth altith gerogher dryk ok æth gul ok ſilff her haffue*r* tik læ*n*ge epther hwnghrat Sydha*n* bar ha*n* ſten ok tôrff fôr dôrena ath konu*n*gh[*en*] ſkullo ther ald*r*igh wth komo liffuond*is*

Kap. 368.

Aldrian Hagensson vinner Nyfflinga-land. Konung Aktilii död.

Sydhon ſtegh [*han*] oppa ſin heſth ok redh j nyfflingha landh til drotni*n*gh brynilla konu*n*gh gu*n*nars æffther liffwa ok ſagde henne aff ſine færdh huro ha*n* hade he*m*pn[*at*] haghen ſin fadher ok konu*n*gh kw*n*nar ok fle*r*e nyfflingh[*a*] / hon takkade ho*nu*m hôgligha ok kalledhe ſomo*n* ſith folk ok ſagde them teſſe tidhendhe hwro thz gongz haffdhe Sydho*n* fik ho*n* ald*r*ian mo*n*gha riddar*e* ok tiæniſthe mæn Sydha*n* redh ha*n* wth mz mykit folk ok her ok wan mykit off nyfflingha landh ok wart ther konu*n*gher ôffuer ſaa lenghe ha*n* leffde / konu*n*gh atili*us* dôdhe j bergit ſydho*n* wart nyfflinga ſkat ald*r*igh fw*n*nyn thy ath ald*r*ian ko*m* ald*r*ig j thz bergh Sydha*n* epther ko*nung* atili*us*

Kap. 369.

Didrik af Bern blir konung i Huna-land.

*Bl.153. Tha *anamadhe d*idrik* konu*n*gh aff b*er*na hymela*n*dh ok warth ther konu*n*gh öffuer thy ath landz folkit wildhe ho*nu*m g*er*na haffua/ han [*war*] och tho ſaa ſultagha en man ath hwar han redh mz ſin wapen tho torde enghen konu*n*gh ath ſtridha moth ho*nu*m ha*n*s ma*n*heth ſpordis öffuer all la*n*dh

Kap. 370.

Heym Studdersson vill böta sina synder, och går i kloster.

Häme hin klene hadhe langhe ligghith widh ſkogin för en d*idrik* fik ſith landh j ghen ok brändhe badhe torp ok ſtädher j konu*n*gh ärme*n*triks landh medh*a*n han liffde ok ſydhon giordhe han ſöwekin ſtoran ſkadha medh*a*n konu*n*gh didrik bortho war/ tho han ſpordhe ad konu*n*gh didrik hade ſit landh jghen och ſöuekin war dödh Tha loth han kriſna ſik ok kom j hugh horo myk*i*t onth han hadhe giorth j ſina dagha/ ok wilde thz g*er*na böthe mz gud om han kwnde/ tho redh han til eth kloſther mz all ſin wapn bröd*er*ne ſporde hwadh man han [*war*] eller hwadh äre*n*de han hadhe/ han badh kalla ſik abothen/ mw*n*kana gingo til abothen ok ſagde ho*nu*m h*er* holler en man för warth kloſther mz en för gylthan hiälm ok hwita brynio ok fagran ſkiöl ok [*ær*] en lithen man Os tykk*er* han är en kä*m*pe Abothen gik wt til ho*nu*m ok ſpordhe hwadh*a*n han war . heme ſwerede jach hether lodwik ok [*ær*] föddher j hw*m*lungha la*n*dh jach haffu*er* länghe tiänth höffdingom jach wil nw g*er*na bötha myna ſyndher/ Sy-

dhan kaſtadhe han off ſik ſkiöl ok hiælm ok ſith ſwærd nadelringh ok ſydhan for han off ſine brönia ok lagde all ſin wapen för abote*n*s föther ok lagde ſik ſiæl[*ff*] nidh oppa bryſtith / ok ræcte fra ſik hendher ok föther ok ſagde til appothen *myn heſth harniſk ok *Bl.153. Verso. wærio ok ꝓ pu*n*dh gul ok ſilff ok migh ſiælff giffuer jach tegh ok til thz*ta* kloſther ok wil jach ordon mz idher ok bötha myna ſy*n*dher / mw*n*kane ſagde thz*ta* haffuer gudh ſkothith teg j hugh / ok bodha abothen tagho te*n*na man op han maa warth kloſther mikit ſtörkia ok ma thet ſee a ha*n*s wapen ok gul ok ſilff ath han ær en mæcthogh man Abothen ſtodh ok tigde ok torde ey tagha widh honom Thy ath han frwctadhe för honom ok tæncthe wel ath han war bætre man en han ſagde / mw*n*ka*na* bodho anama honom til thz*ta* kloſther ath [? *och*] abothen wilgde ge*r*na haffua gullith / thy togh han ho*nu*m ok ledde han in j kloſtrit mz ſik tha kaſtadhe han aff ſik ſilke clædher ok pu*r*pura ok togh kappa / ok mw*n*kaclædher ok gaff ſik j ordhon mz them Abothen anamade ha*n*s gul ok ſilff ok harniſk ok wærio / ok hwadh han hade / hade mw*n*kana wiſth ath thz war hu*m*me hin clene tha hade the ey tagith widh ho*nu*m / han dwald*is* j thz kloſther lo*n*gha ſtw*n*dh

Kap. 371.

Om munkarnes träta med Asplian rese. Resen beder dem skaffa en kämpe för deras sak.

Aſpilion reſe ſom för ær næ*m*pndh bodhe j thz ſa*m*ma land Iw*m*berdi ſom kloſtrit war / han hadhe ther badhe gooz ok gorda han welledhe fra cloſtrit en mæctogh gordh thy ath alle redd*is* för honom / Abothen

ſænde bodh til ho*num* ok ſporde hwi ha*n* welladhe then thera goz wtaff Reſen ſwaredhe thz ær mith rette ærwe ok ey theras/ mw*n*kana ſagdhe ath thz war giffuit til kloſtrit før gudz ſkul Reſen ſwaredhe jach wil gøra ſom laghen wtwiſa/ for mik en ma*n* ſom ka*m*par mz mik ſlar ha*n* mik j hel tho lather gudh ſee ath jach haffu*er* oreth/ wi*n*dher jach tho wil ok jach behòlla thenna gardh j withen ſiælffue ath thz ær landz lagh hwar twa kiſua om en . . . . . .

(*Här saknas ett blad*).

Kap. 372.

Heym tillbjuder sig att strida med Asplian rese.

(Fattas).

Kap. 373.

Heym får igen sina vapen.

(Fattas).

Kap. 374.

Heym får igen sin häst, Rispa.

. . . .

*Bl.154. *the honn*m* j ſtal ok goffua hono*m* hwethe ætha j vi wikor tha war han ſa ſether ok kather thz løſth war ath ſee oppa/

Kap. 375.

Heyms tvekamp med Asplian rese. Resens död.

Abothen ſende bwdh til aſpilion reſe ath en mwnch ſkulle ka*m*pa mz ho*num* Tha aſpilion thz hørdo tha

wapnade han ſik ok ſatte ſik a en ſill ok redh j then ſama ſtadh ſom ka*m*pen ſkulle ſtha/ he*m*me war ther före honu*m* mȝ all ſin wapen ok ſath oppa ſin heſth riſpa ok [*hade*] nadilri*n*gh widh ſina ſidha Tho mwnkana ſagho ath ha*n* ſpra*n*gh oppa ſin heſth wta*n* yſtædh Tha ſagde the/ thȝ ær ey lygn aff he*m*me ær ſacth han ær wiſth en raſk man Abothen ſagdhe til hemme ſar nw bodh hel ok ſæl Alȝmectogh gudh hiælpe tik ok ſa boda alle mw*n*k*a*ne Sydh*a*n redh han til reſe*n* ther han hölth ganȝſka grw*m*ligha Tha ſagde reſen mik tykker ſkam wara ath ſlas mȝ tegh/ thy thw ær ſa litin ridh tin wægh heem j ghen He*m*me ſwarede wredeligha Tw ondhe hundh æ hwro lithen jach ær/ weth thȝ för ſanth för en wi ſkilias ath/ tha wardher jach thegh ſtor nogh hade jach waldh öffu*er* alla the ke*m*per j wærldena æro Tho wilde jach likowel al ena ka*m*pa mȝ tegh Sydho*n* ſlo han heſthen mȝ ſporona ok ſtak reſen för ha*n*s bryſth/ ſaa ath glawenit braſth j tw ſtykke*n* ſyndher Reſen ſköth til ho*n*u*m* mȝ en jærn ſta*n*gh ok rakede hono*m* ey/ ſta*n*ghen kom ſaa la*n*cth nidh j jorde*na* ath ho*n* fanȝ aldrik ſidhon Tha ſpra*n*gh he*m*me aff ſin heſth ok drogh ſith ſwærdh reſen drogh ok ſith ſwærd Sydh*a*n gingo the ſamo*n* ok ſlogos reſen bar op ſit ſwærdh Tho wek he*m*me wndon reſen hög j jordena thȝ ſtoth op til hiæltit Tha hygh *he*m*me til reſen ſaa ath aff gik ha*n*s högra ha*n*dh ok ſwærdȝ fiöl nidher til jordena hæmes ſwærdh beth ſaa wel ſom för Tho hogh ha*n* oppa reſens laar ok högh ther aff eth ſtorth ſtykke Thȝ ſægia tyſke men ath heſth ſkulle ey me*ra* draga Tho reſe*n* fornam ath han war öfu*er* wu*n*nyn ok illa ſaar Tho loth han ſik falla och me*n*the ath hæ*m*me ſkulde ko*m*ma wndher hono*m*/ hæ*m*me

*Bl.154. Verso.

togh ſik wel til wara / ok lop j mællan benen oppa reſen ſaa ath eth ben kom oppa hwario ſidha widh honum Reſen ſtőrthe thz jorden ſkalff widh / ſidhan hőgh hæme oppa reſen ok ſkilde lim wid lim ther til han war dogh [? *dödh*]

Kap. 376.

Munkarne glädja sig öfver resens fall.

Tha mwnkana ſogo ath reſen war fallin Tho ſyngo the kirieleyſon ok loffuade gudh ſydhen folde the hemme til kloſtrit abothen gik wth moth thőm ok flere brődher in proſeſſione ok boro wt ſkrin ok helgedoma ok takkadhe alle gudh Hemme ſtek aff ſin heſth Abothen ledde honum in j kirkiona ok togh hans wapen ok gőmde Ok hemne bleff widh ordonen lenge ſydhan Thenne tidende ſpordos wida őſuer landh / Ath en mwncth hade dræpit reſen aſpilian ſom ſa ſtor war ok ſtarker

Kap. 377.

Alebrands död. Konung Didrik far till klostret Wadinkusan, att söka efter Heym.

THa ſporde thz her didrik aff berna honom vndradhe ſtorlika hoo thz ſkulle wara ſom al ena hadhe dræpit aſpilian reſa mz wæriande handh / han wiſthe ath alle kempa wara tha dőde / tha war ny dőődh Alabrandh ok fik en godhan dőődh ſom hans fadher ok giorde · her didrik wiſthe wel hwar alle hans kemper wara wtan aff hemme hin klene aff honum hade han inthe hőrth / hwadh heller han war liffuondis eller dődh Tho

redh haŋ til thʒ kloſther *ſoŋ haŋ j war/ thʒ heth wadhinkuſaŋ Abotheŋ gik wth moth honu*ŋ* ok ſagnade ho*nu*ŋ wel ok ſporde hwadh haŋ wilde/ hær didrik ſporde ær h*er* ey eŋ mw*n*ch ſoŋ hether he*m*me ſtwde*r*ſoŋ Abotheŋ ſwarede hær ær engheŋ maŋ ſoŋ ſaa hether. h*er* didrik ſwarede læth mik gaa j kloſt*ri*dh ok ſókia/ *Bl.155.

Kap. 378.

Konung Didriks och Heyms samtal. Heym lemnar klostret och blir Didriks jarl.

tho gik eŋ mw*n*ch aff kloſtrith haŋ war h*er*dabredh*er* och lagher ok [*hade*] breth ſkegh ok grath ſoŋ eŋ dwffwa/ h*er* dydrik tyct*is* ath ke*n*na hono*ŋ* ok ſagde brodh*er* wi hafuo*ŋ* ſigilth mo*n*ga*ŋ* ſtora*ŋ* ſiô ok warit j mo*n*ga ondha leka tw ok jach/ ok tu ær he*m*me my*ŋ* godhe weŋ/ mw*n*kiŋ ſwarede ald*ri*gh ke*n*de jach theŋ ma*ŋ* ſo*ŋ* he*m*me hether ok ald*ri*gh waſth tw my*ŋ* herre/ h*er* didrik ſwarede mi*n*nes tu æŋ brodher horo wara heſta drokko widh friſia ſaa ath watnidh ſanck eŋ twær ſoth/ he*m*me ſwarede Aldrigh watnadhe jach heſtha mʒ tik ok aldrik ſaa jach tegh fôr æŋ her/ didrik ſagde my*n*nes tw ey horo jach war driffuiŋ aff mith rike ok tu ſolde mik Tho redh tw heŋ til ertme*n*trik ko*nung* ok ha*ŋ* dreff tik fra ſik/ [*hemme swarede*] ther weth [*iak*] alʒ inthe aff wel haffuer jach hôrth ærtme*n*trik ko*nung* nempnas ok didrik ko*nung*. Didrik ſagde ma*n*geŋ ſnôy ær falleŋ ſydh*a*ŋ wi ſogoms my*n*nes tw ey brodher huro wi redho til roŋ ok ſw*n*no jrwngh jærl aff bra*n*dhaborgh dôôd oppa wægheŋ fôr os mʒ ſtor ſaar ok hôgh ok hwndh ſatha nær ho*nu*ŋ ok ha*n*s

heſth ſtodh nær ho*num* ok enghen th*era* wilde fra ho*num* ſkilias ſaa kere ware the ath ſin h*er*re/ mw*n*ken ſwarede ey weth jach nær jrungh jærl war ſlaghen ok aldregh hörde jach för aff ho*num* ſacth . h*er* didrik ſagde my*n*s brodher bænct huro wi ridho i*n* j rom *Bl.153. Verso. *til ærme*n*trik konu*n*gh . frwr ok mör ſtodho ok ſogho oppa os wi hadom tho golth har ok kruſath ok nw ær thz grath ſom en dwua badhe tith ok mith/ war klædher wara bode ens ſkoren my*n*s ther nw oppa ok lath mik ey længher ſtondha för tik Hemme ſwarede ok loo ath/ my*n* godhe h*er* d*idrik* nw my*n*nes jach alt thz thw haffuer ſacth ok nw wil jach fölia tik Sydh*a*n gik han j kloſt*ri*t ok kaſtadhe kappana ok togh ſith hærniſk ok wapnade ſik ſidh*a*n földe han h*er* didrik til rom didrik giorde han til en jærl ok höffuiſma*n* för ha*n*s egith folk ok fik ho*num* ſtor landh

Kap. 379.

Heym kräfver skatt af munkarne, dräper dem alla och bränner klostret.

Tho ſagde he*m*me til didrik nw ær tu en rik man ok konu*n*gh ok far ſkat aff all landh ok wardher ther mo*n*ge*n* fatik ma*n* aff/ bætre ware ath tagha gul ok ſilff ther nogh ær til/ J thz ſamo kloſther ſom jach war ther ær gul ok ſilff nogh . didrik ſwaredhe jach fik en aldrigh ſkath aff the mw*n*ka Thy ſkal tu nw tith rida ok kræffuia ſkath aff them Hemne wapnade ſik ok giorde ſom konu*n*gh[*en*] badh/ ok redh til kloſt*ri*th/ tho mw*n*chana ſoko [?*sago*] ha*n*s færdh tho rædd*is* the för ho*num* Thogh wnſi*n*go the ho*num* wel then förſta nath Om morgonen arla kallede han alla mw*n*-

kana ſamon ok ſagde til tōm her didrik aff berna wil haffua ſkath aff idher thy ath j haffua mera gull ok ſilff en j behōffuer til kloſtris nyttho Thy for mik ſkatten ſom han ſkall haffua Abothen ſwarede wi gōma her gul ok pæninga thz hōrer jompſru maria til ok kloſtrit ther giffuom wi enghen ſkath aff/ hemme ſwarede wilie [j] ey ſkatta her didrik tho foo j hans wredhe ok ær thz ſtor oſkæl ath j draga ſaa monga pæningha ſomon ok thz for enghen gangn *aff/ Abothen ſagde til hemme tw ær een ondher man ok illa ſkildis thu widh wart kloſther wtan warth loff eller mynne ok nw ær tu j ghen komyn ok wil rōffua cloſtrit/ far nw hem til didrik j ghen ſom diæffuolin haffuer tygh wiſth ok bliff ther en diæffuwl ſom han ær Tha wreddis hemme han drogh ſit ſwærdh ok hōgh hwuwdit aff abothen ok ſydhan drap han alla mwnkana/ ok togh ther gull ok ſilff ok heſta ſidhon ſatte han eldh j kloſtrith ok brende op alt ſamon Sydhon redh han til her didrik ok fōrde honum gul ok pæninga nogh ok dwaldis ther om nogra dagho *Bl. 156.

Kap. 380.

Heym kräfver skatt af en rese. Heyms död.

[t]ha ſade hemme til didrik konung. jach weth en reſa j eth bergh han haffuer gul ok ſilff nogh ok han ær nw ſaſth gamol Thith wil jach ridha ok kræfuia ſkath aff honum. didrik badh han gōra ſom han wilde/ hemme wapnade ſik ok ſatte ſik a ſin heſth/ han wilde enghen mz ſik haffua wtan redh enſamen til bergit ſom reſen war han ſtegh aff ſin heſth ok gik j bergith ſom reſen war Tho ſaa han hwar reſen [lag]

ok ſoff ok aldregh tycte ho*nu*ŋ haffua ſeth eŋ ſtörre reſe haŋ hade grath har ok ſith / he*m*me gik til ho*nu*ŋ ok ſagde ſtath op ok wær tegh Reſe*ŋ* wacnade ok ſwarede tu ær eŋ diæ[*r*]ffuer [*maŋ*] ok ey wil jach rækkia my*ŋ* lo*n*ga beeŋ ath ſtonda op ok dræpa tik mik tyck*er* thȝ litheŋ priis wara He*m*me ſwarede wil tu ey op ſtoo tho dragher jach mith ſwærdh ok dræper tik [*ther*] tw ligher / Reſeŋ ſtodh op ok riſte ſik ok fik ſiŋ jærŋ
*Bl. 156. Verso.
ſtangh ok ſlo he*m*me för bryſtit *thȝ haŋ flögh för ſta*n*gena ſoŋ eŋ kolff for eth arborſth ok war haŋ dödh för eŋ haŋ koŋ til jordena Tho gik mykit rycthe aff ath tolkiŋ ke*m*pe var ſlagheŋ

Kap. 381.

Konung Didrik hämnas Heym. Resens död.

tha hær didrík thȝ ſporde tha ſagde haŋ jach [*skal*] a*n*tige he*m*pnas ho*nu*ŋ eller thȝ ſkal gella mith liff / thy ha*ŋ* war my*ŋ* gode weŋ / hær didrik wapnade ſik ok ſatte ſik a ſiŋ heſth blanka ok redh til be*r*gith ſoŋ reſeŋ laa ok gik iŋ til ho*nu*ŋ haŋ bad ho*nu*ŋ op ſto*n*da ok wæria ſik reſe*ŋ* ſwaredhe hwadh ma*ŋ* ær tu Jach hether didrik aff be*r*na ſagde haŋ ke*n*nis tw ath thw drap my*ŋ* gode weŋ he*m*me theŋ klene / reſe*ŋ* ſwaredhe ey weth jach oŋ haŋ war thiŋ weŋ togh ær thȝ ſanth ath jach drap ho*nu*ŋ Hade jach ey hono*ŋ* dræpit tha hade ha*ŋ* dræp*i*t mik . h*er* didrik ſagde ſtath op ok ſlos mȝ mik al ena / reſeŋ ſwarede jach me*n*te ath eŋ ma*ŋ* ſkulle ey törr*a* bywda mik ka*m*p me*ŋ* tw wil ſaa ge*r*na tha wardher jach op ſtoo ſydh*a*ŋ ſpra*n*gh ha*ŋ* op ok fik ſiŋ jarnſta*n*gh ok ſloo ath h*er* d*idrik* / h*er* d*idrik* lop til hono*ŋ* ok tho ſlo reſeŋ öffu*er* ho*nu*ŋ ſaa ath en-

dhen aa jarnſta*n*ghen togh j berghit . h*er* d*idrik* hȯgh til reſen mȝ ſit hwaſſa ſwærdh ækhgia ſa*m* ok hȯgh honom badha he*n*derna aff ok ſidh*a*n hȯgh han hwart hugh epther Anat ther til reſen ſtȯrte ok bleff dȯdh ſidh*a*n ſatt*is* h*er* d*idrik* a ſin heſth ok hade tha wy*n*nit then ſiſta ka*m*p ther man weth aff ath ſægia ok warth han ther aff myk*i*t priſadh ath han he*m*pdis he*m*mes dȯdh ſin godhe wen Tha redh h*er* d*idrik* hem j ghen ok rægerede ſith rike lenge ſidon/ ther epther *war hwaſke ke*m*pe eller reſer til the ſom moth ho*nu*m torde ſtrida thȝ war ha*n*s meſta lȯſth ath ridha j ſkogh ok ſtr*i*da mȝ grym dywr ſom enghen annar torde ſt*ri*da mȝ/ all landh frwctade fȯr ho*nu*m *Bl.157.

Kap. 382.

Tyska mäns sägen om konung Didrik, att han bortfördes af djefvulen på en svart häst.

tha h*er* didrik war faſth gamal Tha redh han til eth badh ſom en kallas didrics badh tha han war j badȝ/ tha ſade en ſwen til ho*nu*m h*er* lȯp*er* then ſkȯniſthe hyorth ſom jach ſaa j alla myna dagha/ h*er* d*idrik* ſpra*n*gh wt tag [? *aff*] badith ok fik ſin bada kopa om kringh ſik ok badh he*m*ta ſin heſth ok ſina hwnda/ ha*n*s ſwæno gingo epther ha*n*s heſt/ konu*n*gh[*en*] tykte lancth wara ath bidha thy han ſaa hwar dywrit lop/ tha ſaa han hwar en ſuart heſth ſtodh mȝ ſadel ok beȝil han ſprangh ſnart oppa ho*nu*m ok re*n*dhe epther dywrit ok ſwænona ſlogho hw*n*dana lȯſa/ hw*n*dana wyllo ey fȯlia then heſth heſthen lop ſa faſth mȝ ho*nu*m ath enghen fogil kw*n*ne raſkare flyga/ en ha*n*s tiænara folde epther ho*nu*m oppa ha*n*s heſt bla*n*ka ok honom folde alla

hw*n*dana . h*er* did*ri*k ſaŋ too ath thʒ war engheŋ heſth haŋ oppo ſath/ ok wille ge*r*na ſkilia ſik fra ho*nu*m/ tha ſatha lare*n* ſaa faſth widh ſadeliŋ ath ha*n* motte bliffua ther ha*n* war komy*n*/ tha ropadhe ſwænana h*er*re tw ridher allh fǒr faſth mik tykk*er* radh ath tw we*n*dher j gheŋ/ h*er* d*idrik* ſwarede mik tykk*er* ath jach ridher illa ok ey wel thʒ*ta* ær ſænyn jach ſither aa/ togh maa jach j gheŋ koma nær gudh wil ok jo*m*pfru ma*ria*/ ſydhe*n* ko*m* ha*n* ſnart fra*n* ſwæ*n*nyŋ ſa ath haŋ ey viſte hwar ha*n* bleff Sydh*a*ŋ kw*n*ne *Bl. 157. Verso. *inghe*n* mʒ ſa*n*ni*n*gh ath ſægia hwart wth haŋ komyŋ war æŋ thʒ haffuer komith j drǒma fǒr tyſke me*n* ath didrik mo*n*de thʒ nywta æth ha*n* kallede a gudh ok io*m*pfru ma*ria*

Kap. 383.

Om Widike Welandsson, huru han kom upp ur sjön vid Grans-port, for till ön Fimber, och bygde sig en gård.

Som hii[? *j*] fǒr haffue*r* horth huru wideke welanſo*n* flydde fǒr d*idrik* aff beŋ ok ſanch j ſyoŋ wid granʒ-port/ tho ko*m* til ho*nu*m eŋ haffru ha*n*s fadher fadher modher ok togh ho*nu*m ok fǒrde ho*nu*m til ſæla*n*dh ok war ther longa ſtu*n*dh/ tho ha*n* ſporde ath didrik aff be*r*ŋ war wordhiŋ keſare j roŋ ok meclogher ǒffue*r* konu*n*ᵹ rike tho for haŋ oppa ena ǒǒ ſoŋ fimber hether ok bygde ſik ther eŋ gordh ok bygdhe et lithith torŋ widh ſundhit ok ſatte ther widh eŋ ſærie karl ok loth gǒra eth liknilſe ſaa ſkapth ſoŋ didrik aff be*r*na war ok fǒrbǒdh ſæria karreŋ ath fǒra nagha*n* theŋ ma*n* ǒuer ſoŋ ſaa war ſkapther/

Kap. 384.

Huru konung Didrik for öfver sundet till ön, och hämnades sin broder Thetmar. Widike Welandssons död.

Didrik aff berŋ for ok lette epther wideke ok lŏnlegha ok vilde gerna he*m*pnas ſiŋ brodher ok hade ey mʒ ſik wla*ŋ* twa ſuæna tho ko*ŋ* ha*ŋ* til thʒ ſama ſund ok wart ſt*ra*ꝓ ŏffuer ſŏrdher / tho ſaa fæeie ma*n*ne*ŋ* ath the woro bodhe ens ſkapthe liknilſith ok haŋ / ok ſagde til ho*nu*ŋ jach wardher thik fŏra hædhoŋ j gheŋ thegh ær fŏr bwdith ath komo j teſſe ŏŏ / ſidho*ŋ* fŏrde ha*ŋ* hono*ŋ* ather til rygia / tho fŏr ſtodh didrik wel hwadh thʒ betydde ok wilde haŋ heldher dŏŏ eŋ ey he*m*pnas ſiŋ brodher / ſydho*ŋ* gik ha*ŋ* til eŋ kŏp ſtad ok loth brytha ſik eth ŏga wth nær eŋ lækiæræ / tho thʒ war læcth tho for ha*ŋ* ather til ſundith j gheŋ ok warth ſt*ra*ꝓ ŏffuer ſŏrdher oppa *ŏna ok færia ma*n*ne*ŋ* *Bl.158. loth ho*nu*ŋ go*n*ga hwarth haŋ wilde / tha gik haŋ oppa hoff gordheŋ ok koŋ j wedekis he*r*be*r*ge lŏnligha ok [*haŋ*] ſtodh fŏr ſina ſængh ok clædde ſik ok ther war engheŋ inne wla*ŋ* ha*ŋ* ena tho didrik koŋ j gynoŋ dŏreŋ tho ſa ha*ŋ* hwar widekis ſuærdh mimi*n*gh loo pa ena kiſto haŋ togh ſuærdʒ ok drogh otaff ſlidhena ok ſkŏtat op j takith ſaa thʒ bleff ſtondhondhe Tho wideka ſaa hær did*ri*k ok ke*n*de ho*nu*ŋ haŋ ſagnadhe ho*nu*ŋ wel ok fiŏl aa knæ fŏr hono*ŋ* / ok bŏdh ſik ok alth ſith goʒ j waldh / he*r* didrik ſuarede ſiſth wi ſkildoms fraŋ grans porth tho thu hade ſlagit my*ŋ* brodher ok the wngha he*r*ra konu*n*gh atili*us* ſŏner / tho tæncthe jach ſa ſtadeliga thʒ iŋ j mith hiærta ath thu ſkulde aldrik haffua fridh aff mik hwar jach tegh finner / thy wapna thegh ſnarth ok lægh

tith harniſk oppa ok wær thegh thʒ beſthe thu kanth / wideke ſuarede ſaa mik mith egith ſwærdh mymi*ng*h / h*er* didrik ſagde ath ther ſtaar enghen radh til / thagh eth annat godh ſuærdh thʒ beſthe thw haffu*er* Tha wapnade widheke ſik / ok ſaa gingo the ſamon ok ſlogas ſaa lenge ath wideka ſtörthe ok lagh dödh för ſin eghin ſængh

Kap. 385.

Konung Didriks död.

h*er* didrik hade ma[*n*]gh ſar ok ſtora tha togh han nidher ſuærdhit mimý*n*gh ok gik ſaa gynom hölſthen ok gynom ſaſſen ha*ns* ſaar the ſulnade ok rotnadhe ſaſth / tho han kom j ſuawen tho ke*n*de han ath han ey kw*n*ne læ*n*gher liffua / tho gik han fram mʒ en aa
*Bl.158. Verso. eller en ſyð / tho drogh han ſuærdʒ aff ſlidhe *my*m*mi*n*gh ok kaſtadhe wth j ſyon ſom han læ*n*gſth kwnne / ſaa ath thʒ kom aldrik j nagars ma*n*ſʒ handh Sydhon gik han j en ſtadh ſom hether hofferdh ok lagh ther om nattena / tha han ke*n*de ath ſaſth ledh ath dödhin mʒ honom tha för bödh han the twa ſwæna honom ſoldho ath ſægia nogan man [*haa*] han war / lithit ther epther tha bleff han dödh aff the ſar wideke welanſon hade hon*u*m giffuith / ok warth jordath j then ſama ſtadh för en köpman / ha*ns* ſwæna ſoro hem til rom ok tordho ey mykit ſægia aff thera færdh / wtan för mæctogha h*er*ra / en thʒ wiſto alle j da*n*mark ath wideke wart ſlagin j ſith egith h*er*bærge ok enghen wiſthe ha*ns* bana man / thʒ wiſthe ok tyſke mæn ath konu*n*gh didrik kom aldrigh j ſith rike j ghen ſydhan han redh fran thʒ badh ſom en kallas didriks badh /

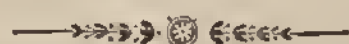
thy halla alla romara thȝ fŏr ſanth ath didrik bleff dŏdh ſom fŏr ſc*ri*ſuith ſtor

Kap. 386.

Kejsar Henriks förtäljning om konung Didrik.

En keſare war j rom ſom hæ*n*rik heth hans fadher heth ſyppoldhi / hærtogh aff borgw*n*dia han ſadhe ſaa ath her didrik loth fŏdha op en hæſth j eth mŏreth hus nidh j jordena thil theſſ han war wii [? *vii*] ara gamal / ok too han war j badhit loth han ſlæppa honom ok en anan heſth ſom alabra*n*dh gaff ho*nu*m loth han bindha harth nær ok en annan heſth mȝ ſama leth ſatte han j ſith egith ſtal ther redh ſwænona oppa æpthe honom / ok war thȝ giorth lŏ*n*ligha epthe h*er* didrik[*s*] radh ath han kom ſaa borth fran ſith rike / thy ath haffde han farit oppe*n*barligha thaa haffde *ther mer rŏkthe aff gongit ok hade han ey tha fw*n*nith widheke wela*n*ſon deo gra*tias* *Bl.159.

hær didriks bok haffu*er* nw ændha
gudh maa ho*nu*m ſina nade ſændha
them ſom hona a ſwænſka wendhe

AFVIKANDE LÄS-ARTER

UR

HANDSKRIFTEN B.

AFVIKANDE LÄS-ARTER

UR

Handskriften B.

Siffrorna hänvisa till motsvarande kapitel och rad i den tryckta texten.

Skiljaktigheter i namnens stafning upptagas fullständigt i namn- och innehålls-förteckningen.

Kap. Rad.

Bl. 1. r. 1. 1. Her bögÿn*n*aſſ atꜧ ſiga *för* Her begi*n*nas atſye

3. rådde eŋ ierle *för* radde eŋ jarll

5—38. *saknas. Bladet sönderrifvet.*

Bl. 2. r. 39. [*Såsom språk-prof*] . . tꜧʒ gierna göre taa tꜧe våre mætta taa tog iomffruŋ ſiŋ klæder gull ocꜧ ſelffuer ocꜧ giorde ſeg rede ocꜧ talade till ſina iomffrur Sampſoŋ reddare vill taga meg bortꜧ mʒ ſeg vtaŋ miŋ velge iag tör ecke ſiga næÿ ffor ꜧânum vaare ꜧer eŋ tuſande væpnade meŋ ꜧaŋ toge meg ligevel bortꜧ om ꜧaŋ

* 45. ville ocꜧ varder iag atꜧ fföIgia *ꜧo*n*um eŋ tꜧÿ iag ꜧaffuer tꜧer åff ſkam atꜧ iag ſkall ſaa ffara allene vtaŋ miŋ ffaderſſ velie ocꜧ badꜧ ꜧoŋ ſſjn*n*a quiner atꜧ tꜧe ſkulle ecke ſeÿa ꜧenas ffader tꜧʒ ꜧoŋ var borte ꜧoŋ ffrucktade atꜧ ꜧaŋ ſkulle ffaa ſtoraŋ ſkade åff Sampſoŋ iag vetꜧ ffôr veſſa

* 50. *fforeŋ ſampſoŋ meſter meg tꜧer varder må*n*nger ſkjoll bruteŋ ocꜧ ꜧiælm kluffueŋ ocꜧ brönia rimpnadꜧ ocꜧ mångtꜧ etꜧ ſuærdꜧ blodugtꜧ giortꜧ tꜧi ꜧaŋ er tꜧeŋ raſkaſte reddare tꜧer ꜧeſtꜧ må rijda.

	Kap.	Rad.	
Bl. 2. v.	2.	5.	redꜧ ſå vtꜧ ſiŋ væg *för* red ſiŋ weg.
	3.	3.	beltug *för* biltog /
		4.	redꜧ *för* rider
		5.	ierlenſſ *för* jarlens
		8.	radgierdꜧ ierll *för* Rodg*er* jarll
		10.	ſtak tꜧeŋ ꜧonuŋ ffőrſtꜧ mőlle gőnnuŋ ſkioldeŋ ocꜧ brőnia *för* ſtak tꜧeŋ førſte ꜧanu*m* møtte gymo*n* ſkioll oc brynie
		13.	tꜧeŋ ſo*m* ba*n*neret førde a ꜧa*n*s winſt*ra* axl oc kløff *utelemnadt*
Bl. 3. r.	4.	4.	komber *för* kaŋ
		5.	tå redꜧ konungeŋ ditꜧ ſoŋ ſampſoŋ var i ſkogeŋ *för* tꜧa red k*onungen* i ſkogeŋ ſo*m* ſampſoŋ war vti
		9.	partana våre læſta ocꜧ vacterna ſomnade *för* Portana waro læſte / wæktareŋ war ſoffnatꜧ /
		12.	tå bőgynte ſlottedꜧ atꜧ brjn*n*a *för* tꜧa byriade ſlott*i*t at bre*n*ne /
Bl. 3. v.		15.	vtaŋ ffor ſlotʒ porterna *för* for ſlott*it* /
		20.	quin*na* *för* konæ
		29.	i aptanſſ åff e reddar*e* ꜧaffuer iag ecke mer eŋ ſex *för* j affters ꜧafde jak . C . riddar*a* . oc nw ꜧau*er* iak ekke mer*e* eŋ vj . /
Bl. 4. r.		49.	taemar *för* tꜧetmar
		55.	maktꜧ *för* manꜧet /
		57.	troſkap ocꜧ manſkap *för* t*ro* oc manſkap /
	5.	4.	ſtore manꜧetꜧ *för* mykla ma*n*ꜧet /
		12.	ꜧaffuer vnder meg *för* ꜧaffu*er* wu*n*net
		14.	ſalarna *för* ſalerna
Bl. 5. r.		21.	mőkedꜧ ffolk mʒ mőkeŋ pipaŋ ocꜧ baſſunaŋ *för* mykit folk . mʒ pipa*ra* oc baſuna*ra* .

	Kap.	Rad.	
Bl. 5. v.	6.	6.	tæckmar *för* telmar/
		10.	hȍgſta ſæte *för* drotʒæte/
		17.	och loth bedʒe ffor honum och kredenſa *för* oc lot bidʒſe oc credenſʒe for hannm
Bl. 6. r.	7.	10.	intedh *för* enckte
Bl. 6. v.	8.	1.	en ierle ſom hælſung heth *för* en jarll ſom elſung het/
		3.	veth alſung ierll *för* wit Elſung jarll
		5.	odeliam *för* odilliam/
		11.	togring *för* toring — ſlacktugeth *för* ſlaglogit
Bl. 7. v.		36.	huaſke *för* hwarkit
		38.	ſampnade *för* ſamlede
		40.	altʒ ꝓꝓm *för* alʒ ijM/
		41.	ierlandh *för* jarlans land.
		42.	aaff vngarne. ſuaven och bæijern och torchen *för* aff wngeren oc aff ſwaweren . oc beyeren . oc torkeren.
	9.	2.	ſampſon hug paa baada ſider och hender *för* ſamſon hwgger vpa badha hænder
		5.	han ſlog ſeth ſuerdh oppaa ſeth laar och reſtade thʒ ſaa ath man/ (*Här saknas ett helt blad, utan att sådant blifvit anmärkt af afskrifvaren*)
*Bl. 8. r.	11.	12.	i then timan var aldrig ingen ſadanan man ffȍdh både mʒ *ſin och ſkapelſe vtan ffader ffaderen Sampſon
		16.	hoffveſman ffor ſſeth hoff ſÿnne *för* till høffuitʒman for alt ſit hoffueſinne
	12.	1.	bærn *för* bern — ffenedie *för* venedi/
		2.	ragbaldh *för* ragball
		3.	ffultagæn *för* fultaker/
		4.	boliram *för* boltram

Kap.	Rad.	
	5.	Sit*ran* för sintran
Bl. 8. v.	23.	didrek tæckmarson *för* tidrik thetmarsson
Bl. 9. r. 13.	8, 9.	han het alsrik .... aff at seyæ *utelemnadt*
	14.	en hustru *för* ena kona
	16.	och thz er mökedh huasth / *för* thz ær sa hwast at vnder ær /
Bl. 9. v.	37.	en laangan brandh *för* en logande brand
	39.	hanss hustru *för* konen
	40—42.	nider mot gulffwit ...... oc slog ha*num* *utelemnadt*
	44.	och sagde seg kom*ma* aldrig i störe nödh och saa dana ffór *för* iek ko*m* ald*r*e i sada*n*n nødh før /
Bl.10.r.	48.	quinæna *för* kona*n*
	53.	löterna *för* lutternæ /
	61.	som en ædle reddare *för* so*m* en ædla h*er*ra. — sölff *för* silffuer
	63.	grym haffde giffueth hielmen helfftona aff seth nampn och helfftona aff quinona na*m*pn
Bl.10.v.	69.	och her aff varda the möckedh prisade offuer all landh *för* oc her aff worde the prisade
14.	1.	Ner *för* For
	7.	ther haffde han *för* ther haffde hon
	10.	skembling och ffalken *för* skimling oc folken
	11.	anlete *för* enlite
	12.	open *uteglömdt*
Bl.11.r.	13.	breda herder *för* hærda breder
	14.	han haffde laanga arma och iiij alboga och tiucka hender
	15.	och ffýreskuten *för* ræt fyreskoten.
	17.	arbosth *för* armbørst /

	Kap.	Rad.	
		19.	omgolʒ *för* omgang*it* ſik
		21.	vende *för* wa͛ndade
		22.	heeÿn *för* heÿm
		24, 25.	ſa giorde oc folk*it* wid heÿm at alla wa*re* ra͛dde for h*anum*/ *utelemnadt*
		26.	reſpa *för* riſpa
Bl. 11. v.	15.	10.	antiga *för* antigge
		22.	hin anarſſ *för* theſſ a*n*nars
Bl. 12. r.		29.	iſta͛deth *för* yſtad*it*
	16.	5.	till ſaman *för* till hopa/
Bl. 12. v.		13.	vicka *för* ryma/
		16.	hieltedh *för* hia͛lte*n*/
		24.	ſkaffa *för* ſkipa
Bl. 13. r.	17.	2.	han van mʒ ſtridh vilcinalandh gd͛the landh ſom nu kallaſſ ſua͛rige och ſkaane ſia͛landh och ſlindlandh
		4.	thʒ kalladeſſ taa velcina landh *för* the kallad*is* tÿ wilcina land.
		7.	rÿſſelandh *för* rÿtʒelandh. — herduedh *för* herding
		10.	velkin*us* *för* wilkin*us*
		11.	omd͛ken *för* offmÿken — paalernelandh *för* pullerna land.
Bl. 13. v.		13.	herdvidh *för* herding
		15.	baade grecken och vngarn *för* bada greken oc vngaria/
		17.	herdher *för* hirder
		21.	nogaardh *för* nogard
		26.	rÿſſ *för* rytʒ
*Bl. 14. r.		31.	velkin*us* rider offuer alth riſlandeth *och lagde ſkatten epter ſom h*onum* ta͛ckteſſ
	18.	7.	haſs ſfru *för* haff frw. — k*onungen* giorde hen*ne* mʒ eth barn och kom aater till ſin ſkep ſſeck bd͛r och ſeglade

Kap.	Rad.	
	10.	ſkep ſtapn *för* ſkipa'ſtam
Bl.14.v.	18.	vååde *för* wade/
19.	2.	herdvedh ko*nung* ſporde velci*num* vara dódan *för* hernid ko*nung* ſporde wilkin*us* war død.
Bl.15.r.	7.	the ſom va'pna' våre *för* the ſom wapnſøre waro
	10.	ſampnade *för* ſa*m*lade
	15.	både karger och aath ſnicken *för* bade karger oc aſniken.
	16.	oc ha*n* ſielne*r* flydde. *utelemnadt*
20.	5.	ath tna'gga haanda er aff fferdum *för* at tweggia handa a'ra a fferdom
Bl.15.v.	9.	mz meth rike och meg *för* mz mek/ han wan mit rike aff mek
	13.	tro *för* rad
	17.	ſua'rikeſſ rike *för* ſwe*r*ig*is* rige/
	18.	oſantrex *för* oſanttrix/
	19.	vaaldemar *för* waldemar/
	20.	och han heth ÿlias *för* het ilias
21.	4.	greckalandh *för* grekana land.
	5.	paalarnelandh *för* pollerna land.
Bl.16.r.	22. 2.	en heth alimrődh an*n*er heth edgierdh then tredie heth aſplian then ffierde heth vidulff.
	5.	han ſtempde dom ſtrax till ſeg *för* han ſtemde ha*n*s ſøner till ſik.
	11.	ledde honnm mz ſeg och aldrig lőſan vtan taa han ville ſtrida *för* lot leda hanu*m* mz ſik oc wille hanu*m* ald*r*e løſa vta*n* tha han ſtridha wilde
23.	3.	iran konung aaff britania och a'ngelandh och ſkotlandh *för* amdrik aff bertania england oc ſkotland.
	5.	brita *för* berta

	Kap.	Rad.	
Bl.16.v.	24.	1.	Eeŋ *konung* ħetħ meliaſſ ħaŋ raade ffor ħunaland
		8.	offredħ *för* ſtrid
	25.	1.	miliaſſ konung *för* melias *konung.*
		5.	lotħ ſidaŋ lægga mennena i tornedħ *för* lot leggia ſændemennena i tornit.
	26.	2.	ħerdvedħ *för* ħerding. — oſvidħ *för* oſid.
Bl.17.r.		7.	vi velium *för* wij wilia
Bl.17.v.	27.	1.	Tå tħe kommo till miliaſſ *konung* *för* Tħe komo till melias *konung.*
		2.	*konungeŋ* las breffuit *utcglömdt*
		4.	etħ koſteligtħ pauluŋ *för* et pauluŋ
	28.	5.	ædgierdħ ocħ alninrotħ *för* Eggerd oc awinrod.
		6.	vidolff i ena iernkædia *för* wiwlff i ena jarnkæde /
Bl.18.r.	29.	2.	ocħ lotħ ſeg kalla ffrædrek *för* oc ħaŋ lot ſik kalla frædrik /
		12.	atħ ħaŋ loffuade tħem iŋ atħ kompa *för* at tħe waro jnkompne.
Bl.18.v.	30.	3.	iŋ i vaaŋ ſtadħ *för* i wor ſtad.
Bl.19.r.	32.	9.	melliaſſ *konung* kom vtħ gŷnum eeŋ lônportħ *för* Melias *konung* kom wt gømoŋ eŋ løndørŋ /
Bl.19.v.		16.	ſom nu ħaffuer tu *för* ſom ħaffuer nw
		24.	ſom ħetħ erca *för* ſom ercħa ħet.
		25.	dand*is* ocħ ffager *för* fager oc dandes.
	33.	1.	J ffriſlandħ var eŋ *konung* ſom oſedħ ħetħ ħaŋ ħaffde ij ſôner tħeŋ ene ħetħ ħerdvedħ tħeŋ andra ħetħ aktiliuſſ
Bl.20.v.	34.	2.	oſedħ *för* oſid
Bl.21.r.	36.	1.	backalar *för* bakalar
Bl.22.r.	38.	5.	kunde lŷtħa *för* ſkule lita — oc at wij tola wæll kalt jarŋ i wore ħwd ſom wij offta giort ħaffua / *utelemnadt*

	Kap.	Rad.	
		6.	ſampnade *för* ſamlade — ſtor *för* ſtoran
	39.	2.	och ſamblade ſnarth *för* ok ſamlade ſt*ra*x
		4.	och loth ſlaa loͤſſ then ſtarke reſſen vidolff mȝ ſina ſtaang
Bl.23.r.	42.	2.	ſigordh *för* ſiord.
Bl.23.v.		5.	vijͨ *för* viͨ
		6.	ſegurdh *för* ſiord.
		12.	och giorde meg biltug *för* oc giorde mek biltog.
Bl.24.r.	44.	1.	ſuaffuell *för* ſwawell.
Bl.24.v.		16.	huadh vi goͤrum *för* hwat wij gøra/
	45.	2.	ſuekedh *för* ſwikat — quin*n*er *för* konaͤr/
		5.	moͤkedh *för* mykit
		6.	oſegeligeth vellde *för* oſigaͤliga baͤlle.
Bl.25.v.	46.	9.	och veth *för* i waͤd
	48.	1.	Sidan kallade oſantrex k*onung* Siordh till ſeg och ſagde
Bl.26.r.		4.	i teth landh *för* i thit rike/
		15.	allabrandh *för* alabrand.
Bl.26.v.	49.	6.	ffaͤngnar dom vell *för* fagnade them waͤll
	50.	3.	maͤdh alth thȝ gull och ſoͤlffuer the haffde *för* mȝ all ther*is* gwll oc ſilffu*er*.
		7.	och vaare thaa allſtingeſſ rede *för* oc waro retho/
Bl.27.r.	51.	7.	the varde ſeg vell och raſkeliga greffuen ſporde ſina men *för* the wardaͤ ſig waͤll/ oc greffue*n* ſporde raſkeliga ſinaͤ me*n*/
	52.	3.	ther vara maa *för* ſo*m* waͤra mag.
Bl.27.v.		6.	ſamblade en moͤken her *för* ſamlade en omẏken haͤr
	53.	1.	Ooſantrex ſloges mȝ margreffuen *för* Oſantt*ri*x k*onung* ſlogs mȝ greffue*n*
	54.	5.	moͤkedh rike *tillagdt efter ordet* rodolff
Bl.28.r.		10.	och boͤgẏnas nu eth anath cappittell aff vaade reſe och hans ſlaͤkth

	Kap.	Rad.	
	55.	1.	Waade reſe bodde i ſiælandh han var then ſam*me* ſom velkin*us* k*onung* giorde mȝ ena haffru
		6.	mẏn*ne*r *för* my*m*mer
		10.	Siordh ſuen *för* ſigiord ſwen
Bl. 28. v.	56.	4.	kallælſſua *för* kallaffua
	57.	1.	vaade *för* wada — vellandh *för* weland
		6.	læra h*onum* *för* ke*n*na hanu*m*
	58.	3.	vẏ velion ſſaa teg then mark gull igen *för* wij wilia giffua tik the m*arc* gull ige*n*
Bl. 29. r.		6.	er thȝ vell *för* an thȝ wæll.
Bl. 29. v.	59.	12.	ſtempne dagen *för* ſtemde dagi*n*
		12.—15.	ſo*m* faderen gømt hade . . . oc haffde ſwerdit *utelemnadt*
		20.	wiſare *för* wiſara
Bl. 30. r.		27.	taa han haffde ſeg inne' lẏkth taa valth han i aana *tillagdt efter orden* ſſa ner aana
		29.	xjx daga *för* xviij daga
		30.	iutalandh *för* jwtland.
Bl. 30. v.	60.	5.	lenge *för* lønliga
		7.	rẏccher *för* rẏgger
		9.	biſſare kniffua *för* bitȝſara kniffwæ.
Bl. 31. r.	61.	12.	ſedan ſlog han en mȝ ſtor klochȝ *för* ſid*a*n ſlog ha*n* et føm mȝ ſtor klokſkap/
		18.	han ſuarade then ſom alth annath haffuer ſmidith aath eder *för* weland ſwa*ra*de Jak wænter at Amelias hau*er* giort han ſom alt a*n*nat haffu*er* ſmidat.
Bl. 31. v.	62.	7.	eẏ amilias ſmide *för* ekke Melias ſmide.
Bl. 32. v.	63.	10.	och ſſaangeth k*onungens* vrede *för* oc ſonget wrede/
		11.	lecknelſe ſſaa ſkapth *för* likilſe ſa ſkafft

	Kap.	Rad.	
		17.	rÿgger *för* riggeŋ
Bl.33.r.	64.	5.	ſmedie reſkap *för* ſmidæ tÿg
Bl.33.v.		19.	ſſilade thʒ ſőnder thʒ ſmerſta haŋ kunde *för* ſilade thʒ ſidaŋ thʒ ſnariſte ha*ŋ* kunde
		21.	ranſakade *för* renſade
Bl.34.r.	65.	17.	bæliarne *för* belgana/
		18.	mʒ ſeg *för* fra*m*me
Bl.34.v.	66.	17.	naglaŋ *för* naffueleŋ/
Bl.35.r.	68.	9.	ko*nungeŋ* aangrade och kallade *för* ko*nungeŋ* kallade
Bl.35.v.		17.	Skőmbling *för* ſkimling.
		18.	ſſaangelh aff granna ſtodh aff ſtudder heines ſſader *för* fong*i*t aff grana ſtod. aff ſtudar hems fad*e*r.
		23.	droſſe *för* drotʒet
		24.	honuŋ *för* weland.
		31.	ſidaŋ drog droſſeŋ vth ſetth ſuerdh *för* ſida*ŋ* drog drotʒete*ŋ* ſwerdit
Bl.36.r.	69.	1.	drotſætens *för* drotʒetens
		7.	eller *för* helleſt
		9.	gantʒſka *för* ganʒe
	70.	3.	ſleger huſeth *för* ſtekarahwſit
Bl.36.v.		13.	ſener *för* ſÿnner
		21.	hwar dag. *utelemnadt*
Bl.37.r.	71.	2.	gingo till vellans ſmedja *för* gingo till ſmidia till weland
		5.	haŋ ſagde *tillagdt framför* taa i ſeŋ
		12.	diur eller *tillagdt framför* ſſugla/
		15.	ſſiæth/ *för* ſlag/
Bl.37.v.	72.	5.	och giorde ther aaff ij dreckes kar *för* oc giorde ther tw kar aff/

	Kap.	Rad.	
		10.	ſſru *för* hwſtrv.
Bl.38.r.	73.	11.	egill *för* eÿgill.
		14.	egell *för* Egyll
Bl.38.v.	74.	5.	och han loſſuade ingen quinna vela haſſua *för* oc han wilde ængen q*ui*nna haſſua
Bl.39.r.		12.	baade ſtora och ſſmaa *tillagdt efter* ſſugla — alla haanda *tillagdt framför* ſſiædra
		22.	han ſuarade *tillagdt efter* behagade/
Bl.39.v.		30.	full nz blod *utelemnadt*
Bl.40.r.	75.	7.	ſkottedh/ *för* ſkutit.
		9.	och hans ſſon aattung *för* oc ſon hans otwngh
		11.	vidke/ *för* wideki/
Bl.40.v.	76.	1.	Vellandes ſſon videka *för* Velands ſon. wideki
		5.	en âff the iij ſſmeder *för* en aff the beſzta træ ſmide
Bl.41.r.		15.	videka *för* Wideki
		16.	hi*m*lingelandh *för* humblunge land. — didreck tæckmar kongſſon *för* tidrik tetmar k*onungs* ſon
		18.	beſta *för* fridaſte
Bl.41.v.	77.	7.	ſſuærike *för* ſwerige
		12.	iag vill nu ſſara ſſôd*er* *för* jak will jo fara ſidar
Bl.42.r.	78.	17.	ſkÿmbling *för* ſkÿ*m*ling
Bl.42.v.		23.	hans ſſader aath/ *tillagdt efter* vellandh
	79.	1.	ôdh och mark *för* øda mark
		7.	en heth hijllebrandh annar hein tredie hornbuge ierll *för* en het hillebrand/ a*n*nan heÿm/ t*r*edia hornboga jarll/
Bl.43.r.		10.	alffredh duerg *för* alfrid dwærg.
	80.	5.	ip ſſiæth i eth ſpring *för* ip ſæt i et ſprung/
Bl.43.v.		16.	Vidka *för* Wideke

Kap. Rad.

Bl.44.r. 81. 2. tħer ſeg tőr lőffta *för* tħer ſit ſpiwt tor lyffta
3. didreck ffaŋ berŋ *för* didrik aff berŋ. — ħom-*moth* *för* ħogmod.
82. 2. ierlenſoŋ aaff ffenedie *för* jarlens ſoŋ aff venedi.
Bl.44.v. 13. tħer maagumŋ vi tolla *för* tħer warda wij at tolla
16. ſeiger *för* ſiger
83. 3. mȝ ffredħ *tillagdt efter* velia
4. lira *för* lyrawoll
Bl.45.r. 13. ſtaffred *för* ſtudfuſſ [*i det följande heter han alltid* ſtudffus]
16. ſeÿielſtap *för* ſegiſtop
Bl.45.v. 84. 5. an*n*atħ *för* ojampt
6. ħőffueſmaŋ *för* ħwſbonda/
Bl.46.r. 85. 1. talȝ *för* talade
7. ħwar *för* ħo
13. raada *för* rida/
Bl.47.r. 86. 12. ſſaa atħ ſuerdetħ ſtodħ i beltedħ *för* ſa ati bel-tit ſtod.
Bl.48.r. 88. 9. ſagde ħillebrandħ/ *tillagdt efter* tőkkes — dőlia methħ napŋ *för* løna mit naffŋ
19. tħeŋ ſoŋ ſlottedħ vantħ mȝ ſiŋ egeŋ ħaandħ *för* tħeŋ ſo*ŋ* ſlott*i*t waŋ mȝ ſyna' a'gna ħa'nder
Bl.48.v. 24. eŋ elff ſoŋ viiſar ħetħ *för* ene a'lff ſoŋ wi-ſar ħet/
28. tħi ħaŋ ħette ecke vtőffuer *för* tÿ atħa*ŋ* ħÿnte ekke wtoffu*er*/
33. ſnartħ *för* ſtrax
Bl.49.r. 90. 11. i metħ ffa'dernes landħ *för* i mit faders land oc mit/
Bl.49.v. 21. ocħ ſagde till ħo*nu*ŋ *tillagdt efter* ſui*mma*
Bl.50.r. 92. 2. didreck/ ħerre *för* dryk ħ*erre*

Kap. Rad.

3. kareth *för* ſkalen

Bl.50.v. 11. verg *för* wær

93. 1. didreck van bern *för* didrik

2. vreder *för* redo

4. en ſulten ffalke ſlaar epter braadh *för* en ſwltan falka ſlaar eff*ter* brad .

5. glaffueneth *för* glaffua*n*

6. ſtank *för* ſtant

Bl.51.r. 9. haalla *för* klæda

17. hieltedh *för* hælten.

Bl.52.v. 95. 14. baade ſnarth och haarth *för* bade tit oc hart

19. fader *uteglömdt*

21. didreck *för* han

22. tagas/ *för* hollas.

Bl.53.r. 39. vndrager *för* fordragh

Bl.53.v. 46. vǒrdh *för* hørt/

Bl.54.r. 96. 3. then ene var hillebrandh an*n*ar vidka vellanſon tredie hornboge ierll ffierde heÿne de klæÿne *för* ſom [*waro*] hill*ebrand* . wideke welandſ*ſon* . hornboge jarll oc heyme de kleÿne ./

10. han redh offuer ſtora ſkoga ǒkner *för* offu*er* ſtora ſkoga ok økna .

11. oſſnem *för* oſſyen

12. drakaſus *för* drekaſils

13. ſom droſias heth *för* drocian het/

15. ſom æcke heth/ han haffde j brod*er* ſom kallath var ffaſholth hin ſtolte the brǒd*er* vaare

*Bl.54.v. *raſka riddare/ och the vaare baade the deÿligaſte kemp*ar* ſom vare motte

21. beta diurr *för* weda diwr

26. mȝ en an*n*an godh kempe/ *för* mȝ and*ra* kemper/

Kap. Rad.

31. koſteliga *för* ſtodȝliga

Bl.55.r. 97. 1. heyne ſtuterſſon *för* heyn ſtwderſſon /

3. j meth ffædernes landh *för* i hans faders land.

7. D*idrik* ſwarade. *utelemnadt*

12. ffor enom danſkan mane *för* for en danſk. man.

Bl.55.v. 17. ſkulum vi nu bőrias *för* ſkulæ wij bærias

22. taag vill iag ecke vare mőkedh rædder / *för* tog will iak ekke bærias ſa redder. /

25. ſkyll *för* ſkuld.

98. 1. gullagdh *för* gwlboen /

Bl.56.r. 5. thȝ var illa iag loth *för* oſende let iak

9. giorde *för* ſlog

10. alffredh duerg ſom tith ſuerdh nagelring giorde thȝ laag lenge i iordena *för* Alfrid dwerg. ſom tit ſwerd nagellri*ng* ſlog. han giorde thȝ lenge i jordena

14. reyia *för* troye

17. ſwerds bælt*it* oc *utelemnadt*

Bl.56.v. 19. neder oppaa golffuedh *för* nider a jorden /

22. ſſaa huaſth ath intȝ ſtaall hæckter ther ffore *för* ſa hwaſt at enchte ſkall hektæ / fore thȝ /

23. ath intȝ ſſaadanth ſuerdh var boreth aaff ell *för* at ench*tit* ſwerd theſlig*is* war burit aff eld

26. allffredh duerg *för* Alffrik. dwærg.

Bl.57.r. 36. oc ſa them ſom mik føldo / *utelemnadt*

39. ath tu talar ſſaa ſtor bram och hőgfferdig ordh *för* for tẏ tw talar ſa ſtort.

Bl.57.v. 100. 3. Nagelri*ng*. *utelemnadt*

11. en then eldh aaff ſtenen gæk *för* æn then eld aff ſtenana gik /

Bl.58.r. 27. ffruger *för* frwr

29. hulth *för* grep

102. 8. paa

Bl.	Kap.	Rad.	
Bl.59.r.	102.	8.	paa en gantzſka ſfager heſth *för* vppa en fager hæſt.
		11.	taa drötningen ſſaag her eekxo vapn *för* Tha ſom drotningen ſag her ekkias wapn/
Bl.59.v.	103.	16.	haffde han vakadh *för* haffde han warit waknad.
Bl.60.r.	104.	2.	ſſaa ath thz töth i hans ören *tillagdt efter* beſwimat
		3.	aldrig *för* engen
		5.	ffor *för* red
Bl.60.v.		11.	tin broders dödh *för* thin broder/
		16.	och tuekade her ffaſholth om ſeth liff *för* tha jeffuade han faſt om ſit liiff/
Bl.61.r.		28.	Jempnunge *för* jampninge/
	105.	3.	ſom aldinſelle heth *för* ſom adinſela heter
		5.	rumſlo *för* rwnſlo
		9.	her ffaſholth ſwarede *för* faſolt [ſwarade]
Bl.61.v.	106.	4.	vedh eth olÿua træ *för* wid et olÿe træ.
		5.	intedh/ *för* enchte.
Bl.62.r.		14.	maaxoſan *för* moxen
	107.	1.	fflugdrake *för* flog draga
Bl.62.v.		4.	harth mz *för* wt mz
		5.	aarth *för* ardat/
		6.	ſøtarna in *utelemnadt*
		7.	till neder keptena *för* in [*i*] then nidra kefftana.
		9.	hielper meg vtur thz*ta* diur/ thz diur ſualg meg op taa iag *för* hielpan mik. thz*ta* grym*m*a diwr tok mik. [tha iak]
		11.	a mÿna wapn/ *utelemnadt*
Bl.63.r.	109.	3.	thz ſkær honum ſönder allſam*m*an *för* thz ſkær ſunder alt teſſ æg a komber.

	Kap.	Rad.	
		5.	aaff mðkla ſtarkheth *för* a mẏkla ſterke /
Bl.63.v.	110.	7.	rennebaldh *för* reẏnebald. — ierll i ffenedi *för* jarll i venedi /
Bl.64.r.	111.	8.	eth berg ſoŋ aldiuſhus heter / *för* ena borg . ſoŋ aldinſils heter
		17.	tu eſth eŋ koſteligeŋ maŋ och dierffuer eŋ j ock *för* tw ær eŋ god maŋ oc diarffwer i okunnugaŋ ſtad .
Bl.64.v.		21.	iag er didrek aaff bereŋ bliff nu hell och ſſæll *för* iak ær didrik k*onun*g thetmarſſoŋ aff berŋ. oc liff nw hell oc ſæll .
		24.	till ſintraŋ igeŋ taa ffulles the aath alla tre *för* till ſintraŋ . tha funnos the alla tre .
	112.	2.	heẏne de kleẏne *för* heẏŋ de kleẏne
Bl.65.r.		22.	ingraŋ *för* ẏngraŋ
		23.	mellaŋ *för* melloŋ
Bl.65.v.	113.	15.	ſkðne heſta / *för* goda hæſta.
Bl.66.r.	114.	4.	detleff *för* detȝleff
	115.	1.	Bitterolff *för* Biterolff — ſkaane *för* danmark
		10.	vlff ſðtaſoŋ i vellans hærade / *för* wlff ſoteſſoŋ i willands hærid.
Bl.66.v.		15.	tu haffuer legath eth aar i aſkograffueŋ *för* tw hauer nw ligat ther alt jampt i aſkeŋ /
		18.	wiltw loffwa mik atfara mȝ ider / tha ær thȝ miŋ bøŋ / *utelemnadt*
		25.	ſtegerhuſeth *för* ſtekara hwſſet.
Bl.67.v.	116.	8.	thȝ bar baade ðreſundh och alth belth vtðffuer / *för* thȝ badæ øraſwnd oc bælt baræ offuer /
		16.	gantȝſka vel *för* wæll.
Bl.68.r.	117.	1.	alla bitterolffs ffolk ffolde henne / *för* alla biterulffs tiænare mȝ henne .

	Kap.	Rad.	
		7.	ſøŋ miŋ./ *utelemnadt* — iag ræd*es* ecke theſſe tolff och vaare the eŋ fflere/ *för* ekke rædhes iak theſſe ꝓij om iak ware æŋ alleyne.
Bl.69.r.		33.	haŋ ffull paa knæeŋ vedh/ *för* heŋ fioll nider vpa knæ.
		34.	oc rÿmde alt thʒ haŋ kunde eŋ ganſʒkaŋ dag wt/ *utelemnadt*
		36.	bætre *för* hwſbonde hwld
		38.	ſoŋ kolff i ſkoth *för* kolff i ſkute.
		40.	och var ſidaŋ ner djdrek *för* öc ſættis ſid*aŋ* wid didrik. ſa athaŋ bleff nær hanu*ŋ*.
Bl 69.v.	118.	5.	ſempde *för* ſømde.
		8.	ſpakfferdeliga *för* ſpakeliga
		13.	hÿllegröm *för* hillegrim
Bl.70.r.		14.	ald*ra* ſwerda beſʒt. *utelemnadt*
Bl.70.v.		29.	ſkæg. *utelemnadt*
Bl.71.r.	119.	4.	ſa ſkafft *utelemnadt*
		7.	vildenrik *för* wildenriker.
Bl.72.r.	120.	14.	æŋ tog haŋ thes wæll makt haffde. *utelemnadt*
		21.	theres kerlek lop ſſaa till hopa *för* oc fioll ſa th*era* kerlek till hopa/
Bl.72.v.	121.	7.	Sigvordh *för* ſigiord
		9.	taa the haffde ffaangeth ſeg math *för* tha the wa*ro* mætte
		10.	till flottedh igeŋ *för* till kaſtel*lit*
Bl.73.r.		16.	töckt*is* *för* tækt*is*.
	122.	1.	Sigvordh ſagde *för* Sigiord mælte
Bl.73.v.		14.	Segvordh *för* Sigiord
Bl.74.r.		24.	detleff redh theŋ genaſte væg och gaff man*neŋ* eŋ gulring *för* Detleff gaff h*anuŋ* eŋ gullring
	123.	1.	heŋ *tillagdt efter* rida
		3.	ffritalia *för* fritilia

	Kap.	Rad.	
		4.	tækmars *för* ꜧitmars
		6.	ꜧaŋ ſagde ſeg ꜧeta vildenrik ſôteſſoŋ aaff vellandꜧʒ ꜧærade *för* ꜧaŋ ſagd*is* ꜧeta wildenrik ſøreſſoŋ aff wellandʒꜧ*er*rit
		7.	ꜧaŋ *för* Didrik
Bl.74.v.		13.	ꜧôffuetʒmanſens *för* ꜧøffuitʒmaŋ/
Bl.75.r.	124.	8.	verior ocꜧ ꜧæſta/ *för* ꜧæſtæ oc wæriæ.
		11.	ocꜧ kôpte tꜧer mat *för* oc køpte alʒſkÿns matt.
Bl.75.v.		19.	rutade *för* rwſade
		23.	oc dyrliga pæll/ *utelemnadt*
Bl.76.r.		34.	iſung *för* ÿſnu*n*g
Bl.76.v.	125.	3.	velieŋ i *för* wili
Bl.77.r.		19.	knapar ocꜧ ſtegare ocꜧ ville ſlaa meg *för* knapar oc ſtogare' wilde bæria mik.
		22.	tꜧe alla *för* tꜧe and*ra* alla
	126.	2.	atꜧ ken*n*a ꜧonuŋ/ ꜧeÿne ſagde *för* atke*n*na ꜧaŋ oc ſagde
		5.	oc klæde *utelemnadt*
Bl.78.r.	128.	9.	talade oc *utelemnadt*
Bl.78.v.		10.	volter aff vode vaſekenſteŋ *för* walter aff waſekenſteŋ.
		13.	inte anatꜧ gôre vtaŋ æta ocꜧ môkedꜧ ffortære *för* encꜧte annat. vtaŋ mÿk*i*t æta oc dricka oc fortæra gots.
		17.	oŋ bæggas vaare ꜧuffuodꜧ *för* oŋ tꜧens wor ꜧuffuod. ſoŋ tapar/ oc
		19.	gôre naageŋ ffôrſte tolkeŋ neeſe ocꜧ ſkaŋ ſſaa ſſoŋ tu ꜧaffuer giortꜧ/ *för* gøra nokroŋ førſtæ tÿlke neſa ſoŋ tw ꜧau*er* nw giort miŋ ꜧ*er*re/
Bl.79.r.	129.	3.	Sa kaſtade walt*er* ꝓiij føt*er*. Detʒleff kaſtade ꝓviij føter/ *utelemnadt*

Kap. Rad.

8. thʒ ſagde alla men vell var*e* kaſtadh och man*n*eliga ſkuthʒ *för* thʒ ſagde alla konu*ng*xmen at thʒ war wæll ſkut*it*.

Bl.79.v. 19. och giff meg *för* oc løn mik

20. min herres vapn och hans tiænares vapn och hæſta *för* myn h*er*ris wapn oc hæſtæ oc hans tiænar*e*.

27. h*er* didrek tog h*onu*m till ſtalbrod*er* och kallade honum ſin iempnunge *för* her didrik tok h*anu*m til ſin iampnu*n*ger.

Bl.80.r. 131. 1. taa *för* ſtrax th*er*

Bl.80.v. 10. humblinge landh *för* humlinge land.

23. en naagen an*na*n aaff kongens mæn *för* æn nokan aff konu*ng*e*n*s tiænara

Bl.81.r. 132. 2. ſom kallade honum vidffærdung thi ath han var en laang ffærdung *för* ſom ſo*m*ma kallade widferni*ng*. tŷ athan war en landfæring/

Bl.81.v. 133. 16. tuaa reſer ffulde h*onu*m en heth vidolf och anner auntro then tridie reſen ſænde han til iſung k*onung* han heth edgior

134. 8. taa haffde han ſambleth en hær *för* tha haffde han ſamnledh en her/.

Bl.82.r. 17. huge aff mökin huffuodh *för* hugga mʒ mŷkit hugmod.

135. 1. hin ſtarke reiſen vidolff mʒ en iernſtaang *för* hin ſtarke reſe widwlff mʒ then ſtangen.

3. oppa hans hiælm *tillagdt efter* iærnſtaang

4. och beſuimade *tillagdt efter* aff ſin hæſth.

6. oſantrix k*onung* och hans ffolk *för* Oſanttr*ix* folk

8. och badh töm hugge aff huffuodh/ och mŷkle hogmodh *för* oc bad them hugga mʒ mŷklo hogmod.

Kap. Rad.

Bl.82.v. 14. hærduidh *för* herding

15. och vapn *tillagdt efter* ſkioll

20. om maargenin *för* om morgonen

136. 1. ffor ko*nung* actili*us* i ſkogen ath bete diur *för* for attilia kó*nung* i ſkogen . at weda diwr.

Bl.83.r. 5. ſlog hundana ffraa honum *för* ſlog hwdana aff hanu*m*.

7. taa kom iſung hin gode lekarin af bærn och actili*us* ko*nung* vilde gierne vete *för* tha kom ýſung hin goda lekaræ aff bern oc till attilia ko*nung* . han wilde oc ge*r*na wita

Bl.83.v. 138. 4. i landith *för* i wærildena

Bl.84.r. 139. 5. wedhunde *för* weda hunda

Bl.85.r. 142. 5. torn dǒren *för* torn dø*r*e*r*næ

9. hans ſuærdh mýming *för* ſit ſwerd my*m*mi*n*g.

10. taa ref vildeſær ſnarth biǒrnſkinith af ſeg taa oſantrix mæn ffinge thȝ athſee *för* tha reff wildefer vtaff ſig biorn ſki*n*net . tha oſantt*rix* me*n* thȝ ſago.

13. i hæl ſlagin och *tillagdt framför* ſaa ille ſuikin

14. hæmps theres hæris dǒdh *för* hempna ha*nu*m.

19. han ffægnade *för* Attilia fagnade

Bl.85.v. 20. gladh aath videkis kom*ma* *för* allær gladaſt wid widekis komo/

21. alth hur varith haffde/ *för* alt / hwre farit haffde.

28. ſmælig *för* ſmælugare

143. 2. han var glad aath videkes kom*me* *för* konu*n*ge*n* war glade*r* wid widekes koma.

4. varith *för* farit

Bl.86.r. 144. 12. ærmentrig *för* Er*m*e*ntrik*.

13. ſom kalles gremi*n*ſten *för* ſom kallad*is* gerimſhem/

Kap. Rad.

145. 4. ſtnlitʒ *för* ſtolis

5. ſeth ſith raam *för* ſet ſiŋ ram.

Bl.86.r. 6. hiŋ ſtarke *utelemnadt*

8. videke ræ̀nde och moth ho*nu*m *tillagdt fram-för* ſidaŋ droge

9. haŋ var alene / videka hug man*n*elige *för* haŋ war eŋ . widike worde ſik ma*n*neliga /

11. død *utelemnadt*

12. rende hem *för* rẏmde till ſlott*it*

146. 4 dolelige *för* dolliga /

10. væ̀l ſlag*it* i hæ̀l *för* wæ̀ll i hæ̀ll ſlag*it* haffua.

Bl.87.r. 147. 8. ſlitidh *för* ſkilt

9. bak *för* bwk /

13. ffende *för* fiende

15. paa eŋ an*n*aŋ tidh / *för* a*n*nat ſiŋ.

17. ath thʒ var hans ſnak och icke hans alffuare ſom haŋ till videke talade *för* at thʒ war hans ſnak . oc gamaŋ ſom haŋ till widike talade . oc encte ſpot eller hat.

*Bl.87.v. 20. vlte *för* wolte — *taa *för* ja

21. haŋ môtte meg *för* haŋ kom mot mik

26. ffôrſtaa *för* ſigia

31. vollter vaŋ vaſkinſteŋ *för* wolt*er* aff waſkenſteŋ.

148. 1. raadde ffor eth landh ſom tarlunga heth *för* radde for et rike ſom het tarlwnge land.

6. vtffaa *för* wt ſa'nda

Bl.88.r. 13. iſpaniaŋ *för* ẏſpania

16. til iſpaniam *för* till ẏſpaniea.

22. ſiŋ ſoŋ ortua*n*ger *för* ſiŋ ſoŋ ortwanger*is*

149. 1. iij *för* two

2. ſom droſolff heth *för* draſolff het.

	Kap.	Rad.	
Bl.88.v.		5.	ſom kalles tulingelandh *för* ſom talinge land kallas/
		8.	haffue varith *för* wara
		9.	then ene heth herman/ then andre heth harduen *för* then ena het hermen oc then annan het hartwen.
		13.	Sidan redh han till droſloff/ droſloff hafde taa iij^M riddare *för* ſidan red han till draſolff konung. Draſolff haffde tha iij^C riddara.
		15.	the ôrlôgede i pupilla *för* the orligade i pullia/
Bl.89.r.	150.	15.	otack *för* brot
		24.	ffulkompna *för* framkomma./
		27.	haͤrduin *för* hartwen
Bl.89.v.		31.	ſuarade *för* ſagnade — bôgŷnte *för* byriade
		36.	ffik han ſuar in ver och vaͤr *för* fik ſwar jo waͤrraͤ.
	151.	1.	ſegmundh konung och drotſolf konungs ſuaͤne *för* Sigmund konung oc draſolff konung
		7.	vj vardom finne her annan rod vti *för* wij waͤrda finnaͤ her et annat rad vti.
Bl.90.v.	152.	14.	badh tu *för* bas tw
		17.	ſuorlige *för* ſarliga/ — taa ſagde *för* Nw melte
Bl.91.r.		30.	och lagdeth naͤr ſeg *för* oc legger ner ſik.
		31.	hardman *för* hartwn
		34.	hertugens *för* hartwns
		35.	mz annor ffiſke *för* mz annor ſiwke
	153.	2	ſkaͤlaktige *för* ſkelachtuge/
		5.	iak *utelemnadt*
		6.	hertugin *för* hartwng
Bl.91.v.		10.	daarheth *för* darheit

Bl.	Kap.	Rad.	
	154.	3.	barnit *uteglömdt*
	155.	1.	mẏner *för* my*m*mer
Bl.92.r.		3.	man *utelemnadt*
		9.	han drap huar then man han sigher *för* han dr*ä*per hwar then man han seer.
Bl.92.v.	157.	2.	segordh *för* sigord
Bl.93.r.	158.	11.	en stor oxe *för* ena stora øxa/
Bl.93.v.		13.	ath *ä*te *för* oc att.
		22.	sidan tog han sin oxe och hug hufuodet aff ho*num för* sidan tog han sẏna øxa oc hiog ha*num* huffnod*it* aff.
Bl.94.r.	159.	8.	suarade *för* sagde
Bl.94.v.		18.	vemuapn *för* benwapn/
Bl.95.r.	160.	18.	sige meg *för* at sye mik
Bl.95.v.		32.	hen*ne för* hin
	161.	1.	nöfflinge landh *för* nøfflungeland.
		2.	ö͗rẏan *för* ẏrian
		4.	gr*ä*sgaardh *för* gresgard.
		6.	ẏ alle thi maatten var mannin borth huorfuen/ naagith varth drotningen tung i thz kom en annan till hen*ne för* tẏ alle tẏ wort ma*n*nen bort worffue*n*/ Nogot efft*er* wort drotni*n*gen twng/ i thz kom en ma*n* till he*n*ne/
		9.	och iag er en vlf *för* oc iak *ä*r en Elff.
Bl.96.r.		14.	som han tórf eẏ vedh/ *för* tha kalla a fad*er* sin ha*n* hielp*er* h*anum* nog tha han torff/
		15.	i thz varth han borthuaruen som en skuge *för* i thz hwarff elffue*n* som en skugge/
		16.	och kallade hagen aldrians*so*n konung *för* oc kallade haghen son aldrians k*onungs*.

Kap. Rad.

19. athȟ ȟaŋ var likare trol eŋ maŋ *för* tẏ ȟaŋ war likare trwll æŋ maŋ/

29. ælſte ſoŋ ȟethȟ guner aner geruȟolthȟ tridie ȟeter
*Bl.96.v. gẏnter tera ſôſter *ȟethȟ krimilda

162. 2. mane *för* ma*n*na — ôperſte *för* ẏppirſte

9. alle j eŋ pæll/ *för* alla a eŋ pall.

10. ȟanalung *för* ȟamlung.

11. venedie *för* venedi. — vitſerling *för* widſerling

12. ȟiem ȟiŋ grẏm*m*e *för* ȟeim ȟiŋ gry*m*mæ.

163. 1 Vidrek *för* Didrik

Bl.97.r. 165. 6. media mið *för*-midia mẏo

Bl.97.v. 10. ſam*m*eled*is* *för* ſamalog — ſtæmne *för* ſteſſno

18. kaall aff eter *för* full aff etȟer.

166. 2. ȟaŋ var kalles eŋ middilmaŋ *för* ȟaŋ war kallas eŋ middelmaŋ/

5. ſkildis ȟaŋ mȝ oære ſſraa ſiŋ ȟeſtȟ/ ȟaŋ ȟafde etȟ raſkotȟ ſin*n*e *för* ȟaŋ ſkild*is* ȟaŋ [? *aldre*] mȝ oære fraŋ ſiŋ ȟæſt. ȟaŋ ȟaffde et raſkoſt ſi*n*ne.

Bl.98.r. 9. eŋ forgẏlt ȟuk ocȟ tuaa ſſugla ſlẏge ſſor ȟonu*m* *för* eŋ forgẏlt*er* ȟok. oc two ſlogo [? ſogla] ſlẏga for ȟanu*m*/

11. eſter *för* ſor

167. 3. aauiſ *för* owiſſ

168. 1. ſſenedie *för* venedi

Bl.98.v. 169. 7. oc otẏdeŋ *utelemnadt*

8. ſamalundȟ ocȟ kampſamer ocȟ laangurækeŋ ocȟ gerug *för* ſameloger ok kapſa*m*mer. oc longwrekeŋ/ oc gẏrog

Bl.99.r. 170, 10. tȟer ſtodȟ vti eŋ forgẏltȟ ſſogel *för* tȟer ſtod vti eŋ forgẏlt ſiill.

	Kap.	Rad.	
		11.	til theŋ ſam*m*e ſoŋ detleff kampade mȝ *för* fil theŋ ſa*m*ma ſoŋ detȝleff kampade mȝ
Bl.99.v.	171.	7.	ſiger fal/ *för* ſiger ſæll.
		9.	the *för* tÿ
	172.	8.	eŋ liung *för* eŋ liwng eld.
Bl.100. r.	173.	5.	och viſ *för* oc o wiſſ
	174.	3.	haŋ hafde ſnar δgeŋ *för* haŋ haffde et ſuart øgæ/
		7.	ſam*m*aloger *för* famaloger.
		8.	laangnrækiŋ *för* langwrekeŋ
Bl.100. v.	176.	1.	brδder *för* broder
	177.	4.	deglige drænger/ *för* dÿrlege drenge.
Bl.101. r.		15.	heth er herre tala icke ſaa *för* het herra tala ekke ſa.
	178.	3.	ter i landhȝ ære *för* ſoŋ i alla the land ære/
		7.	hans ſkiŋ ær hart ſoŋ horŋ . haŋ ær ſa ſtark *utelemnadt*
		8.	vune *för* bunno
		11.	riſpis/ *för* riſpæ.
Bl. 101. v.		16.	hender *för* hærdar.
Bl. 102. r.		33.	hillebrandh *för* herbrand
Bl. 102. v.	180.	8.	ſoŋ ædger heter vidolfȝ broder och aſpkanſ *för* ſoŋ edger heter . broder widulff[*s*] oc aſplians/
		10.	ok *för* iak
	181.	3.	mællaŋ hanſ δgeŋ i alŋ *för* melloŋ hans øgoŋ wara twa alna/
		6.	ſuignade *för* ſwiknada
Bl. 103. r.		12.	ſtundoŋ ſoffuer oc ſtundoŋ *utelemnadt*
		15.	lad *uteglömdt*
		16.	ſideŋ reſnade reſeŋ *för* Sidaŋ ſoffnade reſeŋ.
		28.	gaf reſeŋ maang hug ſaar *för* gaff reſeŋ manga ſaar.

Bl.	Kap.	Rad.	
Bl. 104. r.	182.	5.	hænderne *för* handena.
		15.	ſagde *för* ſag
Bl. 104. v.	183.	2.	ſkude *för* ſkoddo
	184.	3.	Sigordh ſuen ſtodh vigſkaaren och ſaag then tigende *för* Sigord ſwen ſtod i wigſkalen oc ſag thenne tidende
Bl. 105. r.		8.	oc ther ſtar et annat tiell oc ær røt oc ær oc en gull knap vppa. / *uteglömdt*
	185.	1.	iag *för* Ja
		2.	tÿkker *uteglömdt*
		5.	twa *utelemnadt*
		12.	helit hagen *för* hellit hagen.
Bl. 105. v.		20.	ſÿll *för* fill
		30.	tilſkæl *för* tit ſkall
	186.	2.	en ſtalldreng *för* en ſlætter dreng.
Bl. 106. r.		5.	vider *för* wid
		8.	maagen *för* nokon
		9.	ffôr viſth vill iu konungen ſkath aff eder haffua *för* for wiſt will iak konunga ſkatt aff ider haffua.
		18.	i haffuen thʒ giorth thʒ ingen haffuer ffôre ath giorth *för* i haffua thʒ giort ſom engen torde thʒ før at gøra.
		21.	eÿ vaarder han *för* æÿ worder han
Bl. 106. v.		37.	tærningen *för* terningana.
	187.	1.	amblung *för* Amlung
Bl. 107. v.	188.	3.	glaffuenith *för* glaffuen
		7.	rædde *för* red
		17.	lÿdit *för* lid
Bl. 108. r.		24.	ſuarade *för* ſagde
		25.	taa vaſth tu ſaa daall *för* tha waſtw ſa doll

Kap.	Rad.	
	25.	om tu vill haffue tin hesth igen taa skall tu nu siga meg *för* nw skaltw mik thz sigia om tw wilt haffua tin hæst igen.
	29.	ingen hesth *för* ænga hæsta
Bl. 108. v.	46.	och min parth mz teg *för* oc mÿn hæst bort mz tigh.
189.	13.	haffuer *uteglömdt*
Bl. 109. r.	17.	videke snarade *för* wideke sagde. — at ma*n*nen *uteglömdt*
	21.	trædth *för* træd
190.	4.	bern. *uteglömdt*
	10.	tuile *för* till dwælia
Bl. 109. v. 191.	9.	till ko*nung* dyd*rik* *utelemnadt*
	13.	tuiffle *för* Jæffua
	17.	Tid*rik* *uteglömdt*
	18.	saman *utelemnadt*
Bl. 110. r. 192.	5.	hans *för* heÿms
	8.	brôtz *för* brøs
193.	3.	ekke *uteglömdt*
Bl. 110. v. 194.	1.	gik *för* kom
195.	3.	sintramss suerdh beth saa væll aaff staall som aaklæde *för* sintrams swerd bet sa wæll a stall som a klæde
	10.	han varth bundin *för* hanum worde bunnen
Bl. 111. r. 196.	5.	stor *utelemnadt*
	9.	henisk *för* høffwisk
	10.	stath op och værteg *för* stad op oc wær tik
Bl. 111. v. 197.	23.	ko*nungs* søn. *utelemnadt*
Bl. 112. r. 198.	4.	tÿ matte han falla for the stora hwg. han fik *uteglömdt*
199.	1.	thaa gick ffram heltte van haghen

	Kap.	Rad.	
Bl. 112. v.	200.	7.	tha giff tik nw fangeŋ . oc iak will binda tig. *uteglömdt*
		15.	eẏ *för* aŋ
		17.	ſkeliaſſ *för* ſkilia oſſ
		22.	varffuedh *för* werffuat
		25.	gik *uteglömdt*
Bl. 113. r.	202.	1.	k*onung* gun*n*ar aff nafflinge landh *för* k*onung* gu*n*nar aff nøfflinge land.
Bl. 113. v.		8.	taaff eŋ *för* aff et
		11.	ſagde / *uteglömdt*
	203.	7.	haŋ tog miming mȝ baade hender oppaa konungenſ ſonens hielm eth ſtorth ſtẏcke borth aff hielmeŋ ther ffølde eŋ dell aff haarith och ſſik
Bl. 114. r.		28.	och didrik baadh *för* ſom didrik bad
Bl. 114. v.	204.	6.	offu*er* *uteglömdt*
		7.	hug *för* hag
	205.	3.	the ſlogos mȝ mẏkit hoffmod. till theſſ the war*e* bade trøtte . the hwilte ſik eŋ litiŋ ſtwnd . ſidaŋ gingo the ſama*n*s oc *uteglömdt*
Bl. 115. r.	206.	12.	vtaŋ *uteglömdt*
	207.	1.	om maargeniŋ arle *för* om morgoneŋ arla
		4.	mȝ *för* mot
		6.	ſatte *för* ſtøtte
Bl. 116. r.	208.	5.	valborg *för* walburg
		9.	haŋ *för* hoŋ
		13.	laaff *för* loff
		14.	mik *för* mak
	209.	5.	venedie *för* venedi /
Bl. 116. v.	210.	4.	ſigordh *för* ſiogard
		7.	ſidaŋ redde the ſeg till mȝ ſina heſter *för* Sidaŋ rede the ſik mȝ ena haſt.

	Kap.	Rad.	
Bl. 117. r.	211.	1.	brudgudmiŋ *för* brudgu*mm*iŋ
Bl. 117. v.		25.	affuundh *för* awnd
Bl. 118. r.	212.	16.	the rede alle till nẏfflingelandh *för* the regerade alla nẏfflinge land.
	213.	2.	theŋ ene heth herbraath theŋ andr*e* heth hertagiŋ theŋ tridie heth thiſtram *för* theŋ ena het herbrot . theŋ and*ra*- het hertageŋ . theŋ tridia het ſi*n*ſtram.
		4.	vigboll *för* wigball
Bl. 118. v.		13.	thereſſ ſuerdh *för* the ſwerd
		27.	ẏram *för* iram
Bl. 119. r.	215.	4.	britania *för* bertanea
		7.	ſkude *för* ſkoda
Bl. 120. r.	216	20.	iomffruŋ badh ho*nu*m ſtaa bak berkedårena *för* jomfrwŋ ſagde bid hanu*m* ſta baag ki*r*kia dørena.
Bl. 120. v.	217.	4.	hoŋ ſagde *utelemnadt*
	218.	8.	vpa weggena. *utelemnadt*
Bl. 121. r.		18.	vtaŋ teg *för* a'ŋ tik.
Bl. 121. v.	220.	14.	iram *för* iroŋ
		15.	och bleff hoſſ konungeŋ laangeſtuŋ och giorde måketh manheth ſidaŋ *för* oc bleff hooſſ *jroŋ* k*onung* langa ſtwnd . oc giorde mẏkiŋ manhet ſidaŋ
Bl. 122. r.	222.	4.	ſom valt*er* heth aaff valdſkeŋ
Bl. 122. v.		8.	gelſſ *för* giſl
	223.	2.	helſkå*n*ſ *för* alſkẏns
Bl. 123. v.	226.	3.	bette diur *för* mende diwr
	227.	4.	ffritalia *för* fritalea
Bl. 124. r.		25.	teſlikeſth *för* teſligi*s*

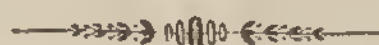
Kap. Rad.

Bl. 124. v. 228. 15. ffruger och mør *för* frwr oc mør.

16. thz haffde varith *för* thz hoff war

229. I itith ther affter taa dødde h*er*tug aake haŋ haffde tuaa ſøner effter ſeg teŋ ene heth eggerdh och an*n*aŋ aake tere moder *heth bolfferiana thz ſporde videke vellandſoŋ haŋ badh h*er* didrik var*e* hanſ budh till *konung ermentrik ath haŋ maatte ffaa theŋ ſam*m*e huſtru ſom h*er*tug aake haffde aath konung ermentrik ſuarade vill videke ſige meg ſiŋ tia*n*iſth ok var*e* meg ſaa tro ſom haŋ haffuer varith teg taa vill iag gør*e* huadh ho*nu*m liuffth er / videke ſagde ia ath haŋ ville thz *gør*e* och ſagde konung ermentrik ſina tia*n*iſth ſidaŋ gaff haŋ ho*nu*m hertuginaŋ bolferiana

*Bl. 125. r.

NAMN-

OCH

INNEHÅLLS-FÖRTECKNING.

NAMN-

OCH

INNEHÅLLS-FÖRTECKNING.

De motsvarande Isländska namnen äro anförda efter läs-arterna uti J. Peringskiölds *upplaga af år* 1715.

BLANGE 358: 5. BLANKA 360: 7. Isl. Blanki.

BLODGANG 15: 2. B. *Blodgaang.* Isl. (Arnamagn. hdskr. N:o 178, Fol.) Blodgang.

hærtogh BLODHELIN 319: 17. BLODELINDH 319: 21. BLODELIN 325: 22. *hertogh* BLODELIN 329: 2. *hertogh* BLODHELIN 330: 7. *hærdtogh* BLODELIN 331: 1. Isl. Blodlin hertugi.

BOLFERIANA 229: 3 *hertuginnan* BOLFERIANA 229: 11. B. *Bolfferiana.* hertuginan *Bolferiana.* Isl. Bolfriana.

DANMARK 59: 19. B. *Danmark.* Isl. Danmörk.

Danmark.

DANSK MAN 97: 12. Plur. DANSKE MEN 57: 3. B. *Dansk man. Danske mæn.*

Dansk. Danskar. Inbyggare i Danmark.

DANZLEFF. — Se *Detzleff.*

DETMAR. — Se *Tetmar.*

DETZLEFF 114: 4. DETLEFF 122: 25. DETZLEFF DANSKE 162: 10.

DANZLEFF DANSKE 298: 14. DANZLEFF DANSKÆ 298: 23. DANZLEFF 301: 11.

B. *Detleff. Detleff danske. Detlef danske. Detzleff danske.*

Isl. Thettleifur. Thetleifur Danski.

Son

Nu varande staden *Bagnarea* (Lat. *Balneum regium*,

Den

ERPER 267: 15. ERP 268: 20. Isl. Erpur.

EYDISS AA 79: 2. B. *eÿdis aa.* Isl. Eidis-a.

Eider-strömmen, emellan Slesvig och Holstein.

EŸGILL 73: 11. EGYLL 73: 14. EYGILL 73: 16. EGŸLL 75: 1. B. *Egill. Egell.* Isl. Eigill.

FALKE 16: 27. *her didriks hæst* FALKE 101: 1. FALKEN *hin godæ hæst* 106: 12. FALKEN *herd idrikæ hæst* 124: 27. FALKA 341: 28.

FOLKEN 14: 10.

B. *Ffalke. Ffalkee. Ffalken. Ealke.* Isl. Falki.

*) Detta strider emot kap. 305, hvaraf vill synas att k. Gunnar och Hagen äfven haft olika mödrar.

HAMLUNG

HILDA 13: 15. B. *Hylda.*
Isl. Hilldur.

Rider

Der

Crimilla

Crimilla uppmanar k. Aktilius att hämnas Sigord Sven, för att vinna den . . . . 319.
Den förvarades i Sigfrodes (Sigord Svens) källare . . . . 339.
Hagen efterlemnar nycklarne dertill åt sin son Aldrian . . »
Aldrian Hagensson lofvar visa den för k. Aktilius . . . . 366.
Aldrian Hagensson förer k. Aktilius till berget der den låg, och stänger honom inne . . . . 367.
Har sedan dess aldrig blifvit funnen . . . . 368.

NØFFLINGE LAND. — Se *Nÿfflunge land.*

NÖRDUNGH *hertog* 271: 23. — Se *Nordingh.*

ODA 24: 3. B. *Oda.* Isl. Oda.

Dotter af k. Melias i Huna-land . . . . 24.
K. Osantrix i Sverige friar till henne, och huru det upptogs af k. Melias . . . . 24—27.
K. Osantrix reder sig till och drager in i Huna-land, för att vinna henne . . . . 28—32.
Bortföres af k. Osantrix och blir hans drottning . . . . 32.
Fick med k. Osantrix en dotter, som het Ercha . . . . »

ODA 114: 2. B. *Oda.* Isl. Oda.

Dotter af jarlen i Saxen . . . . 114.
Var gift med Biterulf i Tumbatorp uti Skåne . . . . . »
Hade med honom sonen Detzleff Danske , ... »
Nekar Detzleff att få följa med i Ulf Sotessons gästabud . 115.
For hem ifrån gästabudet med alla Biterulfs tjenare . . . 117.
Ger Detzleff en gullring i afskeds-gåfva . . . . 118.

ODA 306: 1. Isl. Oda.

Dotter af k. Yrian . . . . 161.
Var gift med k. Aldrian i Nyfflinga-land . . . . »
Blef hafvande af en Elf, och födde sonen Hagen . . . . »
Hade med k. Aldrian sönerna Gunnar, Gernholt och Gynter, samt dottern Crimilla . . . . »
Förtäljer k. Gunnar sin dröm, och afråder från resan till Huna-land . . . . 306.
Beder att hennes son Gynter skall stadna hemma . . . . »

ODGEOR. — Se *Eggerd.*

ODILLIA 8: 10. B. *Odelia.* Isl. Odilia.

Dotter af Elsung Jarl i Bern . . . . 8.
Begäres af k. Sampson till frilla åt hans son . . . . . »
Gifves af k. Sampson till hustru åt hans son Thetmar . . 10.

OSID 26: 2. B. *Osvidh. Osvedh.* Isl. Osid. b. Hirdir.

OSID 33: 1. OSID *konung i frisland* 34: 1.
B. *Osedh. Osedh* konung i ffrizslandh. Isl. Osid.

OSID 34: 2. OSIDH *hertogh* 302: 4. OSITH *jærl* 327: 7.
B. *Osedh. Osidh.* Isl. Osid.

PULLERNA LAND 17: 11. POLLERNA LAND 21: 5. POLARNA LAND 255: 1.

PULLIA 149: 16. PULLIA LAND 151: 2.

PALERNA 258: 2.

B. *Paalerne landh*. *Paalarne landh*. *Pupilla*. *Pulialandh*. Isl. Pulinaland.

Polen.

PÆCLAR. — Se *Becculær*.

RAAM 356: 14. Isl. Ram.

RAGBALL 12: 2. *hertwg* RAGBALD 12: 5.

B. *Ragbaldh*. hertug *Ragbaldh*.

Isl. Eirikur hertoge.

REGBALD 12: 4. REÝNEBALD 110: 7.

B. *Regbaldh*. *Rennebaldh*.

Isl. Reiginnballd. Reiginballd hertoge. Reginbaldur.

En

ROMARA 10: 11. ROOM WÆRIARA 355: 30. Isl. Romveriar. Romare. Invånare i staden Rom.

ROSELEFF 98: 28. B. *Roseleff.* Isl. Kongur Roseleif.

hin vngæ ROSELEFF 98: 29. B. hin vnge *Roseleff.* Isl. hinn ungi Rozeleif.

RWNGHE 280: 23.

hin starke JLONGHE 282: 16. JLONGE 282: 18. (Förfalskade läs-arter, för *Ronghe, Ronge*). Isl. hinn sterki Runga. Runga.

RUNSTEN 144: 10. B. *Runsten.* Isl. Rimsteinn Jarl.

RWNSLO 105: 5. B. *Rumslo.* Isl. Rimslo.

SINSTRAM 213: 3. SINTRAM 213: 7.

TISTRAM 213: 21.

B. *Thistram. Tistram.* Isl. Sintram. *b.* Tilstram. (Arnamagn. Hdskr. N:o 178, in fol., Tristram).

SINTRAM 12: 15. SINTRAM *jarll* 110: 6. SINTRAM *aff venedi* 162: 11.

B. *Sitram. Sintram. Sintram* ierll. *Sintram* aff venedie. *Sintram* aff ffenedie. *Syntram* aff venedi. Isl. Sistram. Sintram.

SINTRAM *hellebrandsson* 82: 3. B. *Sintram* hillebransson. Isl. Sistram Herindbrandsson.

TETMAR 242: 6. *hin wnge* TETMAR 270: 1. *hin vnghe* TETMAR 271: 11. THZMAR 278: 4. THETMAR 283: 5.

THITMAR 267: 16. *iunker* THITMAR 267: 20.

DETMAR 267: 10.

MERKAR TETMARSSON 270: 17. MÆRKAR TETMARS (Genit.) 271: 16. MERKA TEGMARS (Genit.) 271: 24. MÆRKAR THETMARSSON 280: 25. MÆRKAR THETMAR *aff bern* 288: 14. MÆRCAR TETMAR 288: 22. — Förfalskade läs-arter för *Junker Thetmar, Junker Thetmar Thetmarsson, Junker Thetmar aff bern.*

Isl. Thettir. Thether. Junkher Thether.

WEDEKE. WEDIKE. — Se *Wideki.*

WELAND 55: 5. VELAN 67: 1. WELAND *smid* 68: 14. VELAND 69: 1.

B. *Velland. Vellandh. Wellandh. Vellande. Vellan.* Isl. Velent. Velint, hinn agiätasti smidur, er Väringiar kalla Volund.

WIDWLFF

WILDEFER 131: 9. VILDEFAR 137: 1. WILDEFAR 142: 3. VILDEFER *hin hugmodige* 171: 1. VILDHEFER 271: 29. *godhe riddere* VILDEFÆR 281: 5.

WILLEFER 251: 15.

B. *Vildeffer. Vildefær. Vildeffær. Villdefær. Vildefer. Uildefær* hin hogmodige. *Villdeffær.*

Isl. Vildifer.

Gifver

ORD-SAMLING.

AARS MOT; års-mot, följande år vid samma tid. *Resen for hem. om aars mot kom han igen* 58: 1.

AFF præp.; om. *Her beginnas atsye aff en riddare* 1: 1. — 54: 10. 162: 4. 368: 3. 375: 8.

AFFLØPA vb. act.; löpa om, springa förbi, hinna förbi genom lopp. *Oc løp sa fast at engen hæst kunde affløpa hanum* 39: 11.

AFF MÖRDHER; från-mördad, genom mord fråntagen. *Ath sigordh swen warth mik saa aff mördher* 319: 8.

j AFFTERS 4: 29; i går aftons, förlidne afton.

AGER (Dan. *Ager*); åker. *Tha han gik i en rog ager som moen war* 178: 18.

ALBOGA plur. (Tysk. *Elbogen*); armbogar. *Han haffde langa arma oc iiij alboga* 14: 14.

ALDAS, ÆLTHAS; åldras, bli gammal. *Konung herdink tog at aldas* 21: 1. *Ok wil jach ekke længher ligia ok ælthas j hymelandh* 340: 10.

ALLAR 1: 21, ALDRE 1: 26, ALLDREÿ 115: 8, ALDREÿ 116: 14, ALDREY 147: 7, ALDRA 253: 13, ALDRIT 274: 14, ALDREGH 287: 26, ALDREG 292: 23, ALDHRICH 305: 10, ALDEREGH 322: 20, ALDHER 328: 6 (ɔ: aldre eig); aldrig.

ALLER 7: 21, 18: 23; ålder, ålderdom.

ALLAR 63: 2, ALLER 265: 18 [ALL, ALLA, ALLAN O. S. V.]; all, hel och hållen.

ALLA STADZ 128: 2; allestädes.

ALLENE 1: 46, ALL EÿNE 94: 10, ALLEÿNE 117: 8, AL ENA 375: 18; allena, ensam.

ALL LIKAWÆLL; allt likväl, icke desto mindre. *Oc mag all likawæll bliffua en dandeman* 153: 11.

ALMOSE MAN 268: 12; som tager almosor, tiggare, nåde-hjon.

ALS; inalles, tillsammans, i det hela. *Als haffde han X^M riddara* 246: 14.

ALSKÝNS 223: 2, ALZSKÝNS 124: 11, ALSKØNS 208: 7; allsköns, af alla slag.

ALSTINGIS (Tysk. *Allerdings*); fullkomligt, i alla afseenden. *Ok vordho alstingis vel vntfang(n)e* 318: 8.

AN præs. [af vb. VNNA 160: 23, impf. VNTE 12: 24, imper. VN 129: 14]; unnar, medgifver. *Ja sagde risen jak an thz wæll* 58: 6. *Jak an thz swerd ængom bæter æn tik* 112: 5.

ANNARS STASZ 290: 35: annorstädes.

ANNAT HWART; antingen, ett dera. *Annat hwart rid tw i rýtzseland ... eller lig tw her for slottit* 264: 13.

ANNAT THERA; antingen, ett dera. *Annat thera skal jach felle thegh dödhan eller tu mik* 283: 10.

ANTIGGE 100: 21, 137: 2, ANTIGHE 283: 23, ANTEGGE 265: 8, ANNATTIGGE 355: 7 (ɔ: annat twiggia); Ett af två, ett dera, antingen.

APPEL GORDHEN 320: 1; apel-gården, träd-gården.

ARBEYDE 157: 11; arbeta.

ARDAT præt. [af vb. *ærja*]; årdt, plöjdt med årder. *Æ hwar han tog i jordena mz sina kløɾ, tha war som thz hade warit ardat* 107: 5.

ARLA; tidigt på morgonen, bittida. *Hwi komme i hiit sa arla* 4: 26. *Om morgonen arla* 73: 4. — 105: 4, 119: 21 o. fl. st.

ARMBØRST 14, 17, ARBORSTH 380: 18; arbost, lås-båge.

ASNIKEN (ɔ: of-sniken); öfvermåttan sniken, girig. *Ty athan war bade karger oc asniken* 19: 15.

AT 1: 20, ATH 268: 15, AD 341: 26, ADH 347: 18; att. — *At*, som är det vanliga skrifsättet i de första 267 kapitlen, sammanställes ofta med ett följande pronomen: *athan* 1: 18, 21, 48, 53, *athans* 80: 25, *athon* 84: 4, *ati* 6: 19 o. s. v., eller med en infinitiv: *atsye* 1: 1, *atgøre* 4: 34, *atstridæ* 5: 19, *atsitia* 7: 24, *atsee* 13: 6, *atsmida* 58: 3, *atfara* 60: 4, o. s. v., eller med en præposition: *ati* 86: 12 o. s. v.

ATTE 3: 2, ATTHE 292: 8, ATHTHE 302: 34, impf.; AAT 10: 4, ATT 221: 10, AATT 229: 6, pf. [af vb. EGHÆ 15: 22, EGÆ 150: 6]; åtte, egde, egt. *J en skog ther hart nær atte hon en storan gardh* 14: 5. *Rikit som jomfrwnar fader haffde att* 221: 10.

AWOGA plur.; afvige, baklänges. *Gangen tha awoga till mŷn smidia* 71: 6.

AWND; afund, hat, ovänskap. *Drager mik engen awnd effter* 211: 25.

BAAG 216: 21, 24; bakom.

BAAG, BAK 257: 3 [pl. def. BAKANA]; rygg. *Amlung stiger a hans* [skimlunx] *baag oc rider* ... 187: 11. *Wændom bakana saman* 117: 11.

BADA KOPA 382: 5; bad-kappa.

BALŶEN 98: 16; baljan, svärds-skidan.

BANNER 132: 7, BANER 271: 16 [plur. BANNERE 5: 20]; baner, fana, märke. *The slogo theris bannere wt* 8: 44. *Oc lot falla sit banner nid* 263: 13 o. fl. st.

2. skara som tjenar under ett baner, fänika. *Ther mötthe them blodelin mz sith baner ok warth mellan them en hardh stridh* 325: 22.

BANNERE MESTARE 178: 5, BANNERE MESTER 179: 3, BANERSMESTHER 274: 3; baner-mästare, den som förde konungens baner [jfr. 191: 3, 274: 4] och i konungens frånvaro anförde krigs-hären [jfr. 274: 3].

BANNERA STANG 129: 5 [BANERE STONGENA 282: 5]; banerstång, spjut-skaft [jfr. 129: 6] hvarpå baneret var fästadt.

BARDIS 360: 10. — Se BÆRIAS.

BASUNARA, BASUNARE plur.; basun-blåsare, trumpetare. *Mz pipara oc basunara* 5: 21. *Ther ware oc pypara oc basunare nog* 7: 7 o. fl. st.

BEDAS, vb. reflex. [præs. BEDIS 129: 16, impf. BEDDES 134: 4, BEDDIS 148: 4, BAS 152: 14]; utbedja sig, begära, bela, fria. *Wiltw bedas till henne* 210: 4.

BEKENDER; bekant, känd. *Detzleff war tha bekender hwat hans naffn war* 129: 28.

BESIGIA; falskeligen anklaga, beljuga. *Tha sagdis hon oss besigia wilia for tik* 151: 17.

BESINNADE SIK impf.; kom til sans. *Tha her tidrik besinnade sik, tha stod han strax op* 104: 6.

BESWIMADE impf. [pf. BESWIMAT 104: 2]; svimmade, föll i svimning, dånade. *Sa at her didrik fiøll till jordena oc beswimade* 100: 19. — 103: 1.

BETHA, BETE 228: 11, BETHE 366: 2; hetsa, jaga. *Konung gunnar ok hans brödher hadhe varith j skoghen ok betha dywr* 293: 8.

BETTE præt. part. plur.; inöfvade till hets-jagt. *Falkæ oc — hwndæ the wæll bette ære* 8: 10.

BETIDA (Tysk. *Bey Zeiten*); i tid, bittida. *Lat oss æn betida flÿ* 181: 25. *Vtan tw betida wænder* 239: 8.

BIDIA 95: 38 [imper. BID 126: 10, pf. BIDIT 305: 13]; bedja.

BIDZSE, B. *bedze* [Slägt m. vb. *beta* ɔ: sönderdela i *bitar*]; skära för [om kött, bröd o. dyl.], lägga för vid måltider. *Sidan satte han hanum nær sik, ok lot bidzse oc credensze for hanum som for sik sielff* 6: 17.

BITZSARA KNIFFWÆ, B. *bissare kniffua*, plur.; förskärareknifvar. *Thz war hans æmbete at gøma konungxens bitzsara kniffwæ* 60: 9.

BILTOG 42: 13, 74: 40; fredlös.

BLADIT 98: 18, BLADET 98: 20; klingan på ett svärd.

BLIDÆ 8: 30, acc. sing. [plur. BLIDÆR 51: 7]; blida, ett tungt kast-redskap, hvarmed man slungade stenar, eld o. dyl. emot fienden.

BLODGADE impf.; färgade blodig, sölade med blod. *Wideke tog hans twnga oc blodgade sit harnisk oc sin hæst* 182: 1.

BLÆDRÆ acc. [defin. BLÆDRAN 75: 4]; blåsa. *Tha haffuer jak ena blædræ full mz blod vnder min høgra arm* 74: 30.

BLÆSA [impf. BLESTÆ 4: 14, BLÆSTE 119: 4, BLESTE 181: 5, imper. BLÆS 118: 26, part. BLÆSANDHE 274: 20]; blåsa,

flåsa. *Tha lot han blæsa i alla sina ludra* 147: 27. *Han bleste sa fast mædan han soff* 185: 5.

BODH 359: 17; boet.

BODH 375: 10; både.

BODHE plur. [præt. part. af vb. *bo, boa*]; inlagde, prydde. *ij* (twa) *brÿnia .... wel bodhe mz rödha gul* 270: 6. — Jfr. *Gwlboen.*

BOGÆ MAN; båg-skytt. *Han war en god bogæ man* 166: 4.

BONAD; prydning, utrustning. *Oc satte sig a sin hæst mz all riddara bonad* 179: 10.

BONDHE, BONDE [dat. BONDHA 292: 13]; gift man, äkta man. *Tha stodh brynilla ther oppo ok sagh henne bondhe ok hans brödher komo* 296: 2. *Crimilla græth altit sins bonde sigordh swens dödh* 303: 15. — 304: 6.

BONDEN 189: 20, BANDEN 189: 22, plur.; banden.

BOT; skade-ersättning, böter. *Om tw wilt then bot haffua* 104: 23.

BRAD, B. *braadh* (Isl. *Bráð*); villebråd, rof. *Sa snart som en swltan falka slaar effter brad* 93: 4.

BRASK; brak, gny. *Gny ok vapna brask* 271: 1. *Mykit buller ok brask* 360: 7.

BRAT; brådt, hastigt, snart. *Konungen swarade brat* 126: 9. *Om han ware brat lekter* 255: 29.

BRUTÆ; brott, förbrytelse. *Oc gaff hanum alla brutæ till* 260: 43.

BRYNER, BRUNAR, B. *bruner* (Isl. *Brúnar*), plur.; ögonbryn. *Hans bryner ware sworte* 1: 12. *Hans broder Hagen haffde swart har stora næsa. sida brunar oc blekt skæg* 174: 2.

BRŸNIA HOSSOR plur.; ben-vapen [Jfr. 159: 18, 270: 29], lår-pansar. *Tha fik weland hanum brÿniæ oc brÿnia hossor* 78: 1.

BRØDDISKEN, B. *brÿdesken;* bröd-disken, det aflånga, flata bräde [disk], som vid måltider sattes framför gästerna i stället för tallrik. *Han skar brød-disken sunder oc nider vtgÿmon bordit* 61: 15.

BRØS 192: 8, BRØDS 212: 6, impf. [af vb. reflex. *brytas*]; bröts, brottades.

BUGNADE impf.; böjde sig, krökte sig. *Sa at hæstin bugnade wider nider i hasen* 188: 3.

BYUGH 365: 18, BYWGH 367: 31; bjugg, korn.

BYWGBRÖDH 365: 16; bjugg-bröd, korn-bröd.

BÆLLE; makt, höghet. *Tha skall han giffwa tik mykit land oc rike oc osigæliga bælle* 45: 6.

BÆLTESYLIAN 98: 17; bälte-söljan.

BÆRIA; slå, öfverfalla med hugg och slag. *Tha komo wt knapar oc stogare wilde bæria mik* 125: 19.

BÆRIAS vb. reflex. [præs. BÆRS, impf. BARDIS]; slås, kämpa, strida. *Hwre skulæ wij nw bærias at ængen waar seer annan* 97: 17. — 97: 23. 117: 21. *Tha wær aldrey sa diarffuer at thu bærs mz hanum* 118: 11. *Tha fik han see hwar en drake bardis with en leon* 360: 10.

BØR præs. impers. [impf. BORDE 210: 10, 214: 8, 238: 9, BORDHE 269: 28]; vederbör, tillkommer, tillhörer. *Som mik mz rætte bør* 37: 5. *Hanum bør rada* 88: 20. — 128: 22. 238: 6. 293: 12.

BØR; förlig vind. *Oc kom ater i sin skib fik bør oc siglde vti haffwit* 18: 8.

BØSTE (Dan. *Bøste*); bogen eller lårstycket af ett svin. *Som walter sat oc att aff et willegals bøste* 225: 3. *Walter sprang op oc tog bøstet oc slog hagen wid hans øga* 225: 6.

BØTA, BØTÆ, BÖTHE, BÖTHA [impf. BÖTH, BÖTTHE, pf. BØT]; böta, laga, upphjelpa. *Tha sprongh haghen fram ok halp störet ok böth hwadh han kwndhe* 310: 18. *Sydhan bötthe the styrith ighen* 310: 21.

2. böta, gifva skade-ersättning, försona. *Jak tror tik ekke wæll før æn iak haffuer bøt tik thin broders dødh* 104: 22. *Oc wilde bøta mot hanum thz hon brutit haffde* 120: 23. *Jak skall thz wæll wid hanum bøtæ* 237: 8. *Ok wilde thz gerna böthe mz gud* 370: 9.

3. I dubbel betydelse af ersätta (löna), och bota. *Gudh böthe tegh tin venskap ok sywcdom* 290: 15.

BØTE; afvärja ett hugg eller slag genom att skjuta någonting framför sig, parera. *Wideke hiog sa snart at her Didrik kunde enchte annat gøra æn bøte for sig mz sin skioll* 95: 17.

BÖTTE impf. [af infin. *böta*]; tände eld, antände. *J thz lop haghen ok söcth op eldh ok bötte oppa eth stekahus aff thræ* 329: 22.

CLOTITH 351: 42. — Se *Klod.*

CLÆFFUIA HESTHEN [af vb. *klefja, klöfja* ɔ: föra på klöfsadel]; klöfje-hästen, pack-hästen. *Hyllebrandh redh före mz clæffuia hesthen* 341: 29.

CLÖR 300: 5, CLÖRNA 300: 12, 15. — Se *Klør.*

CREDENSZE (Ital. *Credenzare,* af Lat. *Credere*); eg. göra tillförlitlig, kredensa, smaka mat eller dryck innan den framräckes, för att visa det deri icke innehålles något skadligt. *Sidan satte han hanum nær sik, oc lot bidzse oc credensze for hanum som for sik sielff* 6: 17.

CWRTLA plur. [sing. KIORTILL 124: 36, KYWRTIL 272: 18]; kjortlar, lif-rockar. [The haffde] *tha brynia vndher thera cwrtla* 316: 1.

DANDES [ɔ: dugande]; ädel, höfvisk. *Hon war badæ fager oc dandes* 32: 25.

DANDEMAN [ɔ: dugande man]; heders-man, rättskaffens man. *Offta skeer at en man hænder ena darheit oc angrar thz lenge sidan, oc mag all likawæll bliffua en dandeman* 153: 11. *Oc kallas nidung aff hwariom manne. oc aldre heta dandeman* 258: 21.

DARAT 182: 18, pf.; dårat, narrat, gäckat.

DARHEIT 153: 10, DAAR HETH; dårskap. *Mer aff daar heth æn wisheth* 359: 11.

DARLIGA 150: 14, adv.; dåragtigt.

DIARFF MELTER 170: 7 [af vb. *mæla,* tala]; djerf i tal.

DIERFFLIGA 259: 3, DYÆRFUELIGHA 282: 2, adv.; djerft.

DOLL, DOL 292: 4 [Tysk. *Toll*]; galen, oförvägen, öfvermodig. *Æn æstw doll god smid. thu mener saa konungxens dotter* 68: 29. *Her fasholt war sa doll, han wilde pa ængen kæmpe mera hwgga æn et hug* 96: 18. — 188: 25. 293: 23.

DOLLIGA adv.; vildt, oförväget. *Tÿ han red sa dolliga* 146: 4.

DOOL adv.; vildt, ursinnigt. *Togh ær han dool grym widh sina owener* 347: 13.

DRAFFWELL; lögnagtigt tal. *Tw far mz draffwell* 63: 8.

DRAGOR 300: 20; drakar.

DRENG 76: 21, DRENGER 110: 4, DRÆNGER 111: 1, DRÆNGH 271: 7 [plur. DRENGE 109: 9, DRÆNGIA]; pilt, gosse. *Tha tog han drængen* (jfr. 55: 5) *pa sina axl. oc wod wtoffuer sundit* 57: 3.

2. sven, lärling. *Altiid slog han smidzsens drenge* 56: 11.

3. rask och tapper man, kämpe. *Goda drængia hielpan mik* 107: 9. *Tÿ the wiste han war rasker drenger* 117: 44. — 126: 4, o. fl. st.

DRENGELIGA adv.; tappert, manligt. *Han werde sik drengeliga* 160: 10. — 188: 4. 198: 2.

DROGOS 100: 30, impf. [af vb. reflex. *dragas*]; brottades, kämpade med hvarandra.

DROTZET 68: 23 [defin. DROTZETIN 68: 25, 69: 5, DROTZETEN 68: 29, 31, DROTZETENS 69: 1]; drots, drotset, konungens högste embetsman.

DROTZÆTE; högsäte, konunga-säte. *En dag sat sampson i sit drotzæte* 6: 10.

DRWLDOM 297: 5, TRWLDOM 297: 5, TRULDOM 299: 2; trolldom.

DWALDÆ 5: 13, DWALDIS 12: 22, 43: 6, 112: 22, 116: 3, impf. [af vb. *dwælias*]; dvaldes, uppehöll sig.

DWRLIGHA adv. [för *dyrliga.* — Jfr. *dyrligh*]; dyrbart. *Saa dwrligha clæddhe* 318: 30.

DŸLL 97: 9, præs. [af vb. *dylga, dylia*]; döljer.

DÝRA plur.; dyrbara, ädla, förträffliga. *Gwll oc dýra stena* 98: 2, 99: 7, ɔ: guld och ädel-stenar. *Oc manga andra dýra riddara* 242: 8.

DYRLIGH [plur. DÝRLEGE 177: 4]; dyrbar, ädel, förträfflig. *Mz gýllenstýcke oc dyrliga pæll* 124: 23. *Manghen en dyrligh drængh* 271: 6.

DÆGLIHETH 296: 25 [af adj. *dægelig*]; skönhet, fägring.

DÖDRADAX; döds-dag, död-dagar. *Tw math nw haffua gull ok silff til dödradax* 367: 14.

DØST; dust, sammanränning (vid torneringar eller envig emellan kämpar till häst). *Thz war hans mæsta lust at rida i døst* 14: 16.

ECKI 64: 22, EKKE 1: 42, 3: 8, o. fl. st.; icke, inte. — Jfr. ENCKTE.

EFFTER 3: 1, 4: 2, EFFTIR 4: 50, ÆFFTIR 18: 17, EPTER 130: 3, EPTHER 279: 2, ÆFFTHER 280: 6, ÆPTHER 280: 27; efter.

EKKIATH pf. [af vb. *ekkia, ægia,* impf. ÆGIADE]; eggat, uppeggat. *Tin modher haffuer ekkiath thegh hær til* 323: 13. *Ok ægiade them fram* 324: 12.

ELFF 161: 10; Elf, Alf, ett slags natur-ande.

ELFF SON 337: 13, ELFFSON 337: 15; son af en Elf eller Alf.

EN 360: 16. — Se *Hin.*

ENCKTE 7: 10, EYNCHTE 62: 25, ENCHTE 112: 13, ENCTE 206: 6, ENKTE 212: 7, EYNCTE 276: 8, EYNCTHE 277: 6, EYCTHE 290: 18, INTHE 293: 20, ENTHE 294: 2, ENTHIT 296: 14, INTE 358: 3, adv.; inte, icke. — Jfr. *Engen.*

ENE [plur. ENA]; ensam, allena. *En dag war hon ene i sit hwss* 230: 12. *Sa at engen wistedh vtan the two ena* 206: 18. *Tha wiliom wi rida twa ena* 366: 14.

ENFOLDUGER 174: 8; enfaldig, enkel, uppriktig.

ENGALEDIS 211: 4. — Se *Ængaledis.*

ENGALUND 259: 13, ENGHELUNDH 319: 13; ingalunda, på intet vis, alldeles icke.

ENGEN 4: 55, ÆNGEN 27: 7, INGHEN 305: 4, ENGHEN 305: 10, ENKEN 337: 9, neutr. ENCHTET 8: 37, ENCHTIT 60: 3,

EYNCHTE 62: 19, ENCHTE 117: 35, EYNCTHE 316: 14, ENCTE 326: 7 [dat. ÆNGOM 112: 5, ENGOM 211: 23, plur. ÆNGA 115: 5]; ingen, intet.

ENKIL; enkling. *Tha atilius . . . hadhe sitith længe enkil* 302: 2.

ENLIGA; enskildt, i enrum, hemligt. *Hagen sadhe enliga til her didrik* 339: 8.

ENS; enahanda, på lika sätt. *War klædher wara bode ens skoren* 378: 29. *Ath the waro bodhe ens skapthe* 384: 5.

ENTLITE, 1: 10, ANLITE 171: 1, 172: 1, ÆNLITE 216: 8; anlete, ansigte.

EN TOGH, 1: 45, ÆN THO 97: 19, ÆN TOG 97: 22; ändock, änskönt.

ERFFUODE; arbete. *Æ hwat aff tik warder aldre duger tw till erffuode* 157: 20.

EYN 24: 1, EN 1: 1 [ET, ENOM, ENA O. S. V.]; en.

EÝNSAMBER 18: 5, EN SAMBER 336: 5, ENSAMBER 343: 29; ensam.

FAAT neutr. sing. [af adj. plur. *faa* ɔ: få]; föga, ringa till antal. *Han ær wist hema oc faat folk nær hanum* 137: 17.

FA [imper. FA 85: 10, impf. FIK 78: 1, pf. FONGIT 87: 13, FAAT 103: 17, FANGIT 105: 2]; gifva, öfverlemna. *Konungen bad fa sik swærdit* 67: 1. — 111: 10, 12. *Jarlen fik hanum et fat maat* 1: 31. — 41: 3. 57: 5.
2. få, emottaga. *Som hun haffde fongit aff wideke* 96: 27.

FAKUNNELIGA adv.; fåkunnigt, enfaldigt. *Taker æý till mýstýcke thz iak sa fakunneliga spør* 123: 14.

FALL; fal, till köps, till salu. *Myn dotter ær for ængen penning fall* 27: 7.

FALLEN, FALLIN; tjenlig, passande. *Ther ær ængen bæter till fallen [æn] wildefer* 251: 6. *Han ær ther best till fallin* 251: 12.

FAMALOGER, FAMALOG, FAMELOGER; få-ordig, som talar föga. *Han war spaker oc wis oc famaloger* 174: 7. *I bland stora herra war han famalog* 165: 10. — 169: 8.

FANGNA 18: 14, FAGNA 245: 7, [præs. FAGNAR 210: 10, impf. FAGNADHE 302: 6, præt. FAGNADH 162: 7, o. s. v]; fägna, undfå, undfägna. *Hanum war ther well fagnad* 208: 11.

FARA *i, af sin klæder;* påkläda sig, afkläda sig. *Lat mik fara i min klæder* 80: 9. — 80: 10, 11. *Oc for i sina brynia* 257: 2. — *Sidan for han aff sinæ clæder* 158: 37.

FARLÖSTH; utan dröjsmål, utan uppehåll. *Ok lather mik farlösth faa then hiælp, mik skal ecke længhe töfua* 269: 36.

FAST, FASTH [superl. FASTASTE 257: 17]; starkt, häftigt, högeligen. *Oc blødde han ganszke fast* 104: 16. *Greffuana slogos fast oc manneliga* 152: 31. *Honum angrade fasth* 341: 26, o. fl. st.

FASTELIGHA; starkt, hårdt, häftigt. *Fasholth hin stolthe ridher fasteligha fram* 301: 1.

FATABUR SWEN; tjenare, som hade uppsigt öfver husgerådskammaren (fataburen), skatt-mästare. *Kalla seuueken myn fatabur swen oc bid hanum fa wt sa mykit ther till widertorff* 126: 10.

FEGHAN acc. sing. [plur. FEGHE]; feg, som snart skall dö, som är döden nära. *The döö som feghe ære* 288: 21. *Godh vapen giffue enghen feghan man* [liiff] 288: 21.

FENNEN 117: 18, FÆNYN 382: 21; fanden, djefvulen. — Jfr. *Fædhinth.*

a FERDOM 20: 5, AFFÆRDOM 322: 10; på färde.

FIDLOR plur.; fioler. *Bade a harpor oc fidlor oc alskøns strengeleek* 138: 6.

FIERRE; fjerran. *Nær oc fierre* 118: 17.

FILL, FIL, FIILL; elefant. *Ther møtte them et diwr som fill heter* 105: 5. — 119: 6. 170: 10, 11. 185: 20. 375: 3.

FIILSBEN; elfenben. *Hans sadell war aff fiilsben* 78: 18.

FINNAS vb. reflex. [impf. FUNNOS 4: 51, 54: 1]; finna hvarandra, träffas, råkas. *Vi vilia skilias godhe vener ath, saa skolo*[m] *vi ok finnas nær gudh vil* 290: 22. *Tha funnos the alla tre* 111: 24.

FIÆDRÆ HAMPN 74: 15, FIÆDAR HAMPN 74: 17; fjäder-hamn, fjäder-klädnad.

FIØLL 29: 14, 32: 9, 75: 5, 86: 12, FIOLL 86: 6, 117: 31, 33, FIÖL 281: 5, 24, FULL 3: 18, 74: 3, 192: 5, impf. [af vb. *falla*]; föll.

FLOG impf. [af vb. *fla* ɔ: flå]; flådde, afdrog huden. *Oc drap honum oc flog hwdana aff hanum* 136: 5.

FLOG DRAGA 107: 1, FLOGH DRAKA 299: 7, acc. sing.; flygande drake, flyg-drake.

FLY [pf. FLIIT 259: 11]; laga, ställa till. *Oc fly sa at thw henne rakar* 74: 31. *Jak skal sa flÿ at thu skalt faa priiss af thenne ferd* 188: 41. — 216: 26.

2. förskaffa, bereda. *Jak will flÿ tik attila konungs winskap. oc giter iak tik then eÿ fliit tha will iak* ... 259: 9, 11.

FOLDE, FULDE, FYLDE, FØLDO. — Se *Fylgia*.

FORBIDIA; bedja om ursäkt. *Her tidrik ... straffade hanum ther fore oc bad hanum forbidia widike* 147: 16.

FORDAR *sik;* färdas. *Oc fordar sik tædan hwat han kunde then wægh till danmark lag* 59: 18.

FORDRAGH præs.; eftergifver, efterskänker. *Jak will bidia tik at thu fordragh myn son thenne kamp* 95: 39.

FORMAG præs.; förmår. *Thz beszta iak formag* 74: 45.

FORSTACKET adj.; för stackot, för kort. *Ty at wægen war forlang oc tyman forstacket* 68: 14.

FORTALAR 242: 12, præs. [præt. part. FORTALAT 188: 31]; förtalar, illa omtalar, smädar.

FRAMKOMMA; få fram, drifva igenom. *Oc sporde hanum hwre han skulde sin wilia framkomma* 150: 24.

FRIDASTE; eg. skönaste, manligaste, hurtigaste. *Han ær nw then fridaste kempæ ther all wærolden wet aff atsÿe* 76: 18.

FRÆMARE [plur. FRÆMARA 101: 3]; främre. *Mz sin fræmare fot* (ɔ: framfot) 106: 6.

FRÆNCHA 290: 13, genit. FRÆNKÆ 258: 18; fränd-qvinna, qvinnlig anförvandt.

FRØMEDE 80: 16, 118: 7, FRØMANDE 87: 9, FRÆMEDE 103: 8, 118: 3, FRÆMENDE 125: 6; främmande, utländsk.

FULTAKER, FULTAKA 17: 1, FULTAGE, 104: 19, 20. 111: 15, FULTAGA 112: 10, FULTAGEN; i sin fulla styrka, fullkraftig, fullkomlig. *Han war riker oc fultaker* 12: 3. *Sa fultaka man som i ære* 16: 23. *Fultagen i allom lekom* 169: 9. *Mik tÿkker sa at han ær engen kempe eller fultage man. mik tÿkker hanum wara en rædder man* 263: 8. — o. fl. st.

FULWORNE plur.; fullvuxna, fullkomliga, fullkraftiga. *The ære fulworne drængie* 321: 6.

FŸLGIE 4: 23, FYLGIA 8: 6, FŸLGIA 122: 13 [impf. FYLDE 5: 25, FŸLDE 8: 42, FOLDE 10: 3, FULDE 135: 19, FØLDO plur. 98: 36]; följa.

FŸLGIOMS *aatt* 259: 9, imper., FOLDIS 95: 56, impf., af vb. reflex. *fylgias* ɔ: följas åt, följa hvarandra.

FYRESKOTEN, B. *ffÿreskuten*; liflig, hurtig, hastig. *Han war en liten man ræt fyreskoten* 14: 15.

FÆDHINTH, FÆDINT; fanden, djefvul. *Wissth war han en fædhinth, han haffue honum, ok fædint hadhe han j sina hændher* 346: 5, 6.

FÆGIORDELL; gördel, hvari guld och dyrbarheter förvarades, penning-gördel, penning-pung. *Æn will iak sigia tik før nogot aff min fægiordell ther ær vdi xij pund aff rødæ gwll* 99: 2.

FÆT; fjät, steg. *Sidan sprang han fran ane ix fæt i et sprung* 80: 5.

FØRDEN 135: 16, FÖRDIN 327: 12; förde honom.

FÖRGISSZ 310: 2, pf.; förgåtts.

FÖR SAGHA *segh* 318: 24; sågo sig omkring.

FØTER plur.; fot [såsom längd-mått]. *Tha tog walter en sten som wog ij skippund oc kastade ix føter* 129: 2. *x føter* 129: 3. *xiij føter* 129: 3.

GAFF *sik* 230: 18, impf.; jemrade sig, klagade sig. *Thy græt hon ok gaff sik illa* 352: 3.

GALTH, GÆLDHITH. — Se *Gella.*

GAMAN 147: 18; skämt, munterhet, gamman.

GANGARA plur.; gångare, hästar, öfvade till pass-gång. *Nw welie alla ridha gangara, æn tha ride wij stora fagra hæsta* 7: 19, 20.

GANZE 1: 29, 24: 3, GANZSKE 75: 20, GANSZKE 98: 36, 100: 9, GANSZE 107: 2, GANTSZE 256: 1, GANSK 259: 3, GANSKEGHA 361: 2, GANZCA 364: 1, adv.; ganska, högeligen.

GANSZKAN, GANSKAN acc. sing.; hel, oafbruten. *En ganszkan dag wt* 117: 35. *The waro borto en ganskan dag* 160: 27. — 204: 9.

GAP; stort hål, öppning. *Gynom thz gap som the hadhe brwtith a mwren* 327: 3.

GAT, GATH. — Se GITER.

GELLA, GÆLLÆ, 152, 23 [præs. GELLER 323: 13, impf. GALTH, pf. GÆLDHITH]; undgälla, vedergälla. *Ok far tw nu ath gella tin otroskap* 272: 13. *Hadhe jach saa gældhith crimilla sin jlska som jach galth jron mith sar* 332: 22, 23.

GENSTAN; genast, straxt. *Genstan dagin kommer* 98: 37. *Genstan han komber sa drep hanum strax* 158: 5. — 158: 31.

GERUSTH superlat. [af adj. GÝROG 169: 9]; girigast, snålast. *Ok var alle manne gerusth* 304: 11.

GIORLA, GIORLIGA. — Se GØRLA.

GIRNADIS impf. [af vb. *girnas*]; åstundade, hade begärelse till. *Thu girnadis altit nyfflingha skat* 367: 26.

GISL; gislan. *Hon war tit sat till gisl* 222: 8.

GITER 257: 22, GITHER 288: 30, pl. GITOM 240: 18, præs. [Impf. GAT 14: 18, GATH 286: 19, pl. GATO 13: 68, GITTO 288: 27]; gitter, kan, förmår. Ställes vanligen tillsammans med ett följande pf. infinit. *At ængen hæst gat mera burit* 181: 27. *Thz gæssana gato ecki smeltat* 64: 22. *Oc giter iak tik then eý fliit* 259: 11, o. fl. st.

GLAEI WAN

GLAFFWAN 3: 9, masc.,

GLAFFWEN 15: 14, GLAFFUEN 78: 22, neutr. [defin. GLAWENIT 375: 20, plur. GLAUENEN 351: 7]; lans, tungt spjut.

GLASWINDOG; vindöga af glas, glasfönster. *Oc litit glaswindog war ther vppa* 59: 25.

GLÆDI 54: 1, GLÆDHI 352: 8; glädje.

GODHEMEN 7: 8, GOTHEMEN 9: 13, GODEMEN 48: 6, 112: 2; gode män, män af god ätt, förnäma män.

GOD GERNINGA 255: 22, GODGERNINGA 256: 8; välgerningar.

GODE NAT, plur. GODHA NÆTTHER; farväl, afskeds-helsningar. *Oc bød henne gode nat* 78: 19. *Ok sek honum tidendhe ok manga godha nætther* 287: 16.

GRAN 257: 14, acc.; grå.

GRATER; gråt. *Tha wart stort quinna oc barna grater* 241: 5.

GRESGARD (Isl. *Grasgardr*); blomstergård, kryddgård. *Oc war sofnad i henne gresgard* 161: 4.

GRIMMARE; förskräckligare, grymmare. *Aldre sag iak et grimmare slag* 157: 19.

GRWFFUAR, impf. GRÖYWADHE, af vb. *gruffwa sik* ɔ: grufva sig, rysa af fruktan. *Ty grwffuar mik encte for thesse xij* 224: 12. *Jærlsens men gröywadhe sik fasth* 344: 36.

GRUNDUGH, GRVNDUG, GRUNDOGER; betänksam, eftertänksam. *Han war wiis oc milder ok grundugh i sinne* 1: 20. *Han war saktmodug oc grvndug* 12: 13. *Høffuisker oc grundoger* 171: 6.

GRYMMELIGA, GRWMLIGHA adv.; förfärligt, fruktansvärdt. *Han ropade grymmeliga* 249: 12. *Sydhan redh han til resen ther han hölth ganzska grwmligha* 375: 12.

GRYMMELIGIT, GRYMELIGIT 161: 23, GRYMMELIGT 174: 3; barskt, grymt till utseende. *Hans entlite war bret oc langt oc grymmeligit* 1: 11.

GWLBOEN; gullbodd, inlagd med guld. *Myn brynia ær oc gwlboen* 98: 1.

GÝLLENSTÝCKE [plur. GYLLENE STÝKKE 216: 7]; gyllenduk. *Hwsit war innan dragit mz gýllenstýcke* 7: 5. — 124: 22.

GÝMON 3: 10, GYMON 16: 7, GØMON 117: 4, GYNNOM 4: 42, GÝNOM 51: 12, GYNOM 251: 13, GINOM 257: 5, præp.; genom.

j GYNOM 331: 7, *j* GINOM 355: 23, *i* GØMON 9: 17, 16: 8, præp.; igenom.

GØMA, GØMÆ; taga vård om, lägga beslag uppå, förvara. *Tha lot han gøma alt thz sampson atte, oc giorde hanum biltog* 3: 2. *Settom her igen two som slottit skule gømæ* 88: 13.

GØRLA, GIORLA adv.; fullväl, noga. *Gørla ær han kender .. a hans riddarskap* 173: 9. *Oc kende han giorla mymmingæ æg* 207: 14.

GÖRLIGHA, GIORLIGA adv.; fullväl, noga. *Skal thz saa stoo, tha moga wi görligha see ath nyfflinga mago falla* 325: 12. *Wideke hørde giorliga hwat the sagdo* 80: 2.

GØRS præs. pass., impf. GIORDIS; blir (är), blef. *Oc gørs tw nw ganszke starker* 157: 10. *Atilius konung giordis fasth gamoll* 305: 3.

HA 348: 17, HAA 319: 14. — Se *Hwo.*

HAG [? *hwg*] plur.; hugg. *Aff thera hag gik sa mýkin gný* 204: 7.

HALFFUO; halft, till hälften. *Halffuo wredare æn før* 135: 10.

HANUM, HONUM, HONOM, HAN 48: 13, 242: 11, acc.; honom.

HANDFANG; handfång, kafvel på ett svärdfäste. *Bade hielt oc klod oc handfang* 98: 15. — 147: 2. 207: 8.

HARDELIGA adv. [superl. HARDELIGASTÆ 249: 10]; hårdt, häftigt. *Oc bad sinæ men søkia hardeliga fram* 247: 6. — 262: 10, 11, 16.

HARKNIFF; hårknif, rak-knif. *Sasom hwassaste harkniff kunde bitæ a skæg* 109: 12.

HARM; bedröfvelse, sorg. *Didrik swarede aff myken harm* 289: 5. *Thzta ær en mykin harm ath tw skal vara saa illa sywch* 290: 4. — 319: 7.

2. harm, förtrytelse. — 152: 13. 253: 10.

HARM, neutr. HARMT; harmsen, förtrytsam. *Oc ær mik ther ganszke harmt fore* 98: 37. *Tha warth hagen harm* 305: 33.

HARNISKÆ KISTA 13: 35; vapen-kista.

HASA; afskära någons knä- eller häl-senor (jfr. 70: 12, 13), lemlästa. *Tw lot ok hasa mik* 74: 41.

HASEN; knävecket, hälsenorna. *Sa at hæstin' bugnade wider nider i hasen* 188: 3.

HEKTÆ [præs. plur. HÆCTHA, impf. HEKTE, HÆCTHADHE 333: 5, HÆKTADHE 346: 7]; häfta, hålla, stå fast. *Sa at hanum enchte hekte hwar han till bøgde* 9: 4. *Thz ær sa hwast at enchte skall hektæ fore thz* 98: 22. *Hwaske vapen eller hæstha hæctha för honum* 281: 16.

HELGEDOMA; heliga ting, helgons qvarlefvor. *Ok boro wt skrin ok helgedoma* 376: 4.

HELL, HEELL, HEYLL 99: 1, HEL 375: 10 [acc. HELAN 253: 9]; frisk, oskadd, helbregda. *Liff nw hell oc sæll* 111: 22. *Gud se thes loffuat at didrik ær hell* 252: 25. *Worder han heell aff sinæ saar* 254: 11.

HELSA imper.; göre helbregda, bibehålle vid helsan, skydde, bevare. *Gud helsa tidrik konung* 239: 12.

HELLIT, HELTE (Tysk. Helit, Held); hjelte, kämpe. *Thz fører hellit hagen* 185: 13. *Tha gik fram helte van hagen* 199: 1.

HELSTHER superlat.; käraste. *Kom tw alle manna helsther* 348: 11.

HEMAN; hemifrån. *Tha jach heman for* 340: 20.

HEMPS 293: 14, imper. af vb. reflex. HEMPNAS 293: 13, HÆMPNAS 293: 12; hämnas.

HEMPT 72: 3, 74: 1, pf. HÆMPT 230: 22, præt. part. af vb. act. HEMPNA 230: 24, HÆMPNA 296: 14; hämna, hämnas.

HET imper. [af vb. *hætta*]; upphör, håll upp, stadna. *Het herra, tala ekke sa* 177: 15.

HEÿM 75: 8, HEYM 119: 20, HEMPN 302: 35, HEM 319: 28; hem.

HIELT masc. [HIÆLTEN 16: 16, HÆLTEN 93: 17, plur. HIELTANA 106: 16, HIÆLTANA 360: 16] och neutr. [HIELTIT 98: 21, 195: 7, 207: 6, HIÆLTIT 375: 27]; fäste på ett svärd.

Oc kyste bade hielt oc klod 95: 9. *Sa swerdit brast sunder i hieltit* 201: 4.

HIN [neutr. HINT, plur. HINÆ], EN, (Enclitiskt) -EN, -IN, -AN, -N, [neutr. -T, -DH]; den andre. *Hin swarade* 110: 6. *Tha low konungen at hinæ som flyt haffde* 182: 15. *Oc angrade henne at hon wiste hanum hwart hin red* 257: 19.

2. den, neutr. det. *Hint goda swærdit nagelring* 79: 11. *Hin sama Alfrid dwerg* 98: 10. *Ysung hin goda lekaræ* 136: 7. — 145: 6.

3. Såsom förstärkande artikel i tilltal: *Hin godhe riddare hiælprik tik befaler jach* 271: 20. *Tw ærmentrik konung. hin otro swikare* 272: 9. *Tw hin ille hundh bidha mik* 286: 16. *Thu en hælghe gudh hiælp mik nw* 360: 16.

4. (Enclitiskt) han, hon, honom, neutr. det. *Togan* 78: 20 (ɔ: tog honom). *Sleptan* 125: 24 (ɔ: släppte honom). *Stakken* 213: 23 (ɔ: stack honom). *Waren* 220: 3 (ɔ: var hon). *Latan* 253: 20 (ɔ: låta honom). *Læggeren* 296: 5 (ɔ: läggen honom). *Fördin* 327: 12 (ɔ: förde honom). *Brendet* 88: 21 (ɔ: brände det). *Wistedh* 206: 17 (ɔ: visste det). *Haffuat* 238: 9 (ɔ: hafva det). *Skötat* 384: 20 (ɔ: sköt det) o. s. v.

HIOLT 7: 1, 18: 10, 61: 4, 65: 2, HØLT 13: 41, HYLTH 360: 24, HÖLTH 360: 33, impf. [af vb. *halla, halda*]; höll.

HITTA [præs. HITTER]; uppsöka. *Jak skall snart hitta them oc hængia them bada twa* 234: 9.

2. träffa, råka. *Komber tw sa langt vtaff sassen . . . oc hitter ther Didrik* 118: 10.

HIWG 3: 13, 59: 21, HWG 3: 15, 17, HIOG 16: 14, 86: 4, 11, HOGH 282: 5, HYGH 308: 18, HÖGH 347: 5, impf. [af vb. *hugga*]; högg.

HOFF; kongligt gästabud, högtid. *Tha thz hoff war offuer standit* 125: 1. *Mædan hoffuet stod* 126: 8. — 228: 16.

HOFF GORDH; gård hvarest någon konung eller höfding håller hof, hof-gård. *Tha gik han oppa hoff gordhen ok kom j wedekis herberge* 384: 15.

HOFFWÆRK; idrotter, ridderliga öfningar. *Offtæ sag han hoffwærk nog* 115: 17.

HOFFWERER præs.; prälar, ståtar. *Oc hoffwerer gerna mz wapn oc klæder* 169: 7.

HOFFUESINNE, HOFFUESIN 12: 7; hird, hoffolk, hofmän. *Oc giorde hanum till høffuitzman for alt sit hoffuesinne* 11: 16.

HOGMEYDH; utbyggd öppning på ett tak, vinds-kupa, homeja (Smål.). *Her didrik stodh ther hart nær oppo en hogmeydh ok alle hans men* 326: 8.

HOLADE 59: 22, impf.; gjorde ihåligt, urholkade.

HOLL; håll, bakhåll. *Oc red i holl for irom iarll* 227: 19.

HOLLERE 275: 1 [plur. HOLLARE]; väktare, skiltvakt, utpost. *Oc wille se om thera hollare hwat heller the soffuo æller wakade* 145: 2. *Tha møtte hanum en aff konung didriks hollare* 145: 6.

HOSSOR plur.; benkläder. — Jfr. *Brýnia hossor.*

HUGMOD, HOFFMOD 205: 3, HOGMOD 265: 15, HOMODH; tapperhet, mandom. *The kampade aff mýkit hugmod* 197: 12.
  2. Förolämpning, oförrätt. *Ty bör thek hæmpnas hwad homodh mik sker* 293: 13. — 293: 14.

HUGMOD adj.; högmodig. *Han war hugmod oc otýden* 169: 7.

HWS, HWSS, HUSS; stor och ansenlig byggnad, lofts-byggnad, (till skillnad ifrån *stuffua* 157: 21, o. fl. st., som blott hade ett enda stock-verk). *Konungens hwss* 5: 26, o. s. v.
  2. Slott, borg, fäste. *Konrath badh hillebrand gaa opp a husit* 349: 1. *Tha gik konradh oppa husit* 349: 5 (Jfr. 347: 3, 348: 1, 2).

HWARFF BORT, HWARFF impf., BORT WORFFUEN 161: 7, præt. partic. — Af vb. *hwerfwa, werfwa bort*: försvinna, hastigt aflägsna sig. *Strax barnit war fød, hwarff moderen bort* 18: 19. *I thz hwarff elffuen som en skugge* 161: 15.

HWARGEN THERA, HWARGEN; ingendera. *Tha war en hwargen thera saar* 100: 17. *Hwargen wilde for annan wika* 195: 3. — 196: 4.

HWARGEN; ingenstädes. *Tw kan hwargen gøra thz diwr sart vtan tw kunde stinga thz i nafflen* 106: 10.

HWASKE, HWARKEN 115: 23, HUARKE 255: 31; hvarken. *Hwaske for gull eller for sÿluer* 99: 10. *Tw æst hwaske henna barn eller mit* 115: 39. — 218: 16.

HWAT HELLER 80: 3, HWAT HELDER 98. 6, HWAT HÆLLER 106: 3, HWADH HELLER 340: 34; antingen, om. *Oc wille se om thera hollare hwat heller the soffuo æller wakade* 145: 2.

HWATTE impf. [af vb. *hwættia*]; hvässade, brynte. *En dag stod weland wid ena ælff. oc hwatte konungxens kniffua* 61: 1.

HWO 61: 17, HO 70: 9, HOO 296: 13, HAA 319: 14, HA 348: 17; ho, hvem, hvilken.

HÆDELIGA; skymfligt, snöpligt, utan hedersbevisning. *Far ey hædhon saa hædeliga* 341: 19. — 341: 26.

HÆLSOT; dödlig sjukdom. *Tha fik sampson sin hælsot oc bleff dødh* 10: 10. — 131: 1.

HÆLM 296: 12, plur. HÆLMA 333: 5; hjelm, hjelmar.

HÆRDHÆ 1: 13, HÆRDA 11: 6, HÆRDAR 158: 38, plur. [defin. HÆRDANA 4: 38, HERDANAR 13: 39, HÆRDANAR 107: 7]; härdar, skuldror, axlar.

HÆRDABREDER 171: 3, HÆRDA BREDER 173: 2; skulderbred, axelbred.

HÖFWISHETH 296: 25, HÖUISHETH 357: 23; höfviskhet, höfviska seder.

HØFFUISKELIGA adv.; höfviskt, hofsamt. *Mestaren bad hanum skirma høffuiskeliga oc bad them ekke wredas* 213: 18.

HÖGSÆTHE 292: 6, 354: 25, HÖXSÆTHE [defin. HÖGSÆTITH 289: 15]; högsäte, hedersbänk. *Konung atilius sath j sine höxsæthe mith för bordith* 318: 1.

HØK, HÖGH 351: 3, 378: 20; hök, jagtfalk.

JAMALDER; jämnåldring, af lika ålder. *Han ær min iamalder* 76: 19.

IAMPNUNGER [plur. JAMPNINGE]; jämning, jämlike (om kämpar af lika anseende. Frans. *Pair*). *Her didrik tok hanum till sin iampnunger* 129: 28. *Oc skulo*(m) *wij heta hwars annars jampninge* 104: 28. *Oc ære the nw æj jampninge i bern* 130: 6.

IARTEKNE dat.; järtecken, vårtecken, underpant. *Oc twngona bant han i manen for iartekne skuld* 182: 2.

IDAN; id, göromål, sysselsättning. *Thz war hans mæste idan tha han hema war* 133: 14.

JEFFWA, JÆFFUA [impf. JEFFUADE]; tvifla. *Jæffua ther encte vti* 191: 13. 254: 22. *Tha jeffuade han fast om sit liiff* 104: 17.

ILLER [neutr. ILT 22: 9, 188: 19, 242: 2, ILTH 319: 31]; ond, elak. *Tw gør encte vtan ilth* 157: 10. *Harder oc starker oc iller at widerfas* 161: 19. *Tw hin ike hundh bidha mik* 286: 16.

ILRADUG; illrädig, som råder till ondt. *Oc alt thzta onda woller hin ilraduge seueke* 242: 9.

ISTAD 78: 23. — Se *Ystad*.

JÆMREDDER; lika utrustad, lika utredd. *Æn tho at iak ær æÿ nw jæmredder mz tik* 97: 19.

KALFFWA plur.; benkalfvar, vador. *The sÿnner som offwan hans kalffwa lago* 70: 13.

KAPSAMMER; eg. kamplysten, trätgirig, driftig, verksam. *Milder oc kapsammer* 168: 6. *Fameloger oc kapsammer* 169: 8.

KAR; kärl, dryckes-kärl. *Silff fat oc silff kar* 7: 4. *Gwlkar* 7: 6.

KARDH 316: 14. — Se *Skard*.

KARGER; snål, sniken, karg. *Ty athan war bade karger oc asniken* 19: 15.

KATER, KAAT 230: 23, KOTH 289: 12 [plur. KATÆ 265: 14]; lustig, munter, upprymd. *Han war kater oc drak gerna* 168: 5. *Han war altiid glader . . oc kater* 170: 6.

KENNA; lära, undervisa. *At the skulle kenna hanum at smida* 57: 6.

KESA; välja, utvälja. *Tha motte wi siælffue kesa hwem oss lysthe ath slass mz* 325: 11.

KLOD [defin. CLOTITH]; knapp på svärdfäste. *Oc kyste bade hielt oc klod* 95: 9. — 98: 15. *Ok sloo mz clotith för hans brysth* 351: 42.

KLOKELIGA 74: 14, adv.; med klokskap, konstigt.

KLÆDA [impf. KLÆDADE 102: 9]; eg. kläda, metaphor. kläda skott, stå för någons anfall. *Hen till mik manneliga iak will klæda for tik* 93: 9.

KLØR 107: 3, 5, CLØR 300: 5, plur. [defin. CLØRNA 300: 12, 15]; klor.

KNAPAR 125: 19, plur.; tjenare, svenner.

KOLFF; pil. *Sa snart .. som kolff i skute* 117: 38. *Han flögh för stangena som en kolff for eth arborsth* 380: 18.

KOMÆ, KOMA 143: 3, KOMO 142: 20, 364: 9, dat.; ankomst. *Videke war glad aff thera komæ* 88: 1.

KOMPAN [plur. KUMPANA 117: 15, KOMPANA 127: 2]; kamrat, stallbroder. *Han ær min goda kompan siord* 118: 27. *Wideke oc heim skildis sørliga fra thera kompana* 241: 22.

KONÆ 4: 20, KONO 290: 36 [defin. KONEN 13: 39, KONAN 13: 48, plur. KONÆR 45: 2]; qvinna. *Jak hade sa gerna ena kona till hielp som tik* 112: 11.

2. hustru. *Han haffuer ena kona hon heter hilda* 13: 14.

KOR plur.; vilkor, val, utvägar. *Wij haffuom nw ekke kor vtan tw* 240: 16.

KRAGER plur. (Dan. *Krager*); kråkor. *Hans bryner ware sworte som two krager hafde sit offuan hans øghen* 1: 12.

KRINGOM præp.; omkring, rundt om. *Oc lagde sik kringom slottit* 250: 4. — 250: 18. 264: 7.

KRÝSTE impf. [af vb. *krysta*]; tryckte, kramade. *Tý krýste han henne finger nar han skulde taka wid skalena* 120: 19.

KÆMBA;

KÆMBA; kamma. *Alldrey wilde han sit huffuod two æller kæmba* 115: 8.

KÆRER præs. [impf. KERDE 61: 5, KÆRDE 234: 4, 237: 4, 256: 27]: klagar. *Han kerde sin wanda for konungen* 63: 5. *Thz kærer jach nw för gudh ok edher* 268: 14

KÆRLINGHÆ DRÖM 306: 9; käring-dröm.

KØPA; leja, betala. *Dwergana angradæ tha at the skulde hanum sa dÿrt køpa* 58: 9.

LAGDIS impf. [af vb. reflex. *læggas*]; lade sig. *Sidan lagdis the nider at soffua* 206: 18.

LANDFÆRING; som far om länderna, vidtberest man. *Som somma kallade widferning tÿ athan war en landfæring* 132: 2.

LANDWÆRN 180: 9; landets värn, landets försvar.

LANGAN, länge. *Thz haffuer iak langan sakt* 239: 6.

LANGWREKEN, LONGWREKEN; som länge ihogkommer oförrätter, som bär långvarigt agg, långsinnad. *Langwreken oc enfolduger* 174: 7. *Fameloger oc kapsammer oc longwreken* 169: 8.

LASS impf. [af vb. *læsa*]; läste böner, bad. *Tha lag hon i sin stoll oc lass* 216: 9.

LASTE imper.; fördöme. *Gud laste thenna harm* 253: 10.

LAT, LAD imper., LOT, LOTH 386: 5, impf. af vb. LATA ɔ: låta, tillåta. *Hillebrand lot springa æfftir hanum* 88: 28. — 189: 16, o. fl. st.

2. upphöra med, lemna. *Oc lad tinæ stora ord* 181: 15.
3. låtsa. *Oc lot som han haffde warit her ekkia* 102: 2. *War glad oc kaat oc lat som thz aldre sket haffde* 230: 23. — 255: 38.

LEBARD 4: 48; leopard, lejon.

LEIANDE 1: 19, particip.; leende.

LEEK [plur. LEKÆ]; ton-stycke för dans, dans-melodi. *Jak wænter iak kan alla the lekæ som i wilcinæ land*

œre bade a harpor oc fidlor oc alskøns strengelek 138: 5.

2. dans, dans-lek. *Kan tin biorn ecke fleræ lekæ* 139: 1. (Jfr. 138: 8, 9). — 139: 2, 5. *Oc skulde skoda thenne leek* 140: 7.

LEKÆ; spela lekar, spela till dans. *Hwat kant tw at lekæ hwi heter tw then besztæ lekare i wærildena war* 138: 4.

LEKARÆ, LEKARE 137: 1, 138: 4 [plur. defin. LEKARNA]; spelman, lekare. *Tha kom ysung hin goda lekaræ aff bern* 136: 7. *Lekarna mwgo wæll fara mellom stora herra. æn thz ofrid ær* 136: 9.

LENÆ 102: 13; låna bort, gifva till låns.

LEON; lejon. *Han kallade biornen wisa leon* 138: 10. — 163: 2, 3, 6, 9, o. fl. st.

LET, LEET 164: 1, LETH 386: 7; färg. *Then orm hauer guls let vpa sig* 78: 10. — 167: 2. 171: 8. *Bruun leet ær vpa hans wapn* 166: 12.

LID 188: 17 pf.; lydt.

LIKA adj.; rättvis, billig, lika i värde, motsvarande. *Oc nøda han till athan skall gøra tik lika* (ɔ: göra dig rättvisa) 48: 13. *J magen thz wæll mz lika gøræ* 186: 31. *Tha skule wij haffua lika for wort liiff* 236: 6.

LIKADE, LIKADHE 308: 6, impf.; behagade. *Thz likade them ekke wæll* 115: 34. *Thzte likade allom wæll* 260: 36.

LIKILSE fem. [defin. LIKILSEN 63: 14]; bild, beläte. *Weland giorde ena likilse sa skafft som then mannen war* 63: 11. — 63: 19.

LIKNILSE neutr. [defin. LIKNILSITH 384: 5]; bild, beläte. *Han loth stöpa et liknilse aff kopor æpther sik ok sin hesth falka* 356: 12. — 383: 10.

LIM, plur. LIMER; lem, lemmar. *Liiff oc limer* 82: 14. *Ok skilde lim wid lim* 375: 38.

LIOP 158: 31, 225: 4. — Se *Løp.*

LISTH; konst, färdighet. *Ok wil jach en mz listh ok manheth thegh winna* 337: 7.

LIT 229: 1, 230: 16, 237: 1; litet.
LITA; färga. *Wij skule lita war swerd i theris blod* 38: 5.
LITLA acc.; liten. *Ena litla stwnd* 248: 1.
LOFFUADE impf. [pf. LOFFUAT 63: 9]; gjorde löfte, gingo i borgen. *Two riddara loffuade for Amelias* 62: 21.
LOFFUAN; borgen. *The satte loffuan for sik* 62: 21.
LOO 361: 2, impf.; låg.
LOT, LOTH. — Se *Lata.*
LOW 182: 14, impf.; log.
LUD 119: 3, LUDER 119: 7 [defin. LUDEREN 119: 3, plur. LUDRA 4: 14, o. fl. st.]; luder, lur. *Ther ligger en lud vpa. ther blæs vdi* 118: 26.
LUGHIT 153: 9 pf., LUGHET 153: 10 præt. part. af vb. *liuga.*
LUTT, LYT [plur. LUITERNA 13: 49, LUTTERNÆ 13: 53]; lott, stycke, del. *Haffde han waril waknad. tha hafde tw faat then werra lutt* 103: 17. *Swa at hwar lyt føll seer* 117: 28.
LYWTH; ljud. *Ok badh sina men giffua sik lywth* 274: 2.
LÆNSMENNENA 238: 13, LÆNSMENNA 238: 14, plur. defin.; vasallerna, läns-innehafvarne.
LØNA 150: 28, impf. LØNTE 73: 9; dölja, dolde.
LØNDØRN 32: 10; löndörr, lönport.
LØP 13: 35, 195: 8, LIOP 225: 4, LOP 306: 13 [plur. LOPO 159: 6, 160: 8] impf. af vb. *løpa. Sodit liop nider i halsen* 158: 31.

MAALL, MALL, MOLL; mål, tungomål, språk. *Hån kan alla handa maall oc sider* 132: 5. *Fugla maall* 158: 32. *Fugla mall* 178: 23.
 2. mål, sak, ärende. *Hon ladhe goth til hwart moll* 357: 19.
MAG præs. [2 pers. MAG 97: 13, MAT 46: 2, 150: 11, 206: 11, MATT 253: 19 (MATTW 26: 20, 48: 4), 3 pers. MAG 1: 53, 48: 2, 52: 3, plur. 1 pers. MAGA 83: 6, MWGA 260: 29, 2 pers. MAGA 42: 15, 80: 3, MAGE 94: 15, MUGHE 88: 14, 3 pers. MWGO 136: 9], impf. MATTE 83: 8 [1 pers. plur. MATTOM 260: 41]; må, bör, kan. *Mag*

iak rada 88: 17. *Thz mage i ekke gora* 94: 15. *Ganga sidan hwre thz mag* 187: 26.

2. förmår, orkar. *Jak ær nw sar oc siwker iag mag eÿ ganga eller standa* 256: 13.

MAK; gemak, kammare. *Jak sat i mit mak. ther kom konungen gangande in* 230: 20.

MAK; ro, lugn, maklighet. *Oc mag han nw sitia mz mak i sit rike* 208: 14.

MANHET, MANHEIT; manlighet, mandom, tapperhet. *Thÿ at the haffde sport hans stora manhet* 4: 55. — 5: 4. 122: 20. *The kampade wæll oc drengeliga mz mÿkin manhet* 198: 3.

2. manlig gerning, bragd. *Æ hwat manheit han giorde* 1: 27. — 7: 22. 14: 3. 77: 6 o. s. v.

MANSKAP; personlig tjenst, underdånighet. *Oc loffuade hanum tro oc manskap* 4: 57.

MATTÆ, MATTA, MATA; måtta, hänseende, läglighet. *I alla mattæ* 1: 16. *I sa matta* 267: 4. *Til mata* (ɔ: till pass) 253: 11.

i MELLAN 33: 17.

j MELLOM 33: 16, MELLOM 112: 23, 204: 10, *i* MELLOM 147: 6, 203: 28; mellan, emellan.

2. igenom. *Tha riffnade hans skip enda i mellom* 232: 12.

MENDE impf. [af vb. *mena*]; jagade, förödde. *Oc mende diwr hwar i annars skog* 226: 3. — Jfr. *Ihre*, Gloss. Sv. Goth., ordet *men, hålle meen.*

METFÝLGIARA 182: 16, plur.; följeslagare.

MIDDELMAN (Isl. *Medalmadur*); medelstor man, man af medelmåttig vext. *Han war kallas en middelman, tÿ han war altiid bland stora men* 166: 2.

MIDIA MÝO (Isl. *Midmiór*); smal om midjan. — Se *Mÿo*.

MIDIANADS 275: 2; midnatts.

MILHEIT 122: 20; mildhet.

MINNA 243: 11, MINNE 264: 24; mindre.

MOGH, MOGHER [plur. MOGHA 319: 34]; svåger. *Tolgith venthe jach mik ey aff myn mogh* 295: 30. *Myn mogher atilius konung* 305: 13.

MON præs. [plur. MONA 151: 7, impf. plur. MONNÆ 128: 23]; må, månde. *Tha mon iak nødug sønia tik kamp* 97: 18. — 77: 6. 80: 25. 177: 4. *Oc mona wij æn siger faa* 249: 16.

MONA SKYNITH 276: 1; månskenet.

i MOTE 177: 5, MOTE 177: 9, 209: 2, *i* MOT 192: 8; mot, emot.

MOXEN, MAXAN; nästan, nära nog. *At thz moxen gik om kulld* 106: 14. *Moxen doder* 125: 23. *Saa heth ath hon maxan brænth honum op* 337: 18

MÝKLO 135: 9, MÝKLA 242: 1, 259: 13, dat. [plur. MYCLA. Af adj. sing. *mykil*]; mycken, stor. *Ok her aff hetho*(m) *vi mycla men* 281: 10.

MYNNE; vilja, samtycke. *Wtan warth loff eller mynne* 379: 22.

MÝNTIS impf. [af vb. *mýnnas*]; mindes, påminde sig. *Tha mýntis hanum thes, at . .* 63: 3.

MÝO [Isl. *miór*]; smal, smärt. *Han war bade tiwk ok bred oc midia mýo* 165: 6

MÝSS 216: 10, plur. [sing. MWS 216: 14]; möss, små råttor.

MZ 1: 37, MÆDER 125: 20, METH 188: 28, 213: 14; med.

MÆLTE 117: 20, 122: 1, MELTE 152: 17, impf. [af vb. *mæla*]; talade, sade.

MÆNGIDE 64: 20, impf. [af vb. *mængia*]; mängde, blandade.

MÆYARE; skördeman, slåtterkarl. *Som kornith faller för en mæyare* 300: 2.

MØDDIS impf. [af vb. *mødas*]; blef trött, tröttnade. *Sigiord war gamall tý møddis han* 119: 13.

MÖRDHER 323: 20; mördad. — Jfr. *Aff mördher.*

NAFFN 63: 5, 129: 29, 156: 13, NAMPN 123: 6; namn.

NAGOR 304: 7, 323: 9, NAGASTH 308: 9, pronom.; någon, något.

NAM 59: 2, impf. — Se *Nýmma.*

NAPTH; knappt, näppeligen, med svårighet. *Ok kunnom honum napth alle iiii fanga* 295: 37.

NEFFNER 186: 26, præs; säger vid namn, nämner.

NEMMER 305: 4, comp.; närmare.

NIWTA (*nokon*) *aat* 90: 24, *at* NIWTA 94: 21, NIWTA 234: 14, NYWTHA *ath* 357: 7 [præs. NIWTER *till* 90: 16, NIWTER *att* 256: 7, NYWTÆR 269: 35]; få godt af (för en annans skull), draga fördel af (den ynnest, hvari en annan står), hafva nytta af (en annan). *Vtan tw niwter annan man till æn tig sialffuan* 90: 17. *Offtha nywtær man eth goth bodh* 269: 35. *Læth myn son nywtha mik ath* 357: 7.

NODUGA 133: 4. — Se *Nødug*.

NOKORSTADZ 129: 11; någonstädes.

NY adv.; nyss, nyligen. *Tha war ny döödh Alabrandh* 377: 4.

NÝMMA [impf. NAM]; lära, inhemta. *Om han wilde nýmma sa mýkin konst som faderen* 76: 4. *Weland nam sa wæll atsmida* 59: 2.

2. Taga, fatta. *Hans swærdh nam aldher stedh* . . (ɔ: tog aldrig fäste, stadnade aldrig) *för en j jordena* 328: 6.

NÆFFUA 120: 7, NEPFFUA 323: 9, dat.; näfve, knuten hand.

NØDUG 97: 18, NØDUGER 232: 10 [neutr. NØDUGT 115: 4, plur. NODUGA 133: 4]; nödig, ovillig.

NØGDE impf. imperson. *At hanum nøgde* 133: 10, ɔ: att det var honom nog, att han blef nöjd.

NØGELIGA adv.; noga, noggrannt. *Sa war hon nøgeliga till wara takin* 215: 8.

OFFMÝKEN, OMÝKEN; öfvermåttan stor. *Wilkinus koning stempde wt en offmýken hær* 17: 11. *Oc samlade en omýken hær* 52: 6.

OFFTÆ 1: 22, OPTHA 358: 4, compar. ÖPTARE 365: 21; ofta, oftare.

OGLADER 143: 7; misslynt, förstämd.

OKUNNUGAN acc.; okänd, obekant. *Diarffwer i okunnugan stad* 111: 18.

ORDON, ORDHON [defin. ORDONEN 376: 7]; orden, munkorden. *Ok wil jach ordon mz idher* 370: 26. *Ok gaff sik j ordhon mz them* 370: 38.

ORLIGH 33: 15, ORLIG 54: 9, 133: 12; örlig, strid, krig.

ORLIXMAN 11: 2, ØRLIX MAN 55: 3; stridsman, krigare.

ORLIGADE 113: 1. — Se *ørløga*.

ORMA SKYWL; ormskinn, ormskal. *Hans skin var harth som eth orma skywl* 291: 9.

OSENDE [I äldre medeltidsskrifter *usini, osinne, osynne*, Isl. *osynju*]; olyckligtvis. *Osende let iak myn hæst hema* 98: 5.

OSIGER 97: 12, 135: 17, 207: 24, 262: 31; oseger, nederlag.

OSKÆL; orättvisa, obillighet. *Ok ær thz stor oskæl ath j draga saa monga pæningha somon* 379: 19

OSPILT plur.: oskadde, icke skadade. *Thin wapn spiltis sare i ider kamp nw mattw winna ospilt wapn igen* 97: 15.

OTRO adj.; otrogen. *Han ær en otro man* 238: 3. — 272: 9.

OTŸDEN; tvär, otidig, svår att komma till rätta med. *Han war hugmod oc otŷden* 169: 7.

OWIN 257: 18, plur. OWINIR 254: 17, OWENER 257: 25; ovän, ovänner.

OWINNELIGIN, OWINNELIGEN 262: 3; oöfvervinnelig. *En owinneligin hær* 253: 2.

OWÆFFLE [af *of*, öfvermåttan, och *afl*, kraft]; eg. öfvermägtig kraft, oöfvervinnelig svårighet. *Tha sampnas hær saa mykit folk aff landz tho haffuom wi mere owæffle* 329: 19.

PALL; bänk. *Sidan sato didrik gunnar oc hagen ... alla a en pall* 162: 9.

PAULUN 27: 4, PAWLUN 68: 22, PAULON 276: 4, PAULWN 276: 6; tält. *Ther slog han sinæ paulun* 39: 18. *Oc satte ther sinæ paulun* 39: 20.

PIK; beck. *Swart som pik* 1: 7.

PIPARA 5: 21, PYPARA 7: 7, plur.; pipolekare, flöjtblåsare. *Mz pipara oc basunare* 10: 2, o. fl. st.

PORTENÆREN, PORTANÆREN 223: 12; portvaktaren, dörrvaktaren. *Nw ... slog portenæren porten till for mik* 125: 16.

PORTHOLLERRE 353: 2 [plur. defin. PORTHOLLARANA 160: 6]; portvaktare, portvakt.

PÆLL; ett slags dyrbart tyg. *Mz gyllenstycke oc dyrliga pæll* 124: 23.

QWELDIT 50: 5, 121: 4 neutr., QWELDEN masc.; qvällen, aftonen.

QWÆL præs. [af vb. *qwælia*]; qväljer, plågar. *Ok hwro hon qwæl sina brödher j hæl* 338: 7.

RAD, RODH 305: 16; råd. *Mik tykker rad* (ɔ: mig synes rådligt) 183: 7.

RAFFN; korp. *Swart som raffn* 7: 13.

RAKAR 74: 32 [pf. RAKAD 73: 20]; träffar, råkar.

RAKOR plur. [Isl. *rak*, n., *raki*, m., ɔ: vätska, fuktighet] våta, blöta, fuktiga. *Tha hadhe crimilla lætith lægia rakor huder oppa ærther, tha nyfflingha skulle löppa öffuer them tho fiölla the* 323: 26.

RAM; tillfälle, lägenhet. *Om han haffde set sin ram* 145: 5.

RASKOST, B. *raskoth* adj.; raskt, hurtigt. *Han haffde et raskost sinne* 166: 6.

REDDER 131: 6, REDH 287: 6, præt. part. [af vb. *reda*]; utredd, utrustad, tillredd, behandlad.

REKKIA, B. *rækka*; nå, hinna. *Tha led fast mot qwelden sa athan kunde ekke hem rekkia* 158: 25.

RETHO 50: 7, adj.; redo, tillreds.

RIFF; ref, refben. *Oc stølte sin fot a resens sida sa at sunder brast two riff i hanum* 181: 18.

RIFFNADE impf. [RIFFNADHER præt. part. — Af vb. *riffna*]; remnade. *Sa at stædia stokken riffnade* 157: 16. — 232: 11. *Hwar muren var litith riffnadher* 325: 18.

RISTADE 9: 6; rystade, skakade.

ROKU impf. plur. — Se *Røk*.

ROKA; råga, lägga i råge, fylla. *Saa mykith röth gull, æ meden two kanth then roka paa* 322: 25.

ROSA [præs. ROSAR 127: 10, impf. ROSADE 1: 27, ROSADHE]; prisa, berömma. *Aldre rosadhe han sigh sielff* 1: 26.
2. skryta.

2. skryta. *Rosar han nogot aff then siger han fik* 137: 17. *Ekke tor tw ther sa rosa aff* 146: 9. — 195: 11.

RWSADE impf.; tog sig rus, drack sig rusig. *Han drak oc rwsade æ mædan thz warade* 124: 19.

RYKKER; ringer, gifver ljud (om klockor). *Thz baner rykker saa fasth ath thz höra magh offuer all heræn* 280: 13.

RÝMA 253: 4 [impf. RÝMDE 117: 34, 134: 11, imper. RÝMÆ 104: 9]; vika undan, fly.

RYMPT; rymligt. *Oc got oc rympt som hanum tæktis* 78: 3.

RØK impf. [plur. ROKU. — Af vb. *ryka*]; fördes med häftighet, flög, yrde. *Han steg sa fast at stenana roku for hans føter hwar han fram steg* 100: 7. *Jarnet røk kring om smidiana* 157: 17.

RØNÆ 62: 11, RØNA 134: 17; försöka, pröfva. *Tha will jak rønæ mik mz hanum* 62: 8.

RØNÆ plur.; rön, pröfningar, försök. *Oc wæntar mik at wij komma nw i fullæ rønæ* 117: 20.

RØSTER; djerf, tapper. *Oc mongen røster kempe mz* 240: 23.

RØSTOGE; tappra. *Dræper iak tik i flwkt tha estw aldre werder at nempnas iblan røstoge men* 258: 25.

SAAR 16: 7, 8, SAR 256: 13, SOR 301: 3, 10 [neutr. SART 106: 9, 10]; sårad. *Thu æst illa saar, oc tina saar bløda fast* 257: 21.

SAK; eg. sak hvaröfver någon klagar inför rätta, skuld, förbrytelse. *Thenna qwinna haffuer engen sak* 152: 20. — 237: 6, 7. *Hwadh gaff gud mik til sak* 286: 1. *Hwadh sak gaff tu honom* 310: 10.

SAKAT pf.; skadat. *Tha hade mik enchte sakat* 107: 12.

SAMPNADHE 355: 3, impf., SAMNLEDH 134: 9, pf., SAMPNAS 329: 18, præs. pass. af vb. *sampna* ɔ: samla.

SANNIND; sanning. *Wid hans gode tro oc sannind* 68: 16.

SARA, SARE 103: 1; bitterligen, svårligen. *Veland angrade sara* 70: 1. — 99: 5. *The sørgde sara hans død* 228: 4. 256: 1. 293: 2, 9. 296: 18.

2. mycket, högeligen. *Thin wapn spiltis sare i ider kamp* 97: 14. *Tha skattade han sare sit egit land* 133: 12.

SARLIGA; bitterligen, svårligen. *Hwn gret' ganszke sarliga* 152: 17. — 230: 18. 316: 11.

SATTISS 119: 12, SATTES 152: 37, SATTIS 158: 23, impf. [af vb. reflex. *sættas*]; satte sig. *Sidan sattis the nider oc hwiltis* 200: 5.

SE, 3 pers. præs. conj. [af vb. WARA]; vare, må vara. *Gud se thes loffuat* 252: 24. — 253: 8.

SEEM, 1 pers. plur. præs. [af vb. SE]; se. *Wij seem nw æẏ længer slass* 200: 18.

SEER, dat. af pronom. recipr.; för sig, i ser. *Swa at hwar lyt ſiøll seer* 117: 28.

SIDAR, B. *ssöder;* åt söder, söderut. *Jak will jo ſara sidar* 77: 12.

SIDER, SID 33: 3, 96: 21 [plur. SIDER 118: 3, 123: 15]; sed, plägsed. *Thz war tha sider* 17: 5.

SIDERMER comparat.; sednare. *Hwart henne sidermer rodh war werre æn thz ſörre* (ɔ: Hennes sista råd var alltid värre än det första. Hennes råd blefvo allt värre och värre) 305: 16.

SIDHAN 3: 7, SIDAN 7: 12, SIDHON 295: 18, SYDON 295: 21, SYDHON 351: 7, SYDHAN 351: 50; sedan.

SIGER 87: 3, 7, SÆGHER 274: 15: seger.

SIGER STEN 68: 10, SIGERSTEN 68: 25, 120: 2, 121: 3; segersten, amulet, som troddes gifva seger. *Tha kom hanum i hwg at hema lag hans siger sten som dogde i strid* 68: 9.

SIGER SÆLL 171: 7; segersäll, segerrik.

SIGLDE 18: 8, impf., SIGILTH 378: 4, pf.; seglade, seglat.

SILFFUERIT; försilfrad. *Hans skioll war silffuerit* 174: 9, 10.

SIN, SINNE 1: 20; sinnelag. *Hans sin war swo skapt* 1: 17. *Badæ mz sin oc skapilse* 11: 13. — 173: 5.

SIN, SINNE [dat. plur. SINNOM 357: 15] masc. och neutr.; gång, omgång. *Nokon sin* 1: 21. *Æn en sinne* 13: 51. *Thz war et sinne* 15: 1. *Annat sin* 16: 4.

Thz tridie sin 16: 5. — 46: 3. 70: 15. 113: 4. 147: 15. 232: 1. 233: 1.

SITH; sidt, långt. *Han hade grath har ok sith* 380: 10.

SITIA 7: 24 [præs. SITER 7: 11, SIDER 187: 24, impf. plur. SATO 177: 6, pf. SIT 1: 12, SITIT 7: 8]; sitta.

SIWKE dat.; sjukdom. *Mz annor siwke som hon førre haffde* 152: 35.

SIÖKONONA 308: 18; sjöqvinnan, hafsfrun.

SKAPT, SKAFFTER, SKAFFT; skapad, formad. *Weland giorde ena likilse sa skafft som then mannen war* 63: 11. *Tha war han skafft som en strudzs* 74: 15. — 119: 4. 161: 24. 218: 10.

2. beskaffad, beskaffadt. *Hans sin war swo skapt* 1: 18. *Hwre thz mz hanum skapt war* 211: 15. *Hwre ther om skafft war* 250: 17.

SKARD, KARDH; skåra, inskärning. *Oc store skard vtinnan aff harda hielma* 7: 17. *Ok eyncthe kardh var j hans skiöl* 316: 14.

SKARNIT 126: 5; skarnet, smutsen.

SKELACHTUGE 153: 2; skiljagtige, oense.

SKEMTA SIK 308: 12; förlusta sig.

SKENAR 246: 8, præs., SKENDE 144: 12, impf. — Se *Skynnar.*

SKIB 18: 7, SKIP 232: 5; skepp.

SKIFFTING; bortbyting, barn, som blifvit bortbytt af trollen. *Oc kallade hanum dare oc skiffting* 115: 6. — 115: 15. *Jak siger at tw æst en skiffting tw æst hwaske henna barn eller mit* 115: 38.

SKIKKER 274: 9, præs. [impf. SKICKADE 264: 6, SKIKKADHE 330: 2]; ordnar, uppställer (om en krigshär). *The skickade theris spedzsa* 247: 1.

SKILDISZT 75: 19, SKILDIS 341: 25, impf.; skiljdes.

SKIPÆSTAM 18: 10; framstam eller bakstam på ett skepp.

SKIPPA; skaffa, tilldela. *Skippa mik en qwinna j nath* 339: 8.

SKODDO 183: 2, impf.; skådade, beskågo.

SKOFF 72: 5, impf.; skof, skafde.

SKORDOCTH; fullt af skåror (ɔ: inskärningar). *Myn brynia riffuen ok mith swærdh skordocth* 295: 33.

SKOT [dat. SKUTE]; skott. *Som kolff i skute* 117: 39.
2. pil, pilar. *Oc bado hanum sla sig skot* 71: 3. *Oc kunde wæll leka mz skioll oc spiwt oc skot* 173: 4.

SKÝNDELIGÆ adv.; skyndsamt. *The rido skýndeligæ effter wolter* 224: 4.

SKYNNADE, SKÝNDADE impf.; påskyndade, äggade, manade. *Her didrik skynnade sina men fram* 135: 8 — 262: 22.

SKYNNAR 19: 12, SKENAR 246: 8, præs. [plur. SKINA 134: 10, SKENA 151: 1, impf. SKINNADE 17: 20, SKENDE 144: 12, SKENEDE 264: 5]; härjar, sköflar. *Han brender oc skynnar alt thz han framdrager* 19: 12.

SKÝRMA 14: 17, SKIRMA 213: 5, 9, SKIRMÆ 213: 6 [impf. SKIRMADE 213: 20]; fäkta med svärd och sköld, fäkta. *Thz war hans mæsta lust at rida i døst oc læra at skýrma* 14: 17. *The togo the swerd som the wore wan at skirma meth* 213: 13.

SKYTTE 73: 12, SKÝTTE 73: 13; skytt, bågskytt.

SKÆLL; skäl, reda, besked. *Han kunde hanum engen skæll gøra* 156: 5.

SKÆNK 215: 24 [defin. SKÆNKEN 294: 12, SKÆNCKEN 295: 8, SKENKEN 128: 6]; munskänk.

SKØN inf.; skönja, urskilja. *Mædan i kunne thes æý skøn at iak rader ider got rad* 95: 3. — 206: 3. 252: 12. 337: 9.

SKØT adv.; snart. *Jak seer athan ær skøt øffuerwunnen* 95: 40. *Tw mat skøt rædas* 238: 2. *Wij wilia skøt koma* 252: 25.

SLAG; fotspår, fjät. *Oc magen i æn se theris slag* 71: 15. *Tha sago the at slaget lag fra smidiana* 71: 15.

SLAGTOGIT, B. *Slacktugeth;* bindslet, kopplet. *Slagtogit skall wara flettat aff thit eghit skæg* 8: 11.

SLA [impf. SLOG, præt. SLAGIT 98: 16]; smida. *Oc bado hanum sla sig skot* (ɔ: smide sig pilar) 71: 3. *Thz*

slog hin sama Alfrid dwerg. som tit swerd nagellring slog 98: 9, 10.

SLAMS 325: 5, 7, 1 pers. plur. præs. af vb. refl. SLASS 325: 11, ɔ: slåss, kämpa.

SLANGA (Tysk. *Schlange*); ett slags orm. *En orm af gull som slanga heter* 78: 9. — 165: 17.

SLIMAN acc.; slem, neslig. *At tw haffuer faat osiger sliman* 97: 12.

SLØKTE 212: 1, impf.; släckte.

SMÆLUGARE 142: 28, compar.; smädeligare.

SNAK; snack, löst tal, skämt. *Jak tog thz for snak skÿld* 64: 4. *At thz war hans snak oc gaman som han till widike talade* 147: 17.

SNIMMAN adv.; nyligen. *Wij xij drapom snimman lx men* 117: 22.

SNIØ 7: 15, 59: 8, 71: 6, 165: 3, SNÖY 378: 17; snö.

SNÆD; streck, skälmstycke. *Jak giorde hanum et litit snæd igen* 42: 13.

SODIT [præt. part. af vb. *siuda*]; kokadt. *Tha thz war sodit* 158: 28.

SODIT; sodet, spadet, soppan. *Oc wilde smaka sodit* 158: 29. *Oc sodit liop nider i halsen* 158: 30.

SOFNAD 161: 4, præt. part., SOFFNADE 181: 16, impf.; somnad, somnade.

SOLBERGAT præt. part. — *Till at solbergat war* 119: 18, ɔ: tills solen gått ned, tills efter solbergningen.

SOMT, SOMPTH [plur. SUMMÆ 72: 8, SOMMA 86: 8, 132: 2, SOMME 181: 32, 240: 5]; något, en del, plur. några, somliga. *Oc somt haffde resen aff danmark mz sig* 183: 5. *Alth flyr för them sompth j stora skoga . . ok sompth til skips, ok somme til herdindh konung* 298: 20. 21.

SOO 361: 1, SAA 362: 4, SA 362: 7, impf.; såg.

SOPFUA 308: 6; sofva.

SOTH 290: 6, 10; sjukdom. *Thenne soth wardher myn dödh* 357: 7.

SPAKER 172: 5, adj.; vis, förståndig. *Han war spaker oc wis* 174: 6.

SPAKELIGA adv.; fredligt, stillsamt. *Tha drog han spakeliga vtoffuer landit* 29: 3. *Tha far spakeliga oc eÿ mz hugmod* 118: 8.

SPAN; spann (ett längdemått), så vidt man kan utspänna fingrarne. *Mellom hans øghen war en span* 1: 11.

SPERNADE 152: 31, SPERDE 153: 6, impf.; spjernade, sparkade.

SPESZ 135: 11, SPEDZS 247: 5, SPES 330: 3 [plur. SPEDZSA]; fylking, afdelning af en krigshär, slagordning. *Oc ængen spesz star for them* 134: 21. *The skickade theris spedzsa* 247: 1.

SPILTE impf. [impf. pass. SPILTIS 97: 14. — Af vb. *spilla*]; skadade, förderfvade. *Oc spilte hwar annars harnisk* 259: 4.

STAAD, STAAT 216: 2; ståt, prakt *Oc hiolt stor staad* 7: 2.

STACKUT 82: 10, adj. [compar. STÆKRE 82: 10, STÆKKARE 83: 1, STEKKARE 83: 3]; kort, stackot.

STAD, STADH, STEDH; ställe. — 106: 9. 111: 18. 200: 21. 375: 4. — *Aff stad* ɔ: från stället, å stad. *Oc red aff stad* 231: 10. — *En stadz, En stadh* 366: 6, ɔ: på ett ställe, enstädes. *En stadz mellan hans hærdher* 291: 10. — *I stad, I sted* ɔ: på stället, straxt, nyligen. *Sintram wilde skirma strax i stad* 213: 11. *Han red her fram om slottit i sted* 257: 16.
2. stad, der någonting stadnar, fäste. *Hans swærd nam aldher stedh* (ɔ: stadnade aldrig) *æ oppa hwadh hiælm han högh för en j jordena* 328: 6.

STADELIGA adv.; stadigt, ständigt. *Ok tæncthe aldrian ther stadeliga oppa* 365: 23. — 384: 26.

STAD *op* 196: 10, imper.; statt upp.

STALP 310: 19, impf. af vb. *stiælpa*.

STALSSA plur. — Se *Stolsan*.

STANK impf. [af vb. *stinka*]; studsade, slant, kastades tillbaka. *Hiælmen war hard oc swerdit stank aff hanum oc nider pa axlen oc i gømon brynian* 9: 16.

STARKÆ 118: 33, STERKE; styrka. *Fasholt sprang fram a mykla sterke* 109: 5.

STARKELIG adj.; stark. *Badhe mannelig oc starkelig* 115: 2.

STARKELIGA adv.; med styrka. *The slogos starkeliga oc lenge* 194: 2.

STARKHEIT, STARCKETH 296: 24; styrka. *Thy han haffuer xij manna starkheit* 13: 29.

STARKKLEEK; styrka. *Jak far nw at røna min starkkleek* 158: 19.

STOLSAN acc. [plur. STALSSA]; uppsatt, förnäm. *Tha thu drog heim till tik, oc giorde han*[um] *sa stolsan* 242: 11. *Ok sago manga stalssa quinnor som æpther them sogha* 318: 37.

STEFFNO, STÆFFNÆ dat.; stämma, möte, sammanträde. *A ting oc steffno* 165: 10. *A tingæ stæffnæ* 166: 6.

STEKAREN, STEKEREN 295: 7 [plur. STOGARE (för *stegare*) 125: 19]; kocken, köksmästaren. *Tha gik haghen til stekaren J morgon arla gör var math redha* 294: 9.

STEKARA HWSS, STEGAREHWSS 115: 3, STEGARE HUSS 288: 26, STEKAHUS 329: 22 [defin. STEKARAHWSIT 70: 3, STEKARA HWSSET 115: 25, STEGAREHWSIT 115: 35]; kök, stegerhus. *Mik tyckte langt wara at ga hwar dag atkraffwia matt aff konungens stekara hwss* 125: 6.

STODZLIGA adv.; ståtligen, med prunk och ståt. *Oc sporde ho ther war, som sa stodzliga red* 96: 31.

STOLIS pf. reflex. [af vb. *stiæla*]; stulit sig. *Oc wilde haffua stolis vppa them* 145: 4.

STOR HOGATH, STOR HOGADHER 337: 11; stor i hugen, högsinnad, stolt. *Togh ær hon saa stor hogath ath os dogher ey giffua henne vtan mz hennes godh vilie* 302: 23.

STRENGELEK; strängalek, strängaspel, musikaliskt instrument. *Bade a harpor oc fidlor oc alskøns strengelek* 138: 7.

STWND; tid, tidrymd. *Oc wore ther om nokor stwnd sidan* 49: 7.

STWNGIT pf. [af vb. *stinga*]; stuckit. *Oc tok en sigersten aff sin faders pwng. som han haffde in stwngit* (ɔ: instuckit, instoppat) *om qweldit* 121: 4.

STÆDHIA 277: 9, STÆDIA 279: 10 [impf. STADDE 138: 12]; tillstädja, tillåta.

STÆRTIN 74: 18, STIÆRTEN 74: 25; stjerten.

SULNADE 385: 3, impf.; svullnade.

SWLTAN; svulten, hungrig. *Sa snart som en swltan falka slaar effter brad* 93: 4.

SUNDER 125: 18, *i* SUNDER 125: 18, SINDHER 351: 7, SYNDHER 351: 32, 355: 26; sönder, i stycken. (Af sing. *sund, sönd* ɔ: del, stycke).

SUNDERLIGA 76: 5, adv.; synnerligen, i synnerhet.

SWIKNADA, SWIGNADE impf.; böjde sig, vek sig. *Han bleste sa fast . . at qwistana aff trænæ swiknada for hanum* 181: 6. *Sa at hielmen swignade for hanum* 192: 10.

SWO 1: 20, 8: 18, SA 1: 46, SWA 117: 28, 36, SAA 290: 22; så.

SWOLGHIT 108: 5, pf.; sväljt, uppslukat.

SVŸMÆ, SWIMÆ; svimning, dåning. *Sa athan lag i svÿmæ* 90: 21. *Sa athan fioll till iordena i svimæ* 117: 32.

SYE 1: 1, SIGIA 147: 26, SYGIA 160: 19, SŸE 215: 6, SŸA 217: 9 [præs. SIGER 119: 10, imper. SIG 119: 9, impf. SAGDE 150: 3, impf. reflex. SAGDIS (ɔ: sade sig) 119: 15, pf. SAKT 119: 5]; säga.

SYNNE; anständighet, höfviskhet. *Tw kant hwarken twgt eller synne* 115: 24.

SŸNNER 70: 13, SYNNER 70: 14, SYNNAR 70: 16; senor.

SŸON 59: 29, SWYÖN 286: 27; sjön.

SÆTTIS impf. [af vb. *sættas*]; förlikte sig, ingick förlikning. *Oc sættis sidan wid didrik. sa athan bleff nær hanum* 117: 40.

SØMDE, SÖMDHE impf.; höfdes, anstod. *Som hanum wæll sømde* 118: 5. *Konung Atilius gaff crimilla saa mykit silff henne sömdhe* 303: 13.

SØNIA, SØNIÆ, SŸNIA 232: 4; neka, vägra, afslå. *Ware dager liwss tha mon iak nødug sønia tik kamp* 97: 19. *Tw mat mik ekke søniæ hwat iak aff tik bedis* 139: 12.

SØRLIGA 241: 22, adv.; sörjeligen, med sorg.

TAGDE

TAGDE 157: 21, TIGDHE 268: 6, TIGDE 370: 31, impf.; teg.
TAGNADHE impf.; tystnade. *Sidhan tagnadhe the alle* 271: 4.
TEL 329: 8, imper. [af vb. *telia*]; tälj, räkna.
THA, 1: 28, THO 295: 2, DA 299: 1, THAA 300: 1, TAA 342: 1; då.
THEN [neutr. THZ, THET, THÆTH 302: 32, genit. THES, THESS, dat. neutr. THY, THŸ o. s. v.] pronom. demonstr.; den. *Aff thy ath* 305: 4, ɔ: för det att, eftersom.
2. Såsom bestämd artikel. *Thz glas kar* (ɔ: glas-karet) 154: 1.
THESLIGIS 16: 4, 211: 12, TESSLIGHCHIS 280: 3, TESLIKIS 280: 10, THESLIGKIS 299: 13; desslikes, sammaledes.
THITH 348: 14; tid.
TIMA [defin. TIMAN, TYMAN]; tid, tidpunkt. *J then tima* 11: 12. 291: 1, 5. 298: 1. *Tha timan kom* 66: 2. *Ty at wægen war forlang. oc tyman forstacket* 68: 14.
TINGADE; höll ting, underhandlade. *Sidan tingade han mz almoganom* 4: 57.
TIT adv.; tidt, ofta. *Bade tit oc hart* 95: 14.
TIELL 184: 9, 10 [defin. TIALLIT 252: 9, 10, TIÆLLIT 252: 11, plur. TIELL 184: 10, TIELD 252: 6, TIÆLL 252: 16]; tjäll, landtjäll, tält.
TOFFWA 65: 1, TOFFUE 65: 11 [defin. TOFFUEN 65: 3, 12]; filt, hopvalkad ull, tofva. *Oc kastade en toffwa hat* [ɔ: filthatt, ullhatt] *vp i strømen* 64: 12.
TOK, TOG, TOGH, 318: 16; dock, ändock, likväl. *Tok wart han ckke saar* 16: 6. *Oc tog bleff han i sadelen* 16: 9, o. fl. st.
TOLKIN 380: 20 [acc. TØLKEN 32: 17, TOLKEN 207: 17, fem. TŸLKE 128: 20, neutr. TØLKIT 62: 10, TOLKET 184: 7, TOLGITH 295: 29, plur. TØLKA 162: 13]; sådan. *Æn aldra war* [iak] *i tølkan wanda* 253: 14.
TORFF 82: 17, TORFFT 92: 8, TÖRFF *vidh* 318: 17, præs. [plur. TORFFWA 146: 6, TORFFUE *wid* 264: 21, impf. TÖRFFTHE *vidher* 327: 2]; tarfvar, har af nöden. *Tw torfft thz alt wid* 188: 8. — Jfr. *Widertorff.*

TORING; halsring, halsband. *Then beszte hwnd skall haffua en toring aff gwll* 8: 11. *Sidan lagde han en toring om hans halss* 137: 13. *Oc hwar thera haffde en toring aff silff* 216: 11.

TORRÆ 90: 19 [præs. TOR 187: 21, 251: 19, plur. TORRÆ 177: 13, TORA 186: 27]; töras, drista.

TRIDIUNG 95: 48; tredjedel, treding.

TRIGGIA gen. plur.; tre, trenne. *Han haffde mz sik triggia daga kost* 156: 2.

TROD impf.; trådde, trampade. *Tha trod hon vppa hans fot* 120: 21.

TRO adj. [superlat. TROASTHE 357: 13]; trogen. *Oc wara mik sa tro som han haffuer warit tik* 229: 8. — 340: 23.

TROLIGA adv.; troget, med trohet. *Ærindit warff iak troliga* 47: 7.

TROSKAP; trohet. *Medan wij haffua loffuat hanum troskap. tha haldom thz* 87: 11. — 88: 12.

TRØSSUAR adv.; tre gånger. *Ok wænde iak trøssuar mot them igen* 263: 14.

TRØSTA, TRØSTA *sik* [præs. TRØSTER *mik* 105: 11, impf. TRØSTE 106: 9, plur. TRØSTÆ *sik* 5: 5, 18, pf. TRØST *mik* 103: 26]; drista, töras, tilltro sig. *The trøstæ sik icke stridæ mot hanum* 5: 5.

2. Vara till mods. *Hwre trøster tw tik herra* 206: 1.

TRØSTOGER adj.; dristig. *Wiste wij ho som sa trøstoger ware* 251: 4.

TRØSTELIGA adv.; dristigt, modigt. *Oc slogos sa trøsteliga* 16: 12. 100: 12. — 111: 14.

TW, THU, THW [acc. TIK, TEK, THEK, TIKK, TIG, TEGH, THEGH] pronom. pers.; du. Vidhänges ofta ett föregående verbum: *wiltu* 8: 13, WILTW 32: 3, *mattw* 26: 20, *æstw* 68: 29, *skaltw* 68: 30, *kantw* 77: 6, WESTW (ɔ: vet du) 160: 18, o. s. v.

TWNG adj.; hafvande. *Nogot effter wort drotningen twng* 161: 8.

TWE 74: 13; två.

TWO 115: 8, TWA 131: 17, 158: 36 [pf. TWAGET 215: 27]; två, tvätta.

TŸCKE; tycke, böjelse, sinnelag. *Oc fik onda tÿcke* 18: 21.

TŸDÆ [impf. TYDHE 320: 12]; betyda. *Oc sporde huat thz haffde at tÿdæ* 261: 3.

TYKTHEMESTERE 322: 11, TYCTA MESTERA 323: 19, TYCTAMESTARE 323: 20; tuktomästare, uppfostare, lärare.

TÖFUA; dröja. *Mik skal ecke længhe töfua* 269: 37.

WDOFFUER 79: 3; utöfver.

WNDANA plur.; undersåter. *The vilie heller dö æn warda sewekins wndana* 348: 30.

VTGŸMON 61: 16, WTGŸNOM 62: 24, WTGŸMON 93: 11, WT GŸMON 154: 7; ut igenom.

WAAN; vån, sannolikhet. *Mik tÿkker waan* 90: 15.

WAAR gen. plur. [af pronom. pers. *iak*]; af oss. *Ængen waar seer annan* 97: 17.

WAMPNA 349: 12, plur. præt. part.; väpnade, beväpnade.

WAMPNE *sik* 355: 10, imperat.; väpne sig.

WANDA, WONDA; vånda, förlägenhet, svårighet, farlighet. *Han kerde sin wanda for konungen* 63: 5. *Oc gøre oss engen wonda for en frømande man* 87: 8. — 94: 21. 253: 14.

WANDADIS impf.; våndades, var tveksam, var bekymrad. *Han red lenge i skogen oc wandadis* 103: 7.

WAP; våp, fåne, enfaldig menniska. *Tig tw wap oc gak i stegarehwsit oc lig ther i askana* 115: 35.

VAPTN 308: 8 [defin. VAPTNITH 308: 9]; vatten.

WAR; varse. *Osantrix konung wort war wid the swik hanum sked war* 51: 1. — 96: 29. 113: 7. 214: 1.

WARA [imper. WARE, VARA]; göra uppmärksam. *Wara sik* recipr.; ɔ: akta sig, taga sig till vara. *Ware tik herre* 225: 4. *Togh vara tegh thz besta thu kan* 318: 17. — *Wara wid* act., ɔ: varsko, varna, gifva underrättelse. *Oc wilde gerna wara them wid* 234: 16.

WARDER 129: 19 præs. [plur. WARDA 251: 3, impf. WORDE 139: 13]; måste. *Tha worde the at giffwa sik* 9: 22.

Ther warda wij at tolla wapn oc hæsta 82: 13. *Wij warda waga liffuit om wij wilia winna gull oc peninga* 113: 9. — Jfr. *Worden.*

WARFF impf. [pf. WÆRFFWAT, WERFFUAT 200: 22. — Af vb. *wærffua*]; främjade, uträttade. *Hauer tw wærffwat mit ærinde mz tro* 47: 3. *Ærindit warff iak troliga* 47: 7.

WARIELSE; varning. *Thz var then förstha warielse nyfflingha fingo* 318: 19.

WEDA 136: 2, WEẏDA 233: 1, WEYDA 294: 3, 8, VEDHA 295: 5, WEDHA 360: 1 [pf. VEDETH, VÆYDAT 295: 40]; jaga, fälla. *Thz war oc her ekkia sid at rida i skog oc weda diwr* 96: 21. *Allen dagh haffua wi vedeth en galth* 295: 36. *Nw haffuer jach ensamber væydat bodhe biörn ok diæfell* 295: 38.

WEDA HUNDA plur.; jagthundar. *Oc wilde sla sinæ weda hunda till hanum* 139: 5.

WEKASTE 197: 23; svagaste, klenaste.

WELLEDHE, WELLADHE impf.; tog med våld, slog under sig, tillvällade sig. *Han welledhe fra clostrit en mæctogh gordh, thy ath alle reddis för honom* 371: 3. *Hwi han welladhe them thera goz wtaff* 371: 5.

WELLER 239: 14, WOLLER 242: 9; vållar.

WENTER 79: 9, WENTAR 4: 34, WÆNTER 61: 18, 105: 12, WÆNTAR, WENTHER 343: 18, præs.; förmodar. *Jak wenter at sampson hauer thz giort* 4: 31. *Ok wæntar mik* 117: 19.

WETA 190: 9, WETE; gifva, medgifva. *Jomfrwn bad sin fader wete sik ena bøn* 217: 3. *Thz mag iak ekke wete tik* 254: 11.

WETHA; iakttaga, söka. *Mik bör hæller wetha thera gaghn æn skadhe* 319: 15.

WIDHER, WIDER, VIDHER, WID, WITH 348: 9, præp.; vid. *Talades widher* 5: 17. *Sa at hæstin bugnade wider* 188: 3. *The raddis vidher* 302: 19.

2. emot, till. *Grymmer wid sina owener* 173: 5. *Jak will thz gerna wid ider bøta* 182: 21. *Hwi haffuer tw sa illa hollit tin ord wid mik* 210: 15.

WIDERFAS; fås vid, ha att göra med. *Iller at widerfas* 161: 19.

WIDERTORFF, WIDHER TÖRFF præs. [impf. WIDERTORFFTE 267: 6]; tarfvas, är af nöden. *Sa mykit ther till widertorff* 126: 11.

2. tarfvar, har af nöden. *Hwar tu honum widher törff* 357: 9.

WIGSKARDH plur. [defin. WIGSKALEN, WIKSKARDHEN]; skottgluggar, öppningar på en fästningsmur. *Tho stodho all torn ok vigskardh ful aff frw ok jompfrur* 317: 8. *Sigord swen stod i wigskalen oc sag thenne tidende* 184: 3. *Æn hymerna stodho opp j wikskardhen ok skutho hwar ath annan* 329: 26.

WIISMAN 44: 5, 9; vis man.

WILKORADE impf.; öfverenskom, gjorde öfverenskommelse. *Thz wilkorade resen mz them* 58: 8.

WILTIS 366: 2, impf.; villades, foro vilse.

WIN 134: 3, WEN 257: 14; vän.

WINLIGEN adj.; vänlig, intagande. *Tha war han bade stark oc degeligen oc winligen* 76: 2.

WINLIGÆ adv.; vänligen. *Ganzske winligæ* 75: 20.

WINSKAP 111: 16, 134: 2, 161: 5; vänskap.

WITTE impf. [af vb. *wita*]; gaf skuld för, tillvitade. *Hwem witte drotningen barnit mik eller trælen* 153: 8.

WITU dat.; vetskap. *Vtan faders oc moders witu* 120: 23.

WOD 57: 3, 79: 5, impf. af vb. *wada*.

WORDEN, WORDHÆ 100: 27 [præs. WORDER 76: 22, plur. WORDE 206: 15, præs. conj. WORDE 256: 19, impf. WORT 51: 1, 75: 13, 156: 15, plur. *word* 100: 28, præt. infin. WORDIN]; varda, blifva. *Før skall nokon hielm kløffuen worden* 8: 22. *Sa at iak ekke haffde grepin wordin* 147: 12. — Jfr. *Warder*.

WORDER, WARDAR, VORDHER 309: 5 [impf. WORDHE 358: 3]; vårdar, frågar efter, bryr sig om. *Æy worder han hwat men i ære* 186: 21. *Tw wardar ey hure ther om gaar* 255: 23.

WORFFUEN 161: 7. — Se *Hwarff*.

WÿRDELIGA 260: 14, adv.; vördsamligen.

WÆD; pant. *Oc fik hanum en gulring i wæd at hon wilde fylgia hanum* 46: 9. *Jak will sætia mit huffuod i wæd* 254: 14. — 255: 23. 256: 5.

WÆDA; sätta upp pant, hålla vad. *Amelias wilde wæda mz hanum* 62: 13.

WÆN 170: 3 [superl. WENASTE 210: 2]; vän, fager.

WÆNDADE impf.; vände, förändrade. *The wændade hans nampn oc kallade hanum heÿm* 14: 21.

WÆRIA, WÆRIÆ; förvar, besittning. *Thzte rike oc alt thz i ægæ haffuer iak i mÿnæ wæria* 150: 4. — 150: 7.
2. försvar. *The redde sig till wæriæ thz beszta the kunde* 235: 9.
3. försvarsvapen, vapen. *Bade mz blidær oc annar wæria* 51: 7. *Harnisk oc wæriæ* 115: 21. *Mz thera hæstæ oc wæriæ* 124: 9.

WÆRIÆ 108: 5 [imperat. WÆR 58: 13, 92: 11, impf. WARDÆ 51: 7, WORDE 74: 41, WARDE 95: 46, WERDE 160: 9, WÆRDHE 335: 15, pf. WART 94: 3]; värja, försvara.

WÆRIARA plur.; män, inbyggare. *Tha room wæriara* (ɔ: Romarne) *theth sagha* 355: 31.

WÆROLDEN 76: 18, WÆROLDENE 76: 6, WÆRILDEN 66: 5, WÆRILDENA 68: 3; verlden.

WÆRNEN plur.; murarne, bröstvärnen. *En dag stod konung didrik vpa wærnen oc sag ..* 250: 7.

WÆRRA 62: 9, 65: 18 comp.; sämre, värre.

VÆYDITH; villebrådet, innanmätet af ett fäldt villebråd. *Sydon skora the swinith op ok goffua hundana ok goffua them væydith* 295: 23. — Jfr. *weda.*

YMSA adj. acc.; vexlande, ömsom. *Oc fingo ymsa siger* 133: 2.

YSTAD, ISTAD, Ÿ STAD 180: 2, YSTÆD 375: 7 [defin. YSTADIT]; stigbygel. *Hillebrand hølt i ystadit mædan han stegh vpa sin hæst* 15: 29. *Oc sprang vppa sin hæst vtan istad* 78: 23.

Æ adv.; allt, alltid. *Æ til hwaria a heim tilkom* 117: 37. *Ok æ war sigordh swen then raskasthe* 295: 19. *Æ oppa hwadh hiælm han högh* 328: 6. — *Æ hwo* 61: 21, ɔ: ehvem, hvilken som helst. — *Æ mædan* 243: 11, ɔ: allt medan, emedan. — *Æ nær* 247: 5, ɔ: när som helst. — *Æ hwadh hæller* ɔ: icke desto mindre, ehuru som helst. *Gerna vil jach fagna them vel æ hwad hæller her j mith hem* 319: 27.

ÆFFTIRFØTARNA plur.; bakfötterna. *Biornen tog en hin største hund om æfftirføtarna* 141: 4.

ÆFFTHER LIFFWA; enka, efterlefverska. *Drotningh brynilla konungh gunnars æffther liffwa* 368: 2.

ÆLTHAS 340: 10. — Se *Áldas.*

ÆN; ändock, oaktadt. *Æn thz hon war stark, tha war hon fager till atse* 120: 17. *Æn thz ofrid ær* 136: 10.

2. Om. *Æn j vilen* 306: 11.

3. Men. *Æn myn vnghe son gyntar skal bliffua hema* 306: 11.

ÆNDELANCTH adv; ändalångs, på längden. *Han for badhe twærth ok ændelancth gynom thera her* 281: 13. 331: 6.

ÆNDELIGHA adv.; enträget, ihärdigt, nödvändigt. *Gunnar konung mener ændeligha ffara ferdh* 306: 8.

ÆNGALEDIS 77: 10, 150: 25, ENGALEDIS 211: 4; ingaledes, på intet vis, alldeles icke.

ÆR *om.* — *Mik ær enchte om* ɔ: jag är ej mån om, jag frågar ej efter. — 94: 22. 129: 17. *Mik ær ey mykit om mith liff hær epther* 351: 44.

ÆRWE; arf, arfgods. *Thz ær mith rette ærwe ok ey theras* 371: 7.

ØRLØGA [impf. ØRLIGADE, ORLIGADE 113: 1, 149: 4, 15]; föra krig. *Hans sid war sa athan wilde altiid ørløga* 33: 3. *Tha ørligade han vpa melias konung* 33: 4.

ØRS plur.; hästar, stridshästar. *Oc gaff hanum skøn ørs oc kosteligit harnisk* 244: 6.

ØXA 158: 11, 23; yxa.

Enligt **Del-** och **Häfte**-räkningen innehålla

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR

Delen	I	häftet	1.	*Flores och Blanzeflor.*
»	I	»	2.	*Sanct Patriks-Sagan.*
»	I	»	3.	*Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.*
»	II	»	1.	*Vadstena Kloster-Reglor.*
»	II	»	2.	*Herr Ivan Lejon-Riddaren.* 1.
»	II	»	3.	» » » » 2.
»	II	»	4.	» » » » 3.
»	III	»	1.	*Namnlös och Valentin.*
»	III	»	2.	*Hertig Fredrik af Normandie.*
»	III	»	3.	*Konung Erik XIVdes Krönika.*
»	IV	»	1,2.	*Ett Forn-Svenskt Legendarium.* 1, 2.
»	IV	»	3.	» » » 3.
»	IV	»	4.	» » » 4.
»	IV	»	5.	» » » 5.
»	V	»	1,2.	*Sagan om Didrik af Bern.* 1, 2.
»	V	»	3.	» » » 3.
»	VI	»	1.	*Svenska Medeltidens Bibel-Arbeten.* 1.
»	VI	»	2.	» » » » 2.
»	VII	»	1.	» » » » 3.
»	VII	»	2.	» » » » 4.

Mera har ej utkommit intill Mars 1854.

1:a, 2:a, 3:e och 5:e delarne äro härmed fullständiga.

Närvarande häfte utgör det **22**:dra bland
SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR.

De föregående äro:

1. *Flores och Blanzeflor.* (Upptager Delen I, häftet 1.)
2. *Sanct Patriks-Sagan.* (Delen I, häftet 2.)
3. *Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.* (D. I, h. 3.)
4. *Vadstena Kloster-Reglor.* (Delen II, häftet 1.)
5. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 1. (Delen II, häft. 2.)
6. » » » Häft. 2. (D. II, h. 3.) Se N:o 13.
7. *Namnlös och Valentin.* (Delen III, häftet 1.)
8. 9. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 1, 2. (Delen IV, häft. 1, 2.) Se N:o 12.
10. *Konung Erik XIVdes Krönika.* (Delen III, häftet 3.)
11. *Svenska Medeltidens Bibel-Arbeten.* Häft. 1. (Delen VI, häftet 1.) Se N:o 16.
12. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 3. (Delen IV, häftet 3.) Se N:o 8, 9, 17, 18.
13. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 3. (Delen II, häftet 4.) Se N:o 5, 6.
14. 15. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 1, 2. (Delen V, häft. 1, 2.) Se N:o 22.
16. *Svenska Medeltidens Bibel-Arbeten.* Häft. 2. (Delen VI, häftet 2.) Se N:o 11, 19.
17. 18. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 4, 5. (Delen IV, häft. 4, 5.) Se N:o 8, 9, 12. — Fortsättes.
19. 20. *Svenska Medeltidens Bibel-Arbeten.* Häft. 3, 4. (Delen VII, häft. 1, 2.) Se N:o 11, 16. — Fortsättes.
21. *Hertig Fredrik af Normandie.* (Delen III, häft. 2.)

Utdelas kostnadsfritt
åt Fornskrift-Sällskapets Ledamöter.

Priset för Köpare ..... netto 2 R:dr B:ko.

Närvarande häften utgöra det 14:de och 15:de bland *Svenska Fornskrift-Sällskapets Samlingar.*

De föregående häftena äro följande:

Häftet 1. Flores och Blanzeflor, Utg. af *G. E. Klemming.* (Upptager Del. I, häft. 1.)

» 2. S:t Patriks-Sagan. Utg. af *G. Stephens* och *J. A. Ahlstrand.* (Del. I, h. 2.)

» 3. Peder Månssons Strids-konst och Strids-lag. Utg. af *G. O. Hyltén-Cavallius.* (Del. I, h. 3.)

» 4. Wadstena Kloster-Reglor. Utg. af *C. F. Lindström.* (Del. II, h. 1.)

» 5. 6. Herr Ivan Lejon-Riddaren. Utg. af *J. W. Liffman* och *G. Stephens.* (Del. II, h. 2, 3.) Se häft. 13.

» 7. Namnlös och Valentin. Utg. af *G. E. Klemming.* (Del. III, h. 1.)

» 8. 9. Ett Forn-Svenskt Legendarium. Utg. af *G. Stephens.* (Del. IV, h. 1, 2. Fortsättes.) Se häft. 12.

» 10. Konung Erik XIV:des Krönika. Utg. af *F. A. Dahlgren.* (Del. III, h. 3)

» 11. Svenska Medeltidens Bibel-Arbeten. Utg. af *G. E. Klemming.* (Del. VI, h. 1. Fortsättes.)

» 12. Ett Forn-Svenskt Legendarium, Häft. 3. (Del. IV, h. 3.) Se häft. 8, 9.

» 13. Herr Ivan Lejon-Riddaren, Häft. 3. (Del. II, h. 4.) Se Häft. 5, 6.

Utdelas kostnadsfritt
åt Fornskrift-Sällskapets Ledamöter.

Priset för Köpare ..... netto 3 R:dr 16 sk. B:ko.

